

Sárospataki Református Lapok. 1940.

TARTALOMMUTATÓ.

I. Vezércikkek és hasonló irányuak.

- A földbirtokreform rövid ismertetése: Dr. Trócsányi József. 95—96; 101—103, 107—108, 112—113; 118—119.
- A jugoszláviai magyar reformátusság új énekeskönyve: Hodossy Béla. 37; 42—43; 48; 54—55.
- A kultúra rézkrajcárja: Dr. Móricz Miklós. 243—244.
- Alkalmilag fakadt erőforrásaim: Nádházi Bertalan. 151—152.
- A ma lelkipásztora és igehirdetése: Tóth János. 147.
- A mi könyvünk: D. L. 117—118.
- A miskolci Lévy József gimnázium mozgalma az elkallódó magyar tehetségek megmentéséért. 63.
- A sárospataki ref. főiskola görögkeleti joghallgatói: Dr. Gulyás József. 135—136; 140; 144—145; 147—148; 152—153.
- A sárospataki tehetségkutató munka: Dr. Harsányi István. 43—44; 48—50; 58—60.
- A segédlelkészek mozgalmáról: Dr. Komjáthy Aladár. 203—204.
- Az evangélizáció gyakorlati szempontjai: Svingor Jenő. 125—126; 133—134.
- Az „És“ dicsérete: Novák Sándor. 37—38.
- Az Isten-Ige szolgálatában: Dr. Zsiros József. 191—192; 198—200; 204—205.
- Arte et marte dimicandum: Palumbo Gyula. 165—166.
- Árvak napja a falusi gyülekezetben: Fiedler István. 207.
- Boldog ország: Tóth János. 71—72.
- Bomladozó sasfészek: Baráth Imre. 3.
- Borsovai Lengyel Gyula halála: Szigethy Ferenc 7.
- Búcsúzóra: Dr. Enyedy Andor. 188.
- D. Dr. Csikesz Sándor: Marton János. 35—36.
- Dr. Ravasz László püspök köszöntése kincses Kolozsvárhoz. 175.
- Egyházunk veteményes kertjei: Komjáthy Aladár. 143—144.
- Egy szív egy út: Farkas István. 25—26.
- Egyöntetűséget a káros reverzálisok körüli eljárásoknál: Komjáthy Aladár. 79.
- Egy gyakorlati kérdés tisztázása: Lenkey Gyula. 60.
- Egy korszerű kérdés: Novák Sándor. 212—213.
- Előljáró beszéd: Farkas István. 229—231.
- Erőforrásom: Darányi Lajos. 135.
- Eskütételünk: Zombory Géza. 197—198.
- Hátrálló reformátusság: Komjáthy Aladár. 53.
- Hítvallásaink és a Magyar Református Világszövetség kérdése: Vincze Károly. 19—20; 26—27; 32—33.
- Hítvallás a szentírásban: Dr. Nagy Barna. 175—176; 188—189, 192—193.
- Hítvalló iskolák: Kövér Pál. 11.
- Hol van az igazság?: Szundy Béla. 217.
- Husvét: Darányi Lajos. 57—58.
- Ifjúságunk nevelésének legidősebb kérdései: Dávid Zoltán. 221—222; 225—226, 231—232.
- Igehirdetésünk: Kövér Pál. 159—160.
- Ki az én „hittestvérem“?: vitéz Csia Sándor dr. 131—132.
- Kibocsátó beszéd: Dr. Enyedy Andor. 179—180.
- Kísérlet egy gyakorlati kérdés tisztázásához: Darányi Lajos. 75.
- Megnyitó beszéd a lelkipásztori továbbképző konferencián: Farkas István. 89—91.
- Megtorlást követelő panaszok: Komjáthy Aladár. 155.
- Negyedik népfőiskolai tanfolyam Sárospatakon: M. J. 15—16.
- Nem lélekszám, hanem lélek: Szabó Lajos. 219.
- Püspöki jelentés: Farkas István. 241—242.
- Sajtóhangok a sárospataki népfőiskolai tanfolyamról. 31.
- Szenci Molnár Albert: Hodossy Béla. 156—157; 161—162.
- Szilágyi Benő: Dr. Zsiros József. 152—153.
- Újévi üzenet: Farkas István püspök. 1—3.
- Válasz a „Magyar Kulturá“-nak: Dr. Zsiros József. 153—154.
- 350 éves a vizsolyi biblia: Dr. Maller Sándor. 211—212; 217—218.

II. Közéletünk.

- A jogi szakoktatás reformja. 8.
- A kassai Protestáns Nap: —i—i. 181—182.
- Alsózempléni egyházmegyei tanács ülése: Cs. I. 21.
- A lelkészi korpótlék emelkedése. 11.
- A lelkészválasztás törvény reformja: Veres Károly. 63—65.
- A Lord Rothermere tanulmányút: Szabó Gyula. 81—82; 98—99; 104—105; 113.
- A megszünt szlovenszói tiszáninenni egyházkerület vagyonának felosztása: M. 101.
- A margitszigeti Tompa-szobor leleplezése: P. Kálmicky Vima. 194—195.
- A „Péntek Esték“ záróelőadása: H. I. 55.
- A sárospataki tehetségkutató visszhangja: Zs. J. 145.
- Az alsóborsodi egyházmegye lelkészértekezletének határozatai. 162.
- Az egyetememes konvent ülése: Román Ernő. 80, 85—86; 96—98.
- Az énekeskönyvről: Dr. Gulyás József. 160—161.
- Az ungi egyházmegye esperesbeiktató közgyűlése: Csomár Zoltán. 177.
- Beszámoló a hatodik sárospataki tehességvizsgáról: Dr. Harsányi István. 193—194.
- Buza János arcképének leleplezése: H. J. 33.
- „Coetus Theologorum—Református Theológusok Munkaközössége“: Dr. Nagy Barna. 28—29.
- Csendesnap program theol. akadémiánkon. 195.
- Csikesz Sándor és Révész Imre reformtervezete a lelkészképzés kérdésében: V. J. 17—18.
- Csikesz Sándor Tanítvány-Baráti Kör. 51.
- Dávid Zoltán címzetes igazgató. 8. 27—28.

Diákjótétemények a sárospataki főiskolában. M. J. 127—128.
 Dr. Finkey Ferenc díszdoktorsága és kitüntetése. 45.
 Egyházfőhatósági látogatás sárospataki főiskolánkban. 47—48.
 Egyházkerületünk közgyűlése: Nádházy Bertalan. 238; 244.
 Egyházmegyei gondnoki székfoglaló: Tóth Dezső. 67—68.
 Egy tanítói gyűlésről: Kövér Pál. 239.
 Evangélizáció a Tiszáninneri Egyházkerületben: Svingor Jenő. 42.
 Evangélizáció Kiskinizsen: Csabai István. 86.
 Értesítés az iskolai év kezdetének elhalasztásáról: Tárczy Á.—Dr. Zsiros J. 168.
 Felhívás és kérelem az alsóborsodi egyházközségekhez és lelkipásztorokhoz: Pósa Péter. 233.
 Felsőzemlén rk. közgyűlése: —i—n. 72—73.
 Felvilágosításul. 180—181.
 Folyik a negyedik népfőiskolai tanfolyam: Kovács István. 21—22.
 Fürdőlevél: Tóth János. 172—173.
 Gondnoki székfoglaló beszéd: Bónis Aladár. 111-12.
 Gömöri református egyházak Tompa Mihály budapesti emlékművéért: Lenkey Lajos. 119.
 Igazgatótanácsi gyűlések: 126—127; 132—133; 140—41; 207—8; 213—14.
 Internátusaink életéből. 136—137.
 Iskoláink ügye: Szundy Béla. 80—81.
 Kerületi közgyűlést megnyitó beszéd: Farkasfalvi Farkas Géza. 235—237.
 Kérő szó: Benke József. 226—227.
 Kimutatás az Orjó segélyekről: Kiss Ernő. 82.
 Komárom 1940: Darányi Lajos. 166—167; 176.
 Kormányzó urunk ünneplése a Magyar Tudományos Akadémián. 61.
 Közgyűlési megnyitó: dr. gróf Bethlen Pál. 186-188.
 Közigazgatói jelentés: Tárczy Árpád. 121—122.
 Kövy—Kossuth-relief: 50—51; 68—69.
 Lelkészerkezteti gyűlés Felsőborsodban: Cserhádi Zoltán. 119—120.
 Lelkészerkeztetlet Magyarorságon: —i—n. 136.
 Lelkésztanítói értekezlet Ungváron: Gencsy Béla. 75—76.
 Lelkészi továbbképző konferencia: 54; 73; 76; 91; 98.
 Megindultak az Énekeskönyv reformjának munkái: Sz. E. 156.
 Miskolci fiatalok. 69.
 Mit mondanak az értesítők egyházkerületi iskoláink múlt évi életéről? G. J. 162—163; 168—70.
 Móricz Zsigmond Sárospatakon: M. J. 20—21.
 Néhány szó a lelkészek OTBA-tagságához: Tóth Lajos. 60—61.
 Nyilatkozat: Komjáthy Aladár. 123.
 Október 13. Árvanap: Kiss Ferenc. 195
 Október 31.-e főiskolánkban: D. L. 215—216.
 Országos protestáns napok 181; 215.
 Országos találkozó Budapesten januárban. 251-52.
 Presbiteri értekezlet Sátoraljaújhelyben: -i -n. 245.
 Püspöki jelentés: Farkas István. 237—38; 247-249.
 Regőcsoportunkkal a felszabadult Erdélyben: Dr. Szabó Ernő. 222—225.
 III. Richárd angolul. 109.

Sajóecsegi konferencia. 251.
 Szavazatok számértéke: Nádházy Bertalan. 7-8, 12.
 Tapolcai konferencia. 72. 86—87; 92. 120.
 Theol. tanárok országos konferenciája: M. J. 28.
 Új énekeskönyvek: Hodossy Béla. 238—239; 244—245.
 Zsinatunk III. ülészsaka: M. J. 249—250.

III. Versek.

Ekevas sorsa: Pataki névtelen. 58.
 Erdély felé...: Gyülvészi István. 47.
 Szentléleken: Gyülvészi István. 85.

IV. Könyvismertetés és irodalom.

A falunvelés szellemi alapja: Dr. Ujszászy Kálmán. 12.
 A felvidéki prédikátor. 173.
 A magyar vallásformák francia előzményei: Halmy Ferenc 3—4.
 A magunk portájáról: Kiss Ferenc. 208.
 A tornai egyházmegye őszi közgyűlés: F. I. 223.
 Az etika mai kérdése: Tavaszgy Sándor. 146.
 Czelder Márton működése a moldva—oláhországi misszióban: Szabó Lajos. 201.
 Evangelical Hungary: Zs. J. 61.
 Ének a szélben: Szendrey László. 182.
 Hogy adod: Móricz Miklós. 201.
 Mixed marriages considered beforehand: Zs. 82.
 Nem hagyja az Úr büntetés nélkül. Hőrcsik Lajos. 44.
 Református Jövő: Zs. 77.
 Református vagyok: Gönczy Béla. 233.

V. Igéirdetés, imádságok, elmélkedések.

A hármastámasz: Darányi Lajos. 139—140.
 A maradék: Darányi Lajos. 41—42.
 Cselekedjünk jól mindenekkel, kiváltképpen pedig a mi hitünknek cselédeivel: Pósa Péter. 16—17.
 Imádság: E. 247.
 Megédesedik még a keserű is: Darányi Lajos. 171—172.
 Mózes a próféták útján: Darányi Lajos. 185—186.

VI. Halottaink.

Antalfy Gyula 114, Balogh István 38, Borsovai Lengyel Gyula 5, dr. Csikesz Sándor 35—36, özv. Dávid Lajosné 39, Farkasfalvi Farkas Zoltán 178, Fazekas János 163, Gönczy Gábor 234, Göndöcz Piroska 170, nagybányai Horthy Paulette 129, Hőrcsik Lajos 82, özv. Idrányi Barnáné 70, Jakab László 216. Kalydy Menyhért 29, Kerekes Zsigmond 205, ifj. Kiss Miklós 205, dr. Kiss Sándor 163, Litkey György 234, Nagy Béláné 170, Palumby Sándor 253, dr. Páhy József 4—5, Pozsga József 5—5, Rothermere Lord 234, Szabó Andor 34, Szász Tihamér 38, Szilágyi Benő 252, Szücs István 104, gróf Vay Arthur 141.

VII. Vegyes közlemények.

Hírek, szerkesztői üzenetek, pályázati hirdetések, hivatalos rész, stb.

Teljes!

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TIZSÁNINENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FŐ-
ISKOLA ÉS A TIZSÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJ-
SZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF.

TARTALOM: *Farkas István*: Újévi üzenet. — *Baráth Imre*: Bomladozó sásfészek. — *Hodossy Béla*: Könyv-
ismertetés. (Vége köv.) — *Gömöri*: Dr. Páhy József. — Előfizetési felhívás. — Hírek. — Hivatalos
rész. — Szerkesztői üzenetek.

ÚJÉVI ÜZENET

a tizsánineni református egyházkerület gyülekezeteihez.

Olvasandó: Lukács ev. IV : 18—19. v.

Kedves Testvéreim! Tisztemhez illően — a könyvek könyvét forгатom, mikor felétek száll a gondolatom s hozzátok simul belső emberem, kikhez szívem szerint vágyódtam szólni újra, az új esztendő első napjaiban.

A bibliának talán a legragyogóbb lapja nyílt ki előttem, ahonnan az eljövendő Szabadítónak: — isteni ábrázatát, mennyei küldetését, a váltságnak nagy titkát, földreszállásának igaz értelmét edta tudtul a világnak Ézsaiás próféta ajkán *Maga az Örökkévaló Isten*...

A pusztai megkísértéskor, a Sátán felett győzedelmes csatát nyerve a Názáreti, — írva van, hogy: *beméne szokása szerint a templomba és felállta az Igét olvasni...* és Ézsaiás próféta könyvét feltárván, arra a helyre nyitva, ahol az vala írva, amit én most újévi üzenet, vigasztalás, mindennél drágább ajándék gyanánt küldök ti hozzátok tizsánineni egyházkerületem, szívemhez hozzánótt népe....

Az Ur kedves esztendeje lesz ez esztendő számunkra, ha igazán *megismerjük, befogadjuk és követjük Istennek szent fiát*, akin megnyugodott az Ur lelke, mivel hogy felkente őt — *Maga az Isten*.

Jött, hogy a szegényeknek az evangéliumot hirdesse; alászállott, hogy a töredelmes szívűeket meggyógyítsa. *Sietett*, hogy a foglyoknak szabadulást hirdessen, hogy a vakok újralátását visszaadja s hogy az élet igazi árváit, lesújtottjait felemelje az atyai házba.

Bizony mondom néktek, hogy igazat mondott a József és Mária fia, mikor az őt hallgatóknak Magáról szólván nyilván kijelentette:

Ma teljeseedett be az Írás a ti hallásotokra!

Mi is hittel teszünk vallást az isteni szeretetnek Jézusban való beteljesedéséről s hirdetjük bátorsággal a világnak: *Te vagy a Krisztus, az élő Istennek ama fia, aki adatott mindeneknek szabadító gyanánt!*

Az egymást tüzzel-vassal pusztító; földön és levegőben egymás életére és értékeire törő világnak csak akkor lesz újra boldog szállásává ez a föld, ha megtelnek a szívek Isten szerelemmel s ha: befogadják és követik minden gátlásokat legyőzve a mai boldogtalan nemzetek, Istennek ama szent fiát.

Az Istennel perbeszállni nem lehet!

Az Isten könyörül azon, akin könyörül; kegyelmez annak, akinek kegyelmez..... Nem azé a siker, aki akarja, sem azé, aki fut — hanem a könyörülő Istené! *A győzni akaró nemzetek csak Isten pártiak lehetnek!*

Jajj nektek, magabízó, emberisteneket imádó, embervérbe gázoló, szabadnépet rab-ságba ejtő, sok ezresztendős pogányságot modern köntösbe öltöztetett, — világ szerint győzőknek tartott győzedelmesek!....

Nézzétek a szabadság ősi népét, finn testvéreink hősi küzdelmét!

A Góliát gőzhengere hónapok óta próbál átgázolni az árva népen s mint vihar után a mezők millió fűszála újra talpra áll, úgy egyenesedik fel, úgy születnek itt új meg új élet-akarássok minden támadás után.

Csendes estéken, mikor lepihen a tábor, hárommillió imádkozó ember ajkáról száll felfelé az ősi zsoltár: *Erős várunk nekünk az Isten!...* S ha harcba indul a sereg, kibontott zászló alatt — Isten szemébe boldogan belező, a hazáért örömmel meghalni kész imádkozó katonák így biztatgatják egymást és az otthon maradtakat: „*Ne hagyjátok a tüzet kialudni!*”

A mi énekünk s a mi harci riadónk is — egy s ugyanaz a szabadság népével!

Itt minálunk is ezeresztendőn át tüzzelvassal próbálták elnyomni a szabad és független magyarság harcos katonáit.... Isten és honszerlem oltárai mellett egymáshoz simulva, vérük hullásával mutatták be szívesen meghozott áldozataikat a hős elődök.

Apostolok, szentek, mártírok, gályarabok, hitvallók, bizonyágtevők, legendáshírű szabadsághősök, javából való vitézek sok ezreinek ajkán csendült az Istenes ének s ontották megszámlálhatatlan magyar hős fiúk vérüket arra az oltárra, melyen: — az igazi istenismeret, igaz istentisztelet, tiszta keresztyén erkölcsi élet és a szabadházát sóvárgó honszerelem Krisztus gyujtotta örök tüzei égtek!

Magyarok! Marasztaljátok itt minálunk mindörökké a Krisztust s akkor megjön mihozzánk az Isten kedves esztendeje.

Orvos, gyógyítsd meg magadat, — tanítja a szeretet fejedelme. Egyénekenként kell minden magyarnak meggyógyulnia, ha a nemzet fel akar kelni elesett állapotából.

Fogjatok össze minden Krisztusban testvérekké lett magyarok!

Bocsássatok meg egymásnak emberi gyarlóságból eredő fogyatkozásokat s induljatok el egy akarattal: — éleszteni az ősi oltártüzeket!

Harcba álló seregek között én megmondom ki lesz a győztes: *Akin az Isten lelke nyugszik meg!*...

Szegény magyar fajtánkat csak az emelheti fel, — aki az evangélium Krisztusával együtt tér be a szegények kunyhóiba.

Összetört, csalódott lelkeket csak az tudja meggyógyítani, aki az igazi gyógyító orvossal tér meg a beteg ágyakhoz.

Mindenfajta rabságból, a szabadságot, a kiutat — csak a Krisztus mutathatja meg ennek a bűnös és rabságban élő világnak.

A vakok újra látókká csak annak a vezetésével lesznek, — aki az idők teljességében megmutatta a világnak: a Siloám tavát s Bethesda forrásait!.....

Boldog újéve csak annak lehet, aki odateszi kezét a Krisztus kezébe.... És járják az életet együtt: viharban — napsütésben; mély szakadékokon át és harmatos, kies mezőkön; bölcsők és koporsók mellett; golyózaporban és zavartalan munkahelyeken; millió nyíló virág és megszámlálhatatlan hajladozó búzakalász-tenger között — *hozzásimulva — Krisztushoz — örökre boldogan.*

Hamis-próféták járják újra a világot — izgatva Krisztus ellen.... Esztelenek! — hiába minden küzdelmetek.!

Akadnak ugyan egyesek ideig-óráig, akik hűtlenségnek látszanak s szívükből a hitet kiölni látszanak a hitető beszédek s elhervadnak azok, mint hirtelen jött hóvizatartól a fehér őszirózsák.

Magyarok! Vigyázzatok és imádkozzatok, hogy kísértésbe ne jussatok!

Felvidékünk sok kicsi, fehérre meszelt kálvinista templomai, mindvégig szent oltárai legyenek a tiszta evangélium és a hazaszeretet szent ügyének.... Csak álljatok erősen zúgó viharban rendületlen, ti kőfalak.

Apáitok fel nem értékelhető áldozataival megépített kőfalaitokról kéljen visszhangja a legnehezebb időkben is a búzatermő magyar rónákról elhangzott s felétek siető énekeknek!

A utolsó 20 esztendő alatt rabságot nem kóstoló, — ősi kálvinista gyülekezeteim népe — öleljétek szívetekhez a hazajött testvéreket.

Meggyarapodván gyülekezetek száma szerezint, — növekedjétek mindnyájan az ősi hitben is... Mindnyájan imádkozunk kálvinista magyar testvéreim az Ur Istenhez: *Növeljed Uram a mi hitünket!*

Mint a búza belegyökerezik az édes anyaföldbe, úgy nőjön bele élő hitünknek ereje által ami egész életünk a Krisztusba: *Akiben van nekünk egyedül — idvességünk és váltásunk!*

A legnagyobb magyar így tanította annak idején honfitársait: „*A mult elveszett hatalmunkból, de a jövőnek urai vagyunk!*”

Igen! A mi jövőnk olyan lesz, aminőt érdemlünk. Ezer jel igazolja, hogy Istennek kedves népe vagyunk, célja van velünk s ezért bátorítalak titeket: Ne csüggedj el kicsiny sereg!

Lelkipásztorok, tanítók, tanárok, presbitériumok, gyülekezeti munkások — templomban és iskolában legyenek mentsvárai továbbra is a szintizta magyarságnak.

A hitvallásos iskolák a közeli 20 éves rabság alatt is megtartották magyarnak a magyart. Isten átka sújtja azt, ki a történelmi és hitvallásos iskolák élete ellen tör!

Családi tűzhelyeinken égjenek a Krisztus gyujtott tüzek, melyeknek világánál: — a puritán kálvinista egyszerűséget, takarékoságot, minden magyarban az ember testvért becsülő magyart ismerje meg és szeresse bennünk a világ. Ne szégyeneljük bibliás keresztyénységünket, ének és imádság hangozzék ki házainkból, s mint csillagok ragyogjanak be a mi valláserkölcsei eszményeink ebbe a nagy sötét magyar életbe.

Kálvinista magyarok, ne feledjétek el, hogy ezen a szent földön mi magyarok mindnyájan küldetésben járunk.

Kálvinista magyarnak lenni többek között azt is jelenti: felvenni a versenyt minden

jó igyekezetű emberekkel és igyekezni: *különbnek lenni mint mások.*

Mi nyiltan hirdetjük e világ előtt a legnehezebb időkben is, hogy: *mindenek felett magyarok vagyunk!*

Legyünk is azok mindhalálíg. S ha azok leszünk, az Istenéi is leszünk, mert Istent és Hazát szeretni számunkra egyet jelent!

Előre hát bátran, — egészen a diadalomig!

Zengjen ajkunkon az ősi zsoltár... Legyetek ébren és vigyázók magyarok s: Ne hagyjátok kialudni a tüzeket!

Adjon az Isten — boldog új esztendőt mindnyájan tinétek Kedveseim!

Atyafiúi szeretettel

Miskolc, 1940. január 1. *Farkas István*
ref. püspök.

Kívánságom és rendelkezésem az, hogy jelen Körlevellem és Újévi Üzenet a tiszánineni egyházkerület minden gyülekezetéhez katedráról, délelőtt, vagy délutáni istentiszteleten azon a vasárnapon olvassassék fel a gyülekezet előtt, amikor a lelkipásztor Hivatalos Lapunkat megkapja.

Farkas István püspök.

Bomladozó sásfészek.

Nem régen Borsiban jártam, megnézni az egykori sásfészeket, ahol a világ legönzettelenebb, legnagyobb szabadsághőse, II. Rákóczi Ferenc született.

Az ódon várkastély körül, néhány iskolás gyermek ödöngött.

Tudjuk, hogy miért jött az úr! — kiabáltak felém. — Kíváncsi erre a régi várkastélyra.

S mint aféle múcsai idegenvezetők, feljöttek velem az emeletre.

Jaj! — kiáltá egyik gyermek, abban a hatalmas, tágas szobában, amelyikben II. Rákóczi Ferenc született — ne tessék itt jönni-menni, mert leszakadhat az egész emelet.

Lementem azután az udvarra s néztem, bámultam az ódon falakat, amelyeknek fedélzetén bejár a szél, a hó, az eső...

Az enyészet, a pusztulás nyomát láttam ott mindenütt.

Majd megnéztem a várkastély tájékát, a Bodrog egykori medrét, amelyen ma már Mózesként száraz lábbal járhat az ember. Ahol régen az élő víz folydogált, védve a nemzet legnagyobb kincsét, a bölcsőben szendergő kicsiny Rákóczit, ott ma már gaz és dudva díszlenek egyedül.

Aztán elköszöntem a borsii idegenvezetőktől, az ottani iskolásfiúktól, akik néhány krajcárért végigkalauzoltak eme híres történeti tájékon, a bomladozó sásfészek körül, ahol az enyészetről, elmúlásról beszélnek, kiabálnak a kövek, a dudvák, a gyomok

Néhány fertály múlva, már a vonaton ültem, robotgattam hazafelé.

S amint Patak alatt robotgott el velem a vonat, az öreg kollégium teteje úgy ragyogott felém, mintha csak kisuvikszolták volna. Az iskolakert árnyas fái alatt apró diákok sűrögtek, forogtak, akár csak jómagam és társaim néhány évtizeddel ezelőtt.

Az öreg kollégium tájéka — állapítottam meg — ma is olyan, mint régen. Az öreg kollégiumon nincsen hatalma az időnek, az enyészetnek.

Nemzedékek jönnek-mennek egymásután s az öreg kollégium áll tovább. A diákok soha meg nem vénülnek — mondotta egyik hortobágyi gulyás, a debreceni kollégium udvarán. — Húsz esztendőskoromban jártam erre s akkor is fiatal embereket láttam itt, éppen úgy, mint most, nyolcvanesztendőskoromban.

A pataki kollégium sem egyéb, mint az örökélet földi jelképe. A diákok nem vénülnek meg soha.

A sásfészek, a büszke várkastélyok szétbomlanak, elavuinak. A tudományok csarnokai tovább élnek. A szellem, a lélek halhatatlan.

A borsii várkastély bomladozó fedélzete alatt a baglyok hühognak. A pataki kollégium manzard teteje ma is ragyog a régi fényvel, dicsőséggel.

Ugy látszik, hogy az ékszerekhez egyetlenegy fejedelemnő sem értett annyit, mint Lorántfy Zsuzsánna. Olyan ékszert vásárolt a Rákóczi-családnak, amelyen nincsen hatalma az enyészetnek, amit a rozsdá és a moly meg nem emésztenek soha.

Baráth Imre.

Könyvismertetés.

Halmy Ferenc: A magyar zsolttárformák francia előzményei. (Budapest, 1939.)

A legnagyobb érdeklődéssel vettem a kezembe ezt a könyvecskét, melyre már a tavasszal fölhívták figyelmemet. Jellemző azonban könyvkereskedelmünkre, hogy mégis csak most jutottam hozzá.

Szerző nyomán megismerjük a középkori líra (francia) formakincsének kialakulását. Aztán megtudjuk, hogy melyek Marot, illetőleg Béza zsolttárai? Tudomásul vesszük, hogy a zsolttárok mely dallamai fűződnek Bourgeois Lajos — s melyek Maistre Pierre nevéhez.

Halmy Ferenc Douen után számot ad mindazokról a dallamforrásokról, (nagyobbára népi nóták), melyekből a zsolttárok melodiái készültek. Douen ez adatait kívánatos volna ellenőrizni, ami úgy volna lehetséges, ha nemcsak a dalok szövegeinek kezdetét vagy címét jelölnék meg, hanem ha közreadnák a dallamokat, azok hangjegyeit is, hogy láthatnók s összehasonlíthatnók a zsolttárok nótáival.

Nagyon fontos megállapítása Halmynak, hogy: „Bourgeois nem volt szerzője is valamennyi dallamnak. Ő készen kapta Marot 1539-ben, Strasburgban megjelen, zsolttárainak melodiáit. Ezeket többé-kevésbé átalakította a szövegek kívánalmának megfelelően.“ Tőle származik Marot valamennyi —, valamint Béza első 34 zsolttárának végleges alakja.

A füzet következő fejezete: A zsolttáros könyv útja Genfől Herbornig. Ebben a fejezetben a szerző véglegesen tisztázta azt a kérdést, hogy „tanult zenész“ volt-e Szenci Molnár Albert? Megállapítható, hogy általános zenei studiumokat nem végzett. A strassburgi akadémia növendékei, mondja Halmy F. Dézsi után: „a karéneklést is gyakorolták s a zene elemeire rendszeresen oktatták őket.“

De Molnár ránk maradt „írományaiból egyáltalán nem világos, hogy csakugyan részesült-e ő a zene elemeiről való rendszeres oktatásban.“ Hogy Szenczi „a viszonylagos hangmagasság jelölésével tisztában volt“, ez bizonyos. Ehhez még hozzátehetem, hogy miután szolmizálni tudott, bizonyos az is, hogy a zsoltdallamoknak hangjegyek után való leéneklésére is képes volt. Ennyi zenei tudás tökéletesen elég volt arra a munkára, melyre Molnár A. egyházi énekügyünk érdekében vállalkozott.

(Vége köv.) Hodossy Béla.

HIVATALOS RÉSZ.

II. sz. Körlevél.

Lelkipásztor Testvéreimhez, a nehéz helyzetben levő lelkészövegyek gyorssegélye ügyében.

Kedves Testvéreim! — Ne ítéljete el, hogy az új esztendő első napjaiban, a második körlevelemben újra anyagi áldozatok meghozatalát kérem tőletek. Minden mi nagy lelkipásztori szegénykedésünk mellett is jóságos volt hozzánk az elmúlt esztendőben a könyörülő Isten, amikor hozzátok szólva segítséget kértem tőletek, nehéz helyzetben levő sok gyermekes, elagott öreg és tehetetlen beteg lelkészövegyeknek gyors megsegítésére.

Kerületünk lelkipásztorai közül a 223 lelkész közül 80 lelkipásztor meghallgatta a kérő szót Havonként küldött egy két pengős adományokból 2208 pengő 45 fillér gyűlt össze említett szent célra.

Köszönöm kedves lelkipásztor-testvérek, hogy a lelkészövegyek könnyének letörlésében nekem segítségemre voltatok. Tudom én jól, hogy sokan azért maradtak el, mert a paizsos férfitú nálok állandó szállásra talált.

Itt az új esztendő. Ujra kérlek benneteket a segítségére. Havonként küldjete, — kitől mennyi telik, 1—2 pengőt erre a célra. Ha jön a június vége és jön a december karácsonyi öröme, e két határidőre hadd tudjunk küldeni újra, megtépett ruhájú, alamizsna nyugdíjat élvező lelkészövegyeink számára egy pár fillért, hogy izesebb legyen a kenyerük és melegebb legyen tél eljöttével a szobáczkájuk.

Akinek az Isten adott bőven a földi javakból az küldjön többet. Akinek kevesebb a jövedelme, az ha filléreket küld is, olyan áldott adakozást végez mint ama bibliai asszony. Akik nem tudatnak adni a mult évben álljatok be a sorba, s akik adatok jertek ujra és segítsetek nekem, abban a szent cél kitűzésben, hogy lelkészövegyeink könnyeit nagy szeretettel együtt törülgessük. *Testvéreim! — az Isten mindnyájunkkal szabados . . . Ki tudja holnap, vagy holnapután nem-e a ti övegyen maradt hitvesetek szorul reá a segítségére?*

Adjon az Isten boldogabb ujesztendőt mindnyájan tinéktek szeretettel

Miskolc, 1910 január 3.

Farkas István
püspök.

Dr. Páhy József
1887—1939.

1939. szeptember 20-án hűnyta le örökre szemeit Hétkben dr. Páhy József lelkipásztor. Kevesen ismerték gazdag egyéniségét s még kevesebben tudták róla, hogy a magyar református lelki-

pásztori kar ritka nagy képzettségű és az önfeláldozásig szorgalmas tagja hagyta itt vele e földi világot.

1887. január 21-én született Csobádon. A gimnáziumot Miskolcon és Sárospatakon végezte el. 1910-ben végezte el a theológiát Patakon, hol a szó szoros értelmében betűről-betűre megtanulta az összes studiumokat. Körülsétálva a sárospataki járdát, szóról-szóra felmondta önmagának a más-napi kollokviumok egész anyagát. 1910. június—augusztus havában Alsószolcán volt segédlelkész. 1910. szeptemberében a berlini egyetemre ment és ott 2 évig tanult. Ezután Miskolcon dr. Tüdös István püspök mellett volt káplán egy évig. 1913 szeptemberében Erdélyben, a kolozsmegyei Magyarvalkón szolgál, mint rendes lelkész és októberben házasságot köt Várnay Idával. 1916 szeptemberében Magyarvalkóról bevonul tábori lelkészi szolgálatra és Marburgban a déli fronton teljesíti szolgálatát. 1917 decemberében Kiskinizsre megy lelkésznek csere útján. Kiskinizsről kétszer is kimegy Hollandiába tanulmányútra 6—8 hétre.

1920 májusában Debrecenben theológiai doktorátust szerzett s 2 hét múlva Pápán leteszi a theológiai magántanári vizsgát, „A gyakorlati lelkigondozás körvonalai a gyülekezeti élet fontosabb területein“ címen írt doktori disszertációt és ezt Debrecenben 1917-ben adta ki, mint tábori lelkész. A másik munkája: „A keresztyén személyiség jelentősége a lelkigondozásban“ Miskolcon jelent meg.

1923-ban megy Hétbe, honnan 1926-ban Amerikába megy és 2 évig Detroitban a független ref. egyház lelkésze s 1928 őszén jött vissza Hétbe.

A gömör—tornai egyházmegye belmissziói előadója, azután tanácsbírája lett.

Fáradhatatlan ember, gyenge szervezetét sokszor elbírhatatlan próbákra teszi. Apostola a nővényi táplálkozásnak s mint minden meggyőződését, ezt is védelmezi körömszakadtáig. Fanatikus ember, aki meggyőződéséből soha nem enged egy jöttányit sem. Sokszor provokál erős, szenvedélyes vitákat és soha nem hátrál, soha nem alkuszik. Mikor már teste kezd összeroppanni az emésztő kór hatása alatt, akkor sem enged orvost magához, s ha odaengedi is végre, bensőleg még mindig ragaszkodik elveihez utolsó lehelletéig.

Szolgálatát az apostolok fáradhatatlanságával teljesíti. Zsebében és agyában a szentírás teljes szövege és hisz rendületlenül, heves odaadással a Krisztus evangéliuma mindenható erejében. Még távol a Felvidék és Kárpátalja viszatérésének reménysége, amikor ő már egyházlátogatói körútján hirdeti a tornai végeken, hogy 1938 őszén a káposztáját akadálytalanul fogja vinni a rozsnyói piacra. A magyar fajt magasan felül látja a világ összes népei felett. Ha erről a témáról szól, zuhognak az érvek szájából, mint lángoló lavina, kiragyog az arca, prófétai tűz gyúlad fel szemeiben és órákig képes lelkesíteni, magával ragadni hallgatóságát. Megcáfolhatatlanul sorakoztatja fel az érveket s bizony, jaj annak, aki vele szembeszáll. Ezen a területen nincs benne kímélet, hisz, lángol, prófétál és — hála az Egek hatalmas Urának — igaza is lett.

Mikor szeptember 22-én kikísértük a héti temetőbe, mindnyájunk lelkében egy meggyőződés vert gyökeret! milyen nagy kár, milyen nagy veszteség az anyaszentegyházra nézve is, a nemzetre nézve is, ha a dr. Páhy Józsefek így hanyatlanak sírba — megismeretlenül. Milyen sokan melegekedhettek volna meg az ő gazdag lelke mellett és mennyi érték megy így veszendőbe a mai választási rendszer mellett apró kis faluk magányában.

Öt gyermek gyászolja özvegy hitvesén és 3 unokáján kívül.

De gyászolja a vesztes héti egyház is, melynek elhaló utolsó lélekzetével is új tanítói lakást építettett, addig zörgetvén az állam ajtaján, míg csak kérése meghallgattatásra nem talált Gömör-Kishont vármegye megértő főispánja és a putnoki járás lelkes főszolgabírája segédelmével.

Legyen emlékezete áldott a fáradhatatlan, hűséges szolgának!
Gömöri

Előfizetési felhívás.

A Sárospataki Református Lapok évek óta azzal a vágygal volt tele, hogy a régi-régi terjedelmében jelenhessen meg. Uj esztendőket elején ismételt hangot adott ennek az óhajlásának.

Kormányrendeletek következtében most laptovábbfejlesztésről nem beszélhetünk. Mi készséggel engedelmessékedünk a legmagasabb érdekeknek. Viszont teljes igyekezettel azon leszünk, hogy a megnagyobbodott egyházkerületben — a visszacsatolt rész íróit szeretettel kérjük az együttműködésre — a régi erővel szolgálhassuk lapunk által az 1940-ik évben is Isten örök dicsőségét.

Előfizetési díj: gyülekezeteknek évi 10 P, lelkészeknek, Kálvin-szövetségi tagoknak stb. évi 5 P.

Olvasóinknak, munkatársaink Istentől áldott újévet kíván

Sárospatak, 1940 január 3.

a Sárospataki Református Lapok szerkesztősege.

H I R E K

Borsovai Lengyel Gyula

lelkészársunk, a kiváló író karácsony másodnapján este örök hazába tért. Szendrőlédon volt a temetése, ahol 31 éven át munkálkodott az Ur szőlőjében. Majdnem 4 évtizedre, 38 évre terjedő rendes lelkészi szolgálatából kezdetben 7 évet töltött a ládbesenyői és a kondói gyülekezetben. Nagy részvét kísérte a hú pásztor utolsó útjára. A szendrőládi templomban *Gyülveszi István* e. m. tanácsbíró hirdette Csel. 20:35 alapján az örökélet evangéliumát, a sírnál pedig *Veress Károly* e. m. főjegyző búcsúztatta a lelkészársak nevében. A 61 éves korában elköltöző hűsáfár emléke legyen áldott! Gyászoló özvegyét és három gyermekét vigasztalja meg Krisztus, az élet Fejedelme! Az árván maradt nyájnak pedig rendeljen krisztusi lelkű új pásztor a Szentlélek Uristen!

— **Farkas István püspököt** a szokottnál is melegebb újévi köszöntésben részesítette a miskolci lelkészi kar és nevelői rend. Küldöttség jelent meg előtte újév elsőnapján délelőtt. A küldöttség tagjai *Enyedy Andor* egyházkerületi főjegyző, *Pósa Péter* esperes, *Porcs Kálmán*, vitéz *Domonkos György* gimn. igazgatók, *Horváth Zoltán* dr. egyházrészi gondnok, *Soós Mihály*, *Kiss Kálmán* gimn. tanárok, *Barna Aladár* igazgató, lelkészek vallásoktatók és segédlelkészek voltak. Az ünnepi érzéket *Pósa Péter* esperes tolmácsolta. Farkas István püspök meghatott szavakkal a drága örökség, az eddigi életük munkájával elért eredmény megőrzését költötte a szívekre és új terveit bontogatta ki, amelyek közé tartozik s — ez bizonyára ismét széles körökben kelt visszhangot: az *ősi avasi templom restaurálása*, amely terv realizálása gyönyörűen fog illeni a falujáró és templomépítő püspökhöz.

— **Teleki Pál gróf miniszterelnök** cikkét, amelyet *A mult utolsó, a jövő első esztendeje* címen december 31-én írt az *Uj Magyarországra* külön lenyomatban kellene eljuttatni minden olvasni és gondolkozni tudó magyar ember kezébe. A mai magyar helyzetét, észbontó valóságok közt a pillanatnyi helyzetét és századok múlása közt az örök magyar helyzetet olyan vakító világossággal látja és a tennivalót olyan döbbenetes higgadtsággal jelöli ki, hogy a nemzet örök tanítóinak bölcsességét és sorsának meggyőzőségeket egyetlen utmutatását halljuk kicsendülni szavaiból. Valóban állunk, vagy esünk e tanítás megfogadásával vagy elvetésével.

— **Az Országos Sajtókamara** bizonyára nagyszerű szolgálatokat tett már. Irtunk is róla a multkor. De akkor is jeleztük, hogy hivatalos lapjának nagy szolgálata lesz, ha az új intézmény gyermekbetegségeit segít legyőzni. Így megszabadít a lélektelen bürokratizmustól, irdatlan és fel nem fogható terhektől stb. (60 P évi tagsági díj!) Most késedelmességét nehézményezzük pl. a vasúti kedvezményes jegy kieszközlésénél.

— **Januári Konferencia Budapesten**, amely évek óta áldott évkezdő találkozásra gyűjti össze lelkipásztorainkat, január 17—18-án lesz. Most a *Kálvin János Társaság* és a *Kálvin Szövetség* rendezi.

— **Választás.** Az alsóborsodi egyházmegyében megüresedett lelkészi tanácsbírói tisztségre óriási többséggel Benke József hejőpapi lelkipásztor, az egyházmegyei tanítóképviseleti tisztségre Molnár Béla miskolci tanítót tüntették ki bizalmukkal az egyházközségek presbitériumai Szorgalmas és munkás egyházi tisztviselőket ért a ki-tüntetés, amihez őszinte szívvel gratulálunk.

— **Főiskolánk** ez évben is megrendezi a *nép-főiskolai tanfolyamot*. A tanfolyam január 21-én kezdődik és február 4-én zárul.

HIVATALOS RÉSZ.**XLII. sz. Körlevél.**

2853/1939.

I.

Valamennyi iskolaszéki elnök figyelmébe.

Az egyetemes konvent elnöksége utasítására felhívom valamennyi elemi népiskolát fenntartó egyházközség figyelmét arra, hogy a megüresedő tanítói állások pályázati hirdetéseit, minden egyes alkalommal a Népiszkolai Szervezeti és Szolgálati szabályzat 136. §-ának rendelkezése értelmében az Országos Református Tanító Egyesület hivatalos lapjában a Tanítók Lapjában tegye közzé.

II.

A vasuti arcképes igazolványok 1940. évre való érvényesítése tárgyában.

A vallás és közoktatásügyi miniszter a Hivatalos Közlöny december hó 1-i 23. számában rendeletet adott ki a tényleges és nyugdíjas közszolgálati alkalmazottakat megillető vasuti arcképes igazolvány 1940. évre, szóló érvényesítése tárgyában, amely szerint a már meglévő igazolványokat 1940. évi január hó 31-ig lehet meghosszabbítani.

E rendelkezést a felekezeti iskolák tanítóinak és tanárainak, valamint a már nyugdíjazott tanárok és tanítók figyelmébe ajánlom.

Miskolc, 1939. december 28.

Atyafiui szeretettel: **Farkas István** sk.
püspök.

Emlékeztető.

Az egyházkerületi közgyűlés által elrendelt szavazások határideje január 7. A felvidékről hazajött lelkésztestvéreim kedvéért írom ezt az emlékeztetőt azért, hogy ez üzeneten keresztül figyelmeztessék minden lelképásztort arra, hogy a szavazások elmulasztásáért 20 P. bírság jár egyházkerületi határozat értelmében. Kérem azért a határidő legpontosabb betartását. A felvidékieknek a szavazatszámot nem szükséges a borítékra írni, mert ezt a püspöki hivatalban eszközöljük.

Tisztelettel Miskolc, 1939. december 30.

Illyés Bertalan
püspöki titkár.

Alsóborsodi lelkésztestvéreimet felhívom, hogy a családjukban 1939. évben történt változásokról (születés, házasság, haláleset) megfelelő egyházi anyakönyvi kivonatokat küldjenek be az esperesi hivatalhoz legkésőbb január 12-ig. „Lelkeszi nyugdíjintézet ügyben“ felírásu anyakönyvi kivonatokat minden lelkészi hivatal díjmentesen tartozik kiállítani. Közlöm továbbá, hogy az 1939. évi zárszámadásokat február hó végéig az illetékes számvevőhöz kell küldeni az okmányokkal együtt. Boldog új esztendő kívánva, atyafiui szeretettel vagyok **Pósa Péter** esperes.

— **Kérelem.** Keresem Kecskés János és Szabó Zsófia nevű rokonaim házasságlevelét (1850—1865. körül) és mindkettőjük keresztlevelét (1835—1850.) Darabonként 10 (tíz) pengőt küldök értük a kiállító lelkész uraknak. Az 1939. IV. tc. értelmében az okmányok kiállítása illetékmentes. Az anyakönyvi kivonatok elküldését az alábbi címekre kérem: vitéz Sziklay György m. kir. ezredes, Komárom, Frigyes főherceg-laktanya.

Meghívó és értesítés.

Az alsózempléni ref. egyházmegye egyházmegyei tanácsának a tagjait atyafiui szeretettel hívjuk meg a Sárospatakon a főiskola tanácstermében 1940. évi január hó 30. napjának délelőtt 9 órájkor kezdődő egyházmegyei tanácsgyűlésre. — A gyűlés tárgyai:

1., Az 1939. évi lelkészi nyugdíjintézeti számadás megvizsgálása.

2., Az egyházközségek vagyontörzskönyvének megerősítése.

3., Az egyházközségek által felterjesztendő ügyek.

Minden az egyházmegyei tanács elé szánt ügyet bezárólag 1940. évi január hó 20. napjáig kell az esperesi hivatalhoz betérjeszteni, mivel a későbbben érkező ügyeket nem fogjuk tárgyalni.

Egyidejűleg emlékeztetni kívánjuk az egyházközségek lelképásztorait és gondnokait, hogy vagy az ó-év utolsó napi, vagy az újév első napi perselypénzek az egyházmegye missziói céljait vannak hivatva szolgálni; kérjük azért ezeknek a perselypénzeknek az egyházmegyei pénztárba leendő beküldését. Ismételt felhívást senki ne várjon e tekintetben.

Istennek áldásaiban bővülő boldog újévet kívánunk az egyházközségeknek, azok lelképásztorainak, tanítóinak, gondnokainak, presbitereinek. Engedje az Isten békeességben eltölteni a reánk köszöntő újévet!

Budapest—Cigánd, 1939. december 28.

Atyafiságos tisztelettel: **Az Elnökség.**

— **Felhívás.** Lelképásztor testvércimemet atyafiságos tisztelettel kérem, hogy a családjaiban 1939. évben történt változásokat 1940. év január hó 12-ig egy levelező-lapon hozzám jelenteni sziveskedjenek. Cigánd, 1939. december 30. **Janka Károly** esperes.

**A felsőzempléni ref. egyházmegye Elnökségétől
Ladamóc—Alsómihályi.**

569/1939. sz.

Meghívó.

Elnöktársammal, a helyettes egyházmegyei gondnok urral egyetértően 1940. február hó 2-án Sátoralja-újhelyben az ottani egyházközség nagy tanácstermében fogjuk megtartani rendkívüli közgyűlésünket. Ennek a rendkívüli közgyűlésnek főtárgya az újonnan megválasztott egyházmegyei gondnok és egyházmegyei tisztviselők beiktatása leend. Egyházmegyénk alkotó tagjait, az egyházak képviselőit és az érdeklődőket tisztelettel meghívjuk. A gyűlés d. e. 9 órakor veszi kezdetét s ezen a gyűlésen tárgyalandó beadványokat 1940. január 20-ig kell megküldeni az esperesi hivatalnak. A később beérkezett iratok nem tárgyalatnak le.

Alsómihályi—Ladamóc, 1939. december 30.

Az Elnökség.

— **A szürtei** ref. egyház katonai szolgálatra bevonult kántor-tanítója helyére január hó 10-től helyettes kántor-tanítót keres, jelentkezők forduljanak ref. lelkészi hivatalhoz **Szürte** Ung megye.

Szerkesztői üzenetek. Sz-y F-c. Megérdemli a szép megemlékezést. Jön. — Cs-r Z-n. Elvileg teljesen osztom a felfogását. Azonban a cikk későn jutott hozzám. Különbösen a józan közvélemény az ilyen kérdésekben általában eltalálja a helyes utat. Az eredmény meg fogja mutatni. Ezt biztosra veszem.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel
Sárospatak, 1940.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: **DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJ-SZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF.**

TARTALOM: *Szigethy Ferenc*: Borsovai Lengyel Gyula halála. — *Nádházy Bertalan*: Szavazatok számértéke. Dávid Zoltán címzetes igazgató. — A jogi szakoktatás reformja. — *Hodossy Béla*: Könyvismeretetés. (Vége.) — Hírek. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek.

Borsovai Lengyel Gyula halálára.

A Sárospataki Református Lapok betűszövébe egy fekete rózsát himzek bele: üzenem, küldöm a nem sok napos, nagyon szomorú hirt: árvaságra maradt a szendrőládi paróchia és gyülekezet, Borsovai Lengyel Gyula karácsony másodnapja délutánján meghalt! Valahányszor lekipásztor hal meg, mindig ridegebb és kietlenebb lesz egy parányi árnyattal a világ, mert a lekipásztorok az Isten nagy forró szívét hozzák közelebb a világhoz s mindennap öntenek néhány cseppet a szeretet olajából a szeretet mécsébe. Itt azonban egyéb is történt ezenkívül: Borsovai Lengyel Gyula nemcsak lekipásztor volt, hanem az utolsó húsz esztendő alatt minden magyar református lelkész-író közt a legkiválóbb elbeszélő is.

S most hogy kéthetes a sírja már a ládi temetőben s időm volt visszakeresni sok írásait, most látom csak, hogy ezalatt a két évtized alatt valahány református naptárba, vagy néplapba zsol-táros, régi magyarokról, imádságos, igaz életű, régi református gyülekezetekről, Kálvineumról, Szeretetszövetségről, özvegy papnék keserű kenyeréről elbeszélést, színes, érdekes, tanító történeteket kellett művészi módon megírni, annak a legnagyobb részét Lengyel Gyula írta meg. Most tudom már, hogy a Szendrőládra bekanyarodó gyönyörű szép út felett miért emelte mindig olyan büszkén magasra a fejét a Kakaskő orma s miért huzták ki olyan kevélyen derekukat ezerszámra a ládi erdőbe a sudár tölgyek s a délceg gyertyánfák: büszkék voltak a kisfaluban meghúzódó, szerény, egyszerű emberre, a természetet, a Boldva gyönyörű völgyét halálig szerető mesemondó papra: Borsovai Lengyel Gyulára!

Bizony nagyon szerény ember volt ez az istenáldotta tehetségű lelkésztestvér, aki ahelyett, hogy régen beült volna valamelyik budapesti nagyobb napilap szerkesztőségébe — amit sokan mások megcsináltak volna az ő képességével — to-

vábbra is szolgálta anyaszentegyházát, inkább kisebb darab kenyérrel beerte, de ott maradt a népe közt s lelke drágaköveivel a magyar református anyaszentegyház épületét díszítette boldogan. S hír és dicsőség hiába mosolygott felé: bölcs nyugalomból nem lehetett kiragadni, higgadt, megfontolt egyszerűségéből nem tudta semmi sem kimozdítani. Pedig a budapesti Irók és Hirlapírók Otthon Körének pályázatán nagynevű írópályázók elől vitte el az első díjat és Temesváron a színházban felolvasott novellák közül a színházi közönség ott nyomban ítélkezve és dörgő tapsot adva, maga koszorúzta ismét első díjjal. És a megszállott Felvidék is őt jutalmazta az első díj koszorújával Parasztosan című szindarbjáért. — de azért Lengyel Gyula csak olyan nyugodt, akkurátus lépésekkel ment végig Szendrőlád utcáján, mintha semmire történt volna.

Azonban a szerénységnek is van határa s most néhányan elhatároztuk, hogy összeszedjük Borsovai Lengyel Gyula legszebb írásait, felvisszük az ország fővárosába, kiadatjuk s leteszünk két-három kötet olyan elbeszélést a magyar olvasóközönség asztalára, amely vetekedni fog a Tömörkényi István könyveivel s nem sokkal fog hátrább maradni a „Szederindák“-nál. Borsovai Lengyel Gyulának, a magában nagy lelki kincseket hordozott „falú cselédjé“-nek meg kell jelenni a magyar írók között!
Szigethy Ferenc.

Szavazatok számértéke.

A visszatért tiszáninzeni egyházkerülethez tartozó egyházközségek szavazatainak számértékét az E. T. 1. tc. 23. §-a szerint egyházkerületi közgyűlésünk az alább következő módon állapította meg azzal, hogy ez a megállapítás addig az ideig érvényes, ameddig az anya-egyházkerület egyházközségeinek szavazatszámértéke újramegállapítás alá esik.

Abaúji egyházmegye:

Abaújnádásd 1, Abaújszina 1, Bárca 1, Beszter 2, Csécs-Pány 1, Eszkáros 1, Felsőlánc 2, Gar-

bócbogdány 1, Györke 2, Hernádcsány-Migléc 1, Hernádszadány 1, Kassa 1, Nagyida 1, Péder 1, Szepsi 1, Szeszta 2. — 16 egyházközség szavazati számérték: 20.

Alsózempléni egyházmegye:

Bacska 2, Bodrogszentes 2, Királyhelme 2, Kisgéres 2, Kiskövesd 2, Kistárkány-Nagytárkány 2, Nagygéres 2, Nagykövesd 1, Örös 2, Perbenyik 1, Szomotor 1. — 11 egyházközség. Szavazati számérték: 19.

Felsőzempléni egyházmegye:

Abara 2, Alsóhimályi 2, Bodzásujlak 1, Csarnahó 2, Deregnő 2, Gercsely 1, Kisbári 1, Kisrácsa 2, Ladamóc 2, Legenye 1, Magyarsas 2, Nagyrácsa 2, Nagytoronya 2, Szőlőske 2, Zemplén 2. 15 egyházközség. Szavazati számérték: 26.

Gömöri egyházmegye:

Alsó-Felsőbalog 2, Alsó-Felsőkálusa 1, Balogiványi 2, Bálka 2, Beje 2, Beretke 2, Berzété 2, Feled 2, Felsővály 1, Gice 2, Hanva 2, Harmac 2, Hubó 2, Jánosi 2, Kövecses 2, Naprágy 2, Nemesmartonfalva 2, Nemesradnót 2, Özőrény 2, Páskaháza 2, Pelsőc 2, Rimaszécs 2, Rimaszombat 1, Rozsnyó 1, Runya 2, Sajókeszi 2, Serke 2, Simonyi 2, Szalóc 2, Szkáros 2, Szutor 2, Tornalja 2, Uzapanyt 2, Zehérje 2, Zsip 2. — 36 egyházközség. Szavazati számérték 68.

Ungi egyházmegye:

Bajánháza 1, Bártfa 2, Bező 2, Bés, 2 Csap 1, Csicsér 2, Csongor 2, Eszeny 2, Gálocs 1, Iske 1, Jenke 2, Kisdobrony 2, Kisegejőc 2, Kistrát 2, Korláthelme 2, Minaj 1, Mokcsa-Kerész 1, Nagydobrony 3, Nagygejőc 2, Nagykapos 2, Nagyszelmenc 1, Nyárád 2, Palágy 2, Pinkóc 1, Sárosmező 1, Szürte 2, Szalóka 2, Tarnóc 1, Tiszaágtelek 2, Tiszaásvány 1, Tiszasalamon 2, Ungcsepej 1, Ungvár 2, Vaján 2, Vajkóc 1. 35 egyházközség. Szavazati számérték: 66.

Tornai egyházmegye:

Barka-Lucska 2, Bódvavendégi 1, Jabionca 2, Körtvélyes 2, Szádelő-Áj 1, Szilice 2, Tornagörgő-Méhész 2, Zsarnó 2. — 8 egyházközség. Szavazati számérték: 14.

Visszatért összesen 120 anyaegyházközség; szavazati számértéke: 203. *Nádházy Bertalan.*

Dávid Zoltán c. gimn. igazgató.

Nagy örömet keltett széles körökben, hogy a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter előterjesztésére Magyarország Kormányzója *Dávid Zoltán* sárospataki ref. gimn. tanárnak a középiskolai oktatás és nevelés terén folytatott kiváló munkássága elismerésül a gimnáziumi igazgatói címet adományozta. *Dávid Zoltán* nagyértékű nevelői munkájával a szép kitüntetésre valóban rászolgált. Évtizedek óta él szinte kizárólagosan a tanári munkának teljes odaadással s otthonosan mozogva az elméleti pedagógia mezején is és valódi élethivatással, a legnemesebb szenvedéllyel érlelve

magában a nevelői munkát, közben derekasan kivéve részét mint gazdasági választmányi tag, mint a főiskolai könyvkereskedés felügyelő tanára s mint igazgató-tanácsos, a főiskola valamennyi ügye szolgálatából

A jogi szakoktatás reformja

tárgyában ülésezett január 8-án egyetemes konventünk egyik bizottsága. Az állam végre kezébe vette ennek a régi kérdésnek a rendezését. Ezt feltétlenül örömmel kell elismerni. Súlyosan kell azonban nehézményeznünk, hogy egy ilyen közérdekű kérdés nyilvános megtárgyalására az állam nem nyújt elég alkalmat még a felekezeti egyházaknak sem, pedig azok nehéz terhek viselnek a jogi oktatás terén is. A tervezett reform felekezeti sérelmes célzatai ellen (pl. egyházjog cím alatt csak r. kath. kanonjogot akar ismerni!) jóelőre keményen tiltakozunk.

Könyvismertetés.

Halmy Ferenc: A magyar zsolnárfarmák francia előzményei. (Budapest, 1939.)

(Folytatás és vége.)

Az utolsó (VI.) fejezet a magyar zsolnárok ritmusával foglalkozik. Ez érdekel bennünket a legközelebből. Mert nem feltűnő s nem különös-e, hogy 333 éve már, hogy Molnár Albert a zsolnárokat magyarra lefordította, s még ma is vitázni kell az ő verseinek ritmusán!? Erről a nagyérdemű zsolnárfordító nem tehet. De itt az ideje már, hogy ezt a kérdést végre-valahára dűlőre juttassuk. A következő sorokban tisztán ez a célom. Előre is kijelentem, hogy a ritmusra vonatkozólag nem vagyok egy véleményen Halmyval, sőt vele merőben ellentétes alapon állok.

„A főkérdés: érvényesítette-e Szenczi magyar ritmus érzékét a francia dallamok keretében, tudott-e az idegen dallamokra énekelt szövegnek magyar lejtést adni?”

Ezt a kérdést Halmy veti föl s az eredmény szerinte a következő:

„A francia vagy a német szöveg ritmusának éppoly kevéssé kereshetjük nyomát a magyar zsolnárokban, mint magyar versritmust.”

Elfogadja Horváth János nézetét, ki szerint Molnár versidoma „megadja az ének kívánalmához szükséges szótagszámot a sornak, de a soron belül semminemű szabályos időmérése, ütemezése nincs, s magyar ütemmintát csak elvéltve és akaratlan nyújt.”

Még többet is idézhetnék, de fölösleges, mert ennyiből is világosan látszik, hogy szerzőnk a magyar ritmust *időmérés* útján keresi, holott:

a magyar versben az időmérték nem ritmusalkotó. A magyar versritmust a nyelvbéli különböző fokozatú hangsúlyok szabályosan váltakozó hullámzása hozza létre. Igeűs, a magyar nemzeti versidomban a szótagoknak nem a hosszúsága vagy rövidsége (quantitas), hanem tisztán a hang-

sulya (qualitas) az irányadó és döntő ritmusalkotó tényező.

Csodálatos dolog: nemsokára száz esztendeje lesz már, hogy Arany János a magyar verselés törvényeit rendszerbe foglalta, utána Négyesy László éveken át hirdette és tanította, mégis a magyar ritmika megint visszatért a régi, Arany János előtti tévutakra. Csak így lehetett arra az eredményre jutni, hogy „A zsoltároknak körülbelül egyötödéről mondhatjuk el (30-ról a Simeon énekével együtt), hogy kimondottan érezhetjük magyaros lejtésüket a dallam keretében.”

Rögtön utána teszi szerzőnk azt a véleményét is, hogy „A zsoltároknak több mint egynegyedében olyan sorokkal találkozunk, melyeknek magyar szövege semmiképp sem fér össze a francia dallammal.”

Ezekkel a merőben téves állításokkal és hibás eredményekkel szemben egyszer s mindenkorra meg kell állapítanunk, hogy Szenczi Molnár Albert készült rá és *teljes tudatossággal* használta zsoltáraiban a hangsúlyos magyar ritmust. Mikor naplójában a fordítás megkezdésekor „ad Gallicas Melodias”, — másutt magyarul, a „Frantzia Nóták”-ra kifejezést használja, ezt csakis a pusztá meloszra, vagyis a dallamnak metrum és ritmus nélkül való menetére érti. Ezt vonatkoztatta a verssorok szótagszámára, de eszeágában sem volt, hogy fordításának „vezérlő formaelve” a franciák ritmusos dallamaihoz másban is igazodjék.

Hála a jó Istennek, hogy Molnár az idegen formaelveket mellőzte s a zsoltárokat — mint ő mondja — „magyar zubbonyköntöskébe” öltöztette, vagyis magyar ritmusba. A „Psalterium Ungaricum” címlapján is világosan megmondja, hogy „Magyar versekre” fordította. Nemcsak 30 zsoltár magyar lejtésű, hanem valamennyi, kivétel nélkül. Nincs a zsoltárokból egyetlen ritmustalan sor sem s minden sor ritmusa tiszta magyar. Ez a ritmus nem talál és nem is egyezhetik sem a francia, sem a német szöveg versritmusával, hanem nyelvünkbeli folyó ősi magyar.

Ami a dallamokat illeti, ugyanaz történt velük, mint a francia szövegekkel kapcsolatban, vagyis ugyanúgy kell simulniok a magyar szöveghez, miként Bougeoy alkalmazta, formálta és alakította a francia szöveghez. A melos maradt ugyanaz, a ritmus azonban ebben is, abban is a szöveghez alkalmazkodó.

A ritmusra vonatkozóan több kisebb-nagyobb tévedést találni még Halmy e művében, de sem erre nem térek ki most, sem Molnár zsoltárainak ritmusával ez alkalommal bővebben nem foglalkozom. Rövidesen kikerül nyomda alól a magyar nemzeti ritmusról írt, pár éve már kész tanulmányom, mely ezekkel a kérdésekkel részletesen foglalkozik.

Halmynak a szinkópára (mi alatt a jelen esetben melizmát kell érteni) vonatkozó ama megállapítása: „Ez a jelenség annyira idegenszerű lehetett Szenczinék, hogy jobbnak érezte a szöveget egy szótaggal megtoldani s ezáltal az egy szótagra énekelt dallamhangok számát csökkenteni,“ megjegyzésre méltó s különös figyelmet érdemel.

Erős bizonyíték ez is amellet, hogy a magyar nép, különösen a református magyar nép nem szeret melizmával énekelni.

Érdekes könyv s az utolsó, vagyis a ritmusról szóló fejezet tévedéseit leszámítva, értékes nyeresége a zsoltárról szóló magyar irodalomnak.

HIREK

— **Sárospataki főiskolánk** népfőiskolai tanfolyamára, melynek megtartását az egyházkerületi elnökség készségesen engedélyezte, szépen folynak a jelentkezések. A tanfolyam hallgatóit a theol. kar jobbára a visszacsatolt s főleg exponált helyen fekvő egyházközségekből kívánta összegyűjteni. A tanfolyamon 50-nél több ifjút — helyszűke miatt — sajnos nem tudnak elhelyezni.

— **A pápai főiskola** továbbfejlesztéséről nyilatkozott újévi beszédében Medgyaszay Vince dunántúli püspök.

— **Választások Alsózemlénben.** Atsózemlénben világi tanácsbírákká választottak: Virágh Béla, Rozgonyi Sándor és Kósa Szabó Pál; világi tanácsbírákká: Zombory Géza és Ziganyi Géza; lelkészi aljegyzővé: Kereszthury László; világi aljegyzővé: Ziganyi György; tanítóképviselőkké: Kató János, Kántor Mihály, Kocsár István, Pongrácz Sámuel, Károlyi János és Fekesházy János. A választási eredmény a közvélemény osztatlan tetszését nyerte meg.

— **Vasady Béla** hosszabb cikket kezdett a lelkészképzés- és nevelésről a *Lelkészegyesület*-ben.

— **Új egyházmegyei gondnok.** A felsőborsodi egyházmegye gyűlekezetei *Zsóry György* lemondása után egyházmegyei gondnokká egyhangulag *Bónis Aladár* ny. alispánt választották meg. Legyen működése méltó nagy elődeihez!

— **A Református Élet** új formában jelenik meg az új év kezdetével. Egy pompás ötlet szerint a *budapesti ref. családokhoz sajtópótlék fejében jár.* Hetenként bekapogtat 40.000 családhoz. Végre egy talpraesett mód a református lélek eredményes szolgálatára. A terv teljes kiépítéséhez kitartást, jó munkát kívánunk.

— **Új lelkipásztor.** A borsodi egyházközség nagyon szeretett lelkipásztorának, Szentmártony Dániel, volt felsőborsodi esperesnek nyugalombavonulása után *Orbán József* segédlelkészt, néhány évvel ezelőtt volt főiskolai szénior választotta meg meghívás útján lelkipásztorának. Az új lelkipásztor életén és működésén Isten gazdag áldása nyugodjék.

HIVATALOS RÉSZ.

III. sz. Körlevél.

I. Valamennyi iskolaszéki elnök figyelmébe.

1. A vallás és közoktatásügyi minisztérium 137.828/1939. IX. sz. a. kelt rendeletére felhívom az iskolaszéki elnökök figyelmét azzal, hogy a felekezeti iskoláink tanítóit buzdítsák a népösszeírás anyagának

feldolgozásában való önkéntes közreműködésre. (Megjelent a Hivatalos Közlöny 1939 dec. 15-i számában.)

2. A vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 137.367/1939. IX. ü. o. sz. rendelete ugyancsak az elemi népiskolai tanítók figyelmét hívja fel, hogy a gyermekeket megfelelő ráneveléssel tegyék fogékonyvá a természet kincsei és így a madarak védelme iránt.

3. Ugyancsak felhívom az iskolaszéki elnökökön keresztül valamennyi ref. elemi iskola tanítóját, hogy ha levente kötelezettségre, honvédelmi szolgálatra, légvédelmi kötelezettségre vonatkozó beadványokhoz bizonyítvány-másolatokra kiadását kérik, azokat illeték és díjmentesen kötelesek az iskolai hatóságok kiállítani. A bizonyítványra a következő szöveget kell feltűnő módon rávezetni: „Az 1939. évi II. t. c. 227. §-a alapján illeték és díjmentes másolat. Csak leventekötelezettségi, hadkötelezettségi, honvédelmi szolgáltatási és légvédelmi kötelezettségi célokra használható.”

Hasonló módon díj- és illetékmentes a választói jog igazolására kiállított okirat. Az ehhez kért bizonyítvány-másolatra a következő szöveg vezetendő rá: „Az 1938. XIX. tc. 52. §-ának 1. és 2. pontja alapján illeték és díjmentes másolat. Csak választójog igazolására használható.”

4. Rendkívül fontosnak tartom a vallás és közoktatásügyi miniszter 137.192/1939. IX. ü. o. sz. alatt kiadott, a visszacsatolt felvideki elemi népiskolákra vonatkozó rendeletet.

„A visszacsatolt területi iskolák tanítói és ifjúsági könyvtárakban sok olyan könyv található, amely a csehszlovák kormányzás alatt jelent meg és tartalma nem egyezik a magyar nemzeti felfogással, sőt egyenest romboló hatású.”

Felhívja a vallás és közoktatásügyi minisztérium a fenti okból valamennyi közép és középfokú iskola vezetőségét és a népiskolai hatóságokat. Ez a rendelkezés a felekezeti népiskolákra is vonatkozik. Vizsgálják tehát felül az iskolák tanítói és ifjúsági könyvtáraknak azt az anyagát, amely a volt csehszlovák kormányzás ideje alatt jelent meg. Bízának meg szükség esetén egy vagy több tanítót az anyag átvizsgálásával és távolítsák el a könyvtárból azokat a könyveket, amelyek magyar nemzeti szempontból kifogásolhatók. Az igazgatók, illetve tanítók felelősek az átvizsgálás pontosságáért.

Az eltávolított könyveket külön csomagolva, jegyzékkel ellátva kell készen tartani a további rendelkezésig. Iskolalátogatások alkalmával meg kell győződni arról, hogy a nemkívánatos könyveket tényleg eltávolították-e. A tanfelügyelőségek ellenőrző közegeket fognak kiküldeni a könyvtárak átvizsgálására, ezért kérem, hogy a fenti rendelkezésnek minden elemi népiskola tanítója a legpontosabban tegyen eleget.

II. Valamennyi lelkésztestvérem figyelmébe.

A magyar kir. központi statisztikai hivatal a múlt év végén hitéleti statisztikai adat gyűjtés számára minden lelkészi hivatalnak egy B. mintájú kérdőívet küldött meg. Kérem lelkésztestvéreimet, hogy a kérdőívet pontosan és lelkiismeretesen kitöltve a kívánt határidőre küldjék be a statisztikai hivatal címére a csatolt portómentes boríték segítségével. — Miskolc, 1940. január 8.

Atyafiúi szeretettel:

Farkas István
püspök

A felsőborsodi egyházmegye esperesétől.

Körlevél.

1. Szeretettel közlöm, hogy az egyházmegyei gondnoki tisztség betöltésénél a beérkezett szavazatok egyhangulag Bónis Aladár e. m. tanácsbíró úrra estek. Ünnepestes beiktatása egy közelesem megállapítandó rendkívüli közgyűlés keretében fog megtörténni.

2. A múlt évi gondnoki számadások elkészítésének végső határideje jan 31. Kérem lelkésztestvéreimet e határidő pontos megtartására. A gondnoki számadások nem az esperesi hivatalhoz, hanem egyenesen az illetékes számvevőhöz küldendők be. A számvevői körök beosztása változatlan, azzal a különbséggel, hogy Lenkey Gyula körzetét Cserháti Zoltán számvevő, a Veress-Károlyét Nagy Lajos vette át.

3. Még több helyről nem érkezett be a költségvetés és a Konvent által kívánt tankönyv-kimutatás. Az eddig be nem köldött költségvetések most már egyenesen az illetékes számvevő címére küldendők.

4. Az őszi egyházkerületi gyűlés is szükségesnek mondotta ki az evangélikáció megindítását és evang. napok tartását a gyülekezetekben. Kérem ezért lelkésztestvéreimet, hogy azok, akik komolyan óhajtják és gyülekezetünk lelki életére fontosnak tartják az evangélikációs napok megtartását, 10 nap alatt jelentsék be hozzám ebbeli kívánságukat, hogy a bejelentések alapján a szervezést megkezdhessek.

5. A nyolcvannál nagyobb létszámú iskolák könnyen hozzájuthatnak az állam által támogatott kiegészítő tanerőhöz. Ez igények hozzám jelentendők be.

Az isteni gondviselés tegye áldottá, gazdaggá, eredményessé ez új évet mindnyájunk és gyülekezeink számára!

Sajóvelezd, 1940. jan. 10.

Atyafiságos szeretettel

Tóth János
esperes

— **Keresek** hívó lelkű, meglelt korú, református, intelligens nőt drága feleségem elhunytával édesanya nélkül maradt két kisebb gyermekem mellé és háztartásom vezetésére. Adok teljes ellátást, csendes otthont és némi zsebpénzt. *Técsy Lajos* pénzügyi titkár. Sátoraljaújhely, Erzsébet királyné utca 4. sz.

— **Kérelem.** Keresem Németi Eszter nevű rokonom keresztlevelét, aki 1835—1845 körül született. Apja Németi János, anyja Delfini Mária. Házassági levelét, melyet Boros Antallal kötött kb. 1862—1870 között. Darabonként 10 pengőt küldök értük a kiállító lelkész uraknak. Az iratok elküldését kérem: dr. Brinich Jánosné Miskolc, Pálóczy utca 31. küldeni.

Szerkesztői üzenetek. V-s K-ly: Szívesen látjuk. Lehet hosszú is a cikk. A téma ugyanis nagy. De kisebb címekre legyen osztva, hogy zavar-talanul lehessen megszakitani. — E-y A-r. A beosztás így is jó. Szintén hatásbefogadónak tartom az új munkaerőt. Utána jöhet a szóbanforgó. I-s B-n. Ismét revideálnom kellett egy számot. A hibára rájöttem.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel
Sárospatak, 1940.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: **DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJ-SZASZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF.**

TARTALOM: *Kövér Pál*: Hitvalló iskolák. — A lelkeszi korpótlék emelkedése. — Áttekintés a szavazatok számértékéről. — *Dr. Zsiros József*: Könyvismertetés. — Hírek. — Hivatalos rész. — Kiadóhivatal üzenete. — Szerkesztői üzenetek.

Hitvalló iskolák.

A miskolci református leánygimnázium egyik szülői értekezletén vettem részt. Az intézet igazgatójának bevezető és záró szavait, valamint a III. B) o. főnökének előadását a legnagyobb örömmel hallgattam végig. Az előadás és a hozzáfűzött igazgatói befejezés arról szólt, hogy ez az iskola, ennek tanári kara a hitéletet kívánja felébreszteni a növendékekben, istenfélelemre, hitben való megerősödéssre s így hitvalló életre — de nem a más-vallásuakkal szemben való türelmetlenségre — akarja őket reásegíteni. Istenhez vezetőgeti a fogékony lelkeket nemcsak a vallásórán, hanem a történelem, számtan s minden más órán is. Kimondhatatlan boldogság volt a számomra ennek meghallása, hiszen nem is olyan régen a racionalista korszellem, a természettudományos világnézet, a földhözragadt materializmus hatása alatt még egyházi középiskoláinkban is egy-két tiszteletreméltó kivételtől, hívő tanártól eltekintve a hit dolgai csak a vallásóra idejére szorítkoztak s ami több, a modern tudomány hipotézisei szembekerültek az isteni kijelentés örök igazságaival, így nem egy ifjú lélekben fagyasztották le a hitélet bimbóit, ha ugyan a hit rügyének kipattanását is meg nem akadályozták. A mai hitet, vallást, egyházat ostromló, letaposni akaró irányzatok idején létfontosságú egyházunk és hazánk életére az ilyen hitvalló iskolák fennállása. Jól tudjuk, hogy egyházkerületünk többi középiskolái is ezen az alapon állanak s abban a jó reménységben vagyunk, hogy a többi kerületé sem képes ez alól kivételt.

Hadd említsem még meg a miskolci leánygimnáziumnak az említett értekezleten hallott ama dicséretes ténykedését is, amely szerint kiszállanak a növendékek vallásstanárjuk vezetésével a környékbeli falvak gyülekezeteibe s ott temp'omi ünnepélyt rendeznek, egyébként pedig a kijelölt családoknál tartózkodnak. Ezúton nemcsak beszélgetéssel, viselkedésükkel gyakorolnak üdvös hatást a falusi családokra, hanem a város és a falú, az intelligencia és az egyszerű földműves nép közti

ellentéteket is tördelgetik, az osztályválaszfalakat bontogatják, a magyar szíveket egymáshoz hajlígtatják. Hogy ennek milyen felmérhetetlen fontossága van éppen ma, felesleges hangsúlyozni. Hasonló kezdeményezés ez a miskolci református főgimnázium Bethlen Gábor körének kiszállásaihoz, a sárospataki főiskola falukatató, munkatábor, népfőiskolás tevékenységéhez.

Gyermekeik jövőjét, üdvösségét szíven viselő szülőknek, egyházuknak, hazájuknak szerető magyaroknak nagy megnyugvás, hogy ilyen hitvalló iskoláink vannak. *Kövér Pál.*

A lelkeszi korpótlékok emelkedése.

A m. kir. minisztérium 1939. december 21-én 12.000/1939 M. E. sz. a. rendeletet adott ki a közszolgálatban álló tisztviselők és egyéb alkalmazottak illetményei, továbbá a nyugdíjasok, özvegyek és árvák ellátási díjai tárgyában. E rendelet 4. §-a a következőket rendeli: „A lelkeszek részére járó korpótlék-illetményt — az 1932. évi 3 000. M. E. számú rendelet 16. §. (1) bekezdésének a korpótlék-illetmény összegének csökkenésére vonatkozó rendelkezés hatályon kívül helyezése mellett — 1940. évi január hó 1-jétől kezdve az 1932. évi július hó 1.-je előtti időben érvényben volt rendelkezés szerint kell megállapítani.

Az egyetemes konventtől kapott értesülésünk szerint e rendelkezés értelmében az I. korpótlék eddigi havi 20 P 40 f összege 22 P 67 fillérre, a II. korpótlék eddigi 20 P 40 fillér összege ugyancsak 22 P 67 fillérre, a III. korpótlék eddigi 10 P 20 f összege 11 P 33 fillérre, a IV. korpótlék eddigi 10 P 20 f összege szintén 11 P 33 fillérre, végül az V. korpótlék eddigi 10 P 20 f összege ugyancsak 11 P 33 fillérre emelkedik.

Az egy korpótlékos lelkesz korpótléka tehát havi 2 P 27 fillérrel, a két korpótlékosé havi 4 P 54 fillérrel, a három korpótlékosé havi 5 P 67 fillérrel, a négy korpótlékosé havi 6 P 80 fillérrel, végül az öt korpótlékosé havi 7 P 93 fillérrel emelkedik.

Áttekintés a szavazatok számértékéről.

A tiszáninneri egyházkerület (a Felvidék visszatérése előtt) 217 anyaegyházának 433 szavazatszám értéke volt. A visszatért felvidéki rész 120 anyaegyházának 203 szavazatával a szavazat száma 636-ra emelkedett. Ebből egy szavazati számértékkel bíró egyházak száma 55. Két szavazati számértékkel bíró 274 anyaegyház. Három szavazattal öt anyaegyház. Négy szavazattal két anyaegyház. Tíz szavazata van a miskolci egyháznak.

A szavazatok egyházmegyénkénti megoszlása a következő:

Abaúji egyházmegye	117
Alsóborsodi egyházmegye	105
Alsózempléni egyházmegye	118
Felsőborsodi egyházmegye	94
Felsőzempléni egyházmegye	28
Gömöri egyházmegye	86
Tornai egyházmegye	30
Ungi egyházmegye	58

636

Könyvismertetés.

A falunevelés szellemi alapjai. Irta: dr. Ujszászy Kálmán theol. tanár. Sárospatak, 1938.

Írója egyetemi magántanári értekezésnek szánta, a ma folyó falukutatásnál azonban méltán tarthat igényt szélesebbkörű érdeklődésre. Amint a címe is mutatja, a falunevelés, mondjuk így: a *helyesirányító falunevelés* szellemi alapjai vannak lefektetve benne. Gondolatait a szerző a *Szellem és falu*, továbbá a *Szellem és nevelés* főcímeik alatt csoportosítja.

Az első részben mindenekelőtt a szellem és eszme lényegét, egymáshoz való viszonyát fejt ki, amiből minden falukutatásnak kiindulni s amire az egészséges falunevelésnek építeni kell. Azután azt tárja fel, hogy a szellem számára a rendszer az a keret, amelyben az érvényesül, történik. A rendszer viszont a kultúrában ölt testet. A rendszer így nem más, mint a testté lett eszme, a kultúra pedig a testté lett rendszer. A kultúrának kettős arca van: a transcendens szellemet megtestesítő kulturát *mély*, az immanens szellemet megtestesítő kulturát *magas kulturá*-nak nevezi. Jellemzésüknél megállapítja, hogy ez nem két fejlődési fok, hanem két szükséges létforma a szellem megvalósulása számára. A kultúra a nemzet életében valósul meg, a nemzet így végeredményben nem más, mint a kultúra testetöltése: kulturaközösség. Nagyszerű okfejtéssel jut el ahhoz a megállapításhoz, hogy a mélykultúra hordozója a nemzet életében belül a falu, a magas kulturáé pedig a város.

Az értekezés második felében, mint pedagógium. mint a nevelés egyedül lehetséges alapja az egyéniséggé nevelhető ember áll előtérben. Logikus következtetésekkel lépésről-lépésre vezet ahhoz a bibliai igazsághoz, hogy ezen a világon

minden ezért az immanens és transcendens szellemet magában hordozó, tehát az egyéniséggé és személyiséggé formálendő emberért van és történik. S mivel az immanens szellem csak a szabadságban lehet tudatos, egyéniség és szabadság egymástól elválaszthatatlanok. Az immanens szellemnek a kibontakozását az emberben a szabadság védelmezője, az állam segítheti elő. A transcendens szellem uralomrajutását s ezzel az embernek személyiséggé válását pedig az egyház biztosítja, amely az embert újból, meg újból döntés elé állítja s függését nyilvánvalóvá teszi. Így lesz az állam és egyház a nemzetnevelés két elengedhetetlen legfőbb intézője. Az állam és az egyház nevelői munkájának mindig a hivatásnévként vállalt „kivettség”-ben kell végbemenni. Ez a kivettség a rend: a falunak és városnak jelentést, értelmet és tartalmat adó lélek. Rend nélkül nincs hivatástudat, nincs nemzet, de nincs igazi emberi élet sem. A nevelés végeredményben mindig egyéniség- és személyiségnevelés: rendi nevelés, amely a mély kulturát hordozó rendi alakulatban: a faluban és annak nevelésében és a magas kulturát hordozó rendi alakulatokban: városban és annak nevelésében áll előttünk. A kettőt a nemzet foglalja egységbe és tartja egymással paradox viszonyban.

Tartalmas, az első sorától az utolsóig komoly elmélyülést igénylő munka. Eszméletű és látásokra ösztönző. A falu problémáival és nevelésével foglalkozóknak nélkülözhetetlen forrástanulmányává kell lennie. Ára a portóköltiséggel együtt 2.50 P. Megrendelhető a Theol. Igazgatói Hivatal utján. Sárospatak.

Zs. J.

HIREK

— **Dr. báji Patay József.** Azok közül való volt, akik a múlt idők „magyar urát” személyesítették meg. Egész élete nem volt más: mint küzdeni a földön s belőle értékeket termelni. Tartózkodni tudott ugyan a politikától, — de egészen közel volt az anyaszentegyházhoz. Egyénisége azért volt olyan komolyan vonzó és döntő, mert „önálló” tudott és akart lenni. Rangot, címet sohasem kért, de nem is fogadott el. „Nagyságos Úr” volt egyházban-községben. — Január 6-án halt meg a debreceni klinikán, szívbajban 78 éves korában. Temetése az ősi helyen, Bájon volt jan. 9-én. A templomi szertartást Dr. Enyedy Andor püspök-helyettes végezte Efézusi levél: 4. rész, 5—6. igék szerint. Egészen különös hozzáértéssel rajzolta meg Patay József lelkiségét. A sirboltnál Szilva István helyi lelkipásztor szolgált. — A főiskola kis kórusa megjelenésével, viselkedésével, de különösen templomi éneklésével mély hatást váltott ki az óriási gyülekezet teljes megelégedésére. — Nála beteljesedett, ami írva van: Efézusi levél: 4. rész 24. vers. Sz. I.

— **Debreceny Barna dr.** nyug. ítélőtáblai bír., ügyvéd, Debrecen sz. királyi város tb. főügyésze december 30-án Debrecenben elhunyt.

B. e. Debreceny Bertalan, volt sárospataki jogigazgató fia volt. Kitűnő pataki diák. Elismeréssel hozzák fel róla, hogy a háború utáni belmissziói munka kibontakozásában Debrecenben sokkal nagyobb része volt, mint a felületes szemlélő gondolhatná.

— **Farkas István püspök** február 4-én meglátogatja a *Sárospataki Negyedik Népfőiskolai tanfolyamot*. A tanfolyam lapjába, a *Kérékvágás*-ba vezércikket irt *Farkas István püspök*.

— **A tiszáninneri egyházkerületi gyűlés által elrendelt szavazások eredménye.** A decemberi egyházkerületi közgyűlés által elrendelt szavazatokat szerdán, január 17-én bontotta fel az egyházkerületi szavazatbontó bizottság. Mint előre látható volt, a szavazatok túlnyomó többsége azokra esett, akiket a jelölő bizottság a gyülekezetek figyelmébe ajánlott. A négy lelkeszi tanácsbírói tisztségnél legtöbb szavazatot kapta: Hubay Kálmán volt gömör—tornai esperes: 594, dr. Magda Sándor püspök: 578. Simon József volt abaúj—tornai esperes: 513 és Kőmives Sándor volt felvidéki egyházkerületi főjegyző: 505. Az egyházkerületi világi tanácsbírói tisztségnél a három tanácsbírói tisztségre a következők választattak meg: báró Ragályi Balassa Ferenc volt gömör—tornai ehm. gondnok: 613, Tornallyay Zoltán volt felvidéki egyházkerületi főgondnok: 575, és Fekete Miklós volt abaúj—tornai ehm. gondnok: 510 szavazattal. A többi töredék szavazatok megosztottak. A megválasztott új egyházmegyei tanácsbírákat a legközelebbi egyházkerületi közgyűlés fogja tisztségükbe beerősíteni.

— **Az Erdélyi János-Önképzőkör** február hó 1-én műsoros estet rendez. Előadják Szigligeti Ede vígjátékát, a *Liliomfi*-t. A diákok mesterkedtek ki mindent az előadáshoz, amelyen a közeli Felvidék ifjúságának találkozását várják.

— **Volt pataki diák 1.000 pengős alapítványa a debreceni kollégium javára.** *Gaál István* esperes írja a Debreceni Protestáns Lapban: „Én a debreceni kollégiumnak nem ettem kenyerét, a sárospataki Kollégium táplált és nevelt, az én Atyám és Istenem ide, az Alföldre vezetett, itt szolgálom gyarló erőmmel az én Istenemet és Anyaszentegyházamat, de mindíg tisztelettel hajtom meg magamat a debreceni református Kollégium előtt s amikor e sorokat írom róla javára 1.000 pengő alapítványt teszek“.

— **Jégpálya.** Tükörsima jégen korcsolyáznak Patakon diákjaink. A jégpálya az iskolakertben van. A tornacsarnok erkélyéről szól hozzá a rádiózene. Bodrog-veszély ezúton a diákokat nem fenyegeti.

— **Felsőzempléni választások.** A felsőzempléni egyházmegyében elrendelt választások eredménye a következő: egyházmegyei gondnok *Tóth Dezső* dr. törvényszéki elnök; főjegyző: Erdélyi Zoltán lekipásztor és Szilágyi István tb. főszolgabíró; lelkeszi tanácsbírák: Nagy Sándor Béla dr., Szakáll László és Koncsol János; világi tanácsbírák: Eperjessy Ferenc, Olchváry Dezső és Fonyi Zoltán.

— **A sárospataki negyedik népfőiskolai tanfolyam** Isten segítségével január 22 en, hétfőn megnyílik. A tanfolyamra vidékről ötven ifjút lehetett felvenni. Férőhely ezidőszerint csak ennyinek volt biztosítható.

— **Nagysikerű kuruc-estet** rendezett január 14 én a sátoraljaújhelyi Református Keresztyén Ifjúsági Egyesület. Dr. Szabó Zoltán theol. professor, országgyűlési képviselő tartott igen eszméletető előadást a kuruc lelkiségről. Több között ezt mondotta: „a kuruc lelkiség nem meddő lázadás, nem a csak azért is passzív ellenállása, hanem tagadása annak, ami élni akarásunk útjába áll. A magyar nemzeti létet akarja érvényesíteni minden ellenséggel, s ha kell még testvéreivel szemben is.“ Az est számai között különösen kiemelkedő volt Mr. Geoffrey Tier angol internátusi tanár zongorajátéka. Liszt Ferenc: XV. magyar rapszódiaját adta elő nagy művészettel. Molnár Pál vallástanár által kuruc emlékekből összeállított verscsokor előadása ügyes, komoly szám volt, Klacsó Béla polg. isk. igazgató zongorakiséréttel és tárogatókiséréttel. Dr. Pauliczky István énekszámait, vonósnégyes és szavaltat adták a magasszínvonalú est többi számain. A jövedelem a gyülekezeti kultúrház céljait szolgálja.

— **Országos theol. tanári konferenciára** hívja a pápai theologia tanári kara a ref. theológiai tanárokat február 2—3 ra. A konferencia leginkább a tantervreformmal fog foglalkozni.

— **A sajtóecsegi lelkész, Iglay Ferenc beiktatása** január hó 14-én, ünnepélyes keretek közt ment végbe. A templomot zsúfolásig megtöltötték a vendégek és a falu népe. Tizenöt református lelkész vett részt a beiktatáson, amelyet dr. Enyedy Andor püspökhelyettes és Szathmáry-Király Pál, kir. kamarás, egyházmegyei tanácsbíró végzett. Az új lekipásztor első templomi szolgálatában Isten-től kért útmutatást, hogy miképpen vezesse a gyülekezetet. Az istentisztelet után üdvözlések sora következett.

— **A veszprémi ref. népfőiskola** 1940. január hó 3-án megnyílt. Növendékei közé felvett 12 talentumos, bibliás magyar ifjút, eddig is KIE-vezetőket. A felügyelő-nevelői tisztelet *Nagy Géza* sárospataki segédlelkész tölti be, aki a pataki faluszemináriumban és tanyamunkában már eddig is kitüntette magát és a sárospataki népfőiskolai tanfolyamok tapasztalatait is tudja értékesíteni. Adományokból ingyenes felvételeket is tudtak teljesíteni. Természetbeni adományokat is kapnak. A 4. sz. körlevélből, melyet *Boda József* lekipásztor írt, vesszük ezeket az adatokat. Az egész eltervelést szeretnők ismerni.

— **A gesztelyi ref. egyházban** özv. Molnár Lajosné Szabó Erzsébet elhunyt férje és fia emlékére egy díszes templomi szöszék terítőt készíttetett 150 P értékben. A gyülekezet tagjai, élükön *Zmeskál Zoltánné Kóczán Mártha* úrnővel, önkéntes adományaikkal megvalósították a templom vilnyvilágítását 368 P költséggel, ezenfelül *Kocsár István* igazgató tanító egy templomi csillárt adományozott 110 P értékben.

HIVATALOS RÉSZ.

Alsózepléniék figyelmébe.

Sürgősen hívom fel iskolafenntartó egyházközseink lelképásztoraikat és gondnokait, hogy e felhívás megjelenésétől és kézhez vételétől számított 3 nap alatt küldjék el hivatalomhoz külön az 1938/39. és külön az 1939/40. iskolai évre vonatkozólag az iskolai beiratási díjakról szóló elszámolást.

A számadás rovatai: Bevétel: 1. Beiratkozott tanulók száma, 2. A beiratási díjak fizetése alól felmentett tanulók száma, 3. Díjkötelesek száma, 4. Befizetés. Kiadás: 1. A beszéd jutaléka, 2. Internátusi alapra elküldetett, 3. Kölcsonkönyvtárra, 4. Ifjúsági iskolai könyvtárra, 5. Tanítói könyvtárra és szaklapokra, 6. Iskolai könyvtárszekrény beszerzésére fordított.

Más cím a kiadásoknál nem szerepelhet.

Ezúttal a jelentkező felesleg kivételesen maradványként mutatóndó ki, jövőre azonban úgy a mostani netaláni maradványt, mint az évi bevételt az itt jelzett célokra kell felhasználni, ezeken kívül más célokra (pl. irodai szerek, nyomtatványok) egy fillért sem szabad fordítani.

Jövőre az iskolai költségelőirányzatok ennek szigorú betartásával készitendőek el. Noha erre nézve az 1940. évi költségelőirányzat megerősítésénél a kiigazításokat többnyire mellőztem, mégis az iskolai díjak kezelésére és felhasználására nézve a Népiskolai Szervezet és Szolgálati Pragmatika 30—47. §-ainak ide vonatkozó rendelkezéseivel való szoros alkalmazkodásra az illetékes tényezőket jó eleve figyelmeztetem.

Atyafiúi szeretettel vagyok

Cigándon, 1940. január 17. *Janka Károly*
esperes.

„A pányi (Abauji e. m.) református leányegyház presbitériuma pályázatot hirdet előkönyörgői, hitoktatói állásra.

Fizetés: 8 $\frac{1}{4}$ k. h. szántó, 1256 öl rét, 4 legeltetési jog, 420 liter búza, 600 liter rozs, 5 szekér tűzifa, 1 P készpénz, stóla, lakás nagy kerttel. A földek művelését, a széna és a sarju lekaszását, a mező és rét termésének behordását a hívek teljesítik.

Kötelesség: Istentisztelet végzése és hitoktatás. Az állás azonnal elfoglalandó!

Pályázatok f. évi február 15-ig a csécsi ref. lelk. hivatalhoz küldendőek.

Meghívó. Az Ungi Egyházmegyei Lelkész és Tanító Egyesület tagjait szeretettel meghívom a január hó 25-én d. e. 10 órai kezdettel Nagykaposon, a ref. iskola tantermében tartandó értekezletre. Több tárgy lesz: 1. A volt magyar abauji egyházmegye belépése az U.S.E. be. 2. Az U.S.E. alapszabályainak módosítása. 3. Rizikóbiztosítás megszervezése. 4. Fontos időszerű ügyek megbeszélése. Testvéri szeretettel, Bajánháza, 1940. jan. 15. *Ujlaki Sándor* e. elnök.

Lelkészképesítő vizsgai tételek.

I.

Az 1940. évi szeptemberi I. lelkészképesítő vizsgálatra:

1. Prédikáció irandó: Máté 10:32—33 alapján.
2. Újszövetségi teológiából: János apostol személyisége.

3. Ószövetségi teológiából: Az ótestamentomi törvény az Isten országa szolgálatában.

4. Dogmatikából: Egyházi hitvallás—hitvalló egyház.

II.

Az 1940. évi II. lelkészképesítő vizsgálatra.

1. Gyakorlati teológiából: Egy egyházvidék reformátusságának élete különös tekintettel liturgiális és azonkívüli vallásos szokásokra.

b. Prédikáció irandó: Máté 10:28 alapján.

c. Írásmagyarázat irandó: Csel. 17:21—28 a.) alapján.

d. Kátémagyarázat irandó: 128—129. kérdés és felelet alapján.

2. Magyar református egyháztörténetből: Egy egyházközség történelme.

3. Egyházjogtanból: A reverzális kérdés kifejtése történeti bevezetéssel.

Megjegyzés: Figyelmeztetjük a lelkészképesítő vizsgálatokra készülő teológus és s. lelkész atyánkfiait, hogy a dolgozatok beadásának határideje 1940, illetve 1941. augusztus 1. A dolgozatok *lehetőleg gépirással és okvetlenül fűzve, vagy bekötve adandók be.* Később érkezett dolgozatok csak rendkívül indokolt esetben (betegség) és csak püspöki engedély alapján vétetnek figyelembe. Az I. lelkészképesítő vizsgálatra a prédikáció, a másodikra az írásmagyarázat könyv nélkül is megtanulandó.

Egyházkerületünk lelkészképesítő bizottságának 1937. szeptember 13-án hozott 2. sz. határozata értelmében a főtiszteletű Püspök Ur megbízásából a II. lelkészképesítő vizsgálatra állókkal közöljük:

A Szentírással való naponkénti épülés céljából történő foglalkozás előmozdítására és bizonyosságul, a II. lelkészképesítő vizsgálatra állók kötelezettek arra, hogy a theol. akadémián elkezdett bibliaolvasási naplót (magánexegézis) a s. lelkészi évek alatt is tovább folytassák. Minden napot felölöl naplóikat munkanaplóikkal és más írásbeli dolgozatokkal *egyidejűleg* tartoznak a jelzett határidőig a theol. igazgatói hivatalba beküldeni.

Miskolc—Sárospatak, 1939. november 18.

Farkas István sk.
püspök.

Dr. Zsiros József sk.
theol. igazgató.

Kiadóhivatali üzenet.

Többeknek. Legutóbbi kimutatásunk az előfizetési hátralékokról olyan gyülekezeteknek is element, amelyek előfizetésüket az illetékes egyházmegyei pénztárnak fizették be. Ilyen esetben a pénztár megértést kér, mert egyfelől nincsen abban a helyzetben, hogy tudomásul bírjon afelől, hogy ki hova fizeti az előfizetési díjat, másfelől a pénztár mindig csak a hozzá beérkezett előfizetések alapján készítheti el kimutatásait. Erre pedig a jó rend érdekében köteles.

Szerkesztői üzenetek. K-es F-c Cs-es: Szokványos hirdetésekért az egyházközsegek nem fizetnek. — M-r P-1: A tudósítás — sajnos — elkésett. Máshonnan kellett gondoskodnunk.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatak, 1940.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: **DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJ-SZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF.**

TARTALOM: *M. J.*: Negyedik népfőiskolai tanfolyam Sárospatakon. — *Pósa Péter*: Cselekedjünk jót minde-
nekkel, kiváltképen pedig a mi hitünknek cselédeivel. — *V. J.*: Csikesz Sándor és Révész Imre
reformtervezete a lelkészképzés kérdésében. — Hírek. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek. —

Negyedik népfőiskolai tanfolyam Sárospatakon.

Január hó 21-re terveztük a megnyitását. Még lapunk is ezt a terminust írta a mult hét derekán. Patakról t. i. kiment már az utolsó írás is: „Jertek el, mert immár minden kész!” A főiskola várta szeretetével és szolgálatra kész gond-
jával messze, széles vidékről, leginkább a vissza-
csatolt Felvidékről a falu küldötteit, a „csizmas
diákokat.”

Azonban pénteken, január 19-én a nagy hó-
viharak miatt Patak napokra kikapcsolódott a for-
galomból. A vonatok elálltak. Kisebb szakaszokon
közlekedtek. Szinte lehetetlennek tűnt fel, hogy
előadók, vagy népfőiskolások érkezhessenek. Va-
sárnap estére kellett volna az újfajta diákoknak
megérkezniük.

Késő délután csak egy érkezett meg. Jáger
György Husztról. Sátoraljaúj helyig elhozta a vonat.
Tovább utazni vonaton nem lehetett. De a Patakra
igyekvőt ez nem csüggesztette el. Vállára vette
nehéz diákládáját. Nekivágott a 10—12 kilométe-
res útnak. S térdig érő hóban, olykor derékig is
besüppedve a fehér áldásba, csetelve-botolva,
csatagos, zuzmarás hóemberré válva, betörtetett
Sárospatakra. Szerencsére teljesen baj nélkül.

Ő volt az első fecske. Másnapra jöttek hár-
man, majd kilencen. S mivel hétfőn reggel a tan-
folyam rendes megnyitására nem lehetett gondolni,
a megérkezettek elmentek vendéglátogatásra a
mezőgazdasági iskolába. *Farkas Elemér* igazgató
és a többi tanárok szívesen fogadták őket.

Másnapra, keddre január 23-ra 33-ra nőtt a
népfőiskolások száma. Elkezdődhetett a munka.

Előadó teremébe rendeztetett be a főiskolai
nagy tanácsterem. A teológiai előadóterem
munkaasztalai ízlésesen sorakoznak a szép terem-
ben. Melléjük kényelmesen lehet elhelyezkedni,
megvan a nyugodt, rendes jegyzés, írás lehetősége.
S valamennyi ifjú előtt ott van a jegyzet. Kezében
ott van a ceruza.

De előbb Isten ígését olvassa dr. *Zsiros Jó-
zsef* theol. akad. igazgató s buzgó imádságot, majd
üdvözlő beszédet mond. Megragadó szavakat szól.
A Főiskola 409. éve folyik most és ez a tanfolyam
már a negyedik. A tanfolyam Isten akaratából van.
A résztvevők nem maguktól jöttek. Isten hívta és
vezérelte el őket ide. Az ilyen hívás kitüntetés.
Nem szabad vele visszaélni. Meg kell tanulni, hogy
mindnyájan csak eszközök vagyunk Isten kezében.
Törpe utódai azoknak, akik századokkal ezelőtt itt
jártak. Felelősséget kell éreznünk. Nem az egyes
személyt éri a kitüntetés. Mindenki másért is jött:
a barátokért, akik nem tudtak, vagy nem akartak
jönni; a községért, a templomért, a szülőkért és
testvérekért, az egész magyar népért hívott ide az
Isten. Itt a bizonyoságtévesek parancsok és nem
üres szavak. Mennél nagyobb a veszély, annál na-
gyobb legyen az éberség. Nem könnyű dolgok
előtt állunk. Meg kellett küzdeni az idejövételért is.
A rendkívüli idő, hófúvás, éjszakázás, gyaloglás,
másféle nehézségek próbatételek voltak. De ezek
nélkül nem terem gyümölcsöket a lélek. Minden
nehézség legyőzésére kész, gyümölcsöző életre töre-
kedjétek Krisztus által, aki meghalt a világért, szen-
vedett, hogy mindenkit magához öleljen.

A CXXXV. zsoltár első versének eléneklése
után dr. *Szabó Zoltán* köszöntötte az ifjakat szí-
ves, meleg, szeretetreméltó szavakkal és nagyon
közvetlen, kedélyes formában bemutatta nekik a
népfőiskola vezetőit, állandó munkásait s a jelen-
levő előadókat.

Az első előadást dr. *Marton János* akad. ta-
nár tartotta a *Sárospataki Főiskoláról*, hogy ismer-
jék meg a népfőiskolások azt a helyet, amely be-
fogadta őket (a középkori Patak!) és azt az iskolát,
(alapítói, nagy tanárai, bujdosása, nagy tanítványai)
amely századok hosszú során örökértértékű javakat
közvetített Isten alázatos eszközeként a magyar nem-
zetnek, a magyar népnek. Smost is kész a szolgálatra.
Mert nem jogkiterjesztés tart meg bennünket, nem
jelszavak hangoztatása, nem követelés, nyugtalan-
ság, elégedetlenség és terhek unott viselése, vagy
könnyelmű ledobása, hanem a legmélyebb forrá-
sokból: Istennek, megváltó Krisztusunknak és ma-

gyar néptünknek szeretetéből táplálkozó élet. A szakismereteken kívül, amelyeket az egyes előadások bőven fognak nyújtani, ebben az Istenakarata szerinti életben kell leginkább növekedni.

Kántor Mihály cigándi igazgató tanító: „A nagy per a nagy örökségért” címen tart előadást.

Magyar törvények szerint az a vagyoni, melyet valaki halála után hagy, az örökhagyó hagyatéka. Az örökség állhat ági vagyonból és olyanból, amit az örökhagyó maga szerzett. Erkölcsei alapja a magyar örökösödésnek, hogy a ránkmaradt vagyonnak, örökségnek nem fogyni, hanem növekednie kell. A magyar törvények egyszerűen és világosan szabják meg az örökösödés alapjait, hogy a magyar életnek nyugalmat és megelégedést kellene mutatni. Mégis sok pereskedő magyart látunk. Ennek nem a törvény az oka, hanem az, hogy igen sok örökös nincsen tisztába öröksége tárgyával és az is, hogy igényt támaszt az örökségre az is, akinek nincsen joga hozzá. Az öröklés mindig izgatta az embereket. A bibliában számtalan helyen előfordul az örökséggel kapcsolatos esemény. Mint örökösnek többhez van jogom, mint ági, vagy oldalági örökséghez. Van egyesületi, közösségi, nemzeti és embervilági örökség.

Családi örökség a föld. Minden föld között ez a föld, a mi földünk. Amerikai magyar testvér vászonzacskóban viszi a földet, hogy magyar földre hajthassa le fejét. Örökség lehet anyagi, és szellemi. Anyagiak a ló, a szerszámok, a tulipános láda, stb. Mi magunk is örökség vagyunk. Hozzuk a testet erősen, vagy betegen. — A lélek elhatározása dönti el, hogyan cselekszem. A cselekvés állandósága adja a jellemet. Az erős jellem hisz. Az ingatagból hiányzik a hit. Érzelmi irányban az egyik örvendező, a másik szomorú ember. Az egyiknek kincse van, a másiknak adósága. A megismerés tudás és bölcsesség. Az anyanyelv, mint örökség, tudásunk hordozója. A szellemi vagyoni az egészre van jogunk. A nemzeti hagyaték is kétféle: anyagi és szellemi. Az ország neve Magyarország, a mi nevünkről van elnevezve. Nagyon drága hagyaték, mert tenger lehetne az a vér, melyet érte ontottak az ősök. A szellemi kincs is ilyen drága. A közmondások, a mesék, a magyar dal mind-mind örökség.

A legnagyobb örökség az isteni kegyelem. Kincstartó ládája a biblia és zsoltár. Teljes örökös vagyok. Az örökségünk akarják elperelni tőlünk. Ki perel tőled? Hamis örökös ott támad leg hamarabb, ahol az igazi örökös nem ismeri jogait. A pert már el lehet veszíteni, már előbb, mint a bíró előtt. Ne engedj magadtól semmit elperelni, mert tied az örökség. A nagy magyar szenvedésben és dicsőségben mi utánunk ti vagytok a soron. A per folyhat, ti lesztek a győztesek.

Közben megérkezett a népfőiskolára Budapestről, illetőleg debreceni, nyíregyházi körútjáról Móríc Zsigmond, a nagy író.

A délelőtti külön ajándéka lett az ő megjelenése.

Róla külön cím alatt szólunk. Legközelebb.

Igy indultak meg az előadások, amelyekről a tanfolyam lapja, a *Kérékvágás* ad bő kivonatot a

tanulók kezébe. Ez a lap bravurosan van szerkesztve. Felelős szerkesztője Dr. *Szabó Zoltán*. Szerkeszti *Thury Sándor* paszabi igazgató tanító és *Kovács István* bodroghközi missziói lelkész. Estére mindig megjelenik. Hozza a napi előadásokat. Studium is egyúttal. *Mikolaj Elemér* sokszorosítja.

Az elhelyezkedés könnyen történik. Készen van a jelképes falu: Szeretetalva az I. emelet I. és II. theol. akadémiai előadótermében. Katonás, cserkészés ügyességgel megépült a falu: az Alvég, a Felvég. Megalakult a községi előljáróság. Megválasztották a bírót Nagy Károly bistei gazda személyében, lelkész lett *Istók Miklós* theologus, aki egy másik theologussal, *Bertalan Imrével* lakik a jelképes faluban. Kurátort a legközelebb választanak. Gazdaköri elnök: *Ficzere István* Abaújszénáról, a kisbíró *Varga András* Bercelről. Két esküdtet is választottak, az egyik szakálbíró lesz, aki kiveti majd a bírságot, ha a rendes borotválkozás késik.

Délután látóutakra mennek, kísérletekkel egybekötött előadásokat hallgatnak, éneket tanulnak s a szobájukban vannak.

Van már zenekaruk. Selőkerültek a szájharmonikák és a húzós harmónikák. Felcsendülnek a dalok. A visszatérő Felvidékről vannak olyanok, akik magyar nótát sem tudnak. Szlovákul tudnak dalolni. A dallam rendszerint ismert magyar népdal dallama.

Micsoda utánképzési feladat hárul itt a magyarságra a népiskolát az idegen uralom alatt végzett nemzedékekkel szemben!

Nemzeti művelődésünk elemeit kellene itt újra megépíteni ezekben a derék magyar lelkekben, akik pedig kishősei voltak egyen-egyen a magyar nyelvnek a nyelvrablókkal szemben.

Elindult a népfőiskolai élet. A reggel kezdődik bibliakörrel a theologusok vezetése mellett hat csoportban. Tárgyalják a 10 parancsolatot. Az este végződik a gazdaköri összejevetellel, amelyet bezár a közös esti áhitat, amely az Uri imádság ígét magyarázza.

Legyen Isten áldása az Ő nevében végzett munkán.
M. J.

Cselekedjünk jót mindenekkel, kiváltképen pedig a mi hitünknek cselédjeivel.

(Gal. 6. r. 10. v.)

Pál apostol komoly intelmét írtam cím gyanánt e néhány sor fölé, amiben újból felhívom lelkésztestvéreim figyelmét a mi legközelebbi ügyünkre: özvegyeink és árváink támogató segítségére. Egyházkerületünk püspöke az új esztendő első gondjának tartotta az erre való figyelmeztetést, mint gondos atya elapok első számában szeretetteljes figyelmeztetést küldött mindnyájunkhoz.

Felesleges ugyan minden magyarázat, de mégis újból és újból reá kell mutatnunk arra a szegyeteljes állapotra, hogy református lelkész-özvegyeink jó része a hivatalszolgák özvegyeinél

csekélyebb nyugdíjban részesülnek. Ha a mostani nyugdíjtörvényünk teljes egészében életbe léphet, ez a szomorú állapot megszűnik, amennyiben a legfiatalabb lelkészözvegyek nyugdíja sem lehet kevesebb havi 80 pengőnél. A várakozási idő alatt azonban nekünk magunknak kell törődniünk özvegyeink és árváink keserű sorsának enyhítésével: jót tennünk hitünk legközvetlenebb cselédjeivel, még pedig úgy, hogy ne csak prédikáljuk, hanem éljük és cselekedjük az Igét.

Amikor a lelkeszi korpótlékok emelkedése lehetővé teszi a legszegényebb testvérünk számára is, hogy legalább 1—2 pengő havi befizetéssel siessen az öreg és beteges, vagy sokgyermekes özvegyeink segítségére s amikor 120 megértő testvérrel szaporodott a tiszáninneri lelkipásztorok palástos serege, még fokozottabb felelősséget kell éreznünk hitünknek eme sokat nélkülöző cselédjeivel szemben.

Ha a mult évben püspök urunk kérő szavát meghallotta a csonka egyházkerület lelkeszeinek egyharmad része és szép áldozatkészséggel 2 200 pengőt adott össze erre a mindennél szentebb célra, ebben az évben javuló viszonyok között és özvegyeink szaporodásával zászló alá állhat kétszer annyi testvér és a legkeserűbb könnyek letörlésében — Isten iránt való hálaadással — részesek lehetünk!

Mint miskolci lelkipásztor, közvetlen közelében élek püspök urunknak. Tudom, hogy sok hivatalos munkája mellett egyik legfőbb gondja és szívügye özvegyeink és árváink segítése. De éppen olyan sok gondot és fejtörést okoz most neki egy állásától jogerős ítélettel megfosztott, tehát saját hibáiért bűnhődő lelkésztársunk 6 tagú családjának lélekbe markoló nyomorúsága. Nem a hibát akarjuk mentesíteni, hanem az ártatlan és nélkülöző gyermekek segítésére kívánjuk irányítani figyelmünket. Megbízás nélkül, de bizonyára lelki vezetőnk kedve szerint cselekszem, amikor a lélek által kényszerítve, felhívást intézek egyházkerületünk lelkeszeihez, hogy jelentsék be a püspöki titkárnál: kik hajlandók ennek a betéví falat nélkül lévő lelkész családnak, elsősorban a gyermekeknek megsegítésére havi 1— pengőt felajánlani? Másképpen megoldhatatlan kérdést tudnánk megoldani ezzel, amire részletesebben most nem térhetek ki, de ami négy nevetlen lelkészárva életének megmentését jelenti. Csak röviden jelzem, hogy két fiú a miskolci Léway József gimnázium szorgalmas és jeles növendéke. Ezeknek tanítatásáról a püspök úr, a két borsodi egyházmegye eddig is gondoskodott, de a két kisebbnek is kell enyhét adó meleg hajlék, élelem és ruházat. Ismétlem, ne az ítélettel sújtott apára tekintünk, hanem ezekre a gyermekekre, akiknek életét és lelkét mentjük meg e jótékony cselekedet által.

„Aki tudna jót cselekedni és nem cselekszik, bűne az annak.“ (Jakab 4. r. 17. v.)

Pósa Péter esperes.

Előfizetési díj: egy évre 10 P. Lelkeszeknek, s. lelkészeknek, presbitereknek stb. 5 P.

Csikesz Sándor és Révész Imre reformtervezete lelkészképzésünk kérdésében.

Napvilágra került végre dr. Vasady Béla cikkében (l. *Lelkészegyesület*, 1940. IV. sz.) Csikesz Sándor és Révész Imre reformtervezetének vázlata lelkészképzésünk kérdésében. Az elgondolók felhatalmazása alapján.

Már régebben hallottunk a tervezetről. Most elolvashattuk az ismertetést róla.

És a legelső, amit kívánunk, ez:

A két tervezetkészítő a magyar református egyháznak hivatali állásukon és magas tiszttségükön felül is olyan bámulatos értéke, hogy nevük presztízse feltétlenül megkívánja munkálatuk teljes, eredeti szövegű kiadását.

Hadd lássuk legalább intenciójuk makulátlan tisztaságát s feltétlenül nemes és magasszárnyalású lelkük legszentebb mélységeit, hogy némiképen menteni tudjuk óriási eltévelyedésüket.

Mert a magyar református egyház egész irodalmában ennél a tervezetnél történetietlenebb, gyakorlatiatlanabb, a való, nyers, igazi étellel nem számolóbb, doktrinébb és megvalósíthatatlanabb elgondolás még nem látott napvilágot.

Szerény véleményünk szerint a tervezet megvalósításához olyan szuverén önkényű diktátorok kellenének, akik megszüntetnek, átalakítanak, lefokoznak intézeteket; semmibe vesznek vagyonszerzési alapítványi jogot, tételes törvényt, érintenek letezt esküt, diszkreditálnak multat, százados szolgálatokat és megszentelt hagyományokat. sakkfigurákként tologatnak tanszékeket és tanszemélyzetet stb.

Pápara kényszerítenének minden theologust egy előkészítő évre. Hivatkozva arra, hogy „nagyon érzik a hiánya egy olyan előkészítő évről, a milyenről a német és francia lelkészképzés már régóta gondoskodik.“ Holott a széles látókörű tervkészítők jól tudják, hogy Pápa theol. algimnáziummá lefokozása nélkül is megoldható az előkészítő év és hogy Franciaországban hitvallásos nép- és középiskolai oktatás nincs és Németországban tenggett túl leginkább az állami egyetemeken az öncélú theologia s támasztott az egész világon reakciót. Itt ütközött ki legélesebben a baj.

A pápai előkészítő tanfolyam után *Debrecenbe* menne minden theologus, hogy: „ott az egyetemen négy éven át teljes tudományos kiképzésben részesüljenek.“

Ezzel az egész református lelkészképzés időileg nagyobb fele egy állami intézet kezébe kerül. A magyar református egyház lemond legelidegenítettlenebb jogáról: lelkészei kiképzéséről.

Tudatosan vállalja azt, — amit a tervezet készítői jól látnak, hogy „egy radikális egyházpolitikai változás esetén, amelynek lehetőségével folyton számolnunk kell, a magyarországi lelkészképzést katasztrófális veszély fenyegetné.“

A tudományos theológiai kiképzés után e világon már mindenütt elavultnak és ásatagnak tekinthető módon, amint egy már végzett theologusokat egy-egy évre, kétévi zárótanfolyamra el-

viszi Sárospatakra és Budapestre, még pedig azért, hogy „Sárospatakon a falusi és kisvárosi gyülekezetek problémáival ismerkedjenek meg közvetlen-közletről, Budapestten pedig a nagyvárosi gyülekezet problémáit és az egyetemes egyház intézményes életét láthassák szemtől-szembe.”

Módszerileg és lélektanilag helytelenül elválasztja a „tudományos” és a „gyakorlati” képzést, holott ők tudják mindenkinél jobban, hogy ez a képzés elválaszthatatlan, hogy a theologia ma az élet theológiája s hogy a theologus theologussá létele első percétől fogva az Ige szolgálatára készül az Ige életformáló hatalma alatt a Szentlélek áldott segédelmével s nem a theologia elvégzéséhez jön pótlásképpen az u. n. gyakorlati kiképzés, hanem az az egész theológiai pályafutás szerves alkotórésze és nélkülözhetetlen formája.

Nem kívánjuk hozzászólásnak vétetni ezt a rövid, pár sort.

Megismételjük, hogy minden hozzászólásnak első feltétele: az eredeti munkát ismerete. V. J.

HIREK

— **Dávid Zoltán c. gimn. igazgatónak** febr. 4-én adja át *Farkas István* püspök Sárospatakon a kormányzói kitüntetéséről szóló okiratot.

— **Uj egyetemi magántanár.** A kultuszminiszter tudomásul vette dr. *Ujszászy Kálmán* sárospataki theol. akad. tanárnak a Ferenc József tud. egyetem bölcsészeti karán egyetemi magántanárrá történt képesítését s ebben a minőségében megerősítette.

— **Miskolcon egyházközségi bíróság** járt el a ref. egyház ellen reverzálist adó egyháztagokkal szemben. A harminc szabályszerűen megidézett egyháztag közül csak 4 jelent meg. 26-an elmaradtak. A 4 megjelent a tárgyaláson hitéletének sivár és lehangoló képét mutatta. A miskolci Egyházi Értesítő rendkívül tanulságos képet nyújt az esetről.

— **Szabó Istvánt beiktatták a héti lelkipásztori állásba január 21-én.** A beiktatási *Csiszár Imre* rimaszécsi lelkipásztor végezte. A környékbeli egyházak lelkipásztorai bibliai áldáskívánásokkal köszöntötték Hét község új lelkipásztorát. A délutáni istentiszteleten Dr. Komjáthy Aladár ózdi lelkész prédikált és Novotny Gyula miskolci lelkész tartott értékes előadást.

— **Dr. Nagy Barna theol. rk. tanár előadása jan. hó 19-én a Péntek Estéken.** Nagyvonalú és mégis nagyon közvetlen előadásban szólaltatta meg dr. Nagy Barna a „legnagyobb magyart”: Széchenyit és a legmelegebb szívű magyart: Kossuth apánkat, hogy mit mondanak ők a magyarlét értelméről, arról, amelynek vizsgálatában, amely felett való emésztő töprengésben, annyian zavarodtak már meg. Valóban ők szóltak: írásaikból vett idézeteken keresztül az ő égő lelkük gyújtotta fel a magyar öntudat szunnyadó tüzeit a hallgatóság szívében. Az értékes előadást Tártsy Árpád közigazgató köszönte meg a hallgatóság nevében.

— **A mezőcsáti gyülekezetben,** egyházkerületünknek ebben az egyik legnagyobb, ősi szép gyülekezetében 3 napos evangélizáció volt, amikor a kis iskolásoktól az öreg presbiterekig a gyülekezet minden rétegéhez eljutott az evangélium örömhíre, a Lélek ébresztő hívása. Eső, sár, piac nem tartotta vissza a gyülekezetet, hogy szinte teljesen megtöltse a hatalmas szép templomot s reggeltől esig tartó különböző összejöveleken, szomjas szívvel hallgatta az evangéliumot. Bár a lélek munkájának csak később lesz nyilvánvaló eredménye, miként a vetésből csak idővel lesz aratás, — ez a 3 nap azt is megmutatja, milyen szükség van a tervszerű pásztori munka mellett az evangélizáció ébresztgető szolgálatára. Megért mezők, várják az aratókat!

HIVATALOS RÉSZ.

Pályázati hirdetés.

A tiszántúli református egyházkerület missziói bizottsága pályázatot hirdet a tanya és szórványgondozás munkájának elősegítésére kiadandó következő traktátusokra:

1. Mikor még nem volt tanyavilág.. (Tanyáink multja.)
2. Ahogy ma élünk.. (Helyzetkép a tanyákról református szempontból.)
3. Ahogy élni szeretnénk.. (Tanyáink jövője református szempontból.)
4. Pusztalakók a Bibliában.. (Esetleg több füzetben.)
5. Mit üzen Isten a magányban élőknek? (Bibliai szemelvények alapján.)
6. A csend áldása.
7. Az ördög nem alszik. (Kísértések a tanyavilágban.)
8. Istennel a tanyán.
9. Szórványaink a számok tükrében,
10. Szétszórtan is egyek.

A traktátusok a „Koszorú” füzetekhez hasonló alakban jelennek meg. Terjedelmök legalább 1, legfeljebb kettő nyomtatott ív.

A kiadásra érdemesnek ítélt traktátusok szerzői 20—30 P szerzői tiszteletdíjban részesülnek.

A kéziratokat a missziói bizottság alulírt előadó-jához 1910. március hó 1-ig (Debrecen, Ferenc József út 71.) címre kell beküldeni.

Debrecen, 1940. január hó.

D. Dr. Révész Imre sk. Dr. Ferenczy Károly sk. püspök, a m. bizottság elnöke a missziói bizottság előadója.

Felőlzempléniék figyelmébe!

Tudomásulvétel végett közlöm, hogy az Elnökség által 1940. február hó 2-ra összehívott rendkívüli egyházmegyei közgyűlés a körülmények kényszerítő hatása következtében elmarad s az új közgyűlés határideje 1940. március hó 5-ben állapított meg.

Ladamóc, 1940. január hó 24-én.

Szeretettel:

Dobos Sándor esperes

Szerkesztői üzenetek. V. K.: Megérkezett. Jön. — F. L.: Egy héttel később jön. Ki van szedve. — T. Z.: 5 P.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatak, 1940.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJ-SZASZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF.

TARTALOM: *Vincze Károly*: Hitvallásaink és a Magyar Református Világszövetség kérdése. (Vége köv.) — *M. J.*: Móricz Zsigmond Sárospatakon. — *Cs. I.*: Az alsózempléni egyházmegyei tanács ülése. — *Kovács István*: Folyik a negyedik népfőiskolai tanfolyam. — Hírek. — Hivatalos rész.

Hitvallásaink és a Magyar Református Világszövetség kérdése.

Az Egyetemes Konvent 1939. évi április hó 19—20. napjain tartott ülése jegyzőkönyvének 256. számú határozata alapján a napokban megkaptuk a megalakítandó Magyar Református Világszövetségnek a Konvent előtt bemutatott és az által tárgyalás alapul elfogadott alapszabály-tervezetét.

Az alapszabály-tervezet 5-ik paragrafusával kapcsolatban egy olyan kérdés merül fel, amelyen a hitvallásos magyar református vallás minden vallójának érdemes gondolkoznia. Éppen azért ezt a kérdést elsősorban a világ magyar reformátusságának középpontjában, tehát Magyarországon vetjük fel először.

Az alapszabály-tervezet 5. paragrafusa arról, hogy általában kik lehetnek tagok, így szól: „A szövetség tagja lehet mindenki — természetes és jogi személy egyaránt — aki a magyarországi református egyház által a Szentírás alapján elfogadott hitvallások, úgymint a Második Helvét Hitvallás és a Heidelbergi Káté értelmében, illetve a Presbiteri Világszövetséghez csatlakozott valamely külföldi református (presbiteriánus) egyháznak az említett hitvallásokkal a Szentírás alapján azonos szelleműnek, egyenértékűnek tekinthető hitvallásos könyve értelmében Megváltójának és egyedüli Urának az Ur Jézus Krisztust vállalja.”

Ennek a mondatnak nem tudjuk más értelmét venni, mint azt, hogy a megalakítandó Magyar Református Világszövetség, felteve, hogy ez a paragrafus elfogadtatására talál, nem lesz kizárólag ugyanazokra a hitvallásokra fundált szervezet, mint amelyeken a magyar református egyház nyugszik és mégis magyar református szervezet jellegét és nevezetét fog viselni.

Önként kínálkozik a kérdés, hogy elválasztható-e a magyar református név és jelleg a két történeti és törvényes magyar református hitvallástól, nevezetesen a Második Helvét Hitvallástól és a Heidelbergi Kátétól.

Ha erre a kérdésre nemmel válaszolunk, akkor a Világszövetség alapszabályában a Második Helvét Hitvalláson és a Heidelbergi Kátén kívül se a Presbiteri Világszövetség, se ahhoz csatlakozó külföldi egyházak, se azok hitvallásai említésének, befoglalásának és összehasonlításának nincsen helye.

Ha azonban igennel válaszolunk, akkor előtünk lesz egy hitvallásos dokumentum, — az Egyetemes Konventtől és a magyar belügyminisztertől megerősítetten. — amely kézzelfogható bizonyossága lesz annak, hogy a magyar református név és jelleg jogszerű használatához nem tartozik hozzá a jogszerű magyar református hitvallások birtoklása.

Az első felelet jelentené annak megerősítését, hogy hitvallásaink nem helytől, időtől és körülménytől befolyásolható esetleges járulékat, hanem történeti multunktól és jelenben is érvényes tételes törvényeinktől meghatározott lényeges tartozékát képezik a magyar református névnek és jellegnek. Jelentené a történeti magyar református hitvallási folytonossághoz való ragaszkodás érvényesülését. Annak nyomatékos kifejezését, hogy őseinktől örökölt magyar református vallásunk nem tartozik azok közé a többé-kevésbé periférikus dolgok közé, amelyeket külső körülményeink változásai szerint levethetünk vagy felvehetünk, hanem predesztinált adottságunk, amelyet mint olyat kell a maga változatlanágában elfogadnunk és megtartanunk, ha nevéből akarunk neveztetni és követőiül akarjuk magunkat elismertetni. Jelentené a két történeti és törvényes hitvallásunk által körülbástyázott magyar református vallás felőli amaz értékelésünk és meggyőződésünk megnyilvánulását, hogy ez a vallás egy jöttányi változtatás nélkül alkalmas arra, hogy a bárhova szakadt magyar reformátusnak is ugyanolyan áldások forrása legyen, mint az otthon maradtaknak. Jelentené annak megpecsétlését, hogy a magyar református vallás összes gyermekeinek számára a történeti magyar hitvallások jelentik a letörhetetlen családi jegyét és azok képezik időközön, távolságokon, külső körülményeken felülemelkedő lelki egységük alapját. Jelentené az ősi hitvallások alapjára visszahívó szót azoknak, akik egy hitvallásokkal nem

sokat gondoló korban azoknak alapjáról szinte öntudatlanul lesiklottak. Jelentené a történeti múlt, adottság iránti nagyobb fogékonyság terjedését, az önmagunkból való megerősödésre ösztönzést, a Szentírás szabad vizsgálásának örve alatt űzött egyénieskedés korlátozását. Jelentené egy magát hivatalosan hitvallásos vallási közösségnek a tulajdon hitvallásai mellett való bizonyágtételét.

Ha azonban a Világszövetség alapszabályain keresztül az az elv nyer szentesítést, hogy a magyar református név és jelleg nincs a magyar református hitvallások birtoklásához kötve se természetesen, se jogi személyek számára, akkor egészen más dolgok lehetségesek, mint amiket fentebb felsoroltunk.

Út, mód és precedens fog nyilni a magyar református név és jelleg különféle alapokon való igénylésére. Például mi akadályozhatna bárkit is abban, hogy Magyarországon a skót és a belga hitvallások alapján külön egyházat szervezzen és annak számára a magyar református nevet és jellegét követelje azon az alapon, hogy hiszen a skót és a belga hitvallások is a Presbiteri Világszövetségtől approbált református hitvallások és ha ennyi elégséges a Magyar Református Világszövetségénél, miért ne lehetne elégséges más vonatkozásban is ahhoz, hogy magyar reformátusnak ismeressék el valaki vagy valami? Jól tudjuk, hogy a Világszövetség nem azt tűzte ki céljául, hogy döntő fórum legyen afelett a kérdés felett, hogy ki a magyar református és ki nem az. De az is világos logikai szükség, hogy tisztázza a maga számára azt a nevet, amelyet viselni akar. A név és a jelleg ugyanaz az egyházaknál, mint a gyári védjegy a gyártmányokon. Azt minden egyház védeni köteles. És védi is. Épp itt Amerikában voltunk a tanui, hogy a Presbyterian Church in the U. S. A. bíróságról-bíróságra hajsznlta a kebeléből kiszakadt orthodox-irányzatot a „Presbyterian“ névnek általa kifogásolt használta miatt. Vajjon a hazai egyháznak nem volna olyan drága a magyar református név, mint ennek az egyháznak a „Presbyterian“ név?

Van aztán az alapszabály-tervezetben valami abból a szellemből is, aminek vallási téren soha nem adtunk helyet, mert Isten-adta jogunknak éreztük, hogy ne adjunk helyet. Ez a szellem ez: Mikor szemben állunk egy problémával, akkor kivezető utnak előveszünk valami idegen fórumot és annak a zsinórmértékével intézünk el magyar református családi kérdést. De ezzel az eljárással ugyanakkor a családi tanácskozás asztala mellé is odaültetjük az idegent. Az alapszabály-tervezetben a Presbiteri Világszövetség vétetett elő a minden irányban kielégítőnek vélt megoldás megtalálása varázsvesszejéül. Mi tiszteljük a Presbiteri Világszövetséget, mint olyat. Semmi, de semmi perünk nincsen vele a világon. De állítjuk, hogy a magyar református hit gyermekeinek a hitvallásainkban kodifikált ősi hit alapján való összefogásához és egymásra találásához semmi, de semmi köze nincs. Ez a mi családi ügyünk. Approbálja a Presbiteri Világszövetség azt, akit és amit akar, de mi magyar református vonatkozásban magyar református

zsinórmértéket kell, hogy használjunk, arra való tekintet nélkül, hogy mit szól hozzá a bizonyos értelemben hittestvér volta mellett is idegen. Amíg legbensőbb lelki dolgainkban nem merünk fentartás nélkül azok lenni, amiknek Isten adott bennünket, addig egyéb téren is mindig keresnünk kell a gerincünket a külső befolyásokkal és behatásokkal szemben. Ezért fejezett ki nagy igazságot dr. Ravasz László püspök urunk az ORLÉ ceglédi gyűléséhez intézett beszédében, ahol a szellemi, kulturális és teológiai függetlenségünket a nemzeti függetlenséggel szerves kapcsolatba szöve hang-sulyozta.

(Vége köv.)

Dr. Vincze Károly.

Móricz Zsigmond Sárospatakon.

Móricz Zsigmond egészen váratlanul jelent meg január 23-án Sárospatakon. Az ő előadása a testvére, Dr. Móricz Miklós, a kiváló statisztikai író előadásával együtt a tanfolyam végére volt beosztva.

A nagy író megjelenése a legkedvesebb szenzáció erejével hatott.

Néhány perc alatt az egész főiskolát bejárta a hír, hogy a délelőtt harmadik előadását — éppen irodalomról lett volna szó, Móricz Zsigmond vállalta.

Az előadásra tanárok vezetése mellett, felvultak a gimnázium VII—VIII. osztályu tanulói is.

Móricz Zsigmond, noha szabódott, hogy nem előadni, hanem a népfőiskolát tanulmányozni jött Patakra, nem térhetett ki a nyilvános szereplés elől.

Az óra, ami ezután következett, a nagy élmény erejét sugározta.

A dobogón szerepelgetni nem igen szerető író meleg közvetlenséggel kezdett el beszélgetni arról: Hogy ír az író?

Olyanról beszélek most, — mondotta — amit nem próbáltam. Visszaemlékszem arra az időre, amikor kis diák voltam Patakon. IV. gimnazista koromban hozzám jött egy nyolcadikos diák, hogy írjak neki verset. Tudtam, hogy tudok verset írni, de nem tudtam, hogy látszik is rajtam. A verset megírtam és nem mertem odaadni. Az író ott kezdődik, hogy nem mer írni. A tanár azt adja elő, amit tanult. Az a jó tanár, aki hozzá is ad, s előadás közben elfelejti azt, amit tanult. Az íróknak nincs iskolája. Az írás nem gondolatból születik, hanem izgalomból indul meg. Így születtek „A barbárok“ és testvérei. Szociális izgalomból született meg a legtöbb írásom. Érez az ember valamit a közösségért, amit érettek akar kimondani. Ezért mentem nótagyűjtő utra Szatmár megyébe. Valóságos nótafákra találtam. Egy leány 90 nótát mondott egyfolytában. Ezen az utamon kérdezte egy asszony: Mit szed az úr? Nótát meg mesét, feleltem. A nehézséget. Rossz kereset lehet. Ne féltsd te az urakat, szólott a férje, ingyen szedi a nótát s a vásárban pénzért adja. Nem kaptam ezekért a nótákért pénzt, nem is adtam ki. Azért kellett ez

az ut is, hogy bemehessek kis házakba, s megérezsem azt az életet, melyet ott élnek. A tarka cihák között jól éreztem magam. A novellák ennek a gyűjtőutnak az eredményei. Láttam a szegénységet, ahol paszullyal, télen főtt kukoricával élnek. Láttam háziveszedelmeket. Egy alkalommal az öreg magyar erős Jankóról diktálja a mesét, amikor berohan egy fiatal ember késsel a kezében, s ezt ordítja: Levágom vén kutya! Megszégyenülve ment ki a feldühödött ember, amikor észrevett engem, az idegent. A meny és anyós harca volt ez, s a meny az anyós ellen uszított. Ez a pillanat számtalanszor felvillan bennem. Megéreztem a zabolátlan, féktelen indulatot, ahogy átcsap rajtam. Ez indokolja: miért van barbár vadság írásaiban. Azért, mert fölletek kaptam, a nagyapáitoktól. Érdekes a primitív ember élete. Primitív ember az, aki emberi érzéseinek nem tud uralkodni. Kulturája van a primitív embernek. Mély az ősi nép, a pásztorok kulturája. A pásztor másképpen dalol, mint a falu. A skálája is más. Nézzük meg, a primitív ember életét a Barbárok c. novellában. Ekkor Móríc Zsigmond felolvasta novellát.

Lélekzetvi visszafajító csend, amelyben szinte megtapintani lehet, hogy a lelkekre rázó egy élet — és Sorsábrázoló nagy művész.

Döbbenetes erejével az író Móríc Zsigmond.
M. J.

Az alsózempléni egyházmegyei tanács ülése.

Az alsózempléni egyházmegye időszaki tanácsa január 30 án tartotta Sárospatakon gyűlését. A XXXIV. zsoltár közénekklése, Janka Károly esperes bibliaolvasása (Jakab. 5: 7—11.) és csodálatosan melyről buzdult imádsága vezette be a sok kérdést megvilágító, gazdag tanácskozást. Megnyitó beszédében hangoztatta az esperes a tanácsülés fontosságát. A tanácsülés legfontosabb feladata az egyházközségek vagyontörzskönyveinek vizsgálata és elbírálása. Rámutatott arra, milyen fontos feladat az anyagi rendezettség megteremtése. A kívánatos lelki munkához is elengedhetetlen fundamentum a pontos anyagi ügyvitel. Rámutatott a vagyontörzskönyv fontosságára. Kell, hogy ez kifogástalan legyen. A helyes Költségvetés is ebben talál alapot. A vagyontörzskönyv a gyülekezet anyagi bibliája. Emlékeztet az egyházkerület nagy főgondnokára: Dókus Ernőre, kinek főgondnoki munkájában az egyetemes ref. egyházra kiterjedőleg is éppen ez a hűséges sáfárkodás volt irányadó elv, mit a vagyontörzskönyvek minden egyházközség számára lehetővé akarnak tenni. A tanácsülés folyamán az egyes számvevők jelentéséből kitént, hogy az egyházközségek a vagyontörzskönyvek összeállításánál nem jártak el egységesen. A számvevők megbízást kaptak arra, hogy az egységes eljárás irányelveit állapítsák meg, s ez irányelvek szerint dolgoztassák át a törzskönyveket az egyházközségekkel. Tanácsülés kérelmére esperes ígéretet tesz arra, hogy egyházlátogató társként küldi ki tavaszi egyház- és iskolalátoga-

tás alkalmával az egyházközségek számvevőit, így lehetővé teszi számukra a gyülekezetek anyagi helyzetével leendő közelebbi megismerkedést. Máthé László szerencsi helyettes tanító továbbra is alkalmaztatik. Szavazást rendelt el a tanácsülés a harmadik ügyészi állásra. március 20 határidővel. Hodossy Béla ny. tanítóképző igazgató, világi tanácsbíró javaslatára kimondja a tanácsülés, hogy jövőben az egyház- és iskolalátogatás feladatává tétetik a gyülekezeti éneklés számonkérése is. Bodrogkeresztúr anyagi ügyvezetésében nehézségeket jelent. Az egyházközség számvevőjét küldi ki a tanácsülés a panaszok kivizsgálására, s a helyzet tisztázására. Szerencs utcarendezés során 1068 □-öl területet kap a polgári községtől. Több közigazgatási ügyet tárgyalt még a tanácsülés, s az esperes imájával ért véget.

Délután a nyugdíjbizottság ülésezett. Ezt megelőzőleg az egyházmegyei bíróság egy közigazgatási ügyet tárgyalt.
Cs. I.

Folyik a népfőiskolai tanfolyam.

Időszerű, lényegét érintő cím ez: Folyik a népfőiskolai tanfolyam. Időszerű azért, mert még tart az ütemes, eleven munka; lényegét érintő azért, mert a tanítás hatalmas folyamra nőtt s egyre nő. Nem pusztító folyam hőmpölyög szemeink előtt, hanem az élet folyama, amelynek alakító sodrában ifjú életek állanak. Istentől megáldott magyar falusi értékeken zuhog át az élet vize, hogy visszatérve a faluba, „Élő víznek folyama áradjon belsőjükből.”

E folyam egyes szakaszairól adok rövid beszámolót a „Kérékvágás” alapján; egy nap anyagát részletesebben ismertetem, a többi napnak előadóit és előadásait sorolom fel.

Csathó József:

A cserkészlet az egyház és a falu szolgálatában.

Megismertük a cserkészmozgalom eszményét, célját, eszközeit, történetét és eredményét. E mozgalom szolgálja a falut és segítő társa az Anyaszentegyháznak. Kívánatos, lehetséges munka. Munkára hív az evangélium messzező kürt-szava.

Darányi Lajos:

Hallgatás, elhallgatás, meghallgatás.

A hallgatás adottság, természet dolga. — Az elhallgatásban gyakorolhatjuk magunkat. Az élet azért mutatja sokszor a láz fokát, mert az ember nem tud elhallgatni. — A meghallgatáshoz kell: figyelem, alázat, a meghallottak gyakorlása elmondás által, ne mással hallgattassunk, magunkra hallgassunk, pihenés. Az élet célja a gyarapodás. Tanulj hallgatni, elhallgatni, meghallgatni, hogy célhoz juss.

Dr. Trócsányi József:

A falu adózása.

Szellemes, gyakorlati ötlettel szemléltette a minden hallgatónak kiosztott adóívvvel a falu égető nagy kérdését. A széleslátókörű ember bölcs, biztos ítéletével rajzolta meg, a nemzeti élet lényegébe tekintve a hazafi kötelességét és jogát.

Palumby Gyula: A magyarok eredete.

A történelem mezején elvonultatta szemek előtt őseinket Ázsia pusztáiról a mai hazáig. Szólt a műveltségükről, vallásukról, politikai szervezeteikről, hadakozásaikról. Két család egyesült történelmünk hajnalán: a nyugodt, dolgos természetű ugor és a harcias ogur. E kettős természet alapján alkottunk és alkotunk itt hazát. Dolgozó és harcoló államalkotó nemzet ezért vagyunk, s bár-hogy őrlődünk malomkövek között: mégis leszünk!

Dr. Marton János:

Egyházunk múltja.

Az előadás ezt a református éneksort juttatja eszünkbe: „Jelen vannak múltak s jövendők egy tekintésben.“ A dicséretmondó ezt a hatalmas Istenről mondja. A történettudós ez isteni átpillantás hordozója. Így elevenedett meg a hallgatóság előtt a református egyház múltja és reményteljes jövője. Szégyenletes dolog az, ha valaki nem ismeri családjá múltját. Mi a református egyház család tagjai vagyunk. A magyar nép a XVI. században a legmélyebben merített az evangéliumból. Megértette a történelem szavát. Az Isten közlünk választ faj-magyarokat, hogy odaadják széles néprétegeknek, főúrnak és jobbágnak a Krisztus sem-mivel nem elegyített evangéliumát. A Dévai Biró Mátyások, a Sztáray Mihályok, a Károlyi Gáspárok a XVI. századi magvetését akarja elpusztítani az ellenreformáció, mely a faj-magyarság erősödését megdöbbentő módon hátráltatta. A XVII. század adja a zoltáros Szenczi Molnár Albertet és a gályarabok hősiessen szenvedő életét. A XVIII. századnak is vannak hős munkásai. A XIX. század lassan meghozza a kibontakozást. Történelmünk nem lehangolás, hanem győzelmek sorozata is. A Triánon után elszakított magyar reformátusainknak szenvedése is ilyen dicsőséges marad a történelem számára. A szétszórta élő, három milliányi magyar református a jövő biztató ígérete.

Előadások címe, előadók neve:

Dr. Urbán Barnabás: A levegő súlya és nyoma. Dr. Hargitai Zoltán: A magyar föld kelet és nyugat határán. Farkas Elemér: A parasztság fejlődésének irányai. Turi Sándor: A falusi nép lelki világa. vitéz Füzesséry Sándor: A közigazgatás időszerű kérdései. Dr. Harsányi István: Irodalom, gyönyörködtetés, tanítás. Dr. Urbán Barnabás: Légnyomásmérők, légnyomáson alapuló készülékek. Kántor Mihály: Fegyverünk a magyar öntudat. Palumby Gyula: Mátyás az Igazságos. Farkas Elemér: Okszerű gazdálkodás. Szabó Lajos: Mit kell tudni az Országos Ref. Szeretetszövetségről? Mit kell tudni a Népbatról? dr. vitéz Csia Sándor: Népbűnök, népbetegségek. Dr. Esztergár Lajos: Szociális helyzetünk megjavítása (vetített képekkel). Dr. gróf Zichy Nándor: A repülésről (2 előadás, egyik vetített képekkel és keskeny filmmel). Dr. Újszászy Kálmán: Falumúzeum. (Szemléltetés a faluszemináriumban). Dr. Piukovich József: A hazai zöldmező-mozgalom agrárörítene-tünk tükrében (2.) Hogy született meg a magyar zöldmezőmozgalom. Dr. Szekeres László: Magyar

gazdaszervezkedés. Dr. Jakab László: A tej és a tejszövetkezetek. Dr. Trócsányi József: Szőlőgazdálkodás és hegyközség. Koncsol János: A lelkipásztor és az ifjú egymáshoz való viszonya. Dr. Hargitai Zoltán: Folytatása vetített képekkel az előbbi előadásának. Dr. Ágoston Béla: A falusi nép egészsége. Novák Sándor: A kuruc korszak piros csizmái nyomában. Dr. Urbán Barnabás: A hármasszabály és a százalék számítás. A délutáni vetített képek és filmelőadásokat Erdélyi László vezeti, a filmek Erdély történeti városairól nyújtottak képet. Szeretettelva reménykedő szemmel figyeli Erdély sorsát.

A Dunát úgy emlegetjük, mint Magyarország sorsfolyóját. A népfőiskolai tanfolyam a magyar élet új sorsfolyója a Duna völgyében. Mennél több népfőiskolai tanfolyam forrása fakad fel, s ömlik egybe, annál sodróbb erejű, lelkeket lendítő folyó halad a nagy folyam felé.

Folyik a népfőiskolai tanfolyam.....

Kovács István missziói lelkész.

HIREK

— **Búza János** volt sárospataki ref. gimnáziumi tanár arcképét a főiskolai tanácsteremben ünnepélyesen helyezi el a főiskola. A megemlékezést Dávid Zoltán mondja.

— **Móricz Zsigmond**, a „Kelet népe“ szerkesztője és kiadója, Hódmezővásárhely, Szeged, Kecskemét, Debrecen, Nyíregyháza és Sárospatak után Miskolcon tartott előadást a Palóczy-utcai ref. gyülekezeti teremben arról, hogy Magyarországot csak a parasztság kiemeléssel lehet helyreállítani. A pilisi, pataki, vásárhelyi népfőiskolák már kezdeményezik is; a nyíregyházi, mélykúti, makói, galántai törekvések a magyar paraszt fejlődési akaratának megnyilvánulásai. Az előadást Farkas István püspök köszönte meg.

— **Szülei értekezlet.** Febr. 1-én szülei értekezlet volt a pataki gimnáziumban. Tárczy Árpád megnyitó szavai után Boda Béla olvasott fel a pályaválasztásról. A felolvasáshoz Csapó Ferenc ny. rendőrkapitány szólt hozzá. Az értekezésen kb. 60 szülő jelent meg.

— **Egressy Lajos** s. lelkész a püspök úr három és fél évi pataki működés után Kassára nevezte ki hitoktatónak. Isten áldását kérve munkájára, köszöntjük új munkamezején.

— **Dr. Nagy Sándor Béla és Fűrjész István lelkipásztorok** meglátogatták a sárospataki népfőiskolai tanfolyamot.

— **Ördögh Lászlót**, főiskolánk volt kitűnő gimn. tanulóját, aki tanári oklevelet Debrecenben szerzett, Pápán tanárrá választották.

— **Zempléni lelkésznek figyelmébe.** A zempléni lelkésznek februári bibliorájukat 6-án, kedden délelőtt 10 órakor tartják a pataki lelkészlakáson. Mindenkit szeretettel várnak.

— **A sárospataki gimnázium megemlékezése a finnekről.** Konventi rendelkezés értelmében január 31-én emlékezett meg a sárospataki gimnázium a finn testvérekről. Tárczy Árpád igazgató bevezető szavai után dr. Gulyás József fejtegette a finn rokonság s a finn irodalom kérdéseit, majd Palumb Gyula vázolta Finnország történelmét s vonta le a finnek harcának paedagógiai tanulságait. Végül Sibélius egyik zeneművét mutatta be grammofon-előadásban dr. Szabó Ernő.

— **Szeretevendégség.** Vasárnap délután 5 órai kezdettel a pataki Leányegylet, élükön Darányi Lajos lelképásztor feleségével, szeretetvendégségen látta körében a népfőiskolai tanfolyam hallgatóit. Ifjú lelkek, tisztán örvendező keresztyének meghitt találkozója volt ez. Hálás köszönet érte.

— **Önképzőkori bál.** Február 1-én a sárospataki Erdélyi János-önképzőkör tagjai színelőadással egybekötött bált tartottak. Színre került Szigligeti Liliomfija jó előadásban. A bál igen népes volt.

HIVATALOS RÉSZ.

IV. sz. Körlevél.

307/1910.

I.

Valamennyi Felvidékről hazatért lelkésztestvérem figyelmébe.

Az egyetemes konvent elnöksége megbízta Tárnok Gyula marcelháza lelképásztor urat a felszabadult területeken levő református egyházközösségek és intézmények cseh elnyomatás alatt eltöltött 20 évi történetének feldolgozásához szükséges adattár összegyűjtésére. Egyetemes magyar egyházunk történetének e szomorú 20 esztendejéről a történetíró csak akkor kaphat világos képet, ha a szükséges adatok együtt lesznek. Ezt pedig lelkésztestvéreimen fordul meg. Szeretettel kérem azért felvidéki lelkésztestvéreimet, hogy Tárnok Gyula lelképásztor testvérünk adatgyűjtési munkáját minden tőlük telhető módon támogassák.

II.

Valamennyi lelképásztor testvérem figyelmébe!

Az egyházépítő munkának alapja és igen fontos kiegészítő része a vasárnapiskolai munka. Fájdalmas, hogy ezt a munkát még nagyon sok helyen nem veszik komolyan és elhanyagolják. A vasárnapi iskolai munkához alkalmas segédeszköz igen megkönnyíti a lelkésznek a feladatát. Ilyen alkalmas segédeszköz Ecsedy Aladár tahitótfalusi lelképásztor szerkesztésében megjelenő vasárnapiskolai szaklap: a „*Fecske*“, amelyet úgy a vasárnapiskolával foglalkozó lelkészeknek, valamint tanítóknak a legmelegebben ajánlok megrendelésre.

III.

Valamennyi visszacsatolt egyház iskolaszékének figyelmébe!

Az 1938. évi június 20-i 63.100. sz. vallás- és közoktatásügyi rendelkezést most a visszacsatolt területekre is kiterjesztették. Ezzel kapcsolatban a református elemi népiskolákban alkalmazott tanítótestvérek is köte-

lesek az 1939: XVIII. törvénycikk végrehajtásával kapcsolatos adatgyűjtési és összeírási teendők ellátásában segédkezni, amikor az országgyűlési képviselőválasztási névjegyzéket összeállítják. Ez segédkezés természetesen külön díjazással jár és vidéken a főszolgabíró, városokban pedig a polgármester felkérésére történik. Az összeírást lehetőleg iskolai szünetben kell elvégezni, egyébként pedig úgy intézni, hogy csak a legminimálisabb iskolai szünet adható.

Miskolc, 1940. január 24.

Atyafiúi szeretettel:

Farkas István
püspök

Lelkésztestvérek figyelmébe!

Hivatkozással Pósa Péter esperes úrnak a Sárospataki Lapok 4. számában megjelent cikkére, amelyben egy hattagu, éhező lelkészcsalád megsegítését kéri a lelkésztestvérektől, nagyon jóleső hír volt számunkra is. Bizony öt gyermek van kidobva a nagy bizonytalanságba az édesanyával. Ha nem segítünk, elvesznek menthetetlenül.

Már az első szóra egy páran jelentkeztek nálam segélyükkel. Én azonban azt kérem, hogy költség kimelés szempontjából az egyházkerület pénztár 10.164. számú csekkszámájára küljék el adományukat lelkésztestvéreim és a kerületi pénztár fog gondoskodni az adományok illetékes helyre juttatásáról. Az adományok beküldésére az általános csekklap is jó, de a fenti számot kérem rávezetni.

Miskolc, 1910. jan. 30.

Illyés Bertalan
püspöki titkár.

— **Értesítés.** Szíves tudomására hozom az érdekelteket I. és II. lelkészképesítő vizsgára álló segédlelkész atyánkfiaink, hogy Főtiszteletű Farkas István püspök úr a rendkívüli papvizsgák idejét folyó évi február hó 28—29. napjaira tűzte ki. *Dr. Máttyás Ernő* h. theol. akad. igazgató.

A nagyvisnyói református iskolaszék bejegyzés szabadságon levő kántortanítójának a helyettesítésére ideiglenes helyettes-kántortanítót keres. A helyettesítés folyó hó 15-től az iskolai év végéig tart. Ajánlatok az alábbi címre küldendők: *Református Lelkeszi Hivatal Nagyvisnyó.*

Pályázati hirdetés. Felsődobsza község református egyház iskolaszéki elnöksége a folyó évi febr. 5-én katonaság folytán megüresedett kántor-tanítói állásra 10 hétre helyettes tanítót keres. A pályázók a kérvényeiket az oklevéllel felszerelve az iskolaszék elnökségének címezve folyó évi február 5-ig beküldhetik. Felsődobsza, 1940. január 24-én. *Iskolaszéki elnökség.*

A lelkésztestvérek figyelmébe!

KIMUTATÁS

az 1939. július 1-től 1939. december 31-ig elhalt tagokról és a Tiszáninneni egyházkerület Orjó irodája által kifizetett temetési segélyekről.

Forgács András	---	---	Sajóhidvég	95 P
Cs. Szabó Dánielné	---	---	Mezőcsát	57 P
özv. Kozsuk Andrásné	---	---	Bócs	80 P
Cziczó János	---	---	Alacska	153 P
id. illés László	---	---	Semjén	60 P

Kovács Gyula	---	---	---	Diósgyőr	100 P
Szabó Imre	---	---	---	Tiszapalkonya	100 P
Kereszturi András	---	---	---	Abaujdevcester	160 P
Mácsi Sándorné	---	---	---	Putnok	100 P
Kiss Lászlóné	---	---	---	Böcs	95 P
Négyessy Lajosné	---	---	---	Nyék	160 P
Fóris István	---	---	---	Rudabánya	97 P
özv. Kocsik Jánosné	---	---	---	Semjén	135 P
Kovács Béla	---	---	---	Alsóvály	4 P
				(díj visszatér)	
Kovács Béláné	---	---	---	Sárospatak	32 P
özv. Bertók Jánosné	---	---	---	Mezőkeresztes	160 P
Csonka József	---	---	---	Eszeny	100 P
özv. Kovács Lajosné	---	---	---	Tiszavalk	60 P
Joós Lajos	---	---	---	Miskolc	60 P
Borbély Lajosné	---	---	---	Igrici	40 P
Nagy Elekné	---	---	---	Felsőábrány	640 P
Darnyi János	---	---	---	Putnok	60 P
Durbák Györgyné	---	---	---	Bodrogolasi	95 P
Szabó István	---	---	---	Miskolc	60 P
Varga Dániel	---	---	---	Gönc	80 P
id. Demeter Györgyné	---	---	---	Alacska	60 P
Juhász Józsefné	---	---	---	Tállya	60 P
Novák László	---	---	---	Barcika	60 P
Németh Lászlóné	---	---	---	Szuhafő	60 P
Fóris S. Bálint	---	---	---	Szuhogy	100 P
Mészáros Barnabásné	---	---	---	Mályi	180 P
Vaszilándó Mihály	---	---	---	Ózd	24 P
				(díj visszatér)	
Tóth Ferencné	---	---	---	Mezőcsát	100 P
Összesen	---	---	---		3.427 P
1939. év első felében	---	---	---		4.485 P
1939. évben összes kiutalt segély	---	---	---		7.912 P

Fenti számok beszélnek. Mi csak azt akarjuk meggye-
gyezni, hogy azok a tagok, akik biztosításuk díjaival
hátrálékban vannak, nem kaphatnak temetési segélyt.
Szeretettel kérjük azért a Nagytiszteletű lelkész urat,
hogy sziveskedjenek egyházközségünkben utánanézni, hogy
ottani tagjaink mennyiben tesznek eleget fizetési kötele-
zettségüknek. Azért kérjük ezt, mert nagyon sok a hát-
rálékos tagunk. S amennyiben ki-ki úgy találja, hogy
egyházközségében levő tagjaink sorában vannak hátrá-
lékos tagok, sziveskedjék az illető tagot saját érdekében
a hátrálékos díjak rendezésére rábírní. 1940. február hó
20-ig minden 1939. évről még hátrálékos tagot törölni
fogunk!

Kérjük továbbá, hogy a téli időkben, amikor sok-
kal jobban lehet hűveinkkel beszélgetni, sziveskedjenek
mindenkit felvilágosítani Orjó irodánk áldásos szociális
munkájáról, mely mindenkin segíteni akar s szivesked-
jenek saját maguk, — ahol nem lelkész a megbízott,
— ott a helyimegbízott utján mind több és több tagot
felvenni temetési segélyegyesületünk számára.

Pósa Péter
esperes, egyh. felügyelő.

Alsözempléni közösségi összejövetelek.

Alsözempléni lelképásztor testvéreim és gyüleke-
zeti előljárók figyelmébe ajánlom a következőket: Ha
Isten segít az alább írt program szerint közösségi
összejöveteleinket megtartjuk.

Presbiteri és férfi konferenciák: febr. 26. Láca,
27-én Királyhelme, 28-án Vámosújfalú, 29-én Megyaszó,
március 1-én Csobaj, 2-án Tiszaluc

Női konferenciák: április 1-én Láca, 2-án Király-
helme, 2-án Kenézlő, 4-én Tolcsva, 5-én Csobaj, 6-án
Hernádkák, 8-án Alsódobsza, 10-én Szerencs, 11-én
Bodrogfalom.

Énekkari ünnepélyek: május 5-én Báj, 13-án
Cigánd, 19-én Erdőbénye, 26-án Alsódobsza, június
2-án Sajónídvég.

Református napok: június 16-án Szerencs, aug.
20-án Tolcsva.

Ifjúsági és leánykonferenciák: Szerencsen és
Tolcsván a református napok alkalmával.

Bibliai (vasárnapi) iskolás gyermekek kalászszedése
(külmiszió, Szeretetszövetség, Egyházmegyei miszió,
és gyülekezeti miszió céljaira) július hónapban.

Tájékoztató.

1. Presbiteri és női konferenciák ideje délelőtt
9 órától délután 1 óráig.

2. Amennyiben szükséges, élelmzéséről mindenki
maga gondoskodik.

3. Az összejöveteleket iskolateremben, ha kicsinek
bizonyul, templomban tartjuk.

4. Énekeskönyvet, bibliát mindenki hozzon magával.

5. A konferenciák költsége esetleg a konferenciai
jelvény ára (20 fill.) a mozgalom céljait szolgálja.

6. Férfi konferenciák előadói az egyházkerületi
és egyházmegyei mtssziói előadók.

7. A misziói munkával és lelkikérdésekkel kap-
csolatos megbeszélésekre hosszabb időt kívánunk szen-
telní. Ezt a résztvevők figyelmébe ajánljuk.

8. Az énekkari ünnepélyeket, ha töredék karokkal
is, megtartjuk, amennyire a lehetőségek engedik, hogy
az évekig folytatott hasznos munka meg ne szakadjon.

9. A körülményekre való tekintettel esetleges vál-
tozásokat idejében közléteszem, kérem a hivatalos lap
szemmelertását.

10. A konferenciák helyén szolgáló lelképásztor
testvéreimet külön értesítem azokról a dolgokról, amik
reájuk vonatkoznak.

11. Tanító testvéreimet kérem, hogy a kalász-
szedés munkáját már az iskolai év folyamán ösmertes-
sék meg a gyermekekkel. Falusi gyülekezetekként egy
buzgó vezető s negyven kalászszedő egyházmegyeinkben
nagyobb megerőltetés nélkül, mondhatnánk a semmiből
könnyen eredményezhet 50 mázsa búzát. Négy részre
osztva, bárhova fordítjuk, nagy segítség.

12. A felvetett kérdések fölötti gondolkodás, de
ezek megoldása is, pénzbe nem kerül. Hit és fáradság.
Az áldást Isten adja.

Munkástestvéreim életére és munkájára Isten ál-
dását kérve, maradtam testvéri köszönettel

Főző László

e. m. misziói előadó.

ELŐFIZETÉSI DIJ:

Egész évre 10 Pengő.

Fél évre 5 Pengő.

Lelekészek, tanítók és Kálvin-szövetségi tagok kedvez-
ményes előfizetési díja **Egész évre 5— P.**

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel
Sárospatak, 1940.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJ-SZASZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF.

TARTALOM: *Farkas István*: Egy szív — egy út. — *Vincze Károly*: Hitvallásaink és a Magyar Református Világszövetség kérdése. (Vége köv.) — *s-f*: A népfőiskolai tanfolyam záróünnepéye. — *Dávid Zoltán* kitüntetésének átadása. — *M. J.*: Theol. tanárok országos konferenciája. — *Dr. Nagy Barna*: „Coetus Theologorum — Református Theologusok Munkaközössége.” — Hírek. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek.

EGY SZÍV — EGY ÚT.

Farkas István püspök népfőiskolai tanfolyamot bezáró beszéde.

Ige: Jer. XXXII. 37–39. v.

Kedves Fiaim! Én is nehezen vártam a mai találkozót. Örömkönnyekeket hullatva olvastam a jó hírt, hogy téli viharral dacolva, hófúvással takart mezőkön át, — ide — Hozzánk — húzott a szívetek titeket

Hozzátok készülve, a bibliát forgatgattam, hogy az Isten beszédéből válogassak számotokra, hazafelé térésetek búcsúperceiben szívem szerint felkínált útravalót.

Azokon a lapokon pihent most meg tekintetem legszívesebben, ahol Jeremiás próféta sírva írja meg: — fajtájának, a hazáját vesztett hajdani nagy népnek — szomorú fogságra jutását.

Régi barátai közül, senki sem vígasztalja az ellenség által is sajtolt, robotossá lett népet. A szabadulás reménye nélkül sírván sír éjjelente s könnyek közt emlékezik Jeruzsálem, az elmúlt szép idők gyönyörűségeiről

Csak prófétáik virrasztanak s várják bizonyosra: „Az Ur érkezését” Amikor végig zúg a táboron az újra megbékélt Isten jó üzenete.

Összegyűjtöm őket mindama földekről, amelyekre kiűztem őket haragomban . . . Népemmé lesznek nekem, én pedig nekük Istenük leszek Adok nekik: *egy szívet és egy utat*, hogy mindenkor engem féljenek, hogy jól legyen dolguk nekik és az ő fiaiknak Valóban így szólott hozzájuk szomorú fogságuk hosszú esztendei után az Ur! . . .

Alázatosan meghajtott fővel hallgatom az Igét s reátok, fajtánkra, árva magyar népünkre s meggyötört nemzetünk szomorú sorsára gondolok . . .

Vallást kell tennünk nekünk is a mi bűneinkről, hogy mi is olykor sokszor megszorítottuk a mindig csak javunkat akaró Istent Azért engedte, hogy erőt vett rajtunk az ellenség, rabságba kerültek apáitok s Júdások béreül szét darabolták vérrel szerzett ősi szép hazánkat.

Hívó ember tudja, hogy a népek sorsát Isten igazítja el! Nem az erőseké, nem az akaróké a

diadal, hanem akiken az Isten könyörül *Ezt az őszinte büntudatot vigyétek haza faluitokba az édesapai hazba*

Aztán hálás szívvel kell elfogadnunk a nekünk is ígérethez tett kegyelem ajándékát: *az egy szívet s az egy utat*

Kézenfogva vezette ide a szent magyar földre őseinket Maga az Isten Összegyűjtött, vagy koronkint összetört bennünket érdemünk szerint.

Akarta, hogy az Ő népe legyünk!

Megtartó szeretetének ezer jelét mutatta meg ezeréves hősi küzdelmeink során.

Akarja, hogy jól legyen dolgunk e földön!

A történelmi magyarság a teremtés hajnalától kezdve az Isten szívében élt. Azért kínálja megtartó eszközül, az örök magyar gondolat megtartó eszközül, a maga szívéből letépett: *egy szívet*, s a szent fia által járt *egy utat*.

Szívünket kéri s cserébe szívet kínálja nekünk Azt akarja, hogy az Ő szíve dobogását hallgassa s a Krisztus által járt utat keresse minden igazán magyar!

Az a mi legfőbb bajunk, hogy az Istentől ajándékba kapott *egy szívet* — vesztettük el.

Elfelejtettünk törődni egymással. Közönyösen mentünk el egymás mellett s nem értünk rá önzetlenül szeretni fajtánkat.

A földetturó magyart pásztorolni, elfelejtették nagyon sokszor az őrtállók. Idegenek lettek urak felettünk. Közönnyel túrtuk sokszor a rabigát. A szabadhazát sóvárgó magyarok számára kinyitlak a börtönajtók.

Önmagát vesztette el a magyarság s kivette kezét az Isten kezéből. Faji, népi s nemzeti öntudatának, Istentől kapott küldetésstudatának kell újra élővé lennie. — ha élni akar a magyar!

A szívünket kell újra megtalálni, mert hiszem és vallom én is, hogy: — „szívvel, ésszel, akarat-
tal” — győzhet a nemzet, de szívnélküli ország-

építés, nemzetmentés és nevelés sikertelen maradt minden időben.

Másik bajunk, hogy emberbálványok előtt, fejet, térdet hajtvva, megroppant a hajdan erős magyar gerinc. Magabízó hiteltleneink az Istennel is perbeszálni merészkedtek s az Isten összetévesztette utainkat. Az ember készítette: — girbe-gurba, ködbeborított, göröngyös ösvények útvesztőibe viték a jobb sorsra érdemes nemzetet is.

Fiaim! — mikor ilyen nagy őszintén tárom ki vallomásra a szívemet Isten előtt — még, — sokkal szebb az ősi zsoltár: Szívemet hozzád emelem Utaid Uram mutasd meg, hogy el ne tévelyedjem

De jó; — Istennel megbékélt, imádkozó magyarnak lenni!

A magyar lelkek, úgylátom, kezdenek már egymásra találni. A régi erők öntudatos kemény akarással bontakoznak ki megmutatván országvilág előtt igaz értékeinket. Sok jel igazolja, hogy lassan mivelünk is megbékél az Isten Jóságos szemét, újra „rajtunk felejtette“! Véraldozatok nélkül adta vissza nekünk a 20 éves rabságba tartott Felvidéket s engedte meg, hogy apáitokkal együtt zavartalanul munkáljátok ti is az ő magyar röget.

Ha Isten és ember egyet akarva összefognak, elülnek a viharok, megszépül az élet s újra vígdal hangzik a mezőkön, a falvakban s a városokban egyaránt.

Isten akarja, hogy jól legyen dolgunk e földön. Induljunk el hát már egyszer, kemény akarással, cselekedetekkel a nagy, összefogó építő munkák végzésére.

Falusi népünknek, a barázdát hasogató; az életadó kenyeret termelő; — valljuk meg nyíltan! — a magyar fajtát ősi szépségeiben fenntartó nagy tömegeinek, a veritékező munkából tulontul sok ki jut s még mindig csak kevés a részük az élet örömei- és szépségeiből.

Sokszor, még mindig elfelejtett „*Senki szigete*“ — egy-egy népes tanya, hegyek alján meghúzódó falu s *nagyon sok magyar érték marad sárbataposott gyémánt gyanánt a magyar ugaron.* Az igazi értékek kiválogatása ma a nép fiai között is meginduló kiválogatás során, egyik legelső tennivalója magának a nemzetnek.

Vissza kell adni a falut Istentől kapott rendeltetésének! Őserejével, munkabíráásával, küldetés-tudatával, minden szépre, jóra alkalmas voltával, a magyar földhöz ragaszkodó hűségével, személyes bátorságával eddigi életén át mindig úgy mutatta mutatta meg a maga lelki arcát a magyar falvak népe, hogy ezer esztendő s multunkban *reájok mindenkor biztosan számíthatott az örökkévaló nemzet.*

A boldogulás utját egy szívvel s lélekkel meg kell mutatni az ő számukra is.

Allandó, télen is foglalkozást adó munkaalkalmakat kell számukra teremteni. Kulturházak, népházak kellene a templomok és iskolák mellé.

Jöjjenek hát azok az ígérethez tett, sok, egyszerű elgondolásaiban már útban levő: szociális, gazdasági, kulturális és népjóléti reformok. Ha látja népünk, hogy törődnek velük s szomorú jelenőket vidámitani vágyódnak az arrahivatottak — orosz-

lánok bátorságával fog küzdeni Istenért, Hazáért ez az örökkéélő hősi nép. Ha egy kicsi ház, egy kicsi földhöz juttatással még jobban odakötjük őket az édesanya földhöz, daltól hangos lesz újra a magyar mező, a magyar falu s *ének hangzik majd újra nemcsak a templomokból, hanem a buzamezőkről is.*

Fényes uri házak, nemesi kuriák, nádfedeles kicsi házak s kunyhók lakói — mindnyájan magyarok! — hajoljatok közelebb egymáshoz.

Ne tépjétek fel a régi sebeket. A falukatatók se azt keressék minduntalan, hogy hol a szenny és a sötét folt. Istennek hála van még odalenn a magyar mezőkön derű is, fény is A feltárt sebeket ismerjük már, kevesebb beszéddel és több cselekedettel el kell már egyszer indulni a gyógyítás munkája végzésére.

Az egy szívvel élő és egy uton járó — egy akaratzn levő nemzet keresztüljárva minden gát-lásokon — eléri célját s mi is minél hamarabb eljutunk az epedőn visszavárt: Igéret földjére!

Fiaim! ezen a kicsi szigeten, Szeretefalván, — ahol az örökkévaló magyar lélek, a nagy fejedelem örökkéélő lelke virraszt: — tanárok, az egymást követő diáknemzedékek szívében — így biztat, így bátorít titeket a tihozzátok simuló fehérhajú öreg pataki diák!

Fiaim: — Halljátok az Igét! Egy szív, — egy út hívogatja s várja a magyart.

Előre hát bátran — egészen a diadalomig!

Hitvallásaink és a Magyar Református Világszövetség kérdése.

(2-ik folytatás.)

A történeti és jogi magyar református hitvallások és a magyar református név és jelleg szétválasztása egyuttal törést jelentene azon a hitvallásos folytonosságon is, amelyben a magyar református vallási közösség már csaknem négyszáz esztendőt élt, küzdött, vérezett, áldozott, mártírkodott.

Erre a szakadatlan hitvallási folytonosságra pont az alapszabály-tervezetet tárgyalási alapul elfogadó konventi ülés figyelmeztette a Unióba szakadt magyar reformátusok egy csoportját a Második Helvét Hitvallással kapcsolatban. (Lásd tavaszi konventi Jegyzőkönyv 263-ik pontját.) Amit ennek a csoportnak ezzel a Hitvallással kapcsolatban mondott a Konvent, az szerintünk logikai döccenő nélkül vonatkozik a másik hitvallásunkra is és alapelveül tekinthető a Magyar Református Világszövetség számára is. Így szól a Konvent üzenete: „Mellőnők és mellőzhetetlennek tartja Konventünk azt, hogy a magyarországi református egyháznak bár-hová szakadt gyermekei és így az Unióba telepedettek is, el ne veszítsék anyaegyházuk legősibb constituens hitvallási iratával való lelki kapcsolatukat, amely az ő református öntudatuk megőrzése és fokozása érdekében nélkülözhetetlenül szükséges.“

A Konvent egyuttal annak a reménységének is kifejezést adott, hogy „a Második Helvét Hit-

vallás magyar szempontból való jelentőségének ez a testvéri figyelembevétel alkalmat teremthet az Északamerikai Egyesült Államok területén különféle egyházi szervezetekben élő magyar református hit-testvéreink mélyebb lelki összekapcsolódásának előmozdítására s egymás iránti kölcsönös bizalmuk fokozására is."

A mi reménységünk is pontosan ez. Az a meggyőződésünk, hogy a közös hitvallási alapok kidomborítása és a magyar református vonatkozásban egyeduralmivá tétele fogja igazán megvetni az alapját annak a lelki közösségnek, amelyet a tervezett Magyar Református Világszövetség kifejezni, mélyíteni és ápolni lesz hivatott.

Ugy érezzük azonban, hogy az itt említett konventi megnyilatkozások és a világszövetségi alapszabály-tervezet szelleme között eltérés és ellentmondás van.

(Vége köv.)

Dr. Vincze Károly.

A népfőiskolai tanfolyam záróünnepélye.

Sárospataki főiskolánk negyedik népfőiskolai tanfolyama február 4-én bensőséges, meghitt ünnepséggel ért véget. Ezen az ünnepélyen újból nyilvánvalóvá lett, hogy magyar népünk egyszerű fiai készségesen vállalják azt a szolgálatot, amelyre Isten őket a Jézus Krisztusban elválasztotta. Szeretefalva lakói a főiskola megszentelt, öreg falai között eltöltött két hét alatt nem szórakoztak, hanem komoly tanulással, tudásukat és erejüket meghaladó kemény munkával a jobb és áldottabb magyar élet harcosaiává, Isten ügyének bátor hitvallóivá lettek. A Szent-Lélek bizonyágtétevékké formálta őket.

A záróünnepély a főiskola imatermében istentisztelettel kezdődött, melyen az Igét hívő lélekből fakadó bizonyágtétellel *Csathó József* vámosújfalvi lelképásztor hirdette Luk. 10 : 30—37. v. alapján. A CV. zs. 1. versének eléneklése után *Szeretefalva* bírāja: *Nagy Károly* (Biste) kedves szavakkal köszöntötte a körükben megjelent *Farkas István* püspököt s a közönséget, az ünnepélyt megnyitotta. Szeretefalva nótái hangzottak fel aztán lelkesen s bánatosan. A romlatlan ifjú lélek szólalt meg bennük úgy, amint azt a magyar falu ezerszázados megpróbáltatások között és ellenére megőrizte. *Fülöp Béla* (Kistárkány) kurátor mélyen átértett szavát, *Szeretefalva zenekarának* játéka követte, amit a közönség lelkes tapsal köszönt meg. Bájos jelenet volt nemcsak hallani, hanem látni is azt a nagy komolyságot, amellyel az a nehéz munkához szokott, kerges tenyerű hat ifjú kellő hozzáértéssel és olyan ügyesen kezelte az otthonról hozott zeneszerszámokat. *Székely Ferenc* (Karas) törvénybíró szavai komoly ígéretről és áldott elkötelezésről tettek bizonyágot. Mit viszek magammal Sárospatakról? Imádságos szívét. Felelősséget barátaim és a községem iránt. Azt az elhatározást, hogy dolgozni fogok, mert dolgoznom kell, hogy ennek a nemzetnek szebb jövője legyen — mondotta meggyőző erővel. — A regösök éneke után

Szeretefalva polgárai tisztességtudóan bemutatkoztak *Farkas István* püspöknek. Megható volt az, ahogyan számotadtak Szeretefalván viselt tisztségeikről s válaszoltak a püspök úr által hozzájuk intézett kérdésekre.

Én Szeretefalva kúratora vagyok — mondotta az egyik.

— Hát van-e pénze az egyháznak — kérdezte a püspök.

Nincs, mert nem szedtünk egyházi adót, válaszolta derütség közben a kurátor.

A másik elmondotta, hogy a templomuk felszentelése alkalmával látta először a Püspök urat, ezelőtt 8 esztendővel. — Még az orgonára is adományozott — mondta szemérmesen.

— Nem fontos, fiam — simogatta meg jószágos szavaival a püspök az őszinte ifjút.

A törvénybírótól megkérdezte, hogy kellett-e gyakran törvényt ülni.

— Nem kellett, mert a mi törvényünk a rend és a szeretet — volt a határozott válasz.

A kisbíró Tiszabercelről atyafiságos viszonyban van a püspökkel. Biztatta is erősen — Mond meg otthon, hogy Patakon a kisbírószág jól megtanultad, most már Bercelen is el tudnád látni.

A bemutatkozás után *Farkas István* püspök mondotta el megrázó erejű záróbeszédét. (Lapunk vezető helyén közöljük.) Ami azután történt, az könnyekig meghatotta a jelenlévőket. *Vajthó Lajos* esküdt (Prügy) magakészítette verssel fejezte ki háláját az Alma Mater iránt azért a szeretetért és gondoskodásért, amelyben itt részesültek. Nemcsak az előadón, a hallgatókon is erőt vett a megindultság. A hálának ez az önkéntelen megnyilatkozása könnyeket csalt a főiskolát forrón szerető püspök szemébe is, aki akadályokat nem ismerve, mint szerető fiú, most is boldog örömmel sietett a drága édes anya kebelére. S amikor az esküdt akadozva mondott szavai elhangzottak: Isten veled, Sárospatak, . . . Isten veled . . . , a püspök magához ölelte és megcsókolta a meghatottságtól remegő ifjút. Ez az ölelés többet beszél mindennél. A *Farkas István* püspök égő lelkének őszinte megnyilatkozása, magyar népe és a főiskola iránti szeretetének örök bizonyága ez. Az ünnepély *dr. Zsiros József* theol. igazgató zárószavaival s a Himnusz eléneklésével ért véget. —s—f.

Dávid Zoltán kitüntetésének átadása.

A sárospataki ref. Főiskola tanári kara és ifjúságának kedves ünnepségen vett részt február 4-én az Imateremben. Istentisztelet után, mielőtt a népfőiskolai tanfolyam záróünnepsége megkezdődött volna, *Farkas István* püspök szívből jövő, bensőséges szavak kíséretében nyújtotta át *Dávid Zoltán* gimn. tanárnak a gimnáziumi igazgatói címmel való kitüntetéséről szóló okmányt. A Püspök Ur lélekből fakadó szavakkal ecsetelte *Dávid Zoltán* tanári egyéniségét és Isten áldását kívánta *Dávid Zoltán* további munkásságára. *Dávid Zoltán* meg-

hatottan mondott köszönetet a Főtiszteletű Püspök Urnak és rámutatott azokra az alapelvekre, amelyek őt egész tanári pályáján irányították. Dávid Zoltán szavai után a közigazgató üdvözölte őt a főiskola tanári kara nevében.

Dávid Zoltán kitiüntetésével kapcsolatban nem érdektelen feljegyezni, hogy ő pedagógus családból származik. Családjából visszamenőleg legalább 15 tanító és pap került ki. Ő tehát valóban predesztinálva volt a pedagógiai pályára. Édesatyja mint tanító Szentlászlón, Verőce megyében a felsőbb hatóságok által is különösen elismert és méltányolt munkát fejtett ki évtizedeken át az ottani magyarság megtartásában. Dávid Zoltán kecskeméti diák volt és pedig mindvégig jeles diák s egyetemi tanulmányait is kiváló eredménnyel végezte Budapesten. 1906 óta működik Főiskolánk gimnáziumában s élénk részt vett a gimnázium munkájának módszeresebbé tevésére irányuló törekvésekben önképzéssel, példaadással, bemutató tanításokkal, elmélet-megbeszélésekkel. Sokat dolgozott és írt, de a fórumra sohasem állott ki. A gimnázium jegyzőkönyvei tanuskodnak arról, hogy az angol tagozat megszervezésekor oroszlanrésze volt a tanterv előkészítő munkálatokban, az Angol-internátus berendezésének előkészítésében, az internátusi szabályzat kidolgozásában. Meg kell jegyeznünk azt is, hogy az immár ötödik éve szép eredményeket felmutató tehetségkutatásnak úttörője és kezdeményezője volt a sárospataki ref. gimnáziumban. Egész lélekkel végzett pedagógiai munkásságán kívül minden energiáját Főiskolánk ügyeinek intézésére fordította; több mint 20 éve tagja a gazdasági választmányának s több mint egy évtizede felügyelője a nyomdának és könyvkereskedésnek. Amihez hozzányult, azt kifogástalanul és példaadóan végezte el. De nem is csoda. Dávid Zoltán valóságos polihisztor, aki szívesen tanul a fiataloktól is, s szívesen bocsátja bőséges tapasztalatait és tanácsait azok rendelkezésére. Még béke-világban beutazta Nyugat-Európát, 1930-ban pedig Olaszországot. Az önképzésre irányuló oldhatatlan szomjúságát tehát külföldi tapasztalataival is alátámaszthatta.

Hálásak vagyunk a Főtiszteletű Püspök Urnak, hogy megtisztelte Dávid Zoltánt azzal, hogy személyesen nyújtotta át neki a Kormányzó Ur Öfömméltósága elhatározása által a Főiskolánkat is ért kitiüntetés! E helyről is kívánjuk, hogy adjon a jó Isten a pataki Főiskolának sok ilyen, egész lélekkel a Főiskoláért dolgozni és imádkozni tudó tanárt.

Theol. tanárok országos konferenciája Pápán.

A theol. főiskolai tanárok a mostani közlekedési viszonyokhoz képest meglepően népes konferenciát tartottak a dunántúli egyházkerület ősi anyaiskolájában, Pápán február hó 2—3. napjain. Jelen voltak Debrecenből: Makkai Sándor, Kállay Kálmán, Erdős Károly, Vasady Béla egyetemi tanárok, Budapestről: Kováts J. István, Csekey Sándor, Czeglédy Sándor és Pap László, Sárospatak-

ról Marton János és Mátyás Ernő, Pápáról: Tóth Lajos, Pongrácz József, Trócsányi Dezső, Tóth Endre, Török István és Benedek Sándor akad. professzorok, a kolozsvári theol. fakultásról Tavaszy Sándor. A konferencia kemény munkát végzett. Eredménye a theol. főiskolai tanulmányi, vizsgálati és nevelési rend kidolgozása a pápai theol. akadémia által előzetesen az egyes theol. karokhoz nyomtatásban elküldött előmunkálat s a régi rendtartás alapján.

A konferencián elhangzott két tudományos előadás. Az egyik Erdős Károlytól, aki hangyaszorgalommal mutatta ki az elavult „alit“ ige használatát a Károlyi-bibliafordításban, s ezer kérdést bolygatott fel a hallgatóság lelkében a kérdés nyelvtörténeti, irodalomtörténeti és nem utolsó rendben bibliafordítás-történeti vonatkozásai iránt, amelyek megoldására annyira hivatott volna a teljes akriáival dolgozó professzor. A másik tudományos előadást Pongrácz József tartotta: A legújabb leletek és az Ujszövetség címen, kedvenc kutatási tárgya köréből Kívánatos mindkét előadás nyomtatásban való megjelenése.

Áthitatott tartott dr. Benedek Sándor és dr. Czeglédy Sándor a pápai, ill. a budapesti theol. akadémia gyak. theol. professzora.

A konferencia tisztelgő látogatást tett az egyházkerület nagy tiszteletővezte püspökénél, Medgyasszay Vince püspökénél, megköszönve a testvéri fogadtatást, amellyel az egyházkerület a konferenciázó tanárokat fogadta. A tanártestület és az egyes vendégfogadók lekötelező szívességét lehetetlen külön ki nem emelni. M. J.

„Coetus Theologorum — Református Theologusok Munkaközössége.“

Nagy örömmel vettük és adjuk tovább a hírt, hogy megalakult a Református Theologusok Munkaközössége, a Coetus Theologorum. Alapszabályai az Egyetemes Konvent jóváhagyta s a belügyminisztérium is bizonyára megerősíti.

Nagy szükség volt arra, hogy létrejöjjön, még nagyobb szükség van arra, hogy virágozzék. Mert célja a magyar református theologiai irodalom művelése és terjesztése. Olyan cél ez, amely minden magyar református embert a legközelebről érdekel. Ha nem érdekelne, nagy baj volna, mert a *theologia ügye elsőrendű egyházi közügy*. Nemcsak a theologiai professzorok, magántanárok és magántudósok ügye, nem is csupán azoké, a (sajnos! fehér holló számba menő) lelkipásztoroké, akik valami különös csuda folytán a „gyakorlati életben“ sem veszítették el érdeklődésüket a theologia iránt, hanem továbbra is komolyan foglalkoznak vele. Nem. A theologia ügye közügy, minden lelkészjellegű és minden nem lelkészjellegű református egyháztag közös ügye.

A „Coetus Theologorum — Református Theologusok munkaközösségé“-nek első célja éppen ez: újra közös üggyé tenni a theológiát, a theo-

logiai tudományok és segédtudományok iránt felkelteni és ébrentartani az egyház egyetemes érdeklődését.

Erre azért van szükség, mert az egyháznak nemcsak igehirdetésében, hanem minden tevékenységében elsősorban theologiai szempontok szerint kell igazodnia. Ha ezt elmulasztja, akkor előbb-utóbb kivetkőzik egyházi mivoltából, vallásos társasággá züllik és megerőlenül, mert nem hallgat engedelmesen és fegyelmezetten egyetlen Urára: Krisztusra. A hitvallásos református egyházi teológia főgondja az, hogy a tan és az élet minden kérdésében az Igéhez vezessen el, minden kérdésre az Igében keressen és — hitből hitbe szólván — az ige alapján adjon feleletet. Lehet-e ennél komolyabb közügye egyházunknak?

Ennek a közügynek a szolgálatára alakult a Coetus Theologorum — Református Theologusok Munkaközössége. A Munkaközösség évenként egy kb. 16—20 ívnyi terjedelmű közérdekű theologiai, ill. egyházépítő művet ad ki, amelyet a Munkaközösség tagjai évi tagsági díjuk ellenében, illetményként kapnak. Az első ilyen munka a *Károlyi Emlékkönyv* 1940 nyarán jelenik meg kb. 300 oldal terjedelemben, a vizsolyi Biblia megjelenésének 350. évfordulója alkalmából.

A munkaközösség saját könyvtárát létesít és azt tagjai részére rendszeresen kikölcsönzi.

A munkaközösségnek lehetnek alapító, működő és pártoló tagjai.

Jó reménységgel vagyunk afelől, hogy mindazok, akik egyházunk legvitálisabb érdeke: a theologiai tudomány virágzása iránt felelősséget éreznek, kiki képességei szerint, készséggel fog beállani a tagok sorába. A további tájékoztatást a „Lelkészegetyület“ és az „Igazság és Élet“ számai fogják megadni.

A kegyelem Istene tegye áldottá az Ő nevében indult jó ügyet s áldja meg mindazokat, akik mellé állnak.

Dr. Nagy Barna.

HIREK

Kalydy Menyhért

alsómihályi lelképásztor, 1876 február hó 7-én Vissen született, 1940 február hó 3-án hosszúságos szenvedés után visszaadta lelkét Teremtőjének 1898-ban kezdte meg, mint káplán, működését Hanván, majd Taktaharkányban mint helyettes lelkész munkálkodott az Ur szőlőjében; 1903-tól 1917-ig mint renkes lelkész működött Alsódobozsán; 1917 április hó 24-én választott meg Alsómihályi lelképásztorává. Az itteni működésének ideje 23 év. Hű sáfár volt, a szolgálat embere. Kihűlt hamvai felett Dobos Sándor ladamóci ref. esperes-lelkész hirdette az Igét s imádkozott Papp István legényei lelkész, a sírnál pedig Pazar Andor segédlelkész búcsúzott el tőle a maga és a mihályi-i gyülekezet nevében.

— **Csendes nap a sárospataki theol. akadémián.** Összes professzorai jelenlétében csendes napot tartott február 8-án sárospataki theol. ifjú-

ságunk. Darányi Lajos szentírásmagyarázata, ill.: *Jer. 8:7* — adta meg a nap vezető gondolatát. Marton János internátusi igazgató azt emelte ki, hogy az internátusban a most hangoztatott reformtörekvések sodrába kell kerülni a belső, a lelki élet megújulásával és Isten az, aki megújít az Ő Szentlelkével örök ígérete szerint. Dr. Nagy Barna a „coetus theologorum, a ref. theológusok munkaközösségének“ célkitűzését ismertette, dr. Zsiros József theol. igazgató pedig a sárospataki theológusok legaktuálisabb kérdéseit tárgyalta meg.

— **Vasady Béla** debreceni egyetemi tanár „A lelkészképzés reformja“ címmel egy füzetet adott ki. A Lelkészegetyületben megjelent cikksorozatából. Illetékesek meg fogják adni a választ a „reform“-ra.

— **A gimnáziumi önképzőkör estélye**, mely febr. 1-én zajlott le, jólesően mutatta, hogy a pataki gimnáziumnak milyen nagy a vonzóereje és hatóköre, hogy milyen nagy terület érez közösséget ifjúságával. A telt ház városunk és a nagy környék csaknem minden számottevő elemét magában foglalta. Ifjúságunk Kéler: Csokonai nyitányának művészi előadásával, majd Szigligeti: Liliomfi-jának ügyes megrendezésével, a szinpadí díszletek sikerült megfestésével s a darab igen jó előadásával nemcsak többirányú művészi érdeklődését és hajlamait, hanem ezirányú képzettség-elismerést érdemlően magas fokát is. A közönség szemmel láthatóan gyönyörködött a zenekar jó előadásában, majd zajos tapssal jutalmazta a szereplőknek a komikumot harsány kacagásba szökkeneni tudó játékát. Különösen a főszereplőket: Balázs Dalmáét (Camilla), Baskay Gyuláét (Liliomfi) és Horváth Istvánét (Szilvai). De a kisebb szerepek játszóí is igen hatásosan játszottak: Kozák Márta (Mariska), Vass Adrienne (Erzsi), Győr Anna, Koflanovits (Gyuri), Kovácsy (Szellemfői), Putnokyi (Adolf) stb. Az önképzőkör egész szereplése dr. Harsányi István tanárelnök hozzáértő irányító munkáját dicséri. Ugy az erkölcsi, mint az anyagi siker igen elismeréseméltó.

HIVATALOS RÉSZ.

404/1940.

VI. sz. Körlevél.

Lelkipásztor, tanító és presbiter Testvérekhez a „Nemzeti Könyvtár“ olcsó kiadású könyvsorozatának pártolása ügyében.

Fájó szívvel látjuk a mai nehéz időkben, hogy „téveszmék áradata keresztül-kasul járta a magyar társadalom különböző rétegeit is s megdöbbenve kell tapasztalnunk, hogy egyes rétegekben elhalványodik az ősi hagyományokon alapuló tiszta magyar gondolat és fokozatosan gyengül az evangéliumi igazság mindeneket megtartó és mindent megvilágosító erejének a hatása“...

Bár a magyar népünk ősműveltsége ma is a leg-tisztább ősi hagyományokat őrzi lényegileg, nem lehet tagadnunk, hogy ez a műveltség nemhogy fejlődött volna, de félelmetesen lemaradt az ország sok részében a mai idők követelményeitől.

Épen ezért szükség van az alvó tüzeknek felgyújtására.

Izléses kiállítású, olcsó, (füzetenkint 20 fillérbe kerülő), a legmagasabb irodalmi színvonalat elérő, minden sorában tiszta magyar és evangéliumi, épen ezért „európai látású”: „Népkönyvtár” létesítése már régóta való kívánságunk, hogy azok a nép legszélesebb rétegeihez is eljutva emeljék a magyar fajta művelődését.

Nagy áldozatokkal sikerült megteremteni a lehetőségét ez igények kielégítésére.

A „Nemzeti Könyvtár” eddig megjelent olcsó füzetei oly nagyszerű munkák, hogy azokat a lelkipásztoroknak, tanítóknak és presbiter testvéreknek a legmelegebben merem ajánlani megvételre és terjesztésre.

Valóban közérdekű könyvsorozat ez s minden füzete méltó arra, hogy azok mindenikét ismerjék a presbitériumok, használják kulturházainkban, ifjúsági egyesületeinkben, felolvasó estélyek tartásával s mindenemű olyan közösségben, ahol Isten és Haza s a magyarfajta és a magyar gondolat s a magyarság ősi hagyományai örökkévaló értékek kell, hogy legyenek.

Minden gyülekezet lelkipásztora, tanítói és presbitériumai legyenek meg mindent arranézve, hogy ez az olcsón megvásárolható füzet minél több kávinista magyar testvérünknek legyen a birtokában.

Atyafiu szeretettel:

Miskolc, 1940. január 29. *Farkas István sk.,
püspök*

Meghívó.

A felsőborsodi egyházmegye 1940. febr. 27-én (kedden) Miskolcon, d. e. 10 órai kezdettel rendkívüli egyházmegyei gyűlést tart, melyre a közgyűlés alkotó tagjait ezennel meghívjuk.

Tárgya lesz: *Bónis Aladár* ujonnan választott egyházmegyei gondnok úrnak tisztségébe való ünnepélyes beiktatása.

Ezenkívül néhány fontos, halasztást nem tűrő ügyet is le fog tárgyalni a közgyűlés, ha ily irányu beadványok az esperesi hivatalhoz legkésőbb február 18-ig beadatnak.

A gyűlés helye, a Főtiszteletű Püspök Ur előzékenysége folytán átengedett deszka temetőben lévő új és fűtött templom lesz.

Sajóvelezd—Borsod, 1940. február 5.

*Bónis Aladár s. k. Tóth János s. k.
egyházmegyei gondnok h. esperes.*

Alsözempléniek figyelmébe.

A folyó évi január hó 30-án tartott egyh. m. tanácsülésünk szavazást rendelt el a módosított egyh. m. ügyészi állásra, amely tévedésből közgyűlési határozattal tölthetett be. Noha ez teljes egyhangúsággal történt a dr. Kiss László királyhalmeci ügyvéd megválasztásával, mégis az egyh. m. idevonatkozó szabályrendelet értelmében a szavazást el kellett rendelni.

Lelkésztestvéreimet felhívom, hogy a temetkezési segély biztosításnak 1940. évre 18 P-ben megállapított összeget legkésőbb folyó évi március hó 20. napjáig az egyházmegyei pénztárba minden további felszólítás bevárása nélkül küldjék be. Ebben a tekintetben s pontosság betartása családjainknak legeminensebb érdeke.

Ugyancsak f. évi március hó 20-ig kell beadni az egyházmegyei ügyészi állásra elrendelt szavazatokat

is az Esperesi Hivatalhoz. A szavazatok lelkész, gondnok presbiteri jegyző aláírásával s az egyházközség pecsétjével ellátva küldendők be a szavazatok számértékének úgy a szavazó lapon, mint az azt magában foglaló zárt borítékon való szembetűnő feltüntetésével.

Cigánd, 1940. február 8-án.

Atyafiu szeretettel:

*Janka Károly
esperes.*

— **Értesítés.** Az Ungi Segélyegylet (USE) tagjait tisztelettel értesítem, hogy Kajdy Menyhért alsó-mihályi lelkésztársunk elhalálása folytán XXI. sz. segélyezést teljesítettünk. Enek következtében a XXII. sz. segély (15 P) befizetése vált esedékessé. Felhívom az egyesület tagjait, hogy az így esedékessé vált járulékrészletet (az abaujiak a még be nem fizetett XXI. részletet is) mielőbb, de legkésőbb a folyó év március elején haladéktalanul fizessék be a Nagykaposi Járási Hitel-szövetkezet (már nem a Dunabank) 71.586. sz. csekk-számlájára. A küldött csekklapokért mindenki fizessen be 10 f. önköltséget is. Tájékoztul közlöm, hogy ezuttal a kifizetett segély összege 1600 P volt. Az abaujiak felvételéről szóló határozatot és a megújított szabályzat szövegét rövidesen mindkét hivatalos lapban közölni fogom. Tájékoztul most annyit, hogy a január 24-iki határozat értelmében minden abauji lelkész (az egy nyugdíjba ment kivételével) kötelezett taggá vált, a világi tisztviselők pedig jogosított tagok lettek azon kikötéssel, hogy folyó év március 1-ig a tagsági díj beküldése által jogukat *érvényesíteniük* kell. Később jelentkezők nem vétetnek fel a tagok közé. Vaján, 1940. II. 5.

Kömvives.

— **Pályázati hirdetés.** „A pányi (abauji e. m.) református leányegyház presbitériuma pályázatot hirdet előkönyörgői, hitoktatói állásra. Fizetés: $8\frac{1}{4}$ k. h. szántó, 1256 öl rét, 4 legeltetési jog, 420 liter búza, 600 liter rozs, 5 szekér tűzifa, 1 P készpénz, stóla, lakás nagy kerttel. A földek művelését, a széna és a sarjú lekaszását, a mező és rét termésének behordását a hívek teljesítik. Kötelesség: Istentisztelet végzése és hitoktatás. Az állás azonnal elfogalandó! Csak nyugdíjas kántortanítók pályázzanak! Pályázatok folyó évi március 10-ig a csécsi ref. lelkészi hivatalhoz küldendők!”

— **Kérelem.** Prókátor Gyula Lászlónak, ki 1848. július 14-én Göncön született, Basa Máriával kötött házassági adatát, Atyja Prókátor János 1853-ban szent-istvánbaksai jegyző, anyja Palágyi Juliánna ref. vallásúak voltak. Annak a ref. lelkész úrnak, ki házassági anyakönyvében 1868-tól 1880-ig ezen adatot megtalálja, az iratot megküldi, 10 P tiszteletdíjat ajánlok fel. Címem: Prókátor Lajos Budapest, XIV. Deés-utca 54.

Segédlelkipásztor kerestefik Ózdra. Fizetése, lakás, fűtés, világítás és havi 126 P 50 fillér. Énekelni tudó, határozott református keresztyén s. lelkészek pályázzanak, akik semmiféle általános keresztyén egyesületben nem voltak és nincsenek benne. (Bethánia, MOKDSz., CE, Oxfordi mozgalom stb.) Az állás azonnal elfogalandó.

Szerkesztői üzenetek: K-s S-r. Igazi közügy, amit közölni kívánsz. De lapunk terjedelmét csak többszöri megszokással bírja ki.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatak, 1940.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJ-SZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF.

TARTALOM: Sajtóhangok a sárospataki népfőiskolai tanfolyamról. — *Vincze Károly*: Hitvallásaink és a Magyar Református Világszövetség kérdése. (Vége.) — *H. J.*: Buza János arcképének leleplezése. — *H. I.*: Mit mondanak mai írónk a magyar lét értelméről. — Hírek. Hivatalos rész. Szerk. üzenetek.

Sajtóhangok a sárospataki népfőiskolai tanfolyamról.

A sárospataki főiskolánk által január 23-tól február 4-ig rendezett negyedik népfőiskolai tanfolyam országos érdeklődést váltott ki. Több budapesti lap elismeréssel emlékezett meg arról a törekvésekről, amellyel főiskolánk magyar népünk felkarolását s azzal nemzetünk boldogabb jövőjét munkálja.

A *Kis Ujság* folytatásos cikkekben foglalkozik a pataki népfőiskola jelentőségével s „Sárospatak a magyar szellem fellegvára” cím alatt többek között ezeket írja:

„A sajátos magyar szellemnek ősidők óta Sárospatak a fellegvára. Magyar ember, aki sohasem járt ott, ha végigmegy az utcán, az öreg házak között, azonnal otthon érzi magát. Elválászatatlannak a kövektől, a földtől és emberektől. Az otthon forró levegője, az összetartozandóság érzése hatja át az embert, mintha oda érkezett volna, hol ősapjának sírja domborodik.

Megérzi a magyar ember Sárospatakon, hogy az ősi magyar szellem a maga tisztaságában, minden idegen befolyástól mentesen, törhetetlen erejében honol a nagy múltra emlékeztető falak között.

Sárospatak boltozatos-tetős főiskolája 1531-ben épült. Azóta sugározza ősi falai közül a magyar szellemet. Tudós tanárai minden időben megtalálták a módját: hogyan kell a jelent összekötni a múlt legszebb erényeivel. Mindig szebb magyar élet után vágyva, okosan, bölcsen, öntudatosan, magyarul nevelik az iskola falai között az ifjúságot, akik majd vezetőknek mennek a nép közé. Sem a tudós tanárok, sem a rájuk bízott ifjúság soha nem szakadt el lélekben a föld egyszerű, munkás népétől. Azért van az, hogy a sárospataki főiskola ifjúsága és azok is, akik az életbe kikerültek, a legválságosabb időben is bele tudnak kapaszkodni hittől az ősi múltba. A lehetetlennek látszó nagy feladatok előtt nem torpannak meg fejevesztetten. De nem lesznek tragikus semmittevők sem...

Ezeknek a tanfolyamoknak különös jelentőséget az ad, hogy a fiúk itt tiszta, minden rejtett mellékcél nélküli tudományból markolhatnak maguknak, amennyit bírnak. *Abból kapnak, amire legnagyobb szükségük van.* A népiesedő álkultúra, tömegeket csiklandozó hamis módszerek, a tömegszerzés agyafűrt trükkmutatványai recsegős, hangos korszakában ez a munka felmérhetetlen értékű. Talán azt meg lehet állapítani, hogy a tanfolyam időtartama miatt nem lehet kielégítő eredményű, hogy ennél többre van szükség. *Bírálni azonban csak annak van joga, aki önzetlenül, valóban a nép érdekeit szolgálva, saját erejéből, minden anyagi támogatás nélkül, saját zsebre és fáradságtalan munkával legalább ennyit ad.* Semmiesetre sincs azonban joga azoknak, akik jelentéktelenségük észrevétele céljából mindent kifogásolnak, mindennel elégedetlenkednek és minden szót — ha néphez szólnak — arra használnak fel, hogy képességükkkel arányban nem álló vágyuk alátámasztására hamis szóval tömeget szerezzenek.

A *PEST* február 6-iki számában így ír a népfőiskola záróünnepélyéről:

„Térjünk csak vissza főtiszteletű Farkas István püspök uramnak, a fehérhajú öreg pataki diáknak a sárospataki népfőiskola záróünnepélyén vasárnap tartott beszédére, amelyet könnyezve hallgattak a tanfolyamon résztvevő felvidéki gazdaleányok.

A magyar Szentlélek által sugalmazott szöveg volt ez a beszéd, veretes költemény, korholás és viasztalás...

Igaz az. Püspök uram, hogy a mostanság oly divatosvá vált falukutatás ne azt keresse minduntalan, hogy hol a szenny, a sötét folt, mert Istennek hála, van még a magyar mezőkön derű is, fény is. Ha a feltárt sebeket ismerjük már, indulni kell a gyógyítás munkájára.

De nagy kívánság is szakadt ki Püspök uram szívéből, hogy jöjjenek már azok a szociális, gazdasági, kulturális és népjóléti reformok a magyar faluba, ahol olyan sok a verejték és gond és oly kevés az öröm.

Püspök uram fekete selyempalásiján az Ég aranya fényesedett, amikor a kollégium katedrájáról szólt a gazdaleányekhez.

Hitvallásaink és a Magyar Református Világszövetség kérdése.

(3-ik folytatás és vége.)

Nem mentes azonban az ellenmondástól maga az alapszabály tervezet még önmagában sem. Vessük ugyanis össze az 5-ik paragrafus idézett részét a Világszövetség céljait körvonalazó 2-ik paragrafusnak ezzel a kitételével: „A szövetség célja. A külföldön élő magyar reformátusok között a magyar református hit ápolása . . .”

Önként kínálkozik a kérdés, hogy milyen magyar református hit ápolása. Ha az 5-ik paragrafus csak a Második Helvét Hitvallásról és a Heidelbergi Kátéről beszélne, ennek a kérdésnek még a felmerülési lehetősége sem adódna. Magától értetődő volna, hogy csak a Második Helvét Hitvallásban és a Heidelbergi Kátében kodifikált magyar református hit ápolásáról lehet szó. Az a tény azonban, hogy az 5-ik paragrafus más hitvallásokat is emleget, megzavarja ezt az egyenes és világos következtetést és elvi zavart, hittani bizonytalanságot visz bele az egész alapszabály-tervezetbe és ha a tervezetből ebben a formájában lesz alapszabály, akkor az egész Szövetségbe, előre megnyomorítván annak zavartalan, sima, nyugodt működését és minden kétségét kizáró magyar református jellegét, amit a világszövetségi eszme egyetlen igaz barátja sem óhajthat.

Az a tény, hogy valamely külföldi református vagy presbyteriánus egyház a Presbiteri Világszövetség tagegyháza, még egyáltalán nem nyugtathat meg bennünket. Az utóbbi időkben ugyanis ilyen tagegyházak egyesültek kimondottan lutheránus hitvallású, methodista és kongregacionális egyházakkal is és egy tagegyház pedig most tárgyal az episzkopálisokkal való egyesülésről. Már most, ha a Presbiteri Világszövetség tagságával bíró minden egyháztest hitvallása alapján megnyitjuk az utat egy kimondottan magyar református szervezetbe, akkor ki lehetünk téve annak a lehetetlen állapotnak, hogy lutheránus, methodista és episzkopális hitvallások alapján is lehetséges lesz a magyar református név és jelleg „de facto” biztosítása. És ha külföldi vonatkozásban ilyen liberális politikára szánja rá magát a magyarországi református egyház, vajjon milyen elvi alapon küzdhetne esetleg otthon némely angol-szász eredetű felekezetek hazai „missziói” működése ellen? A tény az, hogy a Presbiteri Világszövetségi tagság még arra sem egészen megbízható zsinórmérték, hogy valamely egyház valóban református egyház-e; az pedig vitán felüli tény, hogy a magyar református mivoltunk pedig semmiképpen sem vehető zsinórmértékül. Minek tehát a Magyar Reformátusok világszövetségét arra a lehetetlen feladatra lekötni, hogy míg a „külföldön élő magyar reformátusok között a magyar református hitet ápolja”, addig erre az ápolásra kétféle „magyar református” hitet tartson kéznél. Egyet olyat, amelyik a történetileg, egyház- és közjogilag elfogadott magyar református hitvallásban bírja hiteles kifejezését, egyet pedig olyat, amelyik nem

azokon nyugszik. A mi nézetünk az, hogy zavaros elvi alapok mellett zavartalan, tiszta munkát nem lehet végezni és ha ezen idejében nem segítődik, a Világszövetségre már eleve borús egek várnak.

Az alapszabálytervezet 5-ik pontja beleütközik végül a Magyar Református Világszövetség igazi alapokmányába, az annak megszervezését az Egyetemes Konventtől kérő debreceni világggyűlési határozatba is. Ez a javaslatból határozati erőre emelt írat így szól többek között: „A világggyűlés szükségét érzi annak, hogy a világ magyar reformátusainak *hitelvi és lelki egysége* ne csak az ily egészen ritkaságszámbamenő nagyszerű alkalmon jusson kifejezésre, hanem legyen egy állandó szerv: a Magyar Reformátusok Világszövetsége, amely minden olyan magyar református embert magába foglal, aki — bárhol lakik is — boldogan vallja Jézus Krisztust egyedüli Megváltójának s a *hitvallásainkban* kifejezésre juttatott evangéliumi református hitünkről beszédével és életével egyaránt örömmel tesz bizonyosságot.”

Nos, erről a határozatról egy kissé autentikusabban szólhatunk. Ennek a határozati javaslatként való betérjesztése a mi számunkra volt kijelölve. A javaslat eredeti szövegezésével szemben kifogásaink voltak éppen azért, mert a javaslatba hozandó világszövetség magyar református hitvallási körvonalozottságát nem láttuk benne kellőképpen biztosítva és ennek a lényegős fogyatéknak a korrigálása nélkül nem voltunk hajlandók az előterjesztésre vállalkozni, sőt az ellene való nyilvános felszólalási készségünket és szándékunkat jelentettük be. Testvéries tanácskozás és a nyomtatásban is megjelent végleges szövegezésben való testvéries megegyezés oldotta fel a feszültséget. Tudom tehát, hogy a hitelvi egység szándékosan előzi meg a határozatban a lelki egységet, mint fundamentum az épületet. Tudom, hogy a „hitvallásainkon” kifejezés alatt a Második Helvét Hitvallás és a Heidelbergi Káté értendő, mert amikor ezeket név szerint kívántam megneveztetni, az volt a felelet, hogy felesleges, hiszen egyházi törvényeink értelmében mások nem is lehetnek. Tudom, hogy a „hitvallásban kifejezésre juttatott evangéliumi református hitünk” alatt eszünk ágában sem volt valami hipotetikus és a Presbiteri Világszövetség pecsétjével igazolandó hitre gondolni, hanem egyesegyedül a Második Helvét Hitvallásban és a Heidelbergi Kátében kifejezésre juttatott magyar református hitre. Ez az egységjutás feledtetett el velünk sok minden személyi keserőséget és nyújtott velünk kezét a Világszövetség ügyéért való együttműködésre. Így nagyon jól emlékszünk ennek a határozatnak, mint határozati javaslatnak a háttérére és akkor vallott igazi értelmére. Hogy végül mégsem mi terjesztettük elő, annak egyedül az volt az oka, hogy nekünk más szerepünk jutott a világggyűlésen.

Nos, mi úgy érezzük, hogy a világggyűlési határozat intencióival való ellentétbejutást is jelentene az alapszabály-tervezet 5-ik paragrafusának változatlan elfogadása.

Nem kétkem én egy pillanatig sem, hogy az alapszabály készítőit jó szándék vezette, sőt hálá-

sak is vagyunk egy másfél évtizednél tovább me-lengetett és hangoztatolt eszménk felkarolásáért és megvalósulás felé irányításáért. Sőt azt is tisztán látjuk, mi inspirálta őket az 5-ik paragrafusnak a megszövegezésében. Az, hogy a világ magyar reformátusságának a többmilliós tömege közt van Amerikában és Kanadában egy magát magyar reformátusnak valló olyan csoport, amelynek — az Egyetemes Konvent szavaival élve — semmi hivatalos lelki kapcsolata nincsen „anyaegyházuk legősibb constituens hitvallási íratával“, azaz a Heidelbergi Kátét is belevéve, írtaival. Statisztikailag ez a csoport a Presbyterian Church in the U. S. A.-ben áll 29 anya és társegyházból és 10 leányegyházból 29 magát magyar vonatkozásban magyar reformátusnak nevező lelkésszel az élén. A Déli Presbyteriánus Egyházban van egy egyház-köztség 1 lelkésszel. A Kanadai Egyesült Egyházban, amely a kanadai presbyteriánus kongregacionalista és methodista egyházak egyesüléséből állt elő, van 5 egyházköztség 5 lelkésszel; az egyesülésbe bele nem ment kanadai presbyteriánus egyházban pedig 6 egyházköztség 6 lelkésszel. Már most az a kérdés, hogy mit csináljunk ebből a 41 egyházköztségből és 41 lelkészből álló csoporttal, amelyikben a legnagyobb a kislétszámú egyházköztségek aránya? Az ő hozzájuk való alkalmazkodás érdekében elvállassa-e a világ magyar reformátussága a magyar református nevet és jelleget a hitvallási folytonosságunkat eddig biztosító Második Helvét Hitvallástól és Heidelbergi Kátétól vagy nem és ezáltal örökre le is mondjunk-e arról, hogy ők az ősi hitvallásaink fundamentumára valaha is visszakerüljenek vagy nem? Vagy pedig ragaszkodjunk-e a világ magyar reformátusságának eddigi hitvallási alapjaihoz és ez által nekik is ösztönzést adjunk arra, hogy amit egy hitvallásilag kevésbé öntudatos korban rossz szándék nélkül elveszítettek, azt egy hitvallásilag öntudatosabb magyar református korszakban a maguk számára visszaszerezni igyekezzenek vagy nem?

Feleljen erre a kérdésre a világ magyar reformátussága.

Mi e kérdések felvetésével és hazavitelével megtettük kötelességünket és megváltottuk hitvallásos magyar református lelkiismeretünk nyugalmát.

Pert Amboy, N. J. 1939 november 15.

Dr. Vincze Károly.

Buza János arcképének leleplezése.

Korábban elhatározta a sárospataki ref. főiskola, hogy a kollégium hajdani nagynevű tanárainak az arcképét megfesteti és a tanácsterem falain elhelyezi, hogy a négyszázéves múltnak ezek a nagy munkásai eszményi alakjukkal buzdítsák, bátorítsák a mai nemzedéket. Az előjegyzettek közt volt Buza János arcképének elkészíttetése is. Amikor azonban a megboldogultnak a fia, dr. Buza László egyetemi tanár értesült a főiskola szándékáról, azzal a kéréssel fordult az előljárósághoz és a

köziskolai székhez, hogy járuljon ahhoz hozzá, hogy ő a saját költségén megfestesse édesatyja arcképét a tanácsterem számára. A főiskola előljárósága örömmel és hálás köszönettel vette dr. Buza László nemes ajándékát.

A művészi kivitelű arckép elkészült és annak leleplezésére február 14-én, szerdán délután került sor a köziskolai szék ünnepi közgyűlése keretében. A köziskolai szék ülését Tárczy Árpád közigazgató nyitotta meg, aki ismertette az arckép elkészültének történetét, felkérte Dávid Zoltán gimnáziumi tanárt avatóbeszédének megtartására.

Az egykori kartárs őszinte, meleg érzéseivel rajzolta meg Dávid Zoltán megkapó emlékbeszédében Buza Jánosnak, a nagynevű pataki tudós-
nak és nevelőnek lelki arculatát. Azt az arcképet, amelyen ragyogó valóság volt a *jóság*, a *kedély* és az *értelem*. Hangsúlyozta, hogy Buza János nemes egyéniségének ezek által az értékes tulajdonságai által még halálában is állandó munkálója szeretett iskolája életének.

A nagyszabású ünnepi beszéd elhangzása után Tárczy Árpád közigazgató a főiskola tulajdonába átvette az arcképet. Az ünnepi ülésen megjelent Szilágyi Benő c. gimnáziumi igazgató s a család nevében meleg szavakkal mondott köszönetet a köziskolai széknek és a főiskolai előljáróságnak.

H. J.

Mit mondanak mai íróink a magyar lét értelméről.

Ez volt a címe Képes Géza február 9-én tartott péntek-esti előadásának. Megállapította az előadó azt, hogy a „modern“ magyar írókat — Ady Endrétől kezdve — a magyar nemzeti egység megteremtése, s ezzel kapcsolatban a jogos magyar szociális igények kielégítése foglalkoztatja mindenekelőtt. Sokaknak, akik nem ismerik nagyon jól, saját olvasmányélményeik alapján Adyt, Szabó Dezsőt, Móricz Zsigmondot; vagy akár a nyomukba lépő Németh Lászlót, Kodolányi Jánost, Illyés Gyulát, József Attilát, Erdélyi Józsefet: meglepőek lehetnek a Képes Géza eredményei. Azt azonban nem szabad elfelejtenünk, hogy mai irodalmunk helyzetképe valóban olyan, amilyennek azt Képes Géza megrajzolta. A mai magyar lét értelmét az irodalom már nem nézi a századforduló szemüvegén keresztül. Aki ezt hiszi, menthetetlenül optikai csalódás kápráztatottja. Erre pedig manapság nincsen szükség. Helyzetünk világos látása, beavatkozás a lüktető nemzeti életbe, a nemzeti felelősség felrázása: ime ezek a feladatok öntudatosodnak elsősorban mai íróinkban. Hirdetik, hogy eredendő magyar érdekeinkért, magyar népünkért kell harcolnunk magyar módon: teljes erőnkel, nyíltan, meglátásaink feltétel nélküli közlésével. Ne takargassuk, ne cifrázgassuk mondanivalóinkat. Ám hadd olvassa mindenki — olvassa is — nagy ellágyulásokkal, felelőtlen irodalmi élvezettel, elfelejtkező odaadással az úgy mondott „nagy“ írókat. Tróái értékeik elvitathatatlanok. De az égető magyar sorskérdésekre ne tőlük várjuk a feleletet. Nem, nem is várhatjuk ezt tőlük.

Képes Géza eredeti munkát adott. Sok írónk helyét ötletesen meghatározta s egységet látott az átlagos olvasó előtt zürzavarosnak tetsző anyagban. Ez volt egyik legnagyobb értéke előadásának.

H. I.

HIREK

SZABÓ ANDOR taktakenézi lelkipásztor, az alsózempleni egyházmegye tanácsbíraja munkás, szép életének 46-ik, példaadó hűséggel és apostoli buzgósággal viselt lelkipásztorságának 19-ik évében, hosszas szenvedés után a debreceni egyetemi klinikán február hó 6-án visszaadta áldott, jóságos és nemes lelkét teremtő Istenének, akitől a lelkipásztori szolgálatra való megbízást nyerte. A megboldogult lelkipásztor-testvér az 1913—14-ik évben jött át theol. akadémiánk második évfolyamára Budapestről Tanulmányait mindig kiváló eredménnyel végezte. Szorgalmának és jeles előmenetelének jutalmul főiskolánk előjárósága az 1916—17. iskolai évre főiskolai alkönyvtárnokká választotta. Egyéni életét Krisztus szolgáinak példássága, hivatalos teendőit pontosság és lelkiismeretesség jellemezte. A szolgálat végzésében önfelaidozó, a reábizott nyáj pasztorálásában és lelkipásztortestvéreivel való érintkezésében nyájas és szeretetreméltó volt. Bizonyoságtéveszeinél egész lényét hatalma alatt tartotta az a szent komolyság, amellyel Isten ügyének szolgálatát vállalta és végezte. Emberi értelmünk előtt rejtve vannak Isten utjai. Nem tudjuk, miért, de korán elszólitotta közülünk az élet Fejedelme. Meghatódottan, mégis bizó reménységgel tekintünk utána. Áldott emlékét örökre szívünkbe zártuk. Temetése február 8-án volt Taktakenézen. Koporsójánál Kiss Pál prügyi lelkipásztor imádkozott, a vigasztalás ígét Kósa Szabó Pál mádi lelkipásztor hirdette, a sirnál pedig Veress Imre taktaharkányi lelkipásztor vett tőle búcsút a kartársak nevében. Legyen pihenése csendes, örök-élete áldott!

— **A Vizsolyi Biblia** 350 éves jubileumának megünneplésére az abauji egyházmegye részéről minden előkészület megtettek. A Bethlen Gábor Szövetség elnökevel, Tasnády Nagy András képviselőházi elnökkel történt tárgyalások alapján az a terv merült fel, hogy a jubileummal kapcsolatban egy szombati napon protestáns nap tartassék Kassán. A tulajdonképeni ünnepély az azt követő vasárnap az ősi Vizsolyi templomban lesz. (Az ünnepségek végleges és pontos dátumáról később dönt a kiküldött bizottság.) amikor a bibliai emlékmű leleplezése is meg fog történni.

— **Gimnáziumunk** a 334/1940. sz. körlevelében foglaltak alapján egy egész órára terjedő megemlékezést tartott a finnekről, amikor is dr. Gulyás József c. igazgató és Pulumby Gyula tanár szöveget az ifjúsághoz az igazgató bevezető szavai után. A február 4-iki persely pénzből és a gimnáziumi egyesületek által felajánlott adományokból 67.50 P-t küldött el a gimnáziumi igazgatói hivatal a finn segélyakcióra, de ezt megelőzőleg a gimnáziumi

ifjúság 116.56 P, a gimn. tanárok 26.50 P-t már spontán beküldtek a finnek javára, az Angol internátus pedig, amint azt lapunk egyik régebbi számában jeleztük, 214 P-t küldött be a finn segélyakcióra. Gimnáziumunk összes adománya így 454 P 51 fillért tesz ki.

HIVATALOS RÉSZ.

Felhívás lelkipásztor-testvéreinkhez.

Szeretettel kérjük lelkipásztor-testvéreinket, hogy szíveskedjenek ismét elolvasni a Sárospataki Ref. Lapok november 26 i, 48/1939. sz.-ban a XLI. sz. püspöki körlevelet, amely a legációkra és sublegációkra vonatkozik. A körlevél 4. pontjában említett dátum husvára vonatkozólag február 29. Nyomatékosan kérjük az érdekelt lelkipásztortestvéreket, hogy február 29-ig a főiskolai közigazgatói hivatalhoz küldjék be a specifikációkra vonatkozó esetleges megkeresésüket, úgy azonban, hogy a presbitérium szabályszerűen kiállított hajározatát az esperes urak is lássák el az ő jövöhagyó rezolúciójukkal, mert különben az elekcionális bizottságnak nincs joga érdemben foglalkozni a nem szabályszerű beadványokkal. Az elekcionális bizottság nevében azért tartom szükségesnek a felhívást már most közzétenni, mert az elekciót március első hetében meg kell tartanunk, hogy az esetleg fennmaradó legációkból juttatni tudjunk miskolci és rimaszombati, arra érdemes, elsősorban lelkészi pályára készülő tanulóknak. A legációba jelentkező miskolci és rimaszombati ifjakat is idejében kell értesítenünk. Főiskolánkban u. i. a húsvéti vakáció március 16-án már kezdetét veszi. Az elekcionális bizottság nevében atyafiúi szeretettel:

Sárospatak, 1940. febr. 16. *Tárczy Árpád* sk. közigazgató

— **Az alsózempleni ref. lelkészértekezlet pályakérdései.** Az alsózempleni ref. egyházmegye lelkészértekezlete a következő pályakérdéseket tűzte ki: 1. István király napi prédikáció szabadon választott textus alapján, A lectio is közlendő. Pályadíj 20 P. 2. A vasárnapi iskola története. Elvi rész. Egy mintatanítás kidolgozva. Pályadíj 30 P. Pályázhatnak a kebelbéli lelkész, kitojtató és segédlelkész testvérek. A pályaművek jelíggel levéllel látva 1940. május 15-ig adandók be a lelkészértekezlet elnökéhez. Gesztely, 1940. február hó. Testvéri szeretettel: *Kun Zoltán* ért. elnök.

Meghívó. Az abauji egyházmegye folyó évi március hó 5-én Kassán a vármegyeház nagytermében délelőtt 9 órai kezdettel **rendkívüli közgyűlést tart.** E rendkívüli közgyűlésünkre a gyűlés alkotó tagjait, az egyházak képviselőit és az érdeklődőket szeretettel meghívjuk. — A gyűlés tárgyai lesznek: Gondnoki megnyitó. Esperesi jelentés. Az egyházközségek felterjesztendő ügyei. — Közgyűlés után az egyházmegyei bíróság 12 órai kezdettel fog ülésezni. E bírósági ülésre a bíróság tagjait meghívjuk. A tárgyalandó ügyiratokat február hó 26-ig kell beküldeni az esperesi hivatalba. Göncz—Korlát, 1940. február 10. **Az Elnökség.**

Szerkesztői üzenetek. N. S.: Ki van szedve. — B. I. V-ly: Levelet írók.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betüivel Sárospatak, 1940.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: **DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJ-SZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF.**

TARTALOM: *Marton János*: D. Dr. Csikesz Sándor: — *Hodossy Béla*: A jugoszláviai magyar reformátusok új énekeskönyve. (Folyt. köv.) — *Novák Sándor*: Az „És“ dicsérete. — Hírek. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek.

D. DR. CSIKESZ SÁNDOR

Istenünk hazahívó szava február 18-án, a mult vasárnap örök nyugalmat parancsolt egy titáni erőktől feszülő szívnek. Csikesz Sándor, a debreceni Tisza István tudományegyetem hittudományi karának professzora, volt dékán és Rector Magnificus, honoris causa theol. doctor, tömérdek megbízás, tisztség és rengeteg munka hordozója, kemény haláltusa után az örökkévalóságba költözött. Életének utolsó pár éve, míg testének óriási erői egymásután összeomlottak, már haláltusa volt. A férfias, erős és hívő lélek, a halhatatlan lélek döbbenetes birkózása az elmúlással, a földi, az emberi szemmel látható véggel. Vasárnap hajnalban eldőlt a harc. A test bilincseiből megszabadult lélek visszatért mennyei Urához.

Csikesz Sándorban a magyar református egyház egyik legeredetibb és egyik legnagyobb fia távozik el tőlünk. Bámulatatos gazdagságban van benne együtt mélység és magasság: ösztönösség, adottság és a maga géniusza útjait járó legmagasabb kultúra. Mintha mindazt, ami református és a mi magyar, ami magyar református, felvette volna magába. Azt élte, azt sugározta, páratlan gyönyörűséggel azt beszélte, ismerte, tudta; színes meseként omló hősköltevényekben, mint egy véget nem érő filmszalagot az ámuló szemek előtt peregette; magyar dévaj, friss és egészséges humorral átpillantotta; széles gesztusával a drága kincseket, értékeket, emlékeket és embereket mintegy maga köré gyűjtötte, megölelte és megsimogatta; az epikai nyugodt hanghordozásból és széles ecsetkezelésből hirtelen az égis csattanó pathosszal kiharsogta, a szívek mélyére örök élményként beégette és Isten színe előtt feltárta. Ő ezért él, ezért imádkozik, ezért dolgozik, ezért kész meghalni, kész megáldoztatni.

S az ő református anyaszentegyháza is, amelylyel csodálatos, misztikus sorsközösséget érez, ezért élt, küzdött és harcolt, ezért lett Isten eszköze

a magyar földön, egyszerűségében, kopottnak tűnő mindennapiságában, fatalpas, ósdi templomaival, jelentékteleneknek látszó embereiben és azok sors-hordozásában Isten drága szerszáma, aranyértékeket hordó vehiculuma.

Tradicció, őstől nemzedéken át öröklött, átvett valami és eleven élet, állandó ihletés, isteni parancs és eleveelrendelés reá a magyar reformátusság és a magyar református anyaszentegyház. Ő ennek gyermeke. Csontjából való csont, vérből való vér, lelkéből való lélek.

Amikor megkapta helyét a magyar református egyházban, ennek a léleknek nagyszabású szolgálatában bontakozik ki, — lehet mondani — robban ki és ég el az élete.

Mert nem egyenletes, lépésről-lépésre haladó, a megszokott sineken simán futó a pályája.

Idillien szép és a nagy Baksay Sándor tollára való, hogy a gyermek Sándor, a kis baranyai falu tanítójának a fia, engedélyt kér szigorú, rendtartó, pedáns pontosságú atyjától, hogy még sötét hajnalon, amikor még alig szürkül a reggel, mehessen ő is a már zszibongó iskolaterembe a falusi fiuk közé zszoltárt mondani, minden zszoltárt végig-énekelni, kátét tanulni, apró emberek hősi dolgait hallgatni és tündérszép mesék világában meghempergőzni. De az Ábécétől a debreceni egyetem Rector Magnificusának dísztalárjáig messze még az út. A szerény jövedelmű református rektor, a nyugodt, megfontolt édesapa úgy számolta ki, hogy nem telik a költség a gimnáziumi felső osztályokra, azokba már nem léphet fel a fia. Olcsóbb és minél előbbi kenyér után kell nézni.

Csak a nagyrahivatott gyermek kétségbeesett kitörése indította meg a vergődő atyai szívet s mehetett tovább Csikesz Sándor a „keskeny úton“, a nélkülözések fegyelme alatt, az állandó munka és nem lankadó szorgalom természetes, nőtető és hasznos

igájában. Szellemi kincsek garmadáját mohó munkaszeretettel gyűjtő ifjúság jön a tündérmesék után, egy nagy befogadó elme dobzódása a szellem végtelen birodalmában. játszi és keresett bírkózás, hogy mennyit lehet átfogni szélességben és mélységben a hazai, megbecsült, szeretett mesterek, a budapesti theologiai akadémia tanárai és a külföld óriásainak lábainál.

Két kis baranyai faluban kezdi el a lelkipásztori szolgálatot: Kiscsányon és Ozrón. Társegyházakban. Ezek a falvak kicsinyek. Az egyikben 430, a másikban 497 a reformátusok lélekszáma. De épenséggel nem kell tartani tőle, hogy a lelkipásztoruk elszürkül, vagy mint annyi más nagy ígérlet, elkallódik. Ez a falusi predikátor nem hiába számolt visszafelé a multban háromszáz éven át a családjában papokat, rektorokat, híres espereseket, külföldet járt akadémikusokat, onnan könyvek súlyos mázsáival hazatért elődöket —, rajta ugyan nincsen semmi könyviz, nála semmi sem csak másoktól kínosan eltanult és élettelenül átvett ismeret, már szenvedélyes könyvgyűjtő, öreg bibliák szerelmese, sok drága könyvével egész nagy könyvtár birtokosa. Ez a fiatal lelkipásztor tudós és pedig a legjavából.

Nem pusztán a nagy modern nyelvek nyitlak meg előtte, Isten igéjének szolgája egyháza szent könyvének eredeti nyelveiben otthonos. A legnagyobb és legszebb hagyományok, sőt a reformátori mérték szerint az írások ismerője, az ősforrásokból merítő írástudó. Szikla alapon áll és hivatott a legmagasabb méretű állás betöltésére.

S amikor a nagy akarat-ember, a Dr. Baltazár Dezső püspök szárnyai alatt megjelenik a szélesebb körű közegyházi munka mezején, nyilvánvalóvá lesz, hogy megnyílnak előtte a hozzá méltó szolgálat alkalmai.

Annyira lenyűgöző az ismerettömege, hogy 1923-ban, minden tanári képesítés nélkül tanár lesz a debreceni Tisza István Tudományegyetemen. S annyira a jobb keze Baltazár Dezső püspöknek, hogy nemcsak a tanári katedrán végzi a lelkész-képzés és -nevelés munkáját, valóságban seregek lelke száll bele és az ORLE-ban az egész magyar református lelkészkar új mozgósítása, öntudattal, munkavégzéssel és feladata megértésével való telítése a grandiózus erő kifejtése. A feledhetetlen ORLE főtitkár seregszemléket rendez, egész vidékeket bevonva a megmozdulásba. Testes kötetekre számított könyvkiadás, lapalapítás és lapszerkesztés, a külföld számára is adva német, francia és angol nyelvű rezümékben az eredményeket, lennének még a földből is előteremtendő eszközök. Valóságban tömegekben él, tömegekben gondolkodik. Az Országos Presbiteri Szövetségben soha addig nem ismert alakulatot állított ki.

Annyira nagyméretű, hogy már szertelen és annyira munkaszomjas, hogy megszakadt a munkában.

Az 1934. évi első országos református kiállítás volt roppant szervező erejének legképrázatosabb mutatványa. Az egész református egyház bámulva állott felbecsülhetetlen klenodiumainak, mérhetetlen súlyú és érdekességű emlékei gazdagságának láttán.

Megdöbbenve láttuk, hogy ez volt az elérhető legnagyobb magaslat s aggódó szívek és orvosok állapították meg, hogy Isten kifürkészhetetlen akaratából már rajzolódna ki a látóhatáron az — Elvégeztett — könnyes betűi.

Hatalmas teste kezdett teher lenni reá nézve, de szikrázó szelleme erről tudni sem akart.

S még egyszer belefeküdt a munkába a debreceni főiskola jubileumával kapcsolatban az ő Debrecenért, az ő református egyházáért, az ő univerzitásáért.

Mindenki munkáját maga akarta végezni.

S amint a Kossuth-utcai templom díszítése egyetlen a magyar földön s református és magyar elgondolásában és művészetében páratlan a világon, ilyennek tervezte az egyetem jubileumát is.

Nem rajta mult, hogy a világpolitika háborús megmozdulása ezt a tervét megghusította. Ő annyit tett, amennyire emberi erő képes.

S hasztalan parancsol már testének és hiába vállalkoznak orvosai a csodával határos próbákra, a megfáradt szolgának, Ura hívására, mennie kell.

Zsoltáros szavú könyörgésekben kéri még az erőt és szeretné még maga körül látni lelkének osztályostársait, de minden remény hiábavaló.

A múlt héten agyvérzése támadt s a nagy vívódót lassan beölelte az örökkévalóság.

Mennei Ura fogadja őt kegyelmes biztatással: „*Jól vagyon, jó és hű szolgám*“ (Máté 25:21.) és láttasson vele teljességet, egészséget és befejezettséget, amiket nem tudott elérni.

Meleg szíve, amellyel botos ispán és pattogó káplár is tudott lenni az ORLE nyájának terelgetésénél, ihlessen őszinte baráti és testvéri érzésekre. Nem szabad elfeledni, hogy abból az érzésből, amellyel dr. Baltazár Dezsőről megírta a hűség és szeretet csodálatos írását, milyen bőségesen részeltetett másokat.

Családjá gyönyörű emléket állított a „szív elrejtett emberének“, nevelt gyermekei nevének egész sorát nyomtatta ki gyászjelentésében.

Református anyaszentegyházunk végezze el és valósítsa meg nagy kezdeményezései, indításai és tervei közül azokat, amelyek csak egyet néztek: teremtető Istenünk és Urunk örök dicsőségét!

A temetése előtti éjjelen ijesztő hóvihár süvöltő orkánja zúgott át országszerte felettünk. Reggelre megálltak a vonatok.

Hűséges barátaid hosszú sorának nagyon fáj, hogy végső tisztességet tenni nem állhattak meg koporsód mellett és korai sírod szélén, földi szemünk elől örökre távozó drága Csikesz Sándor!

Marton János.

— Csendes nap a tanítóképző-intézetben.

Február hó 16—17-én a tanítóképző-intézetben csendesnapok voltak. Az előadásokat dr. Zsirus József theol. tanár, Darányi Lajos lelkipásztor, dr. Koncz Sándor konventi lelkész és Rózsai Tivadar s. lelkész tartották. A tanári karnak Darányi Lajos lelkipásztor tartott áhitatot. Vasárnap az ifjúság úrvacsora-osztáson vett részt a városi templomban.

A jugoszláviai magyar reformátusok új énekeskönyve.

írta: Hodossy Béla.

Ne kérdezze senki: mi közünk ehhez az énekeskönyvhöz?! Hiszen magyar és református véreink énekeskönyvéről van szó. És ezen túl is sokszorosán érdekelhet bennünket, — de érdekeljen is mindannyiunkat, mert ez a könyv bizonyos jelek szerint előképe az eljövendő itthoni református új énekeskönyvnek.

Volt idő, mikor tanakodtak rajta, vajjon mind a 150 zsoltárt meg kell-e tartani énekeskönyvünkben, vagy ki kell válogatni közülök a legjobbakat s a leghasználtabbakat; a többiekét pedig úgy, mint Franciaországban és Svájcban, az ottani reformátusok tették, nálunk is el kell hagyni.

Nagyon helyeslem, hogy a szóban lévő énekes is teljes zsoltáros könyv akar lenni: mind a 150 zsoltárt felölelte. — Kálvin jól tudta azt, hogy az ó-testamentumi zsoltároknál jobb, Isten dicsőítésére alkalmasabb, méltóbb énekszöveget találni nem lehet, ezért ajánlotta Dávid zsoltárait, sőt eleintén szükségéből maga is próbálkozott verses fordításokkal.

Nekünk külön nyereségünk, hogy nyelvünkre Szenczi Molnár Albert ültette át a zsoltárokat. Az ő magyar versei, ősi magyar ritmusa révén váltak népszerűekké a bibliai zsoltárok.

Bármily nagyra értékeljük is azonban Szenczi Molnár munkáját, az ő Psalterium Ungaricum-ának első megjelenése óta sok víz lefolyt nemcsak a Dunán, hanem a Tiszán is. Az ő fordítása elég jelentékeny részben már réges-rég elavult. Ezzel nem azt akarom mondani, hogy minden zsoltár, minden verse, vagy éppen minden sora javítást vár. Ősi zsoltáraink egy-egy versét, vagy szállóigévé lett egy-egy sorát nem adnám a világ minden kincséért.

De az is bizonyos, hogy a hívek seregének ma már mások az igényei a szöveg tekintetében, mint századokkal előbb, zsoltárfordítóink idejében voltak. A zsidó átok, bosszúállás, gyűlölség, irigység, túlzott panasz és zúgolódás nem egyezik meg keresztyén érzelmeinkkel. De ezeken kívül is vannak finomult ízlésünknek egyéb kívánalmai, melyek figyelmet érdemelnek. Pl. az ilyenek vagy ezekhez hasonlók:

De végre a gonoszok
A söprejét megisszák. (LXXV. 5.)

Tátsd fel csak szádat,
És megtöltöm bőven... (LXXXI. 12.),

bár nyelvileg kifogástalanok, ritmikailag hibátlanok, verstechnikai szempontból megállják helyüket: mégsem maradhatnak meg mai gyülekezeti énekeskönyvben. Áprily Lajos szavai szerint „Mint távoli, furcsa, múlttá szentelődött archaizmusokra”¹ nézünk Sz. Molnár Albert különben remek magyarságú verses fordításaira, melyeket teljes egészében, változatlanul, érintetlenül új énekeskönyvben fenntartanunk már nem lehet.

¹ Dr. Incze Gábor: Szenczi Molnár Albert c. kötetében: Áprily Lajos: A zsoltárfordító. 15. l.

Hogy a zsoltárszövegek módjával sok helyütt javításra szorulnak, ezt nem most fedeztük fel. Rájöttek erre eleink is, és már a régebbi kiadású zsoltároknak csillagokkal jelölték meg azokat a verseket, amelyeket éneklésre alkalmasaknak találtak. Később pedig próbálgatták egyesek — ha talán olykor avatatlan kézzel is — javítani a szöveget; majd meg egyszerűen kihagyták azokat a strófákat, amelyek nem a mi szívünk érzelmeit fejezik ki, melyek gondolkodásunkkal éppenséggel nem egyeznek s a mai világban ajkunkra és templomainkba immár nem illenek. Hosszú századok alatt gondolkodásunk tisztult, ízlésünk változott és sokat csiszolódt. Ez természetes. Azután verstechnikánk is óriásit fejlődött. Nem csoda hát, ha magunkban is, másokban is, majd itt, majd ott visszatetszést szülnek, megütközést keltenek az akár tartalomban, akár formában idejüket múlt szövegek.

Ha azok, akikre tartozott, könyvészeti, vagy énektörténeti szempontból adták ki változatlan szöveggel a zsoltárokat, akkor talán jó szándékú munkát végeztek. De ha énekeskönyvet gyakorlati szempontból akartak a református hívek kezébe adni, — ami feladatuk volt —, akkor nagyon megtévedtek.

Sz. Molnár Albert fordításainak átdolgozására kitűnő példát adott Baksay Sándor és Pálóczi Cinke István. — Ám a jugoszláviai magyar énekeskönyv szerkesztői a múlt tanulságait, e tekintetben nem érvényesítették. Az idő elrepült. E könyv zsoltárainban pedig csak a helyesírás új, ellenben a már jól fölismeret gyarlóságok a régiek maradtak. Csak nem komolyan gondolták, hogy Dávid zsoltárait, illetőleg Sz. Molnár Albert verseit még ma is a több, mint 300 év előtt kiadott alakban kell végtül-véig énekeltetni?

Szánom a tőlünk elszakított szerencsétlen magyar testvéreinket, hogy az ottani zsinat tévútra lépve, nem a mai világba való, kijavítatlan szövegek éneklésére szorítja, kényszeríti őket.

Szenczi Molnár Albertnek ne a szavaihoz, betűihez ragaszkodjunk makacsul, hanem lelkét igyekezzünk minél jobban megragadni.

(Folyt. köv.)

Az „És“ dicsérete.

Multkori beszélgetésünk alkalmával is megállapítottad, értelmes barátom, hogy mulatságosnak tartod szokatlan felfogásomat a henye szócskák — vagy amint a grammatikusok nevezik — a kötőszók gazdag tartalmáról. Lehet, hogy előttem ma is sikertelenül vitatom, hogy a kötőszók éppen azért gazdagok tartalomban, mert üresek. Mindamellet megpróbálom, hátha ellenmondó, termékeny gondolatokat ébresztenék benned, bár meggyőzni most sem foglak és nem akarlak. Ha valamely szónak készen vannak a fogalmi jegyei, abba nem sajtolhatunk be többet, legfőlebb az árnyalatokat gazdagíthatjuk. De az üres szavakba éppen annyi fogalmi jegyet tömhetünk, amennyit a használat különbözősége, az alkalomszerűség követel. Kezdjük el mindjárt (szerinted jobb volna, ha mindjárt be is végeznők) az és-sel. Még a kötőszavak kö-

zött is ez kullog leghátul, mert a legegyszerűbb, a leghétköznapibb, a legjobban elkoptatott, olyan a költészek között, mint a madarak között a házi veréb. Sokan akkor is használják, amikor értelme- sebb és odaillőbb volna az okadást, a célt, a kö- vetkeztetést stb. . . kifejezni. De az „és“ hagyja magát, nem tiltakozik erőinek elhasználása ellen, tudja, hogy a sok szerepet ő mind végig győzi.

Az „és“ legegyszerűbb is azt jelenti, hogy sem mondatunk, sem gondolatunk nincs bevégezve, még jönni kell, nem „egy jobb kornak“, de vala- minek, ami folytatás, ami valamiképpen való ösz- szetartozás, sors-szerűség, rokonság, talán a szer- tetet kapcsolata. Ő tiltakozás minden ellen, ami kész, ami bevégeztség, mert ha őt ékeljük mon- datainkba, vagy azok közé, akkor biztosan várunk még valamit, mert az ő szürke köntösébe begom- bolható a folytonosság, az állandó leendőség, ami nem más, mint az elpusztíthatatlan élet, a kezdet — és végnélküli világ, melynek megfejtésén a hit, a tudomány ezer évek óta fáradozik — a kimerít- hetetlenség, a megfejtéhetetlenség tudatával. Az „és“ szomjuság a következőkre, vágy a továbbiak meg- ismerésére, az ezután felfedezendő igazságokra. Ő a le nem szerelhető, a be nem börtönözhető Kolumbus, aki új világrészek felfedezésére indul. Ő nem szereti a multat. annál inkább követeli a jövőt, mert ő az el nem apadható történések be- jelentése, a tagadhatatlan, az el nem gáncsolható fejlődés bizonyága.

Az „és“ két örökkévalóság, a hátunk megett elmúlt s az előttünk terjedő örökkévalóság között áll s azokat kapcsolja egybe. Ő nem a Volt, nem a Van, hanem a Lesz, Isten bibliai ígérete, hogy a napok, az évszakok el nem fogynak soha. Az „és“ nem az ünnep maga, nem a husvét, a betel- jesülés, hanem a nagyszombat, az ünnepet meg- előző est várakozásteljes hangulata, a gyermeki szívek karácsonyi viliája. Az „és“-ben az Idő egy- szerre tapinthatóvá válik.

De van neki tragikus arculata is. Sokszor bosszankodunk rajta, hogy „és“ t. i. folytatás, be- végződni nem akarás is van a világon, amikor végnélküli felolvasást, rossz szindarabot, üres szónoki szalmacséplést hallunk. Ekkor úgy tűnik fel, mintha ő volna minden fölöslegesség, minden tartalmatlanság, minden tehetségtelenség pártfogója, a szószátyárok nagyon is elterjedt rend- jének díszpolgára. Hányszor visszaélnék vele, a gyámoltalannal, a logikátlan gondolkodók, a kap- kodó elmék, a céljukat nem ismerő utak. Ő ezeket a bántalmakat is eltűri, csak az arca változik kom- mikussá, a komikum pedig egy magasabb állás- pontról nézve tökéletlenség, szánalom és tragikum.

A végtelenséget a lefektetett nyolccsal szok- ták szimbolizálni, mennyivel találóbb volna ennek az emberi értelemmel meg nem mérhető, sőt örökké ismeretlennek maradó fogalomnak a kifejezésére az „és“. Minthogy ő minden vég ellen tiltakozik, őt írhatnók oda a sirkövekre, a temetők kapujára — vigasztalásul és reménységül.

A teremtés ajkára is ez az egyszerű szó illik leginkább, mert a teremtés nem teremtettség, ha- nem teremtődés, Isten szakadatlan munkája, amely-

ben a „másként nem lehet“ vastörvénye, de ma- gasabb szférák lakói előtt az isteni végtelen szá- badság lehetősége, a fölülmulthatatlan bölcsesség örök érverése lüktet. Ha az „és“ az örökkévalóság, akkor a halál sem a pont, hanem sokkal inkább a kettőspont, mely nem a véget, hanem a jobbat, a fontosabbat, a csattanót várja. Ő te ártatlan kis szócska, te tartalmatlan hangvegyülés, van nálad mélyebb tartalom, a térnek és időnek végtelensé- gében? Mily ékesen szóló nyelv, mily elgondol- kodtató elme, mily reménykedő, vigasztaló szív tudsz te lenni! És! . . .

Ezekben a töredékes mondatokban óhajtot- tam némi halvány képet nyújtani neked, gondol- kozni szerető barátom, az „és“ jelentőségéről. De már hamvadnak a csillagok, a láthatár felhői közt szürke csik alakjában jelentkezik a hajnal. Bár tu- dom, hogy nem győztelek meg, legalább a jószán- dékot fogadd jó szívvel ebben a chaoszba induló világban, az emberi gonoszkodás eszeveszett gyű- lölködésének közepette.

Novák Sándor.

HIREK

Balogh István

lelkészársunk sok szenvedés után elszenderült az Urban Edelényben, február 12-én a szülői háznál, 37 éves korában. Mély gyász borult a jó édes- anyára, az edelényi özvegy papnéra, akinek im- már egyetlen fia, s a szuhafői gyülekezetre, mely- nek 9 éven át hűséges, szeretett lelkipásztora volt, valamint az edelényi gyülekezetre is, ahol hosszú éveken át munkálkodott boldogemlékezetű édes- atyja mellett, mint segédlelkész. A koporsónál, az edelényi templomban *Gyűlvézi István* lelkipász- tor hirdette az evangéliumot *Zsolt. 116:16.* alap- ján, a sírnál pedig *Botos Péter* segédlelkész bú- csúzott el az árván maradt szuhafői gyülekezet nevében az elhunytól. Almásy Bertalan felsőnyá- rádi lelkészársunk és fia, ifj. Almásy Bertalan s. lel- kész sógorát, illetve nagybátyját gyászolja elköl- tözött testvérünkben. Intsünk szeretetteljes búcsút örökkévalóságba tért társunk felé s szerettei szá- mára kérjük a mi Urunktól azt a vigasztalást, amellyel csak Ő tud minket vigasztalni.

Szász Tihamér

uszkai lelkipásztor életé- nek 60-ik, lelkipásztorko- dásának 35-ik évében a beregszászi kórházban el- hunyt. Beregszászban temették el. A megboldogult sárospataki főiskolánknak volt kitűnő gimnáziumi tanulója. Ide hozta a sok talentummal megáldott gyermekeket édesatyja, az örök pataki diák nosztal- giájával, Szász Gábor, nagyberegi tanító, a maga idejében egyházmegyéjének a legjobb tanítója, az egyetlen és feledhetetlen iskolába. S itt nőtt a Maklárak és Kovácsyak keze alatt. B. e. Dombó László a VIII. osztályos tanuló dolgozatából lapo- kat olvasott fel, a legszebb poézis megnyilatkozásait. Csak azt csodálták, hogy még a dolgozatában is el merte árulni magát a szemérmes tartózkodásu, zárkozott és befelé élő lélek, aki elijedt volna min- den történetstől és magamutogatástól. A theol. aka-

démián még zárkozottabb lett. Semmi életesség nem látszott rajta. Nem fűtötte semmi karrierláz. Csendben akart szolgálni Kis parókia után vágyott. S a trianoni határ aztán odazárta az uszakai szögletre, sok-sok kilométernyi távolságra a magyar vasutaktól és kegyetlenül elszakítva a beregi tájéktól, ahonnan örökre kiutasították a hatalom pribékjei. Nem sokat lehetett hallani felőle. Az ilyen befelé élő lelkek csak közvetlen környezetükre árasztják lelkük meleg érzéseit. Csak időnként lehetett alakját látni Patakon és nagyobb iskolahe-lyeken. Házasságát gyermekkel nem áldotta meg Isten, az édesapa nevelői gondját titkon ápolgató fiu a rokongyerekeket, a fiukat és leányokat hozta, vitte tanulni, viselve a tandíj és egyéb költségeket. Talentumai forgatása így került olykor a szemek elé. Mint igaz és egész lélek, azelőtt akart élni és dolgozni, aki titkon van és megfizet nyilván. Le-gyen neki az ő hite szerint!

őzv. Dávid Lajosné
szül. **Vörösmaty Terézia**

Néhai Dávid Lajos, volt református tanító özvegye február 21-én életének 81. évében Sárospatakon elhunyt. Törődött, elbetegesedett, de áldott édesanyaként itt élt Sárospatakon, gyöngéd szeretetet árasztva gyermekeire és unokáira. Dávid Zoltán főiskolai tanár, c. gimn. igazgató nevelő anyját gyászolja a megboldogultban. A tanári kar Tárczy Árpád közigazgató vezetésével testületileg fejezte ki részvétét a gyászsújtotta család előtt. A koporsó mellett a tanítás és vigasztalás ígéit — János Jel. könyve 19₉. alapján Darányi Lajos lelképásztor hirdette. Az itt maradtok lelkét őrizze meg Isten ez igaz beszéde!

— **Sárospataki diákjaink** konviktusi husé- telük egy részéről való lemondással járulnak hozzá a debreceni ifjúság telepítési mozgalmának anyagi támogatásához.

— **Uj vallástanító lelkész.** Farkas István püspök *Szűcs István* segédlelkészt, okleveles gimn. vallástanárt Rimaszombatba nevezte ki vallástanító lelkésznek.

— **P. Nagy Gusztávné Kállay Julianna** református tanítónőt meleg ünneplésben részesítette a sárospataki református egyház presbitériuma és az elemi iskola tantestülete abból az alkalomból, hogy 25. szolgálati évét töltötte be.

— **Néphangversenyt terveznek Sárospatakon.** Elsőül az országban. Nagy nyugati nemzetek módjára. Azért, hogy az értékes zene mindenki számára hozzáférhető legyen. A kultuskormány vetette fel ezt a tervet megvalósításra. Ennek első lépését már meg is tette, amikor a filharmoniai hangversenyek műsorát külön a munkásoknak s azután az ifjúságnak előadatja belépődíjak nélkül. A sárospataki néphangversenyen *dr. Szabó Zoltán* theol. tanár, országgyűlési képviselő mond bevezető beszédet.

— **Cserkész teltáborok.** Theol. akadémiánk Timotheus Öreg-cserkészcsapatának 6 tagja *dr. Szabó Zoltán* theol. professzor vezetésével febr. 8—13-ig Kovácsvágás és környékén síkiránduláson vett részt. — Gimnáziumunk Hegyaljai Erő cserkészcsapatának 9 tagja, *Boda Béla, Szabó Ká-*

roly és Szőke Balázs cserkész tisztek vezetésével febr. 4—12-ig Tiszaborkuton és környékén jól sikerült síturát tett.

— **Bodnár István**, a kitűnő író, magyar szépírók mestere történeti munkát írt széleskörű forrástanulmányok alapján *Béri Balogh Ádámról*, a vértanu halált halt kuruc brigadérosról. Néhány jó kép és illusztráció is díszíti a könyvet. A mű Szekszárdon jelent meg. Lelkes előszót írt a műhöz, *A kurucvilág hősei* címen dr. vitéz *Thuránszky László*.

— **A kassai református középiskolai növendékek** részére csendesnapokat tartottak február hó 16—18-án Gönczy Gábor lelképásztor, Abary István segédlelkész és Egressy Lajos vallástanár. A csendesnapokon mintegy 300 növendék vett részt.

— **A rimaszombati Egyesült Protestáns Gimnázium** 1940. január hó 1-ével visszanyerte régi jellegét. A tanárikar végleges összeállítása csak ez év szeptemberében fog megtörténni. — Farkas István püspök elnöklete alatt február 9-én ülésezett Miskolcon a két érdekelt egyházkerület Bizottsága, ahol Varga Imre, az Igazgatótanács ügyvezető elnökének részletes jelentése alapján megállapított az új szerződés végleges szövege. A bizottság megvizsgálta az intézet jelenlegi súlyos anyagi helyzetét s az érdekelt fenntartó testület, valamint Rimaszombat város áldozatkészsége mellett mindkét kerület vezetősége megtalálta a módját annak, hogy ez a maga nemében egyetlen intézet ne csak erkölcsi, hanem anyagi megsegítésben is részesüljön. 1940. január 1-től a két protestáns egyházkerület kölcsönös megegyezése és segélynyújtása alapján az államsegély megnyerésével biztosított az iskola felekezeti jellege. A tanácskozást s a határozatokat az a nemes szellem hatotta át, ami a rimaszombati Egyesült Protestáns Gimnáziumot a multban létrehozta és fenntartotta. Az egyházi főhatóságot *Farkas István* püspök gyakorolja.

— **Nem tart bált március 15-én a sárospataki főiskola egyetemes ifjúsága.** *Kodolányi* színművét, a *Földindulás*-t akarják előadni, utána lehetetlennek tartják a táncot.

— **Finn ünnepély.** Február hó 25-én, Miskolcon a ref. gyülekezeti teremben finn ünnepély lesz. Előadást tart *Tauszig Mária* tanárnő: „A finnek győzelmének magyarázata” címen. Az előadás hű tájékoztatást fog nyújtani, miután az előadó állandó érintkezésben van finn ismerőseivel.

— **Crescit sub pondere.** Hálaadással emlegetik a gönci egyház hívei, hogy az elmúlt évben mennyi egyházi terhet tudtak viselni. Az új iskola építésével kapcsolatosan az összes kö- és homokfuvar az igával rendelkező gazdák teljesítették mintegy 1668·34 P értékben. Rendkívüli iskolai adóban fizettek 2476·60 pengőt. Az iskola előtti kerítés elkészítése belekerült 150 pengőbe. Ezenfelül elvállalta a gyülekezet az iskolaépítésből fedezetlenül maradt vállalati összeg fedezésére 4000 P kölcsönnek a törlesztését. Évi rendes adót fizetnek tisztán iskolai célokra 3300 pengőt és buzában 400 pengőt. Egyházi közigazgatási és személyi ki-

adások fedezésére fizetnek készpénzben mintegy 1600 pengőt és buzában 900 P-t. Mindezekon felül a presbitérium tagjai kivétel nélkül előfizetnek a Keresztyén Család, Egyházmegyei Értesítő és Presbiteri Újságra, évi 8 P előfizetési díjjal. A temető körülkerítési munkálatainál 600 pengőt hoztak össze részben adakozásból, részben közmunkával a gyülekezet tagjai. A Nőegylet tagjai felváltva adják a szeretetvendégséghez szükségességeket, amelyek értéke egy-egy nőegyleti tag részéről körülbelül 10 pengő. A gyülekezet évi perselypénze 350 P körül mozog. A szeretetszövetség céljára 150 P-t adományoztak. A különböző templomi gyűjtések eredménye a községben mintegy 1500 P. Temetési segélybiztosítási díj címén kifizetnek a gyülekezet tagjai évente csaknem 600 pengőt.

HIVATALOS RÉSZ.

753/1940.

VII. sz. Körlevél.

Valamennyi rendes- és segédlelkipásztor Testvéremhez.

A segédlelkészek elhelyezésével kapcsolatosan, újabb időben sok visszasságot tapasztalok. A magánkáplánok száma kerületünkben felszaporodott 34-re. Ez azt jelenti, hogy oklevelük birtokában hazamennek szülőfalujukba a lelkészi álláshoz még nem jutott s. lelkészek és a helybeli lelkészüket mellett töltik el a választásukig eltelt szolgálati időt. Ha aztán az esperes urak közül valaki őket kongruás s. lelkészi szolgálatra hívja be, az a válaszuk igen sok esetben, hogy ők szülőfalujuk lelkipásztora mellett jól érzik magukat és nem mennek arra a helyre, ahová őket az esperes urak valamelyike rendeli.

A magánkáplánok az esperes urak rendelkezése alatt állanak. Vegyék tudomásul az ilyen segédlelkészek, hogy az esperes urak rendelkezésének kézhezvétele után azonnal kötelesek engedelmessé válni és odamenni szolgálatra, ahova őket espereseik rendelik. A kápláni tultermelés idején megtörténik az, hogy a magánkáplánok vonakodása miatt káplánhiány mutatkozik. *Ennek a rendellenességnek vége legyen.*

Esperes testvéreimet utasítom jelen körlevelem útján, hogy ahol szükség mutatkozik kongruás kápláni állások betöltésére a magán káplánokul bejegyzett s. lelkészekkel úgy rendelkezzenek, hogy a kezeik között levő kimutatásban magánkáplánokul szereplő segédlelkészeket, ha előzetesen az illetékes esperes testvérekkel e kérdéstről beszélnek, oda küldjék, ahová a legjobb belátásuk szerint a magánkáplánok valamelyikére a legnagyobb szükség van. *A magánkáplánokat pedig értesítem, hogy az esperesi rendelkezésnek való engedelmesség fejeleményét közzé kell tenni.*

II.

Közlöm Esperes Testvéreimmel, hogy hivatalomban jelentkezett — két lelkészi vizsgát jeles eredménnyel letett és tanítói oklevéllel is rendelkező kiváló segédlelkész, aki örömmel menne el olyan szol-

gálati helyre, ahová lelkipásztor tanítóul alkalmaznák. Adott esetben a jelentkező nevét szíves készséggel becsátom rendelkezésre.

III.

Lelkipásztor és tanító testvéreink figyelmébe!

Régi kívánság ment teljesedésbe akkor, amikor Miskolc város közepén, a polgári leányiskolával szemben (Dayka Gábor u. 9.) egy olcsó, tiszta, modernül felszerelt szálló nyílt meg. Ez nagyon alkalmas arra, hogy Miskolcra, gyűlésre, vagy konferenciára, beutazásra ide utazó lelkész, tanító és presbiter testvéreim megszállhassanak. Nehézségbe ütközött eddig a konferenciák rendezésénél az, hogy a távol lakók nem tudtak a konferencia kezdetére elérkezni. Most a fenti intézmény létesítése által megvan a mód arra, hogy a reggeli órákban kezdődő gyűlésekre a távolról jövők is idejében eljöhessenek. Férfiak és nők részére külön szobák és termek vannak. Egy szállásdíj személyenként 1.50 P. Az alsóborsodi ref. tanító egyesület tagjainak igazolványra 80 fillér. Iskolai kirándulásoknál a szállóban 60—70 tanuló szállásolható el.

Atyafiúi szeretettel

Miskolc, 1940. február 21. *Farkas István sk.*
püspök

Meghívó. A március 5-én Kassán tartandó *abauji* egyházmegyei rendkívüli közgyűléssel kapcsolatosan és közvetlen folytatásként rendkívüli egyházmegyei *lelkészértekezleti* gyűlést tartunk, melyre a tagokat testvéri szeretettel meghívom. Tárty: 1. Tiszttakar lemondása a megnagyobbodással kapcsolatosan, 2. Egyházmegyei Értesítő ügye. Testvéri köszöntéssel: *Kiss József*, értekezleti elnök.

Alsózemléni lelkésztestvéreim figyelmébe. Tekintettel a nehéz közlekedési viszonyokra a *férfi* értekezletet elhalasztjuk. Ezek szerint azokat Lácán április 22-én, Királyhalmecen április 23-án, Vámosujfaluban április 24-én, Csobajon április 25-én, Megyaszón április 26-án, Tiszucon április 27-én tartjuk meg. Testvéri köszöntéssel: *Főző László*.

Keresem bizáki Puky Miklós, született 1806, Káva és dapsai Dapsy Klára, született 1811, Átány házasságát A megtaláló lelkipásztor legyen jó a bélyegmentes kivonatot címemre azonnal megküldeni, költségeit megtérítem. *Szilva Sándor* lelkipásztor, Átány.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

S-r J-ó: Gondold meg, hogy ezen a héten egyszer kaptunk postát. — **L-y Gy-a:** Megpróbáljuk dűlőre juttatni. — **Sz. I.:** Szívesen vesszük a híradást.

ELŐFIZETÉSI DÍJ:

Egész évre **10 Pengő.**
Fél évre **5 Pengő.**
Lelkészek, tanítók és Kálvin-szövetségi tagok kedvezményes előfizetési díja **Egész évre 5—P.**

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel a könyvnyomtatás feltalálásának 500. esztendejében Sárospatakon.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJ-SZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF.

TARTALOM: *Darányi Lajos*: — A maradék. — *Svingor Jenő*: Evangélizáció a Tiszánineni Egyházkerületben. — *Hodossy Béla*: A jugoszláviai magyar reformátusok új énekeskönyve. (Folyt. köv.) — *Dr. Harsányi István*: A sárospataki tehetségkutató munka. (Folyt. köv.) — Irodalom. — Dr. Finkey Ferenc díszdoktorsága és kitüntetése. — Hírek. — Hivatalos rész.

A maradék.

(Sárospatakon, 1940. március 1-én, Horthy Miklós Kormányzó Urunk jubileumakor tartott hálaadó istentiszteleten elmondott predikáció.)

Ezsaiás: 10: 20—22.

Ha ezen a napon délelőtt helyzetjelentést akarnánk adni a magyar földről, akkor ez a mondat fejezné ki a való helyzetet: Magyarország hála ad. A hálaadás az Istent legjobban dicsőítő imádság. Ennek a hálaadásnak a központjában az a hús esztendő áll, amely Kormányzó Urunk 20 éves országlását jelenti.

Ebben az igehirdetésben mi most is ugyanazt a módszert követjük, amit mindig. Az elmúlt időből kikeressük az örökkévaló tanítást. Az elmúlt hús évből alapigénk fénye mellett ezt a tanítást emeljük ki: *Isten a maradék által végzi el az ő csodálatos munkáját.*

Gondolatmenetünk ez:

1. Az egész legtöbbször alkalmatlan eszköz Isten kezében. Ezért csinál Isten maradékot.
2. A maradék Isten engedelmes eszköze.
3. A maradék alkalmatos voltának a titka az, hogy a maradék Istenhez tér.

1. Valósággal ítélet ez az igazság, de úgy van, hogy a nagy, az egész legtöbbször alkalmatlan eszköz Isten kezében. A nagy, a hatalmas, az egész, elbizakodik, vagy teljesen közönyös lesz. Babeltornyot akar építeni és Istent mindig kihagyja a számításból. Az Ige ezt így fejezi ki: „ha néped szám szerint annyi lenne is, mint tenger fövénye, csak a maradéka tér meg.”

Ezért csinál Isten annyiszor maradékot.

A maradék a nagynak, az egésznek mindig csak egy része. Az a része, amely nagy viharok, földindulások és világégések után megmarad.

Isten úgy csinálja a maradékot, hogy a történelem nagy kalapácsával ráüt az egészre és annak csak a maradéka marad együtt.

Ez történt nálunk, a mi népünkkel 1918-ban és 1919-ben. Lehet, hogy másképpen látja a történelmes és a politikus, de a hívő ember ezt így látja.

2. Azért csinált Isten az egész magyarságból maradék magyarságot, mert a maradék neki engedelmes eszköze.

Az ember előtt a maradéknak van értéke.

Ki vigyáz addig az egészségére, míg az megvan? Akkor kezdi az ember féltetni, amikor már csak a roncsa maradt meg.

A vagyonnak is csak az utolsó filléreihez ragaszkodik az ember, mint ahogyan a hajótörött az egy szál deszkát többre értékeli, mint hajótörés előtt az egész hajót.

A családban is akkor kezdik egymás orcáját megbecsülni az emberek, amikor a hafi már csak néhányat hagyott meg.

Az elmúlt hús esztendő azt mutatta meg, hogy a maradék magyarság is akkor figyelt fel és akkor kezdett Isten kezében engedelmes eszköz lenni, amikor csaknem minden elveszett.

Istennek a maradékkal való akaratát és célját az a férfiú értette meg legjobban, akinek hús-éves országlásáért ma ad hálát ez a nemzet.

Elveszett az ország kétharmada. De akkor támadt fel a szívekben az a hazaszeretet, amit rég nem érzett a magyar.

Ledől a trón. De a maradék magyarságból meglátszott egy olyan magyar ember, aki a trón körül csak szárnysegéd volt, de akinek most ha párját keresnénk, a világverő Mátyásig kellene visszamennünk.

Elveszett a tenger és a hajó, de elindultak a magyar lélekvesztőn a révpárt felé.

Elhangzott az utóbbi idők legnagyobb magyar káromkodása: nem akarok többé katonát látni. És akkor indult el a Tisza mellől a Duna felé az a sereg, amely magja a mai hatalmas nemzeti seregnek. Annak a nemzeti seregnek, amely a családját a kuruc-táborokig és a feketeseregig viszi vissza.

Ugy látszott, hogy az istenhit teljesen elázott a nagy verestengerben, de ekkor kezdte mindenki a fuldokló görcsös szorításával magragadni az Isten kezét.

Ime a maradék hősie, csodálatos tette. Ime a maradék örökkévaló tanítása!

3. De mi a titka annak, hogy a maradék képes arra, amit az egész nem tudott megenni?

Alapigénk adja meg rá a választ: a maradék megtér! A maradék megérti, hogy itten nincs, ki segítsen. A maradék Péterrel szól: Kihez mennék máshoz? A maradék érzi, hogy egyedül az Isten tarthatja meg. Addig él, ameddig hisz. Addig van helye ebben a világban, ameddig Isten mellett marad.

A maradék érzi, hogy vele célja van Istennek. Ha nem lenne vele célja, akkor engedte volna elveszni az egészséget. Akkor nem tartott volna meg egy csodára képes maradékot.

A maradék az egészért dolgozik. A maradék kovász, amely az egész tésztát át akarja járni. Isten a maradék által akarja visszaszereztetni, új alapokra fektetni és a megtartás felé elindítani az egészséget.

K. T! Az elmúlt husz esztendő lehet, hogy csak fele a pusztai bujdosás negyven évének. Folytassuk azért a megkezdett utat hittel, imádkozva, Istennel.

Ez a husz évnek, az Isten kegyelméből és akaratából csodát tevő magyar maradéknak a története.

A jövőbe is vessünk egy pillantást.

Mához, péntekhez két hétre március 15. Háromhétre pedig nagypéntek. Ne is menjünk most tovább. Öleljük át a megfeszített Krisztus keresztjét és könyörögjünk, hogy legyen a mi magyar életünk Megtartója is. Vezessen a maradék magyarságtól az egész magyarságig. Ámen.

Darányi Lajos.

Evangélizáció a Tiszánineni Egyházkerületben.

Istennek hála, már erről is beszélhetünk. A mult esztendőben Sátoraljaújhely, Tiszatarján, Nemesbikk, Karcsa, Ond, Mezőcsát gyülekezetei rendeztek ilyet az egyházkerületi és egyházmegyei missziói előadók bevonásával, a hivatalos egyház jóváhagyásával, sőt egyenes rendeletére. Püspök urunk legbensőbb szívügyének tekintve, az egyházkerületi missziói előadó útján e helyről kéri most az egyházkerület gyülekezeteit, hogy haladéktalanul vegyék programba az evangélizációt és legalább két-három napot szenteljenek erre a legáldottabb munkára.

A Dunamelléki egyházkerület minden évben egy egyházmegye minden gyülekezetében megrendezi és pedig mindenütt ugyanabban az időben, ezt a hatalmas lelki hadjáratot, felmérhetetlen lelki áldásokkal. Mi azt óhajtjuk, hogy a kezdeményezés a gyülekezetekből induljon ki. Semmi kényszerrel nem alkalmazva, kizárólag a szeretetteljes várakozás legyen az alap, amelyen ezt a szíveket építő munkát elkezdjük.

Püspök urunk teljes meghatalmazását bírva, felkérem a gyülekezeteket és természetesen elsősorban azok lelkipásztorait, mielőbb juttassák el hozzám erre vonatkozó kívánságaikat. Ha az evangélizátor személyére nézve van kifejezett óhajtásuk, én az illetővel azonnal érintkezésbe lépek és felkérem őt a munkára. Ha nincs kijelölt személyiség, én a magam személyében teljes szívemből

vállalom ezt a feladatot. Tapasztalataim vannak arról, hogy ennél jobb szolgálatot gyülekezeteinknek nem tehetünk.

Felesleges volna, sőt bizonyos tekintetben ildomtalan is éppen az én részemről, hogy e helyről propagandát akarjak csinálni az ügynek. Aki bizalmatlan, kérjen tanácsot és felvilágosítást bármily tekintetben a fent említett gyülekezetek lelkipásztoraitól. „A mi ajánlóleveleink ti vagytok“, azt mondja az apostol s mi készséggel bizzuk legelsősorban is az ő ítéletükre a mi gyarló, emberi munkánkat.

Radostyán, u. p. Parasznya. *Svingor Jenő*
e. ker. missziói előadó.

A jugoszláviai magyar reformátusok új énekeskönyve.

Írta: **Hodossy Béla.**

II.

Ami a zoltárok melodiáit illeti, közülük a válogatás, egyik-másik dallam kihagyása nálunk, magyaroknál is gyakorlatba ment, nemcsak a külföldön. Az ez időszertit itthon használatban levő magyar énekeskönyvünkben is csak 95 zoltárdallam található. Vannak azonban, akik ezeket is még kevesbbíteni, és esetleg másokkal helyettesíteni szeretnék.

A jugoszláviai énekeskönyvben mind a 125 régi zoltárdallamot megtartották. Részemről ezt indokoltnak vélem. Ezek a dallamok a zoltár-szövegekhez belsőleg is hozzásimulnak, fegyelmazettek, magasztosak és nehezen pótolhatók. Ámde e könyvben való írás-módjuk már nagyon, de nagyon elavult. Több, mint 300 esztendő semmi fejlődést sem hozott a zeneismeretek, a modern hangjegyírás terén? Csak G-kulcsot és — szögletes kóták helyett — gömbölyű fél és negyed hangjegyeket kapunk. Nagy szegénység. A dallam hangsúlyainak elrendezését, a hangok metrikai beosztását, ütemekbe foglalását, egyszerűen, a mai zenei helyesírással értelmesebbé, világosabbá tételét nem találjuk. Legkevesebb, hogy ennyit elvárhattunk volna.

Köztudomású, hiszen éveken át hirdette volt, hogy az úgynevezett genfi ritmust egyesek ősi jogába vissza akarják helyezni, a maga érintetlen eredetiségében fenn akarják tartani és megőrizni. Ugyde, ha valaki a szóban levő könyvet a kezébe veszi s meglátja a dallamoknak ütemek nélküli sorait: nem arra gondolhat-e, hogy tehát a zoltárdallamok aritmikusak? Ha pedig abban a gondolatban él, hogy a genfi dallamok ritmikusak, az ütemvonalakkal szokásos jelzés nélkül honnan, miből fogja megtudni, hogy hol, melyik hangon van a zenei lüktető? Az orgonistának — akár rögtönzőni kénytelen, akár előre papirosra akarja vetni a kíséret harmóniáit — tudni kell, hol s mely hangokon van a zenei hangsúly? Ezt miből tudja meg? Elfogadom, én is megerősítem, „hogy a ritmus fáját az ütemnemek megjelölésével esetleges félreértések elkerülése céljából is meg kell határozni.“ (Lásd: Árokháti Béla: Szenczi Molnár Al-

bert és a genfi zoltárok zenei ritmusa. Kecskemét, 1934. 10. l.) Hát ez elmaradt. De most már miből, hogyan fogják az énekesek és az orgonisták is megállapítani, hogy az éneklésre kijelölt zoltárdallamban mikor kell a tempus perfectumot —, és mikor a tempus imperfectumot figyelembe venniök? Mert ez sincs megjelölve. Ezek után azt sem tudják megállapítani, mely énekben és hogyan keveredtek ezek az ütemfajok, és ritmusuk miként olvadt össze?

Miután azt mondják, hogy a zoltár-dallamok között annyi-amennyi auftaktusos is van, könyvünk ütemek nélküli hangjegyeiből miként kell vagy lehet azt megállapítani, hogy melyik ének tartozik ezek közé, és végül: az ilyen éneknek minden sora csonka ütemmel kezdődik-e, vagy csak némelyik?

Nem firtatom tovább, hogy az ütemvonalak elhagyása nem nyit-e rést a zenei hangsúlyok hibás eitolódására, a kadenciák esetleges megrontására? De megállapítom, hogy a zenei ütemek világos feltüntetésével, gondos munkával minden kétséget el lehetett volna oszlatni.

Idézem Árokháty Bélának következő állítását: „A zene ritmusban, a ritmus pedig ütemekben születik. *Ütem nélkül tehát nincs ritmus*, mert a ritmus a hangjelenségeknek ütemes rendezettsége.“ (Fönnebb idézett műve 7. l.)

Hic Rhodus, hic salta! A zoltár-dallamoknak ütemekbe osztásával meg kellett mutatni, szemléltetni és érthetővé tenni, hogy milyen is hát a genfi ritmus?! Nem az a fontos most, hogy a hívek lássák, hogy annak idején, 300 év előtt milyen tökéletlen volt még a hangjegyzés, tehát a zoltárdallamok lejegyzése is, hanem az, hogy tudják a ma már világosan írható ütemekből milyen ritmusban kell énekelni? Ütemekbe foglalás nélkül a dallamok sorai határozatlan ritmusuak.

Az ütemeknek a zoltár-dallamokban történt mellözése vajjon, nem feladásra mutat? Nem a genfi ritmus propagálásának csődjét jelenti? Joggal lehet erre következtetni. És ez volna a leghelyesebb.

Az u. n. genfi ritmus engem ugyan nem érdekel. Semminek hívják azt. De a zoltárokat ütemekbe szedni mégis kellett, mert, ha Ambrosius énekét, mely nem is a XVI., hanem csak a IV. századból való, és ha a „Könyörülj rajtunk“, reggeli fohászt s más, a zoltárdallamokkal egyidős, vagy még régebbi dallamokat a dicséreték között lehetett ütemekbe foglalni, miért nem lehetett a zoltárok melódiáit is? Miután az ütemekbe foglalás meg nem történt, az énekeket vagy úgy, fogják a hívek tovább is egyenlő időértékű hangokkal énekelni, mint ahogy eddig énekeltek, vagy pedig, ha metrikus hangjegyek után: ez csak úgy alakulhat, mint ahogy pl. az V., XXV., XXXVIII., XLII., LXV. stb. zoltárokat unitárius atyánkfiaiak új (1934.) kiadása énekes könyvében találjuk. Ez a mód a legjobb: szöveg és dallam ritmusa egymásra találjanak, egymást támogassák.

A zoltárok szövegének ósdias fésületlensége egyfelől —, és a dallamoknak primitív lejegyzésben mutatkozó fogyatékosága, elhanyagoltsága másfelől nem alkalmas arra, hogy ehhez az énekeskönyvhöz a közönségben rokonszenvet keltsen.

(Folyt. köv.)

A sárospataki tehetségkutató munka.

Írta: Harsányi István.

1. Tehetségkutatásunk: lelkipásztorok, tanítók és tanárok felelős munkaközössége.

A Sárospataki Református Lapok utolsó öt évfolyamában elszórva több ízben jelent meg ismertetés a pataki tehetségkutatásról. Minden évben felhívást is teszünk közzé egyházkerületünk lelkipásztoraihoz és tanítóikhoz a tehetségkutatás érdekében. Időnkint a tehetségvizsgák eredményéről is számot adunk. Ezekből az írásokból, Istennek hála, egyre többen vesznek tudomást a pataki tehetségmentésről. Egyre több a vizsgára jelentkezők száma is. A most folyó tanév elején pl. 24-en vettek részt vizsgánkon, s így már meglehetősen könnyű feladat volt valóban jó diákok kiválogatása. Ebben az évben már 24 tehetségvizsgás tanulót tartunk számon gimnáziumunkban. Közülük az első félévi osztályozás eredményei szerint kitűnő volt 10, jeles 6, jó 5 és elégséges 3. Kitűnő és jeles együttvéve 66,6 százalék.

Már ez a vázlatos kimutatás is bizonyítja, hogy a tehetségkutatás munkája beváltotta a hozzá fűzött reményeket. Öt év alatt meggyőződünk arról, hogy ezt a munkát folytatnunk s minden rendelkezésünkre álló eszköz felhasználásával fejlesztenünk kell. Figyelmes olvasóink észrevehették, hogy ez a mozgalom keletkezése óta jelentékenyen elmélyült, kibővült és bizonyos mértékben módosult is. Tudjuk jól, hogy a mostani állapot sem végleges. Nem volna kívánatos, ha a mostani fokon megcsontosodnék a pataki tehetségkutatás munkája. Ennek a korszerű eszmeáramlatoktól is táplált munkának, amelynek olyan erős történeti gyökerei vannak sárospataki ref. főiskolánk múltjában, tovább kell fejlődnie. Minden magyar iskolában, de különösen nálunk erős gyökeret kell vernie, s minden magyar jövőért aggódó, felelősségérző református magyarnak bele kell kapcsolódnia, hogy célkitűzései megvalósulhassanak.

Munkánk komoly eredményeinek előfeltétele, hogy egyházkerületünk minden református lelkipásztora és tanítója, de azonkívül minden más öntudatos református ember is tudjon a mi tehetségkutató munkánkról. Sőt: ne csak tudjon róla, hanem kapcsolódjék is bele munkaközösségünkbe, mert minden magyar tehetséget kutató szem, minden segítségre kinyújtott kéz és anyagi lehetőségek megteremtéséhez hozzájáruló fillér a biztosabb, az értékesebb, a magyarabb magyar jövőt szolgálja.

A pataki tehetségkutatás egyik legalapvetőbb jellemvonása éppen az, hogy *felelős munkaközösség akar lenni*. Olyan munkaközösség, amely legelőször a lelkipásztorokra, tanítóokra, tanárookra s Szeretettfalva Sárospatakon megfordult polgáraitra számít, de nem zár ki senkit sem, aki felajánlja jó szolgálatait. Ennek a munkaközösségnek a természeté olyan, hogy komoly eredménnyel csak akkor dolgozhatik, ha a lelkipásztor társadalom, tanítóság és tanárság teljes mértékben átérzi és megérti azt

a nagy nemzetmentő hivatást, ami erre a munkára vár. Nekünk, patakiaknak, nem szabad elfelejtenünk, hogy Tompa Mihályt is az igrici tanító hozta be Patakra. Ezt a három társadalmi rendet komolyabb és értékesebb, testére-lelkére szabottabb munkaközösség alig hívogathatja. S vajjon nincs-e egyházi és nemzeti életünknek nagy szüksége arra, hogy éppen e három rend értse és becsülje meg egymás munkáját, hiszen mind a három ugyanazokért az eszményekért küzd.

Az alábbi sorok célja éppen az, hogy egyrészt azokkal is megismertessék és megszerettessék a pataki tehetségkutatást, akik azt még eddig nem ismerték, másrészt, hogy megfelelő irányítást adjanak mindazoknak, akik cselekvően akarnak bekapcsolódni ebbe a mozgalomba. *A kiválasztás bonyolult munkájának a gimnáziumba lépés előtt évekkal meg kell kezdődnie.* Kívánatos, hogy ez a kiválasztó munka egységes elvek szerint történjék, s hogy a tehetséges gyerekek már korán hozzájussanak bizonyos önképzési lehetőségekhez, s legyen valaki, aki már idejében törődik az ő állandó szellemi fejlesztésükkel. Így sokkal biztatóbb ígéretekkel kapcsolódhatnak a gimnáziumi munkaközösség életében. A kezdeti nehézségek leküzdéséhez nem lesz szükségük olyan emberfeletti erőfeszítésekre, mint különben lenne.

2. A tehetségkutatás gondolatának felvetődése.

A sárospataki ref. főiskola híres arról, hogy sok ösztöndíjat és jutalmat oszt szét növendékei között. Az ösztöndíjak és kedvezmények legnagyobb része azonban olyan természetű, hogy azokat csak jeles előmenetelű gimnáziumi tanulók kaphatják. Ez a megkötés természetesen vonta maga után azt, hogy első gimnazista növendékek nem részesülhettek komoly anyagi támogatásban. Az elemi iskolában elért eredmény alapján ugyanis nem lehet megbízható képet alkotni a gyermekekről minden esetben. Az elemi iskolai értesítő még nem határozza meg, hogy milyen tanuló lesz birtokosából a gimnáziumban. Ide ugyanis rendszerint olyan gyerekek kerülnek, akiknek elemi iskolai értesítőjük jó volt. Ha meggondoljuk, hogy ezekből kerülnek ki a gimnáziumban bukdácsoló tanulók is, meg kell értenünk azt, hogy az alapítványozók csak a gimnáziumban bevált ifjakat akarják hathatós támogatásban részesíteni. A tanári karok nevelő munkája is megkívánja, hogy csak a Patakon bevált tanulók részesüljenek komoly kedvezményekben.

Ez a gyakorlat azonban azt is eredményezte, hogy a nagyon szegény sorsban élő családok nem gondolhattak arra, hogy gyermekeik közül csak egyet is gimnáziumba adhassanak, még abban az esetben sem, ha tehetségesnek mutatkoztak, s a tanító úr váltig eulegezte is a szülőknek, hogy ezt a gyereket taníttatni kellene.

A hagyományokat őrző pataki iskola azonban nem nyugodott bele ebbe az átmeneti helyzetbe. Nem mondhatott le arról, hogy a szegények iskolájaként hiányozzanak diákjai közül a régi inasdiákok jogfolytonos utódai. Ha nem is az inasdiákotermény keretében, valahogyan más, korszerűbb formák között. *A kérdés lényege az, hogy a nincs-*

telen református családok tehetséges gyermekei is hozzájuthassanak a gimnáziumhoz. Ezt az állandóan megvalósítandó feladatként élő gondolatot fogalmazta meg és öntötte formába *Medgyasszay András* főiskolai igazgatótanácsos, egyházmegyei tanácsbíró a főiskola igazgatótanácsának 1934. június 18-án tartott gyűlésén. Javasolta, hogy létesíttessék egy alap, s abból az első gimnáziumba kerülő tehetséges, szegénysorsú tanulók részére jenek segélyben. Az Igazgatótanács a javaslatot elfogadta azzal, „hogy az ösztöndíjjárulékot 1 P-ről 2 P-re emeli fel, s kimondja, hogy a 2 P-ből 1 P, úgy mint eddig, az ösztöndíjalapítványok valorizációs alapjához csatoltassék, 1 P pedig az első gimnáziumba jövő szegény, de tehetséges gyermekek segélyezésére fordíttassék. Felhívja gimnáziumi székét, hogy a díjak odaitélésére az arra jelentkezőkkel megtartandó tehetségvizsga alapján tegyen javaslatot.” (74. jkv. pont.) Ezzel a határozattal született meg gimnáziumunkban az azóta egyre szélesedő és mélyülő tehetségkutatás. *Anyagi alap az évenként befolyó mintegy 500 P.* Az első tehetségvizsgát 1935 szeptemberében tartottuk meg. Az ideivel együtt tehát öt tehetségvizsgánk volt. A tehetségalapra felvett tanulók megoszlása a következő: 1935—36-ban 4, 1936—37-ben 3, 37—38-ban 1, 38—39-ben 6, 39—40-ben 9, illetőleg a nádudvari ösztöndíjjal együtt 10.

(Folyt. köv.)

IRODALOM

...„Nem hagyja az Ur büntetés nélkül“... Szomorújáték négy felvonásban. Irta: Hörcsik Lajos. Szerző kiadása. Nyíri. 1939.

„A magyar nép egén sötét felhőket látok... Virrasztásommal, imádságommal, minden erőmmel szeretném visszatartani... Ezért virrasztok, ezért éjszakázom...“ E sorokat Hörcsik Lajos szomorújátékának a jeligéjéből vettük és azért állítjuk ennek a néhány soros ismertetésnek az elejére, mert látásunk szerint nemcsak a darab megírását, hanem mindazt, ami abban történik, e jeligéül választott sorokban foglalt látás és magatartás magyarázza. Ami ebben a darabban történik: papválasztás, szektások megjelenése és meggyökerezése a gyülekezetben, a lelkipásztor küzdelme a veszendőbe ment juhokért, gyűlölet, góg, szerelem és halál, e látás körül forog, ennek ad keretet, ezt igazolja és köti a belőle kiütköző pátoszt frázis helyett a valóságos élethez. Mert a szerző szomorújátékában — és ezt mindig érezettni tudja — a valóságos élet egy darabját igyekszik ábrázolni, mégpedig olyannak, amilyennek a jeligéül választott sorok szerint is látnia kell, sötét alapszövegűnek, szomorú emberi sorsokból összebonyolódottnak, tragédiák felé futónak. Hogy mégsem lehanggoltan, hanem bizakodó érzésekkel teszi le az olvasó, ez azt mutatja, hogy a szerző nem egy a műkedvelő előadások műkedvelő szerzői közül, hanem író, aki nemcsak forgatója, hanem művésze is tud lenni a tollnak. Mégpedig nagyon szím-

patikus művésze, akit a darab tiszta idealizmusa, ennek az idealizmusnak a lelkipásztor alakjában tetőtöltött finom, tartózkodó formája és a mondani- valók sötét alapszövetén is sok helyen áttörő lírája, egészen közel segítenek az olvasóhoz. Emellett a meglepő művészi készség mellett tanuskodik az is, hogy bár a mű nevelői célzata élesen kidomborodik az események sorából, mintegy dokumentálva azt is, hogy a mű megírása nem pusztán művészi kedvtelés, hanem egy misszió vállalása volt, mondanivalója egy pillanatra sem válik csinálttá, papírizúvává, sőt a traktátusi-irodalom sokban rokontermészetű írásainak sokszor riasztó kenetességét sem találjuk benne. Azok az apró kisiklások, amelyeket a szerző valószínűleg a tömeghallgatóság ismert izlésének kedvezni akarva, hangsúlyozzuk, hogy csak igen kevés helyen (pl. a zsidó korcsmáros szerepeltetésének népszinművekre emlékeztető módja) megengedett magának, nem vonnak le a mű egészének értékéből és főleg a szekták elleni küzdelemben használhatóságáról.

Lelkipásztoroknak, állandó szindarabgondokkal küzdő ifjúsági Egyesületeknek és másoknak, elolvasásra és előadásra melegen ajánljuk. (U.)

Dr. Finkey Ferenc díszdoktorsága és kitüntetése.

A Kormányzó a vallás- és közoktatásügyi miniszter előterjesztésére megengedte, hogy a szegedi tudományegyetem Finkey Ferenc dr. korona- ügyész, tiszteletbeli egyetemi nyilvános rendes tanárt a jogtudományok művelése és a jogi oktatás terén elért kimagasló érdemei elismerésül a jogtudományok tiszteletbeli doktorává avassa és részére a tiszteletbeli doktori oklevelet kiadja.

A Kormányzó a miniszterelnök előterjesztésére Finkey Ferenc dr. koronaügyésznek nyugalombavonulása alkalmából az igazságszolgáltatás terén kiváló buzgalommal és odaadással teljesített szolgálata elismerésül a magyar érdemrend nagykeresztjét adományozta.

Lapunk szeretetteljes tisztelettel köszönti gazdag érdemei legmagasabb elismerésekor a feledhetetlen volt pataki professzort, a feledhetetlen kartársat, az örök pataki diákot, a pataki szellem drága értékeinek nemzete és egyháza szolgálatában istenáldotta hordozóját.

HIREK

— **Horthy Miklós kormányzó Urunk országzászlásának huszadik évfordulója.** Március hó elsején következett be. A hivatalos ünneplést Kormányzó Urunk legmagasabb óhajtása elhárította az ő személyiségéhez, a mi igazi magyar karakterünkhöz és a mai világhelyzethez híven. De a jubileum fénye és melege besugározta az országot és a sziveket. Az országgyűlés törvénybe iktatta a két évtizedes országzászlás érdemeit. *Tasnádi Nagy András*, a képviselőház elnöke, történeti horizontú

beszédben tárta a nemzet elé, hogy „*sem emberek, sem nemzetek sorsát nem a szeszélyes véletlen, hanem a Mindenható Isten akarata irányítja, aki, ha porbasujt is néha, felemeli mégis mindig azokat, — egyeseket és nemzeteket —, kiket nagy célok szolgálataira rendelt. Husz esztendővel ezelőtt is, rettenetes elhagyatottságunkban, megtépett, megcsúfolt, összetört állapotunkban a Gondviselő Isten adta az irányítást nemzetünknek, mikor a képviselőházban egybegyűltek úgyszólván egy akarattal választottak államfőt... És Isten adott erőt a választott férfinak, hogy a tátongó sir pereménél meg tudja állítani nemzetét. Sárospatak közönsége február 29-én este az Ipartestület nagytermében a Move által rendezett ünnepélyen hódolt a 20 éve országló Kormányzó Ur előtt. Az ünnepi beszédet Faltys Ferenc tartotta. Szavalt két képzős, Istók Barnabás és Tóth Bertalan. Énekelt a főiskolai regőcs csoport és az ipartestületi dalárda. A képzőintézet ének- és zenekara a Horthy-indulót adta elő. Március 1-én 9 órakor a templomban hálaadó Istentisztelet volt a tanári testületek és mindenféle ifjúság részvételével. A tanítás minden iskolában szünetelt.*

— **Csikesz Sándor temetése** nagy részvét mellett történt. A *Lelkészegyesület*-ben olvashatók dr. Révész Imre püspök igehirdetése, dr. Hüttl Ti-vadar, dr. Vasady Béla, dr. Kállay Kálmán, dr. Kiss Jenő, Szabó Imre esperes és Szabó Dániel búcsúbeszédei. Debrecen város díszsír helyet adott a nagy professzornak.

— **Farkas István püspökünk** a tehetségvizsgai akció támogatására 50 P-t utaltatott át a főiskolai pénztárba, amelyet hálás köszönettel csatoltunk ehhez az alaphoz.

— **Janka Károly** főiskolai lelkeszi gondnok hivatalosan meglátogatta február 28-án a sárospataki ref. gimnáziumot a teníztási órákon, délután pedig különféle internátusokat szemlélve meg, értekezletet tartott az angol-internátus tanári karával.

— **Dr. Zehery István kitüntetése.** A főméltóságú Kormányzó ur *dr. Zehery István* nyug. városi tb. főorvost, a gömöri egyházmegye gondnokát egészségügyi főtanácsossá kinevezte. A szép kitüntetéshez, amelyet egy élet munkája érdemelt ki, meleg érzésekkel gratulálunk.

— **Németh László író, orvos** levelet intézett *Móricz Zsigmondhoz*, a *Kelet Népe* főszerkesztőjéhez, amelyben tudatja vele, hogy törökvészúti háza mellé hajlandó a nyáron egy házmesterlakást építeni. A jövő télre családjával abba húzódik vissza, s a nagy házat átadja egy parasztkollégium céljaira. A *Kelet népe* általában témájává tette a népfőiskolát. A pataki, biztosléptű kezdés tudatában boldog örömmel olvassuk a kiváló magyar írók tavasszibongású frevorját és kívánjuk, hogy minden írói extraságtól ment életképes népfőiskolát alakítsanak ki, talán éppen a Boldizsár Iván levélének elgondolása szerint. (*Kelet népe*, 5. szám, 5. l.)

— **Zempléni lelkesznék** figyelmébe. A zempléni lelkesznék márciusi bibliaórájukat március 5-én kedden délelőtt 10 órakor tartják a pataki lelkeszslakáson. Mindenkit szeretettel várnak.

— **Kinevezés.** Pándy Árpád tanítóképzőintézet tanárt a vallás- és közoktatásügyi miniszter jan. 1-ével kezdődőleg elismerte rendes tanárnak.

— **Horthy-harang Hejőbábán.** Kormányzó urunk, mint nőtlen ember, sokszor megfordult Hejőbábán. Melcer László kir. kamarás házához kedves emlékek fűzik. Ezeknek az emlékeknek a hatása alatt a közelmúltban nagyobb összeget adományozott a hejőbábai ref. egyháznak. Az egyházközség engedélyt kért és kapott arra, hogy az adományból emlékharangot önttessen, amely a Kormányzó ur nevét viselje. A Horthy-harang, az adományozás tényét megőrkítő márványtáblával együtt, már megérkezett Hejőbábara és felavatása a közeljövőben fog megtörténni.

— **Érdekés és lélekbemarkoló visszhangja** támadt a magyar rádióknak a sárospataki ref. főiskoláról, a népfőiskoláról és a tehetség-kutató akcióról szóló február 21-iki közvetítésének: özvegy Cimponeriu Dénesné urasszony Budapestről értesítette a gimn. igazgatóságot, hogy hajlandó havonta 20 pengőt küldeni a közvetítés alkalmával is szerepelt Bárány Sándor II. o. tanuló kisebb kiadásainak fedezésére. A gimn. igazgatóság megleghangú levélben köszönte meg a lélek indításából származó elhatározást, amely remélhetőleg a főiskolához közelebb állókra is ösztönző hatással lesz.

HIVATALOS RÉSZ.

759/1940.

VIII. sz. Körlevél.

A visszacsatolt felvidék espereseinek, iskolaszéki elnökeinek és tanítóinak figyelmébe.

Tudomásom van róla, hogy a visszacsatolt felvidéki egyházakban több olyan tanító testvérünk teljesít szolgálatot, akik nem református tanítóképző intézetben szereztek oklevelüket még a cseh uralom alatt s akiknek épen ezért nincs kántori oklevelük, sem pedig vallásitanítási képesítésük. Ugy értesültem, hogy a felvidéki egyházmegegyék annak idején feltételesen erősítették be megválasztásuk után ezeket a tanítókat azzal a kikötéssel, hogy a hiányzó vallásitanítási vizsgát leteszik, illetve a kántori oklevelet megszerzik, ha kántori teendőket is kell végezniök.

Az Egyetemes Konvent 1924. évi 61. számú határozata kimondja, hogy az olyan tanítók, akik nem református képzőben szereztek oklevelüket, vagy vallásitanítási bizottság előtt szereztek képesítést, azoknak csakis református tanítóképzőben, jelen esetben a sárospataki tanító-képző intézetben kell vizsgálatot tenniök.

E rendelkezés értelmében felhívom egyházkerületünk valamennyi érdekelt esperesét, hogy a körlevélre hivatkozással figyelmeztessék külön is az egyházmegegye vallásitanítási képesítéssel nem rendelkező tanítóit, valamint kántori teendőket végző, vagy kántori teendők végzésére kötelezett tanítókat a hiányzó képesítésnek sárospataki tanító-képző intézetünkben 1940. évben való megkezdésére.

A vizsgálatok pontos anyagát és idejét a sárospataki tanító-képző intézet igazgatója fogja ugyancsak a Sárospataki Lapok valamelyik következő számában közölni.

Valamennyi visszacsatolt egyház iskolaszékéhez.

F. évi január 14-én megjelent III. sz. hivatalos körlevelem 4. pontjában közöltem azt a miniszteri rendeletet, amely intézkedik az ifjúsági, tanári és tanítói könyvtárak felülvizsgálásáról és az anyag kiselejtezéséről. Továbbmenően a vallás- és közoktatásügyi miniszter rendelkezett arról, hogy a kiselejtezett könyvek nemcsak a könyvtárakból, hanem az iskolás növendékek használatából kivont szlovák kiadási tankönyvek is összegyűjtendők és így az összegyűjtött könyvek becsomagolva a magyar királyi egyetemi nyomda címére Budapestre postán feladandók. A csomag portóját az átvevő Budapesten fogja kifizetni.

Atyafiúi szeretettel:

Miskolc, 1940. február 28. *Farkas István püspök.*

Alsózempléniek figyelmébe.

Az egyházmegegyei tanács határozata értelmében felhívom az egyházközségek presbitériumait, hogy egyházi, lelkesítő és iskolai ingatlanok telekkönyvi betéteinek kivonatát és a kataszteri birtoklevelek másolatait oly időben szerezzék be, hogy azok az egyházlátogatás idején a járási számvevőnek, aki az egyház és iskolalátogatásban szintén részt fog venni, ezek rendelkezésére álljanak. A házadó alap és legelő tiszta jövedelme ugyancsak igazolandó, ez utóbbi a legeltető Társulat által. Ezeknek a figyelembevételével fogják a számvevők a legközelebbi egyházlátogatás alkalmával a Vagyontörzskönyveket át-dolgozni és elbírálni.

Emlékeztetésül megjegyzem, hogy az egyházmegegyei ügyészi állásra a szavazat folyó évi március hó 20-ig küldendő be az esperesi hivatalhoz, ugyanaddig az ideig kell lelkésztestvéreimnek a rizikóbiztosítási 18 P-nyi díjat is az egyházmegegyei pénztárba elküldeni.

Atyafiúi szeretettel:

Cigánd, 1940. febr. 27. *Janka Károly esperes.*

Az alsóborsodi református tantestületek

figyelmét felhívom arra, hogy Borsod vm. és Miskolc thjf. város királyi tanfelügyelője a f. iskolai évben is megrendezi a körzeti ének- és tornaünnepélyeket. Kérem a tantestületek tagjait, hogy semmiféle mellékkörülményre ne legyenek tekintettel, hanem hazafias lelkük egész odaadásával és kötelességteljesítésével készítsék növendékeiket ezekre a nemzetnevelő és építő ünnepélyekre.

Atyafiúi szeretettel vagyok

Miskolc, 1940. február 26. *Pósa Péter s. k. esperes.*

Lelkészözvegyek gyorssegély alapja javára küldöttél már valamit?

ELŐFIZETÉSI DIJ:

Egész évre **10 Pengő.**
Fél évre **5 Pengő.**
 Lelekészek, tanítók és Kálvin-szövetségi tagok kedvezményes előfizetési díja **Egész évre 5—P.**

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel a könyvnyomtatás feltalálásának 500. esztendejében Sárospatakon.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJ-SZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF.

TARTALOM: *Gyülvész István*: Erdély felé... — Egyházfőhatósági látogatás sárospataki főiskolánkban. — *Hodossy Béla*: A jugoszláviai magyar reformátusok új énekeskönyve. (Folyt. és vége köv.) — *Dr. Harsányi István*: A sárospataki tehetségkutató munka. (Folyt. köv.) — *Tárczy Árpád*: Kövy — Kossuth-relief. — Csikesz Sándor Tanítvány-Baráti Kör. — Hírek. — Hivatalos rész.

Erdély felé...

*Március idusán, hű magyar testvérek,
Szeretném, ha kissé elcsendesednétek.
Szívetek megnyitni legyetek most készek,
Mert szólnak ma hozzánk az erdélyi bércek.*

*E bércek lakói üzennek: magyarok!
Tiétek lesz újra, amit Isten adott!
Mi összetartozik, eggyé fog az lenni,
Töletek már minket nem szakaszt el semmi!*

*Érik már csendesen Isten magvetése,
Mert reátekintett a sok szenvedésre...
Hűsz év könnyét, átkát Ő nem felejté el:
Eltörli majd mindezt kegyelmes kezével!*

*Szomorú magyarok, csak Őrá nézzetek!
Ne hitgezzétek ez árva nemzetet
Más népek kegyével, mert egyedül állunk...
Senki más nem érzi a mi árvaságunk!.*

*Vessetek el minden gögös önbizalmat,
S adjátok tudtára minden hű magyarnak,
Hogy hiába volna erős fegyverzetünk...
Nem ez kell! Nem ez kell! Kegyelem kell
[nekünk!]*

*Jézusunk kegyelme, hogyha felénk fordul,
Hogy megszabadítson a bűntől, nyomortul,
S bűneink siratva, tanít imádságra!
Akkor lesz e népnek újból szabadsága!*

*Ha betölti szívünk az ő hű szerelme,
S dicső Megváltóját elfogadja Benne,
Köztünk sok-sok lélek nem tekintve másra:
Készüljetekek akkor a feltámadásra!*

*... Igy szól az üzenet. S én fejem lehajtom...
Szívem viharjától könnybe borul arcom.
Mert igaz beszéd ez... érzem, látom, tudom...
Szánd meg árva néped, kegyelmes Jézusom!*

Edelény.

Gyülvész István.

Egyházfőhatósági látogatás sárospataki főiskolánkban.

Március hó 4—6. napjain örömnappjai voltak sárospataki főiskolánkban. Egyházkerületünk elnöksége: *Farkas István* püspök és *Farkasfalvi Farkas Géza* egyházkerületi főgondnok, valamint *Janka Károly*, főiskolai lelkeszi gondnok végezték hivatalos látogatói munkájukat a főiskolában. Mindnyájunk őszinte sajnálatára dr. gróf *Bethlen Pált*, a főiskola világi gondnokát gyöngéledése visszatarotta a vizsgálatban való részvételtől, amelyet máskor annyi odaadással, szeretetteljes érdeklődéssel és magas szempontok által vezetett hozzáértéssel teljesített.

Jól esett megéreznünk, hogy amit *Farkas István* püspök Sárospatakról, az itt folyó nevelői és tanítói munkáról szívében hordoz és amelyről annyiszor bizonyosságot tett a vele teljes egységben levő és a főiskolához hozzáfertt egyházker. főgondnokokkal, hogy t. i. „*oldd le a te sarudat, mert a hely, amelyen állasz, szent föld*“, most is érvényesült és alaphangját adta meg a hivatalos vizsgálatnak. Viszont érvényesült annak a megkövetelése is, hogy mindazok oldott sarukkal forgolódjanak munkájukban, akikre itt az ifjui lelkek megőrzése, ápolása, fejlesztése és kiművelése bízott. Hogy az ifjak ne fel-bukkanó politikai jelszavak-, ne szélsőséges világnézeti elvek, ne új megváltást ígérő vér- és fajelméletek szerint befolyásoltassanak, hanem százados tradícióinknak megfelelően, nemzeti és vallási örök eszményeink szerelmében nőjjenek. Készíttessenek elő a legmagasabb rendű élet szolgálatára. Valódi szolgálatra. Ne önző önérvényesülésre, hanem örökké friss, folyton megújuló, a valódi feladatokat meglátó és segítő munkára kész, lélekkel, erőket és képességüket odaáldozva a nagy és szent közösségek megépítésére Isten dicsőségére.

Az egyházlátogatóság tagjai minden délelőtt a tanítási órákon vettek részt. Hétfőn, kedden a gimnáziumi, szerdán a theol. akadémiai és tanító-

képző-intézeti órákon. A tanítóképző-intézetben a liceum kezd erőteljesen kibontakozni. Délutánonként a különböző intézményeket tekintették meg, így valamennyi internátust. Kedden 8—9-ig közös istentiszteletre gyűlt össze minden intézeti ág tanári testülete és ifjúsága, amelynek végeztével Farkas István püspök intézett nagyvonalú és összes nevelési kérdéseinket az Ige alapján megvilágosító exhortációt nevelőkhöz és ifjúsághoz egyaránt.

Az egyházkerületi elnökség és gondnokság az egyes intézeti ágak meglátogatása után valamennyi tanári testülettel külön-külön is tartott termékeny és áldott hatásokat kiváltó értekezleteket.

Az a munka, amelyet végeztek, újból bizonyosságot tett arról, hogy fáradságot nem ismerve, égő szívvel, a hivatásnak foglyul esett lélek tusakodásával, példaadó hűséggel szolgálták a drága Alma Matert s azon keresztül Isten dicsőségét.

A jugoszláviai magyar reformátusok új énekeskönyve.

Írta: Hodossy Béla.

III.

A továbbiakban először bizonyos megnyugvás árad el rajtunk, mikor számbavesszük, hogy a könyvekben 340 dicséret van. Ennyi ének talán kárpótlást nyújthat a zoltárszövegek tartalmi és alaki elavultságaiért, ma már szemet szűrő, lelket bántó gyarlóságaiért.

Fájdalom, ha végig olvassa az ember ezeket a dicséreteket, újabb csalódás éri, mert nagyon sok van köztük, amely nem áll kellő színvonalon. Jegyezzük meg jól, hogy nemcsak műveltebb egyének kívánják a jobb éneket. Református népünk nagy tömegének is megvan a természetes fogékonysága a valódi vallásos költészet iránt. Ilyenekkel kell jogos igényeit kielégíteni. Bibliai költészet kell, nem primitív versbe foglalt okoskodás, vagy krónikázás.

Minden változtatás, kellő simítás nélkül a dicséretes szövegének is csak kisebb része mondható jónak. Általában inkább azok jók, amelyek mai énekeskönyvünkben is ott találhatók. Vannak aztán még olyan szövegek, amelyek gyengék bár, de javítással, átdolgozással elfogadhatók lesznek. A többiek azonban csak kisélezetésre valók, mert Kálvin szavai szerint részint „üresek“, részint „esetlenek“, hogy súlyosabb szót tőle ne idézzek. Nálunk nem cifra szó az ének. Nem cerimonia. A kálvinista embernek tudnia, értenie és szívből átérnie kell, amit énekel.

Nem feladatomban, hogy az énekek minden tartalmi és alaki hibáját bemutassam. Erre is sor kerülhet még. Most csak úgy röptében legyen szabad néhány sort idéznem:

„Indíts vigasságot, Ó, kegyes Immánuel, Mert várlak valóban, Ó, te kiseded Sámuel. Jöjj el már Silóbal!”

Vagy: „E gyarló világon... Düljön le a dágon.”

(A 100. dicséretből.)

Hát lehet-e az efféléket „értellemmel és szívből” énekelni? Tele van a könyv ilyen és más gyar-

lóságokkal. Ősi énekeink ódon patináját nagyra becsülöm. De ne méltóztassék azt gondolni, hogy templomi énekek mindjárt jó, csak régi legyen. A régiség mellett lehet nagyon silány az ének. Talán elavult a nyelvezete, már érthetetlen, vagy esetleg homályos. Sokszor izlésünknek meg nem felelő furcsaság fordul elő benne. Megtörténik, hogy verselési, aztán ritmikai pongyolaságok is erősebben kiríznak a régi szövegből. Ilyenkor vagy a hozzáértő javítás segíthet, vagy el kell hagyni az éneket. Inkább keveset, de jót! Amivel nem az énekek nagy számát akarom kifogásolni. Ami jó, ha sok is, maradjon; de ami rossz, szükségéből sem kell.

A többiek között a temetési énekek is a rosszabbak közé tartoznak. Még most is alkalmak, és még különös alkalmak szerint is (szenvedő felett, énekes ember felett!) vannak elskatulyázva.

A mulandóság közös tulajdonunk. Alázatos véleményem szerint az ének ne a holtat beszéltesse, ne az egyént búcsúztassa. Azokat az érzelmeket szóltassa meg, melyek temetéskor az élőkben támadnak, vagy keletkezhetnek s ezek méltó kifejezésével adjon vigasztalást Isten tiszteletéhez illően.

Bizony, bizony, jobb énekeskönyvvel kellett volna megbecsülni Jugoszláviába szakadt testvéreinket. Az egyházi énekek ott nemcsak vallási tekintetben, hanem magyar nemzeti szempontból is sokszoros jelentősége volna. Idegen népek tömegei között a zoltáros könyvnek mutatnia kellene a magyar és református műveltség magas színvonalát; fölébreszteni és táplálni a hívek vallási és nemzeti öntudatát még abban is, hogy az ő énekeskönyvük tartalmában magvas, emelkedett; verselési formájában művészi; dallamaiban első rangú. Jaj, de messze van ez az énekeskönyv ettől!

(Folyt. és vége köv.)

A sárospataki tehetségkutató munka.

Írta: Harsányi István.

3. Módosulnak a célkitűzések.

A tehetségvizsgák megtartásában, a kiválasztás és jutalmazás gyakorlatában sok változás történt az elmúlt öt év alatt. Eleinte pl. olyan tanítogyerekeket is jutalmaztunk a tehetségalapból, akiknek szülei vagyontalansági bizonyítványt tudtak csatolni kérvényükhöz. Ma már a kb. 100 pengőn felüli állandó havi fizetéssel rendelkező szülők gyermekeinek ebből az alapból nem adunk ösztöndíjat, hogy annál többet kaphassanak az arra valóban rászorultak, a napszámosok, a nagycsaládú törpebirtokosok, munkások gyermekei, akik semmiképpen nem tanulhatnak, ha mindjárt az első évben nem kapnának hathatós támogatást.

Találkoztam már olyan emberekkel, akik azt hangoztatták, hogy nem kell elősegíteni a társadalom alsóbb rétegeinek a felemelkedését. Mindenekelőtt a középosztály gyermekeit kell átsegítenünk a középiskolákon, az ő kezükbe kell diplomát ad-

nunk, mert egy hivatalnok vagy egyéb középosztálybeli fia hogy menjen el kereskedőnek, iparosnak stb. Nagyon sokan vannak, akik szívesen merevíténék meg a mai osztályhatárokat.

Ma már csaknem mindenki tudja, hogy vezélyes fogalomzavar húzódik meg ez okoskodás mögött. Az osztályok között nem szabad mestersegesen fenntartanunk, sőt merevíténünk a választófalakat. Inkább minden módon meg kell könnyítenünk az egészséges átszivárgást, sőt a jó vérkeringéshez szükséges átömlést. Persze okos kiváló-gató szempontok alkalmazásával.

Le kell számolnunk azzal a régi felfogással is, hogy az igazi tehetségek úgyse kallódnak el; saját erőfeszítéseik segítségével is felküzdik magukat a magasabb társadalmi osztályokba. Gondoljuk meg, hány gazdag érték veszett el, míg néhánynak csakugyan sikerült a felemelkedés! A szabad iskola- és pályaválasztás még mindig nem komoly valóság nálunk. Csupán papirostétel, amely mögül hiányoznak a lehetőségek. Hogy menjen pl. középiskolába, minden magasabb érvényesítési lehetőség előiskolájába annak a 3—4 millió nincstelen magyarnak a gyermeke, akiknek még a mindennapi kenyerük sincs biztosítva megnyugtatóan. *Illyés Gyula* élmények alapján írja le ennek az ezerféle képen gátolt emelkedének a küzdelmeit.

Pedig mennyi szunnyadó erőnkvész kárba és rozsdásodik el azért, mert az állam és a társadalom nem nyújtja feléjük kellő időben segítő kezét, s nem teremti meg a kiemelkedés könnyű lehetőségeit ama valóban tehetségesek számára, akiknek a családjában legfeljebb messzi hívás, ködös álom az iskoláztatás, amiről szinte maguk között sem mernek szót ejteni, hiszen csak sebeket szagatnának vele. Ezzel a ténnyel szemben viszont nincs-e igen nagy szükségünk arra, hogy minél előbb minél több friss erejű, valóban értékes szellemi vezetője legyen nemzetünknek. Olyan vezetője, aki minden ízében és célkitűzésében megalkuvás nélkül hordozza és magáénak vallja a magyar nemzet célkitűzéseit, aki a maga helyén, s nem a szükmarku magyar élet elvetéltjének érzi magát.

A magyarságot mindig a szellem tartotta fenn, mondja *Szekfű Gyula*. Jövők sem reménytelen, de amíg az ősi magyar erők „egyetlen letéteményese, a szegény nép, és mindazok, akik nem felelősek az utolsó emberöltő hibáiért, ki nem alakítják az új vezetőosztályt, mely ismét történelmi multunk és jellemünk szerint fog cselekedni”, nem lehetnek nagy reményeink. (Mi a magyar?) — *Szabó Dezső* „Az egész látóhatár” c. könyvében így ír: „A magyar paraszt arravaló gyermekeiből kell intézményesen megújítást, egységet vinni a ma még zürzavaros középosztályba”. Amikor olyan végleteket képviselő emberek, mint *Szekfű Gyula* és *Szabó Dezső* ebben a kérdésben ugyanahhoz az eredményhez jutnak, teljes mértékben igazoltnak látjuk ezt a mi talajunkból nőtt, nevelői gond és felelősség által erősített mozgalmat.

Ezeket a meglátásokat teszi magáévá a pataki tehetségkutatás. Érezzük, hogy nem garázdálkodhatunk tovább a nemzet szellemi lehetőségei-

vel. Nem bizhatjuk tovább a véletlen kényére-kedvére azt, hogy ötletszerűen kit merít fel a többmillió magyar tenger mélyéről, s kiket itél kajánul elkallódásra a gazdag nemzeti értékeket tároló magyarok közül.

A magyar reformátusságnak nemcsak megfelelő keretei és lehetőségei, hanem kitűnő emberanyaga is van ehhez a munkához. Olyan emberkészlete, amelyben nemcsak kitűnő szellemi értékek lappanganak, hanem amelynek tagjai egyuttal fajiság tekintetében is a legtöbb esetben hordoznak igazi magyar jegyeket. Révész *Irmének* igaza lehet theologialag abban, hogy fikció ez a kitétel: a kálvinizmus magyar vallás. Azt azonban sem a magyar reformátusság köztudatából, sem a statisztikából nem lehet kitörölni, hogy hazánkban a különböző vallásfelekezetekhez tartozó egyének közül a reformátusokban található meg legnagyobb százalékban a magyarságra leginkább jellemző faji képletek.

Íme ezek a gondolatok húzódnak meg a sárospataki tehetségkutatás egyelőre szerény tényei mögött. Szeretjük ezt a munkát szellemi telepítés néven emlegetni. Ugy hisszük, hogy a magyar erők érvényesülését biztosító munkának egyik láncszeme ez. Olyan tehetséges magyar értékek felemelkedését akarja lehetővé tenni, amelyek sorsa különben teljesen a véletlen szeszélyére volna bízva.

Hangsúlyoznunk kell azonban azt is, hogy ezeket az ifjakat nem akarjuk elszakítani osztályuktól. Sőt: az a vágyunk, hogy ezeket állandóan érezzék az osztályuk iránti felelősséget, s majdan szellemi és társadalmi erejüket a magyar nép ügyének szolgálatába állítsák. Nevelésüknél soha nem tévesztjük szem elől ezt a célkitűzést.

4. Anyagi erők, társadalmi megmozdulások a pataki tehetségkutatás szolgálatában.

Tehetségkutatásunk ötödik évében a tanulóktól befolyó 500—550 pengőn kívül egyéb forrásokból is jelentékeny összeg áll rendelkezésünkre. Egy magát megnevezni nem akaró volt pataki diák a most folyó iskolai évben 720 pengőt küldött erre az alapra Szeretettfalva ösztöndíja címen. A gimnázium tanári kara 489 P-vel, a főiskolai igazgatótanács tagjai 150 P-vel növelték ez alapot. *Gesztelyi Nagy László* országgyűlési képviselő 150, az *Erdélyi János önképzőkör* 120 P-t adott ez alapra. Egyes egyházmegyék már évek óta segínyeznek pataki diákokat; a felsőborsodi egyházmegye nemrég ajánlott meg ez alapra évi 200 P t. A sárospatakon állomásozó 8. árkásztábor egy, az *Angol Internátus* pedig 2 tehetségvizsgás tanuló élelmezéséről gondoskodik. Egyházkerületünk főtiszteletű püspök ura kilátásba helyezte az anyagi támogatást az egyházkerület részéről is. (A segínyt már el is küldte. (Szerk.)

Kiemelkedő példát mutat a pataki tehetségkutatásba kapcsolódó nádudvari intelligencia azzal, hogy egy nádudvari napszámos kitűnően tanuló fiának összes költségét fedezi ebben az iskolai évben. A nádudvari társadalom erkölcsiében szászorosán visszakapja azt, amit erre a gyerekre költ. Hiszük, hogy az ő példájuk másokat is hasonló cselekedetre fog ösztökélni.

Megható *Cimponeriu Dénesné* úrnő megnyilatkozása. A sárospataki rádióközvetítés kapcsán megszólaltatták az egyik második tehetségvizsgás gyereket. Az ő apróbb kiadásának fedezésére ajánlott fel a nemeslelkű hölgy havonként húsz pengőt.

Az így állandóan gazdagodó források igénybevétele folytán jóleső érzésekkel számolhatunk be a következő adatokról: 24 tehetségvizsgás tanulót tartunk számon jelenleg. Kiosztottunk közöttük összesen 6175 P értékű segélyt, illetőleg kedvezményt. A 24 közül 5 teljesen ingyenes, fejenként 477 P-t kapnak. Az ő eltartásukra fordított összegben kívül a segélyek megosztása a következő: tehetségalapból: 920 P, tandíjkedvezmény: 885 P, tápintézeti segély: 950 P, internátusi kedvezmény 680 P, egyéb alapból 355 P. Önmagukért beszélnek ezek a számok.

A pataki főiskola még nem zárta le az anyagi támogatás kereteinek a támogatását Tervszerűen kapcsolja bele munkájába a kínálkozó lehetőségeket, s egyre több jel mutat arra, hogy a társadalom illetékes rétegei hathatósan bekapcsolódnak ebbe a mozgalomba.

5. A pataki tehetségvizsgák.

A pataki tehetségmentés hathatós támogatást akar nyújtani a segélyezetteknek. Éppen ezért *csakis olyanokat támogathat, akik azt teljes mértékben megérdemlik, s akik magukban hordozzák a biztositékát annak, hogy valamikor kamatostul visszadják a társadalomnak szellemiekben mindazt, amit tőle kaptak.* Ezt a pataki tehetségkutatás a *tehetségvizsgákkal* is igyekszik is biztosítani.

Öt év alatt a vizsgák is komoly átalakuláson mentek keresztül. Az első évben Patakon folyt le az egész vizsga. 1936. óta azonban már két része van e vizsgának. Az egyik a *selejtező rész*. Ez a gyermek falujában zajlik le a lelkipásztor és tanító felügyelete mellett. Teljes egészében írásbeli vizsga. Rendszerint egy fogalmazásból és néhány mennyiségtanpélda megoldásából áll. A gimnáziumi tanári kar idők folyamán állandósult vizsgabizottsága nézi át ezeket a dolgozatokat, s megállapítja, hogy a jelentkezők közül kiket hív be Sárospatakra a vizsga folytatására. *Ez a második vizsga két részből áll: írásbeliből és szóbeliből.* Mindkét rész kérdéseit és feladatait egyre nagyobb körültekintéssel, valamint a legújabb lélektani és pedagógiai kutatások eredményeinek a felhasználásával állítja össze a bizottság, s a vizsga után gondos mérlegeléssel állapítja meg nemcsak a növendékek rangsorát, hanem azt is, hogy kit érdemes és kit nem érdemes egyáltalában beemelni a gimnázium közösségébe.

Az évek során folyton alakuló módszer már annyira tökéletesedett, hogy az 1939—40. évre felvett 9 tanuló közül az ajánlás sorrendje szerint az első négy *kitűnő*, illetőleg *jeles* lett, s a három utolsó helyen ajánlott mutatkozott leggyengébbnek. Módszerünket még mindig nem tartjuk tökéletesnek. Tudjuk, érezzük, hogy ennél még mindig jobban meg tudjuk alapozni kiválasztó munkánkat. A gimnázium tanári kara érzi is e téren a komoly felelősséget, s elhatározta, hogy mihelyt meglesz

rá az anyagi fedezete, időnként felküldi Pestre a tehetségvizsga-bizottság néhány tagját a tehetségkutató módszerek beható tanulmányozására, s a tehetségvizsgálatokhoz szükséges képsorozatokot, iratokat és vizsgálati eszközöket beszerzi. Reméljük, hogy rövidesen olyan biztossá tehetjük eljárásunkat, hogy vizsgánk után az esetek igen nagy részében meg fogjuk tádni állapítani a jelentkezők képességeit sőt azt is, hogy az elindulásnál milyen erővel és eredménnyel tudnak belemerülni a munkába.

(Folyt. köv.)

Kövy—Kossuth relief.

Felhívás és kérés egyházkerületünk lelkipásztoraihoz és gyülekezeteihez.

A kulturális intézmények életét, mint amilyen a sárospataki ref. főiskola is, évtizedek, évszázadok során különféle hatások befolyásolják, alakítják. E hatások legtöbbször úgy olvad bele az intézménybe és annak történetébe, mint ahogy a patakok, folyók belefolyanak a tengerek vizébe: észre sem lehet venni kézfoghatóan hatásukat. Vannak azonban olyan hatások, amelyek korszakokon, sőt századokon keresztül irányítólag, alakítólag, döntőleg hatnak egy-egy intézmény további fejlődésére.

A sárospataki ref. főiskolát története folyamán kedvező és kedvezőtlen hatások tömege érte, befolyásolta. Ha mégis közelebbről megfigyeljük 400 éves főiskolánk lelki arculatát, azon különösen két vonás domborodik ki szembeszökően: erős vallásosság, s ugyanolyan erős hazafiasság. Nem is csoda! Azokra az időkre, amelyekben főiskolánkat Isten az Ő kifürkészhetetlen akaratából és kegyelméből fundálta, ez a kettős jegy volt az uralkodó a magyar hazában S csodálatos, hogy ezt a két vonást főiskolánk lelki arculatáról sem a századok viharai és megpróbáltatásai, sem a kifejezetten főiskolánk ellen intézett támadások nem homályosíthatták el. Sőt ellenkezőleg főiskolánk ezekért az eszményekért való harcban, amennyire tőle tellett, mindig első volt.

Azok a reliefek, amelyek főiskolánk főbejáratainak „mezőit“ ékesítik, e kettős eszméért vívott áldott munkának, ha kellett harcnak, drága emlékeit őrzik. S hogy ezek a reliefek milyen nevelő hatással vannak és lesznek időtlen időkgig, azt nem kell fejtegetni. A lélek indította egyházkerületünk közgyűlését, amidőn 1935. november 14-én elhatározta, hogy a husvét elsőnap persely-pénzeket 10 éven át főiskolai reliefekre kívánja fordíttatni. S azóta évről-évre szaporodik a reliefek száma, hogy hirdessék ezek is főiskolánk falain szónál hangsúlyosabban az Isten kegyelmét nemcsak most, hanem az utókor előtt is.

Tisztelettel és szeretettel kérjük tehát lelkipásztor-testvéreinket, hogy *szíveskedjenek a virágvasárnap istentiszteleten felhívni híveik figyelmét arra, hogy husvét első napján az adakozás sárospataki főiskolánk történetének egyházi és nemzeti szempontból jelentős mozzanatait megörökítő domborművek, a Kövy—Kossuth dombormű céljaira fog történni; kérjük egyzersmind, hogy a husvét elsőnap persely-pénzt az*

esperesi hivatalba küldjék be; esperes atyánkfiait pedig arra kérjük, hogy a begyűlt persely-pénzeket kimutatás kíséretében szíveskedjenek a *főiskolai pénztárba a relief-alapra* eljuttatni.

E tanév végén a Kövy-Kossuth reliefet szándékozunk felállítani. Három református művész dolgozik már a mintákon és hamarosan döntés alá fog kerülni, hogy kinek a munkája fogja hirdetni a nagy pataki tanár, Kövy és a nálánál is nagyobb tanítvány, Kossuth emlékét. Nemcsak pataki, de nemzeti szempontból is méltó dícserejünk mind a kettő; s ma, amikor szélesebb körökben is időszerű hangsúlyozni magyar mivoltunkat, valóban időszerű Kövynek és Kossuthnak az emlékét — amint az már előre megvolt évekkal ez előtt állapítva — megörökítenünk.

A kegyes hívek adományai nem fedezik egy-egy relief költségeit, hozzájárulnak azokhoz a tanári testületek és az ifjúság is, sőt más segély-forrásokat is igénybe kell vennünk évről-évre. Meg van azonban a reményünk ara, hogy a kegyes Hívek segítségével fedezni tudjuk a Kövy-Kossuth relief költségeit is.

Tárczy Árpád
gimm. és közigazgató.

Csikesz Sándor Tanítvány Baráti-Kör

alakult Debrecen a nagy professzor temetése napján. A volt tanítványok és barátok egy kis serege indította el a szervezkedés, összefogás munkáját azzal a célkitűzéssel, hogy a kiváló professzor és atyai barát emlékét hűséggel ápolja, s az általa megindított munkát tudományos és gyakorlati téren teljes erővel tovább folytatja. A legközelebbi célkitűzéseket memorandumba foglalták a jelenlevők, s gondoskodtak annak illetékes helyekre eljuttatásáról. E memorandum első pontjában kérték az ORLE vezetőségét, hogy a közgyűlés végleges határozatáig is hagyja meg a Csikesz Sándor által alapított Theologiai Szemlét a tanítvány-barátok kezében, s bizza a szerkesztést dr. Módis László felkérésre, a kiadás ügyek intézését dr. Farkas Ignác vallástanárra, akik eddig is részt vettek ezekben a munkákban, s legjobban ismerik az alapító elgondolásait, terveit, szellemét. Továbbá D. Dr. Révész Imre püspök ur útján kérték a debreceni Kollégiumot, hogy bocsásson rendelkezésre egy szobát a Kollégiumban „Csikesz Sándor szoba” céljára, ahol összegyűjtenék az elhunyt irodalmi hagyatékát, emlékeit, feldolgoznák és elrendeznék azt, s ahol a Theol. Szemle szerkesztősége és kiadóhivatala is helyet találna. Végül kérték a családot, hogy az irodalmi hagyatékot és emléket bocsássa rendelkezésre feldolgozás és közreadás céljára. Ez utóbbira már meg is kapták az igen kedvező választ. Mint további célkitűzések képezték megbeszélés tárgyát: emlékkönyv kiadása még az év folyamán, s emlékalap létesítése, mely fedezné az emlékkönyv, az építendő síremlék kiadásait egyenlőre, később pedig olyan alkotások létrehozását tenné lehetővé, melyeknek tervét már maga az elköltözött Professzor is felvetette. A tanítvány-baráti körhöz már eddig is

többen csatlakoztak az ország különböző részeiből s szinte többen sürgették leveleikben a Csikesz Sándor szellemében való továbbmunkálkodást. A tanítvány-baráti kör patrónusául Szabó Imre budapesti esperest, az elhunyt Professzor meghitt barátját kérte fel. Érdeklődőknek szíves készséggel állanak rendelkezésükre a tanítvány-baráti kör megbízottai: dr. Módis László, Debrecen, Nyil u. 108. és dr. Farkas Ignác, Debrecen, Péchy u. 9.

H I R E K

— **Lelkészképesítő vizsgálat Sárospatakon.** Február 29-én a megjelenésben akadályozott Farkas István püspök helyett Enyedy Andor és a szintén akadályozott Farkasfalvi Farkas Géza egyházkerületi főgondnok helyett Bernáth Aladár kettős elnöklete alatt II. lelkészképesítő vizsgálat volt Sárospatakon, amelyen Dabóczy István jó, Jónás Imre jó, Sarkadi Nagy József elégséges, Szendrey Károly jó, Sáfár József, Szikszai István elégséges eredménnyel tették le a vizsgálatot. Egy jelölt egy tantárgyból javító vizsgálatra utasított. Az ifjú Timótheusokhoz Enyedy Andor I. elnök intézett testvéri hangú, de az Igét tolmácsoló kibocsátó beszédet.

— **Kovácsvágáson** szép lendülettel folyik a vasárnapi iskolai munka. Vasárnap a két istentisztelet közt végzik fűtött iskolában ezt a munkát. Két egylet egy falumúzeum összehozásán dolgozik. Ebben a múzeumban csak olyan tárgyakat helyeznek el, amelyek kovácsvágási különlegességek. Azt a megjegyzést teszik, hogy noha a gyülekezet lélekszáma 638, a lelképásztor mellett nagyon elkelne még legalább egy munkaerő alkalmazása.

— **Néphangverseny Sárospatakon.** Nagy sikerrel valósították meg Sárospatakon fiatal tanárok, írók, művészek az első néphangversenyt, amelyen a közönség a legmagasabb művészi teljesítményekben gyönyörködhetett belépődíj nélkül. A néphangversenyen bevezető szavakat mondott dr. Szabó Zoltán akad. tanár, országgyűlési képviselő. Erőteljesen mutatott rá, hogy a magyar szív és lélek mennyire szomjuhozik a dal, a nóta, a muzsika után. Az első zeneszámot, zongora-hegedű-cselló darabot játszotta G. Tier, A. Milne és Szőke Balázs. Finn verseket mondott el Bertalan Imre. Szabó Ernő és Szabó Ernőné Beethoven egyik zongora-hegedű szonátáját adta elő. G. Tier Liszt: „Második rapszódiaját” játszotta zongorán. Istók Miklós Erdélyi József „Harc és dal” c. költeményét adta elő. A főiskolai vonós négyes kurucdalai után a főiskolai regösök éneke következett, amely tökéletesen megérezte, hogy az egész hangverseny a népért, a legszélesebb nagyközönségért volt.

— **A sárospataki ref. főiskola reliefjére** az ungi ref. egyházmegye egyházaiból beküldött perselypénzek. Nagykapos 7:29, Nyarád 3:79, Bés 4:43, Tiszasalamon 3:20, Tiszaásvány 1:70, Vajkóc—Mátyóc 3:30, Iske 3:56, Csicsér 5:16, Szirénfalva 2, Pinkóc 1:32, Vaján 4:10, Szürte 2, Kisrád 3:10, Bező 1:80, Csap 7:30, Bátfa 2:78, Palló 5, Nagyszelmenc 3:05 pengő. Összesen: 65:18 P.

— **Mit mond a magyar lét értelméről a magyar föld?** Ezen a címen tartott előadást a Péntek Esték keretében február 23-án dr. Hargitai Zoltán a ref. liceum és tanítóképzőintézet tanára. Az előadásnak, amely nyomon követte hazánk földjének, a Kárpátmedencének és a reáboruló növénytakarónak változásait napjainkig, frappáns és meggyőző erejű felelete a címben feltett kérdésre ez volt: ezer esztendő alatt a Duna—Tisza tája és népe annyira összeforrottak egymással, hogy népünk másutt, mint itt már nem élhet. Az „A nagyvilágon ekívül, nincsen számodra hely” tanítása tehát igazság; a létnek, mint magyar létnek értelme Európában csak ezen a földön lehet! A nemcsak nagy tanultságról, hanem ritka íráskészségről is bizonyosságot levő felolvasást hálás érzésekkel fogadta a hallgatóság.

— **A sárospataki ref. tanítóképző szereplése.** Az intézet „Comenius” önképzőköre február 23-án a dicsőemlékü Mátyás király 500 éves születésnapja alkalmából gondosan előkészített emlékünnepelet tartott. A nagy királyról Tóth Dezső V. éves növendék emlékezett meg. — Ugyancsak az intézet ifjúsága a helybeli népművelési csoport felkérésére az intézet rajztermében dalban, versben, felolvasásban és szindarabban varázsolták elénk a nagyemlékü király korát. A műsoros est Csuka Andor tanár vezette be. A jólsikerült est Kocsis János hitoktató-lelkész áhitatával ért véget.

HIVATALOS RÉSZ.

886/1940.

IX. sz. Körlevél.

Lelkipásztor és állástalan s. lelkész-testvéreimhez.

Hivatalos eljárás során igazolva lett az, — hogy ünnepi legációk specifikálása kapcsán — a tiszáninneri egyházkerületbeli egyének, sárospataki diákok, vagy volt diákok, állástalan s. lelkészek érdekében — fegyelmi vétséget képező olyan beírás fordult elő, amellyel a tiszántúli testvér egyházkerület főiskolájának és támogatásra szoruló ifjúságának okoztak felelőtlen és testvérietlen módon érzékeny kárt és sértették meg törvényerejű egyházkerületi szabályrendeletet. Adott esetben megtörtént, hogy a tiszáninneri egyházkerületbe bekebelezett egyik s. lelkész a tiszántúli egyházkerület két gyülekezetében vállalt ünnepi követséget. A múlt év őszén a tiszántúli egyházkerület őszinte testvéri szeretettel járult hozzá az irányú kérésünkhöz, hogy a beregi legációk ügye óhajtasunk szerint legyen elintézve... A békés egyezség megkötése után történt meg az eléggé el nem ítéltető, előbb említett minden törvényes alapot nélkülöző specifikálás és ünnepi követség vállalás. Amidőn az ünnepi követséget vállaló állástalan s. lelkész e vétségéért megfeddem, figyelmeztetem a kerületbéli állástalan s. lelkészeket, főiskolai hallgatókat, középiskolai tanulókat, hogy a beregi egyházkerület egyezményes helyeit kivéve, a tiszántúli egyházkerület gyülekezeteiben ünnepi követséget vállalni ne merészeljenek, még akkor sem, ha a kezdeményezés erre nézve esetleg magától az illetékes lelkipásztortól, vagy egyházközségtől indulna is ki...

Kerületem ifjúságának meg kell tanulnia, hogy a

szegénykedés nem jogosít fel senkit sem arra, hogy rendbontó és másoknak tudatosan kárt okozó lehessen büntetlenül.

Valamennyi iskolaszék figyelmébe.

Az állástalan tanítók megsegítése és elhelyezése ügyében a vallás- és közoktatásügyi minisztérium 1934. évben kiadott 69030 VI. ü. o. sz. rendelete a nem állami elemi népiskolákban csak olyan megválasztott tanerő részére engedélyezett fizeteskiegészítő államsegélyt, aki az alkalmazás, vagy megválasztás időpontjánál legalább két évvel előbb szerezte oklevelét.

Az utóbbi idők gazdasági helyzetének alakulása folytán a diplomás férfi munkaezők elhelyezkedése könnyebb lett, úgyhogy a több éves oklevéllel rendelkező állástalan férfi tanerők nagyrésze állásba jutott. A vallás- és közoktatásügyi miniszter úr erre tekintettel a fenti rendelkezés hatályát megszüntette és a közigazgatási bizottságoknak elrendelte, hogy az 1940—41. évtől kezdve (ill. a református iskoláknál és egyéb nem állami iskoláknál már a folyó tanévben is) a pályázati hirdetmény alapján választott férfi tanerők oklevelének keltét és minőségét csak abban az esetben bírálja felül, ha régebben végzett, a feltételeknek is megfelelő, indokolatlanul mellőzött pályázó is van.

A rendelet kibocsátása értelmében tehát a népiszkolai segélydíjas tanítói minőségben fizeteskiegészítő államsegély igénylésével már a fenti rendelkezés szerint már a folyó évben alkalmazható férfi tanerő.

A rendelet eltiltja a pályázati hirdetményben az olyan kitételeket, amelyek helyi jelöltre, vagy álláson megelőzőleg működött segélydíjas tanerőre vonatkozik, vagy általában a pályázókat elriasztja a pályázattól.

Atyafiságos szeretettel:

Miskolc, 1940. március 2. *Farkas István püspök.*

Csere. Tiszáninneri kerületben levő lelkészi állásomat elcserélném parókus lelkész hasonló javadalmaszús állásával. Nyugdíjalap jelenleg évi 4900 P, melynek kb. a fele államsegély, a többi helyi javadalomból tevődik össze. Lélekszám 446. Vasuti állomás 6 km. Nagy város fél óra vasúton. Villanyvilágítás. Felbélyegzett ajánlatokat a szerkesztőség továbbítja.

Keresem Biliczky János születési anyakönyvi kivonatát. Született 1791 körül. Keresem továbbá Biliczky Jánosnak Czako Erzsébettel kötött házasságáról szóló anyakönyvi kivonatát 1824—1843-ból. A megtaláló illő jutalomban részesül. *Nagymáthé* Béla lelkész, Abaujszántó.

— **Igazolás céljából** szükségem van néhai nagyapám: Jászay István *születési bizonyítványára*, valamint néhai nagyanyámmal: Tarnóczy Jusztiniával kötött házasságát igazoló *házasságlevelére*. Nagyapám ref. vallású volt és Abauj Torna megye valamelyik községében születet 1830. év körül és ott is kötött házasságát 1850. év körül. Apja: Jászay László, fiútestvérei: Antal és Gábor voltak. Aki a kért adatokat megküldi, annak készséggel fizetek 10 P tiszteletdíjat. *Jászay Miklós* járási m. kir. gazdasági felügyelő. Kiskunhalas.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel a könyvnyomtatás feltalálásának 500. esztendejében Sárospatakon.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJ-SZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF.

TARTALOM: *Komjáthy Aladár*: Hátráló reformátusság. — Meghívó. — *Hodossy Béla*: A jugoszláviai magyar reformátusok új énekeskönyve. (Folyt. és vége.) — *H. I.*: A „Péntek Esték” záróelőadása. — Hírek. Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek.

Hátráló reformátusság.

Ki tudná elsorolni azt a rengeteg sérelmet, amiben a reformátusságnak része volt a forradalmak után? Az ultramontán szellem első sorban az ünnepélyek alkalmával mutatta meg, hogy a többségi vallásfelekezet a kisebbséggel együtt nem ünnepelhet. Micsoda kellemetlenségek voltak az ünnepélyek alatt, azután mennyi kínos kendőzgetés, üres „kimagyarázkodó” beszédek, sértő és megálázó eljárásuknak képmutatással való mentegetése. De folytatódott a sérelmünk hatalmi jelvényüknek középületekre való erőszakolásával. Ezt azonban csak ott erőszakolták, ahol tulnyomó többségben vannak és ahol biztosak voltak abban, hogy akciójuk nem fog akadályokba ütközni. Az ultramontán szellem beférkőzött egyesületekbe és mindenütt éreztette fölényét, bomlasztó törekvését. Ott van már a kaszárnyákban, az ipari vállalatokban, nem is beszélve az állami hivatalokról, iskolákról.

De nem is csoda, hogy ennyire előre tör a klerikalizmas. Hiszen a reformátusság sehol nem emeli fel tiltakozó szavát. Csak magunknak beszélünk, de akkor mikor valami méltánytalanság ér bennünket, sem a sajtóban, sem a fórumon egy szót sem szólunk. Sőt, ha véletlenségből kitört itt-ott egy bátor hang közlünk, még mi igyekszünk azt halkítani, vagy csendesíteni.

Azután az nagy hibánk, hogy egyháztársadalmunk teljesen szervezetlen. Nem teszünk semmit egyszerre, csak itt ott szórványosan. Nem régen az egyik szórvány községi iskola ref. növendékei számára azt kértem a tanfelügyelőségtől, hogy engednék meg a hangos keresztvetés alatt elmondani két soros hitvallásunkat: „Református magyar vagyok, halálomig az maradok.” Elutasítottak azal, hogy nincs hatáskörük ennek a todalékimának az engedélyezésére. Akkor visszaírtam, hogyha a hangos keresztvetésre adhattak két évvel ezelőtt engedélyt és azóta szűkebb lett a hatáskörük, írják meg, hogy hová fellebezhetem meg végzésüket? Megírták, de amikor beadtam a fellebbezést, személyesen felkeresett a vármegyei tanfelügyelő és

kért, hogy vonjam vissza a fellebbezést. Ha megteszem, megígéri, hogy szeptember 1-től eltiltja a hangos keresztvetést. Erre azt mondtam, hogy fellebbezésemet csak olyan áron tudnám visszavonni, ha úgy a keresztet kitennék a tanteremből, valamint a keresztvetést teljesen eltiltanák az iskolában. Erre kijelentette, hogy a kath. vallásuaknak megengedte úgy az egyiket, mint a másikat a miniszter, ő nem parancsolhat a miniszternek, hogy nekünk is tegyen valamit. De azt hangsúlyozta, hogy akkor volna eredménye ennek, ha ilyen természetű kéréseinket egyetemesen terjesztenénk a miniszter elé. Ne szórványosan, hanem egyszerre.

Nem tudom megítélni a helyzetet eléggé, gyávák vagyunk-e, vagy közömbösek? Egy a tény, hogy minden vonalon hátrálunk. Még az idegeink sem jók, mert egyszerűen nem bírjuk a harcot. Hízunk az álbékességben és kényelmünkért feláldozunk mindent. Micsoda lehetetlenség az, hogy kényelmi szempontból még most sincsen elemi iskoláink részére református tanterv, használjuk az államit és gyermekeinknek írni kell a halottak napjáról. Hiába tanítjuk azután vallásórán, hogy mi nem tartjuk a halottak napját, mert a gyermekek épen az ellenkezőjéről hallottak.

Szomorú időket élünk nagyon. Nem tudjuk hová vezet majd ez az agresszivitás, ami a többségi vallásfelekezet részéről megnyilvánul? Csak annyit látunk, hogy mindenképpen a mi romlásunkra és tönkretételünkre. Bár alakulna már olyan politikai párt, amely célul tűzné ki ennek az ultramontán szellemnek a kiirtását. Az még talán felébresztené a református tömegeket és megpezdítené ezt a közönyös és aluszékony egyháztársadalmat. Maholnap már olyan magatartást fogunk tanúsítani, hogy még az utcára sem merünk kimeni vallásunk miatt, mert szégyelni fogjuk a Krisztus evangéliumát. Ilyen féltünk és hallgatag emberekkel, mint amilyen mi vagyunk bajos dolog harcot kezdeni, de nem is lehet, mert mi a kényelmünket, kongruánkat, meg én nem tudom miféle előnyöket jobban szeretünk mindennél, még az Anyaszentegyháznál is. Hátráló reformátusok vagyunk ez a színigazság.

Komjáthy Aladár.

Meghívó.

Szeretettel meghívjuk lelkipásztor testvéreinket f. évi május hó 7—8. napjain az egyházkerületi elnökség elnöklete alatt Sárospatakon, a Főiskola imatermében tartandó *lelkészi továbbképző konferenciánkra*. A konferencia május 7-én reggel fél 9 órakor áhitattal kezdődik és másnap délután áhitattal végződik.

Konferenciáink célja: Egyetemesen tájékozódni és közös elvi alapokra jutni napjaink legaktuálisabb kérdéseiben, amelyekre nézve minden igehirdetőnek biztos útmutatással kell szolgálnia gyülekezetében. Ezért konferenciánkon, az országosan megállapított programba illeszkedve, a következő előadások fognak elhangzani: Bevezető és üdvözlés, Farkas István püspök. A mai világhelyzet (dr. Szabó Zoltán), Egyházunk tanítása az államról (dr. Nagy Barna), Egyházunk és a mai legfontosabb szociális kérdések (Varga Imre), Faj, nép, nemzet (dr. Ujszászy Kálmán), A földbirtok-reform (dr. Trócsányi József), A jövő útja (dr. Enyedy Andor). Az előadásokat hozzászólások és megbeszélések követik. A reggeli és esti áhitatokon a szolgálatokat végzik: dr. Zsiros József, Kiss József, Kovács József és Konkoly-Teghe István.

Az ellátás díja, amelyben benne foglaltatik 2 reggeli, 2 ebéd, 2 vacsora és egy éjszakai szállás 5 (öt) pengő.

A rendelkezésünkre álló anyagi alapból módunkban lesz a konferencián résztvevők közül a legjobban reászorulóknak utiköltségének jelentős részét megtéríteni.

A jelentkezések április hó 15-ig küldendők be a theol. akadémiai igazgatói hivatal címére, annyival is inkább, mert későbbi jelentkezők anyagi segítségben nem részesülhetnek.

Szeretettel kérjük lelkipásztor testvéreinket, hogy konferenciánkon minél nagyobb számban vegyenek részt.

Atyafiúi szeretettel:

Miskolc—Sárospatak, 1940 március 14.

Farkasfalvi Farkas Géza sk.
egyházkerületi főgondnok.

Farkas István sk.
püspök.

Dr. Zsiros József sk.
theol. akad. igazgató.

Tárczy Árpád sk.
közigazgató.

A jugoszláviai magyar reformátusok új énekeskönyve.

Írta: Hodossy Béla.

IV.

Együtt mélység és magasság. Míg a zoltárdallamok kiválóságát az egész művelt világ elismeri, a dicséret-dallamok között csak kevés van olyan, mely valóban alkalmas arra, hogy „a szent tárgyat megfelelő sullyal és méltósággal“ zengje, az ének-szöveget szárnyra véve, a menny felé ragadja. Mikor azt láttam, hogy a számuk nagy, igen megörültem. Ugyanis, az 1806. évi kiadású zoltáros könyvben 40 —, az 1870-es években

kiadottban már csak 35 dicséret-dallamot találunk. És míg a most használatban levő énekes könyvben is csak 83 dallam van, addig a jugoszláviai ref. énekeskönyv 165 dallammal dicsekedhetnék. De mit ér, ha nagyobb részük selejtes tingli-tangli.

Szomorú tapasztalatom van a tekintetben, hogy nálunk sokan szeretnek a más fejével gondolkozni. Én nem ezek számára mondtam el véleményemet. Aki itéletet akar alkotni e könyvről, nézzen és lásson a maga szemével is és ítéljen saját meggyőződése szerint. Aztán feleljen arra, mi szükség van magyar református énekes könyvben idegen ritmusban megírt szövegekre? Ilyenek sem a korábbi református, sem a római katolikus, sem az unitárius, sem a lutheránus, mai napság használatos nép-énekes könyvekben nem fordulnak elő. Az idegen ritmusban írt szöveg vad-idegen dallamot is kíván. Ezért ragaszkodnak hozzá? Pedig nem vagyunk rászorulva egyfelől, másfelől viszont józan magyar érzésünk az ilyesmiket visszautasítja.

Ha összehasonlítjuk ezt a könyvet a „Szent vagy Uram“ r. kath., aztán a dunántuli ág. hitv. evangélikusok és tovább az unitárius atyánkfiai-énekeskönyvével, e tekintetben a következő eredményre jutunk:

	magyar ritmusu-	idegen ritmusu dallam:
1. unitárius:	80 százalék	20 százalék
2. róm. kath.:	79	21
3. ág. h. ev.:	63	37
4. jugoszlávi		
magyar ref.:	30	70

És ez történik szín magyar kálvinista néppel. Van énekeik között orosz, héber, portugál, német stb. dallam. De magyarsága csak 30 százalékos!

Nyugodtak lehetnek a szerbek, horvátok: nem sok magyar dallamot fognak az ottani reformátusok kicsi gyülekezeteikben énekelgetni.

A magyar ritmust kiveszi szájukból ez az új énekeskönyv.

Nem elég az, hogy sok az idegen dallam s köztük nagy számmal olyan, melynek szövege is idegen ritmusu, hanem még a hitelesen régi magyar dallamok ősi ritmusát is megrontja, idegen zenét utánzó téves ütemezésével megfosztja nemes magyarságától. Ilyenek: Ne szállj perbe én velem... (34. sz.), Jövel Szentlélek... (155. sz.), Adjunk hálát mindnyájan... (160. sz.), Nagy háladással... (210. sz.), Adjunk hálát az Urnak... (222. sz.) stb. stb.

Ugyanezt cselekszi Kálmán Farkasnak Fejes I. és Szász B. szövegére írt dallamaival, melyeknek színmagyar ritmusát minden indok és alap nélkül barbár módon változtatja meg és töri össze. Léway József „Gondviselő jó Atyám vagy“ kezdetű énekének szép magyar dallamát kicserélte idegen dallammal. (66. sz.) Ehhez fogható tatár-dulás, mint amelyet ez a könyv elkövet, nemcsak a református, hanem általában a magyar egyházi énekzene berkeiben sem fordult még soha elő.

Van a könyvben sok olyan fogyatkozás, következetlenség, tévedés, mit szóvá kell tenni, de most még egyelőre csak a következőkre szorítkozom:

A „Dicséret, dicsőség“ kezdetű énekverset kétszer találjuk: a 30. sz. alatt, mint záró éneket, aztán a 250. sz. ének 10 ik verseként. Elfér a könyvben. Ámde a „Krisztus ki vagy nap és világ“ kezdetű ének dallamát is kétszer közli, és pedig a 29. és a 223. sz. alatt. Nagyon jellemző, hogy mind a kétszer más ütemezéssel és mind a kétszer hibásan, helytelen ütembeosztással.

Szinte kimeríthetetlen az a sok gondatlanság, vétség, mit ez a könyv a szövegnek a dallammal való viszonyában a magyar nyelv szelleme, aztán külön a hangsúlyos, és külön a jövevény, időmértékes verselés törvénye ellen egyaránt elkövet. Ilyen vétségek az ujonnan javított és átdolgozott szövegek között is bőven találhatóak.

Végül megemlítem, hogy a szokásos ütemelőjelet egy énekben sem írja ki. A kulcs, hangnemi előjelek csak a kezdő sorokban vannak kiírva, más minden sorból elmaradtak. Ez nemcsak felületességre mutat, hanem arra is vezet. A róm. kath., ág. hitv. ev., valamint az unitáriusok énekeskönyvében mindez gondosan, ahogy kell, ki van írva.

Ha ez a könyv valóban előkép akarna lenni, Geleji Katona István szavai szerint azt kell mondanunk: *vétkes példáról nehéz igaz himet varrani*. Ebből az előmunkálatból csak azt tanulhatjuk meg, hogyan nem kell énekes könyvet szerkeszteni, és milyen énekes könyvre nincs szükségünk. (Vége)

A „Péntek Esték“ záróelőadása.

Dr. Szabó Zoltán felolvasásával fejeződött be március 8-án a *Péntek Esték* hatodik előadássorozata. „Mit mond a magyar lét értelméről magyar népünk?“ — ez volt az előadás címe. Olyan kérdés ez, amelynek a komoly ismerete nélkül gyökeresen és az egyetemes magyarság érdekeinek megfelelően nem lehet megoldani, nemzeti létünk vajudó problémáit. Nem közömbös az, hogy mit vall erről a kérdéstről a magyarság 19/20. része. Regős-theologusok adatgyűjtése, világháborúból, hadifogságból származó levelek, naplók, versek és egyéb irodalmi megnyilatkozások, s falusi iskolásgyerekek őszinte írásai alapján keresett feleletet dr. Szabó Zoltán a fenti kérdésre. Nagy tanulsággal, felelősséget ébresztő hangulatban hallgatta a közönség az érdekesnél érdekesebb megnyilatkozásokat. Reméljük, hogy a felolvasó a rendelkezésére álló mérhetetlen anyagból rövidesen sajtó alá rendez legalább egy füzetnyit — mindenki okulására.

Az előadás után *Tárczy Árpád* gimn. és közgazdász zárta be a *Péntek Esték* idei előadássorozatát, hálás köszönetet mondva a közönségnek komoly érdeklődéséért, ami lehetővé teszi a *Péntek Esték* célkitűzéseinek megvalósítását. H. I.

HIREK

Pozsga József

nagybarcai lelkipásztor életének 56-ik, lelkipásztorságának 33-ik, boldog házasságának 10-ik évében hosszas szenvedés után március 12-én vissza-

adta nemes lelkét Teremtőjének. Elköltözött lelkipásztor testvérünk 1894 május 18-án Miskolcon született. A miskolci gimnáziumban tett érettségi után sárospataki theol. akadémiánkra iratkozott be. Tanulmányait mindvégig jeles eredménnyel végezte. Lelkipásztori munkáját alázatosság, példaadó hűség s a Krisztus anyaszentegyházáért minden áldozatra kész és odaadó szolgálat jellemzik. Temetése március 14-én volt a nagybarcai templomból. Legyen pihenése csendes, emléke áldott. Hitvestársát és árván maradt kicsiny gyermekeit vigasztalja meg a Krisztusban megjelent égi Kegyelem.

— **Ifj. dr. runyai Soldos Bélát**, tornaljai szolgabíró a hubói ref. egyházközség egyhangú lelkesedéssel főgondnökká választotta.

— **Neves pataki diákok a rádióban.** *Zsoldos Benő* nyug. kir. ítélőtáblai bír. a kiváló pataki diák, a „Pataki Diákvilág Anekdotakincse“ megfelelő adatainak felhasználásával „Nagy embereink sárospataki diákkorából“ címmel érdekes tárgyú felolvasást írt. A Rádió igazgatósága az országos nevű pataki diákokról (II. Rákóczy György, Kossuth Lajos, Szemere Bertalan, Tompa Mihály stb.) szóló felolvasást március hó 29-re vette fel műsorába.

— **Zenei kollégiumok sárospataki főiskolánkban.** A főiskolai ének- és zenekar tagjai *dr. Szabó Ernő* főiskolai ének és zenetanár vezetésével sorozatos zenei kollégiumokat rendeznek. Az első kollégiumon, mely december 15-én volt, Bach J. Sebestyénről Barsi Ernő II. hh. tartott felolvasást. Az a-moll invenciót zongorán játszotta Tömökösy Ilona V. o. t., a c-moll invenciót (hegedűn és zongorán) Barsi Ernő és Hubay Barna adta elő. A műsort Hubay Barna zárta be egy orgona preludiummal. A második kollégiumot március 2-án tartották a Beethoven-kultusz ápolására. Beethoven jelentőségét Vilimszky László VII. o. t. méltatta, aki hegedűn játszotta az F-dur románcot. A G-dur zongoraszonátát Hubay Barna. az op. 18 II. vonósnégyesből a menuettet a főiskolai vonós négyes adta elő, míg az énekkar az „ünnepi kánont“ énekelte. Ezt a kollégiumot a Sors-szinfonia I. tétele zárta be. A kollégiumokat nagyszámú közönség látogatja.

— **Március 15-ike főiskolánkban.** Sárospataki főiskolánk és tanítóképzőintézetünk tanári kara és ifjúsága március 15-ét a nagy nap jelentőségéhez méltó keretek között ünnepelte meg. Dél-előtt 9 órakor a tanárkarok és ifjúság hálaadó istentiszteleten vett részt a városi templomban. Délután a főiskola Mudrány-termében jól sikerült emlékünnepe volt, melyen Petőfi—Halmos—Nemzeti dalát énekelte a főiskolai kórus és a tanítóképzőintézet énekkara; Dr. Gulyás József: „Mit kíván a magyar nemzet“ c. költeményét szavalta Füzi István VIII. o. t. Mélyszántású ünnepi beszédet mondott *Csuka Andor* tan. képz. intézeti tanár. Magyar népdalvariációkat játszott a főiskolai zenekar. Az ünnepély Vitányi Iván V. o. t. szavalata, s Kapi—Králik: Légy bátor! kánonja után a Himnusz elénekülésével ért véget. — Este ugyan csak a főiskolai Mudrányteremben a tanári kar és ifjúság gazdag programú emlékesttel áldozott Má-

tyás király emlékének. Az emlékest műsora a következő volt: 1. Hunyadi induló: Előadta a főiskolai zenekar. 2. Ének Mátyás királyról, énekelte a Timotheus öregcserkészcsapat I. sz. regős csoportja. 3. „Magyar művelődés Mátyás korában“ címmel tartalmas emlékbeszédet tartott *Képes Géza* gimn. tanár. 4. A. Bauch: A reggel s Virágom, virágom (ismeretlen szerzőtől) énekelte a tanítóképző intézet énekkara. 5. Arany J.: Pázmán lovag. Szavalta: Baskay Gyula VIII. o. t. 6. Kisfaludy K.: Mátyás diák. Vigjáték 1 felvonásban. Előadták az ifjúság tagjai. A főiskolai zenekar számait *dr. Szabó Ernő* főiskolai ének- és zenetanár, a tanítóképző-intézeti énekkar számait pedig *Tóth Károly* tanítóképző-intézeti ének- és zenetanár tanította be. Az ifjúságnak a *Petőfi- és Kossuth-emléktáblához* való szokásos felvonulása a rossz idő miatt elmaradt.

— **KIE-napok a sárospataki ref. tanítóképzőben.** Március 9—10-én a sárospataki ref. tanítóképző-intézet S. D. G. egylete a képzős ifjúság részére KIE napokat rendezett. Pógyor István KIE nemzeti titkár szombaton délután tartott előadásában ismertette a Keresztyén Ifjúsági Egylet célkitűzéseit és munkáját. Az előadást este megbeszélés követte. A mintegy 40 különböző kérdés megtárgyalása, másnap, vasárnap reggel folytatódott az S.D.G. gyűlésen. Istentisztelet után Szilágyi Pál orvostanhallgató tartott értékes előadást a főiskolai imateremben: „Szerelem, barátság, tiszta élet“ címmel.

— **A sárospataki téli gazdasági iskola,** melynek agilis igazgatója: *Farkas Elemér* személyén keresztül, aki theol. akadémiánkon a gazdaságtant tanítja, főiskolánkkal is kapcsolatai vannak, március 10-én tartotta első nyilvános záróvizsgáját és évváró ünnepélyét. Amikor a vizsgán látottakról és hallottakról e helyen örömmel emlékezünk meg, nyomatékosan felhívjuk a környékbeli lelkipásztor-testvérek figyelmét, hogy gyülekezeteikből a sárospataki téli gazdasági iskolába mennél több ifjút irassanak be. Az ifjak itt a szakszerű földművelés elsajátítása mellett olyan lelki ségre is szert tesznek, amelynek gyülekezeteink életében feltétlenül meg lesznek az áldott eredményei.

— **Érdekes nevelői eszközt** próbál ki Miskolcon *Balázs Győző* gimn. tanár. Mint a Szabadegyetem vezetője utat nyit a középiskolai ifjaknak, hogy kiváló önképzőköri dolgozataikat a Szabadegyetemen mutassák be. Az egyes önképzőkörök nagy lelkesedéssel fogadták az ifjúság lelkes barátjának, Balázs Győzőnek kedves és okos kezdeményezését.

— **Előfizetési felhívás.** „Szent Pál apostol élete“, James Stalker D. D. után angolból átdolgozva ez év első felében — lehetőleg pünkösdre a Sylveszter nyomdában megjelenik, körülbelül 7—8 ív terjedelemben. Ezt a művet egy angol szaklap, a „Christian Leader“ röviden így jellemzi: „A szent életrajzok drágaköve“. Előfizetési ára: fűzve 2 P, kötve 3 P. *Lukácsy Imre* ny. ref. lelkész Dunavecse.

HIVATALOS RÉSZ.

940/1940. **X. sz. Körlevél.**

Valamennyi lelkipásztor-testvérem figyelmébe.

Az utóbbi időben mind jobban érdeklődnek lelkipásztor testvéreim az OTBA tagság ügyében. Az egyetemes konventtől kapott értesítés szerint a konventi elnökség ismételt előterjesztést tett a vallás- és közoktatásügyi minisztériumhoz s a tárgyalások meg is indultak. Igéretet kapott az elnökség arra nézve, hogy a lelkipásztorok OTBA jogosultsága 1940. évi április 1-i hatállyal lehet, hogy el lesz ismerve. A visszacsatolt területi lelkipásztorokra nézve az egyetemes konvent elnöksége ezt írja: „A visszacsatolt területen levő lelkipásztorok ebben a tekintetben megítélésünk szerint más elbírálás alá esnek, mint a csonkaországiak. Ugyanis a visszacsatolt területen levő lelkipásztorokat 1939. december 31-ig a cseh-szlovák jogszabályok szerint járó szolgáltatások illették és illetik meg. Ezek között volt az OTBA-nak megfelelő gyógyalap szolgáltatás. Ezt az igényt megerősíti az a tény, hogy a visszacsatolt területen levő lelkipásztorok illetményeiből a cseh szlovák kormány által megállapított mértékig gyógyalap-hozzájárulás egészen 1939. december 31-ig levonott.“

E kérdés helyes megoldási módjának az látszik, ha a visszacsatolt területen levő azok a lelkészek, akik az 1939. év folyamán a gyógyalappal szemben ellátási igényt támaszthattak volna, az igényüknek megfelelő összegű segély engedélyezése iránt a vallás és közoktatásügyi miniszter úrhoz folyamodnak.“

Fentieket lelkipásztor-testvéreim tájékoztatása és mihez tartása végett közöltem. Atyafiúi szeretettel:

Miskolc, 1940. március 11. *Farkas István*
püspök.

Felsőzempléni lelkész-testvéreim figyelmébe.

Főtiszteletű Püspök úr 954-ik sz. körrendelete alapján felhívom lelkész-testvéreimet:

1. Valamennyi tanító-testvérünk utasítandó, hogy felterjesztéseiket az iskolaszék elkerülésével nem végezhetik, hanem minden hivatalos felterjesztés csakis szolgálati úton, az illetékes lelkipásztor, ha kell, a többi hatóságok igénybevételével eszközölnödjék.

2. Agyancsak a körlevél alapján felhívom lelkipásztor-testvéreimet, hogy minden egyes lelkipásztor a Főt. Kerületi Közgyűlés határozata értelmében havonként legalább egyszer tartozik meglátogatni az iskolát. Az iskolaszéki elnökök ebbeli ténykedése az erre a célra felfektetett „Látogatási Napló“-ban beírandó. Ezen felhívásomnak a betartását számonkérem a vizitáció útján.

3. A megküldött nyomtatványok árát eddig mindössze három egyház küldötte meg. Kérném minden anya- és leányegyház lelkészét, hogy a nyomtatványok árát, 4—4 pengőt postafordultával küldjék meg hivatalomnak, mert nekem is kötelezettségeim vannak a nyomdával szemben. Atyafiúi szeretettel:

Ladamóc, 1940. március 11. *Dobos Sándor*
esperes

Szerkesztői üzenetek. P-csK-n M-c:

Mihelyt az ilyen tárgyú cikkünk befejezést nyer, nyomban közöljük. — **M. B. T-n**: Levelet írtam. — **N. L. H-ó**: Máskor is kérek hasonlókat.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel
Sárospatakon.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: **DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN,
DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF**

TARTALOM: *Darányi Lajos*: Húsvét. — *Pataki névtelen*: Ekevas sorsa. — *Dr. Harsányi István*: A sárospataki tehetségkutató munka. (Folyt. és vége.) — *Lenkey Gyula*: Egy gyakorlati kérdés tisztázása. — *Tóth Lajos*: Néhány szó a lelkészek OTBA-tagságához. — —: Kormányzó urunk ünneplése a Magyar Tudományos Akadémián. — *Zs.J.*: Irodalom. — Hírek. — Hivatalos rész.

Húsvét.

Félve kezdi el az ember az írást, mert attól tart, hogy az üres sir helyett csak üres sort mutat minden írása. Mert a húsvét a halál és a bűn hatalmában lévő embernek érthetetlen csoda.

1. Legelőbb a névről mondjunk valamit.

A húsvét szó abból az időből származik, amikor a magyar keresztény egyház bőjtölt ez előtt az ünnep előtt. Bőjtben a hűvek húst nem ehettek. Húsvét ünnepe volt az első nap, amikor vehették és ehettek a húst. Ezt fejezi ki a húsvét elnevezés. Nekünk, református keresztyéneknek, ez a tartalom idegen és semmitmondó. Mi nem bőjtölünk, vagy ha bőjtölünk, nem bizonyos időszakban bőjtölünk és a bőjtünk nem bizonyos ételtől való tartózkodásból áll. Azért mégis mi is megtartjuk a húsvét elnevezést, de úgy, hogy megtöljük olyan tartalommal, ami lelki, ami minden keresztyének szól.

A húsvétnak ez a lelki tartalma így hangzik: Húsvétkor kapunk biztatást és biztosítékot arra, hogy a lélek a halál pillanatában levetett testet, ezt a husházat a feltámadásban ismét magára veszi. Az érzéki test helyett megdicsőült, lelki testet kap, de mégis test, mégis hús az, vagyis valóságos test.

Igy tölti meg az Ur a kiürült kánai kövedreket soha nem izlelt zamatú csodaborral.

2. A húsvét azzal kezdődött, hogy Jézus feltámadt. Ez történeti tény. Annyi tanu bizonyította, hogy annyi bizonyíték birtokában bármelyik bíróság ma is ugyanazt az ítéletet hozná. Jézus feltámadását tagadni történetellenesség.

Jézus feltámadását így igyekszünk emberi szavakkal leírni:

A halál pillanatában a lélek elhagyta a testet. A test sirba került. Ebbe tért vissza a lélek. Így aztán Jézus feltámadása nem azt jelenti, hogy Ő visszajött a halálból, hanem azt, hogy Ő átment a halálon. Innen a földi életből a halál titokzatos útján átment az örök életbe.

3. A húsvétnak az a folytatása, hogy a feltámadt Krisztus él. Olyan valóság, mint bármelyik élő ember itt körülöttünk. Ezt a feltámadt, élő Krisztust a hit által lehet megtapasztalni. Ezért, bár a húsvét történeti tény, mégis hit nélkül nem mond rá az ember. A feltámadt Krisztust csak az látja, akinek megmutatja magát. A megmutatás előfeltétele pedig a hit, vagy a hinniakarás.

Krisztus feltámadt, Krisztus él, ez Pál apostol legnagyobb élménye.

Krisztus él. Ennek a megtapasztalásánál kezdődik az én igazi húsvétem. Él ez a Krisztus nemcsak a mennyben, hanem bennem is élni akar. Bejelentette igényét az én életemre. Megváltott engem, de a maga számára. Kiemelt a kárhozat mélységéből, de azért, hogy egészen az övé legyek.

Krisztus él. Nekem él, értem él, azért, hogy én egyedül csak Neki éljek.

4. A húsvétnak az a reménysége, hogy mi is feltámadunk.

Nem a lélek támad fel, mert az nem is hal meg. A test támad fel. A test jelenti az ember személységének a határát. A lelkek nem keverednek össze, hanem megmarad mind külön egyednek. Nem úgy van a lélek, mint a folyó víz, amely a beömlés után megszűnt maga lenni. A lélek megmarad én-nek. Ezért adja Isten az érzéki testből, annak az alapján a megdicsőült lelki testet, ami aztán bemehet oda és örök lakozást vehet a menyeyei hajlékokban is.

A feltámadás az emberi értelem előtt lehetetlen. Azonban nem azt mondja az Írás, hogy nekünk kell feltámadni, hanem azt mondja, hogy Isten támaszt fel minket. Ne aggodalmaskodjék és ne tépelődjék hát senki, hogy hogyan történhet a feltámadás. Az az Isten dolga. Előtte pedig ez nem nehézség és nem probléma.

A feltámadás nem azt jelenti, hogy mindenki fog üdvözülni. De azt jelenti, hogy aki megéri Jézus halálát, Isten szeretetét, aki egyetlen reménységének a feltámadt Krisztust tartja, vagyis aki kéri a hitet és Isten Igéje által táplálja és erősíti azt a hitet, az napról-napra az örök élethez halad közelebb.

Bizony, ezek a sorok sem tudtak elvezetni az üres sirhoz. Alázattal kell bevallani, hogy üres sor lett csupán. De Isten Lelke megtöltheti ezeket is mennyei szent ajándékkal: *hittel*.

Darányi Lajos.

Ekevas sorsa.

*A faluba, hol születtem,
Bele néznek a holtak.
Magas tetőn pihennek ők
Kik — innen nézve — voltak.*

*A dombnak Örhegy a neve...
Aki e falut lakják,
Holtak tanítása nyomán
Éltük célja: magasság.*

*Sírnál hol van nagyobb mélység,
Magasság is hol nagyobb?
Magasságra és mélységre
A sir tár ki ablakot.*

*Ki itt él, vagy innen indul,
Látkörét e két határ
Uralja, kis robot élet
Gyalogoljon közte bár.*

*Mit a földön látnak, tesznek,
Holtak szemén át nézik.
Földet turnak, de rögben is
Az ég tükrét szemlélik.*

*Aki közel van a földhöz,
Az van közel az éghez.
Az ilyen szív bölcsen, tisztán
Érkezik sírkövéhez.*

*Én is, ki innen indulék,
Kezem kezébe tettem,
Nem ágáltam siker után,
Ő vont, én csak — követtem.*

*Szép volt mégis: ingyen adni,
Csak áldani, nem verni,
Ekevasnak teremődni,
Kaszáig sohse menni...*

*A faluba, hol születtem,
Bele látnak a holtak.
Magas tetőn pihennek ők,
Kik — lentől nézve — voltak.
Pataki névtelen.*

A sárospataki tehetségkutató munka.

Irtó: Harsányi István.

6. A tehetségvizsgák fejlődésének számantartása.

A vizsga megtartásával nem elégszünk meg. Valamennyi tehetségvizsgáról anyakönyvet, naplót vezetünk, s gondosan figyelemmel kísérjük haladásukat, fejlődésüket. Esetleges hanyatlásuknak keressük az okát, idejében beavatkozunk s észrevé-

teleinket leírjuk, hogy később, évek múltán majd előre gondoskodhassunk a várható zavarok kiküszöböléséről. Figyelemmel fogjuk kísérni tehetségvizsgálataink sorsát a *gimnáziumi pályafutásuk után is*, s jegyzeteket készítünk arról, hogy hogyan helyezkednek el az életben. Néhány évtized munkája után, reméljük, az utánunk következők egyre nagyobb, szebb eredményt tudnak majd felmutatni a tehetségkutatás terén.

A tehetségalap segélyezésével főcélunk a *kezdeti nehézségek leküzdése s a tanulás lehetőségének a megteremtése*. Segítéstünk a kezdet kezdetén a leghatásosabb Évek múltán más alapítvány gondjaira bizzuk az arra érdemeseket, s kereseti lehetőségek — jobb mendikáció, legáció, tanítás stb. — biztosításával adunk alkalmat a tanulmányok zavartalan folytatására. Arra is ügyelünk azonban, hogy ezek a kiválasztottak ne legyenek tulterhelve, ne kelljen állandóan aggodalmaskodniok a holnap miatt, s ne legyenek kénytelenek kedélybeteg, borulató, kisajtott, agyongyötört emberekként megkezdni az önálló társadalomtag életét.

Tudjuk, hogy a tulságos megkötöttség, örökösen pontos időbeosztás az értékes és egyéni önkifejtéstől vonja el a tanulók idejét és energiáját. *Nem robot alatt roskadozó koravén, életkedv nélküli fáradt embereket akarunk nevelni ezekből a tehetségesekből, hanem a maguk szellemiségét minél hatékonyabban kibontakoztató egész embereket.*

Ennek másféle biztosítékát is igyekszik megkapni a bizottság. Egyre több gondot fordít arra, hogy a tehetségalapra felvett tanulók egészségesek, erősek vagy legalábbis könnyen megerősíthetők legyenek. *Komoly orvosi vizsgálatnak vetjük alá a jövőben a jelentkezőket*, s csak a testileg is alkalmasnak bizonyulók közül válogatunk. A szellemi telepítésre kiszemelt ifjaknak makkegészségeseknek kell lenniök, hogy már testi felépítésük is mintegy biztosítsa azt, hogy az általuk végzett munka minőségileg és mennyiségileg kielégítő lesz. Hiszen nagy erőfeszítésekre lesz szükségük az életben.

7. Mit kérünk a lelkipásztoroktól és tanítóktól a pataki tehetségkutatás fejlesztése érdekében?

Eddig vázlatosan ismertettük a pataki tehetségkutatás célkitűzéseit és munkamódszereit. Most még csak néhány szót arról, hogy a tehetségmentést szervező gimnáziumi tanári kar, az eddigi eredmények és tanulságok birtokában, a szükséges együttműködés megteremtése érdekében milyen segítő munkára kéri az egyházkerület lelkipásztorait és tanítóit.

A gimnáziumnak nincs módja arra, hogy az egész egyházkerületben szemmel tartsa a tanításra érdemes gyermekeket. Csak az őt felkereső gyermekekre tud gondot viselni. A kiemelés, az igazi értékek felismerésének a munkája azokra vár, akik közvetlenül érintkeznek azokkal a rétegekkel, amelyeknek gyermekeit csak esetlegesen kerülhetnek be a középiskolába. Természetes, hogy e munka országnrészre a lelkipásztorokra és tanítóokra vár. De a kiválogatás nem történhetik öltetszerűen. Eddig az alább ismertetett szempontok feltétlen figyelembevételét tartjuk fontosnak.

megesik, hogy sokaknak csalódottan kell távoznok Patakról, s ilyen esetben a szülők jórésze évekig sem tudja elfelejteni a kudarcot, valamint azt, hogy jónéhány pengőt hiába kellett kiadnia. Tövis marad a lelkükben, s bizony nem szívesen gondolnak a pataki főiskola nemes célkitűzésekkel dolgozó tehetségkutató intézményére. Esetleg olyanoknak a kedvét is elveszik tőle, akik értékes szellemi munkát adhatnának a társadalomnak.

Több ízben előfordult már, hogy a *pataki ultra szükséges néhány pengőt az egyházközség vagy a község társadalmának néhány tagja teremtette elő. Ez a megoldás bizonyult a legjobbnak* s lehetőleg ennek a megvalósítására kérjük a lelkipásztor és tanító urakat. Ezzel azt is el szeretnénk érni, hogy *egyre több és több ember komoly felelősségérzettel kapcsolódjék bele a tehetségmentés, a szellemi telepítés sok áldást ígérő mozgalmába.*

Szeretnők, ha soraink nyomán megszapornék a jelentkezők száma is. Minél nagyobb az érdeklődés, minél több a jelentkező: annál valószínűbb, hogy a kiválasztás valódi értékeket fog bejuttatni a középiskolába, s hogy a jó eredmény után a magyar társadalomnak egyre nagyobb, egyre szélesebb rétege fog segítő kézzel bekapcsolódni ebbe a nemzetmentő munkába.

Egy gyakorlati kérdés tisztázása.

Legnehezebb munkatere a lelkésznek a szer-tartásokkal kapcsolatos terület. (Egyházi könyvtár XIV. 751 oldal.) Az egyes egyházak lelkészei dacára az egységes „Istentiszteleti Rendtartás” utasításainak, nem igyekeznek megközelíteni azt a tényt, hogy református híveink bármelyik gyülekezetbe menjenek is, ugyanazon szokást találják.

Sok és nagy különbségek között tisztázandónak tartom a *bőjti úrvacsora idejének* határozott kimondását. Az Istentiszteleti Rendtartás (E. K. XVI.) a 22. oldalon világosan kimondja, hogy — *bőjtmás vasárnapon* — s ezt mint minden úrvacsoraosztást, bűnbánati hét előz meg. Ugyanezt mondja az Agenda (E. K. XV.) az 53. oldalon. Semmi kétséget kizáró tehát ennek az ideje, viszont nem is magyarázható el, mert a „Rendtartás” első oldala erre világosan és tisztán megfelel, — bibliai alapon, hitvallásunk szellemében készült, s ezt a református egyház dogmatikai igazsága és történeti jelleme egyaránt megpecsételi. —

A „Cura Pastorális” (E. K. XIV. 754., 756. o.) foglalkozik az Úrvacsorával és az azt megelőző bűnbánati héttel. Melyben ez is világosan beszél az egész hétről és nem tört napokról. Nemcsak a megbánást, hanem az új életben való növekedést is, figyelmébe ajánlja a lelkipásztornak.

A bűnbánat tartalmát hitünk szerint az erkölcsi téren keressük. Ennek magasra fokozását azonban csak a pietisták gyakorolták. (Th. Ism. T. III. 91.) Bűnbánati napokul az egész hetet tekintik, az úrvacsora kiosztása előtt. (II. 178. o.) Ám ha a vallás külső gyakorlására kellő időt nem enge-

dünk, bizonyára elvonják attól az embereket a foglalkozásaik. (II. H. H. XXIV.)

A bűnbánati hét megtartása sehol sem képez akadályt, úgy mint a bőjtnél. De erre is megfelel a „Hitvallásunk” 102. o. 4. „... Mert a bőjt nem egyéb, mint a kegyesek önmegtartóztatása és mértékletessége... könyörgésének és minden erénynek gyámola. — Isten előtt nem az ételtől, hanem a büntől való bőjt a kedves.” —

A „Farsang emberileg el van fogadva és ennek a vége a naptár szerint, mely ma szabályozza az emberiség hétköznapjait és ünnepeit, mindenkor keddi nap végződik. És ez utónapokban szoktak legjobban hódolni a farsangi multságoknak. (II. H. H. 103. o. 6.) Ezután következik a bőjt. Tehát szerdai napon. „Bőjtöljön kiki azért, hogy a testiséget féken tartsa és annál buzgóbban szolgáljon Istennek.” Nem a bőjt tehát a fontos, hanem az igaz bűnbánat. Ezt pedig mulatozások között nem lehet megcselekedni, mert két úrnak nem szolgálhatunk.

Szabad-é tehát úrvacsorát hirdetni farsang utolsó vasárnapján, — és szabad-é úrvacsorát tartani bőjt első vasárnapján, amelyet csak tört hét bűnbánati idő előz meg. (II. H. H. XVIII. 14.)... A sákramentumokat kiszolgáltassák, az azokkal való helyes élelét ajánlják és az azokban való részeshüléshez józan tanítással mindenkit előkészítsenek... bőjtöléssel, azaz szent önmegtartóztatással és buzgón ügyeljenek arra, ami csak az egyház nyugalmanak, békeességére és javára szolgál. — Ez szól a lelkipásztoroknak. De a presbitérium is felelős, mert az E. T. 74. §. c) pontja szerint örökös, hogy az úrvacsoraosztás az egyházi törvények szerint ékesen és jórenddel történjék. Minden úrvacsorát megelőzőleg kell tartani presbiteri gyűlést, s ezen meglehet állapítani annak idejét.

Szabad-é hát úrvacsorát osztani a bőjt első vasárnapján? Lenkey Gyula.

Néhány szó a lelkészek OTBA-tagságához.

Örömmel olvastuk Püspök urunk X. számú körleveléből, hogy a lelkészek is OTBA-tagok lesznek kb. április 1-től. Amikor végre elintéztnek tudjuk ezt a régen vajdó kérdést egy pár megjegyzést szeretnék itt nyilvánosságra hozni, amit lehetne egész nyugodtan „vidéki közvéleménynek” nevezni.

1. Általános felfogás, hogy a vidéki OTBA-tagok — kisebb betegséget tekintve — hátrányban vannak az olyan tagok mellett, akiknek számára helyben van az OTBA-orvos. Hátrányban azért, mert a vidékiek ugyanolyan százalékban fizetik a tagdíjat, s nekik az orvos igénybevétele alkalmával az útiköltség, fuvar terheit viselniök kell. A mi helyzetünk és hátrányunk javítására valami úton-módon lehetőséget kellene nyújtani.

2. Nem tudom, hogy valóban hogyan áll a dolog a különböző segélyeket illetően, — de amit hallottam más OTBA-tagoktól — ott sem egyenlő elbánásban részesülnek a tagok, mert a szülési se-

1. *A tehetségvizsgára jelölésnél semmiféle protekciónak, semmiféle mellékszempontnak nem szabad érvényesülnie.* Egyedül a tehetség az elfogadható ajánlólevél. *A tehetségvizsgára küldött gyermekek olyanok legyenek, akik értelmességükkel, felfogóképességükkel, intelligenciájukkal jóval az átlagos színvonal fölé emelkednek.* Ezt a megszorítást — egyelőre — nagyon komolyan kell venni. Jól tudjuk, hogy az volna az eszményi állapot, ha a magyar társadalom minden tagja részülhetne a hat elemi osztályon túli magasabb műveltség valamilyen formájában. Erre azonban még nincsen mód. Így aztán érthetővé válik az a törekvés, hogy a *társadalmi erőfeszítések és áldozatok révén a gimnáziumba mégis bejutott ifjak a rendelkezésre álló emberkészlet legkiválóbb egyedei legyenek.* Azzal nem sokat érünk ugyanis, ha néhány kinnal, bukdácsolva emelkedő, nagynehezen érettségihez juttatott, osztályából kiemelt embert teszünk jogosulttá bizonyos középosztálybeli pályák elfoglalására. Ezt tartásuk szemmel mindenekelőtt lelkipásztor- és tanítótestvéreink. Ezeknek a szempontoknak a figyelembe vételével kiszemelt jelöltjeinknek a szellemi fejlődését minden rendelkezésükre álló eszközzel irányítsák és táplálják. Jó olvasmányokhoz juttatással, beszélgetésekkel nagyon szép eredményeket érhetnek el. Tanuskodik erről néhány elemi iskolai tanulmányok közben is gondosan irányított tehetségvizsgásunk.

2. Az általánosságban megszokott színvonal fölött mozgó gyermekeken kívül ugyancsak szívesen látunk a tehetségvizsgákon olyan gyermekeket is, akik általában nem emelkednek ugyan ki különösebben osztályuk színvonalából, *de valamilyen kivételes tehetséget mutatnak.* Elemi iskolás korban még kevés fajta rátermetség mutatkozik meg biztosan felismerhető módon, de pl. a rajz- és zenetehetség, valamint a számtani feladatok elvégzésében mutatkozó könnyedség és az ahhoz szükséges logikai gondolkodás, valamint az u. n. műszaki érdeklődés és ügyesség már korán megmutatkozik. Persze ezeket a mutatkozó képességeket az elemi iskola feladatkörein túl is próbára kell tenniük a tanítóknak. Alkalmat kell adniuk a gyermekeknek arra, hogy képességeiket minél jobban kifejthessék.

3. A kiszemelést végző munkatársaknak nagy gonddal kell vizsgálniuk azt is, *hogy milyen a gyermek érdeklődési köre, akarat, érzelmi, erkölcsi beállítottsága.* Milyen olvasmányok kötik le a figyelmét, milyen erőfeszítésekre hajlandó a maga választotta vagy eléje tűzött feladatok elvégzése érdekében, a társadalmi élet különféle kapcsolataira, feladataira hogyan felel, miknek a megtételére ösztönzi s miktől tartja őt távol erkölcsi érteke. Azt is fontos megfigyelni, hogy ebből a szempontból milyen a gyermek közvetlen környezete, családja, szülei, idősebb testvérei, stb. Az egész ember eszményének a megközelítésénél ezek a vonások legalább olyan fontosak, mint az értékes szellemi képesség.

4. Mint már említettük, *nem közömbös az, hogy a tehetségvizsgás jelölt milyen testi erőket hoz magával.* A gimnázium gondoskodása ezen a té-

ren nem ér sokat, ha a gyermek egészsége nemzedékekre visszamenőleg nem biztos. Örökösödő betegséggel — tüdővész, vérbaj, gyengelméjűség, — terhelt családok gyermekeivel szemben különösen óvatosaknak kell lennünk. Ma már nagyon jól tudjuk, hogy nemcsak ép testben lakhatik ép lélek; de a nagy számok eredménye máigiscsak ezt a bölcs mondást igazolja. Miért ne lennénk hát tekintettel erre a követelményre is? Vigyázzunk arra, hogy a tehetségvizsgára jelölésnél ne legyen irányadó az a felfogás, aminek emlegetését annyiszor hallottam már magam is: „csenevész, penészes a gyerek, úgyse tudna dolgozni, hát hadd menjen iskolába.“ *Lelkipásztorainkra, tanítóinkra s a kiválasztó munkába bevont körorvosra, illetőleg tisztiorvosra vár az a feladat, hogy a tehetségvizsga szempontjából számottevő gyermek egészségének, testi erejének a fokát megállapítsák, s ha valóban tehetséges gyerekekről van szó, már kellő időben beavatkozzanak a gyermek testi fejlesztésébe, erősítésébe.* (Tej, cukor, meleg étel rendszeres adagolása, stb.) Ha szükséges a szellemi erők korai foglalkoztatása és próbáratétele, ugyanúgy szükséges a testnevelés, a rendszeres testi foglalkoztatás és gondozás biztosítása is.

5. A pataki ref. gimnázium különös nyomatékkal kéri azt, hogy a *lelkipásztorok és tanítók csakis olyan gyerekeket küldjenek a tehetségvizsgára, akiknek a szülei, — anyagi erők híján — egyáltalában nem tudnák gyermeküket továbbtaníttatni.* Fontos feladatuk az is, hogy a módosabb szülőket rávegyék tehetséges gyermekeik továbbtaníttatására, de ne veszítsék soha szem elől a pataki tehetségalapnak azt a célkitűzését, hogy csak olyanokat akar segíteni, akik másként kiszorulnának a tanulás javaiból. A gimnázium minden tőle telhető megtesz azért, hogy a nincstelen szülők tehetséges gyermekeinek taníttatási gondjait lehetőleg teljes mértékben magára vegye.

6. Mindezeket túl még néhány dolgot kérünk tehetségkutatásunkat szükségesnek tartó s azt szívesen támogató lelkipásztor- és tanítótestvéreinktől:

a) *Figyeljék a Sárospataki Református Lapokban időnként közzétett hirdetéseinket, s a június hónap folyamán gimnáziumi igazgatói hivatalunktól beszerezhető jelentkezési lapot nagyon pontosan, lelkiismeretesen töltsék ki, mert ezeknek a lapoknak az alapján döntünk bizonyos kérdésekben.*

b) *A falvakban végrehajtandó selejtező írásbeli vizsgát az előírások szerint, gondos felügyelettel tartsák meg.*

c) *Lehetőleg gondoskodjanak arról, hogy a a tehetségvizsgára küldött jelöltek a Sárospatakon szeptemberben tartott vizsgán ne a szülők költségén jelenjenek meg.* Fontosabb ez a dolog, mint első pillanatra látszik. Azt tapasztaltuk ugyanis, hogy a tehetségvizsgákra küldött gyermekek közül sokan még az átlagos szellemi színvonalat sem érik el. Jelentkezésük jóakarató szerencsepróbálás. Így a a vizsga folyamán kitűnik, hogy a jelentkezőknek egy része nem méltó a segítyezésre, vagy még inkább: hogy nála sokkal jobbak vannak, akiket feltétlenül segítségben kell részesítenünk. Így aztán

gélyeket pl. a „fizetés“ arányában adják. Talán elfogult vagyok, de mégis azt az elvet képviselem, hogy az lenne a szociális segélyezés, ha a segélynyújtás egyenlő összegű lenne.

3. Feltétlenül elkerülendő az, hogy az OTBA-tagokat „tömeg“-kezelésben részesítsék, s csak a tagságdíj befizetése legyen a fontos, nem pedig a lelkiismeretes és hűséggel végzett munka.

4. Olyan állapotok feltétlenül elkerülése, mint amilyen pl. most történt egy községben. Eddig az OTBA-orvos X... városban volt, de valamiért Y községet a Központ kivette hatásköréből, amiről az illető orvost kiértesítették. Azzal azonban már nem törődtek, hogy ki legyen hát az új OTBA-orvos a megüresedett helyen. Így egyik OTBA-tag súlyosan megbetegedve nem vehette igénybe a volt OTBA-orvost, s őt igénybe véve, mint magán beteget kezelte. Igéretet kapott ugyan az illető, hogy költségeit megtérítik, de ismeretes az ilyen megtérítések nehézsége. *Tóth Lajos.*

Kormányzó urunk ünneplése a Magyar Tudományos Akadémián.

A Magyar Tudományos Akadémia vitéz nagybányai *Horthy Miklós* kormányzó úr országzászlójának 20 esztendő évfordulója alkalmából tisztelete és hódolata kifejezéséül bensőséges ünnepséget rendezett. Az ünnepi beszédet *gróf Bethlen István* ny. miniszterelnök tartotta. „Magyarország története — mondotta többek között — az utolsó húsz évben bizonyítéka annak, hogy egy egész és bátor férfi az államfői székben, akit a hazaszeretet és természetes ösztönök vezetnek, aki megfelelő emberismerettel bír és megvesztegethetetlen jellemű, ezt a hivatást jobbanképes betölteni, mint az, akit gondosan taníthatnak (a jogtudományi, diplomáciai és közgazdasági ismeretekre), de híjjával van esetleg azoknak a megbízható tulajdonságoknak, amelyek döntő percekben egyedül képesek iránytűt adni annak a kezébe, aki egy ország sorsát kell, hogy irányítsa.“ A nehéz időkben — folytatta tovább *gróf Bethlen István* — „egy ember volt, akinek feltétlenül helyén volt a szíve, akinek tiszta volt a feje, aki sohasem csüggedett, de sohasem volt elbizakodott sem, ez Magyarország kormányzója: *Horthy Miklós* volt. Amikor szükség volt rá, ő a kishitűeket biztatgatta, a tulbuzgókat, a kalandorokat megfékezte, de atyai szeretettel fedte meg őket, mert tisztában volt vele, hogy legtöbbször nem aljas indulatokból, hanem félrevezetett jószándékból indultak el olyan úton, amelyen csak kárt okozhatnak“ „Magyarország neki köszönheti megmentését.“ — Ennek az országnak többször be kellett látnia, hogy „Kormányzója férfias jellemzilárdságában százszázalékig megbízható, mert olyan megbízható magyar Ő, akit a kötelességteljesítés útjáról letéríteni soha, semmi sem lesz képes.“

— **Első diákok főiskolánkban.** A husvéti elekción alkalmával első diákok lettek főiskolánkban: Bertalan Imre és Bazsó Béla IV. é. hh. Mindketten Miskolcra mentek legációba.

I R O D A L O M

Evangelical Hungary. A dr. *Incze Gábor* szerkesztésében s a Budapest-Kelenföldi Ref. Egyházközség kiadásában negyedévenként megjelenő *Evangelical Hungary* husvéti számával második évfolyamába lépett. Örömmel kell megállapítanunk, hogy ez a hézagot, sőt szükségét pótló, a magyar protestantizmus elmúlt küzdelmeiről és jelen életéről a külföldet, főleg az angol-szász világot tájékoztató lap egyre változatosabb és gazdagabb tartalommal jelenik meg. Vezető helyén *Horthy Miklós* kormányzó 20 esztendő országzászlójáról emlékezik, hirdetve azt a régi megállapítást, hogy ma már nem 12, hanem 120 millió magyarnak kellene itt élni, ha a magyar nemzet évszázadokon át nem védte volna Nyugatot a keletéről jövő támadások ellen. Szorosan kapcsolódik ehhez *Máthé Eleknek* Mátyás király születésének 500 éves évfordulójáról írott cikke, mely a Hunyadi család s a nagy király nemzeti és európai jelentőségét tárja fel az olvasó előtt. Aktuális téma dr. *Szabadi Béla* tollából az istenes vén ember: *Károli Gáspár* nagy művének, a teljes Szentírás első magyar nyelvű fordításának 350 éves évfordulója s az arról szóló megemlékezés. A nagy magyar kutató: a *Körösi Csoma Sándor* darjeelingi sirja feletti elmélkedés után dr. *Kováts J. István* theol. professzor bájos leírását találjuk skóciai utjairól. *Tóth D. Kálmán* a magyar köszönési formákat mutatja be, *James Macdonald Webster*, a skót miszsió volt budapesti lelkésze pedig *Kossuth Lajos* hawick-i tartózkodásáról ír. *Bereczky Albert*től egy írásmagyarozást, *Szabó Lászlótól* az Orsz. Ref. Szeretetszövetség munkájáról olvasunk kedves sorokat, míg *Horváth Lajos* Magyarország tragikusorsú nagy miniszterelnökét, a kálvinista *Gróf Tisza Istvánt* ismerteti meg az olvasóval. *Sipos István* a magyar kálvinizmus skóciai, *Tóth D. Kálmán* pedig kanadai kapcsolatairól számol be. A skót evangélikus magyarországi munkájáról dr. vitéz *Csia Sándor* ad szemléltető bemutatót. A szerkesztő a bécsi magyar reformátusok között végzett missziói munkát, *Tóth Sándor* amsterdami benyomásait írja le hangulatosan. A jól megválasztott cikkek között *Petőfi* három költeményének s a Himnusz első és utolsó versszakának ügyes fordítása teszi változatosá és elevenné a lap tartalmát.

Az *Evangelical Hungary* a magyar református élet szolgálatával fontos missziót tölt be. Az évi 2 pengős előfizetési ár mellett magánosok részéről, de hivatalos részről is minden elgondolható támogatást megérdemel. *Zs. J.*

H I R E K

— Olvasóinknak Istentől gazdagon megáldott husvéti ünnepeket kívánunk.

— Második lelkészképesítő vizsgára álló s. lelkipásztortestvéreink figyelmébe. Esetleges tévedések elkerülése végett közöljük s.-lelkésztest-

véréinkkel, hogy Lapunk f. évi január 21-én megjelent 3. sz. 14. oldalán a hivatalos rovatban a második lelkési vizsgára kitűzött tételek *nem az 1940 szeptember havában vizsgázók, hanem a következő év, 1941 szeptember havában vizsgára állók számára adattak ki. A folyó év szeptemberében vizsgázók tételeiket az 1939 január 15-én megjelent lapszám 20. oldalán kapják meg.*

— **A miskolci ref. egyházban** március 19-től 21-ig a református postaisztviselők és alkalmazottak részére csendes esték voltak. A csendes esték alap gondolatát a *tékozló fiu története* szolgáltatta. 19-én „*Add ki a rameső részt*” címmel *Pósa Péter* esperes, 20-án „*Nem vagyok immár méltó*” címmel *dr. Enyedy Andor* lelkipásztor, 20-án „*Az én fiam megtaláltatott*” címmel *Farkas István* püspök tett bizonyosságot nagyszámú gyülekezet előtt. A csendes esték bevezető evangéliumolvasását és imádságát *Novotny Gyula* lelkipásztor végezte.

— **A felsőzepléni Ref. Egyházmegye** április hó 1-én Sátoraljújhelyen a ref. templomban rendkívüli közgyűlést tart. Ezen az istentisztelettel kapcsolatos közgyűlésen iktatja be elnöki tisztségébe ujonnan választott világi gondnokát: *dr. Tóth Dezső* kír. törvényszéki elnököt, főiskolánk nemes gondolkodású, hívő-lelkű igazgatótanácsosát az ujonnan megválasztott tisztikarral együtt.

— **A királyhágómelléki református gyülekezetek** külön kerületté történt elismertetésük után újból a puritán életű, ősz vezérüket: *Sulyok István* nagyváradi lelkipásztort választották püspökké, aki 19 év óta áll az egyházkerület élén s azóta szakadatlan küzdelemben igyekszik a ref. hívek számára a lelki élethez szükséges lehetőségeket biztosítani. Két évtizedes huza-vona kellett ahhoz, hogy a román kormány elismerje a magyar reformátusságnak az élethez való jussát. Ám az is nagy haladás, hogy ott az igazság két évtized alatt tesz egy rövid lépést.

— **A Nemzeti Munkaközpont** miskolci szervezetének Herman Ottó Ifjúsági Köre március 17-én jól sikerült márciusi ünnepséget rendezett. Az ünnepélyen *Novotny Gyula* püspöki másodlelkész tartalmaz, nemesveretű, a közönséget magával ragadó beszédet mondott a magyar március jelentőségéről, a nemzeti élet fontosságáról, amelynek szolgálatára szentelte életét Herman Ottó, akit — mint a törhetetlen akarat, szorgalom és építő munka jövőbe néző emberét — minden magyar ifjú magáénak vallhat és követhet.

— **Tájékoztató.** Az abaúji egyházmegye legutóbbi közgyűlése által elrendelt szavazásokkal kapcsolatosan tájékoztatóul közöljük, hogy a lelkési tanácsbírósnál *Simon József* és *Lengyel József*, a világi tanácsbírósnál *Fekete Miklós* és *Kádár István*, a lelkési aljegyzőségnél *Kovács Lajos*, a világi aljegyzőségnél *Balla Pál*, az egyházmegyei ügyészségnél pedig *dr. Kemenszky Kálmán* megválasztására gondol a vezetőség. Természetes dolog, hogy a vezetőségnek ez a közlése csak tájékoztató kíván lenni és emellett is minden presbitérium szabad elhatározása szerint szavazhat.

— **Bírósági ülést** tartott március hó 14-én az alsózepléni egyházmegye bírósága egy fegyelmi és egy közigazgatási ügyben.

— **Bécsben ref. istentiszteletet** tartott a bécsi magyar ref. keresztyéneknek Nagypénteken a belvárosi templomban *dr. Incze Gábor*.

— **Meghalt Mailáth Gusztáv gróf**, volt erdélyi r. kath. püspök Budapesten március hó 18-án, 76 éves korában. A román megszállás óta a kisebbségi magyar élet lánglelkű harcosa volt.

— **„Az ungi református egyházmegye”** című s az ungi egyházmegye történetéhez adalékokat tartalmazó könyvet legátusaink magukkal vitték minden nem visszacsatolt területi gyülekezetbe terjesztés céljából. Ez az értékes munka megérdemli, hogy minden paróchiális könyvtárban meglegyen. Kérjük azért lelkipásztor testvéreinket, hogy fogadják megértő szeretettel ezt a könyvet s az árát az illető legátussal juttassák el a széniori hivatalhoz. Az ára fűzve 2 P, kötve 3 P. A könyvet külön megrendelésre is szívesen megküldi a *széniori hivatal*.

HIVATALOS RÉSZ.

Abaúji egyházmegyénk közgyűlésének legutóbbi határozata értelmében felhívom az egyházmegye presbitériumait, hogy f. évi április 10-ig adják be szavazataikat az esperesi hivatalba a következő tisztségekre: *két* egyházmegyei lelkési tanácsbírórságra, *két* egyházmegyei világi tanácsbírórságra, *egy* lelkési aljegyzőségre, *egy* világi aljegyzőségre és *egy* egyházmegyei ügyész tisztségre.

A szavazatok egy szavazó lapon adandók be a lelkipásztor, a gondnok és a presbitéri jegyző aláírásával és hivatalos pecséttel ellátva.

Az egyház szavazati számértéke a boritékon feltüntetendő.

Atyafiúi szeretettel:

Gönc, 1940. március 21. *Farkas Elek esperes*.

Meghívó. Az *Ungi egyházmegyei Lelkész- és Tanító-Egyesület* tagjait szeretettel meghívom a f. évi március hó 28-án, d. e. 10 órai kezdettel Ungváron, a ref. Otthonban tartandó értekezletre. A volt kárpátaljai rész visszacsatlakozott s egyesületünk tagjaivá lett lelkész- és tanító-testvérek megjelenését is szeretettel kérem.

Bajánháza, 1940. március 16. Testvéri szeretettel

Ujlaki Sándor e. elnök.

Keresem nagyatyám: *Bilitzky János*, aki született 1791-ben Vizsolýban és lelkészkedett Golopon, Kesznyétenben, Berzéken és Vissen 1822—1847-ig, Czako Erzsébetet kötött házasságáról az anyakönyvi kivonatot. Kérem a nagytiszteletű lelkipásztor urat, hogy ahol hitelreméltó bejegyzés fordul elő pl. keresztesnél mint keresztszülőkről Bilitzky Jánosról és feleségéről, Czako Erzsébetről, vagy ahol gyermekeik születésének bejegyzése van — a házassági levél helyett, ha az nem kerülne meg, erről is állítsanak ki kivonatot III. hó 28-ig. illő díjazást köszönettel adok. *Bilitzky Jenő*, Makó, Lonovics u. 7.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel a könyvnyomtatás feltalálásának 500. esztendejében Sárospatakon.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: **DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN,
DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF**

TARTALOM: A miskolci Lévy József gimnázium mozgalma az elkallódó magyar tehetségek megmentéséért. — *Veress Károly*: A lelkészválasztási törvény reformja. — Hírek. — Hivatalos rész.

A miskolci Lévy József gimnázium mozgalma az elkallódó magyar tehetségek megmentéséért.

A tehetséges, szegény gyermekek felnevelése a mi református középiskoláinkban kötelező hagyomány. Fajtánk és hitünk szeretetéből következik. Nemcsak gazdag erdélyi fejedelmek, de szegény falusi gyülekezetek is mindenkor felkarolták a kiváló szegény gyermekek sorsát. Milyen ragyogó példa előttünk a nyomorral küzdő, hőselkű Kőrössy Csoma Sándor, aki tibeti szótárának jövedelmét, 450 aranyat hazaküldte Nagyenyedre, szegény diákok istápolására.

Ma ismét sürgető követeléssel áll elénk az élet. Nagy magyar írók, kitűnő politikusok panaszkodnak s a magunk szemével is látjuk, mennyi ragyogó tehetségű kismagyar esze tompul el alacsonyabbrendű munkában, szellemi vezetésre hivatott lelkek ki vannak zárva a magasabb kultúra világából. Miért? Mert megélhetésre is alig van pénzük, a nyomor visszahúzza őket, bátorítalanul várnak segítő kezet, de nem találnak. Örömmel állapíthatjuk meg, hogy a református vezető körök látták meg leghamarabb a veszélyt és igyekeztek mindent megtenni a magyar tehetségek elkallódásának megakadályozására.

A miskolci Lévy József gimnázium 380 éves múltjában is találhatunk erre szép példákat. Nagy anyagi eszközök sohasem álltak rendelkezésére. Birtoka, internátusa, hatalmas alapítványai nem voltak. Tavaly indult meg egy reménykeltő kis internátus 20 diákkal. Tanulóinak létszáma közben 650 körül van. Debrecen és Budapest után hazánk legnagyobb református gimnáziuma. Szerény anyagi keretein belül az 1938—39. tanévben körülbelül 5000 pengőt fordított diáksegélyezésre és 1100 pengő értékű jutalmat adott többnyire szegénysorsú, jeles diákjainak. De éri az intézet, hogy azokra is kötelessége gondolni, akik pénzhány miatt, bár szellemi kiválóságuk megvolna hozzá, nem képesek a gimnáziumba bejutni.

Ezért elhatározta a tanári kar, hogy az elkallódó magyar tehetségek megmentésének mun-

kájába bekapcsolódik. Miskolcon természetesen erre több pénz kell, mint másutt. Ahol már virágozó internátusok vannak, ott talán 300 pengő is elegendő egy gyermek évi eltartására, Miskolcon a duplája szükséges. A tanári kar a maga jövedelméből azonnal felajánlott évi 300 pengőt erre a nemes célra. Farkas István püspök úr, aki azelőtt is mindig melegszívű pártfogója volt kiválóbb árva, vagy szegénysorsú diákjainknak, évi 150 pengős megajánlásával követésre méltó nemes példát mutatott. A mozgalom sikerének biztosítására bizalommal fordulunk egyházkerületünk egyházi köreiből, lelkész- és tanítótestvéreinkhez, elsősorban az iskola vonzókörében élőkhez, szíveskedjenek figyelmünket felhívni körükben élő, nagyon tehetséges gyermekekre még április, legkésőbb május hó folyamán.

Kérjük mindazokat a módos és jószívű embereket, akik át tudják érezni, hogy csak néhány magyar tehetség megmentése is mit jelent hazánknak, támogassák ügyünket anyagilag. Lehetnek olyanok, akik boldogtalannak érzik magukat, mert az élet megtagadta tőlük a gyermekáldás örömét, vagy a halál ragadta el drága gyermeküket, most engedjenek Isten Szentlelke indításának és karoljanak fel egy magyar életet. Akik nem gazdagok földi javakban, de gazdagok szeretetben, azok is csatlakozzanak évi 50, 60 pengő vállalásával egy-egy gyámcsaládhoz, amelyik azután együttesen biztosítja egy gyermek neveltetését. Akik e sorokat olvassák, gondoljanak saját küzdelmes diákkorukra, de még inkább a jövő sürgető követelésére. A jövő kiváló emberek tömegeit kívánja. A kiváló tehetségeknek nem szabad elkallódnuk, református magyarok, mentsük meg őket!

A miskolci református Lévy József gimnázium igazgatósága.

A lelkészválasztási törvény reformja.

Lelkészválasztásunk elfajulása, mely református egyházunknak és lelkészeinknek tekintélyét mélyen aláássa, sőt a rajtunk kívülállókat megveté-

sét váltja ki; továbbá a tisztességtelen választásoknak az egyes gyülekezetekben tapasztalt szomorú következményei vetették fel ismét, egy új törvény életbeléptetése után úgyszólván azonnal, a lelkészválasztási törvény reformját, melynek célja, a szegyenletes kilengések kiküszöbölése.

A lelkészválasztás tisztasága, egyházi életünk emelkedettségének egyik fontos kelléke. Ha a gyülekezet tagjai látják, hogy a lelkészi állás betöltése, annak méltóságához illő lehet, nagyobb tiszteletben fogják Isten igéjének hirdetőjét is tartani s megbecsültebb lesz előttük az egyház. Ezért is fontos a választás idealizálása.

Mert nem állíthatjuk, hogy eddigi választási törvényeink is nem ugyanezt célozták s éppen úgy nem állíthatjuk azt sem, hogy helytelenül alkotott törvényeink voltak az okai a választások elfajulásának, mert kétségtelenül azok súllyesztették a lelkészválasztást egyházi életünk szégyenfoltjává, akik lelkiismeretlenül, a tisztességgel össze nem egyeztetetten gázolták át és tapossák le ma is a törvényes rendelkezéseket. S ha a lelkészválasztási törvény reformjáról beszélünk, a törvény revideálásánál arra kell törekednünk, hogy a visszaélések lehetőségeit szorítsuk minél szűkebb korlátok közé, azok elkövetését pedig, a megtorló intézkedések szigorúbbá tételével igyekezzük meggátolni.

Ez elgondolásnak megfelelően a magam részéről eddigi lelkészválasztási rendszerünk gyökeres megváltoztatását tartom szükségesnek és halaszthatatlannak.

Az első teendő az, hogy minden egyházkerületben a jelenleginél jóval több egyház vezessék fel az u. n. minősített egyházközsegek közé, figyelembevétel a lélekszám mellett az exponáltságot is és a törvényben kimondani, hogy ezekbe a gyülekezetekbe csak olyan lelkészek választhatók, kiknek rendes lelkészi minőségben legalább ötévi szolgálatuk van. Így biztosabban elérhető, hogy a nagyobb és exponáltabb gyülekezetek tapasztaltabb és megfelelőbb lelképásztorokat nyerhessenek.

A választási törvény reformjánál további nagyon fontos teendő a választás lefolytatásának egyszerűbbé és rövidebbé tétele, mert a visszaélésekre alkalmat ad a mostani eljárás lassúsága és a befejezésének szinte a végtelenségig való halasztása. Nem volna szabad megtörténni annak, hogy egyes gyülekezetek két-három évig is elhuzhatják a lelkészválasztást a fellebbezgetések sorozatával.

Erősen korlátozni kell a választók számát is. Vagyis helyesebb lenne a választást képviselői alapon megejteni olyan formán, hogy a választás napjának kifizése után a gyülekezetnek a választási névjegyzékbe felvett tagjai választanának a presbitérium mellé egy választóbizottságot, melynek tagjai ugyanannyian lennének, mint a presbitérium tagjai: tehát ahol a presbitérium létszáma 12, ott még 12 tag választatnék be a bizottságba s ott a lelkészválasztó bizottság 24 tagból állana.

A lelkészválasztás egyszerűbb és gyorsabb lefolytatása leghelyesebben a következőleg történhetne:

A lelkészi állás törvényes megüresedésekor az illetékes esperes azonnal felszólítja a gyüleke-

zetet, hogy 8 nap alatt közölje az esperesi hivattal, meghívás vagy pályázat útján kívánja-e a lelkészi állást betölteni? A leltározás ne hátráltassa a választási eljárás megindítását, annak megejtése amellett is történhetik.

Meghívás esetén a választó gyülekezet nyilatkozatában két olyan lelkészt nevezhet meg, akik szolgálati idejüket tekintve, arra a lelkészi állásra megválaszthatók. Ezeket az esperes azonnal felszólítja törzskönyvi lapjuknak, — mely másodlatban az esperesi hivatalban is nyilvántartandó és róla a másolat ott kiállítható — szolgálati bizonyítványuknak 10 nap alatti beküldésére. (Ezek mellett más okmányok csatolása felesleges.) Ez okmányok beküldése egyben nyilatkozat is az állás elfogadására. Ennek megtörténte után az esperes felhívja a választó gyülekezet felügyelő- és helyettes lelkészt, hogy a legközelebbi vasárnapon hirdesse ki a lelkészválasztást a következő vasárnapra és választassa meg a választóbizottságot is. Felhívja az esperes a meghívott lelkészeket is a választásra kifizött napon való bemutatkozó szolgálatra, kik az esperes és egyházmegyei gondnok (vagy elháríthatatlan akadályoztatás esetén ezek helyettesei) jelenlétében, egyikük délelőtt, másikuk délután gyülekezeti istentiszteletet tartanak. Ennek megtörténte után az esperes és egyházmegyei gondnok elnöklése alatt a presbitérium, a választóbizottságba beválasztott tagokkal együtt megejtik a lelkészválasztást.

A választás lehet egyhangú, vagy titkos szavazás útján szótöbbséges. Titkos szavazás esetén az esperesi hivatal pecsétjével ellátott szavazati űrlapok készítenődök; a szavazó lapra minden szavazó annak a jelöltnek a nevét írja, akire szavazni akar. A választás eredményét a gyülekezet tagjai előtt is kihirdetik, jegyzőkönyvbe foglalják és 3 példányban kiállítva úgy az elnökség, mint a választóbizottság tagjai mindnyájan aláírják.

Ha a meghívás nem sikerül, ami abban az esetben következik be, ha a választók a meghívottak egyikét nem hajlandók megválasztani, újabb meghívásnak helye nincs; hanem az esperes nyomban kihirdeteti a pályázatot, amikor a meghívási választáskor a bemutatkozó és meg nem választott lelkészek már nem pályázhatnak. Nincs helye újabb meghívásnak abban az esetben sem, ha a meghívás útján történt választás bírói ítélet alapján semmisítetik meg.

A pályázat útján való választás esetén, a gyülekezet nyilatkozata után az esperes azonnal kihirdeteti a pályázatot 21 napi határidővel. A pályázók ez idő alatt beküldik a már fentebb említett okmányaikat. Közben az esperes intézkedik arról, hogy a választó gyülekezet presbitérium küldje a lelkészjelölő bizottságba megbízottjait. A lelkészjelölőbizottságnak a pályázati határidő letelte után az első napon össze kell ülni és az összes pályázók közül két legmegfelelőbbnek megállapított lelkészt jelölni. A jelölés ellen a gyülekezetnek felszólalási joga nincs. A jelölés megtörténte után, a választás megejtésére az esperes haladéktalanul megteszi a már említett intézkedéseket. A bemutatkozó szolgálat és a választás to-

vábbi lefolytatása ugyanúgy történik, mint a meghívásnál.

Ha a választás a pályázat után nem sikerül, vagy az bírói ítélet alapján semmisítették meg, további választásnak helye nincs. Ebben az esetben a többi pályázók közül a jelölő bizottság jelöl ismét két lelkészt, kik közül az újabb jelölés megtörténte után 15 nap alatt, a püspök nevezi ki a gyülekezet új lelkészét.

Minden választást maga az esperes és az egyházmegyei gondnok vezet. A választás törvényszerű lefolytatásáért ők a felelősek. A leegyszerűsített eljárási mód mellett, a megállapított terminusok betartásával, szabálytalanságok alig fordulhatnak elő.

A választás, annak megtörténtétől számított 8 nap múlva válik jogerőssé. A választás ellen fellebbezés szintén 8 nap alatt adható be.

A szabályszerűen lefolyt és 8 nap alatt meg nem fellebbezett, akár meghívás, akár pályázat útján történt választás után, az esperes a megválasztott lelkésznek az állás elfoglalására kiadja az engedélyt. Püspöki kinevezés esetén pedig azonnal. Az engedély kiadását az esperes felfüggesztheti akkor, ha a lelképásztori fizetés-hátrálékát, vagy az özvegy és árvák járulékait az egyházközség ki nem fizette; valamint akkor, ha az egyház presbitériuma a választás jogerőre emelkedése idejéig felelősségteljes nyilatkozatot nem adott a lelkészi díjlevélnék épségben tartásáról.

A lelkészválasztás napjától számított 8 nap alatt a választás ellen panasz adható be:

a) a választó gyülekezet részéről, ha a választói névjegyzékben szereplő egyháztagok egynegyede adja be írásba.

b) hivatalból, a választást vezető elnökség részéről, ha a választási eljárás folyamán törvényellenes ténykedésről szerzett tudomást, vagy ezekről meggyőződött.

A panasz 3 példányban az esperesi hivatalhoz nyújtandó be, az egyházmegyei bírósághoz címezve. A panasz tárgya lehet: önanjlgatás szóban, vagy írásban; továbbá korteskedés, vesztegetés, fizetésleengedés stb.

Alaptalan panasz esetén, ha a fellebbezés nem hivatalból történt, a panaszosok abírósági eljárási költségeket és ezen felül a bíróság által kiszabott pénzbüntetést, mely 100 P-nél kevesebb nem lehet, tartoznak megfizetni.

Ha a panaszt jogosnak találja a bíróság és a megválasztottat önanjlgatában találja vétkesnek, a bírói eljárás költségeinek megtérítésén felül 5 évig úgy nagyobb javadalmu állásra, mint magasabb tisztségre való választhatóságtól eltiltja és a választás megsemmisítése mellett 100 P pénzbírsággal sújtja. Korteskedés, vesztegetés és fizetésleengedés esetén a bíróság a választás megsemmisítésén kívül a megválasztottat 10 évre eltiltja a megválaszthatóságtól, úgy jobb lelkészi állásra, mint tisztségre vonatkozólag, s vele együtt a megvesztegetetteket, vagy az alkuba beleegyező egyháztagokat egyházi tisztségre választhatóságtól ugyancsak 10 évre eltiltja és úgy az egyik, mint mint a másik felet egyénenkint 500 P-ön felüli pénzbírsággal is bünteti.

Ha a választás megsemmisítésére okot szolgáltatató vétségek a választás jogerőre emelkedése után derülnek ki, 10 éven belül szintén bírói eljárás tárgyát képezik és megtorlásuk ebben az esetben is a választás megsemmisítése, amikor a megüresedett állás, pályázat után történő püspöki kinevezéssel töltetik be.

A lelkészi állásnak csere után való betöltésére a jelenlegi törvényes rendelkezések tobbra is megmaradhatnak.

Az áthelyezés minden esetben bírói ítélet alapján történhetik és pedig a lelkész vétkesége esetén pályázathirdetés után, amikor az a gyülekezet, ahonnan az áthelyezésre ítélt lelkész helyére a lelkész beadja pályázatát, a pályázati okmányokhoz a presbitérium összes tagjainak aláírásával nyilatkozatot tartozik adni, hogy az áthelyezésre ítélt lelkészt elfogadja s a pályázók közül jelölés után a püspök nevezi ki az új lelkészt; az így megüresedett állásra pedig áthelyezi a bírói eljárással elítelt lelkészt. Ha pedig a gyülekezet hibájából van szükség áthelyezésre, a lelkész pályázat nélküli kinevezés után helyeztetik át olyan gyülekezetbe, ahol szintén a gyülekezet az oka az áthelyezési eljárás folyamatba tételének. Ha ilyen nem volna, akkor ebben az esetben is pályázat után való kinevezéssel történék az áthelyezés s az ezzel járó összes költségeket a vétkes gyülekezet köteles fedezni. Az áthelyezés, melyet mindig a püspök fogatosít, a különböző egyházkerületek lelkészei között is történhetik épenúgy, mint a rendes választás vagy csere.

A lelkészválasztási törvények ilyen módon való revideálásával és annak szigorú betartásával bizonyára közelebb juthatnánk a célhoz, hogy a mai tarthatatlan állapotok megszüntetésével e téren visszaálljon a jó rend és a választás legyen mindenkor a lelkészi állás tisztességéhez és az anyaszentegyház magasztos hivatásához méltó.

Balajt.

Veress Károly.

HIREK

— **Hasznos konferencia lesz** április 10—11. napjain Debrecenben az egyházlátogatást végző lelkészek és tanítók számára. A konferencián résztvevők az egyházkerület pénztára terhére a kollégium konviktusában kapnak ellátást. Szállásuk a diakonisszaintézetben lesz. A konferencia előadásai: 1. Alapvető szempontok az iskolai munkához. 2. A tanterv és utasítás nevelési elvei. 3. Az iskolalátogatásról. Lesz három gyakorlati iskolalátogatás. Utána megbeszélés.

— **Dr. Nagy Sándor Béla** sátoraljaújhelyi lelképásztor a sátoraljaújhelyi ref. egyházközség tagjaihoz sok érdekes dolgot tartalmazó nyomtatott lelképásztori üzenetet intézett.

— **Panka Károly** a sárospataki *Határőr*-ben *Anekdóták* tükrében mutatja be Tompa Mihályt. (1940. év 15. szám.)

— **Sátoraljaújhelyben gyülekezeti házat** akarnak építeni. 200 megajánlás 5000 P összeget ígér erre a célra.

— **Móricz Miklós a Kvalitás forradalmáról** ir a *Magyar Ut*-ban abból az alkalomból, hogy a magyar nyomdászokkal a lipcsei vásáron járt és napokon keresztül a legjavát látták annak, amit ma nyomdába kívánni lehet s kívánja, hogy „meg kell teremteni idehaza a legjobbak összefogását. Elvetni mindent, aminek értéke csak kifelé látszik, befelé azonban nem épít és nem termékenyít. Elvetni mindenkit, akinek nem igazi érték az érték, hanem a csillogás, az elért siker. Hinni abban, ami örök érték, ami öröktől fogva való és ami a pillanatnak az útvesztőiben is mindig megbízható vezető. Befelé fordulni az értéktermelésért, kifelé az értékeknek hasznosításáért, hogy a miénk legyen a munka és másoké legyen a siker. Itt van ez a csodálatos magyar élet és ez a csodálatos magyar lélek. Hogy veszett el önmaga elől, hogy veszítette el a mértékét a jónak és a rossznak, hogy fut idegen eszmék után, hogy hanyagolja el önmagát. Minden magyar érték, ha kikerül a nagyvilágba és hány kallódik el itthon. Mind ez azért van, mert önmagába véve érték, de foglalata a mások rajongása vagy gáncsa aláássa, önmagától eltéríti, s ahelyett, hogy emelkedésre biztatná, olcsó sikereknek állítja a nyomába“.

— **Tanárok sorsa.** Adatgyűjtés alapján bontakozik ki az *Országos Református Tanáregyesület* kezdeményezése nyomán. Egy adatát emeljük ki most. Azt, hogy miképpen vesznek részt a tanárok a nem díjazott tisztségek vitelében. *Hetvenhét különböző címen szolgálgják a közéletet 499-ből 221-en.* A nobile officiumok természetesen a munkatöbbleten kívül egyéb áldozattal is járnak és valószínűleg sokakat ez tart vissza több munkában való részvételtől.

— **Zempléni lelkésznék figyelmébe.** A zempléni lelkésznék áprilishavi bibliaórájukat április 2-án, kedden délelőtt 10 órakor tartják a sárospataki lelkészlakáson. Mindenkit szeretettel várnak.

— **Regölés.** A pataki főiskola I. sz. regős csoportja *Felsődobosza, Kiskinizs és Nagykinizs* egyházközségekben tett látogatást, ahol minden tekintetben a legnagyobb sikert érték el és szereztek jó hírnevet a szeretett Alma Maternek. Még évek múlva is szívesen fogják emlegetni a dalosajkú, s jókedvű regösdiakokat, mert a magyar dalokkal és énekekkel, valamint építő prédikációikkal egészen hozzáférköttek hallgatóik lelkéhez. Köszönjük a főiskola vezetőségének, hogy lehetőséget nyújtottak ez áldott kapcsolat megteremtéséhez s a fenti községek is gyönyörködhetek és részesülhetnek a pataki regölés áldásaiban. *T. L.*

— **Ricsei műsoros est.** A múlt évben alakult ricsei Ifjúsági és Leányegylet husvét vasárnapján mutatkozott be a gyülekezetnek egy műsoros est keretében szép erkölcsi és anyagi sikerrel. A tiszta jövedelmet az ifjúsági otthon felszerelésére és berendezésére fordítják.

— **A Néparát újabb füzetei:** 88. Vitéz Nyámády István: Belpoklosok. Elbeszélés. 15 fillér, 89. Petőfi: Bolond Istók. 09 f., 90. Tompa elbeszélő költeményei. 09 f., 91. Szívós Béla: Ézsaiás uram. 18 f., 92. Vallásos estekre. II. Kovács Sán-

dor: A kéz. Egy este műsora. 12 f., 93. Vallásos estekre. III. Kovács Sándor: A remény. Egy este műsora. 09 f., 94. Dr. Hegyaljai Kiss Géza: Méliusz. Horhi Juhász Péter élete. 12 f., 95. Vargha Tamásné: Kései szüret. Károlyi Gáspár élete. 180 P., 96. Baja Mihály: Debreceni öreg Kollégium. Költemények. 10 f., 97. Szabó Lajos: Az árvakért. Egy árvanapi est teljes műsora. 12 f. Április 20-án megjelenik az anyáknapjüzet 15 íven. Ára kb. 1.—, 1.20 P. Megrendelhetők az Országos Református Szeretetszövetség központi irodájában (Budapest, XIV., Stefánia út 29. sz.)

HIVATALOS RÉSZ.

999/1940. **XI. sz. Körlevél.**

Valamennyi iskolaszék és tanítótestvérem figyelmébe.

A vallás és közoktatásügyi miniszter úr 1940. február hó 17-én 136.474/1939. IX. sz. a. rendelkezett az egységes magyar zsinórirás szabályozása ügyében.

Az egyetemes konvent elnökségének utasítására felhívom valamennyi iskolaszék és tanítótestvérem figyelmét, hogy az 1940. évi március hó 1-én a Hivatalos Közlönyben megjelent fenti számú renDELETEH alkalmazkodjanak.

II.

A lelkeszi továbbképző konferencián résztvenni akaró lelkipásztor testvéreimet szeretettel kérem, hogy jelentkezésüket sürgősen közölgék a sárospataki theol. akadémiai igazgatói hivatallal, mert vasúti kedvezményt kérő beadványomat *április 15-én már be kell mutatnom a kereskedelemügyi miniszter úrhoz.* Tudnom kell tehát már április 14-én, hogy kik jönnek és honnan jönnek lelkipásztor testvéreim. *50 százalékos menetkedvezmény biztosítva lett részünkre.* Hivatalos lapunk 11. számában közölve van a konferencia programja és a résztvevők ellátási díjának összegszerű kimutatása is. Ezeket biztosan tudván elhatározhatja immár mindenki, hogy részt akar venni avagy nem, a konferencián.

Nagyon kérem lelkipásztor testvéreimet, hogy nemcsak azért, mert továbbképző lelkeszi konferencia tartatik, hanem azért, mert 20 esztendő óta ez lenne az első bensőséges pataki találkozó mindnyájunk számára, azokkal a testvéreinkkel, akik a 20 éves rabság alatt nem láthatták testi szemeikkel a nagyszerűen fejlődő sárospataki Alma Matert.

Szeretettel kérve benneteket Testvéreim a találkozáson való minél nagyobb számú részvételre vagyok testvéri köszöntéssel

Miskolc, 1940. március 27. szerető testvéretek

Farkas István püspök.

Keresztlevelét kérem sürgősen vitézi ügyben bélyegmentesen Onódy András és neje Básty Borbála, akik 1810—1840. évek között születtek valószínűen Abauj-Torna megyében. Költség utánvétellel fizetve. Cím: Fülöp József Székesfehérvár, Városháza. Nemleges értesítés mellőzendő.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel a könyvnyomtatás feltalálásának 500. esztendejében Sárospatakon.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: **DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN,
DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF**

TARTALOM: *Tóth Dezső*: Egyházmegyei gondnoki székfoglaló. — *M. J.*: A Kossuth—Kövy-relief pályázat. — *Pósa Péter*: Felhívás a lelképászorokhoz. — —: Miskolci fiatalok. — Hírek. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek.

Egyházmegyei gondnoki székfoglaló.

Részlet.

Azt képzelem, hogy nem csak nekem, de mindnyájunknak az a meggyőződésünk, hogy talán még soha, a 20 évi rabság alatt sem volt olyan nehéz, olyan súlyos az egyházmegye vezetőségének a helyzete, mint a mai rendkívüli viszonyok között a 20 évi rabság után felszabadult egyházközségekből itt az anyaországban újból alakított felsőzempléni ref. egyházmegye kiegészített jelenlegi vezetőségének.

Nem csak azért nehéz, súlyos a mai helyzet, mert — mint kétségtelenül valamennyien jól tudjuk és érezzük, — hiszen a rádió és hirlapok útján a napnak, sőt az éjnek is minden szakában tudomást szerzünk arról, hogy már most is minő borzalmas háború dúl körülöttünk. Amely, ha még eddig közvetlenül nem is érintett még minket, de sohasem tudhatjuk, nem csap-e át és mikor annak mindent pusztító lángja szegény sokat szenvedett és sokat vesztett édes megcsonkított hazánkra. Már most is állandó idegfeszültségben és bizonytalanságban élünk, mert nem tudhatjuk, ha álomra hajtjuk fejünket, mire ébredünk fel és hogy egyáltalán felébredünk-e?

Attól is kell állandóan rettegnünk és jól fel-fogott érdekünkben már előre is fel kell készülnünk arra, hogy esetleg a még ma csak körülöttünk dúló háború holnap átalakul egy borzalmas, eddig még soha nem látott, sőt el sem képzelt olyan igazi világháborúvá, a mely Európa valamennyi államát, köztük a mienket — sőt más világrések államait is — legjobb akaratuk ellenére magával ragadhatja. Már pedig valamennyien jól tudjuk a világtörténelemből, s a közelmúlt szomorú tapasztalataiból is, hogy az újabb korban a háborut rendszerint követni szokta a mindent pusztító, a hazát és Istent tagadó őrület, a vörös forradalom.

Ez a helyzet valamennyi egyházmegye vezetőségére, nem csak a mienkre súlyos, nehéz.

De nagyban fokozza ennek az egyházmegyének új vezetőségére nézve az előbb említett világpolitikai helyzet súlyosságát az a szintén figyelembe veendő körülmény is, hogy az ehhez az egyházmegyéhez tartozó egyházközségek valamennyien — a sátorlajújhelyi ref. egyházközség kivételével — sőt részben ez is Trianon által elszakítva édes hazánk testétől, más fennhatóság alatt, más világnézetben olyan idegen állam kötelékében éltek 20 éven át, a mely állam teljesen a bolsevista Orosz birodalom hatáskörében élt, s amely állam egészen az összeomlásig az Orosz birodalomnak és az általa vallott világnézetnek Közép-európában előharcosa és támaszpontja volt.

Egészen természetes tehát, s csodálkozni sem lehet azon, mert hiszen annak ellenkezője volna természetellenes, hogy az édes anya kebeléről leszakított kedves magyar testvéreink a reájuk kényszerített új haza iránt nem éreztek semmi, de különösen nem érezhették azt a szeretetet, amelyet a régi édes hazájuk iránt éreztek. Nem fejlődhetett ki bennük az a tudat, az az érzés, hogy a bajba jutott hazájukért nemcsak kötelességből, hanem a kötelességet messze meghaladó módon, szívből és minden zugolódás nélkül áldozatot is kell hozni. Az elszakításkor pedig még egészen kicsi, megfelelően érezni és gondolkodni nem tudó gyermekek már teljesen elfelejtették, a 20 évi cseh uralom alatt született új magyar testvéreink pedig nem is ismerhették, legalább is nem közvetlenül, legfeljebb édes szüleik elbeszéléséből, az anyaországot, a régi hazát.

A magam részéről én csak képzelem, de az egyházmegye vezetőségének azok a régi tagjai, akik a keserű rabságot átszenvedték, bizonyosan szomorú szívvel tapasztalták is, hogy a 20 év alatt a bolsevista eszmék közelében és annak hatása alatt különösen az ifjabb, minden szélsőséges benyomás iránt erősen fogékony nemzedék, az ifjúság — a haza jövő reménysege — nem maradt teljesen érintetlenül, megzavartatott a hite nemcsak a haza eszményében, hanem magával az Egyházzal, az Istenséggel szemben is. Ezeknek és az előbb elmondottaknak tulajdonítható valószínűleg az, hogy mikor most a közelmúltban Trianon rabbilincsei részben

engedtek, a visszanyert területekkel együtt visszatért és általunk tárt karokkal, boldog örömmel és testvéri szeretettel fogadott régi honfitársainknak egynémelyike alig ösmert rá a 20 év előtti elhagyott édes anyára. Mást, többet vártak és reméltek az anyaországtól, mint amit találtak s mint amit nyertek.

Mindezekhez járul még az is, ami ugyan a többi egyházmegyére is vonatkozik s amit kétségtelenül szintén mindannyian tudunk és érzünk, és amire különösen mindnyájunknak szintén előre fel kell készülnünk, és pedig arra — amit előttem nagy, széles látókörrrel bíró politikusok már sokszor elmondtak, hogy már a most körülöttünk folyó küzdelemből se, de még kevésbé az előbb említett netalán bekövetkező szörnyű világháborúból nem a mostani, hanem egy egészen más, új világ — egy új renesszansz kor — fog feltámadni, amelyben keményen kell megállni a helyünket.

E célból össze kell fognunk, meg kell értenünk egymást mielőbb, már most, amikor még nem késő és úgy dolgozzunk össze vállvetve, közös egyetértéssel, hogy az egész nemzetünk becsületes összmunkája folytán ebből a világégésből a hazánk és benne a mi egyházunk is győztesen, a régi nagyságban, megerősödve kerüljön ki.

Nagytisztelétű Egyházmegyei Közgyűlés! Bocsanatukat kérem, hogy ezeknek a közismert dolgoknak az elmondásával voltam bátor szíves türelmüket igénybe venni, pedig magam is tudom, hogy ezek nem illenek bele a tulajdonképeni egyházmegyei gondnoki székfoglaló beszéd keretébe. De tettem ezt szívem sugallatát követve egyrésztől azért, hogy lelki szemeink elé idézzem az elvégzendő munkánk szempontjából a mai helyzet nehézségeit, hogy állandóan lássuk, mivel kell nekünk megbirkózni és hiszem, meg is fogunk birkózni. De tettem ezt másrészt azért is, hogy éppen a mai rendkívüli helyzettel tegyem indokoltá, hogy miért tértem el a normális időkben megszokott székfoglaló beszédektől. Tettem ugyanis azért, mert mellőzhetetlenül szükségesnek tartom már ez alkalommal is rámutatni arra, hogy mire kell különös gondot fordítani ma a felsőzempléni egyházmegyehez tartozó egyházközségekben külön-külön és magának az egyházmegyének a vezetésében is abból a célból, hogy Istennek tetsző, helyes, üdvös és eredményes munkát végezzünk.

A már eddig is szerzett tapasztalataim alapján azt tartom, hogy nekünk az adott helyzetben az egyes egyházközségekben éppen úgy mint az egyházmegye vezetőségében is arra kell elsősorban és különös gondot fordítani, hogy minden hittestvérünkkel, úgy kicsinnyel mint naggyal megértessük, hogy sokat szenvedett és még többet veszített drága édes hazánk nem azért nem nyújtja nekik, nekünk ma azt az anyagi jólétet, amit a világháború előtt élveztünk tőle, mert a szeretete meghidegült, vagy csak csökkent volna is irányunkban, hanem azért, mert a lezajlott és veszített világháború s az ezt nyomon követő bűnök és szerencsétlenségek, amelyek Trianonhoz vezettek, teljesen megfosztották nemcsak a régi teherbíró képességétől, de úgyszólván az élet minden lehetőségétől is. És

bizony csak Istennek és Isten után a haza bölcs vezetőségének köszönhető, hogy idáig is felemelkedhettünk, ahol most vagyunk.

Meg kell továbbá értetnünk és értenünk, hogy mindnyájunkat nemcsak erőnket meghaladóan kell állandóan dolgoznunk családunkért, egyházunkért és hazánkért, hanem amellett még igényeinket is minél inkább le kell csökkentenünk, hogy annál többet áldozhassunk a haza oltárára, hogy édes hazánk — az anyagi lehetőségek birtokában még jobban megnagyobbodva és megerősödve —, menél hamarább elfoglalhassa Európában ezer éves dicső multja alapján az őt megillető méltó helyet és hogy odajutva, nyujthasson megint gyermekeinknek és nekünk mindnyájunknak minnél nagyobb jólétet és biztonságot.

Meg kell értetnünk és meg kell értenünk, hogy mennél inkább megtanultuk szeretni, becsülni és tisztelni édes hazánkat és anyaszentegyházunkat, annál inkább fogjuk érezni az ő ölelő és szerető karjuknak a melegségét és ennek a melegségnek jótékony hatását.

Tóth Dezső
a felsőzempléni
egyházmegye gondnoka

A Kossuth—Kövy-relief pályázat.

Sárospataki főiskolánk előcsarnokában rövidesen új relief lesz: a Kossuth—Kövy-dombormű.

A tervpályázaton részvételre három ifjú református szobrászművészt szólított fel a főiskola. Ők a kitűzött határidőre vázlataikat beküldötték.

Műveik leírását a következőképen adják:

1. **Buzi Barna:** Megörökítendő motívumnak azt a jelenetet ábrázolom, amint a fiatal Kossuth Kövy professzor elé vezeti az ifjúság hangadóit. Azért ragaszkodtam ehhez a motívumhoz, mert elképzelésem szerint gyakorlatban ez volt a legalkalmasabb arra, hogy ne csak a tradíciónak szenteljünk ez állandó emléket, hanem plasztikailag is egy értékes munka jöhessen létre. A beküldött tervemen a portrészerezés teljesen mellőzve van, tisztán az emlék egész együttesével foglalkoztam.

2. **Szomor László:** 83,5 × 50 cm. sík terület tengelyétől jobbra Kövy Sándor jogtudós, kezében könyvet tartva, elmélyedve prédikál, míg balról Kossuth Lajos ifjú lendülettel bontakozik ki, utat mutatva az igazság s a Magyar élet feltámadása felé. E két nagyság: a biztos alapokon nyugvó bölcsesség és a rendíthetetlen hit szerencsés találkozásából sarjad újjá a magyar élet fája. Tele tövissekkal, mint az igazság útja, de végül mégis a Magyar lélek szépsége virul ki rajta. Az eszmék közösségeként kapcsolódik rajta Kossuth és Kövy egy szalagon, melyen két évszám hirdeti a két név mellett az örök halhatatlanságot.

3. **Vitéz Szabados Béla:** Mostani tervem a fiatal Kossuthnak professzorával vitáját, szembenézését ábrázolja. Az, hogy Kossuth áll s vele szemben Kövy professzor ül, célzatos; kifejezni

akartam vele a köztük levő viszonyt (tanár-tanítványt). Viszont Kossuth önérzetes, meg nem alkuvó jellemét ilyen beállítással is érzékeltettem.

Azt a pillanatot ábrázoltam, mikor Kövy professzor úr a testimoniumot aláírja.

A pályaműveket április 1-én a köziskolai szék egy bizottsága, kiegészítve Harsányi Gyula sárospataki főgondnok és igazgató-tanácsos, valamint Egey Antal tanítóképző-intézeti igazgató által, bírálta meg Janka Károly főiskolai lelkészi gondnok elnöksége alatt és megbízást a kivitelre vitéz Szabados Béla művészeknek adott.

Művén még változtatást kell tennie, de az ő vázlatában csillant meg a *legerőteljesebben*, igazi ihlettel Kossuth rendkívüli személyisége.

Vitéz Szabados Béla alkotása a reliefek közt az, amelyik az 1714-iki jelenetet, a főiskola ostromát, az Obsidio Patakiensis-t ábrázolja. Buzi Barna műve 50, Szomor Lászlóé pedig 40 P jutalomdíjban részesült és a Szépművészeti Múzeumban lesz elhelyezve.

M. J.

Felhívás a lelkipásztorokhoz!

Alig vonult le vetéseinkről a vastag hótakaró, arra kellett ébrednünk, hogy legtöbb helyen hatalmas víztömeg mossa a máskor ilyenkor már zöldülő földeinket. A drága kenyérmagvakban nem tudjuk, mi tett nagyobb kárt: a tél eleji fagy, a jégpáncéllá keményedett hőtömeg, vagy a tavaszi áradás. Mind-mind megtizedelte a várható termést.

Ha tavaszi és a nyári időjárás is annyira rendkívüli lesz, mint volt a téli és a kora tavaszi — nem tudhatjuk lesz-e miből kenyeret szelni gyermekeinknek. Amikor erről a várható rendkívüli időjárásról beszélünk — a nyári jégverésekre gondolunk. Amíg azonban a fagy és víz ellen nincs védekezés, az általuk okozott kár egyformán sújt minden gazdálkodó embert, addig a jégverés ellen már van: a biztosítás!

A nemsokára kezdődő jégbiztosítási szezonnal kapcsolatosan két dolgot kérünk lelkipásztor-testvéreinktől:

1. Figyelmeztessék a lelkipásztorok híveiket a jégbiztosítás fontosságára. Nemcsak azért, mert így egy esetleges jégveréskor megmenekülnek az összeomlástól, hanem azért is, mert a jégbiztosítás nemzeti érdek is.

2. Gondoskodjanak a lelkipásztorok arról, hogy ne csak a saját, hanem híveik jégbiztosítását is a velünk összeköttetésben lévő **Gazdák Biztosító Szövetkezeté**-nél adják fel, akár az **ORJÓ** útján, akár közvetlenül a **GAZDÁK** megbízottja útján. Ez utóbbi esetben is kérjük azonban, ügyeljenek arra, hogy a lelkész bármilyen támogatása révén létrejött jégbiztosítás után az egyháznak jutalék jár. Ezért a biztosítás felvevőjétől követeljük meg, hogy az ajánlatra vezesse rá a lelkész ellenőrzését.

Aki saját maga akar felvenni biztosításokat — annak küldünk nyomtatványokat. Ebben az esetben a lelkésznek külön jutalék jár.

Pósa Péter esperes, egyházker. felügyelő.

Miskolci fiatalok.

Ijesztően hosszú tél után tavasz biztat. Ritka és csodás virágok nyílnak.

Ilyen ritka és csodás virág a miskolci fiatalok, református és katolikus ifjak összefogása.

Értekezletükről bőven a miskolci *Magyar Élet* c. lap ír.

Még emlékezetében van mindenkinek 1938. novembere, melyen a miskolci katolikus és református ifjúság közösen ünnepelte az elszakított területek visszatérését. Akkor elhatározták már, hogy évtizedek gyűlölködése helyett a testvéri együttműködés terére lépnek s ennek az elhatározásnak megtestesítője volt az a baráti összejövétel, melyet a Miskolci Ref. Fiatalok Szövetsége rendezett most a Palóczy-utcai ref. gyülekezeti teremben, ahol a miskolci katolikus ifjak is megjelentek.

Közel száz értelmiségi fiatal volt ott, hogy elinduljanak egy célért, a boldogabb szebb jövő eléréséért.

A vendéglátó ref. fiatalok nevében vitéz Barkassy Béla ügyvezető üdvözölte a vendégeket.

Nagy érdeklődés mellett Szelényi Imre páter emelkedett szólásra:

— Mindenekelőtt Istenhez emeljük fel, alázatosan lelkeinket s ha ő elfogadta, kezdetünk tárgyalni azokról a problémákról, melyek bennünket közelebről érdekelnek. Isten hozott bennünket egy sikra... Itt nem szabadna senkinek sem nélkülöznie, csak az lenne szükséges, hogy áldozatot hozzon mindenki. A mai fiatalságot nem lehet kritizálni felelőtlenül, mert ez a fiatalság megtette a magáét, türt, szenvedett, de bizik Istenben s így el is éri céljait. Nekünk nem kell félni, mert Istennel meggyünk előre a magyar jövő felé.

Szabó József gimn. tanár a Fialat Magyarság Szövetség miskolci csoportjának elnöke felszólalásában megállapította, hogy a felekezetieskedés mindig ártalmára volt a nemzetnek, de nekünk miskolciaknak is. Most már hogy megtaláltuk egymást, vár a munka!

Gróf Haller István arról beszélt, hogy a magyar életben, a magyar sors sötétségében mindig szükség volt fáklyavivőkre. Ilyen ez a társaság, itt járt ma közöttünk a magyar gondolat, a magyar akarás, a magyar érzés. Széchenyi gondolatával fejezte be felszólalását: Csak önmagunkban a hiba magyarok, de egyuttal a feltámadási erő is.

Schirilla László dr. megköszöni a szíves testvéri szeretetet árasztó vendéglátást és meghívja a ref. fiatalokat a katolikus ifjúság otthonába.

Zárószóul Novotny Gyula ref. püspöki másodlelkész szólalt fel s többek között ezeket mondotta:

— Élmény volt és hihetetlennek látszó ez a mai közös beszélgetés. Miskolcon hosszú ideig ádáz felekezeti villongás ütött tanyát és elfecséreltük az Isten országának építésére kapott talantumokat. Most összefogunk mi, 1940 márciusának fiataljai. Vessük le a gyűlölködés és széthúzás gunnyáját és öltük fel az igaz harcokat vívók fiszta, pompás öltözetét. Ne szóljunk, ne beszéljünk, de fogjuk meg a dolgok komolyabb végét. Az igazság fegyverzetével csak győzhetünk.

HIREK

özv. Idrányi Barnáné
szül. Misley Ilona

B. e. Idrányi Barna hátrahagyott özvegye, a nagy és drágaemlékű egyházi szolga, volt szlovenszkói püspök hozzáméltó felesége, a ref. papnék legértékesebb típusának megtestesülése, a műveltségben, jóságban és szeretetben gazdag nő március hó 30-án Göncön, vejének, Farkas Elek abaúji esperesnek a házában visszaadta nemes lelkét teremtőjének. Áldás volt élete övéire, szép családjára és ref. egyházunk gyülekezeteire. A B F R A !

— **Egyházmegyei rendkívüli közgyűlésen** iktatta be Felsőzemplén gondnoki tisztségébe új gondnokát, Tóth Dezső törvényszéki elnököt, aki nagy felelősségtudattól áthatott beszédben foglalta el állását.

— **Hivatalos látogatás.** A sárospataki ref. gimnáziumban április 4—5-én hivatalos látogatást végzett *Csorba György* egyházkerületi tanügyi előadó.

HIVATALOS RÉSZ.

1144/1940. **XII. sz. Körlevél.**

Valamennyi alsó- és középfokú iskola igazgatóságának figyelmébe.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter úr által kiadott 167830/1940. IX. számú rendeletre (megjelent a Hivatalos Közlöny 1940. évi március 15.-i számában) alkalmazkodás végett felhívom valamennyi tanintézetünk vezetőségének figyelmét.

Miskolc, 1940. április 2. Atyafiúi szeretettel:

Farkas István
püspök.

Felhívás. Szeretettel kérem azokat a lelkipásztor-testvéreinket, akik a Sárospatakon, május hó 7—8-án tartandó konferenciára jelentkeztek, s jelentkezésükben az indulási vasútállomást nem jelölték meg, hogy vasútállomásuk nevét saját érdekükben haladéktalanul közöljék a theol. igazgatói hivatallal.

Theol. akad. igazgató.

Értesítés.

Az alsózempléni ref. egyházmegye lelkipásztorait és gondnokait értesítem, hogy a sárospataki ref. főiskolai dombormű létesítése céljára szolgáló húsvét ünnepi perselypénz nem hozzám, hanem az egyházmegyei pénztárnok úrhoz küldendő el. Több egyházközségből a pénz hozzám jött be, azonban az esperes semmi nemű hivatalos pénzt nem kezel; hivatalos pénz felvételére csupán az egyházmegyei pénztárnok úr jogosult. Azok tehát, akik a szóbanforgó perselypénzt még nem küldték el, az egyházmegyei pénztárhoz utalják azt. Szolgáljon együtt az értesítem emlékeztetőül is mindazok számára, akik netalán az egyházkerületnek ilyen irányú, a húsvéti perselypénzekről szóló rendelkezéséről megfeledeztek volna.

A visszatért egyházközségbeli lelkésztestvéreimet egyidejűleg értesítem, hogy a költségelirányzataik megkésztetéséhez szükséges, az egyházi köztartozásokról szóló adatokat csupán az egyházmegyei bizottságnak folyó évi április hó 16.-án tartandó gyűlése után lesz módomban rendelkezésükre bocsátani, miért is ezzel költségvetéseik betérjesztése haladékot szenved. Azok beküldésének határidejéről a szükséges adatok közlésével egyidejűleg fogom lelkésztestvéreimet tájékoztatni.

Atyafiúi szeretettel vagyok:

Kelt Cigándon, 1940. április 4.-én. *Janka Károly*
esperes.

Felhívás lelkipásztor-testvéreinkhez!

Szeretettel kérem lelkipásztor-testvéreinket, hogy szíveskedjenek elolvasni a Ref. Lapok 1939. november 26-iki számában a XLI. sz. püspöki körlevelet, továbbá az 1940. február 18-iki számban a hivatalos részben a Felhívást, s az ezekben foglaltak alapján a *pünkösdre szóló esetleges specifikációkra vonatkozó megkeresésüket április 21-ig küldjék be a főiskolai közigazgatói hivatalhoz úgy azonban, hogy a presbitérium szabályszerűen kiállított határozatát az esperes urak is lássák el az ő jóváhagyó rezolúciójukkal*, mert különben az elekcionális bizottságnak nincs joga érdemben foglalkozni a nem szabályszerű beadványokkal. Az elekcionális bizottság nevében azért kell jelen Felhívást közzétenni, mert az elekciót április utolsó napjaiban meg kell tartanunk, hogy az esetleg fennmaradó legációkból juttatni tudjunk *miskolci és rimaszombati* arra érdemes, elsősorban lelkészi pályára készülő tanulóknak. Miskolcot és Rimaszombatot pedig idejében kell értesítenünk. Az elekcionális bizottság nevében atyafiúi szeretettel:

Sárospatak, 1940. április 5.

Tártsy Árpád sk. közigazgató.

A gömöri lelkésztestvérek figyelmébe.

Szíves tudomására hozom lelkésztestvéreimnek, hogy az egyházlátogatást Konkoly TH. István főjegyző úrral f. hó 11-én megkezdjük s a látogatás ezen része f. hó 21-ig fog tartani. Ezen idő alatt nem lévén idehaza, kérem lelkész testvéreimet, hogy fontosabb ügyben ne keressenek ezen idő alatt.

Látogatásunk első részében a következő egyházakat, a következő napokon látogatjuk meg: Április 12-én Hét, 13-án Kelemér, 14-én Szuhafő, 15-én Zádorfalva, 16-án Alsószuha, 17-én Imola, 18-án Ragály, 19-én Zubogy, 20-án Aggtelek, 21-én Putnok.

Testvéri szeretettel: *Lenkey Lajos* s. k. esperes.

Kereselem: Makay János, volt nagyidai és később fülökércsi ref. lelkésznek Bernáth Katalinnal kötött házassági anyakönyvi kivonatát. Bibliájában található feljegyzés szerint 1845. július 1-én kötött ez a házasság. Egy példány teljes díjért 1 pengős okmánybélyeggel, egy példány az 1939. évi IV. t.-c. végrehajtására szükséges. *Makay Kálmán* ref. lelkész Alsóvadász. Utánvétellel kérem küldeni.

Szerkesztői üzenetek. T-th J-s: Ki van szedve. Szükség volt ennek a megírására. L-y L-s: A pénztárnok ír.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel a könyvnyomtatás feltalálásának 500. esztendejében Sárospatakon.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: **DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN,
DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF**

TARTALOM: *Tóth János*: Boldog ország. — *Svingor Jenő*: Tapolcai konferencia. — *—i—n*: Felsőzemplén rk. közgyűlése. — *Zsíros József*: A lelkesítő továbbképző konferencián résztvevő lelkésztestvérek figyelmébe. — Hírek. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek.

Boldog ország.

Lassan mégis csak tavasz lesz. A nap még nagyon fukarkodik a meleggel, de amennyit ad, attól már éledni kezdenek a fagytól ájult rügyek és kikandikál a fagyos földből a fű zöldje. Csak egy-két napfényes hét jöjjön és feledve lesz a hosszú, kemény tél minden zordsága.

De hiába hozza és árasztja a tavasz elénk minden szépségeit, nem tudunk úgy újjongani neki, mint máskor. A lelkeket megüli a nagy bizonytalanságok köde, egy bekövetkező apokaliptikus világrontás még csak elképzelt és már is fojtogató füstje. Csupa kétely és aggodalom mindenfelé arra a kérdésre: mit hoz a tavasz? Az újságok szinte lőporszagúak a sok háborús hírtől.

De jó szerencsénkre nem mindig a tengerek és a harcterek legfrissebb eseményeiről adnak tudósítást. A napokban szerény kis ibolyaként egy hír látott napvilágot az újságban és pedig az, hogy egyik képviselőnk indítványt jegyzett be a keresztnek a törvényhozás házában való kifüggesztése tárgyában.

Lángol a világ négy sarka. Azt mondják, hogy még csak a kezdet legelején vagyunk és már is országok tüntek el Európa térképéről; egy kis nemzet pár hónapi heroikus küzdelem után szörnyen vérezve és megtépázva került ki az ellene rontó óriás karmaiból. Ma senki sem tudja, mikor sodródik bele a véres forgatagba. A józan ész, a nemzeti tisztesség azt diktálja, hogy minden erőt egyesíteni, semmi diszsonáns hangot, semmi széthúzó cselekedetet, mert egy nemzet sem bízhat, csak az ő erejében. Micsoda boldog ország a mi földünk, hogy itt egyesek nem tudnak semmit az európai helyzetről, önfeledt vaksággal sétálhatnak gyújtósinórral a puskaporos ládák között és akad honatya, aki legfontosabb tevékenységének a mai időkben azt tartja, hogy a képviselőház termét mivel kellene feldíszíteni. Mily boldog föld, amelynek oly óriási a nemzeti erőtartaléka, hogy nem árt neki, ha ostoba és könnyelmű kezek hol ide, hol oda dobják bele a felekezeti tűzcsóvát.

A képviselő úr, ha már nem látja és nem tudja, hogy mi történik a nagyvilágban, legalább azt venné észre, hogy a magyar tavasz máskülönben is nehezen indul. Szántóföldjeink téli vetése igen bizonytalan a kiállott nagy hidegek miatt és egy képviselőnek, ki bizonyára könnyek közt harsogta és zokogta el a választások idején, mennyire szereti a népet és mennyire a szíven fogja viselni a sorsát, — illik annyit tudni, hogy ez mit jelent a szántóvetőnek. Ugy látszik, hogy nem veszi észre azt sem, hogy százezer holdak váltak tengerré a tavaszi áradásban, falvakat kell kilakoltatni és igen sok szegény ember háza dől össze, lesz hajlék nélkül. De mindezekon kívül és felül, ha nem is soroljuk fel, hogy mennyi sok gond üti fel a fejét ezen a tavaszon egy mezőgazdasággal foglalkozó államban, lehet taláni egyéb téren is igen sok hiányt, bajt, sürgős tenni valót, mert ma a legkiválóbb államférfiak által vezetett országban is igen megnövekedtek a hiányok és ezek nyomán a segítő munka alkalmai. Mindezek azonban egyesek szemében nevetségesen eltörpülnek és komikusan jelentéktelenek amellet a hiány mellett, hogy a magyar képviselőházban hiányzik a kereszt. Ennek az indítványozó képviselő úrnak nem a szociális törvényalkotásokon és segítő készségen, nem a földbirtokreform ésszerű megvalósításán, a magyar nemzeti életnek minél tömörebb kiépítésén fáj a feje, hanem azon a szörnyű helyzeten, hogy a képviselőház tanácskozó terme nélkülözi a keresztet.

Csodálatos, hogy ezt a hiányt eddigelé senki nem érezte, sőt, — horribile dictu, — nem szenvedte meg sem a törvényalkotás, sem a haza, sőt még a képviselő urak egészsége sem. Nagy és kiváló emlékek, igazán nemzetmentő politikuskainak, akikhez képest ma sok, magát túlértékelő honatya csak igen jelentéktelen, szürke epigon, — soha nem jutott eszébe, hogy csak úgy lehet igazán értékes munkát végezni a t. házban, ha annak falán ott függ a kereszt. A nagy Tisza István, Bánffy, Apponyi, Bethlen István, stb. politikai tevékenysége semmi csorbát nem szenvedett e hiány miatt.

Értsék meg jól ezt az agresszív irányítást képviselő urak, hogy a református keresztyénség nem

a kereszt ellen emeli fel szavát, hanem az ellen a szellem ellen, amely a kifüggesztett keresztnek a háta mögött meghúzódik. A türelmetlen, a mindenáron felekezetieskedő, a másokat lehangolni akaró, az egyeduralmat kisajátítani törekvő irányzat ellen. mert ez egyrészt sérti a más felekezetek önértékét, jogos érdekeit, másrészt destruktív erő, mely a nemzeti egységet veszedelmesen fenyegeti. Ezenkívül öntudatos református ember harcolni fog mindig olyan kereszttyénség ellen, mely csak a jelvényekben éli ki magát s ezeknek bélyegekre, pénzre, iskolákra, középületekre való tervszerű és tudatos ábrázolása által egy országot középkori stílusra fest át, sőt a középkor türelmetlen, hatalmi erőszakkal telített levegőjét árasztja szét.

Eddig még, legalább is külsőleg, mentes volt ettől a minden magyar embert büszkeséggel eltöltő gyönyörű épületünk, az országháza. Aggodalommal vegyes reménykedéssel várjuk, hogy milyen sorsa lesz ennek a szerencsétlen indítványnak és az a bizodalomunk, hogy e szörnyű világválságban a józan többség el fogja vetni a volt nyilas képviselő urnak ezt az időszerűtlen s a nemzeti erőket megbomlasztó elgondolását.

Tóth János.

A tapolcai konferencia.

Isten segítségével újra megrendezzük az egyházkerületi konferenciát május 23-án Görömböly-Tapolcán. Ebben az esztendőben különösen bensőséges, szívükhöz szóló ünnep lesz ez: háromszázötven esztendő a mi Károlyi Bibliánk és ezt a napot a mi drága kincsünknek, a Bibliának szenteljük.

Walter Scott, az angol Jókai, a halálos ágyán így szólt leányához: Margit, adjátok ide a könyvet. Melyiket apám? Csak *egy* könyv van: a Biblia. Nekünk is csak ez az *egy* könyvünk van és ez, ahogy nemrégiben egy nagyon szegény és nagyon szenvedő hívem mondotta: „mindenünk!” Püspök urunk óhajtása, hogy az idei egyházkerületi konferenciánk egészen ezt a szent örökséget helyezze oda a szívek oltárára.

A konferencia előrelátható programja: délelőtt ígehirdetés, utána három előadás, melyek tárgya: Mit adott a Biblia a magyar népnek? Mit adtak a Zsoltárok a magyar népnek? A magyar élet és a Biblia. Délután a papnék konferenciáján elnöki megnyitó után két előadás erről a tárgyról: Bibliás papné a gyülekezetben és A bibliás édesanya és feleség. Délelőtt bizonyágtételek is lesznek hívő református testvérek ajkáról.

Püspök urunk kedves terve egy bibliakiállítás, melyre a testvéreink magukkal hoznák a családjukban, a házuknál található régi Bibliákat, valamint a zsoltaroskönyveket. Azt hisszük az ilyen szentkönyvek ilyen utrakelése sok kedves és váratlan meglepetéssel fog szolgálni nemcsak a Könyvek-Könyve barátainak, de még a könyvbarátoknak és szakembereknek is. Talán az sem volna lehetetlen, hogy ezeknek az ősi kincseknek lapjára Püspök urunk saját kezével jegyeznék fel ennek az áldott napnak az emlékét.

A nagy találkozóra már most szeretettel hívünk minden református testvért. Lelkészeket külön nyomatékkal kérjük, hozzák ezt a meghívást minden református ember tudomására. S még egy gondolatot szeretnék szavakba foglalni. Az a tapasztalatom, hogy sokan vannak, akik a tapolcai konferencia értékét lekicsinylik. Nemcsak az ellenségeink közt, de még a sorainkban is vannak, akiknek, úgy látszik, lelki szükséglet az, hogy megbotránkozzanak és akik úgy nyilatkoznak erről a konferenciáról, mint egy nagyszabású egyházi majálisról, amely nagyon sovány lelki adományokat juttat a résztvevőknek, ellenben a gondtalan szórakozásra annál több alkalmat. Igen, mi nem titkoljuk, ezen az Istentől nekünk ajándékozott napon örülni akarunk az Urban s egymás testvéri szeretetében. Ám kérve-kérünk mindenkit, imádkozzék Istenhez, hogy töltsen ki reánk e napon Szentlelkét, hogy ez a sok testvérszív (legalább tízezer lelket várunk) hozza el Tapolcára a maga Isten iránti gyermeki hitét és anyaszentegyházhoz való törhetetlen hűségét. Ez a lélekjárás némítson el minden gunyt vagy birálatot és őrizze meg a résztvevőket minden legkisebb elhajlástól, amelyel megszoríthatnánk Mennyei Atyánk féltőn szerető szívét.

Svingor Jenő.

Felsőzemplén rk. közgyűlése.

A *felsőzempléni* egyházmegye rendkívüli közgyűlését szokatlanul széppé és emlékezetessé tette az a sok meleg megnyilatkozás, amely a tisztánneui kerület, a sárospataki főiskola és a népes alsózempléni egyházmegye képviselői részéről hangzott el. Valamennyi az együttérzésnek s az új gondnok iránti személyes tiszteletnek és nagybecsülésnek volt frappáns kifejezője.

A gyűlést templomi istentisztelet vezette be, ahol *Dobos Sándor* esperes Mk. I. 21—25 alapján hirdetett Igét. Beszéde felrázott, mint az ébresztő harsogása, szava elhatározásra készítő volt.

Tóth Dezső egyházmegyei gondnokot eskütétele után *Dobos Sándor* esperes köszöntötte elsőnek, méltatva és kiemelve *Tóth Dezső* jellemét, amelyik tipikusan református keresztény jellem; sajátossága abban áll, hogy istenfélelme honszerelmében ég ki. Az új gondnok előbbi számunkban közölt székfoglalóját hallgattuk ezután áhítattal és buzgó figyelemmel. A református keresztény ember sorsát, feladatait, életcélját Mt. VI. 33-ban és az Inst. XIV. fejezetében látja örök érvényességgel kifejezve. *Erdélyi Zoltán* lelkészi főjegyző az e. m. tisztikara nevében üdvözölte a gondnokot, rámutatva a veszedelemre, amely a világi papság elsoványodása folytán fenyegette a trianoni felsőzempléni egyházmegyét s kiemelve azt a nyereséget, ami egyházmegyénket ezen a téren is érte a hazatérés következtében. A tanítóegyesület üdvözlését *Kovács Zsigmond* egyesületi elnök tolmácsolta. A sárospataki főiskola küldöttsége, élén *Janka Károly*val, a főiskola gondnokával a főiskola jókivá-natait hozta igazgató-tanácsának az újabb megbí-

zatas alkalmából. Az alsózempléni egyházmegye esperese megható szavakkal búcsúzott el s az egyházmegye megbízásából emlékszólót ajándékozott a sátoraljaújhelyi gyülekezetnek a felsőzempléni egyházmegyébe való visszatérése alkalmából. Emlékszólót adott az alsózempléni tanítóegyesület is a felsőzempléni testvéregyesületnek. Atadásakor vitéz Nyitrai Károly mondott vallás- és hazaszeretettől átítatott beszédet.

Osztatlan örömet váltott ki Farkas István püspök váratlan megjelenése Enyedy Andor dr. egyházkerületi I. főjegyző kíséretében. „Ha volt ezen a világon szülő, aki hazatérő fiát lelkesülő örömmel fogadta, úgy a tisztánneni kerület vezetősége kitörő örömmel várta a hazatérőket. Ha hűséges embert kerestetek, ha templomba járó embert kerestetek, Tóth Dezső az. Úgy nézzetek rá, mint a jó gyermek az édesatyjára.” — Mondotta beszédében püspök urunk.

Ünnepelésünk fényét némileg beárnyékolta az a szomorú tény, hogy az árvízről körülzárt részek gyülekezetei nem küldhették el képviselőiket a gyűlésre. A tárgysorozatba iktatott időszerű beadványok letárgyalása után közében vettünk részt, ahol Püspök úr a Kormányzó Úr Öfömméltóságáról emlékezett meg.

Szerény ellenértékül ezúton küldjük hálánkat és köszönötünket a sárospataki főiskola regős csoportjának és a Sípos József karnagy által vezényelt sátoraljaújhelyi vegyeskarnak pompás előadásukért. A regősöket, akiket már felvidéki útjukon megszerettünk, még inkább szívünkbe zártuk.

—i—n.

A lelkeszi továbbképzőkonferencián résztvevő lelkésztestvérek figyelmébe.

1. A konferencia május 7-én reggel pontosan fél 9 órakor áhitattal kezdődik. Azoknak a lelkésztestvéreinknek, akik távolabb laknak, s akiknek a reggel fél 8 órakor Sárospatakra érkező vonathoz nincs csatlakozásuk, ajánlatos előző nap, 6-án d. u., ill. este jönni. A szállások ekkor már mindenkit készen várnak. Az érkezők az állomásról egyenesen a Főiskolába jönnek; itt megkapják elszállásolásukat. Étkezésről ezen az estén mindenki maga gondoskodik.

2. A konferenciával kapcsolatos adminisztrációs teendők egyszerűsítése végett kérjük az ellátás díját mindjárt a jelentkezéskor, ill. megérkezéskor a theol. igazgatói hivatalban kifizetni. Az ellátást csak azok számára biztosíthatjuk, akik személyesen is jelentkeztek, s étkezési jegyüket átvették.

3. Két napi étkezés és szállás díja összesen 5 pengő. Egy napi étkezésért és szállásért 3 pengőt kell fizetni. (Egy napi étkezési díj u. i. 2 pengőben állapított meg; a szállásért akár egy, akár két napra jön valaki, összesen egy P fizetendő.)

4. Minden konferencián résztvevő, aki vasutállomását bejelentette, féláru vasutijegy váltására jogosító igazolványt kap.

5. A konferencia részletes programját a résztvevők a jelentkezéskor fogják megkapni.

6. A konferenciára eddig 90. lelképásztor-testvérünk jelentkezett. Az Alma Mater minden idevagyó fiát igaz szeretettel várja.

Sárospatak, 1940. április 11-én.

Dr. Zsiros József theol. akad. igazgató.

HIREK

— **A sárospataki főiskola tanári testülete az árvízkarosultak** segélyezésére egy havi fizetésének egy percentjét ajánlotta fel.

— **Népfőiskolára.** Egy szatmármegyei református segédlelkész 300— pengőt ajánlott fel, ha Szatmárban állítanak népfőiskolát (*Kelet Népe*.)

— **Teológus konferenciát** rendezett a Magyar Református Teológusok Országos Szövetsége április 4—7. napjaiban Debrecenben. A testvér teológiák hallgatói nagy számmal jelentek meg. A konferencia központi témája az igehirdetés és az igehirdetésre való tudatosabb készülék volt. Előadók voltak D. Dr. Révész Imre, Dr. Soós Béla, ifj. dr. Czegléd Sándor, dr. Erdős Károly, Kiss Sándor, dr. Kállay Kálmán, Darányi Lajos, dr. Vasady Béla. Sok tanulsága volt a konferenciának, amelyen theol. akadémiánknak 26 hallgatója vett részt.

— **A tehetségkutató munka elmélyítése** érdekében *Harsányi István* gimnáziumi tanár a husvéti szünidő néhány napján tanulmányozta Budapestben a különféle tehetségvizsgálatokkal és pályaválasztási tanácsadással foglalkozó intézetek munkáját. A korszerű lélektani kutatások eredményeinek megismerése bizonyára fokozni fogja a pataki tehetségkutató vizsgák kiválasztó munkájának biztosságát.

— **Göbel Tina Sárospatakon.** Göbel Tina misszionárius-testvér, *Molnár Mária* pitilui munkatársa, a Magyar Külmissziói Szövetség megbízása folytán vállalt előadó-körútján április 2—3-án felkereste Sárospatakat is, s itt a gyülekezet tagjai, továbbá a tanuló-ifjúság előtt vetített képes előadásban mutatta be azt az általuk lélekkel végzett nagy és felelősségteljes munkát, amely Mánusz szigetén a kannibálok megtérítéséért folyik. Az érdekes és tanulságos előadást, amelyet az előadó mély hitének bizonyoságaival szőtt át, a hallgatóság feszült figyelemmel hallgatta. Nagyon áldásos volna, ha a magyar református egyház minden nagyobb és tehetősebb gyülekezete hallana a vad népek között végzett missziói munkáról s imádságával és fillereinek felkínálásával részt kérne belőle.

— **Nyírségi Virrasztó.** *Békefi Benő* a szerkesztésében és kiadásában eddig megjelent *Szabolcsi Órszem* címét a m. kir. Miniszterelnök úr engedélye alapján *Nyírségi Virrasztó* címre változtatta s az eddig a szabolcsi református gyülekezetek lapjaként megjelenő hitbuzgalmi lapot mint református gyülekezeti evangélikációs közlönyt jelentette meg. Minden hó 1-én és 15-én jelenik meg a lap.

Lelkészővegyek gyorssegély alapja javára küldöttél már valamit?

HIVATALOS RÉSZ.

1239/1940. XIII. sz. Körlevél.

I.

A tiszáninneri egyházkerület valamennyi esperesi és lelkipásztori hivatalához és valamennyi elemi, közép- és főiskola igazgatóságához, az árvízkarosultak segítése tárgyában.

A magyar mezőkön, — mindannyiunk megpróbáltatására — rohanva futottak át a tavaszi árvizek. Magyar értékek pusztultak el, egyelőre fel sem értékelhető nagy károkat okozva. A magyar életnek épen azok az elemei szenvednek újra, akik nemzetfenntartó pillérek gyanánt hordozzák a magyar élet terheit.

Testvérek, jertek, segítsünk a bajba jutottakon.

Kormányzó Urunk Őfőméltósága minden magyarok között elsőnek látta meg a veszedelem nagyságát. Felhívást intézett minden magyarhoz, hogy a bajbajutottak megmentésének szent szolgálatából képességeik szerint mindenki vegye ki a részét.

Kerületünk népe nem maradhat el az áldozatok meghozatalában.

Lelkipásztor testvéreim! — hirdessétek Istennek Igéjét katedrákról, hogy a mi testvéri szeretetünk jó cselekedetekben jusson kifejezésre.

Minden presbiterium összehívandó és presbiteri gyűlésen ismertetendő a nagy nemzeti veszedelem s kell, hogy maguk a presbiteriek is kivegyék részüket az adakozásból.

A közeli vasárnapok valamelyike legyen összekötve az Ige fénye mellett az *árvízkarosultak javára való gyűjtéssel.*

Elemi, közép és főiskolák igazgatóságai tájékoztassák az ifjúságot a veszedelem nagyságáról és perselyezés útján, vagy gyűjtés útján az iskolákban is épen úgy mint a gyülekezetekben megindítandó a gyűjtés mindenütt.

Hozza meg a maga áldozatát közülünk mindenki, — hálákat adván Istennek, hogy ő nincs a bajbajutottak között.

Az Egyetemes Konvent rendelkezésére felhívom az összes vezetőket, hogy a begyűlt pénzüsségeket az Országos Földhitelintézethez — „*A magyar reformátusok az árvízkarosultakért*” cím alatt nyitott külön folyószámlára küldjék be. Az így begyűlt összegeket egyetemes egyházunk konventje Bonczos Miklós kormánybiztos ur rendelkezésére fogja bocsátani, hogy ez összegekkel is kezdődjék meg a bajbajutottak megsegítésére az építő munka. *Csekklapot az egyetemes konvent küld minden gyülekezet lelkipásztornak.*

Elemi és középiskolák igazgatói, ha a tankerületi főigazgatóság vagy tanfelügyelőségtől másnemű felhívást kaptak az árvízkarosultak részére begyűlt összegek hova fordítására nézve, tegyenek jelentést illetékes helyre, hogy az egyetemes ref. egyház a maga áldozatát, az általam, a konvent elgondolása szerinti uton és módon kívánja végrehajtani.

Testvéreim! Ne feledjétek el: „Kétszer ad, aki gyorsan ad!”

II.

Valamennyi lelkipásztor testvérem figyelmébe.

A Magyar Ref. Külmisziói Szövetség elnöksége azzal a kéréssel keresett meg, hogy a pünkösdi ünne-

pek alatt annak egyik napján az egyházkerület lelkipásztorai emlékezzenek meg a magyar külmiszióról s annak munkájáról.

A Szövetség ebben az ügyben minden lelkipásztor testvéremhez körlevelet fog küldeni. A körlevélben foglaltakat már előre figyelmébe ajánlom lelkipásztor testvéreimnek, hogy a kérelemnek tegyenek eleget.

Atyafiúi szeretettel

Miskolc, 1940. április 12.

Farkas István
püspök.

Értesítés. A makkoshotykai ref. egyház közli az érdekeltekkel, hogy jótékony célú tárgysorsjátékának húzását, tekintettel, hogy a kibocsátott 20.000 darab sorsjegyből eddig csupán 2450 darab kelt el, kénytelen volt elhalasztani. Az új terminus május 30.

Pályázat.

A debreceni m. kir. Tisza István tudományegyetem református hittudományi karán üresedésben lévő egyházszónoklattan, egyházszertartástan és valláspedagógia tanszékére ezennel nyilvános pályázatot hirdetek.

A kinevezendő tanár köteles lesz minden félévben a szabályzatokban előírt óraszámban és terjedelemben az ígért elméletét, az egyházszertartást, a gyakorlati bibliamagyarozást, a valláspedagógiát előadni, ezenkívül szeminárium működtetést folytatni és a tanszékkel kapcsolatos gyakorlatokat irányítani. Köteles lesz továbbá a tanszékével összefüggő mindennemű egybeteendőket, így a tanév megnyitásával és bezárásával kapcsolatos istentiszteleteket is ellátni.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterhez címzett és szabályszerűen felszerelt kérvényeket a pályázók — amennyiben jelenleg is állami alkalmazásban vannak, előjáró hatóságuk útján, ellenkező esetben közvetlenül a debreceni m. kir. Tisza István tudományegyetem református hittudományi karának dékáni hivatalába 1940. évi április hó 30-ig tartoznak benyújtani. Közszolgálatban nem álló pályázóknak 7720/1939. M. E. sz. rendelet 1. és 3. §-ban foglalt rendelkezések szerint igazolniuk kell azt, hogy nem esnek a zsidók közéleti és gazdasági térfoglalásának korlátozásáról szóló 1939. IV. t. c. 1. és 5. §-ában meghatározott korlátozások alá. A korábbi közszolgálati alkalmazásban eltöltött időnek a fizetésbe és a nyugdíjba való beszámítása iránti igény, illetve kérés csak akkor vehető tekintetbe, ha azt a pályázó már a pályázati kérvényben bejelenti.

Budapest, 1940. április 2.

M. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter.

— **Szükségem van a következő okmányokra:**

1. Nagy Gerzson születési anyakönyvi kivonata, akinek felesége *Fekete Berta* (ref.). 3. Ennek szül. anyakönyvi kivonata. 3. Kettőjük házassági anyakönyvi kivonata. Nemes *Szathmáry Géza* intéző, Budapest, Nagyenyed-utca 5. V. 4.

Szerkesztői üzenetek. G-y B-a: Tudósítás megérkezett. — K-s E-ő: ORJÓ kimutatás ki van szedve. Legközelebb jön. — I. K.: Sajnos — elkésett.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel a könyvnyomtatás feltalálásának 500. esztendejében Sárospatakon.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: **DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN,
DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF**

TARTALOM: *Darányi Lajos*: Kísérlet egy gyakorlati kérdés tisztázásához. — *Genesy Béla*: Lelkészi-tanítói értekezéslet Ungváron. — *Dr. Zsiros József*: A május 7–8-án tartandó lelkesítő továbbképzőkonferencia részletes programja. — Zs.: Irodalom: Református Jövő. — Hírek. — Hivatalos rész. — Május 7–8: Máv-menetrend.

Kísérlet egy gyakorlati kérdés tisztázásához.

(A kérdést a S.R.L. 12. számában Lenkey Gyula vetette fel.)

A kérdés felvetését elvi fejtegetés előzi meg. Ez a fejtegetés alapos, teljes és helyes. Nincs se elvenni, se hozzátennivaló.

A kérdés így hangzik: *Szabad-e úrvacsorát hirdetni farsang utolsó vasárnapján? Szabad-e úrvacsorát osztani böjt első vasárnapján?*

1. Megnehezíti a feleletet ez a beállítás: „Szabad-e?” Erre csak a törvényhozás felelhet. Mi csak a törvényt magyarázásra szorítkozhatunk. Ott pedig bár határozottan rendelkezik, arra nincs paragrafus, hogy nem szabad.

2. Másképpen fogalmazzuk meg a kérdést. *Böjtfő vasárnapján, vagy böjt más vasárnapján osszuk-e az úgynevezett böjti úrvacsorát?* Erre az a felelet: feltétlenül böjtmás vasárnapján, vagyis húsvét előtt öt héttel. Tegyük fel a kérdést: miért ezen a vasárnapon? Felelet: Azért, mert a lelkipásztori bölcsesség, a pásztori vigyázás ezt látja helyesnek. Különösen városféle helyen és nagyon vegyes vallású községben látjuk ezt igazán. Az ilyen helyiségben „Karnevál hercegének” elmaradhatatlanul rendeznek húshagyó kedd estjén valamilyen táncmulatságot. Erre a reformátusokat is meghívják és a reformátusok is el akarnak menni. Nem tanácsos az a gondolkozásmód, hogy mi farsang utolsó vasárnapján meghirdetjük az úrvacsorát és ezzel a parancsot adjuk ki, hogy senki a bálba el ne menjen, mert ha elmegy, akkor nem jöhet az úrasztalához. Ilyen lépésre a lelkipásztort inkább az indulat, mint a pásztori szeretet és bölcsesség ingerli. Az sem tanácsos, hogy az így teljesen megtartott bűnbánó hetet zavarja a mulatságra való készülődés és az azon való ottléte. Ez a meggondolás már meg is oldotta a kérdést. *Ilyen egyházközségekben mindig húsvét előtt öt héttel legyen az úrvacsoraosztás, egész bűnbánó héttel.*

3. El lehet képzelni azonban olyan egyházközséget is, amely olyan faluban van, amely tisztán református, vagy ahol nem ismerik a karnevá-

loskodást, tehát ott semmi akadálya annak, hogy egész és tiszteletben tartott bűnbánó hét előzze meg a húsvét előtt hat héttel megtartott úrvacsoraosztást. *Amihez egyesek azért ragaszkodnak jobban, mert az jobban a közepén van a karácsony és húsvét közötti időnek.* Ilyen egyházközségekben nem értjük, hogy miért ne lenne szabad ekkor osztani úrvacsorát. Igaz, ezt is eldönti az, hogyha egységes a liturgiánk, akkor legyen egységes.

4. Ha kimondanánk azt, hogy nem szabad húsvét előtt hat héttel úrvacsorát osztani, akkor előfordulhatna egy ilyen eset: Olyan vidéken, ahol nincs karneváloskodás, megbetegednek lelkipásztor. Segédlelkésze nincs. A szomszédos lelkipásztor segíti ki. Abban egyeznének meg, hogy húsvét előtt hat héttel lesz az úrvacsoraosztás a beteg lelkipásztor gyülekezetében, öt héttel pedig a kisegítőében. A bűnbánat megtartásának az egész héten semmi akadálya nem lenne, de ott lenne a tilalom. Pedig ott az az ok, ami a tilalmat létrehozta, nem ismerős.

Összegezve az elmondottakat: A fennálló rendelkezések is azt mondják, a lelkipásztori bölcsesség is úgy kívánja, hogy a szóban levő úrvacsoraosztás húsvét előtt öt héttel legyen. Még azokban a gyülekezetekben is, ahol töretlenül meg lehetne tartani a húsvét előtti hatodik vasárnap előtt is a bűnbánó hetet, az egység kedvéért húsvét előtt öt héttel osztassék az úrvacsora. Legyen itt a lelkipásztorokban több alázat és törvénytisztelet és tegyék még akkor is, ha eddig másképpen látták is jónak.

Darányi Lajos.

Lelkészi-tanítói értekezéslet Ungváron.

Az ungi ref. egyházmegye lelkesítő és tanító egyesülete, 1940. április 4-én Ungváron a református otthonban tartotta az egyesült egyházmegye első értekezésletét.

A XC. Zs. I. v.-nek eléneklése után Ujlaky Sándor egyesületi elnök imádkozott, majd meg-

nyitó beszédében a következőkről szólott. A magyarság hivatása, a világtörténelmében való szereplése, szoros összefüggésben van hazánk területén a magyar protestánsok hivatásával, sors közösségével. Mindkettőnek nagy megpróbáltatás, küzdelem volt úgy a múltban, mint a jelenben osztályrésze. A magyar megvédte a nyugatot legjobbjaiknak feláldozásával, ugyanakkor jutalmul kapta a trianoni bitófát. Az igazságot azonban keresztre feszíthetik, a Judások élhetnek évtizedeken át, de az igazságnak fel kell támadni a harmadnap hajnalán. Soha nem szabad kétségbeesnünk, hanem tudnunk kell, hogy Isten malmai lassan, de biztosan mindent megőrölnék sokszor előbb, mint azt gondolnánk. Igazságot kívánunk Magyarországnak. Az Igazság napja már nem késhet soká, sőt miniket már be is aranyozott. Szabad hazának szabad fiaiként tisztelhetjük Istenünket. Az Igazság diadalmaszkodásának köszönhetjük a történelmi ungi egyházmege egyesülését is. Örömmünk azonban nem teljes, mivel a nemzeti kisebbségből felekezeti kisebbségbe jutottunk. Számbeli kisebbségünk mellett azonban soha nem engedjük feledésbe menni, hogy a magyar szabadság kivívása és megemlése terén a ref. egyháznak elévülhetetlen érdemei vannak.

Az is elvitathatlan, hogy a husz éves cseh rabság alatt a ref. egyház az elsők között állott abban a munkában, mely a magyar öntudatot és élniakarást munkálta a legnagyobb kitartással és fajszeretettel. A diplomáinkban elhangzott magyar imádság és igehirdetés tartotta meg a hitet, táplálta a reménységet a csüggedő lelkekben. Elvégzett munkánk jutalmát mi nem várjuk, nem is kérjük senkitől sem, azonban nem mulasztjuk és nem hallgatjuk el azt a kívánságunkat, hogy Igazságot kérünk magyar református egyházunknak is. Az elnöki megnyitó beszéd ugyancsak kihangsúlyozta azt is, hogy az ungi ref. egyházmege azért tudott eredményes és követésre méltó munkát végezni a legutóbbi 20 esztendő alatt is, mert az egyházmege lelkészei, tanítói, világi papjai között a legnagyobb egyetértés, testvéri szeretet volt mindenkor az uralkodó szellem. Az egyesület élete a legpélsőbb családi élet képét viselte. Vas fegyelem, kötelességtudás, egymás támogatása, a jó békeesség megőrzése, a más hitet követő magyar testvéreinknek megbecsülése, olyan munkát eredményezett, hogy az ungi egyházmege, mindenkor példakép volt a többi egyházmegek elé állítva. Más programunk a megnagyobbodott egyházmegekben ma sem lehet, mint a régi utakon tovább menni, egymást megbecsülve támogatni, építeni, szebbé, boldogabbá tenni egyházunk, hazánk, nemzetünk jövőjét. Erre a munkára kéri mindenki segítségét. Elnöki megnyitó után az egyesület tisztikara benyújtotta lemondását azzal a kéréssel, hogy a tisztújító gyűlésünk a legközelebbi alkalommal a megnagyobbodott egyházmegek körülményeinek megfelelőleg ejtse meg a választást. Értekezletünk több aktuális ügygel foglalkozott, az egyházi fegyelem gyakorlásának a módja dr. Kiss Bálint ügyésznek, a Ref. Theologusok munkaközösség szabályzata Gencsy Béla egyesületi alelnöknek adatott ki tanulmányozásra. Nagy érdeklődéssel hallgatta értekezlet

a lelkészek nyugdíj ügyében, az abauji egyházmege lelkész egyesülete által kibocsátott körlevelet. Ezzel az ügygel kapcsolatban dr. Magda Sándor püspök ismertette értekezlet előtt budapesti útjának eredményét, a felvidéki lelkészek kongrua, nyugdíj és egyházak adósegélye ügyében.

Szomorú szívvel állapíthatjuk meg, hogy az illetékes helyeken nem ismerik teljes alapossággal a felvidéki lelkészek és egyházak jelenlegi ügyeit. Sok-sok égő seb van, amelyet minél előbb nemcsak bekötözni, hanem gyógyítani is kell. Az abaujiak körlevelében foglaltakat nemcsak hogy magáévá tette értekezletünk, hanem még ki is kívánja bővíteni azzal, hogy az egyes egyházmegeknek a figyelmét felhívja értekezletünk arra, hogy szükségessé tartja az Egyetemes Konventnél egy olyan szak-embernek a munkába állítását, aki jól ismeri a mi speciális egyházi és iskolai állapotainkat és mindaddig mint ágens működik, míg az összes sérelmeink közmegelegedésre elintézését nem nyernek. Már mostan javasoljuk, hogy erre a munkára a felvidéki egyházmegek kérjék fel dr. Magda Sándor volt püspökünket, aki nemcsak felvilágosítást, hanem igen sok esetben utbaigazítást is tud adni ügyeink elintézésénél. A felmerült költség véleményünk szerint a volt 3 egyházker. likvidáció alatt álló vagyonából lenne fedezendő.

Kömives Sándor felszólalásából nagy általánosságban tudomást szereztünk az egyházi járulékok fizetésének összegeiről, ami bizony jóval felülmúlja az eddigi költségvetési kereteinket és bizony nagy próbára fogja tenni az amúgy is nagy anyagi gondokkal küzdő egyházainkat.

Kormos Gerő ungvári igazgató-tanító értekezletünk útján kéri és felhívja az illetékes tanügyi hatóságok figyelmét a Kárpátalján a csehek által oly sok panaszra alkalmat adó tanítói állások helyi javadalmánál mutatkozó amaz igazságtalanság megszüntetésére, hogy az egyházak részéről biztosítandó helyi javadalom itt is mint a volt slovenskoi iskoláknál, 1200 Kc. alap fizetésnek megfelelőleg, egyenlő arányban és egyöntetűleg állapíttassék meg.

Több közérdekű ügy megbeszélése után értekezletünk tagjai azzal a tudattal tértek otthonukba, hogy egyházunk ügyeinek előbbre vitelében éber figyelemre, kitartó és egymást megértő munkára, kölcsönös támogatásra, főként pedig Istenünk áldó kegyelmére és szent segítségére van szükségünk. Ezért a segítségért soha ne szünjünk meg imádkozni.

Gencsy Béla.

A május 7—8-án tartandó lelkészi továbbképzőkonferencia részletes programja.

Tudomásulvétel végett közöljük lelképásztor-testvéreinkkel, hogy a május 7—8-án Sárospatakon tartandó lelkészi továbbképzőkonferencia programja a következő lesz:

7-én, kedden délelőtt:

1/29—9-ig: Áhitat, tartja: Dr. Zsiros József
theol. igazgató.

9— $\frac{1}{2}$ 10-ig : Bevezető előadás, tartja: *Farkas István* püspök.

$\frac{1}{2}$ 10—11-ig : „A mai világhelyzet“; előadás, tartja: *Dr. Szabó Zoltán* theol. tanár. Hozzászólások.

11— $\frac{1}{4}$ 12-ig : *Szünet*.

$\frac{1}{4}$ 12—1-ig : „Egyházunk tanítása az államról“; előadás, tartja: *Dr. Nagy Barna* theol. tanár. Hozzászólások.

1-től 2-ig : A főiskola nevezetességeinek megtekintése.

2 óraker : Ebéd.

Délután :

3-tól 4-ig : A főiskola intézményeinek (internátusok) megtekintése.

4-től $\frac{1}{2}$ 6-ig : „Egyházunk és a mai legfontosabb szociális kérdések“; előadás, tartja: *Varga Imre* rimaszombati lelkipásztor. Hozzászólások.

$\frac{1}{2}$ 6-től 7-ig : „Kijelentés és Egyház“; előadás a „Coetus Theologorum“-mal kapcsolatban, tartja: *Dr. Makkai Sándor* debreceni egyetemi tanár. Hozzászólások.

7-től $\frac{1}{2}$ 8-ig : Áhitat, tartja: *Kiss József* hejcei lelkipásztor.

8 óraker : Vacsora.

8-án, szerdán délelőtt :

$\frac{1}{2}$ 9-től 9-ig : Áhitat, tartja: *Kovács József* noszvaji lelkipásztor.

9-től $\frac{1}{2}$ 11-ig : „Faj, nép, nemzet“; előadás, tartja: *Dr. Ujszászy Kálmán* theol. tanár. Hozzászólások.

$\frac{1}{2}$ 11— $\frac{3}{4}$ 11-ig : *Szünet*.

$\frac{3}{4}$ 11— $\frac{1}{2}$ 1-ig : „A földbirtokreform“; előadás, tartja: *Dr. Trócsányi József* ny. theol. tanár. Hozzászólások.

$\frac{1}{2}$ 1-től 2-ig : A város nevezetességeinek megtekintése.

2 óraker : Ebéd.

Délután :

$\frac{1}{2}$ 4-től 5-ig : „A jövő útja“; előadás, tartja: *Dr. Enyedy Andor* egyházkerületi főjegyző. Hozzászólások.

5-től $\frac{1}{2}$ 6-ig : Záróáhitat, tartja: *Konkoly Teghe István* jánosi lelkipásztor.

8 óraker : Vacsora.

Az elgondolások szerint az előadások egy fél órát fognak igénybevenni, így a hozzászólásokra minden előadás után egy teljes óra áll rendelkezésre.

A konferenciára a kitűzött határidőig 110 lelkipásztortestvérünk küldötte be jelentkezését.

Dr. Zsiros József
theol. akad. igazgató.

— Az alsózempléni egyházmegye minden egyházközsége a harmadik ügyészi állásra elrendelt szavazásnál dr. Kiss László királyhelmeci ügyvédre adta szavazatát.

I R O D A L O M

— **Református Jövő.** A legnépszerűbb magyar református újság, a református hívek kedvelt „*Keresztyén Család*“-ja a húsvéti számmal a napilapok formájában, 8 oldalon gazdag tartalommal jelent meg. Az új köntösben való megjelenés meglepő és bátor kiállást jelent s olyan reménysegeket ébreszt éppen a feltámadás ünnepén, amelynek megvalósulása minden magyar református keresztyének szíve vérével táplált régi álma. A betűk hadseregeivel az *Irás* diadaláért harcoló magyar ref. egyház számára valóban elérkezett az az óra, amelyben a napilap megindításával halaszt-hatatlan s égetően fontos kötelességet kell teljesítenie. Különben lemarad, háttérbe szorul és csatát csatára fog veszteni. A *Református Jövő*-ben minden feltétel megvan ahhoz, hogy napilappá létele sikerüljön. A nagyszerű szerkesztői gárda garancia arról, hogy a fejlesztés biztos kezekben van. Tartalma már most is olyan, hogy a református olvasó közönség csaknem minden rétegének az igényét kielégítheti. Nem volna felesleges a *ref. iparosság és kereskedők* ügyének felkarolása. Eddig mindkét réteget elhanyagoltuk, pedig foglalkozásuknál fogva is ők az érintkezési pont a tömegek felé. Az egyház, de a napilap missziója szempontjából is számolnunk kell velük. Külön rovatot igényelne az ifjúság, mert küzdelembe indulni csak vele lehet (mellékletekben lehet a gyermekekre is gondolni). Az „Igazmondó“ rovat címe helyett szívesebben vennénk valami ilyet: *Az Ige kétélű fegyverével*, vagy: *Az Ige világosságánál*. Köztudatba kell átvinni, hogy a keresztyén ember csak az Ige hatalma alatt töltheti be hivatását s érheti el azt a célt, amelyre rendeltetett. S még egyet. A terjesztést egyházközségeinként kell megszervezni s megbízható emberek kezébe letenni, akik felelősséget éreznek a magyar református jövővel szemben. Zs.

H I R E K

— **Egyetemes Konventünk** dr. Ravasz László püspök és dr. Balogh Jenő főgondnok elnöklésével április 17—19-én ülést tartott. Az ülésen megjelentek: *Farkas István, Medgyasszay Vince, dr. Révész Imre* püspökök, gróf *Teleky József, Farkasfalvi Farkas Géza* és br. *Vay László* főgondnokok. Dr. Ravasz László püspök imádsága után dr. Balogh Jenő főgondnok tartotta meg elnöki megnyitóját, melyben utalt arra, hogy az északi országrészekkel együtt 263 református egyházközség tért vissza s így a két egyházfél alkotmányjogi egysége helyreállott. Meleg szavakkal emlékezett meg *Horthy Miklós* kormányzó 20 esztendőös országglásáról s a Károlyi Gáspár bibliafordításának 350 éves jubileumáról.

— **A debreceni ősi kollégium** főkuratorait: dr. Révész Imre püspököt és br. Vay László főgondnokot nemzetünk kormányzója: *vitész nagybányai Horthy Miklós*, kihallgatáson fogadta. A püspök és főgondnok ez alkalommal adták át a kol-

légium nagyevű diákjának a kollégium jubileumi érmének egy díszpéldányát, mely egy imádkozó s egy dolgozó debreceni diákot ábrázol.

— **Uj lelkipásztorok.** A nagybarczai gyülekezet nem régen elhunyt lelkipásztora helyére egyhangú meghívással *Dabóczy István* sajkócazi s. lelkészt választotta meg lelkipásztorává. Az alsó-mihályi gyülekezet szintén egyhangú meghívással *Pecsenye Andor* sátoraljaujhelyi segédlelkészt választotta meg. Isten áldása legyen az ujonnan választott ifjú lelkipásztorok életén és munkáján.

— **Alsózemplénben,** egyházmegyei program szerint női konferenciák befejeződtek. 37 gyülekezetből 1448 nő vett részt ezeken az összejöveteleken. A konferenciák munkásai a missziói előadó és Unghváry Erzsébet diakonissza-testvér voltak. Azok közül a megnyilatkozások közül, melyek a női bibliakörök áldásait igazolták, idézünk: 27 éves koromban két gyermekkel özvegyen maradtam. Hiábavaló volt számomra még a lelkipásztor vizsgáltása is. Sokat zugolódtam. Az édesanyák bibliakörébe vigasztalódtam meg. Azóta tudok örövendeni a gyermekeimnek, akik velem együtt olvassák a bibliát s szorgalmasan járnak a bibliaiskolába. Megtanultam, hogy az Isten nagyon jó, mert annyi szomorúság után is igen sok örömet ad nekem. Másik megnyilatkozás: Isten minden földi jóval megajándékozott. A földi jóval azonban nekem sok szomorúságot szereztek. Amióta az aszszonyok bibliakörébe járok, kaptam meg azokat a javakat, amelyek boldoggá és elégedetté tettek. Akik részt vettek a konferenciákon és hallották ezeknek a bizonyoságtéveseknek egész sorát, megtapasztalták azoknak áldásait is. Amíg örvedezünk az 1448 léleknek, a 37 gyülekezetnek, kérdezzük meg, hol volt a 27 gyülekezet és sok-sok református nő, akik nem jöttek el?!

— **A budapesti theol. akadémia** ujonnan választott ny. r. tanára: *dr. Pap László* a Ráday-utcai teológiai diszteremben „A palesztinai ásatások története és eredményei” címen április 26-án tartja székfoglaló értekezését.

HIVATALOS RÉSZ.

Felhívás.

Számvevői értesítés alapján tudomásomra jutott, hogy egyes egyházközségek számadásait úgy terjesztik be, hogy a készpénzszámadás nyomtatványán csak egy oszlop: a „Lerovás” van kitöltve. Felhívom lelkésztestvéreimet, hogy akik megerősítésre egyházközségeik számadását járási számvevőjükhöz még nem küldték el, hogy a számadás minden rovatát gondosan töltsék ki, a számvevő urakat pedig arra, hogy a pontosan ki nem töltött számadásokat pótlás céljából az illetékes lelkészi hivatalokhoz küldjék vissza.

Ha bárkinek a kitöltésre nézve nehézsége, vagy fennakadása volna, forduljon útbaigazításért járási számvevőjéhez. A rovatok teljes kitöltése már azért is elengedhetetlen, mivel csak ezek alapján lehet az egyházközségek vagyontörzskönyvében az évvégi változásokat keresztülvezetni; egyebek között az egyházközség cselekvő pénzbeli vagyonát és az egyházközséget terhelő

adósságot nyilvántartani. Már pedig egyházmegyei legközelebbi közgyűlésünknek egyik lényeges és kiemelkedő tárgyalási anyaga lesz, hogy az egyházközségek vagyontörzskönyvei megerősítsenek, hogy így azok az egyházközségek anyagi ügyviteléhez biztos és szilárd alapot képezzenek.

Atyafiúi szeretettel vagyok:

Kelt Cigándon, 1940. április 12-én. *Janka Károly*
esperes.

A felsőborsodi egyházmegye elnökségétől.

Meghívó.

A felsőborsodi egyházmegye a f. év február 27-ről elmaradt rendkívüli egyházmegyei közgyűlését május hó 3-án d. e. 10 órai kezdettel fogja megtartani Miskolcon, a Deszka-templomban, melyre a közgyűlés alkotó tagjait ezennel meghívjuk.

Tárgya lesz: *Bónis Aladár* ujonnan választott egyházmegyei gondnok úrnak tisztségébe való ünnepélyes beiktatása.

Ezenkívül csak néhány halasztást nem tűrő fontos ügyet fog tárgyalni a közgyűlés, ha ilyen tárgyú beadványok az esperesi hivatalhoz legkésőbb április 26-ig beérkeznek.

Sajóvelezd—Borsod, 1940. április 16.

Bónis Aladár s. k.
h. e. m. gondnok.

Tóth János s. k.
esperes.

Pályázat. A gömörlucskai református kántortanító helyettesítésére e tanév végéig pályázatot hirdetek. Javadalma: A tanítói pályán 26 éven át működő tanítót megillető illetmény fizetésének fele érték-összegéből hónaponként esedékes részlet, nem számítva bele a lakást és a családi pótlékot, Előnyben a legmagasabb képzettségű férfitanerő. — Pályázati határidő 1940. április 30. Az állás a kiértesítés után azonnal elfoglalandó. Barka, u. p. Dernő. *Csete Gyula* iskolaszéki elnök.

— **A május 7—8-án tartandó lelkészi továbbképzőkonferencián** résztvenni szándékozó lelkipásztortestvérek figyelmét felhívjuk az alábbi menetrendre, amely a Miskolc—Sárospatak—Sátoraljaujhelyi vonalon oda-vissza közlekedő vonatokat tünteti fel.

M Á V M E N E T R E N D.

Miskolc — Sárospatak—Sátoraljaujhely

4:20		6:01		6:11
5:17		7:11		7:21
10:29	gyors	11:40	gyors	11:49
13:35		15:29		15:39
17:42	gyors	18:53	gyors	19:02
17:49		19:35		19:46
22:05		22:37		23:47

Saujhely — Sárospatak — Miskolc

5:17		6:30		7:07
6:10	gyors	6:21	gyors	7:30
11:20		11:32		13:10
18:36	gyors	18:45	gyors	19:55
20:23		20:40		22:59
23:27		23:39		1:14

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel a könyvnyomtatás feltalálásának 500. esztendejében Sárospatakon.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: **DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN,
DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF**

TARTALOM: *Komjáthy Aladár*: Egyöntetőséget a káros reverzálisok körüli eljárásoknál. — *Román Ernő*: Az egyetemes konvent ülése. — *Szundy Béla*: Iskoláink ügye. — *Szabó Gyula*: A Lord Rothermere-tanulmányút. (Folytatás.) — *Kiss Ernő*: Kimutatás az Orjó ségélyekről. — *Zs.*: Irodalom: Mixed marriages considered beforehand. — Hírek. — Hivatalos rész. — Máv-menetrend.

Egyöntetőséget a káros reverzálisok körüli eljárásoknál.

Rendet kell teremteni ebben a kérdésben mielőtt hamarabb, mert nagy az összevisszaság. Ahány gyülekezet van, annyiféle módon torolják meg a káros reverzálisokat. Ebből később sok baj származhat, azért jó lenne egy egyházkerületi határozattal egyöntetűvé tenni az egyházközségi bírói eljárásokat.

Osszuk a gyülekezeteket két csoportra, hogy jobban lássuk a hibánkat. Az egyik gyülekezeti csoportban egyházközségi bírói ítélettel a káros reverzalist adó egyháztagot annak meghallgatása mellett 1, 2, 3, 4, 5 évre tiltják el az urvacsorától. A másik csoportban olyan gyakorlat fejlődött ki, hogy az egyházközségi bíróság meg sem idézi a káros reverzalist adó egyháztagot, hanem egyszerűen a tárgyi bizonyíték alapján eltiltja az urvacsorától mindaddig, amíg hibáját jóvá nem teszi. Ez a jóvátétel pedig abban áll, hogy élettársa áttér a ref. vallásra. De ez utóbbi esetben, ha az említett módon nem teszi jóvá a hibát, akkor élete végéig urvacsora nélkül marad.

Ennek a kétféle eljárásnak már most is jelentkezik a hátránya. Ahol az utóbbi csoport szerint kezelik a káros reverzalist adókat, ott a lelkipásztorok folytonos ostrom alatt vannak, hogy miért nincsen olyan gyakorlat gyülekezetünkben, mint az első csoportban? Az egyháztagok semmiképpen sem értik meg, hogyha egyik helyen lehet így, miért legyen a másik helyen úgy. Újságok megírják az eseteket kit hány évre tiltanak el a káros reverzális-adás miatt az úrasztalától, vagy naptáraink is írnak róla és ez már nagyon is elég ok arra, hogy az eltévedtek maguknak előnyösebb jogi helyzetet kérjenek a gyülekezetben.

Egy dolgot azonban nem lehet elhallgatni. Igen nehéz azt megtartani — különösen nagyobb gyülekezetben —, hogy ki mennyire van eltiltva az urasztalától, úgyhogy azzal nagyon könnyen visszaélhetnek. Nem lenne-e jobb mindenütt egy szigorúbb módszerre áttérni?! Gyakorlati eredménye annak, hogy valakit eltiltunk az urvacsorától még nagyon

kicsi, de ha mindenütt egyforma szigorúsággal és következetességgel járunk el, akkor remélhetjük, hogy rövidesen még nagyobb is lehet. Egyháztagjaink csak következtetlenséget ne lássanak és lazaságot, nagyon szépen megszokják a rendet és mindenütt alkalmazkodni fognak hozzá. A reverzálisadások még mindig nyakló nélkül mennek, mert ugyan ki tudná megfékezni nemcsak a megdöglő fiatalokat, hanem még az idősebb tapasztaltakat is? Semmibe sem veszik születendő gyermekeiknek más egyház számára való odaadását, de azért „jó reformátusok.” Nemcsak az egyszerűbb emberek beszélnek így hanem még a műveltebbek is. Mintha lelkiismerete sem volna ma nagyon sok embernek, olyan könnyen túlteszti magát az ilyen dolgokon. Itt nem számít azután még az sem, hogy az illető olyan családból származik, akinek „belső emberek” voltak a szülei. A tulodalon „gavallérok” mondanak bennünket, ha a reverzálisoknál feladjuk a küzdelmet és minden arcizom-rándulás nélkül engedjük át egyháztagjaink családi életük gyümölcsét a többségi egyháznak. Ilyen „gavallérok”-ból mi nem kérünk, de ilyen egyháztagokra sincsen semmi szükségünk. Ha rajtam állana, én egyetlen olyan embert sem tartanék a magyar ref. egyház tagjának, aki káros reverzalist ad, vadházasságban él és olyan bűnei vannak, amelyeken minden gyülekezeti tag megbotránkozik. (Házasságtörés, vagy részegeskedés.) Vonuljanak ki az egyházból azok, akik nem szabják életüket az evangéliumhoz. Ha egy egyesületben nem tartja magát az alapszabályokhoz, kiteszik onnét. Egyházunkban sok mindent megtehetnek különféle tisztséget viselőik, még szemrehányás sem éri őket.

Jöjjön azért minél szigorúbb egyházi fegyelem elsősorban a káros reverzalist adókkal szemben, hogy térjenek észre az eltévelyedettek, mert ezzel az udvarias viselkedéssel semmire sem gyűnk, legfeljebb csak az arcunkba mosolyognak és tehetetlen öregasszonynak tartják egyházunkat. De egyöntetűségre már csak azért szükség van, mert az egyház tekintélyét is védeni kell, de az egyöntetű eljárásnál mindig a szigorúbb eljárás mellett döntsünk.

Komjáthy Aladár.

Az egyetemes konvent ülése.

Április 17-én d. e. 9 órakor kezdődött a konventi székház üléstermében. A 63. dicséret első versének közös elénekzése után Ravasz László lelkész-elnök olvasott fel egynéhány bibliai verset a jó szőlőről s áhitatos imádságban kérte az egek Urát, hogy az ő kegyelme tegyen minket is termő vesszőkké. Tagok számbavétele és igazolása után világi elnök köszöntötte a három évre újonnan választott konventi tagokat s a hálaadás szavaival emlékezett meg 263 felvidéki és kárpátaljai református egyházközösségnek immár véglegesen az anyatesthez kapcsolódásáról s ezekkel az alkotmányjogi egység teljes visszaállításáról. Meleg szeretettel gondolunk rájuk a magyar református lelkiesség példás megőrzéséért, annak érdekében folytatott sok küzdelmeikért és hordozott keresztjeikért. Ilyen szellemben köszöntötte Bertók Béla új konventi tagot, a felszabadult részek egyik exponált vezérért, az ő tisztas személyén át megköszönve a tűrő lelkekkel hordozott sok szenvedésüket, egyben szeretettel kérve és figyelmeztetve őket, hogy habár egy pénzügyileg sok nehézségekkel küzdő országba tértek is vissza, az ne tegye őket lehangoztakká, mert megvan a jóreménységünk, hogy nem lesz ez mindig így. Mire Bertók Béla azt válaszolta, hogy ők a hűség és kötelességteljesítés lelkétől felvértezten tértek haza s nem gazdag örökség reménylőiként, amiként odaát a megszállás alatt sem vagyonszerzésre törekedtek.

Ezután az új hároméves ciklusra megválasztott konventnek a tisztújítás alakosságain kellett keresztülesni. Az elnökség helyét elhagyván az alelnök vezetése alatt lefolytatott szavazás a legtökeletesebb egyetértéssel 25 szavazattal Ravasz Lászlót és Balogh Jenőt ültette ismét az új hároméves időszakra terjedő érvénnyel az elnöki székbe. Háromtagú küldöttség hívta őket vissza pár percig árván hagyott helyeikre s világi elnök mindkettőjük nevében megköszönve az újólag feléjük áradó bizalmat, a maga személyére nézve kijelentette, hogy immár a harmadik ciklusra történt kitiüntetésnek inkább a súlyát érzi, mint a fényét, ha a feladatoknak ama tömegére és sötétlő képeire gondol, amellyel szembe kell nézni. S hogy mindennek dacára vállalja a szeretettel ráhárított vezérséget, annak az az oka, mert ha talán több erő és több idő kívántatnék is ama feladatok elvégzésére, mint amennyit ő előrehaladott koránál fogva ígérhet, de megvan győződve arról, hogy amikor évekkel ezelőtt ez őrálló helyre állított: küldetést bízott rá az Isten s még ezt nem végezte el, de teljes igyekezettel és erővel azon lesz, hogy elvégezhesse. Beszéde további folyamán hódoló tisztelettel emlékezett meg Kormányzó Urunk 20 éves korszakalkotó országlásáról, akinek személyében az árpádházi királyok legjobbjainak lelki erejével rendelkező, évtizedekre hivatott vezért adott a gondviselés a mi számunkra, ezzel bizonyosságát adva annak, hogy még céljai vannak e nemzettel,

mert ha nem így volna nem állított volna ilyen történelmi egyéniséget az élünkre. Ezzel kapcsolatban rövid elmefuttatás keretében rámutatott a teendőinkre országos viszonylatban is, mely nem lehet más, mint a széles néprétegek gazdasági viszonyainak szociális szellemben és keresztyén lelkiismerettel való javítása, ami azzal jár, hogy akik eddig jobb viszonyok közt, állandó napfényes helyzetben éltek, e-nemű kiváltságos igényeiket redukálni kell, hogy az árnyékos oldalon járók életnivóját is emberibb színvonalra emelhessük. Ennek az átalakulásnak azonban nem erőszakos neki-lendüléssel, felforgatással, hanem megfontolt, lelkiismeretesen kidolgozott nagyvonalú program alapján, az ezeréves magyar alkotmány szelleméhez idomultan kell megtörténni, megpedig a lehetőség határain belül gyorsan, mert az idő nem vár. Továbbmenőleg megemlékezett az elmúlt évben ért személyi veszteségeinkről: Darányi Kálmánról, aki országos viszonylatban a népies politika hivatott vezére volt, több közérdekű reformot juttatott tető alá, de époly hálásan kell megemlékeznünk értékes egyházi szolgálatairól is, amely nevét marandó emlékművé tette egyházunk annáleseiben. Mélységes fájdalomunknak adtunk kifejezést idő-előtti elvesztése felett. Ugyanilyen fájó érzések ébredtek bennünk, Söröss Béla volt dunáninnyi püspök, Böszörményi Sándor volt szlovákiai püspök, Csikesz Sándor egyetemi tanár, volt konventi pöttag, Szabó György volt konventi ügyész, báró Prónay Dezső és Sztehló Kornél elparentálása alkalmából.

Sulyok Istvánt királyhágó-melléki püspökké történt megválasztása alkalmából szeretettel köszöntjük. Konventi alelnökké Farkas István püspök és gróf Teleky József főgondnok választottak. Azután következett a jegyzők, a rendes és rendkívüli bíróságok s a sokirányú szakbizottságok megalakítása. Mindezek bizony sok időt igénybevettek, s úgy erre, mint a 394 pontú tárgysorozatra való tekintettel az elnökség úgy intézkedett, hogy a konvent háromnapos ülést tartson. Ami bölcs előrelátással történt, mert bár az illetékes bizottságok részint már jó előre, részint az ülésnapok délutánjain alaposan megrostáltak minden tárgysorozati pontot: ily alapos előkészítés után is csak harmadik nap délután volt befejezhető a konvent ülése, az előző két napon is délután 2 óráig tanácskozában egyfolytában.

(Folyt. köv.)

Román Ernő.

Iskoláink ügye.

A „Debreceni Protestáns Lap“ legutóbbi számában megjelent egy nagyon érdekes cikk: dr. Nánássy Andor „A kisszekeresi eset“ címmel. Egy anyagiakban teljesen leromlott egyházzól van szó, ahol az egyház rendezetlen adósságai miatt az egyházi és javadalmi földeket, épületeket elárverezték. Később az odakerült fiatal lekipásztor, csaknem emberfeletti munkával valami módon visszaszerezte, de már a romokban lévő iskolát rendbehozatni képtelen volt. A tanítás hosszú ideig szünetelt s

megindították az állami iskola felállítására a hivatalos eljárást. Hiábavalónak bizonyult minden közbenjárás, a kultuskormány az az ígérete, hogy az állami iskola építésére előirányzott összeget a felekezeti iskola építésére engedélyezik; de facto nem így történt, hanem megépült az állami iskola!

A fenti szomorú ügygel kapcsolatban önként kínálkozik az a következtetés, hogy összeomló református iskolák mögött, ott áll az állam, amíg a meglévő fenntartásáról van szó, a maga szükre szabott segítségével; de mihelyt egy összeomlott felépítéséről van szó, — lehet, hogy más oldalról irányított akarattal — a segítő kéz átváltozik s elveszi azt.

Nehéz és felesleges volna megkeresni, kit terhel a felelősség, de az egyetemes református egyház minden anyagi szegénysége mellett sem tudom elhinni azt, hogy ilyen esetekben, mikor egy iskola megtartásáról, vagy elvesztéséről van szó, a konvent, vagy más egyetemes jellegű fórum, a hosszadalmas bürokratikus eljárások mellőzésével, gyors, megtartó segílyt, vagy kölcsönt ne tudna adni. Ha azonban mégis úgy volna, hogy ilyen pillanatnyi gyors segílyt magunk köréből előteremteni nem tudunk; ez az eset, mely nem lesz egyedülálló, azt parancsolja, hogy legyen! Ilyen végsőkig eljutott esetben, ne a kormány belátása és könyörületessége után futkossunk, hanem legyen gondunk rá, hogy magunk segíteni tudjunk.

Felvetődik itt annak a gondolata is, hogy, ha a gyülekezetnek az egyházzal való nemtörődömsége, adót nem fizetése juttatta ilyen végső stádiumba a dolgokat, nem volna-e célszerű — egyházfegyelmi szempontból a kötelességét nem teljesítőtől a jogokat megvonni? (tanítóválasztás, esetleg lelkészválasztás?)

De túltéve magunkat minden büntető szankción és más az esethez kapcsolódó gondolatokon, a fenti szomorú eset váltsa ki és erősítse meg azt a református közvéleményt (legalább ebben legyen meg), hogy iskoláinkat minden erőnkkel meg kell védelmeznünk és meg kell tartanunk.

Szundy Béla.

A Lord Rothermere-tanulmányút.

(Folytatás.)

Eleje az 1939 szeptember 10-iki számban.

Másnap: július 5-én és az azt követő három napon át tovább folytattuk London nevezetességeinek a megtekintését. Minden napnak megvolt az érdekesebbnél-érdekesebb programja, mely olykor kissé zsufoltnak is látszott, de azért fiaink sohasem panaszkodtak. Az igazi diák kielégíthetetlen kíváncsiságával és érdeklődésével viseltettek minden iránt és fáradtságukat bőségesen jutalmazva látták az élményeknek ama gazdagságában, amelyben napról-napra részük volt s amelyről esténként oly boldogan és lelkesedéssel számoltak be egymásnak.

A barátság, a megbecsülés és szeretet érzéseire sohasem vágyik úgy az ember, mint amikor idegenben van, és sohasem értékeli azokat job-

ban, mint amikor az otthon drága földjétől távol él. Arról a barátságos fogadtatásról, amelyben a partraszállásunk idején részünk volt, már beszámoltunk. Utaltunk a későbbi napok, sőt az egész kinttartózkodásunk ideje alatt tapasztalt és az angol nép minden rétegétől élvezett megértő, figyelmes és barátságos magatartásra is. Most azonban, amikor Londoni tartózkodásunkról beszélünk, lehetetlen erről egy pár szóval újból meg nem emlékeznünk. Mert abban, hogy Londonban annyira otthon éreztük magunkat igen nagy része volt nemcsak a vendéglátó nemes lord nagylelkű gondoskodásának, hanem annak is, hogy a londoni nép mindenütt, amerre mentünk, oly szeretettel vett körül bennünket. Talán még Magyarországon sem érezhetik magukat jobban a külföldiek, mint ahogyan éreztük mi magunkat Londonban. Pedig ez a hasonlat nagy szó, mert a mi népünk a külföldi látogatókkal szembeni barátságáról és kitüntetett udvariasságáról világszerte híres és e tulajdonságunkat nem győzték eléggé dicsérni azok az angolok is, akik nálunk megfordultak. A londoni nép hozzászólt az idegenekhez. Seholy annyi idegent nem lehet látni, mint Londonban. Számukra nem újság az sem, ha egy-egy színesbőrű csoport feltűnik az utcákon, vagy a városligetek sétatályaiban, mert ez náluk egészen megszokott és természetes. A londoni ember előtt minden természetes. Semmit sem bámul meg és semmin sem csodálkozik. Azonfelül végtelen türelmes és előzékeny. Bármily sietős legyen is a dolga, az idegen számára, ha valami kérdésével hozzáfordul, mindig van ideje. Tudja, hogy az angol nyelvet csak egy született angol beszélheti tökéletesen és a világért sem kedvetlenülé el a tört angolsággal beszélő idegent azzal, hogy nyelvi tudását megmosolyogja. Sőt ellenkezőleg: nem győzi eléggé dicsérni, hogy mennyire jól beszél és biztatásul még azt is hozzáteszi: „sajnos, mi angolok nem vagyunk ilyenekre képesek; mi olyan rossz nyelvtelhetséggel rendelkezünk.“ Ilyen előzékenységgel és szerénységgel láttára a külföldi csak jól érezheti magát Londonban, szinte otthon találja magát, és az otthonnak ez az érzése minket is eltöltött. Zöld egyenruhás fiaink egyik napról a másikra kedvelt arcok lettek a City utcáin, különösen a British Museum és az egyetem környékén, ahol a közeli szomszédságban levő lakásunk miatt legtöbbit megfordultunk. A kedves érdeklődők és szíves utbaigazítók száma napról-napra szaporodott. Diákjaink egyre több jóbarátról számoltak be és biztos vagyok benne, hogy ezeket a barátokat nem fogják egyhamar elfelejteni. A londoni néppel kötött ismeretség emléként mint igazi és maradandó barátságát őrizték és őrzik ma is lelkükben és csak természetes, hogy ezen keresztül is igen nagy mértékben megerősödött bennük a nagyrabccsülésnek és szimpátiának az az érzése, amellyel az angol nép és kultúrája iránt már korábban is viseltettek. A londoniak dicséretére kell elkönyvelnünk azt is, hogy a fiúk, bár a kilenc napos vidéki kiránduláson is pompásan érezték magukat, és az emberek kedvességében ott sem volt hiányuk, a tanulmányút végén mégis azt mondták, hogy „minde-

nütt jó volt, de legjobb Londonban." Ebben a megállapításban természetesen része volt a Londonban található rengeteg látnivalónak is, de elsősorban mégis a londoni nép őszinte és közvetlen barátságának, amivel minket fogadtak.

(Folyt. köv.) Szabó Gyula.

Kimutatás

a miskolci ORJÓ iroda által 1940. I. hó 1-től március hó 31-ig kifizetett temetési segélyekről.

Borsovai Lengyel Gyula lelkipásztor	Szendrőlád	1120.—	P
Dócs Jánosné	Ózd	185.—	"
Nagy Antal	Szuhafő	60.—	"
özv. Paulitzky Sándorné	Diósgyőr	480.—	"
Aros József	Tiszaásvány	70.—	"
özv. Bartók Györgyné	Szuhafő	60.—	"
özv. Péter Pálné	Berente	95.—	"
Keöpeczi Nagy Gyula tanító	Nagyvisnyó	1610.—	"
Gerendai Jánosné	Putnok	115.—	"
Lukács Borbála	Miskolc	120.—	"
Botos Eszter	Poroszló	115.—	"
özv. Takács Pálné	Vizsoly	110.—	"
Király Jánosné	Göncruszka	95.—	"
Török Zoltánné	Vadna	240.—	"
Lindák János	Ózd	60.—	"
Alexay György	Ózd	720.—	"
Pozsga József lelkipásztor	Nagybarca	97.—	"
Zsipi János	Sajóecseg	120.—	"

Összesen : 5612.— P

A tiszáninneri egyházkerületi Orjó iroda fennállásától 1933 szeptember hó 1-től, mai napig 266 esetben teljesített kifizetést: 42236.— P értékben. Elsősorban ezt kell nézni mindenkinek, akiket kérünk, hogy segélybiztosításunk minél szélesebb körben való kiterjesztésében támogassa munkánkat. Hogy mennyire hálásak azok, akiknek a szomorúság idején, hozzátartozójuk elhalálózása alkalmával ilyen formán sietünk segítségökre, mutatja az, hogy a még élők részére legtöbbször azonnal kötnek biztosítást. Támogassa azért mindenki munkánkat, hogy mindenki kivége részét a vigasztalás és segítés ilyen formájából.

Kiss Ernő
Orjó irodavezető.

IRODALOM

— **Mixed marriages considered beforehand.** (A vegyes házasságok jól meggondolandók.) Irta: Dr. Vincze Károly, a független magyar ref. egyház lelkipásztor; Perth-Amboy, Amerika. Ez a 15 oldalas füzet tulajdonképpen annak az előadásnak a különnyomata, amelyet írója a Független magyar ref. egyház 1939 szept. 2—4-én, Perth-Amboy-ban rendezett Nemzeti Ifjúsági Konferenciáján tartott az egybesereglett magyar ref. ifjak előtt, mely előadás a „The Calvin Forum” c. folyóirat 1939 novemberi számának hasábjain látott először napvilágot. Annak megállapítása után, hogy a házasság lényege szerint szociális és vallásos intézmény, a róm. kath. egyháznak a protestáns keresztyénséggel szemben megnyilvánuló azt az exkluzív magatartását ismereti meg olvasóival, amely az 1907 aug. 2-án kiadott „Ne temere” kezdetű pápai decretumból táp-

lálkozik, amelynek agresszív jellege ma már minden egyházi vezető által ismert, amely ellen maga a kath. vallású I. Ferenc József magyar király haláláig védte alattvalóit. Amerika protestáns denomiációi csak később látták meg a róm. katolicizmus részéről fenyegető veszélyt. Az óhazából kivándorolt magyar reformátusok e veszély felismerésében s az ellene való védekezésben példamutatók lettek az amerikai protestáns testvérek számára. A védekezés általánosan ismert megoldásait sorra véve, megállapítja az író, hogy a nötlenség Isten akaratával ellenkezik, a csak polgári hatóságok előtt kötött házasság az éltető forrásoktól való elszakadást jelenti, a két pap előtt, illetve két egyházban kötött házasság játszás az élet legszentebb dolgaival. A magyar református ifjúság csak egy megoldást választhat: *ha kitart őseinek a Szentírásból táplálkozó hite mellett s minden támadás ellen megvédi házasságkötésénél a könnyel, vérrel, imádsággal mindmáig megtartott s ezer veszélyben átmentett szent örökét.* Zs.

HIREK

Hörcsik Lajos

vilmányi lelkipásztor, az abaúji egyházmegye tanácsbírája áldásos életének 72-ik, lelkipásztori működésének 47-ik évében április hó 13-án rövid szenvedés után Isten akaratában megnyugodva, visszaadta nemes lelkét teremtő Istenének. Elköltözött lelkipásztortestvértünkkel egy puritán életű és gondolkodású hű munkást veszítettünk el, aki csaknem egy fél évszázadon keresztül szolgálta becsülettel Krisztus evangéliumát. Áldott emléke különösen a vilmányi egyház tagjainak életében fog élni kitörülhetetlenül, ahol 45 éven át munkálkodott lan-kadatlan buzgósággal, törhetetlen kitartással és soha meg nem szűnő szeretettel. Temetése április 16-án volt Vilmányban. Elhunytát hitvestársa, két lelkipásztor fia és népes rokonság gyászolja. Legyen a hű szolga pihenése csendes, emléke örökké áldott.

— **Faluszemináriumi kiszállás.** Főiskolánk faluszemináriuma április 20—21-én rendezte szokásos félévi kiszállását a Hegyközbe. A felsőreg-meci, fűzérkajatai, fűzerradványi, kovácsvágási, nyirri, pusztafalui és vilyi gyülekezetek voltak a vendéglátói a kiszálláson részt vett 14 faluszemináristának, valamint a teol. akadémiánkon tartózkodó két pápai cserediáknak. A kiszállók művelődésrajzi adatokat gyűjtöttek és valamennyien résztvettek szolgálatukkal a szükséges gyülekezeti munkában. Kiszállásuk sikeréért a gyülekezetek megismerésének, valamint a tavaszi Hegyköz szépségei megtekintésének lehetővé tételéért, illesse hálás köszönet a vendéglátó lelkipásztor urakat.

— **Ünnepély Végardón.** A pataki ref. lányok énekkara Szathmáry István kántortanító vezetésével f. hó 21-én kedves ünnepet rendezett a végardói szórvány tagjainak. Az egyszerű, de kedves és tiszta családi házból, melyből ekkorra lefolyt a kiáradt Bodrog vize, Kolláth József s. lelkész hirdette az Igét. Rövid megnyitó után az

énekkar tagjai a következő műsorral szereztek örömet az összegyűlt testvéreknek: Jehova csak néked éneklek. Énekelte a leánykar. Ünnepi beszédet mondott Szathmáry István spataki kántortanító. Karakó Erzsébet Ha reggel elindulok c. verset szavalta. Majd ismét a lányok kara felemelő éneke következett „Óh hála az Urnak.“ Ezután Dóczy Margitka, Kósa Margitka és Molnár Irénke, valamint Dóczy Bözsike, Fráter Margitka, Horváth Ilonka és Vida Etelka előadták a Három menyasszony, és az Üsd a harmadik c. kis párbeszédeket, különösen asszonytestvéreink nagy öröme. Végezetül a lányok énekkara Minden földek Istent dicsérvétek c. énekkel szolgált, a gyülekezet pedig imádságban adott hálát Istennek, hogy eloszlatta a vizeket és megengedte ezt a találkozót.

— **Szülői értekezlet.** A sárospataki ref. gimnázium folyó hó 22-én tartotta e felévben már második szülői értekezletét, melyen a helybeli és vidéki szülők igen szép számban jelentek meg. Az értekezleten *Tárczy Árpád* gimn. igazgató üdvözölte a megjelenteket és rámutatott az értekezletek nagy jelentőségére az iskola és a szülői ház szempontjából. Ezután *Erdődi László* gimn. tanár tartott értékes és sok gyakorlati szempontra kiterjedő előadást „Pályaválasztás és pályafelvilágosítás“ címen, melyhez a szülők oldaláról is hangzottak el hozzászólások. Az a nagy érdeklődés, mely különösen az utóbbi években ez értekezletek iránt még a távolabb lakó szülők részéről is megnyilvánul, örvendetes bizonyossága az iskola és szülők harmónikus együttműködése nagy nevelői fontosságának.

— **Lelkészköri értekezletek** voltak e télen Boldván, Zilizen, Hangácson, Nyomáron, Sajóvámoson és Sajósenyén. Lelkészek és tanítók egymás közötti bibliai eszmecseréit vezették: 2 alkalommal Kövér Pál zilizi, 1—1 alkalommal Felméry Albert sajóbabonyi és Mikola István hangács-nyomári lelkész, az ifjúsági és leányegyesületi bibliai eszmecseréit pedig: 2—2 ízben Kövér Pál és Mikola István, 1 ízben Iglay Ferenc sajócecegi lelkész. Utóbbin előadott Szalkó József hangácsi tanító (Hogyan viselkedjünk?) Az egész gyülekezet részére rendezett vallásos estéken Igét hirdettek (részben evangélizáló céllal) 2—2 esetben Iglay Ferenc, Kőrössy István boldvai lelkész és Kövér Pál; előadást, evangélizáló beszédet tartottak: Felméry Albert (Zakeus, Uj szívet!, A gutaütött tanítása), Kőrössy István (Isten- és emberszeretet, Népvézérek), Kövér Pál (A békeesség titka, Jézus zörget), Mikola István (Pogány szokások, egyházfegyelem régen), Iglay Ferenc (Jézus és mi). Voltak énekkarok, párbeszéd is.

— **A sárospataki református Nőegylet** május hó 8-án tartja évi rendes közgyűlését a főiskolai tanácsteremben. A közgyűlésen a pénztárnoki, titkári és a leányegyleti jelentések betérjesztésén kívül két alelnök és négy választmányi tag választására is sor kerül.

— **A szépsi-i ref. egyház főiskolánk** theologus regős-csapatát május 2-ára, áldozócsüdtörökre előadástartásra hívta meg. Regőseink vallásos és hazafias énekeket fognak énekelni a cseh rabságból felszabadult Szépsi város hazafias közönsége előtt.

— **Hangverseny főiskolánkban.** Sárospataki főiskolánkban *dr. Matuska Miklós* budapesti hangversenyénekes és *Madarassy Albert* zongoraművész közreműködésével április 27-én hangverseny volt. A hangversenyen Moussorgskij feldolgozásában orosz népdalok, majd néhány francia népdal után, Bartók Béla és Kodály Zoltán feldolgozásában magyar népdalok kerültek előadásra. Az egyes műsorszámokat *dr. Szabó Ernő* főiskolai ének- és zenetanár ismertette.

— **Eklézsia-követés Miskolcon.** Március 31-én Miskolcon a deszkateplomban istentisztelet keretében megható jelenetek között egy megtört, bánatos lelkű asszony, aki házasságkötése alkalmával a ref. egyház kárára adott reverzálist, megkövette az ekléziát. Bűnbánó asszonytestvérünk egyházkövetése a gyülekezet minden tagjára rendkívüli hatást gyakorolt.

— **Jótekonycélú tárgysorsjáték.** A mosonmagyaróvári egyházközség építkezések céljára pénzügyminiszteri engedély alapján 30.000 sorsjegyet bocsátott ki, egyenkint 1— pengőért. A főnyeremény: egy négy üléses új személyautó. Nyereménytárgyak: motorkerékpár, ebédlobútor, férfi és női kerékpárok, rádió, hízott sertés stb. 2.000 értékes nyereménytárgy, 10.500 pengő értékben. A sorsolás ideje: 1940. május 19. A sorsolást a pénzügyminisztérium, pénzügyigazgatóság és a polgármesteri hivatal kiküldöttje végzi. A sorsjáték célja nem nyereszkedés, hanem nemes ügyet szolgál. Jöjjenek segítségünkre a sorsjegyek terjesztése által, akik felelősséget éreznek a végeken élő magyarságért! Csak azok a sorsjegyek érvényesek, amelyeknek árát befizették. A mosonmagyaróvári egyházközség elnöksége szeretettel kéri a lelkipásztorokat, hogy az el nem adott sorsjegyeket azonnal küldjék vissza, vagy az árát fizessék be 43.029. számú csekkszámára. Minden sorsjegy értéket jelent, azokról az egyházközségnek el kell számolni.

— **A pápai református főiskola telepítési bizottsága** kiáltó szót intéz a magyar társadalomhoz. Csatlakozott a debreceni kollégium ifjúsága által kezdeményezett telepítési mozgalomhoz. A maga szűkebb területein érzi a munka tételének égető szükségét. Második *Erdélynek* mondja a Dunántúlt. A tömbtelepítés hiva. Egytt dolgozik a földművelésügyi minisztérium telepítési akciójával. A pápai főiskolai tanári testület tagjai közül többen évi fizetésük 1 százalékának felajánlásával, mások önként vállalt összeggel siettek a mozgalom elősegítésére. Az ifjúság közel 1500 pengő összeget fizetett a nagy nemzeti célra. A társadalom segítő munkáját kéri. A Pápai Takarékpénztárnál csekkszámájuk van. Száma: 2161.

— **A Coetus Theologorum** — Református Theologusok Munkaközössége legközelebbi felolvasás és vitaülését május 7-én délután 6 órai kezdettel Sárospatakon, a főiskolai imateremben fogja megtartani, amikor is *dr. Makkai Sándor* egyetemi professzor tart előadást *Kijelentés és Egyház* címmel. Az előadást hozzászólások követik. A Coetus vezetősége szeretettel hív és vár mindenkit, aki a református theologia ügye iránt felelősséget érez.

HIVATALOS RÉSZ.

1469/1940.

XIV. sz. Körlevél.

Valamennyi esperes- és lelkésztestvéremhez.

I. Az utóbbi időben a *rendkívüli segély kérvények* egész özönével rohamozták meg lelkipásztortestvéreim a püspöki hivatalon keresztül a kultuszminisztériumot. Nagyon sokan mindent csak másoktól várnak. Sajnos a minisztérium nem képes a nagy számú jelentkezéseket kielégíteni. Felelősségük tudatában a jövőben úgy járjanak el esperes testvéreim, hogy a hivatali szolgálati úton felterjesztett rendkívül segélykérvényeket *csak nagyon indokolt esetekben* terjesszék fel. A kultuszminisztérium valóban nem tud segíteni ma, amikor ezernyi kielégítésre váró segítő akció van folyamatban. A szolgálati út mellőzésével egyenesen felterjesztett segélykérvényeket, amelyeket a miniszter úr minden esetben leküld hozzám véleményezés végett, ezután el fogom utasítani.

II. A *tapolcai konferencia*, ez a sokak által minden esztendőben nehezen várt találkozót nem sokára elérkezik. Svingor Jenő atyánkfia ismertette lapunkban a konferencia programját.

Nagyon kérlek benneteket lelkipásztor- és tanítótestvéreim, hogy az elkövetkező hetekben mozgassátok meg a gyülekezetek lelkét és minél nagyobb számmal jöjjetek el a konferenciára.

Május elején titkárom a Sárospataki Ref. Lapokban mindenekben részletes utmutatással fog szolgálni, részint a konferencia helye, részint a vasuti jegy tekintetében.

Szeretettel hívok mindenkit ezúton is az Isten által mindenkor megáldott konferenciánkra.

Atyafiúi szeretettel ;

Miskolc, 1940 április 24.

Farkas István
püspök.

387/1940. sz.

Meghívó.

Az alsóborsodi református egyházmegye elnöksége a f. év május hó 14-én délután 4 órakor Miskolcon a Palóczy-utcai gyülekezeti teremben tartandó egyházmegyei tanácsülésre ezennel meghívja a tanács tagjait és az érdeklődő közönséget. A tanácsülés tárgyai a már eddig beérkezett és a május hó 5-ig az esperesi hivatalhoz érkező ügyek lesznek. A határidőn túl érkezett ügydarabokat a tanácsülésen tárgyalni már nem lehet.

Ugyancsak meghívja az elnökség a kebelbeli egyházközsegek minden presbitériumának tagjait a május 14-én délelőtt 8 órakor a deszka-templomban tartandó istentisztelettel kezdődő egyházmegyei presbitéri konferenciára. Ennek tárgyai az egyházmegyei gondnok megnyitó és az esperes bezáró beszédén kívül a presbiterek életére és példaadására vonatkozó előadások és megbeszélések lesznek.

Akik a 14-iki nagyon egyszerű és olcsó közebeden részt akarnak venni, szíveskedjenek ebbeli szándékukat az esperesi hivattal legkésőbbben május 10 ig közölni. A lelkipásztorokat kérjük, hogy a presbitéri konferencia iránt való érdeklődést minden alkalommal és teljes erejükkel fokozni szíveskedjenek, valamint arra

is, hogy a közös presbitéri ebéden való részvételt propagálják és a határidőn belül jelentsék be.

Áldott és idvességes ünnepeket kívánva, atyafiúi szeretettel vagyunk

Budapest—Miskolc, 1940 április 20.

Egyházmegyei elnökség.

Vallásitanítói és kántorképesítő vizsgálatra jelentkezők figyelmébe.

Hivatkozással a 759/1940. szám alatt a Főtiszt-teleű Püspök ur által a VIII. számú körlevélben elrendeltre, értesítem mindazon tanító-testvérünket, akinek az idézett körlevélben foglaltak alapján az 1940. évben vallásitanítói, illetőleg kántori képesítést kell szerezniök, hogy a *képesítő vizsgálatok június 17-től 20-ig lesznek*. A vizsgálat engedélyére vonatkozó folyamodványok május 31-ig a sárospataki ref. tanítóképzőintézet igazgatóságához benyújtandók. Mellékletek: születési anyakönyvi kivonat, tanítói oklevél, működési bizonyítvány.

A vallásitanítói vizsga tárgyai: a vallás, egyházi ének- és zene. Anyaga pedig a tanítóképzőintézet I—V. osztálya számára előírt vallástani és egyházi ének és zenei tananyag, továbbá a vallás és egyházi ének tanítási módszere.

Kántorképesítő vizsgálat tárgyai: egyházi ének, egyházi zene, (orgona), elmélet és egyháztársadalmi munka. Anyaga az ötosztályú tanítóképzőintézet ref. egyházi ének-zene anyaga. Az egyházi ének és zene, valamint az elmélet és egyháztársadalmi munka részletes tételesorozatát a jelentkezőknek az intézet igazgatósága azonnal megküldi.

A sárospataki ref. tanítóképzőintézet igazgatója.

Az Ungi Segély Egylet tagjait értesítem, hogy id. Höröcsik Lajos vilámányi lelkészársunk halála folytán egyesületünk a XXII. sorszámu segélyezést teljesítette és így a XXIII. sz. részlet címén újabb 15 pengő befizetése vált esedékessé. Kérem az egyesület minden tagját, hogy ezt a járulékrészletet az esetleg fennálló hátralékaikkal együtt legkésőbb f. évi május 1-én tegyék postára az egyesület 71·586. sz. Nagykaposi Járási Hitelesítővetkezett befizetési lapjával U. S. E. jelzéssel. Akik utalványon küldik a pénzt, 10 fillér kézbesítési díjat is csatoljanak. Szeretettel szolgáljuk: *Kömives Sándor*, az USE vezetője.

M Á V. M E N E T R E N D.

Sárospatak — Csap — Ungvár

5:50 7:20 8:04

11:40 gyors 12:35 gyors 13:18

15:29 16:57 18:52

19:33 Saújhely 19:46 21:11-kor gy. sz. 23:35
21:55

Ungvár — Csap — Sárospatak.

5:35 gyors 6:23 7:06 Ujhelyig

9:36 10:10 11:31

16:39 17:45 gyors 18:46

21:20 22:09 23:39

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel a könyvnyomtatás feltalálásának 500. esztendejében Sárospatakon.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: **DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN,
DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF**

TARTALOM: *Gyűlvész István*: Szentléleken. — *Román Ernő*: Az egyetemes konvent ülése. (Folyt. köv.) — *Csabai István*: Evangélizáció Kiskunizsén. — *Illyés Bertalan*: Tudnivalók a tapolcai konferenciára. Hírek. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek.

Szentléleken.

Zsolt. 23:2.

*Madárdal zeng erdők lágy ölen,
S a dalban hála van . . .
Néked zengem háladalom én
Jézusom, hű Uram!*

*Szikkák tövén forrás tör elő
Szomjunk enyhíteni;
Uram, az élet forrásából
Taníts meríteni!*

*Hadd álljunk meg a zárdaromnál,
S szótaljon meg hittünk.
Ott fenn romolhatatlan házat
Készítettél nekünk.*

*Ha majd Általad meggyógyulva
Innét haza megyek:
Hű szolgálóra áraszd ki, kérlek,
Áldott Szentlelkedet!*

*Hangom fátylát immár töröld el,
Hadd járhaszak Véled,
Ezután már legyen minden szóm
Imádság, dicséret!*

*Míg megláthatlak színről-színre:
Ne hagyd el gyermeked,
Segíts, hogy egész életemmel
Mindíg Tiéd legyek*

Szentléleki zárdaromok, 1940. április 27.

*Gyűlvész István
edelőnyűi lelkipásztor.*

Az egyetemes konvent ülése.

(Folytatás.)

Az érdemleges tárgyalás anyagából kiemelem a következőket: A par. könyvtár cselekvő vagyona ma már jelentős összeg. A hazatért egyházak mindenikének megküldte az Isteniszteleti Rendtartás I példányát. Ezenkívül, amíg a készlet tart, 1920-tól kezdődőleg többi kiadványait is ingyen megküldi.

Közalapi egyszersmindenkori segélyt egyházkerületünkben 9 egyházközség kapott 4300 P ér-

tékben, közöttük 4 már a felszabadult területről való, Gusztáv Adolf-Egyesületi segélyt pedig kerületünk 2 egyháza kapott 400 P értékben. Közalapi kölcsön iránti igényt kerületünkben 5 egyház jelentett be 31500 P-ig. Ilyen kölcsön a mi kerületünkben igényeltetett a legkevesebb. A körülbelül ugyanily nagyságú Dunántulról 57900 P-t kértek. Ha ez azt mutatná, hogy pénzügyileg a mi kerületünk áll legjobban: jó jel volna. Az összes jelenlegi kölcsönigénylés 390500 P. A közalaprak jelenleg nem áll rendelkezésére ekkora kihelyezendő összeg: azért a lelk. nyugdíjintézet tőkésítendő összegeiből vesz át 300000 P-t egyházak közti kihelyezésre. Okos gesztus, mert az egyházak jó adósok is, egy sincs az eddigi kölcsönzők közül hátrálékban kamat vagy törlesztéssel. Másfelől jól eső tudat az, hogy méltányos kamat mellett nem kell az egyházaknak bankokhoz futkosni, honnan nagy könnyörgés mellett se könnyen kapnak, hanem a saját egyházi főhatóságuk nyújt nekik segítő kezet szükségükben. Ugyanezen tárgykörben határozott, hogy az évi járulék 500 százalékánál is nagyobb összeggel hátrálékos egyházak lelkészei, főgondnokai és gondnokai ellen fegyelmi eljárás indíttatik, s annak lefolytatására az egyházkerületek felhívtak. E kategóriában eső egyház Dunántul egy sincs, kerületünkben 2, Dunamelleken 4, Tiszántul 24 van. Elvileg lehet ugyan vitatkozni az eljárás helyessége felett, s e sorok írója fel is emelte szavát oly értelemben, hogy nem látszik méltányosnak a lelkészeken ütni végig a hátrálékok felgyülemeléséért, hiszen közrejátszhatik ott több más jelentős ok is, nem fétetlenül a lelkész hanyagsága, de a közalapi bizottságnak az volt a változhatatlan meggyőződése, hogy debuisset pridem: Igy hát lesz 30 keserűséget okozó fegyelmi eset, de hogy annak folyamánként pénz is lesz-é; azt majd az idő mutatja meg. A tiszántuli egyházkerület ama javaslata, hogy a közalapi járulék az egyháztagok állami föld, ház és kereseti adója alapján rovassék ki: egyelőre mellőztetett, ellenben az elnökség megbízott, hogy bizalmas tanácskozást tegyen lehetővé úgy e kérdés, mint sok egyéb más pénzügyi dolgaink felett akár konventi, akár zsinati ülés alkalmával.

A lelkészi nyugdíjintézetnél az évi hátrálék emelkedett, s a hátráléknak az évi kivetéshez viszonyított arányszáma Dunántul 56, Tiszáninnen 67, Dunamelléken 70, Tiszántul 84 százalék. A nyugdíjintézet jelenlegi vagyona: 2,308.000 P. Ezzel szemben 1939 december 31-én volt 143 nyugdíjasunk, 527 özvegyünk, 2 szülőtlén és 133 apátlan árvánk, kiknek évi ellátása 888,988 P-be került. A járulékkirovás az elmúlt évre 767.706 P volt, a befizetés 8.000 P-vel kevesebb, így ha nem tőkésitenénk is semmit, úgy se tudnánk a kötelezettségeinknek közelesen se eleget tenni, 4 év múlva pedig a belépési járuléknak megszűnik, — ez ma évi 241.000 P, hová jutnánk államsegély nélkül? Elrendeltetett, hogy a nyugdíjainknak előbb 15, majd 11 százalékkal való csökkentése 1940 május 1-től kezdődő hatállyal 3 százalékkal csökkentessék, tehát 8 százalékos levonással utaltassék ki. Az özvegyeknél pedig, s megfelelően az árváknál is, az eddigi 60 P 65-re emeltessék, ami 16.000 P évi többletkiadást jelent. A hátrálékosok ellen itt is szigorú, makacs nemfizetés esetén a fegyelmi eljárás megindításáig terjedő megtorlások helyeztetek kilátásba. Több indítvány is érkezett a nyugdíjintézeti intéző bizottsághoz. A törvény egyes intézkedéseinek módosítása tárgyában, melyek a zsinat előkészítő bizottságához tétettek át. A múlt éven tárgyalt amaz indítvány felett, hogy a nyugdíjintézet tőkésítésének gyarapítására az egyes egyházakban műsoros estélyek tartassanak, a konvent napirendre tért, mert az egyházmegyék általában ellene nyilatkoztak. (Vége köv.) *Román Ernő.*

Evangelizáció Kiskinizsen.

Kiskinizsen folyó évi április 2—3—4. napjain másodsor volt két éven belül evangelizáció. Az első ízben tartott evangelizációs napok idején egyházkerületünk területén még bizonyos előítélettel, idegenkedéssel viselkedtek sokan e munkával szemben, ma már — szinte azt lehet mondani — hivatalosan indul, vagy folyik. Mellőzhetetlen harci eszköz ez abban a nehéz harcban, amelyet mi, magánosan küzdő falusi lelképásztorok folytatunk gyülekezetünk megtartásáért, a hitélet elevenebbé tételéért.

A gyülekezet kérésére Svingor Jenő radostyáni lelképásztor volt Istennek küldöttje az evangelizáció szolgálatában Kiskinizsen. Három napon keresztül volt közöttünk s Isten megáldotta ezt a szolgálatot. Minden reggel volt áhítat a templomban s minden este evangelizációs előadás az iskolában. A hallgatók száma folyton növekedett s midőn az utolsó este egy egyszerű asszony mondott keresetlen szavakban köszönetet az evangelizátor fáradságos munkájáért, ez a köszönet a legmeghatóbb imádságba csapott át, melyben azt kérte ez az egyszerű lélek, hogy Isten minél több testvérünkkel éreztesse meg amaz áldásait, melyekkel a kiskinizsieket megajándékozta. Délelőtt, délután külön-külön férfiak, nők, ifjak és leányok részére volt összejövetel, azon előadás és akart lenni megbeszélés. Ez utóbbi, tudniillik a megbeszélés még nehezen indul. Pedig a cél az, hogy megnyilatkozzanak a lelkek, mert

az ilyen megnyilatkozások mutatnák meg a lelki vezetőknek, hogy mire van szükségük híveinknek. Én ugyan szeretem úgyis magyarázni ezt a szemérmes tartózkodást a hozzászólásoktól, hogy olyan nagyoknak, olyan szenteknek tartják ők Istennek e dolgait, hogy méltatlanoknak érzik magukat dadogó ajakkal szólni róluk. — Egy délelőtt a Halmajon lakó elszórt református híveket gyűjtöttük össze egy özvegyasszony házában — ott nincs sem templom, sem iskola — s itt különösen éreztük, hogy nagy a szomjúság híveink lelkében az Ige iránt. Utolsó délután a környékbeli lelkészek gyűléstünk össze négyen, egyik testvérünk feleségével is és tartottunk Svingor Jenő vezetése mellett olyan meghitt lelképásztori közösséget, amelyben mindnyájan éreztük, nekünk magunknak is nagy szükségünk van újjászületésre, Isten segítségével mellett az egymás támogatására s gyakori, az Ige fényénél való építő találkozásra.

Korai volna ez evangelizációs napok eredményéről beszámolni akarni. Valahogy úgy kell annak lenni, mint Jakab apostol mondja közönséges levele V. része 7. vcrsében: „A szántó-vető ember várja a földnek drága gyümölcsét, békétúrés-sel várja, míg reggeli és esti esőt kap“. Ez az áldó eső nem fog elmaradni, mert a hívek közül azóta hatan rendeltek bibliát a lelkészi hivatal útján.

Az a munka, amit Svingor Jenő Kiskinizsen végzett, nem szorul dicséretre. Ő tudja, hogy munkája magában hordja jutalmát. A munkáról való híradást is csak azért tettem, hogy minél több gyülekezet kérje és vegye igénybe ezt a kerületünkben folyó áldott szolgálatot. Vegye igénybe nem abban a reményben, hogy általa máról-holnapra meg fog változni a hívek hitélete, még kevésbé azért, hogy azonnal be fog folyni minden egyházi adóhátrálék, hanem azért, mert áldott eszköz ez arra, hogy ellene tudjunk jóval állni annak a sokféle gonosz hatásnak, melynek híveink ma minden oldalról ki vannak téve. *Csabai István.*

Tudnivalók a tapolcai konferenciára.

A 350 éves vizsolyi bibliára való emlékezés jegyében hívta össze ez idén Püspök urunk a Tapolca fürdői nagy konferenciát.

A konferencia napja úgy van megválasztva, (május 23) hogy minél nagyobb számmal jöhessenek azok is, akik különben más hétköznapiakon nem jöhetnének. Lelképásztorok, tanárok, tanítók, presbiterek, gyülekezeti munkások, az ifjúsági egyesületek vezetői és tagjai mind-mind nagy számmal szoktak megjelenni ezen a konferencián.

A tapolcai konferencia már csak azért is nem hasonlítható össze semmiféle más konferenciával, mert itt nemre és korra való tekintet nélkül gyermektől fel a legidősebb kálvinista magyarig, aki csak lelki közösséget érez anyaszentegyházunkkal eljöhethet és részt vehet a konferencián.

Felvidéki lelkésztestvéreink az elszakíttóság szomorú idejében talán még tudomást sem sze-

rezhettek kerületünknek erről az évenkénti hatalmas megmozdulásáról. Ezeknek a konferenciáknak a kezdeményezője Farkas István püspök ur volt, aki püspökké választása után hívta össze az első konferenciát Lillafüredre. A szép sikerű konferencia után a következő évben már Tapolcán gyűlt össze az előbbi évinél jóval hatalmasabb sereg, s aztán évről-évre szaporodott úgy, hogy 1939. évben már elérte a 6000-es létszámot. El lehet képzelni, hogy ekkora tömeg megmozdulásához micsoda lelki erők kellenek. Mutatja a konferenciák lelki áldásának eredményét az, hogy a falusi kalvinista magyar testvéreinknek szívében őrzött legszebb emlékei közé tartozik a Tapolcán eltöltött tünnepi órák emléke.

A felvidéki lelkipásztor-testvérek és a konferencia iránt érdeklődők kedvéért röviden be kell számolnom arról, hogy milyen is a konferenciának a helye. Tapolca fürdő az elmúlt 20 esztendő alatt emelkedett ki az ismeretlenség homályából. Csonka országunknak Trianon óta alig maradt fürdőhelye. Köröskörül az ellenséges országok gyűrűje szorította és marasztalta idehaza a magyar szíveket. Így indult rohamos fejlődésnek a Miskolc melletti, addig kicsiny Tapolca-fürdő, amelynek Isten áldotta meleg forrásait már 300 évvel ezelőtt ismerték és kicsiny fürdővé építették. A Bükk hegység délkeleti lábánál hegykoszorúzza völgykatlanban mint egy délszigeti oázis várja a testi és lelki pihenésre vágyókat. Gyönyörű szép parkja, meleg tavai és forrásai oly hihetetlen bőséggel buzognak, hogy naponként mintegy 700 ezer liter vizet adnak. A hideg és meleg források közvetlen egymás mellett törnek fel a hegy mélyéről. Ezt a páratlan kis fürdőhelyet az utóbbi években rendkívüli gyorsasággal kezdték kiépíteni. Ma mintegy 350 szebbnél szebb magánvilla és panzió környezi a fürdőt. Hatalmas új fürdőpalotája most van építés alatt. Ezenkívül meleg tavi fürdője és meleg vizű óriás strandja egyik a legnagyobb az országban.

Miskolctól autóbusszon 15 percnnyire fekszik. Minden esztendőben hatalmas felkészültséggel várja a konferencia ideseregülő résztvevőit.

Ez a tájékoztatás már csak azért is szükséges, mert az óriási létszám mellett a rendezésre olyan nagy feladatok hárulnak, hogy a konferencia résztvevőinek, különösen, akik még nem voltak ilyen konferencián a tájékozódás előzetes tudnivalók nélkül nagyon körülményes.

A konferencia helye a csolnakázó tó déli partja, ahol a fürdő-szezon alatt az istentiszteleteket szoktuk tartani a fürdővendégek részére. Természetesen az óriási tömeg részére nem tudunk ülőhelyeket biztosítani, legfeljebb 2—300 széklet. Ellenben a terület alkalmas arra, hogy pokrócokat leterítve, foglaljanak helyet a résztvevők. Sokan vannak, akik szétnyitható kis székeket hoznak magukkal, míg a fiatalja a fűre telepedik. Ezért is kérjük a konferenciára jövőket, hogy ne féltett fekete ruháikban, hanem kevésbé kényes öltözékben jöjjenek.

Mint az utóbbi esztendőben, úgy most is erős hangsúlyt fognak felszereltetni, hogy a nagy tömeg dacára az előadásokat mindenki tisztán hallhassa.

Az utazás költségeinek mérséklése szempontjából is úgy van kiválasztva a konferencia napja, hogy a weekend jegyek érvényesek szerdán déltől péntek délig. Ezek pedig 33 százalékos kedvezményt jelentenek, ezek kiadásra kerülnek minden nagyobb állomástól Miskolcig. E jegyeket le kell pecsételtetni Tapolca-fürdőn. Ha egy-egy állomástól nagyobb csoport jó, úgy csoportjegyet is lehet váltani.

A Sárospataki Lapok következő számában a további tudnivalókról fogom tájékoztatni az érdeklődőket.

Miskolc, 1940 április 30. *Ilyés Bertalan*
püspöki titkár.

H I R E K

— **Gyönyörű megemlékezést** írt a *Református Élet* 17. számában gróf Mailáth Gusztáv, volt erdélyi r. kath. püspökről dr. Ravasz László. „Az egyház nagy hősei közül leginkább Assisi Ferenchez hasonlít, azonban a kegyesség nála nem cél, hanem állandó ihletője az el nem fáradó napi szolgálathoz és az odaadó pásztori gondnak belső kivirágása. Mailáth Gusztáv hitt, szeretett, szolgált... Nem volt számára szociális különbség. Mindenkiel egyformán tudott bánni: főrangú dámmakkal és csizmadiainasokkal, de a szegény ember kedvence volt. — Ez a grandseigneur tudott úgy megjelenni, mint egy uralkodó, de a háború óta foszlott reverendában, csizmában, keshedt esőköpenybe burkolózva, szélben, hóban, nemerében, rekkenőben járta a csiki hegyi utakat kenderhámos szekereken. Lehet, hogy a külső fogadtatásoknak az utolsó időben néha híja volt, de az a hajlék, ahová belépett, azok az emberek, akikkel litániázott, gyermekek, akiket megbérmált, egy mély lélekzetnyit szívhattak be a Hegyi Beszéd és az Evangéliumnak friss, illatos levegőjéből.”

— **A lelkészi továbbképző konferencia (május 7—8) előkészületei** megtörténtek. A konferencia iránt nagy érdeklődés mutatkozik. A jelentkezők száma c. 120.

— **A hejőbábai Horthy harangot**, melyet az egyház a Kormányzó úr adományából öntetett, április hó 28-án avatta fel Benke József hejőpapi lelkipásztor, Pósa Péter alsóborsodi esperes és Farkas István püspök. Hejőbába a muhi püsztan fekszik s megrendítő volt az ősz „falujáró Püspök” ige hirdetése arról, hogy mit üzen a Horthy-harang a muhi pusztán népének. 17 faluból voltak hallgatói.

— **Egy kis emlékeztető lelkipásztor testvéreimhez!** Sok bajjal küzdő lelkészözvegyeink közül azok, akiket a múlt évben is tudunk gyámolítani a ti segítségetekkel, most még jobban rá volnának szorulva a segítségre mint eddig. Kértem fillériteket e szent célra. A múlt évben nagyon szépen gyűlt össze adományaitokból. *Ebben az esztendőben feltűnően kevesen jelentkeznek havi segélyadományatkkal.* Ha minden lelkipásztor megtenné közülünk azt, amit tennünk kell, bizony nem írnám ezt a szívemet fájdtató üzenetet. Testvérek, jertek és segítetek!... *Farkas István* püspök.

— **Dr. Nagy Lajos** zsmóni lelkész a kassai rádióban május 10-én délelőtt 11 óra 5 perces kezdettel a csehszlovák megszállás alatti élményeiből fog felolvasni.

— **Konfirmáció a Főiskolában.** A Főiskola ezévből is lélekemelő ünnepély keretében rendezte meg a konfirmációt. A megjelent nagyszámú szülők és keresztszülők, valamint a tanári kar tagjai előtt tett bizonyosságot hitéről 61 növendék. A konfirmációi szertartást a betegsége miatt távollevő Bódy Dénes vallásnár helyett dr. Nagy Barna theol. professzor végezte. Magasan szárnyaló beszédében a hithűséget véste az ifjak szívébe: „Légy hív mindhalálig“... A konfirmáció után a konfirmált növendékek, tanárok, szülők az Urasztalához járultak, amely alkalomból Vályi József s. lelkész ágendázott.

— **A zempléni lelkésznek** májusi bibliarájukat május 7-én, kedden délelőtt 10 órakor tartják a pataki lelkészlakáson. Mindenkit szeretettel várnak.

— **Esperesi csendesnapokat** tartanak Tiszántul Tiszalökön május hó 16—17. napjain.

— **Egy Pálóczi Horváth a népfőiskoláért.** Lapunk is említést tett már róla, hogy fiatal magyar írók mennyire magukévá tették a népfőiskolák megindításának szükségességét. Most *Pálóczi Horváth* Lajos, a Magyar Távirati Iroda munkatársa írt levelet *Németh* László íróhoz és bejelentette, hogy van neki Budapest közelében egy 400 négyszögöles telke Dunafüreden, ezt a telket odaajándékozta a népfőiskola céljaira. Van egy másik ajánlata is. Erre is számíthatnak a népfőiskola barátai. Van neki anyai nagyatyja, *nagybányai Horthy Gyula* után Bereg megyében egy kisebb birtoka. Ennek egy különálló 4 holdas darabja, az u. n. *Répáskert* közvetlenül Tizzaszalka község mellett fekszik. Ezt a területet, — mihelyt függetlenül rendelkezik vele, felajánlja a népfőiskolával felmerült célok szolgálatára.

HIVATALOS RÉSZ.

1501/1940.

XV. sz. Körlevél.

Valamennyi lelkipásztor és tanító testvérem figyelmébe.

Eszteendő óta megoldásra váró nagy kérdése egyetemes református egyházunknak, a református napilap problémája. Sok gyűlésnek, konferenciának tárgyalásán arra az eredményre jutottunk, hogy átmenet nélküli, azonnali megoldása lehetetlen. A legkézenfekvőbb elindulás az volt, hogy kiválasszunk a hetilapok közül egyet s ezt a hetilapot fejlesszük mind erősebbre és erősebbre, emeljük az előfizetők létszámát, tegyük népszerűvé, adjunk az olvasóközönségünknek olyat, ami kálvinista magyarjaink lelkiségének, gondolkodásának megfelelő. Így jutottunk el odáig, hogy a Keresztyén Család és Téli Ujság egyesítéséből egy új lapot a „*Református Jövő*“ címen jelentettünk meg. Ebből mutatóvány számot kapott már minden lelkipásztor testvérünk. Az ügyesen szerkesztett Református Ujság már is nagy

népszerűségnek örvend. Nekünk azonban további céljaink lévén, nagy erővel kell hozzáfognunk mind több és több előfizető gyűjtéséhez. Minden egyházkerületben egy ügyes és agilis s. lelkész bízott meg a lap terjesztésével. A mi egyházkerületünkben *Tóth Gusztáv s. lelkész* kapta a megbízást, hogy keresse fel a gyülekezeteket, tartson előadásokat, hirdessen Igét ott, ahol erre alkalma van, jelenjen meg a presbitériumok gyűlésein s tegyen meg mindent arra nézve, hogy a Református Jövő a mi egyházkerületünkben is minél szélesebb néprétegek között elterjedjen.

Kérem lelkipásztor és tanító testvéreimet, hogy ha *Tóth Gusztáv s. lelkész atyánkfia* a gyülekezetükben megjelenik, munkáját minden eszközzel támogatni és elősegíteni szíveskedjenek.

Atyafiui szeretettel:

Miskolc, 1940. április 30.

Farkas István
püspök

Felhívás!

Felhívom lelkésztestvéreimet, hogy azonnal jelentsek, hogy egyházközségükhöz megnevezetten mely szórványok és mely tanyák tartoznak, minden tanyát és pusztát a kimutatásba hiánytalanul felvéve.

Az ügy sürgőssége azonnali befelelést kíván.

Atyafiúi szeretettel

Kelt Cigándon, 1940. V. 3.

Janka Károly
esperes.

Felsőborsodiak figyelmébe. Isten segítségével május 19.-én, vasárnap ifjúsági és leányegyesületi konferenciát tartunk Meszesen a szokott sorrend szerint. Legkésőbb délelőtt 9 órára érkezünk meg bibliával és énekeskönyvvel, hogy a 9 órakor kezdődő bibliaköri eszmecsere rész vehessünk. A közebeden csak az vehet részt, ki erre legalább 6 nappal előbb jelentkezik a meszesi lelkészi hivatalnál.

Missziói előadó.

Sárospataki ref. liceum (tanítóképző) I. osztályába és az intézettel kapcsolatos internátusba az 1940—41. tanévre magukat felvétetni óhajtok május 31-ig jelentkezzenek az igazgatóságnál személyesen vagy írásban. A nyári szünidő alatt jelentkezés augusztus 25-ig. Tandíj 70 P. kedvezményeseknek 56—42—28 P. mellékdíjak 38 P. Internátusi tartásdíj havi 42 P. segélyeseknek 34—26—18 P. Bővebb felvilágosítást az igazgatóság ad. A *sárospataki református liceum igazgatósága*.

Lelkészek figyelmébe! Szíveskedjenek az anyakönyvben a következő adatokat kikeresni és eredmény esetén azokat *Kuthi László* századossal Vác, Damjanich tér 7., egy levelezőlapon közölni, éspedig: 1. Kinisi Mihály és Csatári Erzsébet esketése 1783 körül. 2. ifj. Kinisi Mihály keresztelese 1784 körül. 3. idősb. Kinisi Mihály halála 1785—1815 között. Esketési, kereszteleési, illetve halálozási hely ismeretlen. Az okmányokat jól fogom honorálni. *Kuthi László* százados.

— **Szerkesztői üzenetek.** Sz-y L-ó. A hamvat a változtatás nem törölte le. De változtatni most is kellett. N. L. Zs-ó. Hasonlóról részletes tudósítás előbb érkezett. Ez a hírek közé van kiszedve.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel a könyvnyomtatás feltalálásának 500. esztendejében Sárospatakon.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: **DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN,
DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF**

TARTALOM: — : Áldott Szentlélek. — *Farkas István*: Megnyitó beszéd. — *Gyűlvész István*: Lelkeszi továbbképző konferencia Sárospatakon. (Vége köv.) — *V. K.*: A felsőborsodi egyházmegye ünnepélyes rendkívüli közgyűlése. — — : A tapolcai konferencia programja. — Hírek. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek.

Áldott Szentlélek.

Köszönjük Neked, most pünkösdi ünnepén, hogy jöttél. Milyen jó kitöltetted csodájára emlékezve, megbizonyosodni arról, hogy az Isten országa nem beszédben, hanem erőben áll. Embereket átforgató, új világot teremtő erő vagy: Áldott Szentlélek.

Köszönjük Neked, hogy magyar eleinkre is alászállottál. Köszönjük a bűnbánatot, megtérést, hitet, reménységet, szeretetet, amit magyar lelkekből hoztál ki; a munkát, amit magyar lelkek által végeztél el. Köszönjük, hogy Muhi, Mohács, Nagymajtény, Világos és Trianon sirjából, de bűnünk és tunyaságunk álmából is annyiszor felébresztettél; végtelenségig elcsüggedni, megemésztetni nem engedted. Köszönjük, hogy a nemzet fiainak és leányainak látásokat adtál, velünk álmodtál, minket Krisztussal az igazi szabadságra eljegyztél.

Köszönjük, hogy anyaszentegyházunkban nemzedéket nemzedék után hatottál át. Köszönjük, hogy mikor eltévedtünk emberi és világi bölcseségek útvesztőibe, visszatértél az Igéhez, az Atyához és a Fiúhoz. Köszönjük, hogy most is csodálatos ébredés idejét élhetjük, amelyben Te indítod a lelkeket az egy szükséges dologra, az Istenben való életre.

Bocsásd meg nekünk, Áldott Szentlélek, ha nem tudunk olyan epedve, sóvárogva, egyakarattal könyörögni várni, mint az első tanítványok vártak. Bocsásd meg, ha nem Tőled várunk és nem Általad akarunk mindent. Bocsásd meg, ha sokszor megoltjuk egymásban, s engedjük magunkban is aludni a lelket. Bocsásd meg, ha több a betű megölő hatalma rajtunk, mint a Te megelevenítő erőd bennünk, mert a betű ostromol s mi nem tudunk az ostromának ellentállni. Bocsásd meg, ha néha a világot hisszük Feletted való hatalomnak és elfelejtjük, hogy Te vagy hatalom a világ felett.

Könyörgünk Hozzád, Áldott Szentlélek, szállj le reánk 1940 pünkösdi ünnepén. Légy a lelkünk-

ben hitté, reménységgé, szeretetté, bennünket és a világot újra formáló erővé. Légy ajkunkon bátor szólássá, szemünkben józan és világos látássá, karjainkban harcossá fegyverré, vagy építő és alkotó szerszámmá. Nyilatkozz meg, mint erő, igehirdetésünkben, vallásánításunkban, egyházfegyelmünkben és kormányzásunkban. Szállj le minden gyülekezetre, minden családra, mindenkire, aki Érted, mint mennyei ajándékért könyörög.

S akikre leszállsz, Áldott Szentlélek, vezesd és küldd őket, hogy bennük növekedjék, általuk terjedjen az Ige, az Igében a Te országod, az igazi igazság, a tökéletes szeretet, az öröm és a béke országa.

Áldott Szentlélek! Nagy vajudások gyötrelmeiben kiáltunk Hozzád: Jöjj el és szülj ujjá bennünket, egyházunkat, nemzetünket, hazánkat, világotunkat. **Amen.**

Megnyitó beszéd.

Elmondotta: *Farkas István* ref. püspök, a Sárospatakon 1940. május 7-én tartott lelkipásztori továbbképző konferencián.

(Részletek.)

Kedves Testvéreim!

Az ősi kollégium falai közé, meghitt találkozóra egybegyülekezett Atyafiakat, a Rákócziak népét minden időben édes rabságban tartó, hűséges, testvéri szeretettel köszöntöm.

Akik, mint hajdani, vagy a közeli időkben itt, minálunk felnőtt fiak — az édes jó anyánkat újra látni jöttetek haza, bizonyára mélységes megilletődéssel jöttetek be a kapukon, amelyeken belől a tudományos és valláserkölcs nevelés hamisítatlan, tisztavízű, megújító, evangéliumi örök forrásai buzognak.

A közeli 20 esztendő nem volt alkalmas idő a diáktalálkozók rendezésére, mert — kit erre, kit arra hányt s vetett az élet. Sokan hirt sem hallottunk azokról, akiktől annak idején kedves barát módjára bucsúzánk.

Bizony, sokatok előtt egészen ismeretlen, új tanársereget találtatok itt a megszokott bástyákon. A 20 év előtti jóságos tanítómestereink legtöbbje már pihenőre tért.

Most, hogy a hosszú rabság után először gyönyörködhetik az: Alma Mater, ennyi, újra hazajött kedves fiában, úgy gondolom, hogy Istennek is tetsző jó munkát végeztek, ha mindenek előtt kegyeletes emlékezéssel kívánok áldást, békés pihenőt ama kedves tanáraink részére, akik nincsenek többé közöttünk.

Többen jöttetek — odaátrol, tulról, akik még nem régen rab magyar földről sóvárogatok az édes Haza felé; — akik eddig, csak hírből hallottatok egyet és mást a Rákócziak iskolájáról.

Mindentek megnyugtatóására jól esik eldicsekednem azzal, hogy Isten csodálatos segedelme által, az ősi kollégium, — tanári kara, diákjai és intézményei útján — régi jó hírnevét nemcsak megtartotta, hanem öregbítette is.

Sokféle értéket pusztulni engedtünk a magyar földön, mi tékozló fiak. Azt azonban kevélykedés nélkül, de kemény férfi bátorsággal bizonyíthatjuk ország-világ előtt, hogy országos viszonylatban is az elsők között áll jó hírrel a sárospataki főiskola.

A tulsó végekről, a Duna—Tisza minden tájairól is epedőn sietnek ide közénk, nemesi kuriák, paróchiák, nádfedeles gazda- és munkásházak gyermekei s a nagyszerű elgondolások alapján megépült Internátusainkban, boldog együttesben élnek a magyar fajta véreink szebb holnapja kialakítására, szolgálatára, — ide közzénk küldött ifjú nemzedékek.

A valláserkölcsi s igazi honszerelem eszményeinek ápolása mellett — a tudományos felkészültség, különleges tisztességet szerző vértetébe öltözöttek diákjaink s tanáraink. Mindennemű versenyre kelésünkben a nemzet itélőszéke előtt is megállva, — *győzedelmi pálmát hoztak eddig fiaink — dicsekedésünkre.*

Kedves Testvéreim — öreg diákok, tanulni, egymás hite által épülni és egymást tanítani vágyódó próféta fiak serege jött itt össze ma boldog találkozóra.

Egyetemes ref. egyházunk magyar hazai négy kerületének lelkipásztorai, közmegegyezés szerint — egy egységes témakör megbeszélésére gyűjtötték össze a közeli hónapokban a lelkipásztoraik seregét. Azt akartuk, hogy a konferenciák nyilvános megbeszélésein, a mai zürzavaros világban, a sokszor ködös, zürzavaros látások, világszemléletek helyett, az evangéliumból táplálkozó és élő Krisztusi meglátások tudományos felkészültséggel és lélek által irányítottan adjanak feleletet létünk, fajtánk, népünk, nemzetünk küldetésének értelmé, célja, helyes értelmezéséről — tiszta képet teremtven mindenkben egységes meglátásainkon keresztül.

Ma mindent elfeledve csak előre nézzünk s lássuk meg egyetakarással, hogy mit kíván tőlünk Istenországa a még mindig megalázott sorsban élő szegény magyar Hazánk.

Politikáról, pártpolitikáról meg különösen, — ne legyen szó.

Legyetek mindnyájan jó reménységgel a jövőt illetőleg. Bizzunk mindnyájan abban a férfiuban, akit fajtánk közzül állított az élre a gondviselő Isten s aki a legnehezebb időkben, minden magyaroknak követendő példaképpen adhatja oda életét arra, hogy miképpen kell igazán szeretni Istenünket s Hazánkat.

A magyarfaját megbecsülő s annak minden érdekét és javát szíven viselő, a magyar nép fiainak közboldogságát megteremteni vágyódó legelső magyar ember bizonyosra várja a magyar feltámadást!... Ne féljete! — nem engedi ő kalandokba sodródni nemzetét. Sokkal jobban szereti fajtánkat, népünket, hazánkat, — mintsem, hogy egy cseppnyi magyar vért is hiába kiöntani engedne.

Akinek jelszava a kálvinista magyarság ősi jelszava: Egyedül Istené a dicsőség s a Haza minden előtt!, — az kibontott lobogója alatt állva, Krisztus király kezébe tette kezét.

És nekünk ő mellettük van a helyünk!

A történelmi idők, történelmi cselekedeteket várnak tőlünk!

Aki tanítani akar, annak elsősorban magának kell tanulnia.

A falu lelki vezetői s a többi előljárók, a népnevelés és tanácsolás szolgálatában Isten eszközei legyenek, akik fajtánk, népünk, nemzetünk s a magyar föld okos szeretetére tanítsák meg sokszor elhanyagolt népünket.

A nemzetépítő munkákban, mindenkinek ki kell jelölni a maga helyét. És mindenki ott, ahol épen áll, érezze és tudja, hogy rajta keresztül is valamelyes célja van az Istennek a haza üdvére és népünk javára.

Ne azon vitázzunk, hogy fiatalok, vagy öregek alkalmasabbak-e az építésre, hanem értsük meg mindnyájan magyarok, hogy minden való értéknek egymást támogatva, a nemzet javát munkálva, egymáshoz simulva van kijelölve mai küldetése.

A magyarság szebb holnapjának kialakításán fárado minden hűséges munkást, a maga őrtálló helyén becsüljünk és szeressünk igaz értékük szerint.

A lelkiegység megteremtésén kell itt fáradoznia, minden magyarnak, mint akik tudjuk, hogy mindaddig nincsen nyugodalmunk, míg az Istentől kapott ősi jussunk, az egységes és oszthatatlan Magyarország újra nem jó!

Mindnyájan, valósággal nélkülözhetetlen eszünknek érezzük magunkat Isten kezében, országépítő nagy munkák elvégzésére!

Felelősek vagyunk minden magyar életért!

Ennek a tudata legyen hajtóerő mindnyájunk számára, hogy minél drágább értékeket mentsünk meg a magyarság gazdagítására.

Mint az imádságot úgy kell tudnia, hinnie minden igaz magyarnak, hogy ide a Duna—Tisza tájára vezetett történelmi magyarság közösségébe beletartozni, az örökkéélő Isten különös ajándéka a számunkra.

Testvéreim!

Figyeljete, kérlek és hallgassatok előadóinkra.

A világ és az ország helyzetének naponként változó alakulása s a számunkra, magyar reformátusok számára, az örökkévaló Istentől már a kezdet kezdetén elrendelt küldetésünk tiszta megismerése és hirdetése legyen a mi örömmel hallgatóndó előadóinknak is célkitűzése.

Mai lelkipásztori továbbképző konferenciánkat megnyitóm.

Lelkészi továbbképző konferencia Sárospatakon.

Seregszemle.

Százötvenre tehető azoknak a lelkipásztoroknak a száma, akik Patak nagy napjain, május 7—8-án résztvettek a tiszáninneri egyházkerület lelkesítő továbbképző konferenciáján. Sokan jöttek Ungból és Felsőzemplénből öreg diákok, akik között voltak olyanok is, akik már két vagy három évtized óta csak most láthatták viszont az ősi Alma Mater, a főiskolát, melyre annyi könnyes szeretettel gondoltak mindig a 20 évi rabság idején, a babiloni fűzfák árnyékában. Láttunk könnyeket csillogni őszhajú pásztorok szemében, mikor *dr. Zsirus József* theol. igazgató Ezék. 3:16—22. alapján tartott, ihletett írásmagyarázata után *Farkas István* püspök ur megnyitotta az értekezletet és üdvözölte a megjelenteket a tőle megszokott szárnyaló lelkesedéssel. Jól esett ott látni az elnöki asztal mellett a tiszteletreméltó aggastyánt: *Pálóczi Czinke István*, volt felvidéki püspököt, *dr. Magda Sándor* püspököt, valamint egyházkerületünk világi vezetőjét: *Farkasfalvi Farkas Géza* e. ker. főgondnokot, *Janka Károllyal* a főiskola lelkesítő gondnokával együtt. S míg az ünnepelés meghatott megnyilatkozás formájában feléjük fordult, a Zsolt. 34:9-ét dobogta szívünk: „Érezzétek és lássátok meg, hogy jó az Ur, boldog az az ember, aki ő benne bíz.”

Az első nap előadásai.

Dr. Szabó Zoltán theol. professzor, orsz. gy. képviselő volt az első előadó ezzel a témával: „A mai világhelyzet.” Messzetekintő, alapos helyzetlátás tárult elénk az előadó szemléletéből. A bolsevizmus, fasizmus és nemzeti szocializmus harcai, kilátásai s velük szemben való állásfoglalásunk kérdései megremegtették a lelkünket, és az előadó magas szempontokon nyugvó kritikái ismertetése után örömmel mondtuk rá az *ament* fejtegetéseinek végső mondatára: „A hívő ember tudja, hogy a világnak Ura van, akié a teljes hatalom égen és földön mindörökké.” Hozzászólások is hangsúlyozták ezt és mi boldogan rejtjük lelkünk mélyére az előadáson át felénk áradó mennyei üzenetet: „Jobb az Urban bízni, mint embekekben reménykedni.”

Nagy érdeklődéssel fordultak a konferencia tagjai a második előadás felé, melyet *dr. Nagy Barna* theol. professzor tartott: „Egyházunk taní-

tása az államról” címen. A Szentírás és református hitvallásaink imponáló készültségű, avatott interpretálóját ismertük meg az előadóban ebből a nagyvonalú előadásból is. A Róm. 13. fejezet szellemében szívünk szerint imára buzdultunk „istenfélő felsőség” után, amelyről a II. Helvét Hitvallás szól, amely a „*bonum publicum*”-ért tud könyörögni és odaadással fáradozni. Hozzászólások ezzel a kérdéssel kapcsolatban is hangzottak el bőven.

A délelőtti folyamán megható ünnepségnek voltunk tanúi: a gimnázium VIII. osztályos növendékei tartották hagyományos szokás szerint iskolai búcsúünnepélyüket a főiskolától. Szólt a csengő, zengett a dal, a szemek megfátyolosodtak... hiszen nagy dolog az, mikor elindul az élet útjára a nagyra nőtt diák.

Délután *Varga Imre* rimaszombati lelkesítő olvasta fel tanulmányát: „Egyházunk és a mai legfontosabb szociális kérdések” címen. Bizony megdöbbentő kép az, amit e tekintetben láthattunk s amely szinte kiáló sürgősséggel az orvoslás utáni vágyat ébresztette mindnyájunkban. Teljesítette az egyház s teljesíti ma a kötelességét, mikor egyenlő teherviselésről, szociális nyomor enyhítéséről van szó? Vagy megalkudott kényelmesen a világi hatalmasságokkal? Megítéltetésünk fenyegető komolysága ránehezedett a lelkiismeretünkre, míg az előadást hallgattuk, míg a hozzászólásokból kiderült, hogy csak élő egyháztagok többségével rendelkező egyház lesz képes a szociális bajok orvoslására.

Az alkonyi órákban *dr. Vasady Béla* debreceni professzor hívta fel a konferencia tagjait a Coetus theologorum-ba való belépésre, miután röviden ismertette annak célkitűzéseit.

A hírreves volt pataki tanárnak kijáró figyelem és feszült érdeklődés fogadta *dr. Makkai Sándor* volt erdélyi püspök, debreceni theol. professzor előadását a „Kijelentés és Egyház”-ról. Boldog ember, aki érzi, hogy ő a coetus electorum tagja, mely egyszersmind „*communio sanctorum*.” Van az egyháznak hatalma! Isten gyermekeinek fel kell venni a keresztet! Legyünk ezután is az Ige egyháza, a Károlyi Gáspár szent és alázatos életéhez hasonlóan Istennek átadott eszközök az Ur dicsőségére!

Farkas István püspök úr hozzászólása után *Kiss József* hejcei lelkesítő társunk buzgó imájával és a 2. Móz. 3:1—5. alapján tartott igehirdetésével a konferencia első napja bezárult.

(Folyt. köv.)

Gyűlvész István.

A felsőborsodi egyházmegye ünnepélyes rendkívüli közgyűlése.

Május 3-án tartotta a felsőborsodi egyházmegye rendkívüli közgyűlését, amelyen teljes egyhangulag megválasztott gondnokát, *Bónis Aladár* ny. alispánt iktatta be tisztségébe.

Az egyházmegye alkotó tagjai nagyszámban sereglettek össze a miskolci deszkateplomban. Ott voltak velünk ünnepelni *Farkas István* püspök, *Farkasfalvi Farkas Géza* egyházkerületi főgond-

nok, dr. Enyedy Andor egyházkerületi főjegyző, Pósa Péter alsóborsodi és Farkas Elek abauji esperes; Borsod vármegye tisztikarának egy nagyobb küldöttsége és több előkelőség, köztük Jalsoviczky Zoltán pénzügyminiszteri tanácsos, a borsodi egyház főgondnoka. Örömmel láttuk magunk között Szentmártony Dániel t. b. esperesünket és Zsóry György volt gondnokunkat, egyházmegyénk e két régi munkását és lelkes vezetőit.

A gyűlést istentisztelettel kezdtük meg, melyen Tóth János esperes hirdette lelkesen és nagy hatással az Igét.

Az istentisztelet végeztével a gyűlés megnyitása után ismertette esperes Zsóry György gondnok ismételt lemondó levelét, melynek alapján történt az intézkedés a gondnoki tisztség betöltésére. A gondnoki tisztségről lemondott Zsóry Györgyöt a közgyűlés elévülhetetlen érdemeinek elismeréséül s mert őt elveszíteni nem akarja, nagy lelkesedéssel, örökös tiszteletbeli gondnokává választotta, ki mélyen meghatva köszönte meg az egyházmegye szeretetét és ragaszkodását s kijelentette, hogy bár testi gyengélkedése miatt vált meg tisztségétől, megmarad szeretett egyházmegyéje kötelékében, mert az annak szolgálatában eltöltött idő volt életének legkedvesebb szaka s a sokszor nehéz és terhes munka neki könnyű volt, mert szeretettel tudta végezni.

Majd a választott új gondnok Bónis Aladár tette le a hivatalos esküt s miután az esperes törvényesen beiktatta tisztségébe, megtartotta szép elgondolásokban gazdag székfoglaló beszédét. A tartalmas és magas szárnyalású beszédet, melynek minden mondatából kiragogyott az egyház és hazaszeretet, a jelenlevők nagy figyelemmel és helyesléssel kísérték. Ezután a beiktatott egyházmegyei gondnok üdvözlése következett. Veress Károly lelkészi főjegyző az egyházmegye tisztikara nevében tartott üdvözlő beszédet. Farkas István püspök az egyházkerület nevében köszöntötte és támogató szeretetről biztosította megkapó szép beszédben az új gondnokot. Pósa Péter, Gööz Pál, és Mikuleczky Gyula meleg megnyilatkozásokban üdvözölték gondnokunkat.

A gondnoki beiktató ünnepély után, még néhány pontból álló közgyűlési ügyet tárgyaltunk le. Beiktattuk a hivatalos eskü letétele után a megválasztott új egyházmegyei tisztviselőket: Kövér Pál lelkészi-, Bodnár Zoltán világi tanácsbírákat és dr. Molnár József vármegyei főügyészt, egyh. megyei ügyészt. — 3 szavazást rendelt el a közgyűlés f. évi június 1-i határidővel.

A miskolci ref. gimnázium tehetségkutató akcióját, az egyházmegye alkotó tagjainak és gyülekezeteinek pártfogásába ajánlotta a közgyűlés.

A boldvai presbitériumnak a tanítónői lakás ügyében hozott határozatára nézve és a szuhogyi leányegyház állandó segédlelkészi állásának megszervezése iránti kérelmére elvi döntés hozatott. A sajoecsegi lelkészlakás kijavítására vonatkozó határozatokat jóváhagytuk.

Végül két nehéz helyzetben levő egyház kérelmét tárgyaltuk behatóan. Kis egyházaink segítése egyetemes egyházunk érdeke is. Bűn volna őket emésztő küzdelmeikben magukra hagyni. V. K.

A tapolcai konferencia programja.

1940 május 23-án délelőtt 10 órától:

1. Bibliamagyarázat: Farkas István püspök. 2. Elnöki megnyitó: Farkasfalvi Farkas Géza főgondnok. 3. Mit adott a biblia a magyar népnek? Előadás: Darányi Lajos. 4. Mit adtak a zsoldárok a magyar népnek? Előadás: Svingor Jenő. 5. A Biblia és a magyar élet. Előadás: Dr. Enyedy Andor. 6. Bizonyágtételek. Mit adott nekem a Biblia? Elmondják: Barabási Kun Béla miskolci főgondnok. Jóczik Károly földműves, Bikszegi Károly gyári munkás.

Délután 3 órától lelkésznék konferenciája.

1. Imádság, bibliaolvasás: Benke József. 2. Elnöki megnyitó: Farkas Istvánné püspökné. 3. Bibliás papné a gyülekezetben. Előadás: Főző Lászlóné lelkészné. 4. Bibliás papné mint anya és feleség. Előadás: Gyűlvész Istvánné lelkészné. Imádság: Benke József.

HIREK

Érettségi kormányképviselő lesz a sárospataki gimnáziumban dr. Bartók György szegedi egyetemi tanár, a miskolci Lévy József gimnázium A) osztályában dr. Madai Pál c. gimn. igazgató, B) osztályában dr. Márton György szegedi gyak. gimn. tanár, a miskolci Tóth Pál nőnevelő-intézetben dr. Gaál László karcagi gimn. igazgató, az ungvári és munkácsi hébernyelvű gimnáziumban dr. Zsiros József theol. akad. igazgató és a Baar-Madas leánygimnáziumban Tárczy Árpád sárospataki gimn. igazgató.

— **A sárospataki főiskola** is részt vett azon a kegyeletes ünnepségen, amelyet egykori nagy diákjának, Besseney Györgynek emlékezetére rendezett a Besseney-kör Nyiregyházán abból az alkalomból, hogy hamvait Pusztakovácsiból áthozták Nyiregyházára. A küldöttség tagjai dr. Gulyás József, dr. Nagy Barna, dr. Harsányi István voltak. A főiskola nevében az emlékezés és hála köszoruját Gulyás József helyezte el a síron.

— **Csengőbúcsú.** Május hó 7-én volt a sárospataki ref. gimnázium VIII. osztályú tanulóinak búcsúja az Alma Matertől. 12 órakor a végzett diákok az egész iskola jelenlétében, felsorakoztak a lányoktól feldíszített csengő alá s a „Te benned bíztunk” zsoldárt elénekelték. Azután Pataki Sándor VIII. o. tanuló vett búcsút az Alma Matertől, a tanáraiktól s itt maradt diáktársaiktól. Szavai után felzendult a „Válasra int” kezdetű diákdal, amelynek végeztével Gönczy Ferenc VII. o. tanuló köszönt el az ittmaradottak nevében a távozóktól. Majd egy régi ének eléneklése után kivonultak az iskolakerembe, amelynek fái alatt oly sok gondtalan órát töltöttek 8 év alatt.

— **A Filadelfia rendezésében** lelkésznék konferencia volt április 26—28-án Leányfaluban. Egyházkerületünkben három lelképásztor felesége vett rajta részt.

— **Dr. Finkey Ferenc** m. kir. titkos tanácsost, nyug. kir. koronaügyészt május hó 16-án avatják tiszteletbeli doktorrá a m. kir. Ferenc József tudományegyetemen.

— **Pataki diákok az árvízkárosultaknak.** Filléreikből 89 P összeget raktak össze. Az összeget az igazgatóság rendeltetési helyére elküldte.

— **A debreceni Tisza István Tudományos Társaság** megüresedett helyeire a tagajánlások *május hó 15-ig* küldendők be.

— **H. Kiss Géza** debreceni lelkipásztor május hó 14-én d. u. 5 óra 45 perckor rádióelőadást tart Kossuth Lajosról.

— **Amerikai diáklap a sárospataki Angol-internátus "College News" c. lapjáról.** Az Angol-internátus "College News" c. lapja mintegy 40 angol és amerikai diáklappal áll cserepéldány viszonyban. Többben a lapok közül kitüntető szimpátiával és biztató elismeréssel nyilatkoztak a magyar fiúk által szerkesztett és a maga nemében páratlan sárospataki "College News"-ról. Ilyen nyilatkozatot közöl a germantown-i (Philadelphia) Charter School diáklapja is a legutóbbi (1940. március) számában. A "College News" — írja a lap szerkesztője — rendkívül érdekes ifjúsági lap. A magyarországi Sárospatak diákjai írják és szerkesztik. Jóllehet csak az iskolában tanulnak angol, épp úgy, mint mi franciát, a cikkírók az angol nyelvet olyan könnyedséggel és biztosan kezelik, hogy az ember az első pillanatban azt hiszi: itt igazi angol fiukról van szó, akik Magyarországon járnak iskolába. Amikor arra gondolunk, hogy az Angol internátus növendékei Shakespeare darabokat adnak elő eredetiben, még inkább érezzük, hogy a mi idegen nyelvi oktatásunk az Egyesült Államokban milyen elemi fokon van.

— **Mit látott a vizsolyi templom?** címmel érdekes cikket kezd a *Magyar Protestánsok Lapjában* **Benke Imre** vizsolyi lelkipásztor.

HIVATALOS RÉSZ.

1606/1940.

XVI. sz. Körlevél.

I. Valamennyi lelkipásztortestvérem figyelmébe!

A közeli napokban az esperesi hivatalokon keresztül valamennyi lelkésztestvérem megkapja a belmissziói kérdőíveket. Kérem lelkésztestvéreimet, hogy a valóság-hoz híven gondosan és pontosan töltsék ki ezeket az íveket. A presbiteri ülésen tárgyalassák le és a kitöltött kérdőívek egyik példányát július 1.-ig terjesszék az esperesi hivatalhoz.

Az esperes urakat pedig arra kérem, hogy a beérkezett jelentéseket a belmissziói előadó által a B. II. íven összesíttessék és az egyházmegyei missziói bizottságban, majd az egyházmegyei gyűlésen tárgyalassák le. Vegyék számba minden kebelbeli egyházközség missziói munkáját és életét s alapos és áttekinthető számbavétel utun készíttessenek javaslatokat az egyház életében legelső rendben fontos lelki munka érdekében. Az egyházmegyék által feldolgozott és határozattal ellátott missziói jelentéseket az egyházkerületi gyűlés elé fogom terjeszteni,

II. Valamennyi esperes és lelkésztestvérem figyelmébe.

Az egyetemes Konventtől megkaptam és szét is küldöttem esperes testvéreimhez a szórvány és a tanyagondozó jelentő íveket.

Rövidesen minden lelkésztestvérem meg fogja kapni. Az ívek kitöltésére vonatkozólag külön nyomtatott konventi utasítás megy. Ugyanazt kérem a jelentőívek kitöltésénél, mint fentebb a belmissziói íveknél, hogy lelkiismeretesen, gondosan történjék a kitöltése, mert csak így nyerhet világos képet az egyházmegye és az egyházkerület a szétszórta élő hívekről, azok gondozásáról és szükségleteiről.

Miskolc, 1940. május 6.

Atyafiui szeretettel:
Farkas István
püspök.

Felhívás.

Atyafiui szeretettel hívom fel azokat a lelkésztestvéreimet, akiknek egyházközségeik és gyülekezeteik tagjai érzékeny árvíz (belvíz) kárt szenvedtek, hogy úgy az egyházközség, mint az egyházi adófizetők károsodásának a mértékét hozzám e felhívás megjelenésétől számított 3 nap alatt összecszerülve jelentésként be. Egyházközségüknek fontos érdeke fűződik ahhoz, hogy erről szóló jelentésük már május 15. napján kezeim között legyenek, hogy a kár összegéről jelentésemet én is idejében megtehessem. Arra kérem minden lelkésztestvéreimet, hogy tulásoktól a kár becslésénél óvakodjanak, hogy kárjelentéseik a valóságnak megfelelőek legyenek. A jelentés késése, vagy elmaradása káros lesz egyházukra nézve.

Atyafiui szeretettel vagyok:

Cigándon, 1940. május 6.

Janka Károly
esperes.

Tudnivalók a tapolcai konferenciára.

A 23-án reggel fél 7—8 óráig befutó vonatknál külön autóbuszok fognak várni a konferenciára jövőkre, melyek egyenesen Tapolcára viszik a résztvevőket. Akik bejönnek a városba, vagy későbbi vonattal érkeznek, azok a Széchenyi utcai tapolcai autóbusz megállónál szállhatnak fel a nagyon sűrűn közlekedő (minden 10 percben) autóbuszokra. Ez az autóbusz megálló a Széchenyi u. 51. számú ház előtt van. Az autóbusz jegy ára: Tapolcára és vissza 80 fillér.

Akik kocsikkal jönnek a közeli környékről a vámonknál megkapják a jelvényeket s ezen jelvény birtokában vámot nem kell fizetni. A kocsikon levőknek, vagy legalább is a kocsik tulajdonosának igazolványt kell kérni a lelkészi hivaltól, amelyben a lelkészek igazolják, hogy a kocsin levők a konferenciára mennek. Ezek a kocsik 6—8 óra között haladjanak keresztül a vámon, mert a jelvény ellenőrök akkor tartózkodnak ott.

Minden lelkészi hivatal számára szétküldünk egy jelentkezési levelezőlapot, amit 2 filléres bélyeggel lehet visszaküldeni, de az aláíráson kívül csak az a 2 szám lehet rajta, ami az összes jelentkezők számát, illetve az ebédet igénylők számát jelenti. Ha lelkipásztor testvéreimnek egyéb közölni-valójuk is van, úgy írhatják ezen a levelezőlapon, de akkor 10 filléres bélyeget ragasszanak fel.

Akik előző nap vasuton érkeznek Miskolcra s olcsó szállást igényelnek, azok figyelmébe ajánlom a Dayka Gábor u. 9. sz. a. lévő tiszta turista szállást.

Miskolc, 1940. május 8.

Ilyés Bertalan
püspöki titkár.

Felhívás és értesítés!

A sárospataki ref. gimnázium igazgatósága közli, hogy a jótéteményekért és internátusi felvételekért a kérvényeket *május 31-ig* kell benyújtani a gimn. igazgatóságnál. A kérvényeket a Nagytiszteletű és Tekintetes Főiskolai Igazgatótanácshoz kell címezni. A jövő tanévre szóló bármilyen kedvezményért, vagy segélyért *ismét* folyamodni kell. Mindenki annyiféle kérvényt adjon be, ahányféle kedvezményt, illetve segélyt óhajt kérni a jövő tanévre, egy kérvényben tehát két dolgot senki se kérjen, mert külön bizottságok foglalkoznak a különböző természetű kedvezményekkel. A Dókus-alapítványi kedvezményekért folyamodó kérvények *dr. Trócsányi József* ösztöndíjelőadóhoz küldendőek, *aki külön felhívást bocsát ki ez ügyben.* Elsősorban kitűnő, jeles és jó előmenetelű, szegénysorsú ref. tanulók folyamodványai vétetnek tekintetbe. *A gimn. igazgatói hivatalba többfajta ügyben beadott kérvényhez feltétlenül csatolni kell a szegénységi bizonyítványon kívül lelkészi bizonyítványt is, amely a tanuló családjának egyházas életéről tanuskodik;* enélkül a kérvényeket érdemlegesen nem is tárgyaljuk. A lelkészi bizonyítványnak igazolnia kell azt is, hogy a szülők 1935. június óta *reverzálisadás* tekintetében nem esnek kifogás alá. Jótéteményekben elsősorban arra érdemes volt növendékeink részesülnék.

Már most közöljük, hogy a sárospataki ref. gimnáziumban *a beiratkozások* a jövő tanévre a következő rendben lesznek: június 26—27-én a volt növendékek beiratkozása, június 28-án a leendő I. osztályos és a más tanintézetekből átjövő *keresztény* növendékek beiratkozása. Aki ezeken a napokon nem iratkozik be, felvételre vonatkozólag — az osztálylétszámok korlátozása miatt — maga viseli a felelősséget; szept. 5. és 6-án ugyanis a férőhelyeknek megfelelőleg csak pótbearatkozások lesznek. A volt növendékek a beiratkozást postán is elintézhetik Tanulmányi értesítőjüknek és 20 P beíratási díj *nyugtájának* a gimn. igazgatói hivatalba való egyidejű beküldésével. Pénzt a gimn. igazgatói hivatal nem fogad el, azt *Főiskolai Pénztár Sárospatak* címre kell beküldeni postautalványon, vagy „*Főiskolai Pénztár Sárospatak 42814*” sz. csekklepon.

Itt közöljük még, hogy a tanévzáró ünnepély június 20-án lesz s az évvégi bizonyítványokat az osztályfőnökök aznap délután 6 órakor olvassák fel *és a tanulók csak azután utazhatnak el.*

Sárospatak, 1940. április 29. *Tárczy Árpád sk.*
gimn. és közgazgató.

— **Keresem Tóthfalussy Sámuel** születési anyakönyvi kivonatát. Ő 1796-ban iratkozott be tógátusnak Sárospatakon. Atyja Tóthfalussy Miklós lelkipásztor volt 1777—1789-ig *Kupa* egyházközségben. (Azután Tardonán és végül Meszesen.) A Sárospatakról nyert adatok szerint itt, Kupán születhetett fia: Sámuel c. 1785-ben. Ugyancsak keresem Tóthfalussy Miklós és felesége anyakönyvi kivonatát, valamint házasságkötésük hiv. igazolását. Tóthfalussy Miklós Sárospatakon 1761-ben iratkozott be tógátusnak. Az ő feltételezett atyja: T. Sámuel c. 1743—45-ben Sajóvelezden, c. 1761—65-ben Beretkén lelkészkedett. Az adatok feltalálásáról kérek mielőbbi szíves értesítést. A végzett munkát illően honorálom. *Tóthfalussy Gyula* alezredes. *Hajmáskér-tábor.*

Pályázati felhívás ösztöndíjra.

A sárospataki ref. gimnázium pályázatot hirdet az itteni gimnáziumban (annak akár humán, akár angol ágazatában) az 1940—41. évre beiratkozó ref. tanulók részére a következő alapítványi helyekre.

1. *Pálóczy Horváth Mária és Simon alapítványa.* (Két 400 P-s vagy négy 200 P-s ösztöndíj), melyre rokonok pályázhatnak, ilyenek hiányában ungi és szabolcsi származású nemes ifjak, Rokonság és jótanulmányi előmenetel igazolása megkívántatik.

2. *Dókus Ernő és neje szül. Ragályi Ilona alapítványa.* (50 P-től 400 P-ig terjedő évi ösztöndíjak, illetve segélydíjak.) Pályázhatnak a társadalom középosztályához tartozó, jó erkölcsű, tehetséges, szorgalmas, legalább jó előmenetelű olyan nyilvános fitanulók, akiknek szülei nincsenek abban az anyagi helyzetben, hogy fiuk neveltetési kiadásait a maguk megterhelése nélkül fedezhessék. A segélyezés mérve és módja az odaitélést intéző Igazgatótanács eldöntése szerint állhat akár készpénzben, akár konviktsi, akár internátusi (angol-, vagy más gimn. internátusi) ellátásban (lakásban, vagy lakásban és teljes ellátásban), vagy ezek költségeinek a részbeni fedezésében.

Több pályázó közül az előfeltételek azonossága (ref. vallás, tanulmányi előmenetel, rászorultság stb.) mellett előnyben részesülnek az alapítók rokonai s a többgyermekkel megáldott szülők gyermekei.

Az alapítók rokonai alatt értendők Dókus Ernőnek és nejének szül. Ragályi Ilonának az oldal rokonai.

A folyamodó szülő úgy a saját, mint a felesége s gyermeke vagyoni helyzetét és jövedelmét községi bizonyítvánnyal tartozik igazolni, gyermeke tanulmányi eredményét pedig iskolai bizonyítvánnyal. Rokonok a vérségi összeköttetést születési és házassági anyakönyvi kivonatokkal és leszármazási tábla bemutatásával tartoznak igazolni.

A Nagytiszteletű és Tekintetes Igazgatótanácshoz intézett pályázati kérvények 1940. május hó 31-ig küldendőek be dr. Trócsányi József ösztöndíjelőadóhoz.

Sárospatak, 1940. május hó 7-én.

Trócsányi József ösztöndíjelőadó.

A Miskolci Ref. Leányegylet Görömbölytapolcán levő üdülőházát az idén is megnyitja a testileg és lelkileg megfáradt testvérek számára június 15-én. Evangéliumi szellemű irányítás, magaslati levegő, elsőrendű ellátás biztosítják a csendes, nyugodt pihenést. Napl teljes ellátás 4 (négy) pengőtől. Az érdeklődőknek kívánatra részletes tájékoztatást küld Barcsa Klára Miskolc, Soltész Nagy Kálmán utca 1. III. e. 8. Nyáron: Görömböly-Tapolca.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Többeknek. A legrövidebben kell írni. — **H-a.** A hamvas ripszthoz gratulálok. Szellemes volt. Gyönyörködtem benne. Azonban a legnagyobb sajnálatomra, a 9. sz. hírében nincs hiba. Így az örömmem nem egész és nem teljes. A hiba máshol van. A lapokban, amelyek tévesen vesznek át. És egy olvasóban, aki szellemes, de tévesen olvas. — **B-a J-s. K-a:** Légy jó velem is az összes található adatokat közölni.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel
a könyvnyomtatás feltalálásának 500. esztendejében
Sárospatakon.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: **DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN,
DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF**

TARTALOM: *Dr. Trócsányi József*: A földbirtokreform rövid ismertetése. (Folyt. köv.) — *Román Ernő*: Az egyetemes konvent ülése. (Folyt. és vége.) — *Gyűlvész István*: Lelkeszi továbbképző konferencia Sárospatakon. (Folyt. és vége.) — *Szabó Gyula*: A Lord Rothermere-tanulmányút. (Folyt. köv.) — Hírek. — Hivatalos rész.

A földbirtokreform rövid ismertetése.

Előadás az 1940. május 8-án tartott lelkeszi továbbképző konferencián.

Tartotta: *Dr. Trócsányi József* gazd. vál. elnök.

I.

A keresztyén erkölcsi postulátum egybehangzik a mai kornak azzal az uralkodó eszmearámlással, amely a szociális igazság jegyében a mainál egyenletesebb jövedelem- és vagyoneelosztásra törekszik. Az igazságosabb jövedelem elosztását többféle eszközzel lehet szolgálni, ilyenek: helyes munkabér-politika, helyes népies adórendszer, iparfejlesztés, árpolitika, termelési és értékesítési gazdasági politika és végül a közönségesen földosztásnak nevezett földbirtokpolitika. Helyes földbirtokpolitikával nemcsak az egyenletesebb jövedelemelosztást lehet elérni, hanem az egyenletesebb vagyoneelosztást is, amely megszünteti az 1—2 hold és a 20.000 hold közötti kirívó különbséget. Minél több embernek földtulajdonhoz és családi otthonhoz való juttatása a magántulajdonnak, a teljesen erre épített európai kultúrának és a nemzeti közszabadságnak is a legnagyobb biztosítéka, mert tulajdon nélkül nincs szabadság.

A világháborút követő vajudó időknek ezzel az uralkodó eszmévé erősödött irányzatával a magyar törvényhozásnak is számolni kellett. Súlyos örökséget vett át itt a trianoni Magyarország Nagy-Magyarországtól, amelyben a birtokmegosztás már a világháborút megelőző időkben sem volt a kor színvonalának megfelelő. De Csonka-Magyarországgá zsugorodott országunkban még rosszabb lett a birtokmegosztás. A nagybirtok szántó területe az addigi 21 %-ról 28 %-ra emelkedett, a kisbirtok 66 % aránya pedig 55 %-ra csökkent, a földnélküli munkások arányszáma az összes mezőgazdasági keresőkhöz viszonyítva a békebeli 33,7 %-ról 40 %-ra emelkedett.

Az első földreform törvény, az 1920/XXXVI. t.-c. nem merte vállalni a radikális reform kockázatát, mert féltette a termelés folytonosságát, az ország lakosságának élelmiszerezéssel való ellátását s

a földnélküli munkásság részére munkaalkalmaknak a biztosítását. Ezért főleg csak házhelyek juttatására s 1—3 hold területű ingatlanoknak a juttatására szorítkozott. Ez a törvény a problémát nem oldotta meg maradéktalanul, sőt termelési visszaesés állott be. Mégis e reform következtében a nagybirtok szántó területe 20,1 %-ra süllyedt s a kisbirtok területe 55,5 %-ról felemelkedett 65,3 %-ra (majdnem a békebeli 66 %-ra), az 5 holdon aluli törpebirtokok számát pedig 150.000 fővel, az 5 holdon felüli kisbirtokok számát pedig 35.000 fővel növelte. Miután ez a törvény némi szociális enyhülést hozott ugyan, de nem hozta magával a megfelelő gazdasági eredményt, törvényhozásunk megalkotta a második földbirtoktörvényt, az 1936. XXVII. t.-c.-et. „A telepítésről és más földbirtokpolitikai intézkedésekről”. Ez a törvény, amely ma is fennáll, célul azt tűzte ki, hogy az egy család eredményes gazdálkodásának alapjául alkalmas önálló gazdaságokat létesítsen és a meglévő kisebb gazdaságokat ilyenekre kiegészítse. Elsősorban helyben való földjuttatással, de amennyiben a fennálló birtokmegosztási és népsűrűségi viszonyok szükségessé teszik és legalább 150 kisbirtokos család megélhetésére nyílik lehetőség, telepítés útján. E törvény a kitűzött célját a következő eszközökkel akarta szolgálni: a tulajdonosnak az Országos Telepítési Alapból való teljes és azonnali kártalanítása mellett az egy tagban 3.000 holdas (illetve 30.000 K. kataszteri tiszta jövedelmű) birtokokból megfelelő területeket vesz igénybe és azokat olyan földműveseknek, akik a vételár 30 %-át ki tudják fizetni, átengedi a vételárnak 25 év alatti törlesztése mellett; továbbá tartós kisbirtokot alapít a tulajdonjogi igény elhalasztása mellett. E törvény hatálybalépte óta eltelt 3 év alatt 88.000 hold került ilyen módon kisbirtokokosok kezére. Ez a tempó azonban nem mutatkozott elegendőnek, aminek az oka egyrészt a tulajdonosokkal szemben való azonnali és teljes kártalanítási kötelezettségben keresendő, ezt pedig nagyobb mértékben az ország költségvetése nem bírta meg, mert hiszen teljesen a mai generációra hárítaná az egész reform terhét, másrészt pedig szűk az átengedési kötelezettség (egy tagban legalább 3.000 holdasok). Ha t. i. egy vidéken nincs ilyen ösz-

szefüggő 3.000 holdasnál nagyobb birtok, akkor ott semmit sem lehetett tenni. De kevés azoknak a kisbirtokosoknak, vagy törpebirtokosoknak a száma is, akik a vételár 30 %-át előre ki tudják fizetni s e miatt sem lehetett nagyobb eredményeket elérni.

Mindezek miatt a harmadik birtoktörvény, az 1940/IV. t. c. („Kishaszonbérletek alakításának, kisbirtokok és házhelyek szerzésének előmozdításáról s más földbirtokpolitikai rendelkezésekről”), igyekszik a telepítési törvény rendelkezéseit tágítani s a kisbirtok juttatás tempóját gyorsítani. Kimondja az 1. §, hogy: „Utasítatik a minisztérium arra, hogy a telepítési törvény 1. §-ában kitűzött célok fokozottabb ütemben való megvalósítását a jelen törvény rendelkezéseinek a határain belül évenként legalább 100.000 hold mezőgazdasági ingatlan tulajdonul vagy haszonbérletbe megszerzésével biztosítsa”. Nem helyezi hatályon kívül ez a törvény a telepítési törvényt s nem tér el annak eszközeitől és rendszerétől sem, hanem a fokozottabb ütem biztosítása céljából a következő rendelkezéseket hozza.

1. Kiszélesíti az igénybevehető földbirtokok körét és ezzel lehetővé teszi, hogy már 500 holdas, sőt bizonyos esetekben 300 holdas birtokokból is történnék igénybevételek.

2. A teljes kártalanítás elvének a fenntartása mellett kimondja a törvény, hogy a tulajdonos csak a becstérték 50 százalékát kapja meg azonnal készpénzben, 50 százalékát pedig 4 százalékos utólagos kamatozás alapulvételével 30 év alatt törlesztendő buzára vagy rozsrá szóló kötvényekben (a szerint, hogy melyik a vidék főterménye). Mint-hogy pedig az átengedésre kötelezett tulajdonos a telepítési alaphól, végeredményben tehát a kincstártól kapja a kárpótlást, ez az intézkedés azt jelenti, hogy a kincstár akcióképessége ebben a vonatkozásban legalábbis a kétszeresére nő, az összes állampolgárokra nehezedő terheknek egy része pedig ilymódon a jövő generációra háríttatik át.

3. Ott, ahol az igénylőnek nincs meg a kellő anyagi ereje a vételár 25 százalékának az előteremtéséhez, kishaszonbérletek alakítására ad módot a törvény úgy, hogy az a kishaszonbérlet, amelyik megállja a helyét és megerősödik, idővel a vételár 50 %-ának a kifizetése mellett igényelheti az ingatlan tulajdonjogát s a vételár többi részét a kincstárnak tartozik 25 éves törlesztési terv alapján megfizetni. Ezek az u. n. tulajdoni igényre jogosító tartós kishaszonbérletek.

4. A házhely juttatást is megkönnyíti az új törvény, mert erre a telepítési törvény szerint csak ott volt mód, ahol 3.000 holdnál nagyobb birtok állott rendelkezésre. Ezért az új törvény szerint házhely céljára igénybevehető a birtok nagyságára és a birtokos személyére való tekintet nélkül bármely a közséfejlesztés irányában fekvő ingatlan, akár egy törpebirtokos, vagy kisbirtokos ingatlan is. A törvény főleg a földhöz nem juttatható mezőgazdasági munkásság szempontjából tartja fontosnak a kertes házhelyek juttatását, amelyen idővel mindenki felépítheti a saját otthonát s ezzel is jobban odaköti a falunak elvándorlásra kész elemeit.

(Folyt. köv.)

Az egyetemes konvent ülése.

(Folyt. és vége.)

A liturgiaügyi bizottság javaslatára a belügyminiszter felkérte, oly rendelkezés kiadására, hogy a kórházak és szülõotthonok utasíttassanak, hogy ne kívánják meg az ott született gyermekek ottani megkeresztelését, vagy ha ragaszkodnak hozzá, úgy jelöljenek ki egy olyan helyiséget, mely az istentiszteleti cselekmény méltóságához illõ.

Az amerikai ref. egyházak megszervezésének 50-ik évfordulója alkalmából õket testvéri szeretettel köszöntjük s ezzel parallel elhatároztuk, hogy minden év október utolsó vasárnapján, vagy amennyiben ez más alkalmi megemlékezéssel esnék egybe: az elõzõ vasárnapon minden egyházközség templomában emlékezzünk meg megszállott területeken élõ vagy kivándorolt ref. véreinkrõl s imádkozzunk értõk. Az amerikai független ref. egyház egyesítessék az anyaországgal. Körvonalazták a kívánalmaikat is. Válaszunk: az egyesítés ellen nincs semmi elvi ellenvetésünk, csak elõbb az amerikaiak keressék és találják meg az egymás közötti lelki egység alapját, tehát egymás között jussanak a jelenlegi külön csoportok harmónikus megállapodásra, és akikhez eddig tartoztak: azokkal szemben rendezzék anyagi ügyeiket, s ezek megtörténte után felvehetõ a velünk való egyesülés felõli tárgyalások fonala.

A Pálóczi Czinke I. zsolnárdolgozása kiadott az énekügyi bizottságnak. Az énekeskönyv, valamint a tankönyvek olcsóbbá tételére vonatkozó felterjesztések jelentõs vitát váltottak ki. Sajnos, különösen jelenleg nem lehet segíteni a már sokszor panaszt bajokon. Az énekes és tankönyvügyi bizottságok elõadójának jelentése szerint már szakértõvel is megvizsgáltatták és megvilágosították ez ügyet, akinek a megállapítása szerint az árak reálisak, mert hiszen a könyvnyomda vállalkozó a könyv árából 35 százalékot lead a fõbizonyosoknak, s az így részére maradó összegbõl már további engedményt veszteség nélkül nem tehet. Majd esetleg az új szerzõdés megkötésekor lehet jobb feltételekrõl gondoskodni. Ugyancsak e bizottság jelentése alapján foglalkozott a konvent az egyes tankönyvekkel szemben támasztott kifogásokkal, s kimondotta, hogy erre vonatkozólag csak részletesen és komolyan megokolt bírálatokat hajlandó figyelembe venni, ellenben a csak általánosságban odadobott s kellõen meg nem okolt roszszaló megjegyzések felett napirendre tér.

Tudomásul vétetett, hogy a VIII. osztályú elemi iskolára vonatkozó törvény készítése folyamatban van. Nagy és gazdag eszmecsere folyt az új theol. tanterv tárgyalásánál. Nem maga a theol. tanárok konferenciája által készített új tanterv váltotta ki a vitát. Hiszen annak alapelveivel is, s nyomtatásban elõre megjelenvén, részleteivel is tisztában volt mindenki. A 4 évfolyamnál felhalmozódott óraszámok, továbbá az a körülmény, hogy a katolikusok már 5—6 évéssé tették a theológiai kuzust: már halaszthatatlanná tették részünkre is az 5 évfolyamra való áttérést, ha azt akarjuk, hogy teljes fegyverzetû emberek kerülje-

nek ki a teológiákról. Ezekben mindenki egyetértett. A vita ott szélesedett ki, mikor az ügy előadója rámutatott arra az aggodalomkeltő jelenségre, hogy felettébb megcsappant a teológiánkon a felvételt kérők száma, Sárospatakra 8-an, Debrecenbe 14-en iratkoztak be ez évben s e jelenséggel szemben kéri a kerületek vezetőségét, hogy a felügyeletők alá eső középiskolákban igyekezzenek az ifjúságot kellő ráhatással a teológiákra édesgetni. Erre válaszolt a mi püspökünk, kérdésbe téve, hogy kívánhatja-e tőle valaki jó lélekkel a propagandát, mikor segédlelkészeink egy része ma is elhelyezetlen, az elhelyezettek egy része pedig olyan dotációt kap, amely egy jóra való szolgálóleány bérénel is alacsonyabb. Lehet-e az ifjúság előtt kívánatosnak festeni az ilyen jövőt? Azért elsősorban a s. lelkészek szágyenletesen alacsony fizetését kell rendezni, s annak nyomába jöhet, de lehet, hogy nem is lesz rá szükség: a propaganda. Kívánta tehát a s. lelkészi kongruának az állam részéről minimum 50 P-re való felemelését, ha pedig ez az állam részéről teljesíthetetlen kérésnek minősítenék: akkor induijon fel az egész magyar ref. egyház egyeteme, teremtsünk e célra egy alapot, s a mai államsegélyen felül adjunk mi is valamit. Az elnökség részéről az a megnyugtató kijelentés hangzott el, hogy a havi 50 P-re való kiegészítés ügyében több ízben folytattak már tárgyalást a kultuszminisztériumban, ott hajlanak is a kielégítő megoldás felé, de mivel évi 108.000 P többletről van szó: a pénzügyminiszter hozzájárulásától van függővé téve a megoldás. Ránk nézve különben sem a numerikus, hanem a minőségi s. lelkésztermelés a fontos. Az egész kérdés komplexum különben áttételt a teol. tanári konferencia elő részletes kidolgozás céljából. — Ugyanilyen fogas kérdés volt az adósegély valorizációja. Évek óta zörgetünk már ennek is a generális valorizációjáért, s most e helyett az államkormány a felszabadult részek adócsökkentési segélyét csak olyan összegben akarja kiutalni, mely csak 20 százalékos valorizációnak felel meg. Az egyetemes konvent a legnemesebb egyetértéssel abban állapotott meg, hogyha az államkormány hajthatatlansága folytán ilyen bántóan sérelmes redukálási megkülönböztetés állana elő: mi, az anyaországbeliek a magunk eddig is szűkös mértékben valorizált adósegélyéből hasítunk le egy összeget, olyat, amely az egyforma nivó megvalósításához szükségeltetik, de a kétféle mértékkel való mérést nem acceptáljuk. Ennek a megoldásnak viszont az a bibéje, hogy az anyaországi gyülekezetek megállapított költségvetései az így évközben előálló bevételi redukció folytán felborulnak. Az elnökség az ez ügybeni további tárgyalással megbízott, addig is az egyházak részére az eddigi adósegélyek a kontó átutaltatnak, s a végleges elszámolás a kormánnyal való tárgyalás befejezése után fog megtörténni.

A vallástanári vizsga ügyében is új szabályrendelet fog alkottatni, mely annak anyagát, a használandó tankönyveket, s az eljárási módozatokat ujonnan egységesen rendezze. A középiskolák túlterhelésének problémájával is behatóan kíván a konvent foglalkozni, azért felhívja a fennhatósága

alá tartozó középiskolák igazgatóit, tegyenek jelentést: van-e mindenütt vagy hol van túlterhelés? S ha igen: hogyan lehetne megszüntetni és mik volnának az orvosszerei?

Tárgyaltatt az a Porzsolt István által készített és Sz. Kun Béla által átnézett hatalmas memorandum, mely felekezeti iskolai ügyünkkel és az ezzel kapcsolatban viselt terheinkkel foglalkozik, s a történeti háttér megrajzolásával rámutat azokra a heroikus áldozatokra, melyek egyes egyházközségek lételetét már az összeomlással fenyegetik, — s az államkormány előtt feltárja, hogy mit kellene megszüntetni s mit érvényesíteni, hogy életlehetőségünk megmaradjon. A memorandum sürgősen a kormány elé terjesztetik, — sajnos, a mai bonyolult és feszült nemzetközi helyzetben valami sok kilátás nincs a javulásra sem itt, sem más egyéb, az államtól áldozatot igénylő felterjesztéseink tekintetében.

A Károlyi bibliafordítás 350 éves évfordulójának egyetemes megünnepléséről az ev. egyházzal karöltve, a közös bizottság útján a konventi elnökség gondoskodik, azonban semmi kifogása a konventnek az ellen, hogy más egyházi szervezetek is akár Vizsolyban, akár másutt is külön megemlékező ünnepélyt rendezhessenek.

Az egyházi magasabb tisztségek betöltését illetőleg megállapítja a konvent, hogy a törvényhozói működéshez, tehát zsinati tagsághoz megfelelő műveltség szükséges, ennek nivójául pedig a középiskolai végzettség van általában elismerve. Konvent fenntartja amaz eddigi álláspontját, hogy vallásos és egyházi célokot szolgáló alapítványok létesülhetnek és működhetnek kormányhatósági jóváhagyás nélkül is. Az állami legfőbb felügyeleti jogot azonban tiszteletben tartjuk s ennek kifejezésre juttatása céljából az alapítólevél egy példányát jóváhagyásra bemutatjuk. A korpuszos kereszt használata ügyében felterjesztés tétetik a vallás- és közoktatási miniszterhez, melyben nem kath. jellegű intézményeknél minden olyan jelvény mellőzését kérjük, mely a más felekezetűek vallásos fellegását sérti. Tábori prot. püspök közli, hogy katonai zászlószentelési vagy más ünnepélyeknél a különböző felekezetek együttműködését a törvény biztosítja s a lelkészek együttműködése meg is van a gyakorlatban is. A polgári alakulatoknál ellenben az érdekeltek kísérik az ilyen eseteket figyelemmel s az illető alakulat ref. tagjai ne felejték el meghivatni a saját lelképásztorukat.

A rendes és nyugdíjas, valamint a hitoktató és s. lelkészek, lelkészözvegyek és árvák, teol. tanárok felvételnek az OTBA kötelékébe. Globális államsegéllyel egy önálló betegsegélyző intézmény felállításához nem hajlandó a kormány hozzájárulni. Befizetési alap a nyugdíjalapunk lesz. A szükséges összeírás nyomtatványokon mielőbb meg fog történni. Az eddig lefolyt tárgyalások során kialakult helyzet azt mutatja, hogy a lelkészözvegyek és árvák után kiróható OTBA tagsági díj nem fogja fedezni az összeget, amit az OTBA részére a konventnek meg kell téríteni. S mivel a lelkészözvegyek és árvákról való gondoskodás a nyugdíjintézet terhe, a lelk. nyugdíjintézetet pedig a köz-

alpnak támogatnia kell: e már előre mutatkozó hiány kiegyenlítésére a közalapból irányoztatott elő 10.000 P.

A vasárnap megünneplése tárgyában konvent kijelenti, hogy bár elvileg a teljes szentírás elvi alapján áll: nem szűnik meg hangsúlyozni, hogy a munkától való megszűnés magábanvéve még nem elég az Isten előtti kedvességre, ellenben a segítő és mentő szeretet s az existenciális érdekek veszélyeztetése esetén a vasárnapi munkaszünet felfüggesztésében nem lát sérelmet.

Sok fontos és érdekes (pl. a sérelmi esetek) tárgy került még megvitatásra, de a szerkesztői türelemmel sem lehet visszaélni. Bölcs, megfontolt munkát végzett a konvent, dehát reá is áll az apostoli szó: Pál plántál, Apollós öntöz, de előmenetelt egyedül az Isten ad! Adjon e nemes munkára előmenetelt!

Román Ernő.

Lelkészi továbbképző konferencia Sárospatakon.

A második nap. (május 8.)

Kovács József noszvaji lekipásztor végezte reggel a szent szolgálatot Csel. 4:31. alapján.

Ezután Püspök Ur felhívására az ifjú, tudós professzor, dr. Ujszászy Kálmán tanulmányában gyönyörködtünk: „Faj, nép, nemzet” címen szólt a kitűnő előadó olyan mélyen járó és olyan széleskörű készültséggel, hogy a hozzászólók csak megjegyzésekre szorítkozhattak. A felvetett kérdésről egészen a gyökérig hatoló ismertetés nagyon kevés jelent még meg eddig magyar irodalmunkban a nagyszámú felszínes művekből eltekintve. Annál hálásabb volt a konferencia közönsége az előadónak hatalmas koncepciójú előadásáért. Vitatták a felszólalók az eredeti megállapításokat: vajjon csakugyan vérközösség-e a faj, sorsközösség-e a nép és kulturközösség-e a nemzet, amelyet a szellemiség azonossága jellemez? A hozzászólások erős kritika tüzevel árasztották el a meghamisított és a tendenciózus szentistváni koncepciót. Püspök urunkkal egyetértően azt is elfogadtuk tanulságul, hogy a nemzeti kulturának az örök evangéliumból kell kisarjadni.

Dr. Trócsányi József professzor „A földbirtokreform”-ról szóló előadásának olyan átütő sikere lett, hogy a konferencia örömmel fogadta el a Püspök Ur amaz indítványát, hogy ezt az értekezést — mely szinte nélkülözhetetlen segédeszköznek mutatkozik a lekipásztorok számára a mai földbirtokpolitikai átalakulások és törvényalkotások világában — ki kell nyomtatni és minden lelkeszi hivatal számára meg kell küldeni. Hálával fogadtuk püspök ur részéről e célra felajánlott nyomtatási költséget és Egerházy Lajos bejelentését, aki az ORJO költségére minden ref. lelkeszi hivatalhoz el akarja juttatni ezt a munkát, mely a mai földkérdés valóságos kiskátéja. Az 1920: XXXVI. tc., az 1936. évi törvény s kivált az 1940: IV. tc. részletes ismertetése mellett eszméltető utalások hangzottak el ebben a nagyszabású előadás-

ban a teendők felől is, melyeknek irányát ez a gondolat határozza meg az órállók vigyázzanak, hogy református népünk az új honfoglalásban el ne maradjon annak elnyerésétől, mely multjánál és lelkiségénél fogva méltán megilleti.

A jövő útjáról szólt délután dr. Enyedy Andor egyházkerületünk népszerű főjegyzője. Négy fejlődési irány kibontakozása várható szerinte a közeljövőben: a) kollektívizmus, b) industrializmus, c) nagy államalakulatok felé való integrálódás és d) a szekularizmus. Rámutatott az egyes irányok veszélyeire és a védekezés lehetőségeire is. Ez az előadás fényes bizonyosságra volt annak, hogy főjegyzőnk, dr. Enyedy Andor nemcsak kitűnő előadó, nemcsak élesen látó ismerője egyházi életünk elhanyaglásainak, hanem a kibontakozás irányát is ismeri. A kereszt felé mutat az: a Názáreti Jézus felé, aki út, igazság és élet.

A záróáhitatot Konkoly-Thege István tartotta.

Búcsúzásakor.

Búcsúzásakor kicsit elszorult a szívünk. Ez a két nap nagyon hamar elmúlt. Püspök Atyánk áldást mondott az Alma Materre, a minket vendégül látó pataki professzorokra és diákokra. Dr. Trócsányi József, dr. Marton János, dr. Zsiros József s ti többiek is, professzorok, diákok! Nem felejtjük el szívetek szeretetét, mellyel nekünk szálást készítettetek. Legyetek áldottak, hogy itt Mesterünk lábaihoz ülhettünk Veletek! Sárospatak! A szívünk ezt mondja búcsúzásul: Áldjon meg az Isten! Áldjon meg az Isten!

(Folyt. és vége.)

Gyülvész István.

A Lord Rothermere-tanulmányút.

(Folytatás.)

A londoni polgárok mellett épp oly barátainká lettek a londoni rendőrök is. Nincs Londonban talán senki és semmi, akiről, vagy amiről annyit írtak volna a londoni élet szemlélői, mint a londoni rendőrökről. És méltán. A londoni rendőr egy külön embertípus. Az angol nevelés egyik büszksége. A rendnek igazi őre és mégis annyira ember. A legtiszteletreméltóbb tulajdonságok megtestesítője. Udvarias, előzékeny, nyájas, barátságos mindenkivel szemben, de különösen a nőekkel, gyermekekkel és idegenekkel szemben. Diákjaink nem egyszer megjegyezték, hogy semmi sem tett rájuk mélyebb benyomást, mint a londoni rendőrrel való megismerkedésük. Sőt egyikük odáig ment, hogy ezt mondta: „Mindazt, amit az angol népben leginkább tiszteltek és becsültek, a londoni rendőrből látom legteljesebb mértékben megszemélyesítve.”

Ilyen körülmények között, amikor polgár embert és rendőrt egyformán barátunknak mondhatunk, nem volt nagy merészség tőlem, hogy pár nap eltelté után engedélyt adtam a fiúknak, miszerint nemcsak együttesen, de kisebb (2—4) csoportokban is ellátogathatnak a város egyik- vagy másik részébe. Erre pedig szükség volt már csak azért is, mert többen egyes helyeket, főképen mű-

zeumokat és kiállítási csarnokokat többször is meg akartak tekinteni. De szükség volt abból a szempontból is, hogy minél több önállóságra tegyenek szert és megtanuljanak az idegenben is a maguk lábán járni. Az ilyen külön utak jórészt autobuszon, vagy földalattin tették meg, és jól esett beszámolóik során hallani, hogy már egy-két nap után milyen biztosan tájékozódtak Londonban, sőt volt eset rá, hogy mint utbaigazítók szolgáltak másoknak felvilágosításul.

A város nagyobb nevezetességei közül úgyszólván semmit sem mellőztünk el. A híresebb templomok, szobrok, emlékművek, parkok, királyi paloták és nevezetesebb középületek megtekintése után az Oxford és Regent Street-en megnéztünk egy pár híres áruházat, majd a két legnagyobb kiállítási csarnokba (Olympia és Earl's Court) látogatunk el. A muzeumok közül — a British Museum mellett — a "Tate Gallery", a "Victoria and Albert Museum", és az "Imperial Institute" érdekelték leginkább diákjainkat, de még ezeknél is jobban a "Natural History Museum" és a "Science Museum". A "Tate Gallery" a modern brit festmények és szobrok legfontosabb gyűjteménye. A "Victoria and Albert Museum" a különböző korok és népek művészetét, iparát és kulturáját bemutató hatalmas gyűjtemények tárháza. Az egész muzeum mintegy 12 holdat kitevő területen fekszik. Az "Imperial Institute" az angol birodalom ipari és kereskedelmi gócpontjait mutatja be. Mindegyik gyarmat és dominium egy-két külön hatalmas teremmel szerepel. Ingyenes mozi is van benne, ahol ismeretterjesztő filmekben a birodalom különböző részein folyó életet ismertetik meg a látogatóval. A „Natural History Museum” (term. rajzi muzeum) a maga nemében a leggazdagabb a világon. A "Science Museum" közlekedési és ipari eszközök gyűjteménye. Stephenson "Rocket"-jétől kezdve a modern áramvonalasokig és repülőgépekig megtalálható benne minden csodája a modern technikának. Gőzgépek, hajók, autók, mindenféle gépek, kémiai laboratóriumok, elektromérnöki, bányászati és ércolvasztó eszközök, stb. Ime ezek érdekelték ifjaink jórészt leginkább.

Az estéték rendszerint színház- vagy moziba menetellel töltöttük el, de már maga az is gazdag szórakozást jelentett a fiuknak, ha a pazar fényű és színes reklámokban égő, fényesen kivilágított London utcáin tehettek egy-egy hosszabb sétát. Nagyon szívesen rándultak ki továbbá esténként a Hyde Park-ba, melynek „Marble Arch” melletti térsége arról nevezetes, hogy itt van a világ legszabadabb fóruma. Olykor élénk tüntetések, máskor politikai gyűlések színhelye, legtöbbször azonban csak szegény fanatikus népszónokok deklamáló helye. Bármily gyatra szónok legyen is azonban az illető, és bármennyire az angol átlag ember világnézetével és gondolkodásával ellentétes kérdéseket hirdessen valaki, a szónokot senki sem bántja. Érvelést csak érveléssel lehet megdönteni, mondja az angol ember és ha valaki más nézetet van, mint egyik-másik szónok, ám álljon fel ő is az emelvényre és hallassa szavát! Állítólag itt kezdte el több híres ember is a politikai, vagy közéleti

nyilvános szereplését, így pl. Bernard Shaw, a híres író.

Ezekre a napokra esnek továbbá azok a kedves vendéglátások is, amelyek még felejthetlenebbé tették számunkra az ott töltött időket.

(Folyt. köv.)

Szabó Gyula.

HIREK

— **Finkey Ferencet** május hó 16-án *Angyal Pál* budapesti tudományegyetemi tanárral együtt a jogtudományok tiszteletbeli doktorává avatta a szegedi Ferenc József tudományegyetem. Az avatás a tudomány csöndes, de tündöklő fényű ünnepe volt. Az elismerés, érdem, az európai színvonalú munkásság ünnepe. Megjelentek rajta *Glattfelder Gyula* csanádi megyéspüspök, *Antal István* államtitkár, *Domanovszky Sándor* budapesti tudományegyetemi rektor, *Degré Miklós*, *Timko Zoltán* koronaügyész, *Pálffy József* polgármester és még sokan mások. Sárospataki főiskolánk is büszkeséggel gondolt volt nagy tanárára és mindig hű fiára, **Finkey Ferenc**re.

— **Népfőiskolát tervez Hajduböszörményben** a tiszántúli egyházkerület. *Révész Imre* püspök május elején tett hivatalos látogatást Hajduböszörményben és indította meg a nagyjelentőségű tárgyalásokat a Bocskai-gimnázium tanári karával, az egyház és város vezetőivel.

— **Husvéti perselypénz** volt ezéven a perthamboyi gyülekezetben (lelkész *Vincze Károly*): 836 dollár, a trentoni gyülekezetben (lelkész *Béky Zoltán*): 900 dollár.

— **Hivatalos egyházlátogatást** tartott az alsózempléni egyházmegye nevében Sárospatakon *Verebélyi Bana* semjéni lelkész, egyházmegyei tanácsbíró, *Szundy Béla* bodroghalászi és *Kovács László* makkoshotycai lelkész. Az egyház megvizsgálása után nagy elismeréssel számoltak be a presbiteriumi gyűlésen a lekipásztor, *Darányi Lajos* fáradhatatlan pásztori munkájáról, az egyházközségi főgondnok, *Harsányi Gyula* nagy hozzáértéssel végzett tevékenységéről és az egész presbiterium odaadó kötelelességteljesítéséről.

— **Kassai diákok Sárospatakon.** A premontreiek kassai gimnáziumának VII. osztályos tanulói két kiváló tanáruk vezetése mellett a sárospataki gimn. VII. osztályú tanulóinak május hó 17-én visszaadták azt a látogatást, amelyet a mi diákjaink 1938 november hó 10-én tettek diákpajtásaiknál és itt együtt gyönyörű hazafias ünnepélyt tartottak, előbb természetesen futballmérkőzést.

— **A szerencsi egyház** egyházközségi főgondnokká *dr. Szabó Sándor* ügyvédet, az alsózempléni egyházmegye ügyészét választotta meg.

— **Debreceni nyári egyetem** az idén is megtartja nagyértékű szünidei tanfolyamát.

— **Evangélizáció Zsarnón.** Április 12—14-e a zsarnói gyülekezetre nézve felejthetetlen napok voltak. Ezeken a napokon ugyanis Nádházy Bertalan és Svingor Jenő a gyülekezet tagjai részére evangélizációs előadásokat tartottak. Svingor Jenő Vizsolyból jöve április 12-én délután érkezett meg,

s már 6—7-ig az iskolában a lányok és asszonyok részére tartott bibliaórát, 7—9-ig pedig a templomban a gyülekezet tagjai részére tartott evangélizációs előadást. 13-án reggel a 8—9-ig tartott istentiszteleten az igehirdetői szolgálatot Svingor Jenő végezte, 9—10-ig pedig az iskolás gyermekekkel foglalkozott. Délután megérkezett Nádházy Bertalan is, s 6—7-ig az iskolában a bibliaórát a férfiak és a konfirmált ifjak részére már közösen tartották, ugyancsak mindketten szolgáltak a 7—9-ig tartott esti áhitaton is. Április 14-én a délelőtti istentisztelet keretében a katedrai szolgálatot Nádházy Bertalan, délután pedig Svingor Jenő végezte. Délelőtt 11—12-ig a presbiterek részére volt zártkörű adhortáció a lelkeszi hivatalban. Este 7—9-ig vallásos összejövetel volt, amikor Svingor is, Nádházy is hirdették az Igét. A vallásos estéken szavalatokkal a leánykör és az ifjúsági egyesület tagjai is közreműködtek. Az áldott magvetés reménye él szívében a végzett munka után, amely bárcsak mindenfelé megindulna. *nl.*

— **Vívóverseny.** A KISOK központ megbízásából Sárospatakon rendezett kerületi vívóversenyen fényes eredménnyel szerepelt a sárospataki gimnázium vívócsapata, megnyerte úgy törben, mint kardban az egyéni és csapatbajnokságot. A bajnok kardcsapat örzi egy évig a Kultuszminiszterium által most alapított Rákóczy-bronzrelief vándordíjat.

HIVATALOS RÉSZ.

A magyar református egyház egyetemes konventje.

4986/1940. sz.

Főtiszteletű és Méltóságos Püspök Ur!

Utalással az egyetemes konvent 149/1915. sz. határozatára, megfelelő kihirdetés végett közöljük Méltóságoddal, hogy a volt szlovenszkoí dunáninnyi egyházkerület püspökének 1939. évi május hó 24. napján 663/1939. sz. a. kelt előterjesztése folytán az egyetemes konvent elnöksége a 149/1915. sz. egyetemes konventi határozattal rearuházott hatáskörében a Nemcsény községben (Bars vm.) 1899. évi november hó 22. napján született Veress László alsóváradi református lelképásztor részére a dunántúli egyházkerület lelkészsképzési bizottsága által 1924. évi december hó 16. napján kiállított s állítólag elveszett eredeti második lelkészsképzési vizsgálati bizonyítványt érvénytelennek nyilvánította s a másodlat kiadására a fentnevezett intézet igazgatóságának engedélyt adott.

Fogadja Méltóságod kiváló tiszteletünk őszinte nyilvánítását.

Budapest, 1940. május 3.

A református egyetemes konvent elnöksége:

Dr. Balogh Jenő
főgondnok, v. elnök.

Farkas István
püspök, lelkeszi elnök h.

— **Értesítés.** Az ungi református egyházmege lelképásztorait, tanítóit és gondnokait értesítem, hogy a nagytiszteletű Szűcs István úr lemondása folytán megüresedett esperesi állás tennivalóit az egyházi törvények I. t.-c. 92. §-a rendelkezése értelmében az elnökség hatáskörébe tartozó feladatok végzésében *Ujlaki Sándor*

bajánháza lelkész, egyházmegei tanácsbíró, az egyházi közigazgatás körében pedig alulírott, mint egyházmegei papi főjegyző vette át. Az esperesi hivatalnak szóló ügyiratok tehát további intézkedésig a vajáni református lelkeszi hivatalhoz küldendők. Szeretettel szolgáljuk: *Körmives Sándor* e. e. papi főjegyző, h. esperes.

A felsőborsodi egyházmege esperesétől.

728/1940. sz.

Körlevél.

1. A f. évi május 3-i rendkívüli közgyűlésünk szavazást rendelt el egy *e. m. világi tanácsbírói* és egy *világi jegyzői* tisztségre. A szavazatok, a megfelelő alakiságok megtartásával június 4-ig küldendők be az esperesi hivatalba.

2. Ha valamelyik egyházközseünk javadalmi földjei vagy más egyházi földjei árvízveszedelemnek voltak kitéve és az jelentős kárt okozott, kérem azt hozzám a kár *reális* feltüntetésével haladéktalanul bejelenteni, mert reményünk lehet esetleges megtérítésre.

3. A tanya- és szórványmisszió rendezése céljából az Egyetemes Konvent újabb ívek kitöltését rendelte el, melyek a napokban az illetékeseknek szét fognak küldetni. Előre felhívom lelkésztestvéreim figyelmét arra, hogy a kitöltési határidőt, e hónap végét, *feltétlenül tartsák be* és ez időre az íveket küldjék vissza hozzám.

4. A Tanfelügyelőség melegen ajánlja Buday Géza „Mérgecs” c., meghatóan kedves történetéről szóló elbeszélését az ifjúsági könyvtárak és vizsgai jutalomkönyvek számára. Ára: 1.50 P. Megrendelhető a következő címen: Tankerületi Kir. Főigazgatói Hivatal, Miskolc, Soltesz Nagy Kálmán utca 1. szám.

5. Tájékoztásul közlöm, hogy az iskolalátogatások június első hetében fognak megtörténni.

Sajóvelezd, 1940. május 16. *Tóth János*
esperes

— **Egyházi filmhíradó** készítését határozta el az Országos Református Szeretetszövetség. Egyetemes érdekű, vagy különleges és nagy érdeklődésre számítható egyházi eseményeket minden hónapban egy-egy 15—20 perces híradó filmen fog megörökíteni a Szeretetszövetség, hogy ezzel is szolgálja a református egyházat, megismertesse a gyülekezetekkel más gyülekezetek életét. — A Szeretetszövetség gondoskodik a film elkészítéséről és a gyülekezetekben bemutatásáról. A felvételeket teljesen díjtalanul készíti, csupán azt kéri, hogy a filmet először egy, a Szeretetszövetség javára rendezendő vallásos estélyen mutassák be. — Bővebb felvilágosítást készséggel ad az Országos Református Szeretetszövetség (Budapest, XIV., Stefánia-út 29.). A felvételek igénylését az ORSZ. érkezesi sorrendben intézi el. *Kiss Ferenc* ny. egyetemi tanár, ügyvezető igazgató.

— **A vattai ref. egyház** pályázatot hirdet a nyugdíjazás folytán megüresedett kántortanítói állásra. Javadalom 44 helyi értékegység és államsegély. Kántori oklevél szükséges. Az állás csak szeptember 1-én foglalható el. Kellően felszerelt pályázatok jun. 22-ig az iskolaszék címére küldendők.

Vatta, 1940. május 16. *Falucskai Benjámín*
ref. lelkész.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel
a könyvnyomtatás feltalálásának 500. esztendejében
Sárospatakon.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: **DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN,
DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF**

TARTALOM: *M.*: A megszűnt szlovenszkói tiszánineni református egyházkerület vagyonának felosztása. — *Dr. Trócsányi József*: A földbirtokreform rövid ismertetése. (Folyt. köv.) — *Csomár Zoltán*: Szücs István. — *Szabó Gyula*: A Lord Rothermere-tanulmányút. (Folyt. köv.) — Hírek. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek. — Nyári menetrend.

A megszűnt szlovenszkói tiszánineni református egyházkerület vagyonának felosztása.

A szlovenszkói tiszánineni református egyházkerület 1939 október hó 25-én tartott utolsó közgyűlése bizottságot küldött ki, amelyet teljeshatalommal ruházott fel és kötelességévé tette, hogy a megszűnő egyházkerület vagyonát számbavegye és hovaforrásáról intézkedjék. A bizottság 1940 március hó 28-án Miskolcon gyűlt össze dr. Magda Sándor püspök és Tornallyay Zoltán egyházkerületi főgondnok elnökelete alatt s az egyházkerületi vagyonának hovaforrásáról a következőképpen intézkedett:

1. 3000 P a sárospataki főiskolának adandó át a kis áhitatterem berendezésére. 2. 3774 P 60 fillér és időközi kamatai a sárospataki főiskolának adandók át a megszűnt egyházkerület területéről származó theol. ifjak segélyezésére szolgáló alapítványként. 3. 4000 P a rimaszombati egyesült protestáns főgimnáziumnak internátusi célra. 4. 4000 P a beretkei árvaháznak. 5. 2000 P a sárospataki főiskolának gimnáziumi internátusi célra. 6. 2000 P a miskolci Lévy József főgimnázium fiúinternátusa céljára. 7. 2000 P az egyházkerület pénztárába, Miskolcra fizetendő be, hogy a Kassán felállítandó gimnáziumi internátus céljára ott kezeltesék. 8. 2000 P a hajduböszörményi fiúkálvineumnak. 9. 2000 P a nyiregyházi leány-kálvineumnak.

A dr. Magda Sándor által theologiai és középiskolai internátusra gyűjtött 18:000 P-ből a másik két kerület s a Szlovákiában maradt egyházak őket megillető részének kifizetése után felmaradó kb. 5000 P a sárospataki főiskolát illeti azzal a kikötéssel, hogy az internátusi célra fordíttassék.

A fentebb felsorolt vagyontételeken kívül az egyházkerületnek még jelentékeny összegű követelése van a volt csehszlovákiai református egyetemes egyházon (országos közalap, nyugdíjintézetek, tőke, zsoldárok jövedelme stb.), ezeknek hovaforrásáról a bizottság akkor fog intézkedni, amikor

az elszámolások egyetemes egyházi vonatkozásban is megtörténnek.

Az egyházkerület vezetőségének sok méltatlan, kívülről jövő támadásban volt része azért, mert a pontos, rendes vagyonkezelést követelte az egyházi élet minden területén. Az egyházkerületi vagyon fent ismertetett elosztása teljes mértékben igazolja az egyházkerület vezetőségének rendszeretét s a bizottság intézkedése bizonyára örömet okoz a megsegített intézményeknek, de a nagyobb öröm azoké, akik boldogan érzik, hogy jobb adni, mint kapni.

M.

A földbirtokreform rövid ismertetése.

Előadás az 1940. május 8-án tartott lelkesítő továbbképző konferencián.

Tartotta: *Dr. Trócsányi József* gazd. vál. elnök.

(Folytatás.)

5. A törvény növeli az u. n. időleges kishaszonbérletek szaporításának a lehetőségét. Ezek az időleges haszonbérletek úgy keletkeznek, hogy minden 50 holdnál nagyobb bérszerződést a haszonbérbeadó tartozik a közigazgatási bizottság gazdasági albizottságához bemutatni s az állam jogosult a haszonbérlet helyébe lépve a szerződést egészen átvenni s kishaszonbérletnek juttatni vagy pedig, ha a birtok 100 holdnál nagyobb, az állam azzal a feltétellel veheti tudomásul a haszonbérleti szerződést, hogy a haszonbérlet a birtoknak egy harmadrészét (az eddigi 15 % helyett) tartozik kisembereknek alhaszonbérletbe adni az ő bérlete idejére. Azért mondjuk időlegesnek, mert az ilyen alhaszonbérlet csak a főhaszonbérlet idejéig tart. Az ilyen időleges kishaszonbérleteknél a törvény kísérletképpen meghonosítja a felszerelés nélküli, csupán két kezük munkája után élő munkásság érdekében a részesművelést. T. i. a haszonbértszerződés tudomásulvételekor a F. M. arra kötelezheti a haszonbérletet, hogy az alhaszonbérbe adandó $\frac{1}{3}$ -nak $\frac{1}{3}$ -át vagyis a haszonbérlet terület $\frac{1}{9}$ -ed részét engedje át a F. M. által megállapított feltételek alatt részesművelésre. Itt a törvény indoko-

lása szerint sokat vár az állam az illető főhaszonbérlok segítő és irányító készségétől, aminek a fenn nem forgása esetén ennek az új intézkedésnek a szélesebb körű meghonosításától el kell tekinteni.

Ma ennek a két törvénynek az együttes tartalmából minden faluvezetőnek a következőket kell ismernie.

1. Átengedésre kötelezett tulajdonosok :

a) az a tulajdonos, aki az ingatlanát egy évet meghaladó időn túl megműveletlenül hagyja és ezt a F. M. felhívására meg nem szünteti, területi korlátozás nélkül az egész ingatlana átengedésére kötelezhető.

b) Az 500—1500 holdas tulajdonosok 20 %.

Az 1500—400 holdas tulajdonosok 40 %.

A 4000—10.000 holdas tulajdonosok 60 %.

A 10.000 holdon felüli tulajdonosok 80 % átengedésére kötelezhetőek.

A többgyermekes családok méltánylására a törvény kimondja, hogy az élő első két gyermek után 250—250 hold, a harmadik és negyedik élő gyermek után 300—300 hold, az ötödik stb. gyermek után még 400—400 hold az alap kiszámításánál figyelmen kívül marad.

Bankok, külföldi állampolgárok és az év nagyobb részét külföldön töltő magyar állampolgárok már 300 holdtól kezdve és a fentieknél 10—10 százalékkal nagyobb százalékban kötelesek ingatlanukat átengedni.

Csökken az igénybevétel mértéke 20 százalékkal tanítással foglalkozó és a közművelődési célú intézeteknél. Továbbá a törvény számolva a földnélküli munkásság foglalkoztatásának és a többtermelés, az ország élelmezésének s ebből folyólag a belterjes gazdálkodásnak a fontos nemzetgazdasági szempontjaival, jelentős könnyítéseket tesz az igénybevehetőség százalékában. Így amely tulajdonos szántóföldjének minden 20 holdjára egy-egy gazdasági alkalmazott és ezenfelül a szántó terület minden teljes 1000 holdjára egy okleveles gazdatiszt vagy ha a birtok ennél kisebb, minden teljes 500 hold szántójára egy gazdasági középiskolás gazda alkalmazott esik, akkor az igénybevehetőség százaléka 20 százalékkal csökken. 30 százalékkal csökken az igénybevétel mértéke, ha a tulajdonos olyan intenzíve gazdálkodik, hogy minden hold szántóra legalább 100 P alkalmazotti járandóság esik (40 százalékkal, ha 120 P; 50 százalékkal, ha 140 P esik).

c) A zsidótörvény szerint területi korlátozás nélkül az összes mezőgazdasági ingatlanok (szőlő, gyümölcs is) igénybevehetőek.

2. Kik részesíthetők ingatlanokban? A Telt. 45. §-a szerint ingatlanban részesíteni csak azt lehet, aki a F. M. megállapítása szerint a törvény céljának a szolgálatára alkalmas és megfelelő anyagi eszközökkel rendelkezik. A 46 §-a pedig azt mondja, hogy elsősorban a mezőgazdasággal élethivatás-szerűleg foglalkozó földművesek számára kell kis birtokot alakítani vagy a meglévőt kiegészíteni. Továbbmenve pedig a törvény azt mondja, hogy törekedni kell a vitézi rend tagjainak, hősi halottak s hadigondozottak fiú leszármazóinak, hadi-

rokkantaknak és vitézi érmeseknek a kisbirtokban való részesítésére. Tehát nincs kizárva, hogy iparosok és tisztviselők is jelentkezzenek, de ezeknek kevesebb esélyük lesz földjuttatásra.

De az élethivatásos földművesek közül is csak az részesíthető ingatlan tulajdonában vagy kishaszonbérletében, akinek megfelelő anyagi ereje van és a következő feltételeknek megfelel:

a) hatósági orvos által igazolja egészségi állapotát,

b) a műszaki és egyéb költségekből reá eső részt előre kifizeti,

c) a vételár 25 %-át előre kifizeti (vitézi rend tagja, hadirokkantak, háromgyermekes családapák stb. 20 %),

d) haszonbérlet esetében egy évi haszonbért előre kifizet (vitézi rend tagjai stb. félév haszonbért),

e) úgy tulajdoni, mint kishaszonbérleti juttatásnál kimutatja, hogy a felszereléshez, az ingatlan megműveléséhez, valamint állatállományának és családjának az eltartásához a legközelebbi termés betakarításáig terjedő időre a szükséges anyagi eszközökkel rendelkezik (e feltételektől el lehet térni vagy az előfeltételek teljesítését a telepítési alaphoz nyújtott kölcsönrel lehet előmozdítani olyan gazdasági alkalmazottaknál, akik megélhetésüket veszítették el).

Közös legelő vagy erdő létesítése vagy kiépítése céljából legeltetési társulatok, erdőbirtokossági társulatok s községek is részesíthetők ingatlanokban.

3. Házhely juttatásnál fontos tudni, hogy a község belterületén fekvő bármely be nem épített beltelket, vagy a község természetes fejlődésének irányában fekvő ingatlant igénybe lehet venni a tulajdonos személyére való tekintet nélkül. Tehát kisbirtokosoktól is, egyháztól, egyházi javadalmaktól is el lehet venni az ingatlant házhely céljára. Az 50 holdon aluli földműveseknek azt az előnyt biztosítja mégis a törvény, hogy nekik kérésükre ugyanazon község határában megfelelő becsértékű csereingatlant kell juttatni és ha erre nincs mód, akkor az igénybevételnek még sincs helye. Ellenben pl. ha egy egyháztól vesznek ily célra ingatlant igénybe, akkor csereingatlan nem követelhető. Egykés vidéken még lakóházat is igénybe lehet venni, ha az lakatlan.

4. Hogyan jut az ingatlantulajdonhoz a földhöz juttatott? Aki 25%, illetve 20% vételár előleget tesz le, az nyomban megszerzi az ingatlan tulajdonát s a telepítési alaphoz marad adósa s adósságát 25 év alatt törlesztheti. Aki tulajdoni igényre jogosító kishaszonbérletet kap, az később, ha megerősödik és a vételár 50 %-át ki tudja fizetni, szintén követelheti az ingatlanának a telekkönyvi átírását és a többi 25 év alatt az államnak törlesztheti.

5. Kedvezmények, amelyek elősegítik a földhöz juttatott kezdőknek az életét, a következők:

a) A kishaszonbérleti szerződések, beadványok okirati illetékmentességet élveznek és vagyonátruházási illetéket sem kötelesek fizetni.

b) Kishaszonbérlet esetén három évi kereseti adó mentesség.

c) Késedelmük egy évig menthető, vagyis a haszonbér, vagy a törlesztési részlet késedelmes fizetése esetén is csak egy év eltelte után módíthatók ki.

d) Akik a Telt. törvény alapján jutnak ingatlanhoz, ház építési kölcsönt kaphatnak a telepítési alapból (az építési költségeknek 50%-ig). Az új törvény alapján nyerendő házhelyeken építendő házra vonatkozólag a törvény utasította a kormányt, hogy házépítési kölcsön nyújtására egy éven belül nyújtson a törvényhozás elé javaslatot.

e) Háromnál több gyermekes családokat kamatmérésékléssel és a haszonbérösszeg alacsonyabb megszabásával kell támogatni. Ez a támogatás azonban nem érinti az átengedésre kötelezettet megillető ellenszolgáltatásnak a mértékét.

6. A tulajdonos kártalanítása. A tulajdonos az ingatlan valószínű és teljes becsértékével kártalanítandó és pedig 50%-erejéig az ingatlan birtokba vétele előtt készpénzben és 50%-erejéig búzára, vagy rozsra szóló 4%-os 30 éves törlesztéses kölcsönkötvényekkel. Amely tulajdonos gyári, vagy ipari vállalatba, vagy a megmaradó birtokrészen tartós beruházásba akarja fektetni a vételár, annak a részére a F. M. a pénzügyminiszterrel egyetértve előnyösebb fizetési módot állapíthat meg, esetleg a vételárát egyszerre kifizetheti. Pl. ha a sárospataki főiskola a györgyarlói birtokából átengedendő terület vételárán szeszgyárat akarna létesíteni.

7. A gazdálkodás felett az állam felügyeletet és fegyelmet gyakorol. Azt, aki a helyi viszonyokhoz képest feltűnően rosszul gazdálkodik, ki lehet mozdítani, ugyancsak azt is, aki a vételár törlesztésével, vagy a haszonbér fizetésével, vagy köztartozásával egy évet meghaladó késedelembe esik.

A most ismertett új törvény meghozatalát nagy politikai és irodalmi harcok előzték meg. Az egyik véglet teljes kiírtásra ítélte a nagybirtokot és három és fél millió hold földet akart a lehető legrövidebb idő alatt szétosztani, mert ez irányzat hívei szerint a kisbirtok többet jövedelmez és több embert tart el, mint a nagybirtok. A másik véglethez tartozók nem akarták a telepítési törvény által nyújtott lehetőségeket tágítani s a nagybirtok rendszert az eddiginél jobban megbontani, mert nézetük szerint a nagybirtok termel többet s tart el több embert. A törvényhozásunk a két véglet között a középútat választotta s kb. 1.5 millió hold szántót, rétet s legelőt (kert, szőlő, gyümölcsös, erdő, öntözéssel művelt szántó és ré, erdő nem esik átengedési kötelezettség alá) vont be abba a folyamatba, amely a kisbirtokrendszer mesterséges továbbfejlesztését célozza. A törvény indokolása is elismeri, hogy e reformmal kapcsolatban átmenetileg elkerülhetetlen zökkenők lesznek a termelés folytonosságában és hogy a törvény végrehajtásának lesz a feladata, hogy a földhöz juttatandók lelkiismeretes szelektálásával a minimumra redukálja a közellátás és a nemzeti jövedelem érdekében ezeket az elkerülhetetlen zökkenőket.

A kísértő földdemagógiával és az ingyen földosztás képzelgésével szemben pedig mindenkor és minden alkalommal hangsúlyozni kell, hogy ilyenről nincs szó, hanem csak arról, hogy akiknek a

kezdő lépéshez meg van a kellő anyagi erejük, azoknak a magyar állam a törvényben ismertett kedvezményekkel nyul a hónuk alá, hogy az illetők beléphessenek a független önálló kisbirtokosok nemzetfenntartó és erősítő gárdájába. (Vége köv.)

SZÜCS ISTVÁN

1856-1940.

Az Isten akarata május 17-én hajnalban megálljt parancsolt egy patriarcha-korú lelkipásztori életnek, az ungi egyházmegye nesztorának, esperesének, *Szücs István* tiszasalamoni lelkipásztornak.

A 84 évet élt és 62 évet lelkipásztori szolgálásban eltöltött Szücs István, pályafutásának kezdetétől — mint több talentumos szolga — mindig többre és többre bízott. Három évtizedes lelkiismeretes pásztori munkásságát azzal jutalmazta az ungi egyházmegye gyülekezeteinek egyhangúan megnyilvánuló bizalma, hogy a nagynevű Szabó Endre esperes halála után 1908. évi szeptember 8-ki közgyűlésén Őt emeli a megüresedett esperesi székbe.

Esperesi székfoglaló beszédében ezt a reális, de szigorú intelmet állította önmaga elé: „A helyet, amelyet elfoglalsz, hűségesen betöltsd!” A nagyhangú programbeszéd tartásának nem volt barátja. Székfoglaló beszédében határozottan leszögezte: „Azt tartom, hogy a közügyeknek szolgálata nem ígéretésekben, fogadkozásokban, hanem köteleességteljesítésben áll... „Aki első akar lenni köztetek, legyen a ti szolgátok.” (Máté XX. 27. v.)

Ezt az önmaga elé szabott magas mértékét be is tartotta. 32 évre teljedő esperesi működése igazolja ezt. Minden éven pontosan elkészített gondos esperesi jelentései, mint munkálkodásának hű tükröi mutatják, hogy mint pontos, rendszerető, hűséges munkás állott posztján, egyházmegyéje kormányrudjánál mindvégig. Volt benne fiatalokat megszügyenítő lendület, életkedv, szellemi frissesség, munkaszeretet, munkabírási, felelősségvállalás és köteleességtudat.

Egyházmegyéje azzal honorálta hűséges kitartását és megalkuvás nélküli felelősségvállalását, hogy három egymásután következő cikluson keresztül esperesévé választotta. És ő nemcsak vállalta a megtisztelő, de nehéz feladatot, hanem maradék nélkül igyekezett is megfelelni és tisztét közmegelegedésre betölteni. Munkásságának értéke és igazi eredménye akkor bontatozik ki előttünk, ha tekintetbe vesszük, hogy milyen körülmények között vállalta küldetését, az egyházmegye vezetésével kapcsolatosan a reá háruló feladatok végzését. 32 éves esperesi pályafutásából 26 a legválságosabb időkre esik. 1914-ben jött a világháború a maga borzalmával, utána a kommunista forradalom a maga minden régi értéket elsöprő erejével, Isten és egyházellenes irányzatával, majd a húsz éves cseh megszállás, amikor az idegen államalakulatba kényszerített ref. egyházunk helyzete a szét-szórt csontokat példázta.

És a mi vezérünk öntudatosan, egyenes tartással állott a vártán és ősz fejjel, de fiatalos szívvel fogott hozzá a romok eltakarításához, az újraelkezdés sok energiát és türelmet igénylő munkájához. Egy pillanatig sem esett kétségbe, soha egy percig sem bocsátotta el a kezébe adott kormányt, a legválságosabb időben is biztos kézzel, hittel és magyar lélekkel vezette egyházmegyéje életét. Biztos vonalvezetésének kézzelfogható eredménye, hogy a hatásköre alá tartozó szlov. ungi egyházmegye minden tekintetben minta egyházmegye lett, ahol nincsenek felgyülemlett egyházi járulék hátralékok, ahol van egységes közszellem és ahol mindeknek ékesen és szép renddel történnek.

A pontos adminisztráció mellett az egyre kiszélesedő belmissziói munkának is feltétlen hive és előmozdítója volt egyházmegyéjében. Figyelemre méltó gesztus volt ez, épen az egyik legidősebb esperes részéről, aki egy más kor nevelje volt, de megértette az új idők, a Lélek szavát. Egyházmegyéje területén mind szélesebb hullámgyűrűt vet ennek a Léleknek munkája. Egymást követik az ifjúsági, presbiteri konferenciák, belmissziói, vas. iskolai tanfolyamok, külmissziói napok és a nagy tömegeket megmozgató ref. napok.

Hálás egyházmegyéje 1928. évi december 28-án 50 éves lelkipásztori és 20 éves esperesi jubileumát rendkívüli közgyűlésben ünnepelte meg, mely alkalomból az e. m. ajándékként lelkészi palástot és süveget adott az ünnepelt Szücs István esperesnek.

Alkonyodó életét bearanyozta az az emlék, hogy egész életében hűséges sáfára volt azoknak a javaknak, melyeket családjá, egyháza és nemzete rábizott. Néhány héttel ezelőtt súlyos betegség támadta meg sok próbát kiállott szervezetét. Látható volt, hogy a legyengült szervezett nem bírja sokáig. Folyó hó 17-én, hajnali 4 óraker rövid szenvedés után kiesett kezéből az erős fegyveres kormánypálcája és visszaadta nemeslelkét Teremtőjének. Temetése május hó 16-én ment végbe az ungvári ref. templomban, mely alkalommal az e. m. lelkészi kara testületileg vonult fel végtisztességtételre.

Teteme fölött Ujlaky Sándor bajánházi lelkipásztor, e. m. tanácsbíró hirdette a vigasztalás ígét, a tiszáninneri egyházkerület nevében Nádházi Bertalan diósgyőri lelkipásztor, a sirnál az e. m. lelkészi kara nevében Kőmives Sándor vajáni lelkipásztor, e. m. főjegyző, a tizasalamoni gyülekezet nevében Mitro István s. lelkész mondtak búcsúszavakat.

Elköltözött ősz vezérünk, drága Pista Bátyánk, a közért végzendő munka és kötelességteljesítés terén vezérünk, példaképünk voltál és dicsekedésünk maradsz mindenha!

Csomár Zoltán
e. m. jegyző.

Biztosította már vetését jégkár ellen? Két mázsa buza árával 60 mázsa buzát menthet meg jégverés esetén. Jégbiztosítását az ORJÓ-n keresztül adja fel. Miskolc, Kossuth-u. 20.

A Lord Rothermere-tanulmányút.

Folytatás.

Egyik vendéglátónk a magyar barátságáról nálunk is jól ismert Major Henry Procter képviselő volt, aki magyarországi utjai során az elmúlt években több ízben megfordult Sárospatakon is. A parlament Wellington-termében látott bennünket teán, amelyen több londoni honfitársunkon kívül jelen volt Sir Robert Gower is, a parlamenti magyar barát csoport elnöke, aki igen meleg szavakkal üdvözölt bennünket. Ott volt továbbá Victor Cazelat képviselő is, aki egyike volt az elsőnek, akik Magyarországra ügyéért az alsóházban síkra szálltak. Megjelent később Lady Astor is, a híres angol képviselőnő, aki szintén nagyon jól ismert magyarbarátságáról. A társalgás általában Magyarországról folyt. Mindenkinek volt valami kedves mondanivalója az itteni látogatások alatt szerzett élményekről, s mind igyekeztek bennünket meggyőzni, hogy mily sokan vannak ma már Angliában, akik a legnagyobb megértéssel és rokonszenvvel viseltetnek irántunk. Mély benyomást tett a jelenlevőkre ifjainknak az az egyhangú és töretlen hitről tanuskodó vallomása, hogy Erdély nélkül a Duna völgyében nem lehet és lesz nyugalom.

Londoni tartózkodásunknak egyik legkiemelkedőbb eseménye kétségtelenül ez a parlamenti látogatás volt. Tea után Procter képviselő néhány felvétel készített a társaságról, majd személyesen végigkálauzolt bennünket a Westminster palota legnevezetesebb termein, végül felvitt az alsóház karzatára. Ez volt természetesen a legnagyobb élményünk. Saját szemünkkel látni, amint a brit államférfiak tanácskoznak. Hiszen ilyen kiváltságban még az angoloknak is csak ritkán van részük. A kiváltságos alkalom értékét csak növelte az a körülmény, hogy a tárgyalás alatt levő javaslat meglehetősen fontos volt és így számos miniszter és ellenzéki képviselő is jelen volt az ülésen. Ifjaink valósággal megilletődve hallgatták házigazdánk minden magyarozatát, amint a történelmi palota egyik terméből a másikba vezetett bennünket, s majdnem mind kis noteszkönyvet tartottak kezükben és jegyeztek.

Másnap, (július 7) a londoni egyetem új épületét tekintettük meg, a délután folyamán pedig a magyar követségre mentünk, ahol dr. Barcza György londoni követünk szintén teán látott bennünket vendégül. A vendégszeretet, amely itt várt reánk, egyenesen az otthon levegőjét varázsolta közénk. A követ úr kitüntető barátsággal és szívélyességgel fogadta a társaságot, nagy szeretettel érdeklődött a sárospataki angol-ágazat munkája iránt, s hogy mindvégig mily élénk figyelemmel kísérte angliai utunkat, ezt mutatja az is, hogy mikor később (július 18-án) a londoni Ifjúsági Mozgalom elnöksége rendezett fogadást tisztelőnkre, oda is eljött, sőt elhozta magával Kenneth Lindsey közoktatásügyi államtitkár is.

A követségi teán több londoni előkelőséggel együtt jelen volt Sir William Goode is, a londoni Angol-Magyar Társaság egyik vezető tagja,

aki szintén nagyban hozzájárult ottani tartózkodásunk kedvessé és felejthetetlené tételéhez. Az egyik délutánon a White City Stádiumba vitte el a tanulmányút résztvevőit, ahol éppen akkor zajlott le a nemzetközi atlétikai versenyek döntő mérkőzése, majd fényes vacsorát adott tiszteletünkre.

Július 9-én egy időre megszakítottuk londoni tartózkodásunkat. Elindultunk a 9 napos vidéki turára, amelynek során meglátogattuk Stratford-on-Avon: Shakespeare szülővárosát, a természeti szépségeken gazdag és a XIX. század nagy romantikus költői (Wordsworth, Coleridge, Southey) után egyaránt híres angol tóvidéket, Glasgow-ot, Edinburgh-ot, York-ot, Lincoln-t, Cambridge-t és ezeken kívül még mintegy 74 kisebb-nagyobb angol és skót várost. A rendelkezésünkre bocsátott pompás autobuszon bejártuk Anglia jórészét, s a természeti szépségeiből, történelmi és művészeti emlékeiből, valamint virágzó ipari életéből és népe érdekes szokásaiból megláttunk annyit, amennyit csak a legkiváltságosabbaknak van módjukban látni. Vezetőnk a kiránduláson egy nyugalmazott katonatiszt volt, Captain Hector St. Luke, a londoni egyetemen a művészettörténelem egyik előadója. Mindig hálás érzésekkel fogunk rá visszaemlékezni. Személyében nemcsak egy tudóst ismertünk meg, aki valóságos élő lexikonként állt előttünk, pontos felvilágosítással és magyarázattal szolgálva mindenre, akár irodalmi, akár művészeti, akár szociális kérdésekről volt szó, hanem megismertük benne az igazi angol gentleman-t is, és ez, az ő páratlanul szimpatikus személyisége volt az, ami fiainkra — vallomásuk szerint — mindenél mélyebb hatást gyakorolt. Több szeretettel, megértéssel, figyelemmel, és oly fáradhatatlanul, mint ő, senki sem foglalkozhatott volna velünk, s így érthető, hogy amikor a kirándulásnak vége lett, valósággal fájt lelkünknek a tőle való elválás.

(Folyt. köv.)

Szabó Gyula.

HIREK

— **Felsőborsodi lelkészek figyelmébe.** Június 3-án délelőtt 9 órai kezdettel tartjuk meg D. V. lelkészegyesületünk évi gyűlését a gyülekezeti teremben Miskolcon. Erre a gyűlésre szeretettel hívom lelkésztestvéreimet. Programja a következő lesz: 1. Áhitat. Orbán József. 2. Megnyitó Gyűlvészi István. 3. Tóth János esperes előadása. 4. Emlékbeszéd néhai Nagy Lajos volt tardonai lelkész felett Kutas Imre. 5. A Károli bibliafordítás népünk lelkivilágában. Kövér Pál és Cserháty Zoltán. 6. Az egyházfegyelem gyakorlása tekintetében kibocsátott egységes konventi utasítástervezet. Svingor Jenő, dr. Komjáthy Aladár és Veres Károly. 7. Molnár Pál: Lelkipásztorok és papok problémái. 8. Népünk háziipara és az ezzel kapcsolatos pasztorális tennivalók. Berta István és Iglay Ferenc. 9. Indítványok. *Gyűlvészi István* értekezleti elnök.

— **Csorba György** egyházkerületi tanügyi előadó május 21—22-én hivatalos látogatását végezte és annak befejeztével értekezletet tartott a gimnáziumi tanári karban. A hivatalos elfoglaltsága

miatt távollevő *Janka Károly* főiskolai lelkészi gondnokot *Darányi Lajos* igazgató-tanácsos helyettesítette az egyházkerületi tanügyi előadó úr látogatása alkalmával.

— **Horváth István** úr, az OMKE főttkára Budapestről évi 120 pengőt ajánlott fel egy manzardista növendék segítélyezésére.

— **Szabó Zoltán** theol. tanár, országgyűlési képviselő a debreceni diákok telepítési ünnepélyén, május 19-én a telepítési mozgalom érzelmi alapjairól és hatásairól tartott előadást.

— **Harsányi István** gimn. tanár május 30-án délután a sárospataki tehetségkutatásról tart előadást.

— **Ifjúsági konferencia** lesz a gömöri ref. Egyházmegye (fiú) ifjúsága részére 1940 június 2-án Pelsőcön, amelyre az egyházmegye ifjúságát, vezetőit és az érdeklődőket ezúton is szeretettel hívja a rendezőség. Előadások: Kovács Bálint: Az ifjúság lelki egysége; Vizváry László: Az ifjúság és az egyház; Samu István: Az ifjúság és a nemzet; Darányi Lajos: Az ifjúság és a Biblia. Már most jelezzük, hogyha Isten segít és megengedi érne, 1930 június 29—30-án leánykonferenciát rendezünk Beretkén. *Samu István* pelsőci lelkipásztor, e-megyei belmissziói előadó.

— **Szavazás.** A felsőborsodi egyházmegyében a világi tanácsbírói tisztségre elrendelt szavazás során az edelényi egyházközség mindkét szavazatát dr. Jalsoviczky Zoltán min. tanácsosra, a borsodi gyülekezet főgondnokára adta.

— **Tapolcai konferencia.** Május hó 23-áról a napokon át tartó esőzések miatt későbbre halasztott.

— **Ének- és zeneünnepélyt** tartottak május 19-én gimn. tanulóink ezzel a változatos műsorral: 1. XXXIII. zsoltár. Orgonált Gyűlvészy Barna V. o. t. 2. Goudimel: LXVI. zsoltár. Előadta a gimnáziumi Vegyeskar. 3. Csajkovszky születésének 100. évfordulója alkalmából: a) Megemlékezést mondott Vilimszky László VII. o. t. b) D-dur vonósnégyes II. tétele. Előadta a főiskolai vonósnégyes. Vilimszky László, Fenczik Sándor, Barys Ernő, Hubay Barna. c) Serenade melancolique: Előadta hegedűn Vilimszky László, zongorán kísérte Hubay Barna. *Magyar népdalfeldolgozások*: 4. Két magyar népdal Bartók és Kodály feldolgozásában. Énekelte Balla Bertalan VIII. o. t. Zongorán kísérte Gyűlvészy Barna. 5. Graff: Juhászlegény. Előadta a gimn. Vegyeskar. 6. Harmat: Margit asszony. Énekelte a III. o. énekkara. 7. Veress: Ez a kislány. Énekelte a Vegyeskar. — 8. Hunyadi induló. Előadta a főiskolai Kis-zenekar. 9. Zárószavakat mondott Tárczy Árpád közigazgató. 10. Himnusz. Énekelte a Vegyeskar, orgonán kísérte Gyűlvészy Barna. — Választékos izlés, öntudatos művészi nevelői munka jeleit sugározta a kedves hangulatú, páratlanul üde frissességű ünnepély.

— **Állás csere.** Állásomat elcserélem hasonló javadalmú lelkésszel, vagy hitoktatóval. Gyülekezetem: Bükk-aranyos. Javadalmam: 41 magyar hold szántóföld, 50 q rozs, 300 P készpénz, 8 m³ fa, 20 P adópótlék, 71'20 P kongrua, 5 szobás lakás, nagy udvar és kert. Miskolc 15 km köves úton. *Mauritz Gyula ref. lelkész.*

HIVATALOS RÉSZ.

Egyházmegyei közgyűlés. Értesítem az ungi egyházmegye közgyűlésének tagjait, hogy a f. évi június 6-ára kitűzött egyházmegyei ad hoc gyűlésünk Ungváron a Református Otthonban lesz megtartva és a gyűlés reggel 8 órakor templomi istentisztelettel kezdődik. Ugyancsak tudatom, hogy dr. Kiss Bálint egyházmegyei ügyész úr lemondása folytán az ügyészi teendők végzésére az állás betöltéséig ideiglenesen dr. Leskovicz István ügyvéd úr kérésére fel az egyházmegye elnöksége által, Ügyvédi irodája Ungváron a református egyház bérházában van (Református otthon). Vaján, 1940. május 20. Szeretettel szolgáljuk: *Kömíves Sándor* helyettes esperes.

Értesítem a vallásánitói és kántori vizsgára kötelezett felvidéki tanítókat, hogy az intézet igazgatósága a képesítő-vizsgálatok idejét június 17—20-ról a Főtiszteletű Püspök Ur 1741/1940. rendelete alapján szeptemberre halasztotta. A vizsgálat pontos idejéről a jelentkezők idejében értesítést kapnak. A vizsgálatra jelentkezés időpontja nem változott. A *sárospataki református tanítóképzőintézet igazgatója*.

Az Ungi Segély Egylet tagjait tisztelettel értesítem, hogy nt. Szücs István esperes úr halálával egyesületünk XXIII. számú kifizetését teljesítette. A XXIV. számú járulékrészletet hátrálékos tartozásaikkal együtt lehetőleg azonnal, de legkésőbb f. évi június elsején mulhatatlanul fizessék be a nagykaposi Járási Hitelszövetkezet 71·586 sz. csekk számlája javára, mivel ellenkező esetben egyesületünk a segélyek kifizetésére vonatkozó kötelezettségét nem tudná teljesíteni és ennek következtében kénytelen volnék a hátrálékos követeléseket per úján behajtatni. Tudatom, hogy a most kialakult segély összege 1600 P. Az eddig kiutalt segélyek összes értéke 25.658·57 P. Végül tudatom, hogy dr. Enyedy Andor miskolci, Nádházy Bertalan diósgyőri és dr. Nagy Sándor Béla sátoraljaujhelyi lelkészek az USE tagjai közé a XXIV. részlettel kezdődő kötelezettséggel honoris causa jogosított tagokul felvették. Vaján, 1940. május 20. Szeretettel szolgáljuk: *Kömíves Sándor* ügyvezető.

Nagyvisnyó református egyházközsége pályázatot hirdet halálozás folytán megüresedett kántortanítói állásra. Helyi javadalom: 69 értékegység és lakás. Kötelesség: mindennemű kántori teendők végzése, iskolaszék által kijelölt osztályok — eddig: IV. V. VI. — fiuismétlősök tanítása, szükség esetén lelkész helyettesítése, belmissziói munkában segédkezés, bibliai iskola, ifjúsági munka, felnőtt énekkar vezetése. Pályázati határidő június 21. Állás szeptember 1-én foglalandó el. Bármiféle korteskedés pályázatból kizáró ok. Bemutakozási költséget, költözködési segélyt nem adunk. Választás felsőbb hatóságok jóváhagyásával válik jogerőssé. Kellően felszerelt kérvények, válaszbélyeg *Református iskolaszék Nagyvisnyó* címre küldendők.

Lelkipásztor és tanító testvéreim figyelmébe ajánlom a kassai rádió május 26-án délután 5·15-kor kezdődő énekkari műsorát. Ezen szerepel az ondi református iskola gyermekkara. Művészi készültségük méltó a figyelemre, jó példa a követésre. *Főző László*.

Pályázati hirdetmény.

Az *imolai* ref. egyház iskolaszéke pályázatot hirdet 1939. december 31-én lemondás által megüresedett és azóta segélydíjással betöltött kántortanítói állásra. Javadalom: 1. lakás, mellékhelyiségek és kert, 2. 13 kat. hold 1171 □ öl szántó és rét bérbeadva 12·5 q búzáért, 3. 100 P munkaváltság, 4. 5 köből búza, 15 köből gabona, 6. 5 köből zab, 7. 22·5 m fa leszállítva. 31 értékegység, fizetéskiegészítő államsegély. Kötelesség: I—VI. osztály vezetése, kántori teendők végzése, mindenféle belmissziói munkában segédkezés, akadályoztatás esetén lelkész helyettesítése. Szabályszerűen felszerelt, válaszbélyeges kérvények az előző viselkedés igazolásával ellátva, az imolai ref. Iskolaszék Elnökségéhez küldendők: Imola, u. p. Ragály. Gömör m. Pályázati határidő június 21. Állás választás után július 1-én elfoglalandó.

Imola, 1940. május 22-én.

Szerkesztői üzenetek. S-u I-n. P-c. Ilyen hirdetésekért nem jár díj. Sőt gyülekezetek is hív. hirdetéseiket ingyen tehetik közé. — **B-a I-s K-a.** Köszönöm az adatokat. Kivánatos volna az ilyen családi kapcsok megállapításának (ha valóban igazolt a leszármazási vonal) megörökítése a gyülekezeti történelem számára genealógiai deductioik címen. Gondolj reá. — **B-a L-ó.** Sajnos, már előbb magam megszerkesztettem. Köszönet így is. — **K-s I-e T-a.** Köszönöm a tudósítást. Szintén fel lehet jegyezni az esetet a gyülekezet Memorabilia-i közt. — **A-y B-n. F-d.** Nagyon érdekes volt. „Diogenes.” Szép, de lapunk korlátolt terjedelme a mindennap prózáját se tudja befogadni. Ezzel pedig várni nem lehet. Nyár lesz.

Nyári menetrend.

Érvényes 1940. május 19-től 1940. október 5-ig.

Saujhely—Sárospatak—Miskolc—Budapest

6:06	6:17	7:30	10:58
4:50	5:05	7:04	Hatvanba érk.: 14:35
8:00	8:14	10:16	—
10:15	10:31	12:37	18:46
13:53	14:03	15:16	18:20
16:34	16:48	18:50	Hatvanba érk.: 22:48
Miskolctól gyorsv. csatlak.	19:05		22:31
14:26	14:54	Szerencs- re érkező: 16:24	—
18:31	18:42	19:55	23:15
22:05	22:21	0:36	5:40
2:25*	2:38*	4:05*	8:00*

Budapest—Miskolc—Sárospatak—Saujhely

23:00*	2:30*	4:03*	4:13*
23:42	4:25	6:59	7:10
7:26	10:15	11:46	11:56
—	10:38	12:36	12:48
8:17	13:02	15:45	15:57
14:10	17:25	18:52	19:02
—	17:49	19:53	20:05
19:00	21:50	23:09	23:19
17:02	21:35	0:10	0:22

A *-gal jelzett sebesvonat. A számok az érkezési időt, a vastagabb számok gyorsvonatot jelentenek.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel a könyvnyomtatás feltalálásának 500. esztendejében Sárospatakon.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: **DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN,
DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF**

TARTALOM: Felhívás lelkipásztortestvéreinkhez. — *Dr. Trócsányi József*: A földbirtokreform rövid ismertetése. (Folyt. és vége köv.) — *Szabó Gyula*: A Lord Rothermere-tanulmányút. (Folyt. és vége köv.) — *M. S.*: III. Richárd angolul. — Hírek. — Hivatalos rész. — Szerk. üzenetek. — Nyári menetrend.

Felhívás lelkipásztortestvéreinkhez.

Egyházkerületünk legközelebbi közgyűlése a 60 éves életkorát elért Farkas István püspökét — szíve szerint való ajándékkal kívánván meglepni — 1000 példányban kinyomatni rendelte a püspökünk által — 8 évi püspöksége alatt — a legnehezebb időkben, itt-ott elmondott egyházi beszédeiből s dolgozataiból azokat, amelyeket a püspök maga válogat ki.

A közeli hetekben a szép kiállítású könyv kikerül a nyomdából. Kerületi gyűlésünk rendelkezése szerint, a szomorú 20 éves fogságból hazajött összes gyülekezetek lelkipásztorai, ingyen, emlék és ajándék gyanánt fogják megkapni a könyvet. Az ős hazai kerületbeli lelkipásztorok is mind megkapják, mint egyházuknak járó könyv jutalékot. Így az 1000 példányból már jóelőre le van foglalva 500 darab. A többi kerül eladásra. Előfizetési felhívást nem küldünk senkihez, — mert akik a püspök első könyvét megvették, azok közül már eddig is szép számmal jelentkeztek a II. kötet megvételére. E kötet címe lesz: *Krisztus nyomában*. Előfizetési ára: 3 P. Ha világi testvéreink közül lennének megrendelők lelkipásztortestvérem gyülekezetéből, tisztelettel kérjük azoknak nevét az egyházkerületi pénztári hivatallal (Miskolc, Kossuth-u. 20.) közölni a közeli napokban.

Miskolc, 1940. május 20.

A tiszánineni egyházkerület pénztári hivatala.

A földbirtokreform rövid ismertetése.

Előadás az 1940. május 8-án tartott lelkészi továbbképző konferencián.

Tartotta: *Dr. Trócsányi József* gazd. vál. elnök.

II.

Mi az most már, amit jó tudni minden református egyházi vezetőnek a törvény gyakorlati hatása szempontjából?

1. Csonkulni fog az a pár református birtokkomplekszum, amely amúgy is elenyészően csekély

a nagy katolikus alapokhoz képest. Így a sárospataki kollégium szántó, rét és legelő birtoka. De ugyanez a sors vár a debreceni kollégium, a budapesti theologia birtokára és a Baldácsi-alapítványra.

2. Bármelyik egyházközségnek a beépítetlen beltelke, vagy a község közelében fekvő egyházi, vagy javadalmi ingatlana átengedendő házhely céljára. De a birtokba lépés előtt az állam tartozik a valóságos és teljes becsértéket megfizetni. — Az ilyen egyházközségnek külön problémája lesz ennek a kapott vételárnak a befektetése. Minthogy minden időknél a legértékállóbb befektetése még mindig csak a föld, azért annak a megszerzésére kell törekedni. Ma mezőgazdasági művelés alatt álló ingatlanok jogi személy által való megvásárlásához a F. M. jóváhagyása szükséges. Minthogy azonban rendszerint csak kisebb ingatlanoknak a megszerzéséről lesz szó, a miniszter az ilyen méltányos kérés teljesítése elől bizonyára nem fog elzárkózni. Ha erdő vásárlására nyílik alkalom, akkor ezt is lehet szerezni. Ennek a vételét a F. M. meg sem akadályozhatja, mert a Telt. törvény 80. §-a szerint az elővásárlási jog az államot meg sem illeti, ha egyházi testület szerez erdő ingatlant.

3. A törvény végrehajtása befolyásolni fogja a református magyarság foglalkozási és birtokmegoszlási statisztikai mérlegét. Köztudomású a magyar reformátusság túlnyomóan agrár jellege. Schneller Károly „A református lakosság szociális és gazdasági viszonyai” című. 1936-ban megjelent művéből idézve a pontos adatokat, az 1930. évi népszámlálás szerint 100 kereső és eltartott reformátusból 61-63 % foglalkozik őstermeléssel, 100 katolikus közül csak 51-38 %; ugyanekkor a bányászatban, iparban, kereskedelemben és közlekedésben 100 református közül 23-67 és 100 katolikus közül 32-37 van foglalkoztatva. Hogy előnyös-e a reformátusságnak ez a kifejezetten agrár jellege, arra nehéz volna feltétlenül igenlő választ adni, mert ha elfogadjuk is azt igazság gyanánt, hogy az egészséges, független paraszt osztály a legbiztosabb nemzetfenntartó réteg és a legjobb honvédő katonai anyag, viszont az is áll, hogy a nyugat-európai fejlődés, amely felé mi is haladunk, min-

denütt az agrár jelleg fokozatos visszaesésében, az iparos jelleg erősödésében s ezzel párhuzamosan az agrár társadalom súlyának a csökkenésében és a társadalmi s politikai hatalmi súlynak az ipari társadalomra és tőkés osztályra való áthelyeződésében nyilatkozik meg. Így a református társadalom agrár jellegével szemben a katolikus viszonylagosan is erősebb iparos és kereskedő jellege a jövőben egyre inkább a magyar katolikus társadalmi súlyának a mainál is erőteljesebb érvényesülésére fog vezetni. Viszont megmarad mindig az az előny az agrár jellegű magyar reformátusság számára, hogy nagy válságokkal szemben, mint aminő egy veszített háború, pénz devalváció, a földbirtokosságának nagyobb az ellenálló képessége és regeneratív ereje, amiként ezt a világháborút követő évtized is igazolta.

Egyébként a magyar reformátusságnak ez a túlnyomóbb agrár jellege a földreform első évtizedében 1920—1930 közt csökkent. Csökkent a mezőgazdasági keresők száma a katolikusnál 3·1 %-kal, de a reformátusságnál 6·7 %-kal, vagyis kétszerre nagyobb mértékben, mint a katolikusnál. Ennek a magyarázata főként a reformátusságnak a városokba való nagyobb tödulásában keresendő, amiként ez statisztikai adatokkal igazolható. — Még fontosabb az, hogy az első földreform hatása folytán szaporodott az 5 holdon aluli törpebirtokok és az 5—10 holdas kisbirtokok száma, de amíg ez a szaporodás a reformátusoknál csak 16·4 %, addig a katolikusoknál 43·2 %. A mezőgazdasági cselédség és munkásság száma részint a most említett okból, t. i. sok cseléd és munkás lett törpebirtokossá, részint a városba vonulás folytán általánosságban jelentékenyen csökkent, de míg a reformátusoknál ez a fogyás 24·9 %-ot tesz ki, addig a katolikusoknál 33 %-ot. Tehát végeredményben az első földbirtokreform a katolikus önálló birtokosok számát a reformátusokéhoz képest kétszeresnél is jobban emelte, a katolikus mezőgazdasági proletáriátust pedig előnyösebben apasztotta, mint a református proletáriátust. Ennek a magyarázata az, hogy több a katolikus nagybirtok, így több katolikus birtoktest került felosztásra s így a katolikus nagybirtokokon alkalmazott túlnyomóan katolikus cselédségnek és e nagybirtokok közelében élő munkásságnak több alkalma nyílt az osztozásban való részvételre. De hozzájárulhatott az eredményhez a katolikus vezetőknek a reformátusokénál nagyobb körültekintése és élelmesége is.

Tehát egy bizonyos kiegyenlítődési folyamat indult meg az osztálytagozódásban a katolikus javára. Református szempontból a helyzet ma még nem mondható rossznak, mert amint dr. Makkai Sándor írja az Igazság és Élet 1940. márciusi számában folytatva megjelent tanulmányában: „A reformátusság igazi ereje az 50—100 holdas birtokosságban van, ahol országos arányszámát messze túllépi (33·7 %) s amely rétegben a református életfelfogás érvényesítésének lehetősége, a szerény, de biztos függetlenség adva van.“ A jövő azonban, amint láttuk, már nem ilyen biztató.

(Folyt. és vége köv.)

A Lord Rothermere-tanulmányút.

(Folytatás.)

A kilenc napos nagy vidéki turáról július 17-én érkezünk vissza Londonba. Még ki sem pihentük az út fáradalmait, máris új, gazdag élményeket jelentő programban volt részünk. Még az nap este, amikor visszajöttünk, elmentünk a híres Northcliffe House-ba, a Daily Mail székházába, ahol szakavatott kalauzolás mellett alkalmunk volt meglátni, hogyan készül egy többmillió példányban megjelenő napilap s milyen káprázatos gyorsasággal és milyen csodás technikai felszerelésekkel dolgozik a modern nyomdaipar.

Másnap Windsorba, majd utána a híres Etonba látogattunk el, melynek régi, 1440-ben alakított kollégiumáról nálunk is sokan tudják, hogy az angol középiskolák legelsőbbje, s ahová a bejutás olyan nehéz és körülményes, hogy a szülők szinte nyomban a születés után előjegyeztetik fiaikat a felvételre. Sok híres angol nagyságnak volt egykor a kollégium Alma Matere, s innen került ki még ma is az angol államférfiak legnagyobb része.

Az előkelő és történelmi levegőjű, de egyébként puritán berendezésű Eton College-on kívül megtekintettük még a londoni Westminster Schoolt is, amelynek maga a király a főpatronusa, s amely még régibb alapítású, mint Eton, és pedig kb. egy századdal, hírnévben azonban csak Eton után következik. Ez iskolának egyébként az az egyik érdekessége, hogy a régi idők szokásait még abban a vonatkozásban is megőrzi, hogy tanulóival évenként egy-egy latin nyelvű szindarabot adat elő s az ilyen előadásokon a királyi család tagjai is meg szoktak jelenni.

A hátralevő két napot arra igyekeztünk felhasználni, hogy megnéztük Londonban még egyszer azokat a helyeket, amelyek leginkább megragadták figyelmünket. Új látnivalókban is volt azonban részünk. Így pl. az utolsó előtti napon látogattunk el a londoni rádió (BBC.) hatalmas székházába, ahol a kisebb-nagyobb stúdiók egész sora, amelyek között a reggeli rádió-áhitatok tartására még egy kis imaterem is volt, továbbá a levegő hűtésére, melegítésére és tisztántartására szolgáló berendezések, a jelzőlámpák, kapcsolók és csengők tömémentelen száma, mind megannyi tanulmány tárgyát jelentették diákjainknak.

(Vége köv.)

Szabó Gyula.

III. Richárd angolul.

A sárospataki ref. gimnázium Angolinternátusának növendékei május 25-én adták elő angol nyelven Shakespeare III. Richárdját. Az intézet alapítása óta minden évben volt angolnyelvű előadás. Két éve a Macbeth, tavaly Az ember tragédiájának néhány színe hangzott el angolul, szép sikerrel, széleskörű érdeklődés közepette. Ezek az előadások mintegy betetőzték az iskolai év munkáját s ugyanakkor élénk bizonyosságai voltak a növendékek vállalkozási kedvének, de főleg angolnyelvű haladásának.

A mostani háromórás előadás az Angolinternátus dísztermében volt, izléses kamaraszinpadon, melynek vörös és fekete színei a darabbeli vért és gyászt jelképezték. A gimnázium és az internátus vezető hatóságain kívül nagyszámú vidéki és helybeli érdeklődő előtt hangzott el a darab, mely Shakespeare egyik, legsötétebb színnel festett királytragédiája. A véres gyilkosságok árán trónrajtú király szerepének eljátszása mindig nehéz próba elé állította a színészeket; s a rendezés fáradságos munkája sem tudott mindig kellő sikert biztosítani. Annál nagyobb dicséret illeti a pataki diákokat, kik közel kéthónapos munkával, valóban szép sikerrel, biztos nyelvi tudásukról bizonyosságot téve, játszóták el a darabot, melynek gördülékeny, sima rendezése elsősorban Mr. G. Tier angol tanár érdeme.

A korhű ruhákban játszó szereplők közül kiűnt ifj. Horváth István maturandus, ki III. Richardot személyesítette meg; Mr. A. Milne angol tanár, Szilágyi László VI., Opler Gábor VII., Thuránszky Zoltán VI. és Prónay Gyula V. o. gimn. tanuló. Az előadás közönsége lelkesen megtapsolta a fiatal szereplőket, kiknek elismerésre méltó sikeréről az ország igen sok napilapja is hírt adott már.

M. S.

HIREK

— **Dr. gróf Bethlen Pál főiskolai gondnok** hivatalos látogatást végzett a sárospataki gimnáziumban május 25-én délelőtt.

— **Hősök ünnepe.** A sárospataki főiskolai ifjúság kegyeletes ünnepélyt tartott május 26-án a diákhősök emléktáblájánál, ahol Balogh Dániel hittanhallgató tartott lelkes beszédet s utána megkoszorúzták az emlékművet.

— **A debreceni kollégiumi ifjúság a telepítési akcióra** eddig c. 31.000 P összeget gyűjtött. Ebben az összegben tekintélyes rész a kollégium ifjúságának és tanárainak adománya.

— **Uj közigazgató a sárospataki főiskolában.** Tártsy Árpád közigazgatói megbízatása két évi eredményes működés után lejárván, az akad. szék a jövő két évi ciklusra akad. és közigazgatónak dr. Zsiros József theol. akadémiai rendes tanárt választotta.

— **Éneklő diákok.** A sárospataki ref. gimnázium énekkarának 86 tagja dr. Szabó Ernő főiskolai ének és zenetanár vezetésével május 26-án délután a tankerületi kir. főigazgatóság által rendezett ének-ünnepélyen nagy sikerrel szerepelt, amelyet a kassai rádió is közvetített. Az ünnepélyen a tankerületnek 11 iskolája szerepelt s nagy sikert aratott Puskás Károly tanító vezetésével az ondi ref. elemi iskola gyermekkara is. Az ünnepélyen magával sodró bevezetőt mondott vitéz Ujváry Lajos tanügyi főtanácsos, h. főigazgató, aki a jövőbe néző hazafias elgondolással szervezte meg az egész ünnepélyt.

— **Zempléni lelkésznek figyelmébe.** A zempléni lelkésznek június havi bibliaórájukat június 4-én, kedden délelőtt 10 órakor tartják a pataki lelkészlakáson. Mindenkit szeretettel várnak.

— **A Gömörszőlősi Ref. Ker. Ifj. Egyesület** pünkösdi második napján tagavató ünnepséget és konferenciát rendezett Oláh István putnoki és Ablonczy László keleméri-gömörszőlősi lelkipásztor szolgálatával. A délutáni konferencián ifj. Ablonczy László segédlelkész, Kovács Péter orsz. Kie titkár és Boros Pál miskolci Kie titkár szolgált. A gyülekezet szerető figyelme és kedves áldozatkészsége kísérte a nap eseményeit. A felavatott ifjak egy-egy teljes Szentírást kaptak avatási emlékül.

— **Ref. vallású kereskedelmi érettségit tett fiatalembert** keres kereskedelmi vállalat. Cím: *Lelkészi Hivatal Ózd.*

— „**All a viharban maga a magyar**“ címen meg fognak jelenni az Igazság és Élet 19. sz. füzeteként a tiszántúli egyházkerület lelkipásztori konferenciáján (ápr. 9—10) tartott előadások. Előjegyzési ár 1:50 P.

— **Nemesradnót testvérközség országzászlót adományozott Alacska községnek.** A szép selyemzászlót Nemesradnót ifjúságának 70 tagú csoportja hozta ajándékkul Alacska községnek. A zászlóavatási ünnepélyen Gyülvész István edelényi és Igaz József alacsikai lelkipásztor szolgált.

HIVATALOS RÉSZ.

1867/1940.

XVII. sz. Körlevél.

I. Valamennyi gyülekezetünkhöz.

Tetszett Istennek, hogy a május 23-ra tervezett tapolcai konferenciát az esős időjárás miatt nem tarthattuk meg. Isten különös ajándékává lett számomra a konferencia elmaradása, mert a váratlanul jött próbatétel éppen ezekben a napokban, május 21—28. napjain a budapesti egyik klinika betegágyához kötözött engemet. Gyógyulást találva, úgy érzem, hogy Isten akarja azt, hogy én ne maradjak távol e mindig olyan nagy örömmel várt találkozóról. Hazajöve, boldog örvendezéssel közlöm kerületem gyülekezeteivel, hogy a konferenciát, sokak sürgető kérésére későbbi időben fogjuk megtartani. *Vagy aratás előtt*, június végén, *vagy aratás után*, úgy, amint ez ezekben a nehéz időkben alkalmasabbnak fog látszani.

Bárcsak az Istenben való teljes béke jegyében láthatnánk egymást minden ide vágyó atyafiakkal... *A konferencia idejét később fogjuk közölni a gyülekezetekkel.*

II.

Valamennyi felvidéki lelkipásztor testvérem figyelmébe.

1937. évben az akkori tiszáninneri egyházkerületem lelkészeinek figyelmét a XIX. sz. körlevelemben felhívtam a két protestáns egyház érdekeit szolgáló **Magyar Értesítő könyomatos Lap-ra.**

Most az Egyetemes Konvent elnöksége arra kér, hogy a felvidékről visszatért lelkészek, tanítók és egyéb intézményeink figyelmébe is ajánljam e könyomatos. A könyomatos szerkesztője Farkas Sándor (Mátyásföld, Arany János u. 32.) aki a könyomatos útján tájékoz-

tatja a napisajtót mindennemű megmozdulásunkról. A Magyar Értesítő szívesen vesz minden közérdekű egyházi hírt és adja tovább a napi sajtónak. Sürgős esetekben „Mátyásföld 297—900/102“ telefonszámra, vagy „Budapest 143—515“ telefonszámra jelentkeznek a szerkesztője.

Atyafiúi szeretettel:
Miskolc, 1940. május 29.

Farkas István
püspök

Felhívás lelkipásztor és tanítótestvéreinkhez a tehetségvizsgák ügyében.

A sárospataki ref. gimnázium évek óta igyekszik évente 2—3 nagyon szegény, de nagyon tehetségesnek látszó elemi iskolai tanulónak a gimnáziumban való taníttatását lehetővé tenni. Azzal a tiszteletteljes kéréssel fordulunk tehát lelkipásztor és tanító testvéreinkhez, hogy szíveskedjenek községükből arra valóban rászoruló, tehetséges tanulók szüleivel megbeszélni a dolgot, hogy gyermekük vegyen részt a szeptember elején tartandó tehetségvizsgán. Jelentkezési lapot küldünk ki az elkészítendő feladatok címeivel, s a kidolgozott tételre a jelentkezési lapon felsorolt iratokkal együtt június 20-ig kell visszaküldeni a gimn. igazgatóságnak. Fontos tehát, hogy mielőbb kérjék a lelkész és tanító urak a közösen kiválasztandó gyermek részére a Jelentkezési Lapot, amelyen a tudnivalókat is felsoroljuk. Itt is közöljük, hogy csak olyan gyermekek jöhetnek tekintetbe, akik szeptember 15-ig betöltik 10 életévüket, de még nem multak el 13 évesek. Előre jelezzük, hogy azt nem igen tudjuk vállalni, hogy bárkinek is száz százalékos segítséget nyújtson a főiskola a gimn. tanulmányok megkezdéséhez, a szülőknek maguknak, esetleg a község, vagy egyház támogatásával is segítségére kell lenniük a kicsiszolásra érdemes drága magyar értékeknek. Ékes példa van rá, hogy más kerületből egy-egy község intelligenciája, vagy valamelyik testület vesz pártfogásába nagyon szegény, de tehetséges gyermeket. Közöljük még, hogy a szeptemberi szóbeli tehetségvizsgán való részvétel költségeit a főiskola semmi vonatkozásban nem viseli. Fontos tehát egyelőre, hogy a lelkész és tanító urak jelentkezési lapot kérjenek tőlünk. *Gimn. igazgatóság Sárospatak.*

— **Értesítés az USE tagjaihoz.** Öszinte részvétellel tudatom, hogy Antalfy Gyula főnyi lelkésztestvérünk halálával egyesületünk XXIV. számú segélykifizetést teljesített. Szeretettel felkérem az egyesület tagjait, hogy az esedékessé vált XXV. részletet a fennálló összes járulék tartozásaikkal együtt, lehetőleg azonnal szíveskedjenek postára tenni, a nagykaposi járási hitelszövetkezet 71.586. számú csekk befizetési lapján. Egyesületünk a gyors egymásutánban esedékessé vált segélyezéseket csak azután teljesítheti; ha a járulékok pontosan befolyának, tehát kétszer ad az, aki kötelezettségét pontosan teljesíti. Közlöm, hogy ezen kifizetéssel az eddig kiutalt segélyek végösszege 26.918:57 P. A most kiutalt segély összege 1.260 P.

— Pályázati hirdetmény.

A szászfai református egyház Iskolaszéke pályázatot hirdet a lemondás folytán megüresedett kántortanítói állásra. Javadalom: 43 értékegység, államsegély, stóla. Kötelesség: kántori teendők végzése, énekkar vezetése, a reábizott osztályok tanítása, belmissziói munkában segéd-

kezés, akadályoztatása esetén lelkipásztor helyettesítése. Pályázati határidő: július 6. Szabályszerűen felszerelt, válaszbélyeggel ellátott kérvények *Református Iskolaszék Szászfa*, up: *Krasznokvajda*, Abauj T. vm. címére küldendők. Állás szeptember 1-én elfoglalandó. Szászfa, 1940. május hó 29-én.

Keresem Éger Erzsébet születési, vagy — 1866-tól — házassági adatait. A ref. vallású Éger Erzsébet (apja, anyja neve ismeretlen) 1866-ban szatócs volt Kondón. Valószínűnek látszik, hogy fentnevezett a tiszáninneri egyházkerületben született, illetve kötött házasságot. A anyakönyvi kivonat bármelyikét megküldő lelkész illő jutalomban részesül. Mielőbbi értesítést kér: *Sápy Dezső* lelkész, *Kondó*, Borsod m.

Keresem Tóthfalussy Sámuel és Berkes Zsuzsanna házassági anyakönyvi bejegyzését. A házasság az 1810—16. években kötött. A kutatás eredményéről kérek mielőbbi szíves értesítést. A végzett munkát illően honorálom. *Tóthfalussy Gyula* alezredes, *Hajmáskértábor*.

Keresem az 1823 év körül született *Szentpétery* Gábor ref. fiúgyermek keresztlevét. Anyja állítólag „Püspöki“ leány volt. A keresztlevéért 20 pengő díjat ajánlok fel. Megtalálás esetén híradást a *szerkesztőségbe* kérek.

Szerkesztői üzenetek: K-ly P-1: A gyülekezet hirdetéséért nem jár díj.

Biztosította már vetését jégkár ellen? Jégbiztosítását az ORJÓ-n keresztül adja fel. Miskolc, Kossuth-u. 20.

Nyári menetrend.

Érvényes 1940. május 19-től 1940. október 5-ig.

Saújhely—Sárospatak—Miskolc—Budapest

6:06	6:17	7:30	10:58
4:50	5:05	7:04	Hatvanba érk.: 14:35
8:00	8:14	10:16	—
10:15	10:31	12:37	18:46
13:53	14:03	15:16	18:20
16:34	16:48	18:50	Hatvanba érk.: 22:48
Miskolctól gyorsv. csafalak.	19:05		22:31
14:26	14:54	Szerencs- re érke.: 16:24	—
18:31	18:42	19:55	23:15
22:05	22:21	0:36	5:40
2:25*	2:38*	4:05*	8:00*

Budapest—Miskolc—Sárospatak—Saújhely

23:00*	2:30*	4:03*	4:13*
23:42	4:25	6:59	7:10
7:26	10:15	11:46	11:56
—	10:38	12:36	12:48
8:17	13:02	15:45	15:57
14:10	17:25	18:52	19:02
—	17:49	19:53	20:05
19:00	21:50	23:09	23:19
17:02	21:35	0:10	0:22

A *-gal jelzett sebesvonalat. A számok az érkezési időt a vastagabb számok gyorsvonalat jelentenek.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel a könyvnyomtatás feltalálásának 500. esztendejében Sárospatakon.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: **DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN,
DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF**

TARTALOM: *Bónis Aladár*: Gondnoki székfoglaló beszéd. — *Dr. Trócsányi József*: A földbirtokreform rövid ismertetése. (Folyt. és vége köv.) — *Szabó Gyula*: A Lord Rothermere-tanulmányút. (Folyt. és vége.) — Irodalom. — Hírek. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek. — Nyári menetrend.

Gondnoki székfoglaló beszéd.

(Részletek.)

Keresztyéni alázattal, meghajtott fővel és mély megilletődéssel lépek a Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés elé és a hála és szívemben érzett szeretet túláradó meleg érzésével mondom köszönetet az egyházmegyémbe bekebelezett gyülekezetek presbitériumainak, mint akiknek egyhangú akarat elhatározása szerény személyemet emelte a felsőborsodi egyházmegye gondnoki székébe. Ez a személyem iránt megnyilvánult, legnagyobb bizalmat jelentő elhatározás — bár végtelenül értékes és kitüntető reám nézve —, mégis aggódó lélekkel kötelezem el magamat egyházmegyénk gondnokává. Aggódó lélekkel, mert kétség fog el az iránt, hogy oly nagynevű elődök után, kik kiváló egyéni tulajdonságaik, ragyogó tehetségeik birtokában, elmélyült hittel, körültekintő vezéri képességekkel kormányozták egyházmegyénket s akiknek neve ma is világító fátylaként tündöklök egyházmegyénkben, képes leszek e hozzájuk méltóan, vagy legalább is megközelítőleg helyemet betölteni.

Kölnösen elfog ez az érzés, ha közvetlen elődöm, Zsóry György Öméltóságára gondolok, ki hosszú időn keresztül bölcsen és nagy megértéssel kormányozta egyházmegyénket, kinek semmi fáradság és gond nem volt sok, amit egyházmegyénk érdekében vállalnia kellett. Aki vállalt minden kötelezettséget boldogan s amit vállalt, azt végezte hűséggel, becsülettel. Aki egyházáért, embertestvéreiért, hazájáért hosszú időn keresztül úgyszólván megpihenés nélkül dolgozott, aki a munkából példaadó módon, önzetlen és fáradhatatlan buzgalommal mindenkor kivette a részét, aki tiszta református keresztyén férfiú, igaz ember, hűséges lélekkel, aki iránt szívünk ma is tele van szeretettel, ami mindig vele marad s imádságunk kíséri további utjain is.

Ilyen előd után méltóztatnak belátni, hogy nem ok nélküli az aggodalmam, aki ragyogó képességek helyett csupán hitem iránti lángoló szeretetet, az igazságra való törekvés akaratát, megértő szívet és kötelességtudást hozok csak magam-

mal. Bízom azonban jó Istenem megsegítésében, elnöktársam és tanácsbíró testvéreim megértésében, egyházmegyém támogatásában s így remélem, hogy idővel megnyugvást keltő eredmény fogja gondnoki működésemet kísérni.

Nehéz időben foglalom el a Felsőborsodi Egyházmegye gondnoki székét s ezekben az időkben, amikor nem tudjuk ma azt, hogy mit hoz a holnap, programot adni nagyon bajos. De úgy gondolom, hogy nem is a program a fontos, hanem azok az erkölcsi erők és erények és azok a képességek, melyeket az emberek magukban hordoznak. Én a magam részéről azon az úton kívánok haladni, amit egyházmegyénk részére nagynevű elődöm, Zsóry György bölcsességével kijelölt. Az én programom a Krisztusi program, mint az egyetlen és megingadhatatlan fundamentum, amelyre építeni lehet. Ennek a krisztusi programnak szolgálatára kívánom gondnoki működésemet beállítani. Meggyőződése, hogy a mai nehéz, de a reánk következő talán még nehezebb időket csak úgy fogjuk tudni olviselni, ha Krisztusba oltott lélekkel szolgáljuk egyházmegyénk érdekeit. Jó példával magam akarok előljárni. Ma jó példával kell előljárni a lelkipásztoroknak, a világi vezetőknek, presbitériumoknak is, akiknek vallásos élettől áthatva azon a helyen, ahová Isten állította őket, példaadó, tevékeny tényezőnek kell lenniök. Hirdetnünk kell a Mindenható Isten imáadását, azt, hogy Isten nélkül, hit nélkül nincsen semmi ezen a világon, hirdetnünk kell a hit szentségét, az önzetlen, izzó magyar hazaszeretetet, az ősi magyar erényeket, a büszke nemzeti öntudat ápolását, a törvények és a törvényes intézkedések föltétlen tiszteletét, a kötelességeknek minden vonalon való hűséges teljesítését, a fegyelem parancsát, mert csak fegyelmezett társadalom érheti el nagy célok nagy eredményét. Hirdetni a szeretet parancsát, mert a betlehemi jászolból kiáradó szeretet nélkül a mi munkánkban nincs öröm és nem lehet áldás. Teljesen át kell éreznünk a mai nehéz időkben a mi vallásunk parancsolta szociális kötelességeket. Ne csak hirdessük ezeket, de tettekkel is bizonyítsuk annak gyakorlását. Valahányszor az elhagyottak, a lelki szegények, a

szűkölködők, a szenvedők s az elesetteken való segítség kötelességünk teljesítésére figyelmeztet, soha senki se vonja meg segítségét, soha senki se tagadja meg támogatását és soha senki se feledje, hogy akkor áll legközelebb Istenhez, ha áldozva jót tesz. Hasonn át bennünket az a tudat, hogy hogy csakis akkor fogjuk tudni elviselni egyetemes szenvedéseinket, ha megértő lélekkel hajlunk le a bajba jutott és segítségre szoruló magyar testvéreink szenvedései felé.

A megértést, az összefogást, a testvéri szeretetet hirdetem. Sokan talán azt mondják, hogy a széthúzó magyaroknál ez nehezen fog menni. Elismerem, de bízom abban, hogy vállvetett közöt munkával mégis csak sikerülni fog elérni. Hiszen nehezen jött meg az idén a kikelet is. De mégis eljött. A tavaszról maholnap nyár lesz. A természet zöldje elmélyül a réten, arannyá melegszik a vetésben és pirossá érlelődik a fákon. Sokáig késett a magyar tavasz is. Húsz évig vártunk reá, de mégis eljött. El fog jönni a nyár is. Talán holnap, talán piros pünköszt napján, talán később, de elfog indulni az a rejtelmes erő, mely meleget, jólétet, igazságot hoz nekünk. Ebben a nagy igazság-várásban értsük meg egymást és fogjunk össze, mert ez a megértés fog bennünket elvezetni a szeretet jegyében összeforrott magyar nemzet újjászületéséhez.

Ez az én programom, ezek a gondolatok fűtik a lelkemet, amelyben olthatatlan lánggal ég hazám és vallásom iránti szeretetem, amely irányítani fogja gondnoki állásomban is minden lépésem, hogy világos utamon mindenki tisztán lássa ne csak tetteimet, de azoknak a rugóit is. E programom megvalósításához kérem én jó Istenem áldó kegyelmét és egyházmegyém minden egyes tagjának megértő támogatását.

Bónis Aladár
felsőborsodi egyházmegyei
gondnok.

A földbirtokreform rövid ismertetése.

Előadás az 1940. május 8-án tartott lelkesítő továbbképző konferencián.

Tartotta: Dr. Trócsányi József gazd. vál. elnök.

III.

Mi a teendője most már minden faluvezetőknek, lelkesítőknek s tanítónak egyaránt?

Minthogy a mai élet fokozottabb munkát, sokszor emésztő munkát követel minden jó magyartól, hogy segítsen kivezetni országunkat abból a kaotikus állapotból, amelybe jórészt hibánkon kívül jutottunk, mindenkinek kötelessége általános magyar nemzeti szempontból odahatni, hogy igyekezzenek az új földreform törvény végrehajtása során annak várható jó hatásait a maga részéről elősegíteni, várható káros hatásainak az ellensúlyozásában pedig tevékeny részt venni. Részletezve:

1. Óva kell figyelmeztetni mindenkit, hogy nincs derűre-borura földosztás. Az ország egész szántó területének évente kb. 1 %-a az, ami a törvény hatálya alá kerül! Csak az számíthat föld-

tulajdonra, aki 25 % (bizonyos esetekben 20 %) vételárát előlegezni tud, kishaszonbérletre pedig, aki egy évi (bizonyos esetekben félévi) haszonbért előre megfizet.

2. Ahol nagyobb birtoktest kerül felosztásra, ott bérlő szövetkezet megalapítását kell elősegíteni, mert ez nagyobb fegyelem alatt tartja a gazdálkodókat, a hanyagokat kiselejtezi, a gazdálkodást közös gép beszerzésével eredményesebbé teszi, az értékesítést megkönnyíti s mindezzel a termelésben várható visszaesést ellensúlyozza.

3. A kisgazdaságok termelési eredményében várható visszaesést leginkább a szakismeretek fejlesztésével lehet ellensúlyozni s ezért földműves hiveinknek a haladásra, tanulásra, a részükre rendezett tanfolyamokon való részvétellel buzdítása, sőt a tanításukban való közreműködés mindnyájunknak még az eddiginél is felfokozottabb hazafias kötelessége. Ide tartozik a kisgazdáink által a nagybirtokhoz viszonyítva jobban felkarolt szemtermelés redukálásával e helyett a több munkás kezét foglalkoztató s nagyobb eredményekre jogosító ipari növények termesztésére való áttérés, illetve erre való tanácsolás.

4. Ott, ahol a reformátusság a rendelkezésére álló föld hiányában nem tud földhöz jutni, bár az anyagi ereje és terjeszkedési vágya megvolna, református telepes községeknek a létesítésére kellene buzdítani s ebben őket támogatni. Ez az akció azonban igazán eredményesen csakis az egyetemes konventnél felállítandó központi bizottság útján volna sikerre vihető, mert ez a legnagyobb körültekintést és az állam központi szerveivel való állandó együttműködést tételezi fel. Szóba jöhet egyes szegény sokgyermekes református családoknak a debreceni ifjúság akciójának a mintájára társadalmi gyűjtés útján való megsegítése s főleg a Dunántúlra való áttelepítése. Persze, hogy ha ez kihálásra ítélt egykés vidékre történik, nagy kérdés, hogy az egyke fertőzés nem fog-e már az első nemzedékben az áttelepített családra is átragadni a beházasodás révén?

Ahol alkalom nyílik földjuttatásra vagy kishaszonbérletre, vigyázni kell, hogy földjuttatásra érdemes református hiveink ugyanilyen katolikus honfitársainkkal szemben le ne maradjanak. Ez a helyi viszonyok pontos ismeretét tételezi fel s nagy körültekintést és tapintatot igényel. Téves, sőt veszedelmes volna egy olyan álláspontnak az elfoglalása, hogy felosztásra kerülő református birtokból csak reformátusok részesedjenek, mert akkor következetesen el kellene fogadnunk azt, hogy katolikus birtokból csak katolikusok részesedhetnek, már pedig sokkal több katolikus birtok kerül felosztásra — gondoljunk a nagy katolikus egyházi javadalmakra, — s így az ezekből való juttatásból református földműveseink kimaradnának. Arra, hogy református birtok felosztásából csak reformátusok részesedjenek, csak egy mód volna, az t. i. hogy ha az illető földbirtokosok nem várva be a kényszerintézkedéseket, maguk önként létesítenének kishaszonbérleteket s ezekbe csak reformátusokat ül tetnének be. Az ilyen kishaszonbérletek ugyanis az átengedő területből a Telt. 11. §. 3. szerint levo-

nandók. Ezt a megoldást azonban célszerűen csakis úgy lehetne megvalósítani, hogy ha a földbirtokos bérbeadó egyuttal megfelelő épületeket is emelne a kishaszonbérleti részére, ami bizony a legtöbb esetben megfelelő tőke hiányában majdnem leküzdhetetlen nehézséggel járna. (Folyt. és vége köv.)

A Lord Rothermere-tanulmányút.

A bucsúbéden, melyre július 20-án került sor, sajnos Lord Rothermere nem lehetett jelen, amint erről egy külön cikkben előzőleg már beszámoltunk. Pedig korábban úgy tervezte, hogy ha előbb nem is, ezen a napon feltétlenül fogadni fog bennünket személy szerint is. Nem lehetett jelen, mert az egész idő alatt nem is tartózkodott Londonban. Egy súlyos influenza után Délfrancia országban üdült, így képviselőtében Ward Price, a Daily Mail főszerkesztője látta el a vendéglátó házigazda tisztét. Őlordsága távolléte azonban nem akadályozott meg bennünket abban, hogy azokért a nagy szolgálatokért, amelyeket éveken át a magyar ügy érdekében végzett, s azért a nemes nagylelkűségért, melyben iskolánkat részesítette, újból hálás köszönetünket nyilvánítsuk előtte és ezt vele — a képviselője előtt elmondott beszédekén kívül — táviratilag is közöltük. Hogy mily szívesen vette ezeket a köszönő szavakat, s hogy mily szeretettel és nagybecsüléssel gondol ma is Patakra, mutatják azok a táviratok és levelek, amelyeket azóta küldött részint a főiskola előljáróságának, részint pedig az angol-internátus igazgatójának, amely levelekről lapunk más helyein szintén beszámoltunk.

Iskolánk munkája iránti elismerésének és meleg érdeklődésének egyik megnyilatkozása az a megemlékezés is, amelyet az azóta megjelent „Harcos Magyarországért” c. könyvében ír 1938. őszi sárospataki látogatásáról. A sárospataki látogatással a könyv 199—200 lapjain foglalkozik és ezeket írja:

„Az örömmámorban úszó Kassa városából a Károlyi család tulajdonát képező radványi kastélyba mentem, ahol az éjszakát töltöttem. A kastélyt a család a nehéz gazdasági viszonyok miatt hotelnek rendezte be, amely körülmény újabb emlékeztetés arra, hogy a trianoni karmok az ország társadalmi és gazdasági strukturáját is mennyire széttépték.

De a következő nap benyomásai még nagyobb és még élénkebb emlékeztetőül szolgáltak számomra arra nézve, hogy ennek a derék népnek szívóssága és komoly célkitűzései mennyire megnyilatkoztak még a legsúlyosabb viszonyok közepette is. A fővárosba visszamenet meglátogattam a sárospataki főiskolát, melynek jelentőségét ma angol iskolája is emeli. A főiskolát még 1931-ben alapították. Századokon át bőven kivette részét a nemzet jó és balsorsából, és a nemzeti szabadságért, a politikai és vallási jogokért vívott harcokban ott volt mindig az élen járók között. Az elmúlt világháborúban nem kevesebb, mint 90 hősi halottat adott a hazának.

Az iskola nagyban hasonlít egy angol college-hez, hol fiukat és leányokat tudományra és

jellemre nevelnek. Az üdvözlések során hibátlan angolsággal és hosszabb beszédben köszöntött két diák is, egy fiú és egy leány. A vezetők megmutatták a régi nagykönyvtárat, az iskola épületeit és játszótereit, melyek mind méltó büszkeségei a nagymúltú intézetnek.

Ez iskola szelleme és vezetése méginkább megláttatták velem, hogy itt egy olyan népről van szó, melynek mély hitét és kemény akaratát nem törheti meg semmi, s mely nemzeti kulturáját még szegénység, forradalom és viszontagság között is csak tovább ápolja és fejleszti.

Mikor visszatértem Budapestre, úgy éreztem, hogy 11 évi munkám nem volt hiábavaló. Idő, pénz és fáradság bőven megtérültek annak az egyetemes örvendezésnek a látásában, mely ezekben a napokban az egész országot előntötte.

Sok értékes élménnyel meggazdagodva jöttünk haza. Sokat láttunk, sokat tanultunk, és utunk sok szép emlékét nem igen fogja egyhamar — talán soha — semmi más uté felülmulni. Mindezt Lord Rothermere nagylelkűségének köszönhetjük, akinek életére ezuton is áldást kívánunk. Adja Isten, hogy még számos éven át élhessen erőben, egészségben. és legyen tanuja annak a még nagyobb magyar örvendezésnek is, ami akkor tölti majd el országunkat, amikor a magyar Igazság teljes diadalát fogja ülni. (Folyt. és vége.)

Szabó Gyula.

I R O D A L O M

Vásárhelyi János: Számadás. Tanulmányok, cikkek, előadások. Minerva RT. kiadása. Kolozsvár 1940.

Irodalmi alkotásokon keresztül mindig az embert keressük, akinek lelke törekvései, céljai tükröződnek művein keresztül. Vásárhelyi írásai mögül különösen kibontakozik az ő személyisége. Mert egész lényé a tette, a hűséges szolgálatra, a felelősségteljes építésre van beállítva. Írásai is tettek, tettekre is ösztönöznek. Vásárhelyi eddigi művein keresztül inkább az ő igehirdetői arculata bontakozik ki, mostani munkájában inkább az egyházkormányzói törekvései tükröződnek.

Az egyház és az egyházkormányzás, Az egyház és a falu, A lelkipásztor és a gyülekezet, A tanító szociális feladatai, Egyházközségi szociális bizottság, Férfiak az egyházban, Nők az egyházban, A szórvány gondozás kérdése, Krisztus szolgálatában, munkája első részének főbb fejezetei. Már e címek is elárulják, hogy mi a hajtóereje a Vásárhelyi mondanivalóinak. Az erdélyi református magyarok nehéz terhek alatt szenvednek, életforrásaik bedugultak. E szép könyv minden darabján meglátszik, hogy az író a valóság talaján élő ember, aki egyháznak, s népnek minden megpróbáltatását érzi, aki jól látja azokat a veszélyeket és kísértéseket, amelyek sorvasztják véreinket. Új erőforrásokat akar felkutatni. Írásainak az az egyik vezető gondolata, hogy a testvéri lelkekben van az erdélyi reformátusok részére az egyik életforrás. A szociális gondolat a hajtóereje a gondo-

latoknak. A munka legtöbb darabja az erdélyi református magyarok kötelekeinek szorosabbra fűzését, az egymásra utalt lelkek egybekapcsolását szolgálja. „Legfőbb vágyam és törekvésem az lesz, — mondja püspöki székfoglalójában — hogy összes erőinket egyesítsem és munkába állítsam.“ Nincsenek írásai mögött nagyszabású elméletek. „Nem program kell a mai embernek — mondja — egy óra alatt tízféle programot tudnánk összeállítani, hogy hogy hogyan is lenne jobb a világ dolga, azonban nem program, hanem lélek kell. A jó programok semmit sem érnek jó emberek nélkül. A jó embereknek nem kell program, azok minden adott helyzetben megkapják és megcsinálják épen azt a programot, amelynek megvalósítására épen ott van szükség, ahol ők vannak.“ Praktikus személyiség Vásárhelyi, gyakorlati tanácsai vannak, mégis nagyvonalú írások is ezek, mert egy nagy kényszer hajtja mondanivalóiban, az erdélyi református magyarok egzisztenciális szorultsága. Erdélyi földből fakadó motívum ez, az írások is erdélyi írások. A legfőbb meggyőződése Vásárhelyinek mégis az, hogy nincsen emberekben megtartatás. Könyvének az legfőbb tanítása, hogy Krisztusban van az egyház alapja, hogy az Ő Igéje és hitvallásaink azok a források, amelyeknek fundamentumán van egyedül szilárdsága az egyháznak. Nincsen egyetlen feladata, egyetlen munkakör, amelyet ne ezen a fundamentumon óhajtana megoldani.

Vásárhelyi munkája második részének Arcképek a címe. Főbb fejezetek: Az Apafi ház, Károlyi Gáspár, Váradi Miklós, Goethe mint életművész, Arany János és népe, Ernst Dryander, Schweitzer Albert, Nagypám, Édesapám. E tanulmányok egyike-másika reális történeti látásról és kritikai érzékről tesz bizonyosságot. Általában meg-elevenítő erejű lélekábrázolás jellemzi ezeket a darabokat. Ezeken az írásokon keresztül is azonban elsősorban írójuk lelki világába nyerünk bepillantást. Mi sokszor emberi személyiségeken keresztül ragadjuk meg hivatásunkat, s rokon lelkekben bontakoznak ki ideáljaink. Vásárhelyi pásztori lelkének gyökereit és ideáljait is megtaláljuk munkája e fejezetében.

Könyve harmadik részében több fejezetben a hit és a szeretet életének kérdéseivel foglalkozik. Minden gondolatának a legfőbb tanítás, hogy egyetlen magyarázat és egyetlen megoldás az élet nagy kérdéseire Istenben van.

A külső formájában is gondos és izléses kiállítású munka megszerezhető a Studium könyvkereskedés útján.

M. E.

HIREK

Görömbei és antalfalvai
ANTALFFY GYULA

főnyi lelkipásztor, életének 53-ik, lelkipásztorkodásának 27. évében május hó 26-án súlyos, rövid szenvedés után meghalt. Kassán temették el. Árván maradt szerettei és pásztorától megfosztott gyülekezete gyászolja. Legyen velük a Mindenható vigasztalása.

— **Az alsóborsodi egyházmegyei tanács** május hó 14-én ülést tartott. Folyó ügyeket tárgyalta. Az egyházmegyei gondnokot Bay Bertalan tanácsbíró helyettesítette.

— **Lelkészbeiktatás.** Május hó 26-án iktatta be Tóth János felsőborsodi esperes és Bodnár Zoltán egyházmegyei v. tanácsbíró *Dabóczy Istvánt* a nagybarcai lelkipásztori állásba. Az új lelkipásztor I. Kor. 1:1—5. alapján tartotta beköszöntő igehirdetését. Szolgálatá legyen Istentől áldott!

— **Adomány.** Az alsóborsodi egyházmegye lelkipásztori kara az egyházmegyei pénztári hivatal útján 52 P-t küldött a theol. ifjúság segélyezésére. A lelkipásztori hivatás betöltésére készülő ifjaink ügyének felkarolásáért illesse köszönet a nemes szívű adakozókat.

— **Mátyás király-émlékünnepet** rendez a sátoraljaujhelyi református ifjúság a nagy király születésének 500-ik évfordulója alkalmából június hó 16-án, vasárnap egész napos kirándulás és szabadtéri előadás keretében. Az ünnepély színhelye a *sátoraljaujhely melletti Turistaház* előtti tisztás. Programja: d. e. 11 órakor szabadtéri istentisztelet. Ebéd a turistaháznál (ételek, italok a helyszínen kaphatók). Ebéd után a gyermekek számára mesedélután, az ifjak részére játékdélután, bábszínház. Az egész közönség számára Mátyás király tárgyú előadás szabadtéri színpadon. Csoportos magyar táncbemutató. Tárogató számok. Előadást tart: dr. Enyedy Andor miskolci lelkipásztor „Igazságot Magyarországnak!“ címmel. Belépődíj személyenként 50 fillér. A jövedelmet a Sátoraljaujhelyben építendő gyülekezeti ház alapjára fordítják. Az egyházközség vezetősége ezúton is szeretettel hív erre az ünnepélyre minden érdeklődő református testvért, különösen a környékbeli-eket. Alkalmatlan idő esetén az ünnepséget a következő vasárnap tartják meg.

— **A kisönképzőkör évzáró gyűlése** június 2-án volt, a mult vasárnap. Szülőknak kellett volna ott lenniök. Páratlan élményben lett volna részük. A diákélet legszebb kis darabját pillanthatták volna meg: a szellemi tavaszébredést, a lélek virágnylását és azt az ámulatot, amellyel ezt mindenki nézi, még talán a már sokat látott és hallott falak is, a mi köveink. És érezték volna az áradó, újjongó diákörömet afölött a sok minden fölött, amit ezek az alsósok produkáltak: dalt, még orosz népdalt is, szavalatot, regölést, kamaraszínházat, instrumentális zenét orgonán, zongorán és xylofonon, helyszíni tudósítást (Jön az árvíz), történelmi tanulmányt (Kőrösi Csoma Sándor), haditechnikai felolvasást (A légelhárító ágyúkról) és külpolitikai szemlélt (Változó országhatárok) bájos egyvelegben, nem felejtve el, hogy egy I. a) osztályos saját szerzeményeiből játszott zongorán. Hivatottságra mutató érzéssel vezette őket *Palumby Gyula* tanárelnök.

— **Presbiteri konferencia.** Az egyházmegye presbiteri konferenciája május 14-én volt a miskolci új Deszkateimplomban. Igét hirdetett Dobos Károly budapesti lelkész, az ORPSz. kiküldöttje. A beteg fekvő br. Bottlik István egyházmegyei gond-

nok elnöki megnyitó beszédét az esperes olvasta fel, kinek indítványára táviratban fejezte ki köszönetét és jókívánásait a 27 egyházközségből összesített 176 presbiter nagyon becsült gondnokának. Előadást tartottak Csorba Zoltán gimnáziumi tanár miskolci, Koncz József vasgyári munkás diósgyőri és Pocsai László földműves külsőbőcsi presbiterek. Bezáró beszédet mondott Pósa Péter esperes. Mindvégig jelen volt s minden előadáshoz hozzászóltott Farkas István püspök.

— **A tiszaszederkényi egyházközség** főgondnokául választotta Csizy Zoltán községi főjegyzőt. Beiktatását Pósa Péter esperes május 26-án végezte, aki ígéhirdetésében a biztonyságtévő keresztény élet szépségéről és szükségéről szólt. Beiktató beszédében pedig a II. Tim. I. r. 14. v. alapján mint az egyházközség első főgondnokához és mint tanító-fiuhoz szólt a gyülekezet lelkére kötve az egységre törekvést és a szeretettel való szolgálatot. — A hősokról — az országzászló előtt — Eötvös Ferenc lelkipásztor és Egry Zoltán orsz. gyűlési képviselő emlékezett. — A d. u. istentiszteletet Kiss Ernő ORJÓ irodavezető végezte.

— **Református ifjúsági és leányegyesületi konferencia** volt május 19-én Felsőborsodban: Meszesen. A zuhogó eső miatt a nagyban készülődő környékbeli gyülekezetekből csak kevesen jelentek meg, ám a megjelentek a helybeliekkel együtt odaadó figyelemmel vettek részt a hitünk szerint áldott hatásokat kiváltó konferencián. Kövér Pál missziói előadó hirdette az ígét Jn. 11:28 alapján, Göndöcz Piroska ref. tanítónő Lk. 1:38 nyomán az Urnak szolgáló ref. leány eszményképét rajzolta meg közvetlen szavakkal, evangéliumi lélekkel áthatott előadásban, Kovács Bálint konvinti ifjúsági lelkész a hívő, okos, erkölcsös s így senki által meg nem vehető ifjúról szólt az életből és a Bibliából vett, találó példákkal illusztrált, lélekmozdító beszédében. Délután Kovács B. Eféz. 6:17, 18 alapján tartott evangélizáló beszédében a biblia és az imádság fegyvereinek használatára hívta fel a megjelenteket, Göndöcz P. pedig az egyesületi munka mikéntjét ismertette. Elhangzottak a helybeli lelkész, egy kis leány, az egyesületi kiküldöttek üdvözlő szavai. Elismeréssel emlékezünk meg a meszesi lelkészcsalád, a presbitérium és gyülekezet vendégszeretetéről, mely a konferencia vidéki résztvevőinek ingyenes ellátásában is kifejezésre jutott.

— **Orgonaszentelés.** Pünkösöd másodnapján szentelte fel **Tóth János** a felsőborsodi egyházmegye esperese a disznóshorvátai ref. templom orgonáját. Az istentiszteletet szép ünnepély követte Tusay János segédlelkész, Nagy Károly gimn. tanuló, Keve Márta és Palcsó Dezső kazai ref. kántor közreműködésével. Az orgonaépítés történetéről Salamon Gyula lelkipásztor számolt be, ismertette a gyülekezete áldozatkészségének sorozatos megnyilvánulását a templom megnyitásánál, a világháborúban a hazának adott harangok pótlásánál és most az orgonára adott jelentékeny összeggel. Az ünnepélyen ott volt a község vezetősége is Skultéthy Gábor főjegyzővel az élén, az ormospusztai telepet pedig Keve Béla műszaki főtanácsos képviselte.

— **A Humán-internátus ifjúsága** e tanévben megvalósította a Diákaptárt és 500 P-t gyűjtött össze és azt a Főiskolai Pénztárba befizette azzal a rendeltetéssel, hogy abból két szegény, tehetségvizsgás fiú részesüljön a jövő tanévben segélyben. Ez az áldott kezdeményezés **Pulumby Gyula** humán-internátusi vezető tanártól indult ki.

— **Adományok a május 25—26-iki angol-internátus színelőadás költségeinek fedezésére:** Farkasfalvi Farkas Géza, dr. Baranyai Zoltánné és Vigh Bertalan 10—10, dr. gróf Bethlen Pál, Bernáth Aladár, sárospataki Harsányi Gyula, Szinyeyi-Merse Félixné, dr. Matuska Miklós, dr. Sarvay Elek, dr. Szabó Zoltán, dr. Árvay József, dr. Sándor László, Irányi Á. és Horváth I. 5—5 P, Janka Károly és Demeter Gézané 3—3 P, Tárczy Árpád, Darányi Lajos, Novák Sándor, v. Füzesséry Sándor, v. Asbóth Aladárné, Boda Béla, dr. Meczner Béla, Palumbo Gyula, Kenyeres László, Koman Andor, Elmer Margit, Kner E., dr. Goldblatt G. 2—2 P, Erdélyi Lászlóné, dr. Harsányi Istvánné, Világhy Ilona, Dávid Zoltán, Lázár Márta, dr. Jakob Károly, Hegyi József, Képes Géza, Berey András és Adamkovits István 1—1 P. Kisebb adományok: 17 pengő. A szíves adományokért ezúton mond hálás köszönetet az *Angol-internátus Igazgatósa*.

HIVATALOS RÉSZ.

XVIII. sz. Körlevél.

Valamennyi iskolaszéki elnök figyelmébe.

Felhívom valamennyi népiskolát fenntartó egyházi hatóság figyelmét arra, hogy a vallás és közoktatásügyi miniszter úr 168.740/1940. sz. a. kiadott rendelkezésével (Hivatalos Közlöny máj. 15. sz.) az iskolai év bezárására vonatkozólag intézkedett.

A rendelkezés első része megengedi azt, hogy az V—VIII. osztályokat mindazokon a helyeken azonnal bezárhatják, ahol a lakosságot nagyobb árvízvár érte.

A rendelet második részében az iskolák bezárását június 14-ében állapítja meg, kivéve azokat az iskolákat, ahol a téli szénzünet miatt az iskolai év nem teszi ki a 150 munkanapot. Ezeknél az iskoláknál június 25-én kell az iskolai évet befejezni.

II.

Felsőbb rendeletre, — az iskolába járó levonték ügyében az alábbi rendelkezést teszem közzé:

„Mindazon iskolákban, — (a nem mindennapi továbbképző iskolákat is beleértve), amelyekben a tanköteles levonték templombakisérését és a templombajlás ellenőrzését az iskola kívánja végezni, továbbra is az iskola hatáskörében kell meghagyni“.

Kérem iskolaszéki elnök testvéreimet, hogy az iskolaköteles levonték templombajlását saját hatáskörükben ellenőrizni és ellenőriztetni szíveskedjenek.

Miskolc, 1940. május 31.

Atyafiúi szeretettel:

Farkas István
püspök.

1961/1940. XIX. sz. Körlevél.

A tiszáninneni ref. egyházkerület, — egyházkerületi tanácsát Miskolcra 1940. július 1-én (hétfő) d. e.

10 órára a ref. egyház gyülekezeti termébe tisztelettel meghívjuk.

Tárgy: Felterjesztett egyházmegyei és iskolai ügyek. Délután 3 órakor az egyházkerületi rendkívüli bíróság ülészik.

Miskolc, 1940. június 5.

Farkasfalvi Farkas Géza
egyházkerületi főgondnok.

Farkas István
püspök.

Alsözempléniek figyelmébe.

Akik a nem ref. elemi iskolákban folyó vallásoktatásról szokásos jelentéseiket még be nem küldték, ennek a kötelességüknek saját jól felfogott érdekükben f. évi június hó 15-ig okvetlenül tegyenek eleget.

A visszatért egyházközségek lelkipásztorait a költségelőirányzatoknak, valamennyi egyházközség lelkipásztorát pedig az 1940. évi egyházi adókiutalásoknak (párberkivetést is ide értve) betérjesztésére hívom fel, ha azt még meg nem tették volna. Egyetlen egyházközség sem mellőzheti el adófőkönyvének megerősítésre szóló beküldését. Azért kell ezt külön megemlítenem, mert e felől több egyházközségben voltak tévedésben.

Cigánd, 1940. június 5.

Atyafiúi szeretettel:

Janka Károly
esperes.

Alsóborsodi lelkipásztorok és tanítók figyelmét

felhívom a Fialat Magyarság Szövetsége által f. évi július 8, 9, és 10-én Szentléleken tartandó faluvezetői találkozóra. A 3 napi ellátás díja 12 pengő. A konferenciára jelentkezők Szabó József ref. gimn. tanárral lépjenek érintkezésbe. Címe: Miskolc, Pataky Sándor-tér 10. sz. Közlöm továbbá, hogy június hó 27-ig nem leszek Miskolcon, Személyesen tehát senki se keressen fel. Helyettesítésemet végzik Román Ernő tanácsbíró az elnöki, Nádházy Bertalan főjegyző az adminisztrációs ügyekben.

Miskolc, 1940. június 1.

Atyafiúi szeretettel:

Pósa Péter s. k.
esperes.

A ORJÓ iroda kérelme a lelkipásztorokhoz!

Több egyházközségből behívták megbízottunkat gyakorlatra s a tagok díját senki sem szedi.

Kérjük Lelkipásztor testvéreinket szíveskedjenek figyelemmel kíséreni az ilyen eseteket s ahol már bevonult megbízottunk, vagy ahol be fogják hívni gyakorlatra, szíveskedjenek jegyzőkönyv mellett átvenni a helyi megbízott kezelésében lévő értékeket. Harangozóval a legtöbb helyen be lehet szedetni addig is a havi díjakat, amíg a helyimégbizott vissza nem tér.

Irodánknak nem áll módjában, hogy a legkisebb helyre is a központból küldjön ki valakit, de a legtöbb esetben későn is kapunk értesítést a megbízott hosszabb vagy rövidebb időre való eltávozásáról — viszont a tagdíjak beküldésének elmaradása esetén a Gazdák Biztosító Szövetkezetének Igazgatósága nem fogja kiutalni a temetkezési segílyt.

Mindezeknek figyelembevételével ismételtlen kérjük fenti dologban a Nagytiszteletű urak segítségét, valamint azt, hogy a jegyzőkönyvet 3 példányban készítsék és 1 példányt küldjenek be irodánknak. (Miskolc, Kossuth u. 20.) Ezért a segítségükért előre is hálás köszönetet mondunk.

Kiss Ernő irodavezető.

Keresem sürgősen Abaujtorna, Borsod és Gömör vármegyék ref. lelkészi hivatalainál nagyanyám: ns. Farkas Zsuzsanna születési anyakönyvi kivonatát. Születetett 1810—1830 között; továbbá nagyanyám: ns. Juhász Eszter születési anyakönyvi kivonatát, Születetett 1815—1830 között. A kivonatokat, vagy más fontos adatot igazolás céljára kiállítva a költségek utólagos megtérítése mellett *Szokolay János, Rimaszombat* OTI ker. pénztár címre kérem megküldeni.

Keresem Várad Fekete Mária születési helyét, ki Zemplén vármegyében született és 1833. évben Naményi Sámuellel kötött házasságot. Az esetleges választ e címemre kérem: *Naményi Pál* forgalmi adóhivatali tiszt. Miskolc, Fazekas utca 11.

Keresem *Janthó* István születési adatát. Atyja Nemesbikki Janthó Dániel, anyja Püspöky Julianna volt. Született 1820-ban. A kivonatot kérem: *Ref. Lelkészi Hivatal, Abaujkér* címre küldeni.

Ismételt kérelem a nt. lelkipásztor urakhoz. Keresem az 1823 körül született *Szentpétery Gábor* ref. fiu gyermek keresztlevét. Anyja állítólag „Püspöki“ leány volt. A keresztlevelet 20 pengő díjat ajánlok fel. Megtalálás esetén hiradást a *Szerkesztőségbe* kérek.

Szerkesztői üzenetek: E-s F-c. Sz-ny. Köszönet a tudósításért. Már előbb kaptunk. K-s E-ő. M-c. Figyelem! Nyomda alá csak a papír egy oldalára szabad írni. L-y L-s. A jövő számban jöhet csak. Gratulálok az eredményhez.

Nyári menetrend.

Érvényes 1940. május 19-től 1940. október 5-ig.

Saujhely—Sárospatak—Miskolc—Budapest

6:06	6:17	7:30	10:58
4:50	5:05	7:04	Hatvanba érk.: 14:35
8:00	8:14	10:16	—
10:15	10:31	12:37	18:46
13:53	14:03	15:16	18:20
16:34	16:48	18:50	Hatvanba érk.: 22:48
Miskolctól gyorsv. csatlak.	19:05		22:31
14:26	14:54	Szerencs- re érke.: 16:24	—
18:31	18:42	19:55	23:15
22:05	22:21	0:36	5:40
2:25*	2:38*	4:05*	8:00*

Budapest—Miskolc—Sárospatak—Saujhely

23:00*	2:30*	4:03*	4:13*
23:42	4:25	6:59	7:10
7:26	10:15	11:46	11:56
—	10:38	12:36	12:48
8:17	13:02	15:45	15:57
14:10	17:25	18:52	19:02
—	17:49	19:53	20:05
19:00	21:50	23:09	23:19
17:02	21:35	0:10	0:22

A *-gal jelzett sebesvonat. A számok az érkezési időt a vastagabb számok gyorsvonatot jelentenek.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel a könyvnyomtatás feltalálásának 500. esztendejében Sárospatakon.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNEI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNEI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: **DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN,
DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF**

TARTALOM: *D. L.*: A mi könyvünk. — *Dr. Trócsányi József*: A földbirtokreform rövid ismertetése. (Folyt. és vége.) — *Lenkey Lajos*: Gömöri református egyházak Tompa Mihály budapesti emlékművéért. — *Cserháti Zoltán*: Lelkészerterkezletti gyűlés Felsőborsodban. — A tapolcai konferencia. — Hírek. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek.

A mi könyvünk.

Farkas István református püspök evangéliumi bizonyágtévesei: Krisztus nyomában. Miskolc, 1940. 290 oldal.

Az ára nincs feltüntetve, nézzük meg az értékét.

Ajándék ez a könyv. Egymást ajándékozták meg vele a Püspök és a kerülete. Drága ajándék, mert Isten ügye gyarapodott a kölcsönös ajándékozás által. Ajándék lesz ez a könyv az olvasónak és majd a történelemíróknak is.

A határkő, ahol ez az ajándékozás történt, a Püspök 60. éve. Ennek a könyvnek minden szava olyan igehirdetőnek az ajkáról hangzott el, aki már túl volt az ember élete útjának a felén és mégis mind fiatalos, életerős, márciusi. Mindenikben tavaszi és pünkösdi szél lengeti az egy rúdra szerelt ikerzászlót, a Krisztusét és a mi drága háromszínű zászlónkat. Tartsa meg Isten még sokáig nekünk ezt a zászlótartót.

Eddig a külső körülményekről szövegtünk, most rátérünk a belső tartalomra.

A könyv öt részre oszlik. Mint ahogyan a kéz is öt ujjban végződik. A könyv olvasása a simogató kéz öt ujjának fejünkön való megnyugvása.

I. Az Ige szolgálatában. Különböző helyeken elmondott alkalmi prédikációk. II. Nehéz időkben. Kerületünk népéhez intézett újesztendei pásztori levelek. III. Vigasztalások koporsók mellett. IV. Útravaló az ifjúságnak. V. Magyarokról magyaroknak.

Ha az előbb már a kéz öt ujjához hasonlítottuk a könyv öt részre történt felosztását, akkor vigyük végig a képet.

Az I. rész a hüvelykujj, az átfogó, a mozgékony, a nélkülözhetetlen.

Mindenik prédikáció alkalmi prédikáció. Így nem láthatjuk benne az egész igehirdetőt. Nincs benne vasárnapi és ünnepi beszédek amikor nem annyira az alkalom kiált, hogy felelj meg reám, hanem a lelkek kiáltanak: táplálj és vezess.

Ezeket a prédikációkat is kérjük majd. Ne csak a Püspök, hanem a lelkipásztor is legyen előttünk az igehirdetésével.

Könnyű alkalmi prédikációt mondani, mert sok a mondani való. De nehéz, mert ott van a textusválasztás, a téma és textus egyforma szóhozjuttatásának nehézsége. Szerző ezeket a nehézségeket nem ismeri. Erőszakoltság nélkül mindig alkalmi és mindig biblikus.

Jó homiléta a formát tekintve is. A tételezése és felosztása sokszor alkotja és nem követi a szabályt, de mindenütt rend és emelkedés van. Sok igehirdető panaszkodik, hogy kerékkötő a szabály, a homiletikai rend. Szerzőnk, a régi iskola híve, újakat megszegyenítve mutatja, hogy inkább szárny. Jó példa ez a lelkipásztori vizsgák elnökétől.

Prédikációi krisztocentrikusok. Ezért ez a kötet címe is, hogy: Krisztus nyomában. A magyar református igehirdetés évszázadokon keresztül inkább teocentrikus volt. Az angolszász kereszténység volt mindig Krisztust a központba állító. Szerzőnk kriszticentricitása azt mutatja, hogy a magyar kegyesség is Krisztus után vágyik. Valóban, ma igehirdetésben és mindenütt Krisztust keressük és követjük. Ez azt jelenti, hogy közelebb jutottunk az Ige megértéséhez.

Eszményképe nem a próféta, hanem az apostol és a pásztor.

Illusztrációt nem a mondvacsinált történetek adják, hanem a magyar föld termi a Tiszapartján, a szántóföldeken, a szívekben és a történelemben.

Nemcsak az üdvösséget keresi, hanem ezt a földi életet is szépen, az Isten akarata szerint akarja leélni.

Sohasem csupán az embert, a bűnös embert tartja szem előtt, hanem mindig a gyötrődések között vergődő magyar embert, akit azonban Isten bizonyára megszabadít.

Optimista. Nem arról beszél, hogy alkonyodik, hanem arról, hogy virrad. Optimizmusának a forrása az, hogy felfelé néz. Minden nyomorúságnál nagyobbak tartja az ígéretet tevő Istent, aki Krisztusban Atyánk.

A könyv második része a mutatóújj. Utmutatás van benne. Minden templomban felolvasott igehirdetések ezek.

Az alapot mindig a történelmi szemlélet, a problémák megláttatása adja. De mindez csak kiindulás. A cél mindig a felszántott talaj bevetése a drága maggal, az Igével.

Püspökünk a gyülekezetek pártján áll. A panaszkodó pásztort ő több munkára ösztönzi. A gyülekezetekben ott látja a lehetőséget arra, hogy a szentek közössége legyen. Gyülekezeti eszményképe a magyar falusi gyülekezet.

A III. rész a középújj: a halál kérdése.

Vigasztal, az Igével vigasztal.

Nem élettörténetet ad, hanem mesteri jellemrajzot a meghaltról. De ezt is csak azért, hogy megmutassa abban az életben az örökkévaló tanítást.

Minden beszéd textushoz kötött, textuson épült. Mintának is jók.

A IV. rész a segédlelkészek eljegyzése a Krisztus szolgálatára. Ha különben a könnyelmű eljegyzéseknek nem híve is a püspökünk, azt akarja, hogy minden kibocsátott segédlelkész legyen a lelkében Krisztus eljegyzett választottja.

Annyi örökigazság, gyakorlati tanács és szeretet árad ezekből a beszédekből, hogy még olvasva is hallja az ember a lágyan suttogó, vagy prófétai magaslátót elérő hangját a Püspök Atyának.

Ezekben a beszédekben annyira megtalálják a jelenlévő szülők a maguk küzdelmes történetüket is. Ők értik meg igazán, hogy atyai szeretettel beszél az, aki így tud beszélni.

A könyv ötödik része magyar kérdéseket tárgyal. Mindenik óriási kérdés, de a már említett nagy kérdések mellett ezek is megoldódnak.

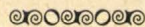
Mint ahogyan a gyülekezet pártján áll Szerzőnk, épen így a magyar nép pártján áll. Ritka ez a bátor hang, amivel a vezetőket ostorozza. Le kell hajlani a néphez, vezetni, szeretni kell és akkor lehet ezt a népet vezetni a csodálatos jövő felé.

Elszárkózik minden idegen eszme elől. Magyart a magyarnak. Nem szereti a végleteket. A tulás bűn, mondja. Hiszi, hogy a magyarság ügye Isten ügye. Ezért ébreszti a felelősséget és ezért tükrözi az arca a reményt, a diadalról való meggyőződést.

Ez a könyv tartalma. Ajándék, biztatás, vigasztalás.

Bibliai idézet jut eszünkbe: „Mily szépek a hegyeken az örömmondónak lábai...”

Ezt feleljük rá: köszönjük szépen. Áldassék az Isten.



A könyvön kép is látható. Temetőben a második templom.

Igen! Temetőben járunk, de templom mellett, templomban. Az Urral... Krisztus nyomában.

D. L.

A földbirtokreform rövid ismertetése.

Előadás az 1940. május 8-án tartott lelkesítő továbbképző konferencián.

Tartotta: Dr. Trócsányi József gazd. vál. elnök.

IV.

Előadásomban szándékosan elkerültem annak a nagy harcnak az ismertetését, amely az új törvény meghozatalát megelőzte, nemcsak azért, mert törvényhozásunk ezt a vitát egyelőre lezárta, hanem azért is, mert ennek a vitának az ismertetése könnyen felszínre vethetné a kérdésben jobbra vagy balra való állásfoglalásunkat s a politika mezejére vinné át a kérdésnek a megvitatását, amitől nekünk óvakodnunk kell. Azt azonban hangsúlyoznom kell, hogy hiu képzelgés volna azt hinni, hogy magában véve akár ennél a most meghozott törvénytől radikálisabb földreform is egyetemes orvosság volna a földünk népe nyomorának megszüntetésére és az agrár szociális kérdésnek a megoldására. Sőt meggyőződésem szerint hiába vesszük igénybe a szociálpolitikának sok más eszközt: a helyes adópolitikát, helyes munkabérlitikát, helyes gazdasági és értékesítési politikát. Mind nem változtatna ez azon a tragikus adott helyzeten, hogy a XX. században már egy országnak a gazdagságát, hatalmát nem a termő földjének a gazdagsága, hanem köszénben, kőolajban, ércben, ipari nyers anyagokban való gazdagsága, földrajzi helyzetének s közlekedési utainak szerencsés alakulása szabja meg. A tejjel-mézzel folyó Kanaán ma nem a termő földben van, hanem az ércben és köszénben gazdag hegyekben, kőolaj forrásokban, a tengeren és a tengeren át uralt gyarmatokban. Magyarország e feltételek hiányában agrár állam ma tulajdonképpen gyarmata az ipari államoknak s azoknak hallgatag protektorátusa alatt él. Egy agrár ország, mint amilyen mi vagyunk. még fejlődő, de mostoha viszonyok közt fejlődő ipar mellett is csak szerény nemzeti jövedelmet produkálhat s ebből a jövedelemeloszlás bármely igazságos rendén is csak szerény megélhetés juthat mindenkinek, messze az alatt a színvonal alatt, amelyet a nyugati államokban látunk s amelyet meggyőződésem szerint reménytelenül sóvárgunk. Nem állítom azt, hogy a haladásnak még csak a lehetősége sincs adva számunkra! Igen is, van! És ennek az egyik legbiztosabb útja a minél okoszerűbb, nagyobb tudáson felépült, megszervezett, a mainál minden vonalon érvényesítendő intenzívebb munka! Ha a földhöz juttatandók a juttatandó földben nem járadék forrást fognak látni, hanem a minél több s minél intenzívebb munkára adó alkalmat s ezt így fogják valóban kihasználni, akkor úgy a maguk, mint az ország boldogulását fogják szolgálni s életszínvonalukat is a mai felé tudják emelni. De létük, épügy mint mindnyájunké, akkor is csak a mainál valamivel nívósabb gyarmati lét lesz.

Én ma így látom Magyarország gazdasági helyzetét s ha ezek végiggondolása mellett felte-

— **Pataki Diákok Országos Szövetségének Budapesti Egyesülete** június hó 22-én, szombaton este fél 8 órai kezdettel a Kárpátia étterem különtermében (IV., Ferenciek-tere 7.) vacsorával egybekötött évi rendes közgyűlést tart. Öreg diákjaink pesti közgyűlésére ezúton is felhívjuk a figyelmet.

szem a kérdést, hogy van-e okunk rettegni a jövőt, arra csak azt felelhetem, hogy nincs okunk, mert mi mindnyájan együtt az Isten gyarmata is vagyunk és az Ő legfőbb protektorátusa alatt élünk. Ez a mi legnagyobb reménységünk és fundamentumunk.
(Vége.)

Gömöri református egyházak Tompá Mihály budapesti emlékművéért.

Nyilvános nyugtázás és köszönet.

Rabságból szabadult lelkünk boldog örömmel vette a hirt, hogy Gömör halhatatlan költőpapjának — ha nem érdeme szerinti sorrendben is — végre az ország szívében, Budapesten emlékművet emelnek.

Az esperesi hívó szóra csodálatosan nyitlak meg az apró, alig 100—200 lelkes kis gömöri református gyülekezetekben a szívek, hogy a virágregék költőjének szívük illatával áldozzanak.

Boldog örömmel jelenthetem, hogy nincs egyházmegyénknek egyetlen gyülekezete sem, amely szíve szerint ki ne vette volna részét az adakozásból. Boldogan jelentem az adakozás eredményét is, mely a hivatalos egyházmegye adományán kívül, 793 pengő lett.

Itt ezen a helyen hálás szívvel mondok köszönetet, egyházmegyénk lelkészeinek, tanítóinak, híveinek, hogy kérő szavamat meghallgatták és siettek szívük szerint hozzájárulni ahhoz, hogy az annyi nemes lélek szép óhajta válassza. De különösen kifejezem hálámat azoknak az apró gömöri református gyülekezeteknek, melyek erejüket meghaladó adakozásukkal, az Istennel, a virágokkal, madarakkal, gólyákkal társalkodni tudó szívük ritka nemességéről tettek tanubizonyságot.

Isten áldása és kegyelme nyugodjék meg a kegyes adakozókon, jutalmuk legyen a jótett feltett érzett megelégedés boldog öröme.

Az egyházak a következő adományokat adták:

Aggtelek 31.94 P	Rimapálfa 6.— P
Alsóbalog 9.— „	Imola 12.10 „
Alsókálósa 19.— „	Kelemér 21.50 „
Alsószuha 8.80 „	Gömörszöllős 13.30 „
Balogiványi 2.— „	Kövecses 1.— „
Bátka 15.11 „	Sajórecske 1.— „
Beje 10.— „	Sajószentkirály 1.— „
Óldalfala 5.50 „	Naprágy 11.83 „
Zsór 2.— „	Nemesmartonfala 8.53 „
Beretke 7.37 „	Nemesradnót 14.40 „
Berzété és filiái 22.20 „	Özörény 14.56 „
Feled 7.90 „	Páskaháza 9.50 „
Gortvakisfalud 8.70 „	Pelsőcz 13.78 „
Felsővály 12.— „	Putnok 5.— „
Gicze 16.— „	Ragály 5.90 „
Hanva 62.10 „	Trizs 6.60 „
Csizfördő 55.— „	Rimaszécs 6.60 „
Sajólénártfalva 14.60 „	Jéne 3.60 „
Harmacz 12.70 „	Zádorháza 2.— „
Hét 5.— „	Rimaszombat 35.— „
Jánosi 14.— „	Mezőtelkes 10.— „

Rozsnyó 10 — P	Szuhafő 1.72 P
Runya 25.25 „	Szutor 20.— „
Sajókeszi 11.34 „	Tornalja és filiája 10.— „
Sajólenke 6.71 „	Uzapanyi 6.— „
Serke 7.60 „	Balogtamási 5.— „
Rimasimonyi 38.80 „	Zádorfalva 12.10 „
Darnya 24.71 „	Zeherjeés filiája 10.— „
Hubó 5.13 „	Zubogy 17.13 „
Szalóczi 9.35 „	Zsip 6.— „
Vigtelke 10.85 „	Dulháza 2.80 „
Szkáros és filiái 10.— „	Balogujfalu 3.90 „

Összesen: 798.51 P

Kézbesítési díjak, portó, utalvány: 5.51 P

Maradvány: 793.— P

A begyűlt összeget a mai napon a szoborbizottság csekklapján beküldöttem.

Kelt Runyán, 1940. június hó 5-én.

Lenkey Lajos
ref. esperes.

Lelkészértekezleti gyűlés Felsőborsodban.

A felsőborsodi lelkészgyülekezet június hó 3-án tartotta f. évi értekezletét Miskolcon Gyűlésy István elnöklésével. A gyülekezeti teremben egybegyűlt lelképásztorok ajkain felzendült az ének: Jövel Szentlélek Uristen! Orbán József buzgó imádsága és a Pál apostol levele nyomán hirdetett bizonyágtevése után Gyűlésy István tartotta meg megnyitó beszédét, reámutatván az egyházi életünkkel kapcsolatos égető kérdésekre, melyekből kiteszik, hogy mit akar ezeken keresztül velünk az Isten. Az evangélizáció ébresztő munkája elől nem lehet kitérni. Kegyeletes szavakkal emlékezett meg Borsovai Lengyel Gyula és Pozsga József lelkész-társaink haláláról. Emléküket jegyzőkönyvünkben megörökítettük. Kedves szavakkal emlékezett meg a nyugalomba vonult Baczó Balázs lelkész-társunkról és szeretettel üdvözölte az új lelképásztorokat: Orbán Józsefet, Iglai Ferencet és Dabóczy Istvánt.

A vizsolyi Biblia 350 éves évfordulója alkalmából „A Károlyi Biblia népük lelkivilágában“ címmel Kövér Pál és Cserháti Zoltán tartottak előadást. Kutass Imre néhai Nagy Lajos volt tardonai lelkész-társunk felett mondott őt hűen megörökítő, mindnyájunk lelkét lebilincselő, élénk színekben gazdag emlékbeszédet, mely nekrológnak az egyházmegyei emlékkönyvbe való beírását közgyűlésünk elhatározta. „Népünk háziipara és az ezzel kapcsolatos pasztorális tennivalók“ címmel Berta István és Iglay Ferenc megszívlelendő előadást tartottak. „Az egyházfegyelem gyakorlása tekintetében kibocsátott egységes konventi utasítás tervezet“, tel kapcsolatban Svingor Jenő, Veres Károly és Dr. Komjáthy Aladár fejtették ki álláspontjukat. Közgyűlésünk javaslataikat, valamint a többi ORLE körkérdésekről tartott előadásokat az ORLE titkárságához terjeszti fel.

Értekezletünk meleg szeretettel köszöntötte az ülésünkön megjelent Tóth János esperesünket, valamint Egerházy Lajos Orjő igazgatót, aki időszerű

kérdésekről szólva, gazdagította tárgysorozatunkat. Esperes ur előadása, valamint a Molnár Pálé a következő ülésünkre maradt.

A pénztári számadás bemutatása után a gá-

lyarabok énekének dallamain és az elnök búzgó imájának szárnyalásán mégegyszer Istenhez emel-
tük lelkünket, s az ülés véget ért.

Cserháti Zoltán értekezleti jegyző.

A tapolcai konferencia. A tapolcai konferenciát Isten segítségével **június 26-án**, szerdán fogjuk megtartani. A konferencia kezdete d. e. 10 óra. Mindazok, amiket a mult alkalommal tudnivaló képpen közzé tettünk, érvényben vannak és mindazokra számítunk, akik már jelentkeztek. Kérjük a lelkésztestvéreket, szíveskedjenek a meghívást gyülekezeteikben megismételni és mindent elkövetni, hogy a hívogatás a szívekhez eljusson. Az újabb jelentkezéseket jún. 23-ig kérjük. Püspök úr nevében: **Svingor Jenő** e. ker. missziói előadó.

H I R E K

— **Évzáró ünnepélyek a főiskolában.** A főiskola évzáró ünnepélyét június 20-án, csütörtökön tartja. Reggel 9 órakor relief-leleplezés, 10 órától istentisztelet a városi templomban, utána 11 órakor évzáró ünnepély és jutalmak kiosztása az Imateremben. Délután 4 órai kezdettel ifjúsági évzáró-ünnepély. Este kb. 6 órától az évvégi oszjályzatok kihirdetése. Az osztályzatok kihirdetése után mehetnek csak haza a tanulók.

— **Főiskolai igazgató-tanács.** Június hó 20—21-én lesz Sárospatakon a főiskolai igazgató-tanács gyűlése.

HIVATALOS RÉSZ.

2064/1940. **XX. sz. Körlevél.**

Lelkipásztor testvéreimhez.

1. A tapolcai konferencia új határidejéül **június 26-át, szerda d. e. 10 órát tűztük ki.** Szeretettel kérem lelkipásztor testvéreimet, hogy gyülekezeteikben hirdessék meg kathedráról is a konferencia új időpontját. Mindenkit szeretettel hívunk és várunk.

2. Isten segedelmével megértem azt, hogy a kerület által kiadni rendelt új könyvem: **Krisztus Nyomában** címen a hét végére kikerül a nyomdából. A jövő héten küldjük el hivatalomon keresztül minden gyülekezethez annak egy-egy példányát. Meg van a reménységem arra nézve, hogy június 21-re minden lelkipásztor megkapja könyvemet.

Ha volna olyan gyülekezet, amelyik kézbesítési tévedés miatt nem kapná meg június 22-ig, szeretettel kérlek benneteket, hogy az ilyenek **június hó 23-a körül értesítsék a püspöki hivatalt arról, hogy a küldemény nem érkezett meg.**

Atyafiúi szeretettel:

Miskolc, 1940. június 12. *Farkas István*
püspök.

III. sz. esperesi körlevél.

F. évi június hó 6-án Ungváron tartott közgyűlésünk 8. számú határozatával szavazást rendelt el: 1., esperesi állásra, 2., 3 papi tanácsbíróra, 3., 2 világi tanácsbíróra, 4., egyházmegyei ügyészre, 5., egy világi aljegyzőre és 6., egy egyházmegyei tanító képviselőre. A szavazatok beadásának határideje f. évi június 26. A szavazás a fenti csoportosítás szerint 6 különböző

szavazó lapon történjék és lelkész, gondnok, 2 presbiter aláírásával és az egyház pecsétjével ellátva küldendő be az esperesi hivatalba. Az egyházmegye határozatának intenciója értelmében kérem az egyházak presbitériumait, hogy a 2—6 számú állások betöltésénél első sorban a kárpátjai egyházmegye-rész érdemes vezetőire gondoljanak.

Ugyancsak tudatom, hogy az egyházmegyei közgyűlés határozata szerint a lelkészi stóla a következőképpen állapítottak meg: predikációs temetésért 8 P, imádságos temetés 4 P, esketés hirdetéssel együtt 8 P, keresztesítés 2 P, anyakönyvi kivonatok ára 2 P, kántori stóla: temetésért a lelkészi stóla fele. Szeretettel szolgáljuk: *Kőműves Sándor* h. esperes.

A tornagörgői református elemi népiskola iskolaszéke pályázatot hirdet az eltávozás folytán megüresedett III-ik tanítói állására. Javadalom: Tiszán készpénzfizetés, államsegély által kiegészítve a törvényes magasságra és lakás természetben, esetleg lakpénz. Kötelessége a kijelölt osztályok vezetése, kántor és lelkész helyettesítése, a belmissziói munkában való segédkezés. Pályázati határidő 1940. július 21. Az állás szeptember 1-én foglalandó el.

Alsó és felsőzempléni lelkipásztor- és tanító-testvéreim, a gyülekezetek férfi és női munkásait szeretettel hívom konferenciára. Konferenciánk helye Ladamóc és Kisbári közötti Hatfa fürdő. Ideje július 1—C-ig. A konferencia részletes programját június 30-án megjelenő Sárospataki Ref. Lapokban közöljük. A konferencián napi ellátás és szállás 2 P. Résztvenni szándékozók jelentkezésüket június hó 23-ig Főző László ref. lelkész Vajdácská címre küldjék be. Szíves köszöntéssel a viszontlátásig *Ungváry Erzsébet testvér*, Ref. Női Tábor titkára.

— **Figyelmeztetés.** A főiskolai igazgatóság figyelmezteti a tanítató szülőket, hogy az összes iskolai díjakat közvetlenül a főiskolai pénztár címére küldjék utalványon., vagy a főiskola csekk-számlájára fizessék be. Csekk-számla száma : 42.814. A küldött összeg rendeltetése pontosan megjelölendő.

Szerkesztői Szenetek. S-r J-ó. R-n. Azt üzenem Neked, hogy én az ügyet nézem : hinc mutatio verborum. — L-g I-n. N-j. Kétségtelenül igaza van. De tessék az esperes úrhoz fordulni. Ott intézhető el az ügy. Szíves üdvözet. — Többeknek. A lehető legrövidebben kell írni.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel a könyvnyomtatás feltalálásának 500. esztendőjében Sárospatakon.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: **DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN,
DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF**

TARTALOM: *Tárczy Árpád*: Közigazgatói jelentés (Részlet.) — *Csomár Zoltán*: Az ungi egyházmegye közgyűlése. — *Komjáthy Aladár*: Nyilatkozat. — Hírek. — Hivatalos rész.

Közigazgatói jelentés az 1939—40. iskolai évről.

Elmondotta a főiskola 1940. június 20.-i évről
ünnepélyén Tárczy Árpád gimn. és közigazgató.

(Részlet.)

Zavaró körülményekkel bőven teletüzdelt tanév zajlott le mögöttünk. A kifürkészhetetlen isteni gondviselés egy újabb világéget engedett megérni. Recsegnek-ropognak a világ egész berendezésének anyagi és szellemi eresztekei és ma még senki sem mondhatja meg, hogy nem dől-e önmaga-ásta sirjába, vagy nem roskad-e az önmaga gyújtotta világégés pernyéjébe az emberi kultúra.

Mélyen Tisztelt Közönség! Amidőn a tanév elején munkához fogtunk, határozott cél felé futottunk; tudtuk, mit akarunk, tudtuk mit kell tennünk, hogy célunkat, eszményeinket elérjük, vagy legalább megközelítsük. A céltól el nem tértünk, haladtunk a Főiskola tradícióitól megszentelt és megjelölt uton s ma hálaival telve mondjuk: *Mindeddig segített bennünket az Ur!* Azonban ennek dacára állandó problémák közt éltünk s ezek megoldását illetően a becsületes szándékokat nem tagadhatja meg tőlünk senki különösen a tekintetben, hogy mindezek egyházunk és nemzetünk iránti szeretetből többletmunkát jelentenek tanárra s tanítványra egyaránt. De nyugodt lélekkel jelentem ki azt is, hogy a szorosán vett iskolai munkát elsősorban igyekeztünk minden vonatkozásában jól elvégezni. Itt állunk most a tovatűnő tanév mesgyéjén s könnyfátyolos szemmel tekintünk vissza a fájó s hátatelt szívvel az édes emlékekre, eseményekre s bizakodó és megújuló reménységgel a megoldásra váró problémákra.

Csordultig telt fájdalommal és megdöbbenéssel a lelkünk, amikor az általunk oly nagyrabecsült és őszintén szeretett főigazgatónak, *dr. Tamedly Mihálynak* halálhírért közölte velünk a főigazgatóság. Sirattuk az elhunytban Főiskolánknak és mindnyájunknak megértő, együttérző barátját, aki varázslatos

egyéniségének egész melegét árasztotta reánk s lelkének drága gyöngyeit szórta közöttünk, valahányszor itt megjelent.

Kegyelettel emlékezünk meg a patriarcha kort megért id. *Szüts István* ungi esperes elhunytáról, aki főiskolánk igazgatótanácsosa volt a világháború előtt s akinek a főiskola 400 éves jubileumán elmondott beszéde mint hitvallás cseng ma is fülünkbe. Halottaink siri álma legyen csendes, emléküket el nem muló kegyelettel őrizzük.

Örömmel említjük azonban meg, hogy jól esett mindnyájunknak az elismerés, amely *vitéz Ujváry Lajos* h. főigazgatónak tanügyi főtanácsosi és amely *Dávid Zoltán* g. tanárnak c. igazgatói kiténtetésével jutott. Két generációt képviselnek ők a pedagógia szféráján, lelküket azonban a jobb magyar jövő szolgálatáért ugyanazok az eszmények hevítik. Isten gazdag áldása legyen életükön és további munkájukon.

Örömmel emlékezünk azonban meg, hogy jól esett mindnyájunknak az elismerés, amely *vitéz Ujváry Lajos* h. főigazgatónak tanügyi főtanácsosi és amely *Dávid Zoltán* g. tanárnak c. igazgatói kiténtetésével jutott. Két generációt képviselnek ők a pedagógia szféráján, lelküket azonban a jobb magyar jövő szolgálatáért ugyanazok az eszmények hevítik. Isten gazdag áldása legyen életükön és további munkájukon.

Örömmel emlékezünk azonban meg, hogy jól esett mindnyájunknak az elismerés, amely *vitéz Ujváry Lajos* h. főigazgatónak tanügyi főtanácsosi és amely *Dávid Zoltán* g. tanárnak c. igazgatói kiténtetésével jutott. Két generációt képviselnek ők a pedagógia szféráján, lelküket azonban a jobb magyar jövő szolgálatáért ugyanazok az eszmények hevítik. Isten gazdag áldása legyen életükön és további munkájukon.

ról az Értesítő fog beszámolni; meg kell azonban említenem *F. C. Fergusson* angol tanár urat, a *British Council* megbizottját, aki a válás- és közoktatásügyi miniszterium tudtával látogatta meg intézetünket *dr. Baranyay Zoltán* külügyminiszteri tanácsos társaságában, hogy gimnáziumunk angol-tagozatát tanulmányozza.

Rendkívül mozgalmas és páratlan eseményekben gazdag esztendő folyamán ismételt felvetődött lelkünkben a nemzeti és főiskolai vonatkozásban aktuális kérdés: *mivé leszünk; közelebb állunk-e nemzeti céljaink megvalósulásához, mint a tanév elején?* Nem kétséges előttünk, Mélyen Tisztelt Közönség, hogy magyar vonatkozásban Isten malma nekünk dolgozott. E világhatalmasztrófa robaján át is éreztük az események motiváló és formáló hatását nemzeti problémáink megvalósulása terén; világosan áll előttünk, hogy minél inkább össze tud fogni minden rétegében egy nemzet, annál több az ereje. A lelki egység munkálását nemzeti vonatkozásban ezért tartottuk elsődrendű kötelességünknek az elmúlt tanévben is. Az a *tehetségkutató munka*, mely pár évvel ezelőtt spontán és feltűnés nélkül indult meg a Főiskolában, ennek a célnak a szolgálatában állott kezdettől fogva. Ma már ott tartunk Isten kegyelméből, hogy más intézetek is erre az útra léptek s hisszük, hogy ennek további áldásos következményei lesznek, hiszen magas fórumokon is felfigyeltek Főiskolánknak a kísérletezés nehézségein már túlnőtt kezdeményezésére. *A magunk részéről vigyázzunk arra, hogy magunkat csak eszközöknek, Isten alázatos eszközeinek tekintsük e kérdés további szolgálatában.*

Ugyanez a gondolat hozta létre Főiskolánkban az immár 4 éves *multra* visszatekintő *Népfőiskolát*; ha valahol, úgy ebben a vonatkozásban különösen igaz, hogy a név nem fejezi ki a tartalmat; a lényeg azonban az, hogy országunk különböző részein erőfeszítések indultak, hogy a pataki kezdeményezést kövessék. Az egészséges irányban fejlődő falumunkának áldott fókuszai lesznek ezek a népfőiskolák valláskülönbség nélkül, *ha a tiszta evangéliumi légkört biztosítani tudják a vezetők azokban.* Ma különösen meg kell ezt az alapvetet szivlelni, mert az egyház, vagy az egyházak épp ezeken keresztül tudhatnak áldott magvakat elhinteni a sokfélekep veszélyezettett, sőt kisajátított népi humuszba.

A népfőiskolai munka pompás előkészítője s másrészt kiegészítője a *regős-munka*. A hamisítatlan magyar dal varázsa nemzeti missziót tölthet be bizonyos vidékeken, de ha nem is kell kifejezetten ilyen természetű missziót végeznie, elvitathatatlanul a lelki egység kiformalásának hatásos eszköze. Nem mi állapítjuk meg, hogy ezen a téren is jóhíre van Főiskolánknak.

Nemzeti és pedagógiai szempontból felbecsülhetetlen értéket jelent ma már a magyar *cserkészmozgalom*, amely a társadalom min-

den rétegének fiaiból választja ki fiait. Szerencsés az az iskola, ahol kitűnő cserkészcsapat működik megfelelő vezetéssel; nevelői hatása meglátszik az egész intézeten. E tekintetben elismeréssel emlékezhetünk meg úgy teológiai, mint a tanítóképzőintézeti és gimnáziumi cserkészcsapatról. A kassai cserkészkerület legutóbbi nagy akadály-versenyén elért eredmény a legékesebb bizonyosság cserkészeink jó vezetése és felkészültsége mellett.

E sokrétű népi- és nemzeti munka önként kínálkozó hatásai méltán vetették fel azt az eszmét, hogy vajjon nem lehetne-e nemzeti tradíciók ezerféle szálával és emlékével átszőtt pataki főiskolának *nemzetiségi viszonylatban* is áldott missziót juttatni.

Anyagi okok meggátolnak minket a kezdeményező lépések tételében, hiszen fajtánk gyermekeinek is képtelenek vagyunk egyelőre kellő mértékben internátusainkban elhelyezést biztosítani, azonban érezzük, hogy Patak sikerrel tudná vállalni és megoldani e nemzeti misszióból is a reá eső részt.

Ha valaha, ma különösen áll az az igazság, hogy egy nagyobb közösség az eszményei és tradíciói síkjában jelentkezik a maga valóságában s azokból érthető meg teljesen. A pataki főiskola tradícióiban is kimeríthetetlen erőforrások lakoznak s az evangéliumi alapon álló nemzeti megújodáshoz is ezekből nyerhet újabb és újabb, a kor követelményeit szem előtt tartó és kielégítő missziót. Ezért tud a pataki főiskola konzervatív és modern lenni egyidőben, ezért nem kövesedik meg a pataki lélek és mer — generációk lelkének lüktetését megérezve — kezdeményezni és új utakat kitaposni a forradalmiság minden áron való újítási-akarása nélkül.

Mélyen Tisztelt Közönség! Már maga az a tudat, hogy tisztán látjuk feladatainkat, ségtségünkre van abban, hogy hibáinkat, hiányainkat pótoljuk, kiküszöböljük. Ez a törekvés elevenen él itt mindnyájunkban, különösen ma, amidőn az egész világ sötét felhők árnyékában él. Tisztában vagyunk azzal is, hogy ifjúságunk lelkét ki nem mondottan is megüli a bizonytalan jövő, de a velük együtt érző lelkek látják és átérzik problémáinkat. Pályaválasztási vívódásaik nem hagynak hidegen bennünket, szeretnénk segíteni rajtuk, épp ezért állítottuk szülői értekezleteinket az elmúlt tanévben pályaválasztási problémák szolgálatába, azért adtunk alkalmat szakembereknek arra, hogy speciális kérdéseket tárjanak fel ebben a vonatkozásban az ifjúság előtt; ezért tettünk lépéseket illetékes helyen pályaválasztási kérdések megoldása tekintetében. Egy biztos, nyugodt jövő képe másképpen formálná nemcsak a pataki, de az egész magyar ifjúság lelkét; meg vagyunk tehát győződve, hogy a mi legfőbb feladatunk adott körülmények között az, hogy puritán tradíciók útját mutassuk ifjúságunknak, hogy ezeket az átmeneti időket zökkenő nélkül átélje.

Az ungi egyházmegye közgyűlése.

Az ungi egyházmegye alkotó tagjai folyó hó 6-án közgyűlésre ültek össze Ungváron, Ujlaky Sándor legid. tanácsbíró espereshelyettes és Nyomárkay Sándor e. m. gondnok elnökelete alatt.

A közgyűlés reggeli istentisztelettel kezdődött, melyen Ruszka Zsigmond hitoktató-lelkész szolgált. Majd a közgyűlés alkotó tagjai a ref. ott-hon helyiségében gyűltek össze, ahol Ujlaky Sándor imádsága után Nyomárkay Sándor gondnok tartotta meg időszerű, általános érdeklődéssel kísért megnyitó beszédét, melyben kegyelettel emlékezett meg a közelmúltban elhunyt ősz vezérünk-ről: *Szücs István* esperesről, aki 32 évig kitartott posztján és lényéből folyó rendszeretettel, biztos kézzel vezette egyházmegyénk ügyeit az utolsó pillanatig, amikor kötelességteljesítése közben szerzett betegségében érte utól a halál. Az elhunyt ősz vezér emlékének a közgyűlés tagjai egy percnyi felállással áldoztak.

Szeretettel köszöntötte beszéde során a kárpátaljai egyházkerületben 17 év óta külön élt és első közös gyűlésen résztvevő, volt kárpátaljai ungi egyházmegye kiküldöttjei. Indítványozza a közgyűlésnek, hogy e beolvadt egyházmegye volt elnökségét: *Komjáthy Gábor* esperest tiszteletbeli esperessé, *Egry Ferenc* gondnokot tiszteletbeli gondnokává válassza meg. Közgyűlés az indítványt egyhangulag elfogadta. Szeretettel üdvözölte az egyházmegye nevében lelkes világi papunkat: *dr. Kiss Bálint* egyházmegyei ügyészt, kir. körjegyzővé kinevezése alkalmából.

Megnyitó beszéde további során kihangsúlyozta evangéliumi közösségünknek dinamikusabbá, aktívabbá tételét a közéletben, hol a minden lelki tevékenységet megbénító világfelfordulással kapcsolatosan kétszeres szükség van az egyházi építő munkára. Abban a reményben, hogy minél előbb elkövetkezik ref. egyházunkra és magyar nemzeti életünkre Isten termékenyítő és békét sugárzó napja, a gyűlést megnyitja.

A tárgysorozati pontok letargyalása kapcsán a közgyűlés június 26-iki határidővel szavazást rendelt el a megüresedett esperesi állásra, valamint a kárpátaljai ungi egyházmegye beolvadásával szükségessé vált egyházmegyei tisztségekre.

Tájékoztatás és egyöntetűség szempontjából szükségesnek ítéljük az elrendelt választásokkal kapcsolatosan megjegyezni, miszerint egyházmegyénk közvéleménye az esperesi tisztségre Ujlaky Sándor bajánházi lelkipásztort, papi tanácsbírói tisztségre Gencsy Béla szürtei, Nagy Sándor kisgyőci és Györke Endre tisztaágteleki lelkipásztorokat, világi tanácsbírói tisztségre Kiss Bálint nagykaposi kir. körjegyzőt és Köszörű Károly ungvári főszolgabíró, világi jegyzővé Fodor Béla ungvári építészmérnököt, ügyésszé Leskovits István ungvári ügyvédet és tanítóképviselővé Kormos Gerő ungvári ref. kántortanítót ajánlja az egyházmegye gyűlekezeteinek fegyelmébe.

Megállapította a közgyűlés, miszerint a legközelebbi kerületi gyűlésre Gencsy Béla és Csomár Zoltán jegyzőket küldi ki az egyházmegye képviselőjében. Több bírósági ügy letárgyalása után a közgyűlés délután 5 órakor „Mindig velem Uram” kezdetű ref. himnusz eléneklésével véget ért.

Csomár Zoltán
e. m. jegyző.

Nyilatkozat.

E lapnak valamelyik februári számában egy hirdetményt tettem közé, amelyet vitéz Csia Sándor Máv igazgató-főorvos bizonyos egyesületekre sértőnek talált s egy baráti-testvéri hangú levélben magyarázatot és elégtételt kért. Én hirdetésem valódi intencióját feltárva, hogy tudniillik református anyaszentegyházunk szellemében és annak a módszerei szerint dolgozó munkatársat kerestem, — azt készséggel megtettem. Sőt most a nyilvánosság előtt is megismétlem, hogy sem megbotránkoztatni, sem bántani senkit nem volt szándékomban. A Bethánia, Mekdsz, C. E. és Oxfordi Mozgalom tagjai csak így értelmezzék hirdetményemet s abban sértő szándékot ne lássanak.

Vizont a felmerült esettel kapcsolatban a testvéri egyetértés munkálása érdekében arra kérem vitéz Csia Sándor Máv igazgató-főorvost és akiket illet, hogy a maga körében ő is vigyázzon és az érdekeltek is vigyázzanak arra, hogy az említett egyesületek és mozgalmak tagjai ne mellőzzék egyházunkat s legbensőbb és legsajátosabb szellemét félreérthető magatartással ne érintsék, sőt sokkal inkább velünk együtt teljes testvéri közösségben szolgálni igyekezzenek.

Pl. falumban történt néhány évvel ezelőtt, hogy az evangélikus egyház vendégeként megjelent két református ember, az egyik a Bethániának volt a vezetőembere, a másikat a Mekdsz nevelte. Hangsúlyozom lakóhelyemen megfordultak, de még annyit sem kérdeztek, van-e itt református gyülekezet? Hát az egyesületi kötelék erősebb, mint az egyházi? Hát egy egyesületi ref. vallású ember közelebb áll az evangélikushoz, tisztán csak azért, mert az a Bethániának, vagy a Mekdsz-nek volt a tagja? Engedelmet kérek, de ez az eljárás nem folytatható. Amíg a Bethánia, Mekdsz, C. E. és Oxfordi Mozgalom részéről ilyen ferde helyzeteket látok az anyaszentegyházzal szemben, addig indítatva érzem magamat, hogy megválogassam munkatársaimat és addig még egyházunk nagyjainak példaadása sem tud arra bírni, hogy a Bethániával, Mekdsz, C. E.-vel és Oxfordi Mozgalommal szemben a felfogásomat megmátsám. Az egyház mindenekelőtt és az egyházon kívül nincs másra szükségem. Ezt vallom megingathatatlanul, erős kálvinista hittel.

Ózd, 1940. június 17-én. *Komjáthy Aladár.*

Biztosította már vetését jégkár ellen? Jégbiztosítását az ORJÓ-n keresztül adja fel. Miskolc, Kossuth-u. 20.

— **Értesítés.** A június 26-ra kitűzött tapolcai konferencia a folytonosan tartó nagy esőzések miatt újra elmarad. Kérjük a lelkipásztorokat, hogy ezt vasárnap a szószékről is hirdessék ki.

HIREK

— **Sárospataki főiskolánk évzáróünnepélyét és igazgató-tanácsi gyűlését** június hó 20-án, illetve 21-én tartotta. Tudósítást a legközelebb adunk.

— **Szavazatbontás.** A felsőborsodi egyház-megye szavazatbontó bizottsága június 15-én bontotta fel, az egyik világi tanácsbírói és a világi jegyzői tisztség betöltésére beadott szavazólapokat. Világi tanácsbíróvá: *Dr. Jalsoviczky Zoltán* miniszteri tanácsos, a borsodi egyház főgondnoka egyhangulag, világi jegyzővé: *Héczey Ferenc* vadnai községi jegyző, nagy többséggel választott meg.

— **Érettségi vizsgálatok a gimnáziumban.** Az érettségi vizsgálatok június 3—8-a között folytak le. Kitüntetéssel érettt 3 tanuló (6·4%), Prónay Gábor, Szabó Levente, vitéz Kiss Elek, jelesen érettt 7 tanuló (14·9%), jól érettt 17 tanuló (36·2%), érettt 13 tanuló (27·6%), 1 tárgyból bukott 7 tanuló (14·9%).

— **Kérjük lelkipásztortestvéreinket,** hogy tudassák a Sárospatakon tanuló diákokkal és azok szüleivel, hogy az internátusi felvételek és a nyert jótétemények teljes jegyzékét a Sárospataki Református Lapok jövő száma fogja közölni.

— **Dr. Harsányi György** ref. egyetemes konventi fogalmazó, b. e. Harsányi István volt theol. professzor fia, a b. e. Radácsi György unokája az egysegés bírói és ügyvédi vizsgát kitüntetéssel letette.

— **Magánvizsgálatok a gimnáziumban.** A magánvizsgálatok június 1, 3, 4 és június 11, 12 és 13-án voltak. Magánvizsgálatra jelentkezett összesen 28 tanuló, ezek közül sikeresen vizsgázott 23, nem sikerült a vizsgálata 5 tanulónak. Sikeres különbözeti vizsgálatot tett 2 tanuló.

— **Uj doktor.** Maller Sándor sárospataki főiskolánk gimnáziumi tanára a debreceni Tisza István tudományegyetem az angol nyelv és irodalomból, mint főtantárgyból és a magyar nyelv és irodalomból és a pedagógiából, mint melléktárgyakból bölcsészeti tudományi doktorátust szerzett.

— **Diákkiállítás színes, gazdag gyűjteménye** gyönyörködtette a napokban az ifjúsági munka kedvelőit. Rajzok, fényképek és bélyegek értékes sorozata volt kiállítva. A diákok ügyességét és Ablonczy György, Bálint József, dr. Jakó János és Zana István irányító munkáját dicséri a jól sikerült kiállítás.

— **A gimnázium testnevelési bemutatóját** június 9-én, vasárnap délután 3 órai kezdettel tartotta meg. A pompás testnevelési bemutató Szabó Károly testnevelő tanár szakavatott munkájának az eredménye.

— **Cserkész tábor.** A 134. sz. Hegyaljai Erő Cserkészcsapat nyári táborozását a Rozsnyó melletti Úgyvédek rétjén tartja.

— **Középkolász diákokat** Miskolcon elfogad teljes ellátásra dr. Enyedy Andor lelkipásztor, Miskolc, Palóczy utca 35.

— **Erdélyi Dezső:** Tompa vallásossága c. munkája megjelent. Birálatára rövidesen sort kerítünk.

— **Köszönetnyilvánítás és nyugtázás.** Alulírott úgy a magam, mint sok bajjal és gonddal küzdő, építkező kis egyházam nevében mélyszéges és hálás köszönetet mondok alantírt egyházaknak és azok vezetőinek, hogy nehéz helyzetünkben alanti összegekkel siettek támogatásunkra: 1. *Alsózsolca* (perselypénz) 26·80 P, 2. *Igrici* (gyűjtés) 140 P, 3. *Nemesbikk* (gy.) 44·10 P, 4. *Miskolc* (pp.) 81 P, 5. *Alsóborsodi egyházmegye* Baldácsy a. és mások címen 119 P, 6. *Mezőkeresztes* (gy.) 88·10 P, 7. *Diósgyőr* (adomány) 100 P. Hejőszalonta, 1940. június hó. *Takács Mihály* lelkész.

HIVATALOS RÉSZ.

Meghívó.

Az alsóborsodi református rendes, hitoktató és s. lelkész testvéreimet július 3-án (harmadikán) d. e. 9 órakor Pereces bányatelepen az imaházban tartandó lelkészértekezleti gyűlésre szeretettel meghívom. Vonat a vasgyári állomásról 8 ó. 10 p.-kor, ha valaki erről lekézne: 10 ó. 10 p.-kor indul, d. u. visszafelé több alkalommal lehet jönni. Szerény közebedről gondoskodunk. Esetleges indítványok a gyűlés előtt legalább 3 nappal az elnökhöz írásban nyújtandók be. Testvéri szeretettel:

Alsózsolca, 1940 jun. 17.

Román Ernő
lelk. egyesületi elnök.

Pályázati hirdetés.

A vigtelkei ref. egyház Iskolaszéke pályázatot hirdet a nyugdíjazás folytán megüresedett kántortanítói állásra. Javadalom: 1. Lakás, mellékhelyiségek és kert. 2. 6 (hat) m. hold szántóföld és rét. (A szántóföld, mely kb. 3 m. hold 1942 őszéig bérbe van adva évi 233 P-ért. 3. Kézpénz: 88·57 P. 4. 10 m. fa beszállítva. 5. 4 drb. szarvasmarha- és szabad sertéslegeltetés. 6. Fizetkiegészítő államsegély. — Kötelesség: I.—VIII. osztályok tanítása, kántori teendők végzése, énekkar vezetése, szükség esetén lelkész helyettesítése, mindenféle belmiszsiói munkában segédkezés. Az állás szept. 1-én foglalandó el. Pályázati határidő július 27. Korteskedés kizáró ok. Bemutatkozási költséget és költözködési segélyt nemfizethet az egyház. A választás felsőbb hatóságok jóváhagyásával vállalik jogerőssé. — Szabályszerűen felszerelt, válaszbélyeges kérvények az előző viselkedés igazolásával ellátva a *vigtelkei ref. Iskolaszék címére küldendőek: Szalóc, up. Berzete. Gömör megye.*

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel a könyvnyomtatás feltalálásának 500. szüzetidejében Sárospatakon.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNEI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNEI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: **DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN,
DR. ÚJSZÁSZ KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF**

TARTALOM: *Svingor Jenő*: Az evangélikáció gyakorlati szempontjai. (Folyt. és vége köv.) — *M. J.*: A sárospataki főiskolai igazgatótanács gyűlése. (Folyt. és vége köv.) — *M. J.*: Diákjótétemények a sárospataki főiskolában. — Lelkészebeiktatás Alsómihályiban. — Hírek. Hivatalos rész. Szerk. üzenetek.

Az evangélikáció gyakorlati szempontjai.

Nem szorul többé bizonyításra, hogy az u. n. evangélikáció is hatalmas fegyver egyházunk birtokában Istentől rendelt hivatása teljesítésében és céljai elérésében; de mert nagyon is ujszerű, sokak előtt ismeretlen, úgy érzem, jó munkát végzek, ha egy kissé megpróbálom gyakorlati szempontból megvilágítani az itt felmerülő kérdéseket.

1. *Mit ad az evangélikáció?* Kizárólag az evangéliumot. Tévedés azt hinni, hogy itt párbér miatt hadakozó gyülekezetek elcsendesítésére találunk orvosszert, vagy szociális kérdéseket oldunk meg egyik napról a másikra. Három vagy négy napon keresztül kizárólag evangéliumot hirdetünk ennek az evangéliumban vérszegény világnak, azaz hogy a világ egy piciny töredékének: egy református gyülekezetnek. Isten keresi a te bűnös szívedet, mert Fiának vérevel tisztára akarja mosni, meg akar téged magához téríteni: ez az evangélikáció egyetlen tárgya. Tehát nem lehet például ilyen tárgyakról evangélikálni: Munka és hit; Munka és remény; Munka és szeretet, mint azt valamelyik egyházi lapban olvastam. Evangélikációs beszédet csak a Jézus Krisztus keresztjéről, vagy azzal kapcsolatban lehet mondani. Harangot szentelni, főgondnokot iktatni, kulturházat avatni sem lehet evangélikációs alapon, még úgy sem, hogy beírom a műsorba: evangélikációs előadást tart X. Y. tanácsbíró; az evangélikáció igen nagy dolog; egy gyülekezet napokig oda van állítva az Isten és Sátán közt világteremtése óta folyó harc legkülső lövészárkába, az Ige fergeteges pergőtüzébe. Iszonyú bennső meghasonlások, Kereszt és kárhozat közti döntések támadnak és jutnak megoldáshoz egy sereg emberi szívben, akik az evangélikáció végén úgy járnak kelnek a világon még jóideig, mint akik nagy betegségből lábadoznak.

2. *Ki végezze az evangélikációt?* Csak akit Isten küldött erre a munkára. Honnan tudod te, hogy téged az Isten küldött? Kérdezd meg a szívedtől. Emberi erő tisztára elégtelen erre a mun-

kára. Én már végigharcoltam egy pár gyülekezetben ezt a harcot s tudom a magam tapasztalatából, micsoda mondhatatlan szorongás, halálos csüggedés az evangélikátor minden perce, mikor nem érzi az Isten Lelkének különös segítségét. Minden szó elveszett, célját tévesztett, ami nem Isten Lelkén izzik keresztül. Mikor az ember a beszéd végére ér, mily kétségbeesetten borul rá Isten kezére: mentse meg ebből az órából és ebből a munkából, ami megmenthető és cselekedje, hogy az Ige mégis csak célba találjon és elvégezze azt a munkát, amit én — úgy látszik — hasztalan próbáltam elvégezni. Ki végezze az evangélikációt? Isten. Más senki ezen a világon el nem végezheti. És akik vállalkoznak rá, sok szívbéli szorogással és sok imádság után, hogy eszközei lesznek ennek a munkának, egy pillanatra el ne tévesszék szem elől, hogy ők csak nyomorúságos szerszámok.

3. *Az evangélikáció miképpen végeztessék?* Lehetőleg ketten menjenek ki a gyülekezetbe, két igen jó barát, két igen jó testvér. Roppant szükség van egyiknek a másik támogatására. De valóban olyanok menjenek, akik tudnak és szoktak egymásért imádkozni. Aztán az egyik engedje át a vezetést, a fő szerepet feltétlenül a másiknak. Ugy értem, hogy a csoportonként való foglalkozásban vegyék ki mindketten a részüket, de az együttes evangélikációt csak az egyik végezze, első nőtől az utolsóig. Ezt mivel indokolom? Azzal, hogy még a legmélyebb lelkiségben élő emberek is teljesen önálló, különböző, halhatatlan lelkek és kizárt dolog, hogy a lelkek közt árnyalati különbségek föl ne merüljenek; Isten Igéjének pedig, ha valahol, úgy az evangélikációban töretlen egységben, a disszonancia leghalványabb árnyalata nélkül kell hatni. A csoportonként való foglalkozás nemek és életkorok szerint különíti el a gyülekezetet és lehetővé teszi, hogy az egyes lelkek megnyilatkozzanak; ugyanezért minden körülmények közt találni kell alkalmat a gyermekek, fiúk, leányok, férfiak, nők, esetleg a presbiterek egybegyűjtésére. Sőt magános beszélgetésre is biztosítani kell az alkalmat. Szerintem az is fontos, hogy az evangélikáció ingyenessé tétessék. Legalább egyszer és épen

ebben a dologban igyekezzünk megközelíteni a bibliai parancsot: Ingyen vettétek, ingyen adjátok. Az evangélikátor szerény kiadásait az egyházmegye vagy a gyülekezet, vagy a kettő együtt könnyűszerrel megtérítheti.

Folyt. és vége köv.

Svingor Jenő

A sárospataki főiskolai igazgatótanács gyűlése.

Junius hó 21-én tartotta ugynevezett nyári gyűlését sárospataki főiskolánk igazgatótanácsa, mely egyuttal a ref. tanítóképzőintézet igazgatótanácsa is, *Janka Károly* főiskolai lelkeszi gondnok és *Bernáth Aladár* v. igazgatótanácsos elnöklete alatt. *Dr. gróf Bethlen Pál* főiskolai v. gondnokot éppen ezekben a napokban felsőházi hivatali elfoglaltsága akadályozta a Sárospatakon való megjelenésben. Néhány igazgatótanácsos szintén kénytelen volt távolmaradni a gyűlésről. Sajnálattal nélkülöztük őket.

A gyűlés először az egyetemes főiskolai ügyeket intézte. Előadó volt *Tárczy Árpád* közigazgató.

Mély részvétellel örökölte meg a gyűlés *Tamedly Mihály* főigazgató emlékezetét. Az egyházkerületi elnökség és a gondnokság hivatalos látogatásáról jelentés megy egyházkerületünk elé. *Halász Dénes* gimn. tanár nyugalomba vonul 1940. szeptember elsejével. A vallás- és közoktatásügyi miniszter a betöltött korhatár alapján saját kérelmére nyugalomba helyezte. *Halász Dénes* Sárospatakon 1910. szeptember 1 óta működött. A gimnáziumi szék gondos összeállításban foglalta össze tanári életpályájának adatait és hű jellemzést nyújtott tanári személyiségéről. A nyugalomba vonuló tanárnak különös érzéke volt aziránt, hogy az arra valóban reászoruló szegény, tehetséges fiukat támogatassa. Sok szegény diák megérezte szívének melegét. *Halász Dénes* munkát és fegyelmet követelt tanítványaitól egész tanári pályája alatt s az ő fegyelmezett és kiegyensúlyozott lelkületét is a szakadatlan munkálkodás hatotta át. Szolgálatkészsége példaadó volt, sohasem huzódzott a különféle, kisebb-nagyobb megbízások vállalásától. Nem volt hangos egyéniség, de ha szavát hallatta, annak mindig súlya volt. Az igazgatótanács áldást kíván nyugalmi éveire és további életére.

Dávid Zoltán igazgatói címmel való kitüntetéséről jelentés megy az egyházkerület elé. Arról is, hogy a b. e. *Buza János* arcképe megfestetett és *Kövy—Kossuth-relief* leleplezése megtörtént.

B. e. *Péter Mihály* püspök könyvtárát azzal a kikötéssel hagyta a losonci theol. szemináriumra, hogy annak megszűnte után az a sárospataki főiskolának adandó át. A könyvek áthozatala Losoncról rövidesen megtörténik. Az ifjúság vallás-erkölcsi állapotáról minden figyelmet megérdemlő jelentés hangzott el. Kiemelte a jelentés, hogy nagy történelmi feszültségek mennyire lazítólag szoktak hatni az ifjúság lelki, szellemi életére, különösen fegyelmelhetőség, munkakedv, egymáshoz és tanárokhoz való viszony szempontjából, arra a

világháborús diákevek sok adalékkal szolgáltak. Olykor és ilyenkor szinte az is eredménynek számít, ha szembetűnő romlások, hanyatlások nincsenek, ha a tanulás, fegyelmelés, magaviselet és magatartás szintjét és nélkül tartani lehet. Ha azért ifjúságunk belső élete nemcsak a nehéz idők „ahogy lehet” mértékét üti meg, hanem szigorúbb és érzékenyebb mérlegen is megnyugtatóan megmérhető, ez nyilván azért van és azért lehet, mert a körülöttünk zajló életből az iskolába átszivárgó hátráltató és akadályozó tényezőkkel szemben az iskola a maga megtartó, emelő, nevelő erőit is fokozottabban szembeállítja. A megfeszítettebb és önfeláldozóbb tanári munka mellett felsorolja azokat a munkaágakat, amelyek ifjúságunk lelkiarcának formálására rendeltettek (55 bibliaköri vezető 34 bibliakörben 329 tanulóval, illetve a tanítóképzővel együtt 39 bibliakör, 444 tanulóval; családmissziói 23 család bevonásával és áldozatkészségével; az internátusok fegyelme, munkarendje és lelki hatása: testnevelési kultúra emelkedése és a cserkészlet stb.). A főiskolai nagykönyvtárban szorgalmas munkát végez dr. *Gulyás József* főkönyvtárnok, aki a látogatók egész sorát is fogadja s aki állandóan sürgeti előterjesztéseiben, hogy a nagykönyvtár valamiképen a mostani zord idők közepette ne csupán egy nagy múlt dicső emléke legyen mai szemmel nézve vigasztalanul zord időkből, hanem éppen olyan lankadatlan áldozatkészséggel, mint amilyenről a könyvtár évszázados darabjai az élő biztonságok, most is fejlesztessék és a kellő színvonalon tartassék. A tápintézeti és iskolaorvosi jelentés megnyugvást keltett. Tervbe van véve A pataki diák könyvtára címen egy füzet sorozat a lelki nevelői munka hatásosabb eszközüül. Induljon meg a füzetek kiadása minél előbb! Szeptember 26-ra Pataki Nap-ot tervez a főiskola. A diákok étkezési akciót kezdettek önként lemondva időnként féladag hús feltétről, egy-egy lelkükhöz különösebben hozzáférközött cél anyagi támogatására (tempломépítés, felvidéki tehetségvizsgák; sárospataki népfőiskolai tanfolyam, veszprémi népfőiskola, a debreceni kollégium telepítési mozgalma stb. segélyezése.)

A Péntek Esték előadásai ezen az éven is sikeresen folytak. A bélyeggyűjtő egyesület alapszabályai jóváhagyattak.

Dr. Zsiros József theol. akadémiai igazgató előadásában tárgyalta az igazgatótanács a theol. akadémia ügyeit. Javaslat megy az egyházkerület elé a theol. igazgatói állás két éves ciklusának négy évre emelése végett. A főiskolai igazgatási ügyvitel szempontja kívánja ezt a szabályzat-módosítást. A theol. internátus ezévi életére néhány fegyelmi eset borít homályt. Ez azért feltűnő, mert évről-évre nagy örömmünk volt a teljesen megváltozott theológus életmódban. Most idegen elem zavarta meg a theológus ifjúsághoz egyedül méltó életrendes folyását. De hangoztatjuk, hogy egyes theológusaink a legszebb reményekre jogosítanak, akiknél egyáltalán nem kényszer a szent szolgáltra való készület munkája, s természetes a tiszta és a leendő hivatás által megszabott élet. Ilyenek végeztek a velők lakó gimnáziumi tanulók közt is

gondos nevelői munkát s adtak élő példát a valódi diáktestvéri együttélésre s tették a tanítatók szülők által méltán megbecsültté az internátust és annyira keresetté, hogy férőhelyeink távolról sem elegendők a jelentkezők befogadására, Csak azért nem pusztán lelkészek és tanítók gyermekei vannak bent az internátusban, mert az éveken át egybeforrnt kedves diákközösségeket nem tartottuk megengedhetőnek szétszakítani. Mivel itt a gimnázium iránt csak kisegítő munka folyik, erről az oldalról is erősen szorgalmazzuk a gimn. internátusok további fejlesztésének sürgető szükségességét újabb építkezések által. A theol. ifjúság gyakorlati munkái szépen folynak, valamint a céltudatosan irányított faluszemináriumi munka is. (Folyt. és vége köv.) M.J.

Diákjótétemények a sárospataki főiskolában az 1940–41. isk. évre.

I. Alapítványi kedvezmények

1. *Dókus Ernő és neje, született Ragályi Ilona alapítványából.* VIII. osztály: **Kocsis Elemér** 200, **Kovássy György** 100 P; — VII. osztály: **Ablonczy Zoltán** 100, **Czövek László** 120, **Hubay László** 100, **Petrassy Tibor** 80, **Puskás Lajos** 150 P; — VI. osztály: **Adorján Manassé** 60, **Antal András** 60, **Bernáth Elemér** (rokon) 1220, **Gyülvész Barna** 150, **Kóródy Andor** 120, **Molnár Lajos** 80, **Szabó László Endre** 80 P; — V. osztály: **Antal László** 80, **Bernáth István** 80, **Kiss László** 60, **Kiss Sándor** 100, **Kiss László Zoltán** 100, **Kiss Ernő Géza** 150, **Balla Viktor** 120 P; — IV. osztály: **Bartha Sándor** 160, **Blank Tibor** 100, **Czövek György** 60, **Kiss Pál** 150; — III. osztály: **Bakó Gyula** 80, **Blank Aladár** 60, **Leonhardt Zoltán** 60, **Nagy László** 100, **Szüts József** 80, **Varga Tibor** 60 P; — II. osztály: **Bátkay Béla** 60, **Csabai István** 60, **Gulyás László** 80, **Isaák Imre** 100, **Kőrösi József** 80, **Oláh István** 80, **Vass László** 80 P; — I. osztály: **Juhász László** 100, **Somogyi Dezső** (rokon) 300 P.

2. *Pogány Istvánné alaphól tanárjelölti ösztöndíjak:* **Jánossy Ferenc**, **Biró Sándor**, **Bertha Zoltán**, **Ködöböcz József** 500—500 P összegben.

3. *P. Horváth Mária családi alapítványából* évi 200—200 P, **Móré György I.**, **Árvay Attila** III. o. gimn. tanulónak és **Győr Imre** joghallgatónak.

4. *Ifj. Farkasfalvi Farkas Géza és István alapítványából* 500—500 P **Köveshegyi László** V. és **Tamáská János** III. oszt. gimn. tanulónak.

5. *Morvay József családi alapítványára* **Körmives Sándor** III. éves theológus vétetett fel.

II. Tápiintézeti kedvezmények.

a) *A theol. akadémián:* IV. évfolyam: **Bónis Béla** 100, **Molnár Lajos** 90, **Sükös Pál** 100, **Kun István** 60, **Bodnár István** 80, **Csorba László** 100, **Polák Géza** 120, **Ujpál Árpád** 120 pengő.

III. évfolyam: **Barsy Ernő** 80, **Petró László** 80, **Bárány István** 80, **Demeter Gyula** 100, **Szücs Lajos** 80 pengő.

II. évfolyam: **Kovács Árpád** 100, **Rásky Sán-**

dor 100, **Lipkovits József** 100, **Major Zoltán** 70, **Szepessy Imre** 70 pengő.

b) *A gimnáziumban:* VIII. osztály: **Deák Béla** 50+12·92=62·92, **Gönczi Ferenc** 24+30=54, **Győry László** 29·72+20=49·72, **Kovássy György** 30, **Lazanyi István** 23·40+20=43·40, **vi-téz Soltész Bertalan** 30+10=40 pengő.

VII. osztály **Fekete Gyula** 20+12·50=32·50, **Komáromy József** 40, **Marádi András** 70+20=90, **Orbán László** 26·20+40=66·20 pengő.

VI. osztály: **Béky Zoltán** 25·44+60=85·44, **Béres Elek** 10+20+24+30=84, **Igó János** 40, **Majdik Ferenc** 24+60=84, **Nagy Dániel** 24+20=44, **Szacsur János** 100, **Tarr Sándor** 50+12·54+20=82·54, **Thomka István** 40 pengő.

V. osztály. **Antal László** 20·40, **Kiss László** 30, **Kóta László** 75, **Lovas János** 40, **Marton Gyula** 40, **Molnár Gyula** 33·08+12·50=45·58, **Szakács János** 60+20=80, **Nagy József** 25·28, **Szeless Sándor** 42·32 pengő.

IV. osztály. **Bernáth Géza** 20, **Czövek György** 20, **Pasztorniczky Lajos** 10+43+10=63, **Pogorisky Pál** 10+12·48=22·48, **Póti Miklós** 40, **Szabó István** 26·08, **Vajda László** 20 pengő.

III. osztály. **Balogh Pál** 20, **Bárdos Zoltán** 12+18=30, **Brindzár Ferenc** 70, **Elek József** 10·48+12=22·48, **Erdélyi Károly** 20+24=44, **Fodor Károly** 20+50·10=70·10, **Gömöri István** 25·52+30=55·52, **Gulyás Ferenc** 80, **Kiss József** 12·31+12=24·31, **Kulcsár Mátyás** 20, **Nagy György** 24+20=44, **Papp Lajos** 80, **Balogh Pál** 20 pengő.

II. osztály. **Balku Gyula** Ang. int. ingyenes, **Bátky Béla** 20, **Berecz István** 40, **Csabai István** 40, **Csobó Dénes** 20, **Dienes László** 20, **Dorka Béla** 60, **Erdey Ferenc** 80, **Faragó István** 20, **Genersich György** 20, **Heiter Pál** 30, **Kismarton Károly** 50, a többi a gimn. tanári kara fizeti. **Kájel Géza** 12, **Kormos Géza** Ang. int. étk., **Korponay Béla** 20+12=32, **Mayer Károly** 28, **Molnár Mátyás** 40, **Nagy János** 57·11+40=97·11, **Pecsenye Béla** 23+20=43, **Pollák Dénes** 12, **Seres Imre** 40, **Tussay Pál** 30 P.

III. Theol. int. jótéteményben részesültek a következő theológusok:

IV. évfolyam. **Bónis Béla** 50, **Csorba László** 50, **Molnár Lajos** 40, **Polák Géza** 50, **Sükös Pál** 50, **Kun István** 30 P.

III. évfolyam. **Barsy Ernő** 30, **Demeter Gyula** 50, **Petró László** 50 P.

II. évfolyam. **Kovács Árpád** 50, **Major Zoltán** 30, **Szepessy Imre** 40, **Lipkovits József** 50 P. **Rásky Sándor** 50 P.

IV. Kisinternátusba felvételt és internátusi kedvezményt nyert tanulók jegyzéke.

I. osztály. **Bereczky József**, **Csathó Béla**, **Farkas István**, **Fábián Zoltán**, **Galambos Oszkár**, **Kavaletz László**, **Miskolczy Gyula**, **Nyíri Miklós**, **Simon Géza**, **Vargha Lajos**, **Vita Árpád**.

II. osztály. Balogh Gyula, Balku Gyula 35, Bartha Dénes, Erdey Ferenc ingyenes hely, Faragó István 25, Halmy Gyula, Korponay Béla 35, Menyhért Ernő 30, Mészáros István 15, Molnár Mátyás 25 P, Simon Miklós, Szekeres Dénes.

III. osztály. Bárdos Zoltán 25, Brindzár Ferenc 30, Fodor Károly 30, Hadi László, Horváth Lajos, Kalotaszeghy András, Kiss József 15, Kovács J. Huba, Kulcsár Mátyás 30, Nagy László, Tankó István 15, Tóth Gusztáv 15, Vizsoly János.

IV. osztály. Báry Andor 20, Czövek György, Pogarisky Pál 15, Vajda László 15 P.

V. osztály. Balla Viktor 40, Kóta László 35, László Gyula, Molnár Gyula 30, Örvendy Zoltán, Tarics Zoltán, Uray József.

VI. osztály. Béres Elek ingyenes hely, Igó János 30, Nagy Dániel 30, Szabó László, Thomka István 20 P.

VII. osztály. Baksy Tibor 20, Bartha Károly 15, Czövek László 15, Fekete Gyula, Komáromy József 30, Puskás Lajos.

VIII. Osztály. Balla Bertalan, Balla Lajos, Bartos Gyula, Györy László 35, Kovássy György 35, Lazanyi István 35 P.

Feltételesen felvétettek a következők: Szöcs Zoltán I., Badó Sándor, Máthé László, Gööz Lajos, Vass Tibor II., Hadházy Dénes, Kóródy Andor VI., Szombathy Tibor VII. o. t.

V. A theologiai internátusba felvételt és internátusi kedvezményt nyert gimn. tanulók jegyzéke.

I. osztály. Barsy László, Benke József, Fekete István, Juhász László, Kerekes Pál, Kiss Attila, Kiss András, Kriston Sándor, Nagy Tibor, Petrovics Ede, Vargha Gábor László.

II. osztály. Csabay István, Fejér Béla, Generzich György, Isaák Imre 20, Kovács Lajos Gábor, Madarász József Oláh István, Vass László.

III. osztály. Bakó Gyula 20, Balogh Pál, Blank Aladár, Eger László 20, Hadnagy János, Kájel Géza, Leonhardt Zoltán.

IV. osztály. Bernáth Géza, Blank Tibor, Dula Géza, Farkas László, Fóris Szabolcs, Juhász Dezső, Kalmár István, Vass Zoltán, Vojtkó Béla.

V. osztály. Bernáth István, Dula Gusztáv, Fejér Zoltán, Kiss Ernő Géza, Takács László.

VI. osztály. Gyülvész Barnabás.

VII. osztály. Petrassy Tibor, Pataky Sándor.

Feltételesen felvétettek: Farkas Sándor, Illovay Ottó, Várady Győző I., Karakó András III. Marton Gyula, Vágfalvi Ottó VI. o.

VI. Felvételek a Gortvay-internátusba és a nyert kedvezmények:

Molnár Lajos I. o. Nagy Lajos I. o. Dienes László II. o. 35, Dorka Béla II. o. ingyenes, Heiter Pál II. o. Kismarton Károly II. o. ingyenes, Kormos Géza II. o. ingyenes, Mayer Károly II. o. Seres Imre II. o. 40, Szoták István II. o. Tusay Pál II. o. Gömöri István III. o. 40, Bartha Sándor IV. o. 40, Pasztorniczky Lajos IV. o. 30, Póti Miklós IV. o. 25, Szabó István IV. o. 15 P.

VII. A Dr. Rácz Lajos-féle házban ingyenes internátusi helyekre felvételt nyert tanulók névsora.

Deák Béla VIII. o. t., Majdik Zoltán. Marádi András és Orbán László VII. o. t., Béky Zoltán, Majdik Ferenc, Szacsury János és Tarr Sándor VI. o. t., Szakács János IV. o. t., Gulyás Ferenc és Papp Lajos III. o. t. és Nagy János I. o. t.

VIII. Tandíjkedvezmények az 1940—41. tanévre.

I. osztály: Farkas István 22·50 P, Juhász László 30, Nagy Tibor 17·50 P.

II. osztály: Balku Gyula 90 P, Bátty Béla 35, Berecz István 45, Csabai István 17·50, Dienes László 22·50, Dorka Béla 90, Erdei Ferenc 90, Faragó István 30, Genersich György 45, Gulyás László 90, Heiter Pál 30, Isaák Imre 70, Kájel Géza 90, Kismarton Károly 90, Kormos Géza 90, Korponay Béla 45, Kőrösi József 35, Madarász József 22·50, Májer Károly 11·25, Mészáros István 45, Molnár Mátyás 67·50, Nagy János 90, Pecsénye András 67·50, Seres Imre 67·50, Siatinszki Miklós 27·50, Tussay Pál 45, Vas László 22·50 P.

III. osztály: Balázs Béla 45, Bakó Gyula 67·50, Bárány Sándor 90, Bárdos Zoltán 45, Blank Aladár 22·50, Brindzár Ferenc 90, Elek József 22·50, Erdélyi Károly 67·50, Fodor Károly 90, Gömöri István 45, Gulyás Ferenc 90, Hadnagy János 8·75, Kiss József 45, Kovács Béla 45, Kulcsár Mátyás 45, Leonhardt Zoltán 17·50, Nagy György 45, Nagy László 45, Pap Lajos 90, Varga Tibor 11·25 pengő.

IV. osztály. Bartha Sándor 70, Bernáth Géza 8·75, Blank Tibor 11·25, Czövek György 45, Kis Pál 52·50, Pasztorniczky Lajos 45, Pogorisky Pál 22·50, Póti Miklós 45, Szabó Gyula 67·50, Szabó István 22·50, Turay István 45, Vajda László 8·75 P.

V. osztály. Balla Viktor 70, Bernáth István 17·50, Bráda Ferenc 45, Kiss László 35, Kiss Sándor 35, Kóta László 67·50, Marton Gyula 22·50, A. Molnár Gyula 22·50, Szakács János 90, Szeless Sándor 45 P.

VI. osztály. Adorján Manassé 35, Béky Zoltán 67·50, Béres Elek 90, Igó János 45, Kátóna Géza 22·50, Kóródy Andor 35, Majdik Ferenc 45, Molnár Lajos 22·50, Müller Gábor 45, Nagy Dániel 22·50, Rubányi Károly 45, Szabó László Endre 11·25, Szacsury János 90, Tar Sándor 90, Thomka Zoltán 67·50, Palóczy László 22·50, Tömösközy Ilona 70 P.

VII. osztály. Bartha Károly 17·50, Fekete Gyula 45, Komáromy József 45, Majdik Zoltán 45, Marády András 90, Pataky Sándor 35, Puskás Lajos 35 P.

VIII. osztály. Deák Béla 67·50, Gesztelyi Nagy Sándor 8·75, Gönczy Ferenc 45, Györy László 45, Kovássy György 67·50, Lazanyi István 45, v. Soltész Bertalan 45 P.

Lelekészbeiktatás Alsómihályiban.

Meghatott ünnepség keretében iktatták be június hó 2-án, vasárnap *Pecsenye Andort* lelkészi állásába, akit Alsómihályi egyházközsége egyhangú meghívással választott lelképásztorává. Az ünnepélyes alkalommal a felszabadult község református népe örömteljes lélekkel fogadta új pásztort. A felszabadulásnak valami boldog, újjongó érzése csillogott a szemekben, amikor a lelekészbeiktatás örömműnypén az érzelmek szabad megnyilvánulá-

sával vehetett részt a gyülekezet népe, amely zsúfolásig megtöltötte a nemrég renovált új templomot.

A beiktatási szertartást *dr. Nagy Sándor Béla* sátoraljaújhelyi lelképásztor végezte. *Tóth Dezső*, a felsőzempléni egyházmegye gondnoka megrázó szavakkal figyelmeztette a pásztort és gyülekezetét, hogy Isten különös akarata szerint végvár lett ez a hely: a magyarságnak és a reformátusságnak a végvára, ahol fokozott éberséggel és hűséggel kell megállani a helyét minden elhívott munkásnak. *Pecsenye Andor* Róm. I: 15—17. alapján tartotta meg beköszönő beszédét.

Egy ország borul le Kormányzó urunk leányának, nagybányai **Horthy Paulette, ifjabb Károlyi Gyula grófné** ravatalánál a szívükön sújtott szülőkkel együtt, akik Jób I. 21. szavaival jelentették gyászukat, és a minden vigasztalásnak Istenétől kíván e földön legfőbb urának és drága övéinek vigasztalást.

H I R E K

— Kapuzárás a sárospataki főiskolában.

Június hó 20-án zárta be kapuit sárospataki főiskolánk hagyományos ünnepségekkel, de most is új és friss érzésekkel. A nap a főiskola főbejárata legújabb reliefjének leleplezésével kezdődött. Vitéz Szabados Béla nemes művészettel öntötte bronzba a nagy professor, Kövy Sándor és a halhatatlan tanítvány, Kossuth Lajos alakját. Az avató beszédet a főiskola utolsó fungens jogprofesszora, Dr. Trócsányi József tartotta. A szobor poétikus felíratát Gulyás József készítette. Az istentiszteleten a főiskolai nevelői munkaközösségbe értékes szolgálataival több ízben bevont Csathó József lelképásztor prédikált. Az év munkáinak képét Tárczy Árpád közigazgató vázolta fel biztos kezű körvonalakban évi jelentésében. A végső áldás szavai Janka Károly főiskolai gondnok ajkairól hangzottak el az évről, a megtartott életért, a segítő kegyelemért, a távollevő, de üdvözlét küldő püspökért, a poszton a szeretet hűségével álló Farkasfalvi Farkas Géza főgondnokért és a legfrissebb érzésekkel átöltözött reménység megvalósulásáért, a segélynélküli kis magyarok megsegíthetőségéért, Krisztus kicsinyeinek felkarolhatóságáért. Délután ősi szépségével elevenedett fel a régi diákévzáró-ünnepély óriási közönség részvételével.

— **Ravasz László dr. püspök az elpuhult nemzetek bukásáról és a megcsúfolt igazság helyreállításáról.** Mult vasárnap a Kálvintéri református templomban minden magyart és minden emberi lelket különösen érdeklő igehirdetést tartott **Ravasz László dr. püspök.** A többi között a következőket mondta: „*A gazdasági jóléten felépült civilizáció elpuhulttá teszi a nemzeteket s az élet harcában nem tudnak megállni, a régi népek pedig ifjait vas szigorú sággal nevelték. A mostani események iskolapéldáját*

adják ennek a tételnek. Szembekerült egymással a világ anyagilag leghatalmasabb és legszegényebb nemzete. Az édes és elkényeztetett gyermek: Franciaország és a kitagadott mostohagyermek: Németország. És ime, a szegény, kitagadott, az árva elsöpörte a gazdagot, a jólétben levőt és aki talán ajkára is vette az igebelí szót: „Gazdag vagyok és semmire sincs szükségem!” Egyetemes törvénye a világnak, hogy népek, amelyek nagy győzelmet aratnak, elpuhulnak, elbuknak és népek a nyomorúságban, megtörtetésben összeszedik magukat és újra megerősödnek. Végül imádságában így fohászokodott Ravasz püspök: „Istenünk, reád bízunk ezt a beteg, fáradt, lázálmban hánykódó világot. Könyörgünk, hogy a békeesség mielőbb helyreálljon, hogy helyreállítsassék a megcsúfolt igazság, hogy jóvátétellel a Te akaratod érvényesüljön.”

— **Hősi emlékműavatás** volt Hegymegen június 2-án nagy ünnepségek között. Az ünnepélyt a polgári községgel együtt az egyházközség presbitériuma rendezte a templomban, ahol a helybeli lelkész **Osváth Zoltán** prédikált. Az emlékmű a templom tövében állítottatott fel egy díszes vaskefítés mellett, mely a lelkészlak-frontját alkotja. A felavató ünnepi beszédet **Gyülvézi István** e. m. tanácsbíró tartotta 1. Krón. 11: 15—18. v. alapján hatalmas közönség előtt. A környékbeli községek-ből sokan vettek részt a felemelő ünnepségen. Hat hegymegi hős neve szerepel az emlékmű márványtábláján bevésve, akik életüket adták a hazáért. A helybeli énekkar éneke és alkalmi szavaltok tették még bensőségebbé az emlékünnepet. Délután **Marsalkó Bertalan** szendrői s. lelkész hirdette az ígét. „*Boldogok a halottak, akik az Urban halnak meg.*“ *Jel. 14: 13.*

— **Segédlelkész a nyárra** bármilyen szerény díjazás mellett **ajánlkozik** segédlelkésznek. Címe a kiadóhivatalban.

HIVATALOS RÉSZ.

2064/1940. **XX. sz. Körlevél.**

I.

Valamennyi iskolai és egyéb egyházi hatóságaink figyelmébe.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr az 1940. évi május hó 15-én 3148/1940 eln. sz. a. kelt rendeletével a közszolgálati alkalmazottak és nyugdíjasok gyermekei részére a nyári hónapokra érvényes arcképes igazolványok kiállítása, illetve érvényesítése tárgyában intézkedett. (Lásd a Hivatalos Közlöny 1940. évi június hó 1-én kiadott 11. számában.)

Egyházkerületünk valamennyi iskolai és egyéb egyházi hatóságok figyelmét a miniszter úr által kiadott rendeletré felhívom.

II.

Összes iskolai vezetőinkhez.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr a Hivatalos Közlöny 1940. június hó 1-én megjelent 11. számában intézkedett a jövő iskolai évi tankönyvek használata ügyében.

Tévedések elkerülése végett felhívom az illetékeseket, hogy az 1940—41. iskolai tanévben használatba venni szándékolt tankönyveket *nem a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr által közzé tett, ebből a tankönyvjegyzékből*, hanem az egyetemes konvent által engedélyezett tankönyvekből kell kiválasztaniuk.

A református népiskolákban használható tankönyvek jegyzékét a Debrecen sz. kir. város és a tiszántúli református egyházkerület könyvnyomda vállalata teszi közzé, a közép- és középfokú iskolák tankönyvjegyzéke pedig az 1940. évi konventi jegyzőkönyvben jelenik meg. (333/40. sz. konventi határozat.)

Atyafiúi szeretettel:

Miskolc, 1940. június 25. *Farkas István*
püspök.

Pályázati hirdetmény.

A *tiszapalkonyai ref. egyház* pályázatot hirdet a kántortanítói állásra. Javadalma: 11 hold föld, 8 hold legelő, 3 öl puha, 47 P pénzf., kb. 30 q rozs párbérben, lakás kerttel. Ezt 47 értékegység után egészíti ki az állam megfelelő fizetésre. Kötelessége: IV—VI. osztályok tanítása, kántori teendők, énekkarvezetés, egyházi és ifjúsági munkákban való részvétel s szükség esetén lelkész helyettesítése. Az állást szeptember 1-én kell elfoglalnia. Bemutatózó szolgálat a saját költsége. Pályázati határidő 1940. július 21. Pályázat okmányokkal felszerelve, válaszbélyeggel Ref. Iskolaszék Tiszapalkonya küldendő.

Pályázati hirdetmény.

A *Szerencsi református egyház* az üresedésben levő kántortanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalom: 7 (hét) értékegység, 50 (ötven) százalékos helyi hozzájárulás, megfelelő államszegély és természetbeni lakás. Kötelességei: I—VI. vegyes osztály vezetése, összes belmissziói munkákban való segédkezés és kántori teendők ellátása. Csatolandók a „Szolgálati pragmatika” által előírt okmányok. Pályázatok a Szerencsi Ref. Egyház iskolaszékének küldendőek 1940. évi július hó 24-ig. Az állás 1940. szeptember 1-én foglalandó el.

Pályázati hirdetés. A *szalaszendí ref. egyház presbitériuma* I. sz. iskolájánál nyugdíjazás folytán megüresedett előkönyörgői kántortanítói állásra pályázatot hirdet. *Fizetés* 23 értékegység és államszegély. *Teendők*: I—VI. osztály és ismétlő iskola. tanítása. Belmissziói munkákban való segédkezés lelkész utasítása alapján. Vasárnap, ünnepnap és hétköznapi istentiszteletek végzése. *Pályázati határidő* jelen hirdetés megjelenésétől számított *21 nap*. Okmányokkal felszerelt pályázati kérvények bélyeges válasborítékkal ellátva az alábbi címre küldendőek: *Ref. Iskolaszék Elnöksége Szalaszend.*

Felhívás! A *felsőborsodi* állami iskolában hitoktatást végző lelkészeket, s. lelkészeket, tanítókat felhívjuk, hogy óraszámukat a saját érdekükben haladéktalanul hiteles kimutatásban jelentsék be. A még be nem küldött missziói, stb. jelentések is azonnal elintézendők! Sajóvelezd, 1940. június 25. *Esperesi hivatal.*

Keresem nemes Tóth Lajos ref. vallású nagyatyám keresztlevelét. Közelebbi adatok: Házasságot kötött Lasztócon 1840. február hó 10-én nemes Radvánszky Borbálával. Lakott *Györkén*, hol édesapám is született, továbbá *Sátoraljaújhelyen, Nagyszaláncon*. Hogy hol halt meg, nem tudom. *Magyarizséken* is tartózkodott. Ha 1840-ben kötött házasságot, úgy 1815—20 körül születhetett. Eredmény esetén tíz pengő jutalmat ajánlok fel a feltalálónak. A keresztlevelet: *vitéz Tótfalussy (Tóth) Lajos csendőrszázados Mária-besnyő, Erdélyi ut 42. címre kérem küldeni.*

A Tiszántúli Református Egyházkerület Középiskolái Vallástanárképesítő Bizottságától.

460/1940.

Hirdetmény

a legközelebbi vallástanári vizsgára vonatkozólag.

A tiszántúli református Egyházkerület Püspökének, mint az Országos Vallástanárképesítő Bizottság Elnökének megbízásából tudatom a vallástanári vizsgálat után érdeklődőkkel, hogy: (Részletek) —

a) A legközelebbi vallástanárképesítő vizsgálat Debrecenben 1940. szeptember hó 24, 26 és következő napjain fog tartani. — — —

b) A vizsgálatra vonatkozó tájékoztató iránt a vizsgálat megbízott előadójához (D. dr. Kállay Kálmán egyetemi professzor, Debrecen, Kollégium) kell fordulni.

c) A vizsgálat iránti kérvény a tájékoztatóban megjelölt eredeti mellékletekkel együtt a tiszántúli református egyházkerület Püspökéhez címezve 1940. augusztus hó 24-én déli 12 óráig küldendő be Debrecenbe (Püspöki Hivatal). — — —

Debrecen, 1940. június 18. Elnöki megbízásból: *D. dr. Kállay Kálmán egyet. professzor, a vallástanárképesítő bizottság mb. előadója.*

Szerkesztői üzenetek. E-i Z-n. Köszönet. Megérkezett. — V-i J-i. Várja nyugodtan améig jó ideig aktuális cikke megjelenését. — K-thy A-r. Sort keritünk mihamar mindenikre. — A-y P-i H-a. Az utolsó percn kiszorult. Jön. — H-s I-e M-c. Hét elején küldendő az anyag. — G-e E-e T-k. Csak elnézés. Ha még baj volna, nyomban kérünk hiradást.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel a könyvnyomtatás feltalálásának 500. esztendejében Sárospatakon.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: **DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN,
DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF**

TARTALOM: *vitéz Csia Sándor dr.*: Ki az én „hittestvérem”? — *M. J.*: A sárospataki főiskolai igazgatótanács gyűlése. (Folyt. és vége.) — *Svingor Jenő*: Az evangélizáció gyakorlati szempontjai. (Folyt. és vége.) — Hírek. — Hivatalos rész.

Ki az én „hittestvérem”? (Az „egyház és egyesület” kérdéshez.)

Vannak kérdések, melyek elintézetlenek, ezerszer és ezerszer való megvitatás után is újra előkerülnek. Nézetem szerint azért, mert neveltetésünk, érdekeink, stb. eredő elfogultsággal eltelve nyulunk hozzájuk és nem akarjuk gondolatunkat következetesen végiggondolni. Ilyen kérdés protestáns egyházainkban az „egyház és egyesület” kérdése is. Számolok a megértés elé gördülő nagy nehézségekkel, de mégis megpróbálom, hogy minnél többekkel megértethessem magamat és magunkat, valami áldás talán mégis származik e törekvésből.

Amit írok, az teljesen személytelen: igazság (meggyőződés szerint az), amelyet el kell fogadnunk, akárki és akárkivel szemben mondja is. Az alkalom azonban mégis személyes: egy kedves lelkes-testvérem egy e lap hasábjain megjelent „nyilatkozat”-ban adott alkalmat e megszólalásra.

Felveti a kérdést, hogy az egyesületi kötelék erősebb e, mint az egyházi, hogy tehát egy egyesületi református ember közelebb áll-e az evangélikushoz tisztán csak azért, mert ugyanannak az egyesületnek a tagja. A kérdés feltevője minden esetre teljesen elfelejtkezett arról, hogy nemcsak egyházi és egyesületi kapcsolatok lehetségesek, hanem rokon, baráti stb. kapcsolatok is. Az általa említett esetben barátságból eredő meghívás alapján barátságból látogatták meg a református egyének az evangélikus lelkeszt. Az idő bizonyára rövid volt arra, hogy a már előzőleg vállalt kötelezettségen felül még egyebet is tegenek. Itt tehát neheztelésre nem lehet ok.

Közkeletű az a felfogás, hogy „az egyház mindenekelőtt” való. Különösen érthető ez „az egyház szolgáinál”. Én azonban nem hiszem, hogy ez igazi kálvinista felfogás volna. Mindenekelőtt Istennek kell jönnie. Ha valami az Isten elé kerül, az bálvány. Bálvány lehet egy egyház is, sőt „az egyház” is, — de lehet egy egyesület is. Isten után csak egy valami jöhet: a Krisztus teste, a Krisztus me-

nyasszonya, az, amit az apostoli hitvallás úgy nevez: „közönséges keresztyén anyaszentegyház”. De ez nem azonos a református egyházzal. „Vallom meg-ingathatatlanul, erős kálvinista hittel”, hogy mikor a biblia egyházzal beszél, akkor nem a kálvinista egyházat érti, hanem azt az egyetlen. „Hittestvérem” nekem az, aki ennek a láthatatlan egyháznak a tagja — amennyire én azt emberileg meg tudom ítélni.

Természetesen a református egyháznak nagyon sok tagja tagja annak a láthatatlan, igazi egyháznak is. De nagyon sok más földi egyháznak a tagjai is ott vannak Isten kiválasztottainak seregében. Pl. a katolikus egyháznak is nagyon sok tagja. Ezek nekem és nekünk hittestvéreink. Viszont nem hittestvérem az a református, aki Isten létezését tagadja, vagy Istenről azt gondolja, hogy talán van, Jézus Krisztust azonban nem tartja sem Istennek, sem személyes Megváltójának, sem urának és nem is egyetlen életcélja az, hogy Őt kövesse. A református egyház születési anyakönyvei igazolhatják azt, hogy az illető nem zsidó, de nem igazolhatják azt, hogy az illető tagja az apostoli hitvallásban említett „közönséges keresztyén anyaszentegyháznak”. Vagyis egyik földi egyháznak a születési anyakönyvi kivonata sem belépőjegy az örökéletre, a „győzedelmeskedő egyházba”.

Persze, azt csak Isten tudja, hogy ennek az utóbbinak egészen bizonyosan kik a tagjai, de a szájjal és az étellel vallott hitvallás bennünket is valamennyire eligazít ebben. (Pl. az is, hogy ki vállalja a testvéri összetartozást és kit hagy ez a kérdés hidegen.) Sőt János apostol köteleességünké is teszi: „Próbáljátok meg a lelkeket, vajjon Istentől vannak-é.” Hogy ezt a megkülönböztetést megtegyük, annak gyakorlati célja van. Nem volna észszerű arra törekednem, hogy Isten kezében eszköz legyek olyan valakinek Krisztushoz vezetéseben, aki már Krisztusnál van. Viszont nem fogok vele úgy beszélni, mint „Krisztusban testvéremmel”, ha ő maga is azt mondja, hogy nem hisz abban, hogy Krisztus az ő bűneiért meghalt és őt megváltotta.

De ha én mindent ennyire az örökkévalóság szempontjából tekintek, akkor mi nekem a refor-

mátus és közelebről a magyar református egyház és szeretem-e én azt igazán? A református egyház mindenekeelőtt életkeret, melybe Isten belehelyezett. Mint amilyen életkeret a családom, a városom vagy falum, a nemzetem. Isten kezétől kijelölt hely. Épen azért szeretem és szolgálom. De az egyház nemcsak földrajzi, hanem lelki (helyesen: szellemi) otthon is. Hitvallását elfogadom — nem mert beleszülettem, mert ez kevés vagy semmi sem volna, — hanem mert a biblia alapján meggyőződtem arról, hogy helyes uton jár. Ezért is maradtam tagja akkor is, amikor Isten kegyelméből és igen sok részben éppen az egyház által (bár ez másképpen is történhetett volna) hívő egyháztaggá váltam.

És mi az egyesület számomra? Munkaközösség, melyben Isten rendeléséből földi egyházamat és azon keresztül a láthatatlan, de minden földi szervezettel valóságosabb keresztyén közösséges anyaszentegyházat szolgálom. Az egyesület lehet felekezeti is, de lehet általános protestáns is anélkül, hogy a tagjai „általános protestáns” vagy „általános keresztyének” (ez a csúfnév hazug és rágalmozó) volnának. Nemzeti együttműködés sem tesz még senkit sem világpolgárrá, afelől még lehet az illető jó magyar.

Az evangéliumi egyesületek tagjainak van sok-sok gyarlósága, elkövettek már rengeteg hibát, tapintatlanságot, szeretetlenséget, sőt beleeshettek botránkozottak bűnökbe is, — de alig hinném, hogy általában rosszabbak volnának, mint a többi egyháztagok, akiknek pedig sok lelkész békét hagy és csak az egyesület munkásait bántja. Azt a sokszor legkiválóbb lelkészeink által vezetett egyesületekről nem lehet elhinni *senki szavára se*, hogy nem az egyház szellemében működnek. (Pl. a Bethánia Egylet, mely egyébként azonos a magyarországi C. E. mozgalommal, egyik elnöke püspök, a másik egyike legkiválóbb espereseinknek, zsinati tag.) Mert a módszerük más? Hát az egyező hitbeli alap nem százszor fontosabb a módszerbeli különbségeknél? Mert az egyesületek bizonyos fokig (a tagság ténye által) elkülönítik magukat az egyházak többi tagjaitól? De hiszen azt is a konvent elnöke mondta püspöki beiktató beszédében, hogy a páttakkal is akkor tudok malmot hajtani, ha vízét vályuba összeszorítom.

Ezekben a nehéz időkben valóban keressük az egységet és a szeretetet. Kik értsék hát meg legjobban egymást ebben az országban, ha nem azok, akiknek ezenkívül még egy hazájuk közös, az örökkévaló haza? Aki az utóbbinak a polgáiraival semmiképp sem akarja a közösséget vállalni, nem akar velük egy helyre kerülni, az ezt kétségtenélül elérheti.

Egyébként mindezért hála és dicsőség a kegyelem Istenének, aki szabadon, érdemünk nélkül választott ki bennünket, elpecsétel Szentlelkével és napról-napra szaporítja seregét. Bizonyára református lelkészekkel is. *vitéz Csia Sándor dr.*

Szives készséggel közöljük a mi kedves vitéz Csia Sándor testvérünk cikkét, mint az ő megnyilatkozását. Tipusdifferencia van itt egy áldott evangéliumi munkás és református anyaszentegyházunk szolgálatáért maradéktalan

hűséggel égő és munkálni kész, egyik lelkipásztor közt. Azért minden további megjegyzéstől tartózkodunk. A mi Urunk az ő elhívásuk szerint fogadja el és áldja meg mindkettőjük szolgálatát és őrizze meg most is megmutatott testvéri érzésüket. *Felelős Szerkesztő.*

A sárospataki főiskolai igazgatótanács gyűlése.

A gimnázium ügyeit Tárczy Árpád gimn. igazgató adta elő. Csorba György hivatalos látogatásait az ő szokott alaposágával megtartotta. Horváth István évi 120 P adományáért az igazgatótanács is köszönetet mond. Gimnáziumi igazgatóvá egyhangú határozattal tanári pályájának egész tartamára Tárczy Árpádot választja meg az igazgatótanács. A legújabb zsinati törvények hozták ezt a rendet. Egyházunk átvette az államtól. Szakemberek ezt a módszert tartják az iskolaigazgatás szempontjából a legmegfelelőbbnek. A választás nem is okozott a személy felől semmi habozást. Az elmúlt két év, amelyet Tárczy Árpád eltöltött a gimnázium igazgatásában, olyan bizonyítékot szolgáltatott mellette, hogy versenyen kívüli lett a neve és személye, minden reményünk megvan arra, hogy a hívatott történelemtanár az ősi pataki lélek által ihletett lesz igazgatói munkájában, evangéliumi bölcsességgel ő-t és újat hoz elő, az örök alapokon épít örök alakítással.

Helyettes igazgatóvá eddigi működése legteljesebb elismerésével Hallgató Sándor lett.

1940. szeptember 1-től rendes tanárrá választásra ajánlja az igazgatótanács az egyházkerületnek Héthy Lajos eddigi helyettes tanárt. Folytatlagosan tovább alkalmaztatnak: dr. Maller Sándor, Erdődi László, Ablonczy György, Vajda Szabó Pál és Képes Géza, ujonnan pedig Harangi László, aki theol. akadémiánk elvégzése után szerzett tanári oklevelet. A humán internátus eddigi megbízott felügyelő tanárja, Palumbo Gyula kiváló működésének elismeréséül hat évre internátusi igazgatóvá választott. Építkezés szempontjából is, t. i. hogy ez a félépület teljes egészé épüljön, típus szempontjából is, hogy az internátus egy modern nyelv elsajátítása szempontjából is megfogható és fölmérhető pluszt adjon, egy modern nyelvet olyan tudással, mint azt adja az angol nyelvre az angol internátus, ez az internátus áll a legnagyobb fejlődés és a legszebb feladat előtt. Éppen ezek a napok nem voltak alkalmasak az ilyen tervek aktualizálására. Most bomba-, gáz- és szilánkbiztos légoltalmi berendezés építése a legfőbb gond. Ám a humán internátus már ezzel is rendelkezik. Ha elvonul a vész, a sokak által lelkükben ápolt tervek valóra válhatnak.

Mennyi mindent kell majd tenni egy szabad és integer Magyarországon!

Az érettségi vizsgálatról és más vizsgálatokról jelentést hallunk. A gimnáziumi építkezések, amelyek a múlt évi állami költségvetésből kimaradtak, ismét felkomorlanak. Kár volna, ha mindig csak a szükségét mutogatnánk és a megvalósítás ekeszarvára nem tehetnénk a kezünket.

A gazdasági választmányi ügyeket ismert pontossággal dr. Trócsányi József gazdasági választmányi elnök adta elő. A gimn. szék javaslata erdei üdülő létesítése tárgyában most a pillanatok ijesztő szemszöge alatt, irreálisnak látszott, reformerek amatőr kedvtelésének, pedig éppen a mai viszonyok közt lehet az ilyen erdei otthon hasznos is, ha tovább arról értesülünk a légoltalmi rendeletek kapcsán, hogy azok szakértők költségvetése szerint 540.000 P. építkezési kötelezettséget rónának a kollégiumra. Az igazgatótanács a legteljesebb felelősséget érez az idevonatkozó rendeletek potos végrehajtása tekintetében. A főiskola néhány házat megvett. Olyanokat, amelyek leginkább beleillettek az iskolafejlesztési és a lakásbiztosítási programmba. A birtokokról szóló jelentéseket, sajnos, már elhangzásuk óta is elavultakká tette az időjárás. Egy meglehetősen szép alapítvány, a Jármó családi alapítvány körvonalai kezdenek kibontakozni. Jármó Elek laskadi földbirtokos, az 1870 es évek elején sárospataki jogász, aki ez év márciusában hunyt el és nővére, — bizonyos hagyományok kifizetése után, vagyonukat a főiskolában létesítendő alapítványra hagyják. A kegyelet természetes érzése kelt az elhunyt és a tisztelet az élő alapítványtevő iránt a szivekben.

A református liceum és tanítóképző, előadója volt dr. Egey Antal, már a költségvetését is betervezte és nagy gondjai közt hordozza a tanítóképző-akadémia elhelyezését. Dr. Egey Antalt, miután megbízott igazgatói tiszte lejárt és a törvény által megkívánt 10 évi tanári működéssel is rendelkezik, a következő két iskolai évre rendes igazgatóvá választotta az igazgatótanács, melegen ajánlva ennek a választásnak a megerősítését az egyházkerületnek. Rendes tanárrá választásra ajánlottak Hargitai Zoltán és Tóth Károly, eddigi helyettes tanárok. Ellenben semmiképpen nem kötötte le magát az igazgatótanács a vallástanári tanszék betöltése kérdésében. E tanszék körül a legteljesebb szabadkezet akarja magának biztosítani. Még helyettes sem tartott tanácsosnak alkalmazni. Kisegítő tanerővel oldja meg évre az intézetre nézve a létkérdés egész súlyával feltáruult munkakört, amelyhez még a küszöbön álló tanítóképző-akadémia is hoz súlyosbodást.

A közös gyűlés, amelyet az igazgatótanács a különböző tanári testületekkel együtt tartott, leginkább a jótétemények, alapítványok odaítélését végezte. Erről már részletes jegyzéket adtunk e lapokban.

M. J.

Az evangélikáció gyakorlati szempontjai.

4. *Hol kell és hol lehet evangélikálni?* Mindenütt kellene, mert az evangéliumi parancs „mind a széles világra” szól, de nem lehet mindenütt, csak ahova az embert meghívják. Miért? Az evangélikáció belső természeténél fogva csak a magvetést végezheti. Tegyük fel, hogy egy pár szívben kikél az elvetett mag, amely mostantól folytonosan ápolást, öntözést igényel. Ki fogja ezt vé-

gezni? Az a hivatalos szolga, akinek segített Isten az evangélikáció által.

Eszembe jut Carlyle Francia Forradalmából egy részlet, mikor a nemzetgyűlés alkotmányt adott a forradalmi országnak, de az nem akart elindulni. „Menj ó aranyos alkotmány!” De az alkotmány meg sem akart mozdulni. Mennie kell, mondá az egyik képviselő és még káromkodott is, mire egy másik megjegyezte: ez nem fog járni ezen a világon. De tegyük fel, hogy lesznek a gyülekezeti tagok közt, akik készek rá, hogy folytassák a munkát, amit az evangélikáció megindított. Ebben az esetben minden valószínűség szerint csak a szektáknak készítettünk melegágyat. Szívek kellenek ide: pásztor-szívek, akik a presbitériummal együtt készítenek meleg szállást az evangélikációnak.

5. *Mikor kell evangélikálni?* Tisztára a gyülekezet életkörülményeitől függ. Magyar falvakon a téli időszak a legideálisabb alkalom. A tél, az áldott magyar tél, mikor a magyar nép pihen a óriási munkát, amivel a nyári hónapokban hajnali szürkülettől holdvilágos éjszakákig kenyéréért dolgozott, a szép magyar tél, mikor az emberek közelebb jönnek egymáshoz. A dermesztő templomok helyett az iskolatermek meghiűt melegsége, hol nem kell a kopott ruha miatt szégyenkezni, hol nincs semmi a templomszékbéli elsőbbségek Istenkáromló gögijéből.

6. *Miért kell evangélikálni?* Miért van szükség erre az újszerű munkára? Egyházunk hitben megüresedett, lélekben elszakadt az evangéliumtól, a Bibliától. Tömegeink „azt sem tudják, hogy vagy-on-é Szentlélek” és hogy kicsoda Jézus Krisztus? Szükség, hogy az emberek vissza találjanak Krisztus keresztségéhez s a lelkek megmosakodjanak a Bárány vérében. Miért kell evangélikálni? Hogy a szívek megforduljanak azon az uton, amelyen úgyszólván első lépéseik óta járnak s mely egyre távolabb viszi őket örök rendeltetésüktől és magától az élő Istentől. Az evangélikáció egyetlen célja, hogy amit az állandó igehirdetés, a folytonos pasztoráció nem tudott elérni, legalább is nem abban a mértékben, amiben az minden hű lelkipásztor-nak legforróbb vágya, elérje: hogy az emberek megtérjenek. De vajjon eléri? Igen, ha Isten úgy akarja. Az evangélikáció emberfölkötti feladat, mint már mondtuk; senki sem érzi ezt jobban, mint maga az evangélikátor, akinek óriási munkájában egyetlen vigasztalása ez az Ige: Az emberek-nél lehetetlen, de nem az Istennél, mert Istennél minden lehetséges!

7. *Milyenek az eszközei az evangélikációnak?* Ez a kérdés maga is egy külön tanulmányt érdemel. Kétségtelen, hogy a hallgatóságnak már az első percben meg kell azt érezni, hogy itt valami-kép órála beszélnek. Itt most nem fontos, hogy ő a templomban van, vagy az iskolában, vagy valami mozi-teremben, az sem fontos, hogy a szónok valami kiváló egyházi férfiú vagy közéleti nagyság, itt csak az a fontos, amit őneki és órála mondanak. Ő még soha nem hallott önmagával kapcsolatban ilyen izgalmas és ilyen súlyos dolgokat. Az evangélikátornak a legegyszerűbb és legköznapi-bb nyelven, a legközvetlenebb példákkal és hasonla-

tokkal kell dolgozni. Talán az a legjobb, ha azt képzelem, hogy őt most odaállították egy világváros utcaszegletére, ahol ezrek hullámanak és neki most egy végső katasztrófa felé tántorgó tömeg lelkéért kell harcolni. Nem tudom pár szóba befoglalni, amit mondani szeretnék, de egyet meg kell jegyeznünk: az evangélizáció egészen más modort kíván, mint ahogy eddig csináltuk a dolgunkat; mindenek fölött pedig egészen más szívet. Nekem hinni kell azt, amit hirdetek! Hinni kell úgy, ahogyan még sohasem hittem. Hinni kell úgy, hogy az legyen az érzésem: ha most el nem mondhatom, ami bennem izzik, lángol, talán megszakad a szívem. Az evangélizáció legfontosabb eszköze az evangélizátor meggyőződése.

Svingor Jenő.

HIREK

— **Felhívás.** Szeretettel kérjük lelkipásztortestvéreinket, hogy lapunknak szánt közleményeiket a nyári hónapok alatt a Theol. igazgatói hivatal, Sárospatak címre küldjék.

— **A sátoraljaújhelyi református ifjúság** a lapunkban már említett *Mátyás király emléknapot* szép sikerrel tartotta meg június 16-án a túristaház előtti térségen. Az ünnepély sikerét mutatja, hogy az valójában társadalmi eseményévé lett Újhegy város közönségének; a kb. 600 főnyi résztvevő seregben ott láttuk a város minden társadalmi rétegének színe-javát, élén Sátoraljaújhely nemrégiben megválasztott polgármesterével. Külön köszönet illeti a Turistaegylet vezetőségét is az ünnepesség színhelyének átengedéséért.

— **Summá cum laude** avatták június hó 29-én a jog- és államtudományok doktorává Debrecenben *Kövér Árpádot*, Kövér Árpád tornaljai lelkipásztor szép képzettségű fiát.

— **A köziskolai szék** a következő iskolai évre *Bertalan Imre* abszolvált hittanhallgatót választotta széniorrá. Az új szénior, akit az Igazgatótanács állásába beerősített, július 1-vel szolgálatba lépett.

HIVATALOS RÉSZ.

2308/1940. **XXI. sz. Körlevél.**

Lelkipásztor és tanítótestvéreimhez.

A tankerületi főigazgató úr által a V. K. Miniszter úr rendeletéből megküldött rendelkezést, — *a tanárok és tanítók tartózkodási helye a nyár folyamán ügyvel kapcsolatosan*, — minden tanító és tanár testvéremnek magam is a lelkére kötöm.

Mindenki teljesítse hazájával szemben kötelességét!

2. A lelkipásztor és tanító testvéreimet arra kérem, hogy éber vigyázattal és kinyitott szemmel éljenek és járjanak gyülekezeteikben, példát adván mindenek előtt a békés várakozásra s a haza által mindannyiunktól ma sokszorosán várt hűséges kötelességteljesítésre.

Különösen az aratási munkák miként való el-

végzésének súlyos gondja enyhítésében legyenek segítségül lelkipásztoraik és tanítóik azoknak a segítségre szorult bajba jutott testvéreinknek, akiknek kicsi földjét talán nincs, aki learassa. Én úgy itélem meg a dolgokat, hogy egyik másik gyülekezetben jópélda mutatásért még a tetterős és munkabíró ifjú lelkipásztorok és tanítók is, ha egészségi állapotuk ezt megengedné, saját verítékű munkájukkal is kellene, hogy segítségül legyenek azoknak, akiknek nincs, aki segítsen. Megvallom őszintén, hogy ha ifjú lelkész volnék, örömmel venném kezembe aratás jöttével, a munka szerszámát is, hogy az Isten jó kedvéből megadatott szegényes aratás termését, az életadó kenyeret betakaríthassuk. Igen sok városba járó gimnázista, vagy polgári iskolába járó ifjú belekóstolván a városi életbe, menekülni szokott a gazdasági munkától. *Falvainkban és városainkban ne legyen egyetlen egy dolgozni tudó, tetterős ifjú ember, aki, ha felsőbb osztályú gimnázista is, ha pap, ha tanító is, ha földbirtokosnak a fia is*, hogy tétlenül nézze a mezőkön érett áldások pusztulását.

Munkára hívok és kérek mindenkit a gyülekezetekben. Ne féljen és ne remegjen senki. A mi ügyünk Istennek ügye. A mi jussunk Istenről számunkra kirendelt juss és azt, amit nekünk rendelt az Isten, ha valóban megérdemeljük, mindenestől fogva visszaadja nekünk.

Kerülemem népe: — imádkozó és dolgozó kálvinista magyarok legyetek!

Atyafiui szeretettel:

Miskolc, 1940. július 4.

Farkas István
püspök.

Alsózempléni, főként a visszatért egyházközsegi lelkésztestvéreim figyelmébe!

Ismételten előfordul az az eset, hogy az egyházközsegek egyházi adó és párbérkivetéseiket az egyházi VII. t. c. 9. §-ában foglalt rendelkezések betartása nélkül küldik el megerősítés végett, ami a visszaküldözés következtében felesleges postaköltséggel és idővesztéssel jár, hogy a munkatöbbletet ne is említsem.

Felhívom azért lelkésztestvéreimet az idézett törvényhely rendelkezéseinek pontos betartására, nevezetesen: a kivetésnek 15 napi közszemlére kitételére, a közszemlére kitétel tényének templomi szószékről történő kihirdetésére, az adókivetésről az egyháztagnak adókönyvecskéik (adóíveik) útján való kiértékesítésére s a közszemlére kitétel idejének és a felszólamlási határidőnek leteltével a netaláni felszólamlásoknak a presbitérium által történő elbírálására s mindezeknek a tényeknek, azok megtörténtének az adókivetésre rávezetett záradék által való igazolására, mely azt is igazolja, hogy felszólamlás nem történt.

Még az adózás elleni közellenszenvet is lehet csillapítani, ha a törvényes eljárással nem szenvednek csorbát az adózók jogai.

Nekünk ez egyházi adózásnál kétszeresen kell erre vigyázni, hogy el ne mérgezzük a helyzetet és tápot ne adjunk eljárásunkkal az egyház elleni ellenszenv számára.

Atyafiui szeretettel vagyok:

Cigándon, 1940. június 29.

Janka Károly
esperes

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatakon.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TIZSÁNINENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FŐISKOLA ÉS A TIZSÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: **DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN,
DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF**

TARTALOM: *Darányi Lajos*: Erőforrásom. — *Dr. Gulyás József*: A sárospataki református főiskola görögkeleti joghallgatói (1793—1867 közt). (Folyt. köv.) — *i—n*: Lelkészerterkezet Magyarorságon. — Internátusaink életéből. — Hírek. — Hivatalos rész.

Erőforrásom.

Ezen a nyáron történt a balatonszárszói főiskolás konferencián, hogy az ottlevő gyülekezeti lelkipásztorok, segédlelkészek és tehologiai hallgatók egy délután azzal a szándékkal ültek össze, hogy mindenki mondja el az igehirdetésnél tapasztalt nehézségeit, örömeit, készülési módját, vagyis mindent, ami összefügg az ő igehirdetésével. Minden önvallomás töredezett volt, de mégis éreztük, hogy itt nyertünk legtöbbet. Ekkor jöttünk rá mindnyájan, hogy konferenciáinkon nem szép előadásokra, problémák elméleti síkban való megoldására kellene törekedni, hanem legnagyobb részt arra kellene az időt fordítani, hogy sorban mindenki szóljon magáról, nehézségéről, vagy megélt erőforrásairól.

Ha konferencián nem is tehetjük ezt meg, főleg azért, mert nem vagyunk ránevelve, kezdjük meg a hivatalos lapunk hasábjain. Rövid sorokban írja le minél több Testvér, hogy hol talál erőt és megújulást az igen nehéz szolgálatnál.

Ne egyszerűen ilyeneket írjuk: az én erőforrásom Krisztus, vagy a Biblia. Történeket írjunk. Azt a személyes kapcsolatot, ahogyan Krisztussal, vagy az Igével találkozunk.

Az én erőforrásom a reggeli istentiszteletek tartása. Minden reggel rövid bibliamagyarázatos istentisztelet van a templomunkban. Ha csak itthon vagyok és valami elháríthatatlan akadály nincs, mindig én végzem. Egy bibliai könyv sorozatos magyarázása adja az alapigét. Most az Apostolok Cselekedeteiről írott könyvet magyarázom. Gondolatról-gondolatra haladok. Azt lehet mondani, hogy minden nap a másnapi bibliamagyarázatra való készülési jegyében történik. Legtöbbször nem is tudatosan. De mindig tudom, hogy mi következik és akkor az olvasmány, az események mind aköré csoportosulnak. Így látja meg az ember, hogy a Biblia valóban az élet könyve. Minden reggelnek az Igéje még az aktualitásoknak is megfelel. Legtöbbször a vasárnapi igehirdetés textusai, vagy témaí is a reggeli bibliamagyarázatok kapcsán tá-

madnak. Tapasztaltam azt is, hogy az Igéből az a rész igazán az enyém, amit ilyen alaposan át-exegetáltam. Az eredeti nyelvet, vagy segédkönyveket nem használom. Csupán a Jelenések könyvének magyarozatánál volt ilyenre szükség. Ezután szeretnék az eredeti nyelvekkel foglalkozni, hogy azok is segítségül legyenek.

Az előbbi forrás másik nyílása az, hogy már harmadik éve én írom az előbb Keresztyén Család, most Református Jövő házi áhitat rovatát. Legtöbbször a reggeli istentiszteletek elmagyarázott bibliai könyveit veszem itt sorra. Ha szerte az országban más nem is használná, nem veszett kárba a fáradság, mert engem táplál és erősít.

Darányi Lajos.

A sárospataki ref. főiskola görögkeleti vallású joghallgatói (1793—1867 közt).

A pataki főiskola 1793-ban választotta jogtanárává Kövy Sándort. Hogy ez a választás milyen szerencsés volt, az is mutatja, hogy a pataki jogászoknak száma emelkedni kezdett. Az egész országból (sőt külföldről is) jöttek ide hazai jogot tanulni. Magyar és prot. joghallgatók kivül nagy számban voltak szerb, horvát, sőt német, morva, cseh hallgatók is köztük. A görög vallásúak száma is emelkedett: 1797: 1, 1800: 1, 1803: 3, 1804: 3, 1805: 5, 1806: 11, 1807: 12, 1808: 7, 1809: 4, 1810: 5, 1811—15: hat—hat. 1816: 2, 1817: 6, 1818: 4, 1819: 7, 1820: 9, 1821: 16, 1822: 8, 1823: 22, 1824: 11, 1825: 24, 1826: 14, 1827: 7, 1828: 20, 1829: 3, Kövy halála után 1830: 4, 1831: 6, 1832: 14, 1833: 7, 1834: 7, 1835: 6, 1836: 1, 1837: 1, 1841: 5, 1842: 2, 1843: 4, 1851: 1 az új subscribáló gör. keleti jogászok száma.

Nem lesz érdektelen végignézni, ez időkben (1793—1867-ig) kik s honnan jöttek iskolánkba jogot hallgatni. Hadd legyen bizonyossága ez is annak, hogy a magyarság a nemzetiséget soha nem nyomta el, sőt igyekezett felemelni. (A szerbség,

oláhság vezetői is magyar iskolákban nőttek fel.)
Ime betűrendben a következők: *

Abrah. Abrahamovits libertinus Neoplanta (Báts) 1806. Christoph. Agora nobilis Lukarek (Temes) 1827. Sabbas Alexandrovics civis Sirmium 1812. Ioan. Alexits civis Verschetc 1818. Nic. Alexics civis Versecz 1823. Sabbas Andrevits civis Arad 1817. Angelits Greg. Carlovits civis 1841. Joan. Ankossy parochus Arad 1821. Arady Ioannes nob. Comarom 1825. Joan. Athanasievits nob. Neoplanta 1816. Jov. Athanazics nob. Lugos 1828. Baderlicza Isidorus nob. Zenta (Bács) 1808. Paulus Baics civis Eszék 1823. D. Belics (Pelio) Temesvár 1824. Bellos Joseph colonus Mokrin (Tor.) Athan. Birra Ignob Vukovár 1821. Aron Bogdanovics nob. Borsko (Temes) 1828. Paulus Bikar civis Zombor 1832. Arsen Baderlitz nob. Zenta 1807. Joan. Baderlitz nob. Zenta 1828. Petr. Bran Nob. Semlini (Sirm) 1809. Sim. Brankovits civis Versecz 1823 Steph. Bulacs Libert. Cserevits (Syrm.) 1811. Christ. Brathy civis Vukovár ius 1829. Georg. Constantin Nob. Patak (Z.) 1807. Joan. Csavdaics nob. N. Várad. 1832. Peto. Csulumovits civ. Neoplanta (Bacs.) 1814. Lazarus Czweics pleb. Szanád (Torontál.) 1831. Bugarski Milesius pleb. Paraga (Bács.) 1835. Deme. Csernovics nob. Simánd (Arad) 1834. Georg. Csernovics nob. Simánd (Arad) 1834. G.

(Folyt. köv.)

Lelkészerkezet Magyarsason.

A felsőzempléni egyházmegye lelkészegyesülete június 25-én tartotta évi rendes értekezletét. Örömmel üdvözlöttük körünkben kedves és előkelő vendégeinket: Tóth Dezső törvényszéki elnököt, mint egyházmegyéink gondnokát és Bernáth Béla ny. főszolgabíró, a magyarsági egyházközség főgondnokát.

Az értekezletet istentisztelet vezette be, amelyen Pecsénye Andor alsó-mihályi lelkésztestvérünk hirdette az Igét Mt. VI. 33. alapján. Majd Dobos Sándor egyesületi elnöknek a Jel. III. 14—22-ig terjedő verseire felépített nagyon komoly elnöki megnyitóját hallgattuk buzgó figyelemmel. „Amikor új arculatot kap Európa, kell, hogy új szívet, új lelket kapjon itt is minden magyar! A tér- és időbeli győzelmektől függetlenül győzzön Krisztus!”

Koncsol János alelnök „A konfirmációi oktatásról” értekezett. Ismertette a konfirmáció történetét, azután beszélt a konfirmáció lényegéről, gyakorlati kiviteléről és reformjáról. Legyen a konfirmációi oktatás élménysorozat lepergetése. Élje át a gyermek azt, amit a Káté plasztikus tömörséggel kifejez. Őt pontból álló indítványát, amelynek gyakorlati értéke kétségtelen, az egyesület egyhangúlag fogadta el.

* A subscriptiós könyben a vallás 1805-től van jelezve, A patria a szó 1812-ig, mint lakóhely, olykor mint születési hely, többször, mint az atya vagy gyám lakóhelye szerepel. Legtöbbször a IV. évre jöttek.

A február 3-án elhunyt alsó-mihályi lelképásztor testvérünk: néhai Kajdy Menyhért felett Dobos Sándor elnök tartott emlékbeszédet.

Az egyházközségi fegyelem gyakorlása tárgyában kiadott konventi utasítás-tervezetet Nagy S. Béla dr. sátoraljaiúj helyi lelkésztestvérünk ismertette és bírálta. A tervezet hiányosságainak felismerésével és lerögzítésével — hisszük — hogy sokban elősegítette a tervezet értékét.

Erdélyi Mihály abarai lelkésztestvérünk az ORLE munkaterve kapcsán „Népünk háziipara és az ezzel kapcsolatos tennivalók” címen tartott tanulmány előadást.

Az előadásokat kísérő hozzászólások révén megismertük a hozzászólók nézeteit is, akik az élet komoly munkamezején gyűjtött tapasztalataikkal még jobban megvilágították a gyakorlati kérdések egyik, vagy másik oldalát.

Az összeférhetlenségre való hivatkozással tisztéről leköszönt Dobos Sándor helyére elnöknek Koncsol János eddigi alelnököt választottuk meg egyhangúlag.

Szinte kivételes mértékben valósult meg ez alkalommal egyházmegyéink esperesének az a törekvése, hogy évente legalább egyszer, és pedig a lelkészegyesületi gyűlés idején összehozza a lelképásztorok családtagjait is, hogy ezáltal is megbizonyítsuk az összetartozás gondolatát.

Illessé ezúton is köszönet a számunkra hajlékot adó magyarsági egyházközséget és méginkább a ritka vendégszeretettel forgolódo ottani lelképásztor és családját.

—i —n.

Internátusaink életéből.

Felvételek az Angol Internátusban az 1940-41 iskolai évre. Az az országiszerte nagy érdeklődés, amely az Angol Internátus iránt különösen 1935 óta tapasztalható, az idén is változatlanul élénk volt. Az évvégével megüresedett 15 helyre június hó 20-ig összesen 65 új tanuló felvételi kérvénye érkezett be az igazgatósághoz. A 15 hely közül kettőt magasabb osztálybajövőknek ítéltek oda az igazgató-tanács által kiküldött felvételi bizottság. Közülök az egyik (Bottka Lajos VI. ref., Nábrád, Szatmár m.) már korábban is az Angol Internátus növendéke volt, (másfél évvel ezelőtt maradt ki betegsége miatt), a másik tanuló (Németh György III. ref., Mátészalka) pedig tavaly és azelőtt helyhiányában maradt ki az intézetből. A fennmaradt 13 hely I. osztályosokkal töltetett be. A felvételi vizsgára 23 I. osztályba jövő tanuló hivatott be ezek közül az alábbiak vettek fel: Czomba Pál ref. (Ujfehértó), Erdélyi Imre ref. (Kunhegyes), Hajdu János ref. (Mezőtur), Hosszúfalussy Péter ref. (Budapest), Mezőssy Elek r. kath. (Zalkod, Szabolcs m.), Orbán Pál ref. (Marosvásárhely), Sebestyén Gyula ref. (Füzfő, Veszprém m.) Somogyi Dezső ref. (Miskolc), Szabó Elemér ref. (Szolnok), Szendrey Zsigmond ref. (Ujkécske), Szikszay László ref. (Budapest), Tornallyay Zoltán ref. (Tornalja), és Ujfalussy Miklós ref. (Mátészalka). — Az I. osztályba jövők közül kettőnek a testvérbátyai is

az Angol Internátusban tanulnak. — A régi és az újonnan felvett tanulók száma összesen: 96. Ezen kívül az Angol Internátus ingyenes diákkotthonába: a Dr. Rácz-féle házba még 12 példás magaviseletű és jeles előmenetelű, szegénysorsu tanuló vétetett fel, akiknek névsorát lapunk más helyén közöltük. — Az internátusba való felvételre előjegyzések történtek már az 1941—42., sőt az 1942—43. iskolai évre is.

A *Humán Internátusban* évről-évre növekszik a felvételért jelentkezők száma. Az idén már 37 növendéket kellett elutasítani, akik angoltagozatba kérték felvételüket. A kevés férőhely miatt azonban csak humántagozatiak vehetők fel. Olyan szülő is akad, aki lakásra a Humán-internátusba, kosztra pedig az Angol-internátusba szeretné adni gyermekét. Ez a tény is bizonyítja az internátus továbbfejlesztésének szükségességét. Az elutasítottakon kívül pályázó 23 növendék közül, a legerősebb szelekció ellenére is csak 13 új növendéket sikerült felvenni. Az internátusba felvett új növendékek: I. osztály: Eördögh György, Gööz Pál, Keresztesi László, Makó Dezső, Mikecz László, Takács Ferenc, Varga Ferenc. II. osztály: Csobó Dénes. III. osztály: Somogyi András. IV. osztály: Tamáska János. V. osztály: Kiss Pál. VI. osztály: Kiss Miklós. VIII. osztály: Janka Tihamér.

A *Gortvay Internátus* az 1939—40 tanév folyamán nyílt meg *Ablonczy György* gimn. tanár felügyelete mellett. A felvett 19 gimnáziumi tanuló iskolai munkája teljes mértékben beváltotta azokat a reményeket, melyeket a Főiskola vezetősége elérendő célul tűzött ki. A növendékek közül ugyanis 4 kitünő, 3 jeles, 10 jó, és 2 elégséges-rendű lett. A jövő iskolai évre a felvételek már megtörténtek, összesen 16 tanuló vétetett fel, 2 helyet fentartottunk a Humán-internátus pártfogoltjai részére, egyet pedig teheségvizsgás növendék számára.

HIREK

— **Kerületi tanácsülés.** Tiszáninneni egyházkerületünkben júl. 1-én *Farkas István* püspök és *Farkasfalvi Farkas Géza* egyházkerületi főgondnok elnöklése alatt Miskolcon tanácsülés volt. A gyűlést *Farkas István* püspök bibliaolvasása és lélekből fakadó imádsága után *Farkasfalvi Farkas Géza* főgondnok magas szárnyalású beszéddel nyitotta meg, hangsúlyozva azt, hogy a kerületi tanács történelmi időkben gyűlt össze; ezekben az időkben minden igaz magyar azért imádkozik, hogy Versailles után Trianon bilincsei is szétpattanjanak. A kerületi tanács mintegy harminc egyházi és iskolai s néhány fontos bírósági ügyet tárgyalt le s foglalkozott a felvidéki lelkészek sérelmével, melynek hathatós szószólója Dr. Magda Sándor tb. püspök volt.

— **Az Országos Református Szeretetszövetség** balatonkenesei fiu- és velencei leányüdülőjébe felvesz 8—16 éves református fiukat és 5—12 éves leányokat napi 1.50 P. ellátási díjért. Jelentkezés: Budapest XIV. Stefánia ut 29. sz.

— **Lelkészképesítő vizsgára álló segédlelképésztörök figyelmébe.** Ezúton hívjuk fel azoknak a segédlelképésztörtestvéreinknek a figyelmét, akik szeptember havában lelkészképesítő vizsgára óhajtanak állani, hogy a Főtiszteletű és Méltóságos Lelkészképesítő bizottsághoz címzendő kérésüket a segédlelkész bizonyítvánnyal, a működési bizonyítványokkal, a Sárospataki Ref. Lapok 1939. évf. 3-ik száma (jan. 15.) 20-ik oldalán megjelölt dolgozataikkal s más írásaikkal együtt legkésőbb aug. 1-re küldjék be a theol. igazgatói hivatalba.

— **Szavazatbontás.** Az ungi egyházmegye 1940. évi június 6-án tartott közgyűlésének határozatával elrendelt szavazás eredményeként espressé Ujlaki Sándor, bajánházi lelkész. — papi tanácsbíróvá Gencsy Béla szürtei, G. Nagy Sándor kisgyőci és Györke Endre tisztaágteleki lelkész, — világi tanácsbíróvá dr. Kiss Bálint nagykaposi kir. közjegyző és Köszörű Károly ungvári főszolgabíró, egyházmegyei ügyészé dr. Leskovits István ungvári ügyvéd, — világi aljegyzővé Fodor Béla ungvári mérnök. — tanító képviselővé Kormos Gerő ungvári kántor-tanító választott meg, a presbitériumok egyhangú szavazata alapján. Az új esperes beiktatása, előreláthatólag augusztus 8-ikán Nagykaposon tartandó közgyűlésen megy végbe.

— **A taktakenézi gyülekezet** által szülőfalujába egyhangú meghívással elválasztott Kovács László volt makkoshotykai lelképásztort meghatódott szívek öröme között iktatta be állásába Verebélyi Dezső em.-i tanácsbíró. Felemelő beszédében figyelmeztette a hazatérő ifjú pásztort a lelképásztori kötelességekre a II. Tim. IV. 1—5. versei alapján felépített magasan szárnyaló beszédében, különös tekintettel arra, hogy Ő nem idegenbe, hanem haza hivatott a hívő lelkek szeretete által. A beiktatott lelképásztort Pál I. Kor. XIII. 1—4. v. alapján tartotta meg sok melegséget és szeretetet sugárzó beköszöntő beszédét. Isten gazdag áldása legyen mind az anyaszentegyházon, mind a szeretettel elválasztott lelképásztorán.

— **Ref. lelképásztor kitüntetése.** *Virágh Béla* királyhalmeci ref. lelképásztor, országgyűlési képviselőnek meghitt ünnepség keretében f. év június hó 26-án adta át dr. Fáy István főispán Zemplén vármegye törvényhatósági Bizottságának ülésén, a Magyar Érdemrend tisztí keresztjét, amelyet a Kormányzó ur a „visszacsatolt felvidéki területen idegen uralom alatt a nemzet érdekében teljesített áldozatkész munkásságért” adományozott a kitüntettnek.

— **Köszönetnyilvánítás.** A *hanvai* ref. templom és a halhatatlan költő-lelképásztorunk *Tompa Mihály* sírjához vezető lépcső-feljáróra alább nevezett egyházaink által küldött kegyes adományokért egyházunk nevében a leghálásabb köszönetemet nyilvánítom: Bátka 3.12, Zsíp 3.42, B. Újfalú 1.26, Runya 4.83, S. Keszi—S. Lenke 13.62, Hubó 2.50, S. Szentkirály 1.84, Kövecses 2.18, S. Recske 1.85, Szalóc—Vigtelke 5.50. Összesen 39.82 arany-pengő. *Ablonczy Pál* ref. lelképásztor.

— **A Református Női Tábor és a Ref. Leányegyesületek Szövetsége** vezetőképző konferenciát rendezett zempléni megyei tagjai részére *Hatfán* július 1—6. között a következő programmal: Sipoltunk és nem táncoltatok (Luk. 7:32); Mi a tennivalóm a gyülekezetben; Beszélj az én igémet igazán (Jer. 23:28); Személyes munka; Mi haszna? (Érdemes vagy nem?) (Mal. 3:14); Hogyan szervezkedjünk? Csendes élet. (I. Tess. 4:11); Mintaösszejövetel; Ne félj, mert én veled vagyok. (Ézs. 43:1). Előadók voltak: *Darányi Lajos, Dr. Horkay Barna, Kiss B. Julia, Dr. Szabó Zoltán, Ungváry Erzsébet* diakonisztestvér, és *Főző László*. A konferencián, mely urvacsoraosztással végződött, a zempléni gyülekezetekből 24 aktív gyülekezeti munkás (lelkésznek, tanítónők) vett részt. (A konferencia fontosságához képest nagyon kevés.)

A Miskolci Református Leányegylet Görömböly-Tapolcán levő üdülőházát az idén is megnyitja a testileg lelkileg megfáradt testvérek számára június hónapban. Evangéliumi szellemű irányítás, magaslati levegő, elsőrendű ellátás biztosítja a csendes, nyugodt pihenést. Napi teljes ellátás 4 P, azaz négy pengőtől. Az érdeklődőknek kívánatra részletes tájékoztatást küld Barcsa Klára, Görömböly-Tapolca, Leányüdülő.

HIVATALOS RÉSZ.

2310/1940. **XXII. sz. Körlevél.**

Valamennyi alsó- közép- és középfokú iskola vezetőségének

A m. kir. vallás és közoktatásügyi miniszter ur 1940. évi május hó 25-én 169.237/1940. V. sz. a. kelt rendeletével a hazai gyümölcsfogyasztás ismertetésére hívta fel a vezetése és rendelkezése alatt álló valamennyi alsó-, középfokú- és középiskola igazgatóságát. (L. a Hivatalos Közlöny 1940. évi június hó 15-én megjelent 12. számában.)

Rendelem, hogy valamennyi alsó-, középfokú- és középiskola igazgatósága a kiadott rendelet értelmében járjon el.

II.

Több alkalommal azzal a panasszal fordulnak hozzám tanító testvéreim, hogy egyházkerületünk hivatalos lapját s az abban kiadott esperesi, püspöki s más őket is érdeklő *rendelkezéseket nem is látják.* Nagyon természetes dolog, hogyha nem látják a rendelkezést, akkor az elrendelt köteleességteljesítés alól némelek könnyen kibújhatnak.

Eppen azért *utasítom lelkipásztor testvéreimet* arra, hogy a jórend kedvéért vegyék szokásba azt, hogy a Hivatalos lap ama számait, amelyekben körlevelek vannak, kézhezvétel után a tanító urakkal, vagy ahol több tanító van, ott az igazgató tanító ural iktató-könyv és postakönyv alapján szíveskedjenek közölni a leiratókat és rendeleteket.

Amennyiben volt eset rá, hogy a tanító ur a rendelet tudomásulvételét és láttamozását megtagadta, — az ilyen tanítók ellen a fegyelmi eljárást azonnal megindítani el ne mulasszák.

Atyafiuai szeretettel:

Miskolc, 1940. július 10.

Farkas István
püspök.

Az ungi egyházmegye lelkészeihez. Értésitem Lelkésztársaimat, hogy em. közgyűlési határozatunk értelmében a szavazatbontó bizottság szavazást rendelt el 1 egyházmegyei papi tanácsbírói és 1 egyházmegyei lelkészi aljegyzői állásra, a szavazatok beadásának határideje augusztus 25. A szavazás két külön szavazólapon külön borítékba zárva, egyház pecsétjével, lelkész, gondnok és 2 presbiter aláírásával történjék. Szeretettel szolgáljuk: *Kömvés Sándor* h. esperes.

Meghívó. Az abauji egyházmegyei Lelkészegyesület aug. 7-én (hetedikén) d. e. fél 9 órai kezdettel a kassai templomban tartja évi közgyűlését, melyre az alkotó tagokat testvéri szeretettel meghívom. Tárgysorozat: 1. Elnöki megnyitó. 2. A Károlyi biblia-fordítás népünk lelki világában. (Benke Imre) 3. Egyházközségi fegyelemgyakorlásának módja. (Batta János) 4. Az elemi iskolában használt hittani kézikönyvek bírálata. (Kecskés József) 5. Pályamunka bírálata. (Pásztor István) 6. Pénztárvizsgálati eredmény. (Matusz János) Esetleges javaslatok, melyek azonban augusztus 1-ig írásban beadandók. Igazolatlan elmaradás 5. P. bírsággal büntetettik. *Kiss József* elnök.

Pályázati hirdetés.

A tiszatarjáni ref. egyház pályázatot hirdet a lemondás folytán megüresedett I. sz. kántortanítói állásra. Javadalom: 20 kat. hold 190 □-öl szántó; 6 k. h. 970 □-öl rét; 1 k. h. 1428 □-öl legelő; 50 köből rozspárbér; egyh. pénztárból kb. 200 P. 8 drb. legel-tetési jog; 3 öl kemény tűzifa, lakás. Értékegység: 85. A fekvőségért járó mindennemű adókat az egyház fizeti. Kötelessége a kijelölt osztályok tanítása, kántori teendők végzése, énekhar vezetése, belmissziói munkában való segédkezés lelkész utasítása alapján, szükség esetén lelkész helyettesítése. Pályázati határidő e hirdetés megjelenésétől számított 21 nap. A pályázók hívásra önköltségen próbára megjelenni kötelesek. Állás Szept. 1-én elfoglalandó. Csatolandók a „Szolgálati pragmatika“ által előírt okmányok, válaszbellyel. *A Ref. iskolaszék címére, Tiszatarján (Borsod vm.)*

Pályázati hirdetés.

A királyhelmeci református egyház pályázatot hirdet, a fegyelmi bíróság felfüggesztése folytán megüresedett, helyettes kántortanítói állásra. — Javadalma: 141 pengő készpénz, 15 kat. hold és 1184 □-öl szántó föld, 5 köből búza, 15 köből rozs kétharmad része. A fenti javadalom egyharmadrésze, valamint a tanítói lakás, a felfüggesztett tanítót illeti. Stóla és kieszközlendő államszegély. Pályázati határidő 21 nap. Állás, a választás jogerőre való emelkedése után, azonnal elfoglalandó. A választás érvényessége kizárólag arra az időre szól, amíg a felfüggesztett tanító fegyelmi ügye befejezést nem nyer. Kötelessége: A díjlevélben foglaltak. Szabályszerűen felszerelt kérvények *a ref. lelkipásztori hivatal Királyhelmec, Zemplén m.* címére küldendők.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel
Sárospatakon.
a könyvnyomtatás feltalálásának 500. esztendejében

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: **DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN,
DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF**

TARTALOM: *Darányi Lajos*: Igehirdetés. — *Dr. Gulyás József*: A sárospataki református főiskola görögkeleti joghallgatói (1793—1867 közt). (Folyt. köv.) — —: Az Igazgató-tanács gyűlésének fontosabb határozatai. — Hírek. — Hivatalos rész.

IGEHIRDETÉS.

A hármás támasz.

Lekció: Máté 14: 23—36.
Textus: Ézsaiás 43: 1.

Isten igen sokszor ezzel a biztatással közeledik az emberhez: ne félj. Mert az ember fél. Rettegéssel és aggodalommal van tele életünk. Féltünk a jövőtől, a haláltól és az élettől.

Pedig annak az élete, aki fél, gyötrelmem. Az ember, aki fél, félelmem sem tud lenni.

Ezért Isten először a félelmet akarja eloszlatni. Isten előbb megnyugtatni és bátorítani akar.

Mint ahogyan a roskadozó házat támaszokkal igyekeznek megtartani, Isten is három támaszkal ad nekünk. Nemcsak egyszerűen azt mondja, hogy ne félj, hanem azt is megmondja, hogy miért ne félj.

1. Mert megváltott.
2. Mert ismer.
3. Mert az ő tulajdona vagy.

1. Megváltott Krisztusban. Minden félelem ősoka a bűn. Akkor rejtőzött el az első emberpár, amikor már vétkezett. Minden aggodalom, rettegés mögött ott áll valami titkolt, vagy nem tisztán látott bűn. Vagy ott áll az ember egyetemes romlottsága. Azzal kezdődik az igazi keresztyénység, az ember félelmének eloszlása, ha az ember ígéretet kap a bűnbocsánatra. Jézus ezzel fogad minden beteget: megbocsáttattak a te bűneid. Nekünk már nem csupán ígéretet ad Isten, hanem valóságot. Krisztus már megváltott. Befejezett dolog a váltság. Ne félj. Isten nem emlékezik meg bűneidről.

2. A félelem oka az, hogy az ember senkinek, ismeretlennek érzi magát. Úgy fáj szürkén elveszni a mindennapi küzdelemben. Isten azt mondja, hogy ne félj, nem vagy senki, nem vagy névtelen, nem leszel elfelejtett, ő ismer, mindent tud rólad. Nemcsak úgy általában ismer, hanem névszerint. Ez a legnagyobb megnyugtatás akkor, amikor ez a világ nem akar tudni rólunk, amikor még a testvér is ellenség.

3 Nemcsak senkinek érzi magát az ember,

hanem senkiének is. Ugy szeretne a felnőtt is egyszer minden gondot letenni és valakire, aki erős hatalmas rábízni magát. Isten ezt is megadja. Azt mondja, hogy az enyém vagy. Én viselek gondot rád. Minden bajod az enyém. Mindenesztül az én tulajdonom vagy.

Ha mindezt meghallja és megérti az ember, nem is tehet mást, mint felszabadul minden alul, ami félelem és hálából áldja az Urat.

A munka.

Lekció: II. Thess. 3: 1—13.
Textus: II. Tím. 2: 3.

Most, amikor az emberiség nagyobb csoportja a legnehezebb munkát végzi, a másik csoport pedig gyűjti az erőt az elkövetkezendő munkára, szóljon az igehirdetés a munkáról.

Két emberi véleményt mondunk el a munkáról és azután adjuk Isten kijelentését.

1. A munka átok.
2. A munka áldás.
3. A munka terhes szolgálat.

1. Az egyik ember véleménye az, hogy a munka átok. Bibliai bizonyítékot is emlegetnek ennek igazolására. Aztán hivatkoznak arra, hogy az emberben valami ősiszony van a munkával szemben. Mi is érezzük igen sokszor ezt és mi is ezen a véleményen vagyunk gyakorlatban.

2. A munka áldás. Mondják másik oldalról. Munkásság az élet sója, írja a költő. Azonban minden ilyen megállapítás olyan ízű, mintha munkafelügyelők csinálták volna azt a munkába menő munkások lelkesítésére. Minden ilyen szép mondat azonnal elveszti varázsát, mihelyt egyszer is észreveszik, hogy aki ilyen szép megállapításokat tud tenni a munkáról, az, ha csak lehet, elhuzza magát a munkától, vagy a munka könnyebb végét fogja.

3. Mi hát a munka? Isten Igéje adja az igazi feleletet. A munka teher. A munka nem játek és nem mindig csak az erőhöz mért. Az ember menekülni szeretne előle. De az a terhes munka isteni megbízás, küldetés, szolgálat. Isten állít a munkahelyre. Isten a munkaadó. Ő fizet iga-

zán és Ő von felelősségre. A munkának tehát nem önmagában van értéke. Nem átok és nem áldás, hanem megbízás. Személyes kapcsolatba hoz Istennel. Ott lehet vele találkozni. Ott szól és ott segít meg.

Jogában van Istennek munkába állítani, mert Ő a gazdám.

Megvan Istennek az erkölcsi alapja is arra, hogy munkát kívánjon, mert Ő szüntelenül munkálkodik. Krisztusnak is az egész földi élete munkában telt el. Véres verejtéket hullatott értem. Szerzte-járt és tusakodott, hogy legyen szabadulás és legyen értelme minden munkának.

A munka kérdését Isten oldja meg. Csak az tud igazán, becsületesen dolgozni, akit Isten állít munkába, aki mint Jézus Krisztus jó vitéze hordozza a munkának terhét.

Darányi Lajos.

A sárospataki ref. főiskola görög keleti vallású joghallgatói (1793—1867 közt).

Davidovits Ábr. civis, Zenta 1825 (II. é.) David Derra, civis, Neoplanta (1828) Mich Derra, civis, Neoplanta 1826; — Steph. Demetrovics, civis, Ruma, 1825. — Georg. Demeter, civis, Versecz 1834. — Athan. Detsko, ignobilis, Lippa, 1815. — Jacob Dobrojevics, civis, St. Joan Torontál m. 1830. — Procop Diakozics, civis, Mokrin, 1819. — Dima Constantin szerb nob., Gyarak (Arad m.) 1841. — Dorits U. civis, Óbacse, 1832. — Ioan. Dimitrievics, mercator, Ellemér (Tor.) 1835. — Georg. Dogály, nob. T. Búd 1817. — Jos. Dogály, nob., T. Búd 1824. — Georg. Ebesfalvay, civis, Arad, 1834. (I. é.) — Basil. Eramido, nob., Martonos (Bács) 1807. — Joan. Etemits, nob. Martonos 1808. — Basil. Fogarasy, nob. Lippa 1815. — Fogarasy Gábor nemes Ungvár. 1851. — Nic. Floreszk colonus. Kísszentmiklós (Tem.) 1825. Alex. Földváry, nob. Zombor 1819. — Gagits Demetrius, senator Becse, 1833. — Garbesch Joan. civis Neoplanta 1826. — Gercsics Pál, Scheyd (Szerém) 1832. közrendű. — Aaron Gavanszky civis, Szt. Tamás 1814. Jac. Gavanszky civis Szt. Tamás 1804. — Paulus Gavanszky nob. Szt. Tamás 1808. — Bas. Gruits, civis, Zombor 1833. — Georg. Gruits, civis Zombor, 1828. — Gruits Simon polgár, Arad 1843. — Steph. Gruits mercator Buda (1822.) — Georg Gruits, papfi, Parabutya (Bács) 1830. — Const. Gyeorgyevits civis, Baja. 1828. — Steph. Giorgievitz (Albanus) Nagybecskerek 1800. — Anton Harsányi, libertin. Patak. (Graecus) 1821. — Georg. Hadzsics, quaestor, Polank 1830. Georg. Hadzsy mercator, Szentés. 1820. — Hadzsy János polgár Sikló 1843. — Joan. Hajsits, ignob., Neoplanta 1821. — Bas. Hansebits, civis, Becskerek 1827. — Joan. Hertzeg, merc. Lugos 1835. — Alex. Illic. ign. Pest 1823. — Izsák Alexander Lugos 1825. — P. Isaokovits, nob. Mitrovicz (1806). — Isakovits Alex. civis, Nagy-kikinda, 1812. — Nic. Isakovits. nob. 1806. Nagy-kikinda. — Ivackovits Petr. confin. Deliblat 1832.

— Petr. Ivanov. Illok 1811. lib. — Steph. Ivanits, nob. Sz. Tamás. 1834. — Demetr. Ivanits c. u. o. 1828. — Nicephor. Ivanits, civis Szt. Tamás 1804. — Anast. Jankovits, civis, Temesvár 1825. — Alex. Jankovits merc. Temesvár. 1833. — Petr. Jagodics civ. Pancsora 1820. — Cyrill Ivankovits nob. Syrm. 1821. — Ábr. Jesics nob. Zenta 1809. — Damianus Joannovits, ign. Kamenitz 1808. — Euthymins Joannovits, civ. Golubince (Szerém) 1824. Joannovits Joan, civ. Gerlistye (Krassó Sz.) 1825. — Joan. Joannovits. civis, Buda 1825. — Joan. Joannovits civis. Neoplanta, 1828. — Joan. Joannovits, ignob. Lednicze (Szerém) 1821. — Nic. Joannovits Szedged civis 1829. — Paul. Joannovits, civis, Vukovár 1828. — Paul. Joannovits, civis, Arad 1807. — Petrus Joannovics, civis, Eszék, 1809. — Theoph. Jójkits, lib. Georgevo (Bács) 1808. — Hieron. Josphovits, lib. Pionitz (Bács) 1806. — Joan. Josphovits, civis, Szentendre 1824. — Georg. Juratovics lib. Pozsega m. 1807. — Jac. Juratovics nob. Zombor. 1828 — Alex. Jurkovits, nob., Verőcze m. 1825. — Juhász Miklós T. Búd. (I. éves) 1842. (g. egy.) Thom. Kalinovics, merc. Semlinum 1815. — Kamber Paulus kapitány Neoplanta 1935. — Karajankovits Joan. civis Dalya (Verőcze) 1820. — Basil. Kapitanovics libert. Carlovitz 1807. — Joan. Kapra nob. Viena 1821. — Thomas Karakos, nob. Temesvár 1811. — Koics Const. civis Neoplanta. 1837. — Koischer Const. Pest 1825. — Kolarszky Pet. oconom. Futtak 1825. — Alex. Komich ignob. Vinkovce 1823. — Jóan. Konstantin civis Csákova 1823. — Mich. Kosztics ignob. Neoplanta 1821. — Cyrill. Kraitts. civis Buda 1827. Kopmány Anton c. Buda 1827. — Georg. Krajnovics lib. Baja 1808. — Lakits Luca, ignob. Sz. Miklós (Tor.) 1810. — Gratian Lazarevits ignob. Carlovitz. 1819. — Basil. Lazits civis Susak (Syrm.) 1821. — Paul. Letics civis Neoplanta 1828. — Lippay Nic. civis Neoplanta 1805. — Georg. Lolits civis Szentendre 1816. — Simeon Lolits u. o. 1824. — Bas. Longinovics pap R. Ittek (Tor.) 1830. —

(Folyt. köv.)

Az Igazgató-tanács gyűlésének fontosabb határozatai.

Iskolai díjak az 1940-41-ik évre.

Az Igazgató-tanács dr. Trócsányi József gazdasági választmányi elnök előterjesztése alapján foglalkozott az iskolai díjaknak a jövő költségvetési évre való felemelésével. Főiskolánkban a tandíjak és mellékdíjak legutoljára 1934-ben állapították meg. Az azóta lefolyt idő alatt a gazdasági élet nagy változásokon esett át, minek hatása alatt a közpénztár legfontosabb kiadási tételei is megváltoztak. Hogy az olvasók és tanítatók szülőik világos képet alkossanak maguknak az elmúlt hat év alatt végbement változásokról, a különböző tételeket összesítve, a következő adatokat hozzuk nyilvánosságra: A gimnáziumi és theologiai személyi kiadások és az adminisztrációs személyi

és dologi kiadások együtt kitettek 1934—35-ben 115.196 P-t; 1935—36-ban 119.734 P-t; 1936—37-ben 127.193 P-t; 1937—38-ban 140.553 P-t; 1938—39-ben 151.959 P-t; 1939—40-ben az előirányzás, az időközi emelkedéseket figyelembe véve már 167.392 P-t tesz ki. Ha ettől az utolsó évtől eltekintünk is, minthogy ebben rendkívüli dologi kiadások is merültek fel, határozottan megállapítható, hogy 1934—35 és 1935—36 között 4.538 P; 1935—36 és 1936—37 között 7.459 P; 1936—37 és 1937—38 között 13.360 P; 1937—38 és 1938—39 között 11.406 P, vagyis az utolsó költségvetési évet (1939—40-et) nem számítva, összesen 36.763 pengő volt az emelkedés. Ugyanezen idő alatt a tanulóktól szedett díjak (tandíj, épületfenntartási díj, a közpénztárt illető internátusi díjak, vagyis a theol. internátusi és kisinternátusi díjak) a következőképp alakultak: 1934—35-ben 54.789 P; 1935—36-ban 57.282 P, (emelkedés: 2.493 P); 1936—37-ben 60.292 P, (emelkedés: 5.010 P); 1937—38-ban 60.080 P, (az előző évihez képest csökkenés: 212 P); 1938—39-ben 64.555 P, (emelkedés 4.475 P). A megjelölt címeken a bevételekkel való összes emelkedés 9.772 P-t tesz ki. Amíg tehát a kiadások emelkedése ez alatt az öt év alatt 36.763 P volt, addig a bevételek emelkedése csupán 9772 P, amiből kiviláglik az is, hogy a kiadások emelkedési többletét, a kb. 27.000 P-t kitevő összeget a főiskola az üzemek bevételeinek fokozásával (szőlő, könyvkereskedés, házi kezelésben levő birtokok stb.) tudta fedezni. Utóbbiaknak a kívánt mértékben való fokozására egyelőre semmi kihatás nincs, viszont a kiadások emelkedése (személyi fizetések emelése, dologi kiadások növelése, beruházási hozzájárulás, légvédelmi költségek stb.) tovább tart, ezért egyelőre a következő iskolai évré egyes díjaknak a felemelését kellett javaslatba hozni az Igazgató-tanács előtt.

A Gazda Vál. felemelni javasolja: 1. a minden tanulótól szedett 20 P épületfenntartási díjat 10 P-vel 30 P-re. (Ez az emelés így is csak szimbolikus jelentőségű, mert ha a légvédelmi berendezést a hatóságok a kiadott rendeletek értelmében fogják szorgalmazni, akkor nálunk is, más iskoláknál is elkerülhetetlen lesz az iskolai díjaknak igen tetemes emelése.)

2. A dologi kiadások emelkedése miatt a *Kis-internátus*-ban és *Gortvay*-internátus-ban az eddigi 100 P internátusi díjat 120 P-re; a Theol. internátusban a gimn. tanulók által eddig fizetett 120 P-t 140-re. A városi szállásokhoz képest, amelynek díja 150 P-ről 180 P-re emelkedet, ez az internátusi díj még kedvezmény nélkül is 40 P előnyt jelent az internátusban lakó tanuló részére.

3. A tápintézet évi 240 P díját 40 P-vel 280 P-re. Az élelmiszer árakban, a tüzelőben s a munkabérekben beállott változás ennyi emelést feltétlenül megkíván, ha a tápintézetet nagyobb deficitől meg akarjuk óvni, vagy nem akarjuk az étkezés színvonalát leszállítani.

4. A tápintézeti díj emelésével kapcsolatban a Humán-internátusi díjat 600 P-ről 50 P-vel 650 P-re. Ebből az 50 P-ös emelésből 40 P. a tápintézetet illető rész, a többi 10 P-ös emelést egyéb címeken felmerülő drágulás teszi indokolttá.

5. A felsorolt okok miatt válik szükségessé az Angol-internátusi díjaknak évi 100 P-vel való emelése is. Enélkül az emelés nélkül u. i. attól kell tartani, hogy az Angol-internátus a következő években felemésztí azt az eddig gyűjtött tartalékot is, amit évek alatt rendkívüli építési és kölcsöntörlesztési tartalék gyanánt sikerült megtakarítani.

Az Igazgató-tanács a gazdasági választmányának az említett iskolai díjak emelése vonatkozó gondosan eltervelt és megindokolt javaslatát a parancsoló szükség előtt meghajolva, kénytelen volt elfogadni s azt megerősítés végett felterjesztette az egyházkerületi közgyűléshez. Az Egyházkerületi-tanács az Igazgató-tanács felterjesztését a f. év július 1-én tartott gyűlésében jóváhagyta. Eszerint a következő 1940—41-ik iskolai évben már az Egyházkerületi-tanács által jóváhagyott felemelt iskolai díjak lesznek érvényben.

HIREK

vajai és luskodi Gróf Vay Arthur felső-

vadászi földbirtokos, cs. és kir. kamarás, felsőházi tag, a Tiszáninnyi ref. egyházkerület tanácsbírája, sárospataki főiskolánk igazgatótanácsosa július hó 12-én életének 60-ik, boldog házasságának 20-ik évében Budapesten visszaadta nemes és jóságos lelkét teremő Urának. Sárospataki főiskoláknak, mely a Vay-ak fenkölt gondolkozásából, patinás karakteréből, gazdag szelleméből, hithűségéből, szilárd református meggyőződéséből és bibliás kegyességéből sok drága értéket és mulhatatlan emléket őriz, különösen súlyos veszteség a gróf Vay Arthur elköltözése. Azok, aki a tárgyaló asztalnál szemtől-szembe állhattak vele, egy nemesen gondolkozó, magyar hazáját és ref. anyaszentegyházát önfeláldozásig szerető személyiséget ismertek meg benne, akinek egész valóját a megértés és az evangéliumi szolgálat lelke töltötte be. Temetésén, mely július 14-én az alsózsolcai ref. templomban volt, *Dr. Enyedy Andor* egyházkerületi főjegyző a II. Kor. 4:7 v. alapján, a családi sírboltnál *Román Ernő* alsózsolcai lelkipásztor pedig a II. Kor. 5:10 v. alapján hirdette a vigasztalás ígét, végül *Batta János* kupai lelkipásztor vett búcsút az elköltözöttől, mint a kupai egyház főgondnokától. Legyen pihe-nése csendes, emléke örökké áldott!

Kérelem Lelkipásztor testvéreimhez. Főiskolánk értesítője a tájékoztatókkal a rendkívüli körülmények miatt beállott munkahiány következtében még nem készülhetett el. Szeretettel kérem lelkipásztortestvéreimet, sziveskedjenek felhívni gyülekezeteiben azoknak az érettségizett ifjaknak a figyelmét, akik theol. akadémiánkon óhajtják folytatni tanulmányaikat, hogy felvételi kérvényeiket aug. 1-ig küldjék be a theol. igazgatói hivatalba. Kívánatra névreszólóan bővebb felvilágosítást küldünk. Theol. igazgató.

Lelkészővegyek gyorssegély alapja javára küldöttél már valamit?

— **A Pataki diákok szövetségének tisztújító közgyűlése.** A PDOSz. budapesti egyesülete *Dr. Panka Károly* országgyűlési könyvtárigazgató elnökletével tisztújító közgyűlést tartott. A közgyűlésen, melyen elfogadták az 1940. évi költségvetést, *Dr. Panka Károlyt* örökös tiszteletbeli elnökké, *Dr. Trócsányi Zoltán* egyetemi m. tanár, főkönyvtárnokot elnökké, *Mészáros István* külügy. sajtó-előadót alelnökké, *Szabó Zoltán* tisztviselőt titkárrá, *Rehó Pál* postatakarékpénztári számvizsgálót pénztárossá, *Dr. Szabó Dezső* postatakarékpénztári titkárt ellenőré választották meg. *Választmányi tagok lettek: Blahó Endre* tanár, *Hézszer Zoltán* M. T. I. igazgató, *Fodor Gábor* máv. műszaki tanácsos, *Maklár Sándor* máv. igazgatóhelyettes, *Dr. v. Somody János* törvényszéki tanácselnök, *Dr. Zombory László* vegyész mérnök. *A számvizsgáló bizottság tagjai: Katona Endre* máv. műszaki főtanácsos, *Meskó Sándor* máv. főintéző és *Sahin István* főmérnök.

— **A 134 sz. Hegyaljai Erő** cserkészcsapat június 22—július 4 bezárólag tartotta nyári nagytáborát Rozsnyó mellett *Szabó Károly*, *Boda Béla*, *Ablonczy György* és *dr. Maller Sándor* gimn. tanárok vezetésével. A táborban résztvevő 35 cserkész több kirándulást tett a környéken fekvő Krasznahorka, Szádelő, Domicai barlang, Szilicei jégbarlang, az 1286 m. magas Pozsáló és a közeli Ivágyó hegy megtekintésére.

A tehetségvizsgára jelentkezett tanulók dolgozatait a gimn. tanári karból alakított bizottság a napokban elbírált s ennek alapján a 20 jelentkező elemi iskolai tanulóból hatot érdemesnek talált a tehetségvizsgálaton való megjelenésre. A behívottak a következők: *Gere Miklós* Nyirbátor, *Hajdu József* Belsőbölcs, *Kavalec László* Csenyete, *Kovács József* Kiskinizs, *Pálóczy Bertalan* Sátoraljaújhely, *Rigó János* Runya. A tehetségvizsgálatok szeptember 5-én délelőtt 8 órakor kezdődnek a gimn. igazgatói hivatalban. Felkéri a gimn. igazgatóság a lelkipásztorokat és tanítókat, hogy küldjenek értesítést arról, hogy az érdekelt tanulók meg fognak-e jelenni a tehetségvizsgán.

— **Főiskolánk öregcserkészcsapata**, a 764. sz. Timótheus cserkészcsapat jún. 22-től júl. 3-ig ez évben is megrendezte vízi mozgó táborát. *Dr. Szabó Zoltán* theol. professzor vezetésével tizenegy öregcserkész vett részt a kb. 450—500 km-es úton Sárospataktól Szegedig. A csapat tagjai a táborozás alatt regös munkát is végeztek.

HIVATALOS RÉSZ.

2495/1940. **XXIII. sz. Körlevél.**

I.

Valamennyi elemi iskola elnökségének.

A vallás és közoktatásügyi miniszter úr 170.055/1940. V. ü. o. sz. leiratában rendelkezik egyes városok illetőleg községek élelmezési központja részére igénybevett elemi iskolai tantermek ügyében. Felhivom elemi iskoláink elnökségét, hogy az igénybevett iskolai tantermet, valamint egyes felszerelési és berendezési tár-

gyakat — az iskolai munka sérelme nélkül — bocsásák rendelkezésükre az illetékeseknek, ha más megfelelő helyiségek hiányában a közlekedés zavartalan menetelmésképpen nem biztosítható.

Atyafitűi szeretettel

Miskolc, 1940. július 17.

Farkas István
püspök.

Pályázati hirdetmény.

2491/1940.

I.

A gömői egyházmegyébe bekebelezett *Sajóke-szi-Sajólenke* egyházközség évek óta be nem töltött rendes lelkipásztori állására pályázatot hirdetek. Javadalom: 30—35 köböl buza, 10—15 köböl rozs, 15 köböl zab, 7 P szénava, 30 méter fa, 8 hold szántórét és kert és 8 hold legelő, a földek adóját az egyház, a legelőért a lelkész fizeti, szükséges közmunka, kongrua havi 110·80 P. Lakás nincs. Felépítéséig az egyház ideiglenes lakásról gondoskodik.

II.

A gömői egyházmegyébe bekebelezett *Alsó-felsőbalog* üresedésben levő rendes lelkipásztori állásra pályázatot hirdetek. Javadalom 90—100 mázsa buza és rozs, 26 kat. hold szántó és rét, házi és gyümölcsös kert, szabad közös legeltetés, 60 forint munkaváltság, 72 méter fa. A tagosításkor nyert többlet föld és rét adóját a lelkész fizeti. Kongrua nincs. Lakás jó.

Mindkét lelkészi állásra a pályázati határidő elhárítás megjelenésétől számított 15 nap. Kellően felszerelt kérvények választóriték és postadíj melléklésével Lenkey Lajos espereshez (Runya, Gömör vm.) küldendők.

2508/1940.

III.

Az alsózempléni ref. egyházmegyéhez tartozó *mak-koshotyikai* ref. rendes lelkipásztori állásra pályázatot hirdetek. **Fizetés:** 3 szobás s mellékkeliségekkel ellátott lakás és kert. Díjlevél szerinti fizetés négy kat. hold 379 négyzet öl szántó és négy kat. hold 229 négyzetöl rét, továbbá 661 négyzetöl — ezidő szerint teljesen hasznavehetetlen parlagföld a Katuska dűlőben. 2. 28 köböl szemes élet párbér. 3. 24 szekér kemény tűzifa. 4. 270 liter bor. 5. Iga és gyalogos napszámmal földmegmivélési napszám. 6. Törvényesen megállapított kongrua évi 1,598·40 P volt a mostani mak-koshotyikai lelkipásztori szolgálatból távozó s 16 éves rendes lelkipásztori szolgálatot leélt lelkipásztornak. Ebben benne volt a korpótlék és családipótlék is. (Lásd 1928. évi konventi jegyzőkönyv 422. lapja.)

Kötelessége: Az egyházi törvényekben előírt s a helyi rendszerinti kötelességek.

Az állás a választás jóváhagyása után, az illetékes esperessel történendő megegyezés alapján azonnal elfoglalandó lesz.

Pályázni szándékozók a pályázati hirdetmény közzététele után elmúló 15 nap alatt adhatják be kellően felszerelt kérvényeiket, választóriték és postadíj melléklésével: Janka Károly espereshez (Cigánd, Zemplén vm).

Miskolc, 1940. július 18.

Farkas István
püspök.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatakon.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: **DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN,
DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF**

TARTALOM: *Komjáthy Aladár*: Egyházunk veteményes kertjei. — *Dr. Gulyás József*: A sárospataki református főiskola görögkeleti joghallgatói (1793—1867 közt). (Folyt. köv.) — *Zs. J.*: A sárospataki tehetségkutatás visszhangja. — *M. E.*: Könyvismertetés. — Hírek. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek.

Egyházunk veteményes kertjei.

Kizárólag csak a népiskolákról lesz szó, bár nem vonom kétségbe, hogy közép- és felsőiskoláink is ugyanazt a hivatást teljesítik, mint az alsófokú iskolák. Akármennyire elmélyednek is az egyes tudományágak tanításában, mégis a mienk és meglátni rajtuk, hogy a református keresztyén anyaszentegyház a gazdájuk. Minden fokú iskola tehát a ref. keresztyén anyaszentegyház jövőjének az előkészítője.

Elemi iskoláinkat minden áldozattal fenn kell tartanunk. Sokan azt mondják rá, hogy könnyű ezt leírni, vagy mondani, de nagyon nehéz a terhet viselni. Én azonban azt mondom, hogy akármilyen terhet el kell hordoznunk népiskoláinkért. A népiskola olyan hatalmas erőforrása a gyülekezetnek, amelyhez fogható nincsen. Az a gyülekezet, amelyben nincsen református elemi iskola, csak félkarú gyülekezet, mert a másik és talán az erősebb kar hiányzik. Legyen akármilyen erős belmissziói élet a gyülekezetben, az nem tudja pótolni a mi iskoláink nevelését. Még a nézése is más annak a református keresztyén embernek, aki a mi iskoláinkba járt gyermekkorában, mint annak, aki vagy állami, vagy pedig másfajta iskolát látogatott. Akármit is beszélünk, anyaszentegyházunk világnézetre nevel és ez a munka már ott elkezdődik, az egyszerű falusi iskolában. Sokan arról beszélnek még ma is, hogy iskoláink fentartása nem éri meg azt az áldozatot, amit hoz érte egyházunk. Ez éppen olyan balga vélemény, mint amikor vegyesházasságban káros reverzálisát azzal indokolja a „református“ fél, hogy nem akarta hitvestársát egyházzal kellemetlen helyzetbe hozni, azért inkább ő engedett. Soha olyan mélyre nem sülyedt a ref. keresztyén egyház, mint amikor fiai amellet csináltak propagandát, hogy az iskolákat adja át az államnak. Rendkívül bántó volt egyházunkért élő és haló emberekre ez a jelmondat: „Államosítás, jöjjön el a te országod!“ Tovább megyek, még teológiai professzor is akadt, aki előadásában igen

gyakran adott kifejezést az államosítást azonnal végrehajtani szándékozó gondolatnak. Amikor az államosítási törekvéseket hallok, vagy a multra gondolok vissza, — amikor egyházunk tagjai többet beszéltek erről. — akkor mindig az a szörnyű „katoná“ jut eszembe, aki deliriosus állapotában nem akart katonát látni és a sok ellenség minden ellenállás nélkül megszállotta ezeréves hazánk drága földjét. A mi népiskoláink nemcsak tanítottak, hanem neveltek is. Egy-egy Istentől megáldott tanítónak rajta van a munkája tanítványain. Csak ki kell kérdezni az egyszerű embereket, napszamosokat, munkásokat, hogy mit tanultak az iskolában; némelyik egyszerre elmondja a hit- és erkölcsant, egyháztörténelmet, a bibliai történetekről nem is szólva. A közismereti tárgyakat is tudja, de legjobban a zsoltárokat és dicséreteket, legalább is itt az ősi tiszánineni apró gyülekezetek iskoláiból kikerült emberek. A tanítás munkája párosult a nevelés munkájával. Milyen tisztességtudó, másokat megbecsülő embereket bocsátottak ki az életbe iskoláink. Sokszor jóleső érzéssel láttam, amint fegyelmezik magukat, mert az egyszerű falusi iskola még önfegyelemre is megtanította őket, ami a legnehezebb dolog, mert sokszor még a művelt ember sem ura önmagának.

Községnek, államnak ne adjuk oda iskoláinkat, mert azok mind róm. kath. iskolák lesznek. Féja Géza írja a Viharsarokban, hogy az egyik csongrádi községnek ez a paradoxon az iskola címtáblája: Községi róm. kath. iskola. Még az író ezt a címet mosolyogva írta le, de nekünk már tudni kell, hogy mostan is, de még inkább a jövőben, ilyen lehetlenségek lesznek, amelyek nem szolgálják anyaszentegyházunkat. Még mindig jobb eset az, ha terhet kell vállalnunk iskoláinkért, mintha nincsen terhünk, de az iskola nem a mienk. Ha áldozunk, annak meg is van az eredménye, csak a kényelmes, tunya, ideálokat szolgálni nem tudó emberek félnek a küzdelemtől és a teherhordozástól. Minden államosítási törekvést el kell gáncsolni azzal, hogy az iskolai terhet úgy is viselni kell, de más címen. Hát nem jobb-e ez akkor, ha már fizetni kell, hogy inkább a reformá-

tus iskolát tartjuk fenn filléreinkkel, mint másfajta iskolát?

Gyülekezetünkben 20 évig nem volt egyházunknak iskolája. Mondhatom, igen nehezen tudtam elviselni ezt a szörnyű hiányt. Amikor megcsinálta egyházközségünk, akkor vette észre, hogy a 600 tanköteles gyermeke közül 100 és néhány olyan szellemben nő fel, amely gyülekezetünkre nézve nagyon is kívánatos. Azóta minden valamire való egyháztagnak azt mondja, hogy a mi iskoláinkból kikerült gyermekek lesznek a jövőben egyházközségnek fenntartó oszlopai. Nem tudja azt senki, milyen öröm hallani egy misszió-egyházban gyermekeket, akik zsoltárénekléssel és bibliaolvasással kezdik meg napi munkájukat és a kath. ünnepeken, sőt még a legméltóságosabb oltáriszentség ünnepén is mennek iskolába, zavartalanul tanulhatnak és az utca ünnepi hangulatába belesendül a kálvinista gyermekserg köszöntése: „Áldás, békesség.” Csak az tudja méltányolni igazán ezt, aki egész életében elzárva élt a ref. egyház világtól. Egy kis oázis számomra mindig az iskolánk, ahol nagyszerűen meg lehet pihenni és vigasztalódni, de ahol életerőt is lehet nyerni.

Egyházunk veteményes kertjeiért meg kell hozni minden áldozatot, mert ez a leghasznosabb befektetés és bármennyit is adunk, az amúgy is meghozza majd a maga gyümölcsét.

Komjáthy Aladár.

A sárospataki ref. főiskola görög keleti vallású joghallgatói (1793—1867 közt).

Dem. Mahovatz ignob. Carlovitz 1810. — Nic. Maletits civis Buda 1827. — Dem. Malbasky polgár. R. kereszt (Tor.) 1843. — Malesevich Joan. civis. Albae reg. 1825. — Demetr. Manojlovics Szt. Tomasini 1833. — Georg. Manojlovics civis Versec 1832. — Basil. Margareth ignob. Illok 1811. — Paul. Margareth civis Melence (Syrm.) Syrmium 1820. — Margetits Petr. lib. N. Kikinda 1812. — Margetits Joan. u. o. 1811. — Joan. Marinkovics civis Ruma (Syrm.) 1823. — Marius Marinkovics civis Carlovits 1825. — Georg. Markovics civis Mitrovicza 1828. — Joan. Manno. civis Pest 1824. — Mathics Joan. Ruma 1821. — Mathics Jos. civis Carlovicz 1820. — Dem. Michajlovits civis, Zombor 1825. — Eustachius Michajlovits civis N. Becskerek 1823. — Paul. Michajlovits Arad 1829. Mihailovits Antal polgár Arad, 1843. — Mihailovits Lajos polgár Arad 1842. — Joh. Mihailovits mercator, Kisujszállás. 1833. — Demetr. Mikovits, nob. Schijd (Syrm.) 1819. — Greg. Milankovits ignob. Lugos 1819. — Paul. Milankovits sótiszt Arad 1833. — Thom. Milankovits nob. Dalya 1832. — Milankovits Gregorius nob. Lugos 1819. — Milankovits U. civis Dalya 1820, — Miuleszku Pál lelkész Kis Torák (Tor.) I. é. 1862/3. — Bas. Mladene civis Versec 1834. — Maxim. Mladenovits, nob. Ruma (Syrm.) 1820. — Tryph. Mladenovits nob. Ruma 1822. — Dan.

Mulaits miles Stupnitz 1825. — Paul. Nasztics civis Sz. Tamás 1828. — Nic. Nedelko civis, Lugos 1831. — Euthym. Nedelkovics nob? Albae-ecll. 1822. — Steph. Nedelkovics ignob. Eszék 1821. — Theod. Nedelkovics civis Alboecll. 1819. — Paul. Neditz, civis N. Kikinda 1831. — Georg. Nedjelkovo, lib. Arad 1813. — Georg. Nenodovits ign. Futtak (Bács) 1822. — Joh. Nenpav Erg. nob. Munkács (I. éves) 1805. — Petr. Nenadovits civis Futak (Bács) 1805. — Petr. Nenodovits u. o. 1803. — Andr. Nikolits, nob. Bács m. 1810. — Demetr. Nikolits nob. Temesvár 1806. — Demetr. Nikolits civis Versec. nob. 1805. — Joan. Nikolits nob. Temesvár. 1826. — Daniel Nikolits nob. Temesvár. 1826. — Daniel Nikolits nob. Temesvár. 1808. — Georg. Novits nob. Syrmio 1821. — Jos. Novits nob. Isakovo 1823.

Const. Opra quaestor Lugos 1824. — Basil. Osztovics nob. Neoplanta 1803. — Osztovics Petr. u. o. 1822. — Joan. Papházi nol. Lugos. 1818. — Nic. Papházi nob. Zombor 1819. — Georg. Papházi nob. Lippa 1813. — Joan. Paranoszics nob. Baja 1806. — Joan. Paszkovics civis, Eszék 1821. — Dem. Pavlovits mercator, Halas 1824. — Constant. Pavlovits civis Szeged 1806. — Mich. Paziati civis Vienna (Ausztria) 1823. — Simeon Peits, civis Óbecse, 1828. — N. Petlovits ignob. Carlovitz 1822. — Petrov Joan. civis. Pest 1819. — Petrovits Basil. lib. Arad 1807. — Georg. Petrovits ign. Neoplanta 1821. — Georg. Petzken senator S. Ujhely 1833. — Szvetozár Petena nob. Versec 1834. — Perisits Juvenal papfi, Szillás (Arad) 1846. — Joan. Petrovics ignob. Kamenitz 1821. — Joan. Petsenovics ign. Neoplanta 1832. — Petrovics Joh. civ. Óbecse, 1805. — Petr. Petrovics civis Neoplanta 1814. — Pilita Ádám nob. Miskolc 1824. — Georg. Pilita (I. é.) u. o. 1826. — Joan. Pilita u. o. 1821, — Nicol. Pilita u. o. (III. é.) 1826. — Dem. Pilita nob. Miskolc. 1810. — Popovics Dem. civis Arad 1817. — Dániel Popovics parochus, Kanak (Tor.) 1826. — Dem. Popovics (Temes) Semendre civis 1841. — Ign. Popovics merc. Becskerek 1832. — Popovics Gábrriel, parochus vicarius Bács 1825. — Gregorius Popovics civis Ker. Arad 1825. — Georg. Popovics lib. Becse (III. é.) 1813. — Joan. Popovics civis Lugos 1825. — Jacob. Popovics civis Neoplanta 1803. — Lazarus Popovics civis Oppova (Pancsova mellett) 1820. — Paul. Popovics nob. Neoplanta 1806. — Petrus Popovics civis Temesvár 1835. — Petrus Popovics civis Csakova (Temes.) III. é. 1832. — Euphronius Raphael Popovits nob. Buda 1798. — Simeon Popovits pap Gillad (Temes) 1832. — Steph. Popovits parochus Moravica (III. é.) 1823. Steph. Povoszky civis Miskolc 1826. — Dem. Pullio ign. Neoplanta 1812. — Joachim Protics civis Mellence (Tor.) 1834. — Radák Alex. civis. Nagyikinda 1831. — Radanovits Dem. civis Pancsova 1823. — Steph. Radisics nob. Szt. Tamás 1804. — Rajacsits Alex. parochus Lucsan (III. é.) 1822. — Const. Raits civis Kolisch (Galiczia) 1831. — Joan. Raits civis Temesvár, 1824. — Anton Raikovits, libert. Versec 1806. — Eugen. Rakits civis Zombor 1823. Max. Rakittievits kapitány

Zombor 1833. — Ratkovics Basil civis Pancsova 1817. — Petr. Rancovits lib. Ugrinovce (Syrm) 1807. — Mich. Répásy libert. Arad 1810. — Ri-gyitsky Simon Mokrin (Tor.) 1841
(Folyt. köv.) *Dr. Gulyás József.*

A sárospataki tehetségkutatás visszhangja.

A főiskolánkban évekkal ezelőtt megindult tehetségkutatásnak lassan országos visszhangja támad. Boldog örömmel halljuk, hogy az itteni megmozdulás és erőfeszítések jelentőségét más iskolák is felismerték s a nagyvonalú célkitűzéseket itt is, ott is megvalósítani igyekeznek. A *Református Jövő* c. hetilap július 20-iki számában hosszabb cikkben foglalkozik a főiskolánkban folyó munkákkal, köztük a *tehetségkutatással* is. A pataki tehetségkutatásról a *Pesti Hirlap* júl. 25-iki számában (7 old.) a következő kedves sorokat olvassuk:

„Most tartották meg a négyévszázados pataki főiskolában a tehetségvizsgát. Ennek a vizsgának a puszta híre is fénysugár a magyar kultúra horizontján. Nem a legelső volt ez a vizsga a sárospataki iskolában és bizonyára nem is a legutolsó. Nagy nemzeti és kulturmunkát végeznek azok a lelkes tanárok, akik e mozgalom irányítói. *Nem hiábavaló áldozatot hoznak a nemesszívű adakozók, amikor erre a célra kinyújtják segítő kezüket. És az ősi atapítványok kamatai is kamatoskamatokkal együtt megtérülnek az ismeretlen magyar ugarból felbukkant tehetségek révén.* Mert ez a vizsga nem egyéb, mint felszínrehozása az egyébként elkallódó magyar tehetségeknek. Állítjuk, hogy a magyar falu tele van nagy népi tehetségekkel. A mai falu szegénysége mellett azonban ezek a tehetségek nem mehetnek túl falujuk határain. A szegénység koldustarisznyájában nincs fedezet taníttatásra meg könyvekre. Sajnos, ma még nem tartunk ott, hogy a tehetség elég volna a kultúra kapuján való belépésre. Szegény ország vagyunk, amelyik nem boríthatja be a gondtalanság palástjával az érkező tehetségeket. *Pedig valamit tenni kell! A magyar szellem honnan meríthetne kristálytisztább forrásból, ha nem a magyar faluból? Honnan várhatnánk új, friss erőket, ha nem az őstelevény ugarból? Hova forduljunk igazi népi tehetségekért, ha nem a faluhoz? Ezt a lehetőséget látták meg a sárospataki kollégium és más iskolák vezetői is és elindultak megkeresni az eltemetett magyar tehetségeket. Sok indíttatás rejlik a pataki tehetségvizsgában. Még több reménység. Az a hat falusi gyerek, aki most belép a „szegények iskolájának” kapuján, a magyar jövő eljegyzett reménye. Hozzák magukkal a tehetségüket és üres tarisznyájukat. Ezt az üres tarisznját azonban megtöltik a legnagyobb kincscsel: a tudománnyal. Mi lenne Magyarországon, ha egyszer minden népi tehetség felcsillanhatna a magyar ugarra?”*

Köszönjük a sorok írójának a megértést s azt a szolgálatot, amellyel ügyünket, helyesebben az „elkallódó magyar tehetségek” ügyét felkarolta és

a magyar társadalom lelkiismerete elé állította. Igaza van abban, hogy „*valamit tenni kell!*” Nem azért, mintha eddig semmisen történt volna ezen a téren. Sárospataki főiskolánk 409 esztendő története, a kegyes lelkek adományai ékesen szóló bizonyságok a szegény tehetségek felkarolása mellett. Mégis tenni kell valamit, mert ami eddig a magyar tehetségek istápolása és irányítása körül történt, csak esetlegesen, öltetszerűen történt, egy-egy jótét-lélek istenáldotta alkalomszerű megnyilatkozása volt. Hiányzott belőle a *céltudatos elgondolás, a heroikus kitartás, a következetes keresztülvitel*, főleg pedig a *magyar nép minden rétegére kiterjeszkedő az egész magyar életre kiható megszervezettség*. Ezért volt csak ötlet- és alkalomszerű. Ezért történhetett meg az, hogy *a magyar vér kiomlásával mindenkor egyenes arányban állott a magyar tehetségek elkallódása*. E kettős veszteség miatt lett a magyarság sorsa olyan tragikus. Ha az elmúlt évezred alatt a kiomló vérnek legalább a felét megtakaríthattuk volna s az elkallódó tehetségeknek legalább az egynegyedét az élre állíthattuk volna, ma a legszűkebb számítás szerint is — testi és szellemi ereje teljében — 30 millió magyar állna itt a vártat.

De amint a multjából egy nemzet sem élhet meg, úgy a siránkozásokkal sem megyünk semmire. Mi úgy látjuk, hogy a magyar tehetségek felkarolásával még nem késtünk el egészen. Az elmúlt évben a sárospataki kis- és nagy diákok a minden csütörtöki húsadagról való lemondással egy magyar tehetség támogatására számottevő összeget gyűjtöttek össze, a szűkös tanári fizetésből a gimnáziumi tanári kar tagjai egy kis diákot támogattak, a theologiai kar pedig egy gyermek taníttatását vállalta magára. Manapság egyeseknek nehéz az ilyen tehervállalás, a közösségek könnyebben megtehetik. Két-három, esetleg több egyházközség szárnyai alá vehetne egy kis diákot. Az sem volna utolsó dolog, ha egyházkertületünk egyházmegyéi legalább két tehetséges theologus taníttatását vállalnák. (Költségvetésben biztosított fedezettel.) A nagyobb vállalatok: bankok, egyesületek, szövetkezetek, különböző kamarák a tanári kar javaslata alapján kiválaszthatnának és felnevelhetnének maguknak egy-egy tehetséges gyermeket, aki e támogatással hozzájárna az illető közülethez. Hálásabb és hűségesebb tisztviselője nem lenne annak a közösségnek. S itt fordulunk a kormányhatalomhoz támogatásért. A Sárospatakon tanuló legszegényebb tehetséges gyermekeknek fedél kellene, ahol meghuzhatnák magukat. Az elmúlt évben 150 jelentkezőt kellett elbocsátani, mert nincsen elég tanterem s nincsen lakás, ahol elhelyezhettük volna őket. Ki tudja, hány volt közöttük igazi tehetség s hány fog elkallódni a magyar élet ugarán?! Már maga a szám is gondolkozóba ejtethet mindenkit. Egy dolog bizonyos: a magyarság ma, amikor a szellemi pályák elszegényedőben vannak, ilyen szellemi tékozlást nem engedhet meg magának.

Zs. J.

Lelkészözvegyek gyorssegély alapja javára küldöttél már valamit?

KÖNYVISMERTETÉS

Tavaszy Sándor: Az ethika mai kérdései.
Dolgozatok a teológiai tudomány köréből.

Az etikát úgy szoktuk tekinteni, mint az állandó és maradandó szabályok, törvények gyűjteményét. Vannak-e az etikának mai kérdései, kérdezi Tavasz Sándor? Az ethika kérdései az ember és világa kérdései, az emberi élet alapvonalaiiban azonos. A bűneset óta az ember és az emberi élet veszélyeztetett élet. Beszélhetünk e hát az ethika mai kérdéseiről? Igen, mert azokat a szétágazó és a folyton szétfejlődő élet adja fel. Az élet az, amely folytonosan új anyagot kínál az etikus minőségű élet számára. Tavasz három kérdés csoportot említ meg aktuális ethikai kérdésekként: 1., *A fajtság és a nemzetiség kérdését*, 2., *a nemzetiség és a keresztyénség kérdését* és 3., *az állam és az egyház kérdését.*

Mennyi gondolat hangzott el ezek felől a kérdések felől az elmúlt években! Magyar református egyházunkban is a legutóbbi hónapokban előadások és izzó viták szóltak ezekről a kérdésekről. Tavasz problémamegoldásának jellegzetessége a teológiai, más szavakkal az Ige szerinti.

A fajtság természettudományi fogalom, s a mai nacionalizmus a fajtság biológiai fogalmát helyezte gondolkodásának középpontjába, és ezt használja fel a nemzet-hívő magatartásának magyarázatára is. A Szentírás tanítása szerint azonban, (A. Cs. 17:26.) a fajok közötti különbség nem a teremtés rendjéből következik, hanem a bűnesetből s Istennek az az akarata, hogy a fajtságból származó korlátok legyőzessenek és a fajok az ő szolgálatába állíttassanak.

A nemzetiségről azt tanítja Tavasz, hogy bár az animálitással szemben a humánitás a jellemzője, mégis ugyanazon világhoz tartozik, s hogy minél közelebb áll a nemzetkép a fajtság titokzatos természeti alapjához, annál inkább válik átok forrásává. A nemzet és a keresztyénség viszonyában az a nagy kísértés, hogy a keresztyénséget állítsák a nemzet szolgálatába, holott nem Krisztusnak kell magát a nemzethez szabnia, hanem minden nemzetnek kell magát Krisztus szolgálatába állítania, hogy nem nemzeti keresztyénségre van szükségünk, hanem keresztyén nemzetiségre, amely a keresztyénséget nem használja fel eszközül, hanem önmagát ajánlja fel eszközül Krisztusnak.

Az állam kérdésében is az kísért ma a totális állam gondolatában, hogy az az egyházzal szemben, mint „vallásos ügyintézmény” lép fel s minden szükségét maga akar kielégíteni. Az sem megoldás, hogy az egyházat és az államot egymás mellé vagy fölé helyezik, mert azok lényegileg különböznek, úgyhogy az egyház az államban lényegénél fogva mindig idegen, s minél inkább megszűnik ez az idegenség érzése annál inkább útban van affelé, hogy elszakadjon az egyház fejétől: Krisztustól. Az állam jogi közösség a jog igazi forrása, de másik alkotó tényezője a hatalom. E hatalom által válik a jogszabály is erőforrássá. Az egyház lényeges feladata az evangélium hirde-

tése s ha minden egyebet el is végez, de ezt elejti, hűtlenné lett önmagához.

Halvány utalás ez a néhány gondolat csupán a Tavasz finom elmeélel megírt gondolatgazdag tanulmányára, amelyet annál melegebben ajánlunk olvasóink figyelmébe, mert magyar református egyházunkban is sokoldalról sürgették a benne tárgyalt kérdéseknek teológiai szempontok szerinti megítélését.

M. E.

HIREK

— **Halálozás.** Molnár László alsóberecki-i lelkipásztortestvérünk Gyula nevű 9 éves fia júl. 21-én tragikus körülmények között meghalt. Temetése júl. 23-án volt az alsóberecki-i ref. templomból. — Nagy Sándor Béla sátoraljaújhehi lelkipásztortestvérünk édesatyja: Nagy Pál ny. m. kir. csendőrtiszthelyettes életének 72 ik évében hosszú, súlyos, de türelemmel és alázatos lélekkel viselt szenvedés után júl. 23-án elhunyt. A megboldogultat júl. 25-én helyezték örök nyugalomra a sárospataki temetőben. Isten vigasztaló kegyelme legyen a gyászborult szívekkel.

— **A romániai magyar evangélikus testvéregyházat** püspöke: Frint Lajos elhunytával súlyos gyász érte. Frint Lajos püspök elköltözése, akit 90 éves korában szólított haza az Úr, a magyar kisebbségi életnek is nagy veszteséget jelent. Temetése július 21-én volt Aradon.

— **Előfizetési felhívás.** Azzal kívánám lezárni igehirdetésem első részét, hogy az eddigi prédikációimból kb. nyolcvanát 20 íven, 320 oldalon karácsonyra megjelentetnék, ha megfelelő számú előfizető jelentkeznek. Mély tisztelettel kérem az előjegyzést egy levelezőlapra augusztus 31-ig. A könyv ára 7 pengő lesz, amit a könyvvel együtt érkező utalványon kell beküldeni a megérkezés utáni nyolc napon belül. Ha megfelelő számú előfizető nem jelentkezik, a könyv megjelenése elmarad. Sárospatak 1940. július 24. Darányi Lajos lelkipásztor.

H I V A T A L O S R É S Z.

Helyreigazítás. A makkoshotycai rendes lelkipásztori állásra meghirdetett pályázat 6. pontjában a kongrua fizetést úgy helyesbitem, hogy az 1598 P 40 fillérben sem a korpótlék, sem a családipótlék nem foglaltatik.

Farkas István
püspök.

Értesítés. Az alsóborsodi lelkészegyesület tagjait értesítem, hogy július 3-iki gyűlésünkön a következő pályatétel tüzetett ki kidolgozásra: „Alkalmi egyházi beszég irandó a vízsolyi biblia kinyomatásának 350 éves évfordulója alkalmából.” Beadási határidő: 1940. október 1. Testvéri szeretettel: Alsószolca, 1940 július 22. Román Ernő egyesületi elnök.

Szerkesztői üzenetek. K-y-A-r. Az egyiket most hozzuk; a másik is jönni fog. — T-th-J-s. A jövő számban sor kerül rá. — N-y-B-n. A beérkezés sorrendje szerint hozni fogjuk. Mindháromatoknak köszönet a közreműködésért.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatakon.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: **DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN,
DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF**

TARTALOM: *Tóth János*: A ma lelkipásztora és igehirdetése. — *Dr. Gulyás József*: A sárospataki református főiskola görögkeleti joghallgatói (1793—1867 közt). (Folyt. köv.) — Hírek. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenet.

A ma lelkipásztora és igehirdetése.

Az izgalmaknak egy új változata volt az, amelyet a múlt hónap első heteiben át kellett élnie a magyar nemzetnek. Feszült várakozás ült ki az arcokra: milyen megoldással jönnek haza államférfiaink arról a nagyhatalmi tanácskozásokról, mely hivatva volt a kirobbanó helyzetben a kivezető utat megtalálni. És amikor mindenki valami rendkívülit, 20 éves reménységek megvalósulását gondolta, az ország politikai vezére a szenzációk feltalálása helyett csupán három szót üzent a nemzetnek: bízni, dolgozni, engedelmeskedni.

Ha valamelyik rétege a magyar társadalomnak, úgy a református papság különösen remegett, figyelt és reménykedett a történendők felett. A lelkesültségen át a lehangolódásig végigjártuk bizonyára mindnyájan az érzelmek skáláját. És csak természetes, hogy illő fegyelmezettséggel fogadtuk azt a megoldást, ami a jelen helyzetben lehetséges volt.

Azonban mindezekon felül nagyon örülünk annak, hogy ha már „egy mukkott sem“ árulhat el a miniszterelnök a végbement tárgyalásokról, kárpótlásul olyan üzenetet küldött a nemzetnek, melynek mind a három szava nagyon súlyos.

Nekünk lelkipásztoroknak nagyon kényes és nehéz a helyzetünk a maihoz hasonló időkben. A megriadt és tanácstalan nép tőlünk várja ezt a felvilágosítást és tanácsot, mely kedélyét megnyugtató és háborgását lecsillapítja. Tőlünk, akik legkevésbé vagyunk beleavatva azokba a sorsdöntő titkokba, melyek oly fojtóan vesznek körül ma minden embert. Éppen azért nagyon kell vigyáznunk minden szavunkra. Reményt, kitartást bátorítást, a felsőbb intézkedések iránti megértést kell hangoztatnunk, a hazafias érzést és kötelességtudást felfokoznunk, nem pedig kétséget, aggodalmat növelni, alaptalan kritikával a bizalmat megingatni, az elégedetlenségnek tápot adni. Mert mindezekre nagy a hajlandóság és akadnak is bőven, akik politikai pártállásukból kifolyólag sze-

retik az elégedetlenséget, a destruktív erőket felálgoltatni. Ma minden becsületes magyar embernek kötelessége, hogy ennek útját állja, annyival inkább azoknak, aki vezetésre vannak elhíva a nép körében.

De nem kevésbé nehéz a helyzetünk, mint igehirdetőknél. Ezen a téren is éreznünk kell a felelősséget és azt a kötelességet, amire magyar voltunk kötelez. Ma nem lehet megelégednünk elvont elméleti fejtegetésekkel, mert nem fog reánk figyelni a gyülekezet. Frissnek, időszerűnek kell lennünk és annak a hivatástudatnak kell lobogni bennünk, ami a prófétákban volt nemzetük forró napjaiban. *Legyünk méltók azokhoz a sorsdöntő időkhez*, amelyekhez hasonló még kevés volt a világtörténelemben.

A miniszterelnöki üzenet hálás témákat nyújt igehirdetésünk számára. Kedvező alkalom a ma arra, hogy a materiális világnézet és történelem-szemlélet utolsó bátyái ellen harcot indítsunk. Tárjuk fel az evangélium megvilágításában, mit jelent mai helyzetünkben a munka, a bizalom, az engedelmesség. Három igehirdetési alkalomra bő anyag. E szavakban rejlő erkölcsi fogalmak bele fogják helyezni igehirdetésünket a mai élet lüktetésébe s így figyelmet fogunk kelteni; az Igén keresztül szolgálunk magyarságunkat is s így eleget teszünk jelen különleges kötelességünknek; összhangba hozzuk az evangéliummal a való életet s megmutatjuk, hogy a kettő nem állhat ellentétben egymással s ezzel meghódoltatjuk a lelkeket Isten egy-szülött Fia előtt, vagyis diadalra segítjük Krisztus ügyét és az érte harcoló anyaszentegyházunk jövő boldogulását.

Kell-e ennél értékesebb igehirdetői szolgálat?
Tóth János.

A sárospataki ref. főiskola görög keleti vallású joghallgatói (1793—1867 közt).

Philipp. Sakabent nob. Flumine 1811. — Scheitczky Emanuel ignob. Margitta 1807. — Demetr. Scherbán ign. Szöreg 1819. — Bas. Scherits,

civ. Neoplanta, 1828. — Paul. Scheroglitz civ., Carlovic. 1821. — Max. Simonovits ign. Carlovitz 1821. — Skarlato Lazarus civis Temesvár 1825. — Maxim. Szpaits civ. Versec. 1811. — Vlad. Spassevits civis Eszék 1824. — Georgievics Sredics görög Eszék 1860. — Stankovits Andr. nobilis Arad 1825. — Alex. Stanojevics civis Tornya (Csanád) 1825. — Dionys. Stephanovits civis Buda 1826. — Stephanovits Pos. ign. N. Kikinda (III. é.) 1810. — Paulus Stiria nob. Temesvár 1823. — Alex. Stankovics nob. Pest, 1800. — Mich. Stokics civ. Zenta 1805. — Stoianovcs Péter, nemes, Temesvár 1841. — Nic. Stojanovics nob. Nagyikinda 1817. — Paul. Stojanovics civis Temesvár 1826. — Gabr. Stoicsevics nob. Tovarnik 1814. — Mi. Stoicsevics nob. Tovarnik (Syrm.) 1814. — Petr. Stouseovics nob. Nestin (Syrm.) 1823. — Joan. Stricovics nob. Nestin 1823. — Euthymius Subbotics mercator 1829. — Jos. Symonovits ignob. Kamenitz 1822. — Joannitus Szákmáry civis Buda 1824. — Cyrill. Szalovits nob. Syrmio 1821. — Szanits Ábr. civis Palanka (Bács) 1813. — Demetr. Szavits ign. Carlovitz 1815. — Paul. Demetr. Szavits nob. Nagybecskerek 1811. — Lad. Szavits nob. Becskerek. 1822. — Ign. Szedoglovits civis Pest 1825. — Georg. Szekulits lib. Arad 1809. (III. é.) — Theod. Szerb colonus Arad 1821. — Georg. Szerviczky nob. Tokaj 1828. — Anton. Szerviczky nob. Tolcsva 1827. Nic. Szilarovits ign. Neoplanta 1815. — Dem. Szolár lib. Semlini 1811. — Simeon Szoics nob. Carlovicz 1806. — Sztójánovics Eliás civis Neoplanta 1825. — Basil. Sztratimirovics orphanus Kulpin (Bács) 1814. — Steph. Stratimirovics nob. Kulpin 1832. — Szerviczky Ödön földbirt. Homonna 1863. (II. é.) — Sztankovics Andr. nob. Arad 1825. — Mich. Tanazevits civis Mellence (Tor.) 1824. — Cosmas Telletsky civis N. Kikinda 1823. — Nic. Temess nob. Kisjenő. Valachus 1822. — Temesváry Petrus nob. Buda 1826. — Dem. Temesváry civis Buda 1827. — Th. Theodorovits civis Temesvár 1831. — Nic. Theologits civis Temesvár 1826. — Theodorovits Petrus ign. Ruma 1832. — Triphon Toikits civis Turia (Bács) 1825. — Georg. Tökölly nob. Arad 1818. — Petrus Thomics civis Versec 1801. — Thomas Thomsa papfi Kajdacs (Krassó Sz.) 1817. — Mich. Trandaphilovics civis Csakova 1828. — Athanas. Tr. u. o. civis Csakova 1828. — Trifkovits Athanas. nob. Neoplanta 1822. — Marc. Triphonovits ign. Miskolc 1812. — Triphunacz Lucas nob. Mellence 1812. — Triphunacz Paulus nob. Mellence 1812. — Triphunacz Dániel nob. Mellence (III. é.) 1812. Triphunacz Joan nob. Mellence 1807. — Arsenius Trifunatz nob. N. Kikinda 1806. — Joan. Triphunatz u. o. 1806. — Mich. Vajdits senator N. Kikinda 1833. — Philippus Vajdics civis Kikinda 1808. — Simeon Vánk nob. Világos 1824. — Petrus Vánk u. o. 1812. — Vassits Paul. civ. Temesvár (III. é.) 1823. — Mich. Vassits civ. Arad 1808. — Veszelinovits Lad. civis Cser-Temes 1827. — Paul. Veszelinovits civ. Temesvár 1827. — Vlecz Steph. ign. Nagybecskerek 1807. — Demetr. Vljakovits civis Óbecse 1825. — Alex. Vljakovics civis Óbecse 1828. —

Nic. Vojnovits nob. Carlovitz 1823. — Vuits Niphor civis Zenta 1829. — Dem. Viatovics medicus Semlini 1815. — Alex. Vukovits notárius Tolvádi (Tor.) 1836. — Nic. Zomits civis Versec 1815. — Zejenovits Petrus civis Orlovath 1827. — Zronya Constant, civis Temesvár 1825. — Thomas Zsvikovics civis Carlovitz 1823.

(Folyt. köv..)

Dr. Gulyás József.

HIREK

— **Uj lelkipásztorok.** A *damaki* ref. egyház a halálozás folytán megüresedett lelkipásztori állását *Veress Imre* miskolci vallásoktató-lelkipásztorral töltötte be. Új lelkipásztort választott az *ongai* gyülekezet is a nyugdíjazás folytán megüresedett lelkészi állására *Kocsis Sándor* hernádszurdoki lelkipásztor személyében. Isten áldása legyen az új lelkipásztorokon és a gyülekezeteken.

— **A Református Vasárnapi Iskolai Szövetség** augusztus 3—8-ig Tahiban a vasárnapi iskolai vezetők számára evangélizáló konferenciát tart. A konferencián a hitébresztés mellett szóba kerülnek a vasárnapi iskolai munka szakkérdése is.

— **Zempléni lelkésznek figyelmébe.** Augusztusi bibliaóránkat 6 án, kedden d. e. 10 óra-
kor tartjuk a sárospataki lelkészlakáson. Testvéreinket szeretettel várjuk.

HIVATALOS RÉSZ.

2722/1940. XXXIII. sz. Körlevél.

Esperes, lelkipásztor-, tanító és tanár testvéreimhez. Ezenkívül a presbitériumok elnökségéhez, hitoktatókhoz, intézetek igazgatóihoz, vallásoktató előadóhoz, középiskolai előadóhoz, liceumok vezetőihez, missziói előadókhöz, népiszkolai előadókhöz.

Kedves Testvéreim!

Ebben a körlevelemben igyekszem mindenre kiterjedően elmondani egyet s mást, ami a küszöbön álló egyházmegyei gyűlések, konferenciák és a közeledő őszi elérkezéssel reánk váró lelkipásztori munkákkal kapcsolatosan a munkába állásunk irányítására nézve s a jelentések megkészítésére nézve irányadók lehetnek.

Az egyetemes kcnvent ez évi jegyzőkönyve, immár minden lelkipásztor testvéremnek a kezei között van. Ez a nagyterjedelmű könyv igazolja azt, hogy egyetemes egyházunk legfőbb őrtállói minden vonatkozásban igyekeznek utasítást adni és irányítást mutatni anyaszent-egyházunk mind köz, mind tanácsos rendeinek, hogy anyaszentegyházunk munkáin keresztül Istennek országa itt e földön épüljön.

Én magam alaposan átnéztem a konventi jegyzőköny minden pontját és igyekeztem rendszerbe foglalni azokat a tennivalókat, amelyek vonatkoznak reánk úgy is mint lelkipásztorokra, tanítókra és tanárookra, de úgy is mint egyházmegyék, iskolák és egyéb közületek vezetőire.

Vettük magunknak azt a fáradságot irodám vezetőivel együtt arra, hogy pontonként kikerestük és össze-

gyűjtöttük a konventi jegyzőkönyv ama határozmányait és rendelkezéseit, amelyeket ha elolvassuk az érdekeltek, ki-kisztaiban lehet arra nézve, *hogy a jövőt illetőleg mit kell cselekednie.*

Fájdalmasan tapasztalom ugyanis azt, hogy igen sok lelkipásztor még csak el sem olvassa a konventi jegyzőkönyvet. Fájdalmasan tapasztalom azt is, hogy az egyházmegyék vezetői is gyakran keresztül néznek olyan meghagyáson, amelyek pedig kötelezők a vezetőkre, hogy *idejében tegyék meg jelentéseiket.*

Lelkipásztorokat gyakorta támadják azzal, hol joggal, hol jogtalanul, hogy ők maguk hirdetik a rend és fegyelemszeretetet és ők ezeket nem gyakorolják.

A jövőre vonatkoztatva teljes erőmmel igyekszem a rend és fegyelemszeretetet megkövetelni mindenkitől és a rendelkezésekre álló eszközökkel igyekszem lesujtani a kötelesség mulasztóira.

A szemünk láttára folyó háborúban a győzedelmes katonák azért győznek minden vonalon, mert minden német katona a neki meghatározott helyen áll őrt. Végzi reája bízott feladatait. Előre tudva, vállalja még a mártíromságot is. Egy szent ügyért harcolva, az egész nemzet nem titkos és rettegett meglepetésszerű fegyverekkel, hanem *első sorban a fegyelmezett katonához illő kemény akarással, férfi bátorsággal, hősiességgel és mindig helytálló kötelességteljesítéssel végzi teendőit.* Ez a győzelemnek egyetlen titka emberi vonatkozásban. Nekünk is, — ha ezt a romjaiból feltámadásra készen álló nemzetet és anyaszentegyházat meg akarjuk újból menteni — fel kell fegyverkeznünk *azokkal a lelki fegyverekkel,* amelyek Istennek hozzánk járulandó kegyelme által biztosítják anyaszentegyházunk és nemzetünk szebb jövőjét.

Meg kell szünnie annak az időnek, amikor is éretlen anekdotákban és emberszólásokban úgy lett kigúnyolva a lelkipásztor a világ előtt, hogy *másoktól vár kötelességteljesítést, — ő pedig maga nem akar ismerni fegyelmet és kötelességtudatot.*

A tűnő évek átvonulnak felettem. Hajam fehérül és közeledik lassan-lassan a hazameneletemnek az ideje, de minden napon igyekeztem eddigi szolgálataimon keresztül: serkenteni, tanítani, példát mutatni gyarló élettemmel, — a nemes értelemben vett lelkipásztori szolgálatra, fegyelem gyakorlására, törvénytiszteletre és anyaszentegyházunk hűséges sáfári szolgálatára.

Hiba és gyarlóság van én bennem is. Ezeket a gyarlóságokat, ha megvalljuk egymásnak, igyekezzünk egymást javítani — biztatván és tanítván egymást arra, hogy a tőlünk mindeneket ékesen és szép renddel betölteni rendelt parancsolatokat valóban hűséggel és igazán be is töltsük.

Ha új élet vár a magyarságra és anyaszentegyházunkra, akkor ebben mi reánk az anyaszentegyház őrtállóira is új élet betöltése várakozik.

Inkább álljon ki a csatasorból az, aki hitében ingatag. Kötelességteljesítésben nem példamutató és adja át a helyét másnak, de egy új és szebb jövőnek kell kerületünkben is kialakulnia, hogy legyünk valóban az egyetemess nagy magyar ref. egyháznak is élő szent magjává.

Munkára fel testvéreim, mindnyájan!... Őrtállók, — mindnyájan imádkozva és dolgozva építsük Isten anyaszentegyházat.

Mielőtt pontonkint hivatkoznék a konventi jegyzőkönyvben elősorolt tennivalóinkra, egyéb dolgokra

nézve adok utasítást.

1... *Ujabbban megint a szolgálati út megkerülésével irnak* és folyamodnak némelyek, hol minisztériumhoz, hol konventhez, sőt újabbban vagy két három lelkész megtette azt, hogy még a Kormányzó Úr Őfőméltóságához is.

Ezt tennie senkinek sem szabad. Minden akta ugyanis lekerül hozzám véleményadás végett. Igaz ügynek szószólói mindenkor bizhatnak bennem. Én az igazságnak mindenkor védelmezője voltam, vagyok és leszek.

Ha ezután valaki a szolgálati út megkerülésével irogat, az ellen a fegyelmi eljárást azonnal meg fogom indítani.

2... *Közalapi és nyug. intézeti járulékok beszedését* már most meg kell kezdeni aratás után. Rendet kell teremteni az egész vonalon. Fizetetlen elmaradt járulék nagy mértékben növeli a következő év terhét.

Akiknél két éves hátrálék van, azokról az esperes urak hozzám szept. 1-re jelentést tenni kötelesek. Akiknél ilyen nagy hátrálék van, azokhoz a konvent rendelkezése szerint az egyházkerület részéről *bizottságot küldünk ki* az egyház számadásainak felülvizsgálása céljából.

E bizottságok kiküldésével a költségek csak szaporodnak.

3... *A tűzbiztosításra bejelentett épületek biztosítási összege* a való értékig emelendő fel. Legközelebb egyik templomunkba villám ütött be. Az ilyen szomorú példák emlékeztessenek bennünket arra, hogy a tűzvész ellen csak a teljes biztosítási összeg nyújthat megnyugtatót.

4... *Az állami elemi iskolákban* hitoktatást végző lelkipásztor és tanító testvéreim ezévi óradíjait az esperes urakhoz kiutaltam.

5... *Az OTBA-tagság ügye még mindig tárgyalás alatt van.*

6... *A komáromi ORPSz nagy gyűlésre* aug. 25-ére katedréről is hívjuk meg gyülekezetünk presbitériumait. Elvárom, hogy kerületünk sok presbitériumának képviselőjét ott látjuk azon a találkozáson, amelyen először ölelkezik össze a 20 éves rabságból hazajött ref. magyarság az őshaza ref. testvéreivel.

7... *A magánkáplánok törzskönyvi adatai* igen rendezetlenek. Nagy baj származik belőle. Minden magánkáplán változás esetén azonnal jelentse be, a változott viszonyoknak megfelelő adatokat és igazolja szolgálati helyét legalább egy évre visszamenőleg.

8... *Lelkészözvegyeink megsegítésére, ha kalászkokat nem, — de legalább az elhullott kalászkókból valamit rimánkodva kérek lelkipásztor testvéreimtől.* Lelkészözvegyeink fájó könnyeinek letörlését célzó eme segélyakciónk eredménye ez évben nagyon csekély. Első félévben nem is tudtuk kiosztani, mert alig jutott volna abból ide-oda valami.

Aratás után leszünk. Tudom, hogy sok helyen sok kárt tett az árvíz, a fagy s egyéb veszedelmek. Maradt azonban, Istennek hála, sok helyen kalással áldott mező. *Testvérek!*, — *adjatok erre a szent célra.* Nehogy azt higgyétek, hogy csak kérek. Magam is előjárók a segítésben. Jöjjetek s azt a bizonyos havonként felajánlott 1—2 pengőt küldjétek el a kerületi pénztárba, hogy egy néhány sok szenvedést látott lelkészözvegynek legalább egy kis melegítőt tudjak küldeni karácsonyra. Egyházkerületi pénztárunk csekkszámolója száma:

10.164. Ezt rá kell írni egy általános csekklapra és irányítani a kerületi pénztár címére.

9. . . . *A missziói előadó testvéreinket, a tanügyi bizottsági előadó testvérünket* különösen felhívom, hogy a rájuk vonatkozó konventi rendelkezéseket szigorúan hajtsák és hajtassák végre. A kívánt jelentéseket pedig idejében tegyék meg illetékes hatóságaikhoz.

10. . . . *Lelkipásztor testvéreim* figyelmét különösképpen felhívom arra, hogy a konventi jegyzőkönyv *121. pontjában előírt missziói munka-programmot* tanulmányozzák át és tegyenek meg mindent arra nézve, hogy gyülekezeteikben komoly missziói munka indulhasson meg.

11. . . . *A lelkészekhez, hitoktatókhoz* kiadott kérdőívek egyszer valahára precízen és pontosan töltenők ki és adandók be.

12. . . . *Az esperes urak figyelmét* különösen felhívom az egyetemes konvent 416. sz. rendelkezésére, ahol elő van írva, hogy a jövő évi tavaszi konventre egyházmegyéjükből *a káplántartásra illetékes állandó káplántartó helyeket nagy körültekintéssel és a valóságnak megfelelően jelentsék be.* Ahova nem szükséges s. lelkész, azokat el kell hagyni. Egyházkerületünk számára 122 egység van fenntartva s épen ezért *új igényekkel fellépni sehol sem szabad.*

Ugyancsak esperes testvéreim figyelmébe ajánlom, a Károlyi biblia jubiláris ünnepével kapcsolatos *392. számú határozma nyokat*, valamint a *355. sz. rendelkezést* a vallásitanító lelkészek jogi helyzetére vonatkozólag.

Az alábbiakban pedig közlöm végezetül azokat a pontokat, amelyeket külön-külön tanulmányoznia kell mindenkinek és amely pontokra nézve feltétlen követelmény az, hogy a rendelkezések megítéléséről az illetékeseknek tudjanak.

Lelkészekre nézve foglaltatik utasítás: 54, 55, 119, 121, 143, 177, 206, 224, 229, 241, 270, 349, 366, 368, 392, 401, 402, 408, 410, és a konventi jegyzőkönyv 1 és 7. számú melléklete.

Esperesekre nézve foglaltatik utasítás: 53, 54, 55, 119, 121, 143, 176, 177, 203, 206, 207, 210, 224, 226, 228, 229, 240, 241, 242, 253, 254, 270, 355, 359, 360, 368, 392, 401, 408, 410, 414, 415, 416, és a 1. sz. és a 7. sz. mellékletek. *Egyházmegyei közgyűléseket okt. 15-re kérem mindenütt megtartani.*

Hitoktatókra nézve: 211, 219, 224, 226, 229, 241, 302, 355,

Vallásoktatási előadóra nézve: 210, 211, 217, 219, 221, 229, 312,

Theológiai igazgatóra nézve: 272, 273, 274, 275, 280, 281, 282, 323, 324, 326, 366, és a 10. számú melléklet.

Gimn. Igazgatók és középiskolai előadóra nézve: 219, 287, 289, 290, -1, -2, -3, -4, -5, 298, 299, 300, 301, 303, 308, 329, 330, 333, 334, 335, 336, 366, és a 12. sz. melléklet.

Liceumok igazgatóira nézve: 212, 288, 290, 292, 293, 298, 308, 309, 310, 311, 315, 316, 333-335, 338, 340, 341, 366, a 13. és a 14. sz. mellékletek.

Népiskolai előadók: 229, 233, 236, 240, 241, 242, 253, 254, 270, 366, és a 7. sz. melléklet.

* *

Lelkiismeretemet kívántam megnyugtani, amikor ilyen hosszúra nyúlt és mindenre figyelni vágyódó körlevelet juttatok el testvéreimhez. Becsüljétek meg

mindnyájan sok munkámat azzal, hogy a rendszeretet és a kötelességteljesítés terén mindnyájan hűséggel melém álló munkatársaim leszek.

Miskolc, 1940. július 30.

Atyafiui szeretettel:

Farkas István
püspök.

Az alsóborsodi lelkipásztorok és gyülekezetek figyelmét felhívom a közalapi és nyugdíjintézeti hátrálékok rendezésére. Az aratás és cséplés bevégeztével minden egyházközségnek módjában lesz e hátrálékok törlesztése. Ahol a hátrálékok az évi fizetés kétszeresét elérik, vagy meghaladják, azokról az egyházközségekről és nyugdíjintézeti tagokról október hó 15-ig jegyzék mellett jelentést kell készítenem. Ezekre a helyekre az egyházkerületi elnökség az illető egyházközségek, vagy lelkipásztorok költségére repülő bizottságokat fog kiküldeni. Az esetleges kiadásoktól csak a hátrálékok rendezése mentheti meg az egyházakat és lelkipásztorokat.

Az alsóborsodi református tantestületek és tanítók figyelmébe ajánlom, hogy az elmúlt iskolai év folyamán rendezett madarak és fák napjáról szóló jelentéseiket sürgősen küldjék be Borsod vármegye tanfelügyelőségéhez. A tanfelügyelő úr értesítése szerint egyetlen egy alsóborsodi iskolából sem érkezett jelentés, holott pedig az 1932 évi erre vonatkozó VK miniszteri rendeletet a tantestületeknek és a tanítóknak ismerniük kell. Amennyiben az elmulasztott bejelentést nem pótolják a felhívottak, kénytelen lennék a hanyagságért felelős személyek felelősségre vonása iránt intézkedni. — Az iskolaszéki elnök urakat felelősség terhe mellett kötelezem, hogy ezt a felhívást közöljék a tantestületekkel és tanítókkal.

Atyafiui szeretettel vagyok:

Miskolc, 1940 július 30.

Pósa Péter s. k.
esperes.

Felsőzempléniék figyelmébe! Bodzásújlak, Kiszáska, Zemplén, Magyarsas és Kisbári egyházak lelkészeit felhívom, hogy gyülekezeteik, 1939/40 évben végzett missziói életéről jelentésüket a megküldött nyomtatványon hivatalomnak a legsürgősebben megküldeni szíveskedjenek. Ladamóc, 1940 július hó 29-én. Szeretettel: Dobos Sándor ref. esperes.

Pályázati hirdetmény

A poroszói református presbitérium pályázatot hirdet a nyugdíjazás folytán megüresedő II. sz. kántortanítói állásra. Javadalom: a kezdőfizetés 50 százaléka az III. Hiv. utján, 21 értékegység termény az egyház pénztárából, 100 ar. kor. kántori tiszteletdíj évenként az egyház pénztárából, természetbeni lakás, stóla. A többi államsegély. Kötelesség: díjlevél szerint. Pályázati határidő, a megjelenéstől számított 21 nap. A kellően felszerelt kérvényt Ref. Iskolaszék. Poroszló címre kell küldeni válaszbélyeges borítékkal. A meghívottak saját költségükön jelennek meg a kántorpróbán.

Választás a felsőbb egyházi hatóság és a VKM jóváhagyása után válik jogerőssé.

Szerkesztői üzenet. V. K. Szuhogy. A pályázati hirdetés elkészve jött; csak a következő számban hozhatjuk. Közétételéért nem jár díjazás.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatakon.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: **DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN,
DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF**

TARTALOM: *Nádházy Bertalan*: Alkalmilag fakadt erőforrásaim. — *Dr. Gulyás József*: A sárospataki református főiskola görögkeleti joghallgatói (1793—1867 közt). (Folyt. és vége.) — *Dr. Zsiros József*: Válasz a „Magyar Kulturá“-nak. — Hírek. — Hivatalos rész.

Alkalmilag fakadt erőforrásaim.

Lapunk egyik száma tudakozódik, melyik lelkész, honnan veszi az erőt a változásokkal teljes világban. Ahogy az események üzik egymást, úgy keresem a választ, hogy a lelkem beleilleszkezhessék az Isten világtervébe. A Kijelentés hegységiben talált erőforrásból próbálok néhány, engem üdítő cseppet megizléltetni:

Május 26. A háború tombol. Prédikációm címe: Aki mindvégig állhatatos marad... Ai. Mát: 24:3—14. Miért nem akadályozza meg a kereszténység a háborút? A tanítványok kérdik: micsoda jele lesz a világ végének? Jézus felel: meglátsátok, hogy valaki el ne hitessen titeket. Bemutatja a hitetők fajtáit. Az egyik: én vagyok a Krisztus, szétosztom az anyagi javakat, nem lesz osztályharc, béke lesz. A másik: kinevelem az embert, lesz kultúra, könyvtárak, szórakozás. Kultur emberek nem háborúskodnak. A harmadik: szövetségbe kötöm a népeket s aki háborút akar megfenyíttem. A hamis próféta új vallást csinál, tiltja a harcot. Nem lesz háború. Új Istenről tesz bizonyosságot, akinek uralma alatt nincs eredendő bűn. Jó az ember, csak rá kell ébreszteni. A földi Jeruzsálemben minden szegény gazdag lesz. Kipusztul a háború. — Jézus átkiáltja a hamis krisztusok és próféták ígéretését: nemzet támad nemzet ellen, nyomoruságra adnak titeket. *Mert mindezeknek meg kell lenniök.* Ezt az evangéliumot hirdetik majd az egész világon, bizonyosságul az Isten elrendeléséről. Akkor eljő a világ vége. De addig mindig lesz háború. Ez a sorsunk, akárcsak a halál. Küzdünk ellene. Aki állhatatos ebben a kijelentésben: az vállalja a háború elleni harcot, de a háború terheit is. Istentől van ez így.

Junius 9. Menekülők jajja a nyugati frontról. Istennel küzdeni. Ai. I. Móz. 32:24—31. A Jákób név=gáncsvető, ravasz, furfangos. Megcsalta apját, bátyját apósát. De állított oltárt is Istennek. Keresztyén nemzetek háborújában mennyi a ravasz propaganda és közben harangoznak, imádkoznak. Mi is Jákóbbal nagy bajok idején fordulunk Istenhez. Jákób 20 év alatt meggazdagodott, és reme-

gett Ézsautól. Elrendezte vagyonát, családját és egyedül maradt az éjszakában. Érezzük, hogy semmi sem biztonságos, amiben eddig bizakodtunk. Jákóbbal a gondok éjszakájában tusakodott Isten. Jákób makacskodott. Mi se engedünk könnyen az érettünk küzdő Istennek. Jákób örök sebet kapott. Értékes seb az ilyen. A veszett javak, félreálló barátok, egyedülmaradások idején hozza sokszor Isten az áldást és a lélek békéjét.

Junius 16. Páris elesett. Egy órában jő el az ítélet. Ai. Jel.: 18:10b). Ez a kijelentés közvetlenül Rómára vonatkozott. A kétszeres jaj a bűn felett elhangzik és biztos, mint a halál. A Biblia nem ijesztget az ítélettel, hanem valóságot szól. Jézus, Korazin sorsáról, a gyeheña tüzeréről: az ítéletről tanított. Isten ítéletét néha nem látjuk, máskor előttünk folyik le. Páris ítélete egy órában jött el. Nem kárörömmel, hanem mélységes megdöbbenéssel szemléljük. Alázattal valljuk: bíró az Isten. Védelmi vonalakban bizott. Külsője semmi nem változott. Áll a Notre-Dame, medrében a Szajna, és: egy ítélet alatt nyögő nemzet. Ez a bűn sorsa. Hazudik, tisztátalanul él az ember: egy óra és börtön nyílik meg. Külsője még nem változott, talán kezén a gyűrű is, de oda minden. A halálban az ítélet biztos. Védekezés: jóvátenni és Istenhez menekülni.

Junius 30. Petain siráma. Az ezüst és arany veszedelme. És: 13:17. Mint egy bűnbánó prédikáció, hangzik a marsall kiálltása: az élvezetvágy felülkerekedett az áldozatosság szellemén. Franciaország összeomlásának egyik oka. Azt irogatták, hogy a francia takarékos, igen szereti a pénzt. A biblia óv a pénz szerelmétől. Pál apostol szerint minden gonoszságnak gyökere az. Jézus: ne gyűjtsetek kincseket. Alapigénk az ezüst és aranyban való gyönyörködés nagy veszedelméről szól. A pénzt is Isten adta. A gyűszűvirágot is teremtette. Jól használva, orvosság; halálos méreg, ha rosszul élünk vele. Az ezüst, arany, testileg, szellemileg, lelkileg rabszolgává teheti az embert. A fősvény éhen hal. A börtörő akasztófa alatt jár. Művészet, üres semmi a pénz szolgálja előtt. Tudomány: ostobaság. Judások pénzért adják el a lelküket. A koldus lehet pénzhesebb, mint a gazdag. Ha egy ország behő-

dolt az aranyak: vezetőit pénz szerint választja, feladatait pénz szerint értékeli. Isten Babilon ellen a médeket hozza fel, ezek nem gondolnak ezüsttel, nem gyönyörködnek aranyban. Róma ellen a barbárok, a hunokat. Egy gondolkodó: ha a fecske szárnyait arannyal borítod, nem nyilal az égre. Jézus nem aranyon váltott meg, Ő legyen a mi Urunk.

Julius 7. Tömeges behívások. Átalakulás az elme megújulása által. Róm: 12:1—3. Isten könyörülő, ezt érezve élünk az Ő kedve szerint. Nehéz az idők, könnyen látunk sötétet, vagy igen színesen. Tapasztaljuk, most, hogy egy közösséghez tartozunk. Nem állhatok félre; a magyar nemzet teste vagyunk. Kötelességeinket írja az Ige. Szánjuk oda testünket: Ez nem a mi tulajdonunk, kölcsön kaptuk. A háború a visszaadás ütemét meggyorsítja. Önkéntesen számomra magamat erre. Istennek adom áldozatul. Krisztus nem tartotta zsákmánynak, hogy Istennel egyenlő, megüresíté magát. Lehet, hogy csak a test megsanyargatása most a felajánlás: lemondás. Ha önként ajánljuk fel: könnyű lesz. Ne a világhoz szabjuk magunkat, amely így tanít: használd az alkalmakat, vagy, úgy is mindegy. Isten azt mondja, amit én kívánok, az világtervemben van. Csillagot úgy készít, hogy égeti és kigyújtja. Hadd gyuljon ki az én életem is. Józanul bölcselkedjünk. Ne hintázzunk az elragadtatásból a kétségbeesésbe. Jézus akkor ment Jeruzsálembe, mikor eljött az Ő órája. A józan, nem ijesztget, várja a rendelt időt. Ezekhez a kötelességekhez gondolkozásunk megújulására van szükség. Belső változás. Szürke emberek nem használnak. A magasból lenéző sokszor szédül, de nem szédül, aki az égre tekint. Figyeljük Isten munkáját és vele dolgozzunk.

Julius 14. Mintha halványodott volna a reménység. Erőforrás az élet küzdelmeiben. Zsolt: 27:14. Nagy szorongatások közt énekel Dávid. „Erőszakot lihegnek ellenem.” Góliáttól, Absolonig való harcokban és bűneivel való küzdelemben látjuk. Mi is küzdünk emberekkel, körülményekkel, bűneinkkel. Eszmeáramlatok sodornak: egyenlőség, testvériség, szabadság. Totális hatalom. Nemzetköziség. Fajiság. Sovinizmus. Dávid erőforrásra mutat: várjad az Urat. A türelmetlen lélek nem tud várni. Az Ur intézkedését várjuk. Nem sürgethetjük, mi szolgálunk vagyunk. A beteg nem költetheti fel a napot. Az Ur várása tevékenység. A kedves vendég előtt, rendezgetjük a lakást, gondoskodunk éleletről. Az Ur érkezéséhez is előkészülünk, hogy hálával fogadjuk, amit hoz. Gyakoroljuk a szeretetet. Eleve gondunkba vesszük az Ur vezetésével érkező testvéreket. Légy erős! Nem lesz abból semmi, az ilyen gyengítő gondolatokat küzdjük le. A bizakodó beteg: jó beteg. Ha annyi hitetek volna... Bátorodjék szived! Még lehetnek csüggesztő események. Az Igével erősítsük bátorságunkat. Jön az igazság, mert jön az Ur.

Julius 21. Jönnék haza a katonák. Imádkozunk az ellenségtől való megszabadulásért. Ai. Luk. 18:1—8. Sok ellenségünk van. Betegségek, szenvedélyek, árvizek, a Sátán. Itt az ember-ellenségről van szó, ezeket sokszor nem ismerjük fel.

A gonosztévő a rendőrből, bíróban látja, pedig ezek jó barátok. A cinkos az ellensége. A hízogót néha barátnak véljük, az őszintét ellenségnek. A pogány Róma a keresztyéneket gondolta ellenségének, a zsidó vezetőség Jézust. Az özvegy a bíróhoz megy védelemért. Önzésből kényelméért segít. Ha még a hamis bíró is meghallgatja az igazságot kérő szót, hát az Isten hogy ne hallgatná meg. Nemzetünknek vannak ellenségei. Belülről, akiknek ilyen a jelszavuk: Istent nem félek, embert nem becsülök. Kívülről, akik igazságunkat nem akarják elismerni. Most nem lehetünk ítélő eszközök az Ur kezében. De fegyverünk van: az imádság éjjel és nappal. Az imádkozó választottakat meghallgatja az Ur, és igazságot szolgáltat. Talál-e az Isten hívő imádkozókat ezen a földön?

Igy nyerem az erőforrás italát.

Nádházy Bertalan.

A sárospataki ref. főiskola görög keleti vallású joghallgatói (1793—1867 közt).

Ime, ez elég tekintélyes szám is mutatja, hogy milyen vonzó erőt gyakorolt főiskolánk a görög-keleti vallású ifjakra (Kis részük lehet g. katolikus pl. Georgyevics Sredoje Vörözt 1861. földbirt, Puza Nándor Árok 1862/3.) A magyar történelemben is szerepet játszó családok nevei közt (Vuits, Popovich, Angelics, Raiasits, Stratimirovits) igen sok a: papfiú, civis, plebeius, ignobilis jelzés is (conditio). Ami a tanulási eredményt illeti, megnéztünk néhány censurális jegyzéket is, bőven találunk: „bene, praestanter, probabile, recte” jelzéseket. Később: Georgievits és Puza: kitűnő.

Részt vettek az ifjúsági életben is. Pl. Páncél vármegyében Dogály József az adakozók közt volt, Répásy Mihály tb. jegyzőként szerepel, Nándor vármegyében pedig Nedelko Miklós és Dorits Sridor (1832), Nedics Pál (1833), Bikár Pál (1834) tábla bírói tisztelt töltött be. Mikor az 1821-i katonalítási törvénytelen rendeletet tárgyalta Páncél vármegye gyűlése, megszavazták, de csak 100 legényt s az egyik résztvevő tréfásan azt mondta, hogy ezeket a rácok közül kell szedni, mert rosszul viselték magukat. Itt bennünket a 100-as szám érdekel. A polgári életben való szereplésükről gyér adatunk van. Legtöbbször vitte köztük Angelics Germán, aki 1882. január 22-én leendő karlócai pátriarchai beiktatására hívta meg, mint egykori 1841-i joghallgatója a főiskolát. (Ő mindig ellene volt a nagy-szerb törekvéseknek.) Valószínűleg gyámja (Paulus Scheroglits) tanácsára lett pataki jogász; mint: non beneficiatus szerepelt. Ugyanekkor emlékezett meg a cseh-morva egyház is a pataki főiskolának a számára való papnevelő szolgálatáról.

A pataki jogakadémia 1853—60-ig szünetelni volt kénytelen. Amikor újra megkezdődik a jogi oktatás, ismét jöttek görögkeleti vallásuk iskolánkba, bár ennek pontos feltüntetése hiányzik az értesítőkből. Csak néhány esztendőről vannak feljegyzések. A gimnáziumban 1882—83-ban 2 gör.

keleti növendék volt.¹ Pl. 1871/2: 3, 1884/5; 1 jh., 1885/6: 1 jh., 1886/7: 2 román jh., 1887/8: 1 román jh. (Krassó—Szörény m.), 1891/2: 1 jh. stb. — Utolsó nevekként kerülnek elő: Adamovici Aurél II. jh. (Alsó-fehér m.) Imbronovics Joan. I. jh. (Krassó—Szörény m.), Eleszin Szilárd IV. é. jh., Fejér Mircea V. o. gimnazista.

Az 1888/9 i. iskolai év óta emelkedni kezd a számuk. Ennek érdekes oka van. A Balla Athanasius-alap megnyílása.

Balla Athanasius orosz császári udvari tanácsos² ugyanis, protestáns iskoláknak tudván be, hogy az lett, ami, 1814. december 1-i német nyelvű végrendeletében bizonyos (per alatt álló) összeget hagyott, közelebről meg nem határozott céllal, a debreceni, pataki s pozsonyi iskoláknak. A főcélja bizonyára itt tanuló hittestvéreinek támogatása volt. E hagyatékot két részletben kapta meg a pataki iskola. 1830-ban, 3750 vc. forintot és 1027 vc. forint kamatát, 1834-ben 2769·51 vc. forintot. Ugy-hogy az összeg 7500 v. c. forintra, (3150 o. é. forintra) rugott. Az 1834 i. őszi egyházkerületi gyűlés ez összeget két papsori ház (a Lácza József és Dániel) megvételére fordította (3400+2900 v. c. frt.) s kamataiból 120 forintot rendelt 1—2 görög-keleti növendék támogatására. (1934. júliusi pataki egyházkerületi gyűlés 172 (86) pontja s 1834. okt. misk. gyűlés 237. pontja.) De nem teszi ösztöndíj-alapítvánnyá. A helytartó tanács 1862-ben 76.270 sz. megkeresésében aziránt érdeklődik, van-e a főiskolában görög-keleti ifjak támogatására szolgáló alapítvány. A gazdasági választmány azt feleli, hogy nincs, de a segítségre szorulókat támogatta. A dolog ekkor annyiban maradt.

Az 1887. január 24-i igazgató tanácsi gyűlés 73, 76, s 78. pontja újból foglalkozik az alapítvánnyal. A 76. pont szerint Blazsován Döme IV. é. és Terfaloga Dávid I. é. joghallgatók kérik az alapítványra való felvételüket. Igazgatótanács a kérést nem teljesíti, mert ilyen alapítvány itt nincs. A 78. pontban mégis megbizta a köziskolai székét, vizsgálja ki a dolgot. A köziskolai szék el is járt ez ügyben s az 1887. június 25-i igazgató-tanácsra befelelt (4 p.) s ennek alapján a nyári egyházkerületi gyűlés 26. pontja meg is állapítja, hogy a Balla Athanasius alap lenne ez, s tekintettel az örökhagyó intencióira, bár az összegről nem tud, két díjat létesít (egyik ösztöndíj, a másik tápdíj) s az így ténylegesített alapítványt Blazsován Döme IV. é. és Terfaloga Dávid I. é. joghallgatók kapják. Ezután hol jogászok, hol gimnazisták élvezték (1888/9: Marku Pompeius VII, Ponorán Döme VI. o. élvezték. 1889/90: az utóbbi, 1890/91: szintén, 1891/2: Marcu Pompeius és Ponorán Döme I. joghallgatók. Ponorán végig megtartotta.)

Vajjon a Balla Athanasius-alap élvezői, a magyarsággal szemben követték-e 1918 óta a non beneficiatus Angyélcs Germán példáját?

Vajdon találatnék-e köztük csak egy igaz is, akiért érdemes volna refundálni az elértéktelenedett Balla Athanasius-alapítványt?

(Folyt. és vége.)

Dr. Gulyás József.

¹ Görögök Patakon is laktak: 1802. Jánosdiák, De-

meter. (Patakon jelenik meg 1864-ben a tót zsoldár is.)

² Született 1744-ben Boskopolisban (Macedonia). Német és holland egyetemeken tanult. 22 évet töltött orosz császári szolgálatban. A moldva-oláhországi békekötési kongresszuson titkár volt. A pétervári hideg éghajlat miatt nyugdíjba ment, de fizetését 1819-ben bekövetkezett haláláig csonkíttatlanul megkapta. Alapítványának kamata 1917—18-ban 80+178 kor. volt.

Válasz a „Magyar Kulturá“-nak.

A „Magyar Kultura“ július 5—20-án megjelent 13—14. száma (26. oldal) az országgyűlési könyvtár igazgatói tisztségének betöltésével kapcsolatban „Tollhegyel“ c. rovatában pellengére állítja a debreceni és sárospataki kollégiumot s a pataki kollégium egyik fiát, az országgyűlési könyvtár kinevezett igazgatóját.

Bár nekünk époly kevés közünk van a szóbanforgó „Magyar Kulturá“-hoz, mint annak a mi százados intézményeinkhez, karcolatára, ha már a tollhegyet mindenáron nekünk szegezete, a következőket válaszoljuk:

1. Mivel nem tudja a „Magyar Kultura“, felvilágosítjuk, hogy az a „Panka nevű uriember“ azonos dr. Panka Károllyal, akire azért bízták reá a parlamenti könyvtárigazgatóság felelősségteljes tisztségét, mert a háta mögött már több, mint 3 évtizedes hűséges és mindentekintetben elismeréreméltó szolgálat áll, amelynek magvát gazdag tudományos, irodalmi és publicisztikai működés alkotja.

2. Dr. Panka Károly nem „miegymás“ s a sárospataki kollégiumnak nem „a nem tudom mi-csodája“ hanem élő személyiség, Istennek Jézus Krisztusban alázatos gyermeke s a sárospataki kollégiumnak hűséges fia, akit az ősi Alma Mater kebelén nem arra tanítottak, hogy méregbe mártott tollhegyel szurjon bele mások szívébe.

3. A „Magyar Kulturá“-nak ez a minősítetlennel, minden igaz keresztyén magyar által elítélendő piszkálódása különben általánosan ismert. Hasonló és magyar szempontból nem eléggé kárhoztatandó módon kezdte ki (talán ugyanaz az írója s ugyanazzal a tollhegyel) 1931. november 5-iki számában boldogult Komáromi Jánost, Főiskolánk kitűnő növendékét is.

4. A karcolatban előforduló hasonlatok már az izléstelenség határait surolják. Nem hisszük, hogy a „Magyar Kultura“ olvasóközönsége óhajtaná és élvezni tudná az ilyenfajta szellemi táplálékot; különben nagyon szomorú világ volna az, ahol ilyen csemegével kellene kielégíteni az éhező lelkeket.

5. Jellemző az a különös gond, amellyel a „Magyar Kultura“ a húsos fazekak körül sürgöforog. S még jellemzőbb az, hogy fáj neki, ha a dús asztalokról lehullott maradékokból Isten az Ó ingyenvaló kegyelméből másoknak is megadja a mindennapi kenyeret.

6. Még egyet. Nem tudjuk megérteni, hogy ma, amikor annyira szükség van az összefogásra s a miniszterelnöktől kezdve a magyar életünk min-

den felelős tényezője a belső egyenetlenkedések megszüntetéséről beszél és azért dolgozik, miért kell csipkelődésekkel és méregbemártott tollal mélyíteni a szakadékot, növelni a távolságot és szítani a viszály perzselő tüzét.

Sárospatak, 1940. augusztus 8.

Dr. Zsiros József
közigazgató.

HIREK

id. Asszonyi István

a bacskai ref. egyház főgondnoka életének 61-ik, boldog házasságának 36-ik évében, július 31-én hosszas szenvedés után visszaadta nemes lelkét teremtő Urának. Megboldogult testvérünkkel a magyarság egyik erős oszlopa dőlt ki, aki a huszesztendő elcsatolás alatt kemény harcokat vívott az elnyomó hatalommal. Temetése augusztus 2-án volt Bacskán. Halálát kiterjedt rokonság gyászolja. A. B. F. R. A.

— **Könyvadomány.** Néhai Péter Mihály püspök könyvtárát a losonci teológiának s ha ez megszűnik, a pataki főiskolának hagyta. A napokban érkezett meg a 3·5 q súlyú könyv két ládában. Hálás köszönettel fogadja a főiskola s egyben megköszöni a losonci h. ref. lelkész fáradozását is ez ügyben.

— **Korunk egyik legkiválóbb Kálvin-kutatója** Dr. Barth Péter, madiswil-i lelkipásztor, Barth Károly testvéröccse meghalt. Az elhunyt teológus, akinek több Kálvin-tanulmánya jelent meg, különösen Kálvin válogatott műveinek kiadásával végzett hasznos szolgálatot.

— **Lelkipásztori vizsgák ideje szeptemberben.** Az egyházkerületi elnökség a theol. karnak a szeptemberben tartandó lelkipásztori vizsgák idejére vonatkozó javaslatát jóváhagyta. Főiskolánkban eszerint az *első lelkészképezítő vizsga* írásbeli része szeptember 16-án, a szóbeli része szeptember 17. és 18-án, a segédlelkipásztorok exmissziója szeptember 18-án délután 6 órakor lesz. A második vizsgára álló ifjak írásbeli vizsgája szept. 18-án, szóbeli vizsgája szeptember 19—20-án fog megtartatni.

— **Hirek a gimnáziumból.** A sárospataki ref. gimnázium igazgatósága a tanév kezdetével kapcsolatban a következőket közli: 1. A javítóvizsgálatok szeptember 2-án és 3-án lesznek reggel 8 órától; 2-án az V—VIII. osztályosok, 3-án az I—IV. osztályosok részére. 2. Magán- és különbözeti vizsgálatok írásbeli része szeptember 2-án, szóbeli része pedig szeptember 3-án reggel 8 órától lesz. 3. Az angol-tagozatbeliek részére az írásbeli érettségi vizsgálatok szeptember 4—7-ig, a szóbeli vizsgálatok pedig szeptember 10-én lesznek. A humántagozatbeliek teljes és javító érettségi vizsgálatra a miskolci ref. gimnáziumba mennek. 4. A tehetségvizsgálatok szeptember 5-én délelőtt 8 órakor kezdődnek. 5. A pót-beírások szeptember 5-én a régi, 6-án az új és izráelita növendékek részére lesznek. 6. Az étkezés kezdete a tápintézetben: szeptember 5. 7. A tanítás szeptember 7-én a háromnegyed 8

órákor tartandó áhitat után kezdődik. 8. A tanév ünnepélyes megnyitása szeptember 8-án, vasárnap lesz az Imateremben.

— **Lelkipásztorválasztás.** A kis- és nagybári-anya, ill. filiális egyház a július hó 28-án tartott választáson egyhangú meghívással *Szendrey István* szőlőskői s. lelkészt választotta meg lelkipásztorául. Isten áldása legyen az új lelkipásztoron s a gyülekezeteken.

— **Kérelem.** Dr. Tóth Gyula budapesti orvos (lakik Bp. IV., Városház-u. 4 sz.) keresi Szántay Erzsébet kereszteselési és házassági anyakönyvi bejegyzéseit. Nevezett Szántay Erzsébet Borsod vagy Heves megyében született 1800 körül, s Fekete Jánoshoz ment férjhez 1820 körül. Az anyakönyvi adatok megtalálója 10 P. jutalomban részesül.

— **A Miskolci Református Leányegylet** Görömböly-Tapolcán levő üdülőházát az idén is megnyitotta a testileg és lelkileg megfáradt testvérek számára. Evangéliumi szellemű irányítás, magaslati levegő, elsőrendű ellátás biztosítják a csendes, nyugodt pihenést. Napi teljes ellátás 4 (négy) pengőtől. Az érdeklődőknek kívánatra részletes tájékoztatást küld Barcsa Klára, Görömböly-Tapolca, leányüdülő.

HIVATALOS RÉSZ.

2788/1940. XXXIV. sz. Körlevél.

Valamennyi iskolaszéki elnök figyelmébe!

Felhívom lelkésztestvéreim figyelmét arra a miniszteri rendeletre (67200/1940), amelynek értelmében a petroleum kiosztással kapcsolatban a tanszemélyzetet a közigazgatás igénybe veheti. Azért ha bármely egyházközségben a tanítók vagy tanítónők ezirányú felhívást kapnának a községi előjárásától, annak haladéktalanul tartoznak eleget tenni.

II.

A vallás és közoktatásügyi minisztérium elrendelte a kántori javadalmak összeírását. Felhívom lelkész és tanító testvéreim figyelmét arra, hogy az állami közigazgatást ezen munkájában előzékenyen támogassa és a kívánt jelentéseket pontosan és lelkiismeretességgel tegye meg. Atyafiúi szeretettel:

Miskolc, 1940. augusztus 6.

Pósa Péter
püspök h.

Pályázati hirdetés.

Szuhogy ref. leányegyháza pályázatot hirdet nyugdíjazás folytán megüresedett előkönyörgő-organista-kántortanítói, esetleg lelkész-tanítói állásra.

Javadalom: föld-, termény- és közmunkából 69 értékegység; 4 szobás új lakás. Kötelesség: mindennapi és ismétlődő iskolai tanítás, kántorság, énekkarvezetés, istentiszteletek önálló végzése, belmisszió, ifjúsági munkák. Pályázati határidő a megjelenéstől számított 21 nap. Bemutatózó istentisztelet végzésére meghívottak jelenhetnek meg önköltségen. Tanítói oklevéllel bíró lelkészek is pályázhatnak. Szabályszerűen felszerelt választékos kérvények lelkészi hivatalhoz, Rudabánya, Borsod vm. küldendők.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatakon.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: **DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN,
DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF**

TARTALOM: *Komjáthy Aladár*: Megtorlást követelő panaszkodás. — *Sz. E.*: Megindultak az Énekeskönyv reformjának munkálatai. — *Hodossy Béla*: Szcenzi Molnár Albert. (Folyt. és vége köv.) — Hírek. — Hivatalos rész.

Megtorlást követelő panaszkodás.

Egyházi életünkről sokszor hisszük, hogy nem áll másból, csak panaszkodásból. Panaszkodnak egyháztagjaink annyit, hogyha mi lelkipásztorok másra nem volnánk hivatva csak annak a meghallgatására, már az is jelentős munka volna. Egyháztagjaink a teher ellen panaszkodnak, amit hordozni kell, de talán legtöbbet panaszkodnak ellenünk lelkipásztorok és tanítók ellen. A baj azonban nem ott kezdődik, hogy orvoslásért az egyházhatósághoz mennek a panasszal, hanem ott, amikor elmellőzik azt és a főszolgabírói, alispáni és főispáni hivatalokban, vagy a kultuszminisztériumban mondják el szívük fájdalmát. Természetesen a világi hatóság mindig leteszi a panaszt az illetékes egyházi fórumhoz elintézés végett. Mondanom sem kell, hogy a gyülekezeti életünket, vagy személyünket érintő panasz nem ér kellemesen bennünket. Egyedül akármennyire is a szívünkre vesszük, egy igazságot azért mégis csak meg kell belőle tanulni és ez az, hogy jobban kell nevelni egyháztagjainkat és még abban a tekintetben is fel kell őket világosítani, hogy panaszukat hová vigyék. Ezzel kapcsolatban megjegyzem, hogy az utóbbi időben legalább is itt Borsodban egy nagyon csunya szokás jött divatba, a püspöki hivatalba való járás. A panaszkodók mindjárt oda rohannak nyilván abból a hibás feltevésből indulnak ki, hogy ott ütnek legnagyobbat a panaszlott fejére. Meg kell tanítani arra is egyháztagjainkat, hogy panaszra csak az esperesi hivatalba mehetnek. A püspököt csak akkor szabad látniok, ha generális vizitációra jön a gyülekezetbe, mert annak amúgy is van elég gondja, baja, nem még az örökösen perlekedő, mániákus feljelentőknek üres, semmitmondó fecsegéseit hallgassa.

Amit eddig leírtam, az csak egyszerű emberekre vonatkozott. Akiknek sok mindent meg kell bocsátani, még azt is, ha világi hatóságoknál vádaskodnak ellenünk. Bizony naponként kell ismételnünk a jézusi mondást: „Uram bocsás meg nekik, mert nem tudják, hogy mit cselekesznek.” Azonban senki ne higgye egy pillanatig se, hogy

csak iskolázatlan egyháztagok tesznek ilyeneket, megcsinálják ezt a meg gondolatlanságot még művelt lelkipásztorok is. Senkit nem akarok nyilvánosan kipellengérezni, de nem egy esetről tudunk, amikor miniszterelnökségre, sőt még a kabinetirodához is írt beadványt egy önmagáról teljesen megfélemedezett testvér. Azonban, ha egyszerű emberekkel könnyen megbocsátjuk az ilyen eltévelyedéseket, más elbírálás alá kell venni a belső embereket. Ha annyi tudásunk nincsen, hogy panaszukkal világi hatósághoz menni nem lehet és nem szabad, meg kell tanítani rá. A tanítás olyan legyen, illetve a lecke, hogy abból ne csak okuljon, de soha el ne felejtse ballépésének a következményét. Ha pedig az ilyesmi ismétlődne, akkor jön olyan megtorlás, amely arányban áll az elkövetett bűnnel. Az egyházat nem lehet meghurcolni, és más közületek előtt nevetségessé tenni. Ha egy egyházi ember mellőzi a saját hatóságát, akkor mit várhatunk azoktól az emberektől, akik egyszerű egyháztagok csupán és semmiféle tisztséget nem töltenek be? Egyházfegyelmet úgy gyakorolhatunk, ha a törvényt nemcsak ünnepnapokon, hanem hétköznapokon át is megtartjuk. Megtartani másokkal a törvényt csak annak lehet, aki maga is megtartja azt. Súlyos vétséget követ el, aki panaszával világi hatósághoz megy, azt soha elnézni semmi körülmények közt nem szabad, arra mindenkor megtorlásnak kell következni. Egyházi életünk azért romlott meg, mert nincsen abban semmi fegyelem. Nehány esztendő, — talán az új törvénykönyv kiadása óta gyakoroljuk az egyházfegyelmet, de csak egy irányban: az olyanokkal szemben, akik káros reverzálist adtak. De hát még hol vannak a többi bűnösök? Az anyaszentegyháznak, nemcsak tanítói, nevelői munkát kell végezni, hanem küzdeni kell a bűnök és bűnösök ellen. Kálvin nem szolgáltatta ki a libertinusoknak az uri szent vacsorát, de volt is tekintélye a genfi gyülekezetnek. Az egyház mindenkor merje teljesíteni a hivatását, lépjen fel a legnagyobb eréllyel és határozottsággal azokkal szemben, akik minden cselekedetükkel nem építik, hanem rombolják az Isten országát.

Komjáthy Aladár.

Megindultak az Énekeskönyv reformjának munkálatai.

Az utóbbi időben az Énekeskönyv reformját nemcsak egyházzenei szakembereink, és lelkipásztoraink sürgetik mind erőteljesebben, hanem úgyszólván az egész ref. közvélemény szorgalmazza az egyházi énekügy egész problémakörének mielőbbi megnyugtató rendezését. Az egyházi énekügy reformjának feladatköre kétfelé ágazik: 1. Új énekeskönyvről kell gondoskodni. 2. A legtöbb helyen sajnálatosan eltorzult éneklésmódot meg kell tisztítani a hozzátapadó izléstelenségektől és hibáktól. Ez utóbbi feladat szorosan összefügg a mindháromfokú iskolai egyházi-énektanítással és a kántorképzés reformjával.

Az első feladat, az új énekeskönyv megvalósulása immár a megoldás útjára került az Egyetemes Konvent újjáalakított énekügyi bizottságának első gyűlésével. A dr. Ravasz László és dr. Balogh Jenő elnöklete alatt tartott bizottsági gyűlés megállapította az énekeskönyv megújításának alapelveit s három albizottságban, a teológiai, irodalmi és zenei albizottságban indítja meg a nagyjelentőségű munkálatot.

D. Dr. Ravasz László elnöki megnyitójában klasszikus tömörséggel tisztázta a legfontosabb elvi kérdéseket, rámutatva először is az énekeskönyv rendkívüli fontosságára: „A megtisztított egyházban a gyülekezeti ének imádság, igehirdetés és hitvallás, ugyanekkor pedig az istentiszteletnek egy olyan része, amelyen leginkább megmutatkozik az igazi művészet szépsége és mélysége. — Ebből az következik, hogy az énekeskönyv színvonala mutatja az illető egyház kegyességének és műveltségének színvonalát. — Énekeskönyvünket tartalmi szempontból mélyebben reformátusabbá, irodalmi szempontból esztétikailag értékesebbé, zenei szempontból művészibbé és magyarabbá kell tennünk.“

D. Dr. Révész Imre a theol. albizottság elnöke az énekek kiválasztásánál érvényesítendő teológiai főszempontokat tisztázta rendkívüli éleslátással. A zoltárszövegeket egybe kell vetni a tudomány mai állása szerinti leghitelesebb magyar prózai zoltárfordítással. A dicséret anyagmegrostálásánál is a priori alapos theol. szempontok érvényesüljenek, s azok tartalma bibliai és hitvallási szempontból revideáltassék. Dr. Révész Imre imponáló munkakészséggel szinte meghatározta az egész énekeskönyvi reform gyors munka-tempóját, amikor kijelentette, hogy: „Szívesen vállalkozik jelenlegi énekeskönyvünk egész énekanyagának teológiai szempontból kb. egy év alatt történendő átvizsgálására s arról jelentés készítésére.“

Fontos alapelveket jelent, hogy az egész munka a gyülekezetek életével való legszorosabb kapcsolatban fog lefolyni, a bizottság e célból énekgyűjtés készítését határozta el, s az erre vonatkozó kérdőívek megküldetnek minden lelkipásztornak, tanítónak, kántornak, valamint a theol. Főiskolának is. A zenei albizottság egyébként első feladatának tekinti a korális vagy ritmizált éneklés elvi kérdésének tisztázását és gyakorlati eldöntését,

valamint a magyar ref. dallam-anyag összegyűjtését.

Isten segítségével tehát a nagy munkálat megindult. Minden öntudatos református ember tudja, hogy a zoltáréneklésnek milyen áldott szerepe volt a magyar ref. egyház multjában. A most meginduló reform-munka, amelynek fontosabb fázisairól és eredményeiről lapunkban rendre beszámolunk, egyházunk jövőjét lesz hivatva építeni a szebb, öntudatosabb és tisztultabban zengő éneklésen át.

Sz. E.

Szenczi Molnár Albert.

(A reformáció és ellenreformáció korának evangéliumi keresztyén egyházi írói. — XII. sz. — Áprily Lajos és Arokháty Béla tanulmányával. Budapest, 1939. Szerkeszti és kiadja: dr. Incze Gábor.

Kicsi nemzet vagyunk mi, magyarok s mint protestánsok kisebbségben is. Feladataink azonban a kultura szellemi és anyagi terein is igen nagyok, sokszor erőnket meghaladóok. Örvedetes dolog tehát, ha ilyen munkák, mint a címben megnevezett is, megjelenhetnek: telik kinyomatásukra és van olvasójuk.

A 320 oldalas könyv szemelvényeket ad Sz. Molnár Albert műveiből. A jól kiválasztott szemelvények alkalmasak arra, hogy a nagy közönség előtt a zoltárok révén népszerűvé lett Sz. Molnár munkásságának más oldaláról is bemutassák, és bizonyítsák, hogy a zoltárookban nem a véletlen sikernek, hanem egy sokat tanult, gondolkozó fő öntudatos, tiszta magyar lélekből fakadt munkájának eredményét kell látnunk.

A könyv elején két kisebb, könnyebb fajta tanulmány, inkább elmefuttatás található. Az egyik Áprily Lajostól: „A zoltárfordító.“ — A másik Arokháty Bélától: „A költői munka Szenczi Molnár Albert zoltáraiban.“ Szerény ismertetésem e két cikkel kíván lehető rövidséggel foglalkozni.

Mind a két cikk, de különösen Áprilyé jól megírt, kedves olvasmány. A zoltárfordító arcképet, lelki világát s jelentőségét színesen vetíti elénk. Mindamellet csodálkozom Áprilyon, hogy kritika nélkül fogadta el valóságnak azt a vélekedést, hogy Sz. Molnárnak „muzsika fogta meg a lelkét“ . . . (13. l.), majd kissé alább: hogy fordítói munkájában „az új zene parancsaihoz“ alkalmazkodott. Holott maga mondja Sz. Molnár, hogy a korabeli itthoni, többnyire vala-valával rimelő „igen paraszti versekbe“ foglalt énekek szövegének formája ellen volt kifogása. Ez sarkalta őt Marot és Béza zoltárainak lefordítására. Muzsikáról, új zenéről egy szót sem szól.

Lehet, hogy egyesek megértetlenül, mások talán érdeklődés nélkül fogadják a különbséget: muzsika fogta-e meg a lelkét Molnár Albertnek és az új zene parancsaihoz alkalmazkodva, ennek kedvéért fordította le a francia szöveget németből magyarra, vagy pedig az eddigi magyar énekszövegek valóban gyarló volta ösztönözte fordítói munkájára? — Nem mindegy ez? Nem elég, hogy jó munkát végzett?

Nem bizony, nem mindegy. Mert ezeken a

kérdéseken fordul meg, hogy mennyi tudatosság-gal járt el a fordító és hogy zsolttárai ritmusának nyomán magyarrá lehettek-e az eredetileg idegen dallamok, vagy pedig még most is meg lehet kísérlni, hogy az idegen melodiák idegen ritmusa eredetiségébe, állítólagos jogaiba nálunk is visszahelyeztessék s magyar református népünket idegen ritmusra kényszeríthessük.

Nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy Sz. Molnár kiírja könyve címlapján, hogy a zsolttárok általa „magyar versekre fordítottak és rendeltettek.“ És világosan írja azt is, hogy „magyar zubbonyköntöskébe“ — tehát magyar ritmusba öltöztette verseit. Hogy valóban magyar ritmusokban írt, jól tudta ezt és tanu erre Filiczky János, sárospataki tanár és igazgató, Sz. Molnár kortársa is, ki latin és magyar versben üdvözölte a zsolttárfordítót. Üdvözölő magyar verses művének a címe: „Magyar Rhythmusok“.

Sz. Molnár Albert ősi tiszta magyar ritmusban ajándékozta nekünk szent célú művét. Erre nem is kell más bizonyítást, sem más tanut keresnünk, elég, ha mélyebben s elfogulatlanul tekintünk bele a zsolttárokba. Áprily Lajos mint költő, könnyen megállapíthatta volna, hogy zsolttárfordítónkat a francia nóták szövegének csak sor- és szótag száma kötötte. Az idegen ritmusnak muzsikája nem.

Az lehet, sőt valószínű, hogy az éneklés fejelemzett módja s a komoly melodiák is megragadták a zsolttárfordító lelkét. De sokkal inkább a szöveg versbeli pallérozottsága. Ilyet akart nemzetnek adni magyarban és magyarul.

Az „új zene parancsai“, „szigorú korlátai“ fordítói munkájában tehát egyáltalán nem feszélyezték. Ha a saját szemével néz, erre könnyen rájöhetett volna értekező is épen úgy, mint rájött Halmy Ferenc, hogy „Szenczi nem törődött a zsolttárszöveg és dallam ritmusának együttlésével, hanem megelégedett annyival, hogy a dallamhangok megfelelő számú éneklendő szótaggal találkozzanak.“¹

Sz. Molnár Albert igazi nagysága, lánglelkének alkotó ereje sokszor és abban virágzott ki és termett édes, tápláló gyümölcsöket, mikor a zsolttárok nemcsak nyelvben, hanem magyar nemzeti versidombban hagyta drága ajándékként úgy a reformátusság, mint a magyar irodalom örök értékeit. Ez adott neki nevet, nekünk ezüstnél, aránynál drágább, s többet érő kincset.

II.

Árokháty Béla Sz. Molnár Albert zsolttárfordításainak költői értékére mutat rá néhány sikerült vonással. Ki nem meríthette a témát, hiszen cikke rövid; de láttatja, hogy híres-neves zsolttárfordítónk legmaradandóbb művének ilyen értékei is nagyok és érdemes velők külön is foglalkozni.

Akik Árokháty Béla munkásságát a himnologia útjain figyelemmel kísérik s egyházi zenei téren követett irányát ismerik, azok megértik, hogy kiter formai, ritmikai kérdésekre, sőt elsőrangúan

fontosnak tartja. Tűnődik rajta, hogy Sz. Molnár költői munkáját irányították-e s ha igen, milyen mértékben befolyásolták a zsolttárok genfi eredeti ritmusai? (Lásd: 27. lap.) Mostani tüstönködésére azonban már így adja meg a feleletet: ha „az egyezést zsolttárainkban a zenei ritmus és a szöveg között a mai értelemben, a modern ütemekben lüktető zene igényei alapján keressük, akkor sokszor érhet bennünket csalódás.“ (U. o. 28. l.)

Nyolc évvel ezelőtt Árokháty Béla még ezt állította: „Nem is tételezhető fel, hogy ez a poéta, aki tanult zenész is volt, ne énekelve fordította volna le őket és pedig ne az eredeti ritmusban énekelve, ahogy megtanulta és ahogyan megszerette és lekottázta.“ (Prot. Szemle, 1932. 6. sz. 370. l.) Ebben van a csalódás. Valószínűleg ebből a forrásból ered Áprily Lajosnak általam főnnebb kifogásolt állítása is. Ugye Árokháty Béla mostani megállapítása az ez előtti nyolc évvel szemben egyet immár előre lépett. Örülök rajta. A további megoldás lehetőségének egyetlen módját azonban „a francia eredetinek a német Lobwasser, esetleg Melissus fordításával, tovább menve pedig a Spetheféle latin versekkel“ való összehasonlításban keresi és véli megtalálhatónak. Nagyon ide talál a régi pataki diákvers:

„Ahol volt, ott nem keresték...“

A megoldás kulcsát első sorban magánál Sz. Molnár Albertnél kell keresni. Megtalálható zsolttáraiban. Másodszor kereshető abban a korban is, melyben élt, illetőleg megtalálható az őt közvetlenül megelőző írónál is. Ugyan, van-e abban az időben csak egyetlen magyar zsolttárfordító is, ki nem magyar ritmusban fordított volna? Maga Ballassa Bálint, korának legtehetségesebb és legképzettebb magyar poétája, ki új korszakot nyit a magyar lírában: Bézától, Buchanantól s latinból szintén magyar ritmusban fordított le néhány zsolttárt. Ezen kívül olasz, lengyel, török, német, oláh, horvát világi nótákból is fordított, illetőleg ilyen dalamokra szerzett költeményeket, de kizárólag csak magyar ritmusban. Versformákat kölcsönzött és ültetett át hozzánk idegenből, ilyeneket honosított meg irodalmunkban, de ami oly fontos az átvételben: megmaradt a magyar ritmus mellett. Mert versformát magyarságunkon eső csorba nélkül is lehet átvenni idegenből, de ritmust nem, legfeljebb csak utánozni. De az utánzás nem igazi nyereség.

(Folyt. és vége köv.) Hodossy Béla.

H I R E K

— **Éveleji dátumok a theol. akadémián.** Sárospataki theol. akadémiánkon a javító és pótkollokviumok ideje szeptember 2—4. A leventeoktatói tanfolyam (ha a körülmények megengedik), az I, II. és IV. é. hallgatók részére szeptember 5—24-re van tervbevéve. A beiratkozás szeptember 5—7-én, az alapvizsga 21, 23—24-én, az I. éves hallgatók fogadalomtétéle és csendesnap szeptember 28-án lesz.

— **Szavazatbontás.** Az ungi egyházmegyében elrendelt szavazásokra beérkezett egyházköz-

¹ Halmy Ferenc: A magyar zsolttárfordítások francia előzményei. Budapest, 1939. 47. l.

ségi szavazatokat az erre a célra kiküldött bizottság felbontotta. Lelkészi aljegyzővé választott Nagy József palágyi, egyházmegyei lelkészi tanácsbíróvá pedig Ruszka Elek szalókai lelképásztor.

— **Felsőborsodi és abauji lelkésztestvéreimet** (akiknek megküldtem a miskolci Lévy József ref. gimnázium tanári kara által indított tehetségkutató akció pártolása tárgyában kiadott körlevelemet) — szeretettel kérem: szíveskedjenek tudatni velem egyházuk 2—3 olyan presbiterének, valamint közösségükben lakó olyan intelligens embereknek a címét, akikhez hasonló felhívást küldeni érdemesnek látszik. — Falusi szegény, földmives szülők tehetséges gyermekeinek felkarolásáról van szó. Illő volna, hogy egy ilyen akció anyagi támogatásának terhére tehetősebb falusi gazdahiveink is segítsenek hordozni. *Kérem szépen lelkésztestvéreimet, hogy e kérésemet szíveskedjenek nagyon komolyan venni s a kért címeiket a lehető legsürgősebben hozzám juttatni.* Felméri Albert. Sajóabony, (Borsod vm.).

— **A Református Igehirdető augusztusi száma** bő és értékes tartalommal jelent meg. Tartalmazza Darányi Lajos és Pákozdy László augusztus 20-i vasárnapra való igehirdetését, Bereczky Albert, Uray Sándor, Ólé Sándor, Ecsedy Aladár, Döbrössy Lajos, Bódás János, Csikai Kálmán, Mikos Lajos, Barcza József, Madarász József, Vecsery János, Czippán János, dr. Mezey Mihály prédikációit és illusztrációkat. A lap negyedévre 3 pengős előfizetési áron rendelhető meg. Akik most negyedévi 3 P előfizetést beküldenek, azoknak az augusztusi számot a kiadóhivatal díjtalanul küldi meg. Kiadóhivatal: Budapest, V. Pozsonyi-ut 58. Csekk-számla száma: 11.968.

— **Augusztus 20-án** Tolcsvára tervezett református napi konferencia elmarad.

— **Kérelem.** Arday Lajos, postatiszt ref. atyánkfia keresi Arday Pál és neje Tatár Borbála házassági anyakönyvi kivonatát az 1835—1845. évekből, — valamint Tatár Borbála születési anyakönyvi kivonatát az 1810—1825 évekből. Szeretettel kérjük Sárospatak környékén szolgáló lelképásztortestvéreinket, hogy a keresett anyakönyvi bejegyzéseknek utánanézni szíveskedjenek s közöljék azokat *vitéz Komáromy János* a m. kir. 1 honv. lovasdandár prot. vezető lelkészével. Tábori posta 43. sz. Az adatok megtalálója illő jutalomban részesül.

HIVATALOS RÉSZ.

MEGHÍVÓ.

Az alsózempléni református egyházmegye közgyűlésének alkotó tagjait atyafiúi szeretettel hívjuk meg a Sárospatakon 1940. évi szeptember hó 26-án d. e. 9 órakor a református Főiskola tanácstermében tartandó évi rendes közgyűlésre. A közgyűlés tárgyai:

Szavazatbontó bizottság jelentése, konventi határozatok, esperesi jelentés, lelkészértekezlet felterjesztései, a missziói bizottság jelentése, számvevőszéki jelentés alapján az egyházak vagyontörzskönyveinek és számadásainak megerősítése, az egyházmegyei költségelőirány-

zat tárgyalása és az 1939. évi számadás megerősítése, tanügyi bizottsági jelentés, egyházközségek felterjesztései, amelyek legkésőbb folyó évi szeptember 10-ig küldendők el az esperesi hivatalba. Később érkező ügyek nem kerülnek tárgyalásra.

Az egyházmegyei bíróság a közgyűlés napján d. u. 3 órakor fog ülésezni, amikor a bíróság alkotó tagjait e helyről is tisztelettel meghívjuk.

Előző napon szeptember 25-én a bizottságok foglalkoznak ülésezni és pedig d. e. 9 órakor a számvevőszék; d. u. 3 órakor a missziói bizottság; d. u. fél 5 órakor az egyházmegyei tanügyi bizottság. Valamennyi bizottság ülését a református Főiskola tanácstermében fogja tartani. A bizottságok alkotó tagjait szeretettel kérjük a pontos időben való megjelenésre.

Budapest—Cigánd, 1940. augusztus 12-én.

Az Egyházmegye Elnöksége.

Egyházmegyei közgyűlés. Az ungi egyházmegye őszi rendes közgyűlése, folyó évi szeptember 4-én lesz megtartva. A közgyűlés keretében lesz állásába beiktatva az újonnan választott esperes, Ujlaki Sándor bajánházi lelkész. A közgyűlésen tárgyalandó ügyiratok beadásának határideje augusztus 20. Ugyanaddig kell beküldeni az esperesi hivatalhoz Vajánba a segély iránt kérvényeket is. A közgyűlés Ungváron a református templomban reggel 9 órakor kezdődik. A gyűlést megelőzőleg augusztus 26-án Ungváron a gyülekezeti Otthonban tartja az egyházmegyei számvevőszék és segélyosztó bizottság rendes tanácskozását. Ugyanakkor történik meg a tárgysorozat összeállítása is. Vaján, 1940. VIII. 9. Kész szolgája: *Körmives Sándor* h. esperes.

Felhívás a hátrálékos gyülekezetekhez.

E helyen is felhívjuk a hátrálékos gyülekezeteink figyelmét arra, hogy az előfizetési hátrálékról szóló kimutatást minden hátrálékban levő gyülekezetnek megküldöttük. Kérjük az előfizetés szíves beküldését,

A visszacsatolt területek hátrálékban levő gyülekezeteinek nem küldöttünk még kimutatást hátrálékukról. De ezen a helyen is közöljük, hogy kiadóhivatalunk az elmúlt 1939. évre részükéről csak 5 P előfizetési díjat igényel, tekintettel arra, hogy az egyesülés csak 1939. végén történt meg. Az 1940. év január 1-től kezdődőleg azonban rájuk is vonatkozik az egyházkerület minden gyülekezetére megállapított évi 10 P előfizetési ár. Akik tehát ezideig még semmit sem fizettek be, azoknak hátráléka 1930. június 30-ig 10 P. Az összeg beküldését szeretettel kérjük.

Megjegyezzük még, hogy a hátrálék kimutatását olyan gyülekezeteknek is kiküldöttük, amelyek az egyházmegyei pénztáron keresztül szokták eljuttatni kiadóhivatalunkhoz az előfizetési díjat. Kérjük az ilyen gyülekezetek nt. lelkész urait, hogy kimutatásunkat ne vegyék okvetetlenkedésnek, hanem a jó rend megkívánta kötelességnek.

Szerkesztőség.

Pályázati hirdetmény. A baktai ref. iskolaszék pályázatot hirdet nyugdíjazás folytán megüresedett kántortanítói állásra. Javadalom 29 értékegység és államsegély. A választás a kultuszminisztérium és az egyházi hatóságok jóváhagyása után válik jogerőssé. Pályázati határidő 21 nap.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatakon.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: **DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN,
DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF**

TARTALOM: *Kövér Pál*: Igehirdetésünk. — *Dr. Gulyás József*: Az énekeskönyvről. — *Hodossy Béla*: Szeneci Molnár Albert. (Folyt. és vége.) — —: Az alsóborsodi egyházmegye lelkészértekezletének határozatai. — *G. J.*: Mit mondanak az értesítők egyházkerületi iskoláink mult évi életéről? (Folyt. köv.) — Hírek. — Hivatalos rész.

Igehirdetésünk.

Darányi Lajos: „Erőforrásom“ cím alatt írott cikkében az ott felvetett gondolatokkal kapcsolatosan kér feleleteket. Cikkének eme két sorához szeretnék hozzászólni: „mindenki mondja el az igehirdetésnél tapasztalt nehézségeit, örömeit, készülési módját“, persze lapunk korlátozott terjedelméhez mérten lehető rövideggel. Igaz, hogy fenti két sor a balatonszárszói főiskolás konferencián képezte megbeszélés tárgyát, míg hozzánk kifejezetten azt a felszólítást intézi, „hogyan talál erőt és megújulást az igen nehéz szolgálatnál“, tekintve azonban a két idézet közötti, a cikkből kitűnő szoros összefüggést, nem tereljük alábbi felelettel mellékvágányra a dolgot.

Legnagyobb nehézségem a megfelelő textus megtalálása volt. Régebben könnyen túltettem magam ezen. Ha nem volt alkalmas textusom, úgy elővettem egy kész prédikációt és megtanultam, ha nem is szóról-szóra. Később bántott ez a pávatollakkal ékeskedés. Nem hiúsági kérdésből, hanem mert éreztem: nem azért rendelt az Isten lelképásztornak, hogy egyszerűen grammofon legyenek, ki leadja a belehelyezett prédikáció-lemezt. Lelkiismeretfurdalásaim közben kapóra jöttek a prédikáció-vázlatok, melyek történetesen tömörök, gondolatgazdagok, világosak és könnyen kifejthetők voltak. Ezek kezdtek leszoktatni a más kész beszédének időnkénti elmondásáról. Ám nemsokára ismét éreztem, hogy ez még mindig nem megoldás, mert hiszen csak a kiszínezést, némi alkalmazást, illusztrációval megtoldást adom hozzájuk, de nem bízom magam reá a Szentlélek vezetésére s nem hatolok be a megszerzett s folyton bővítendő teológiai tudással az Ige mélységeibe. S mit tesz Isten? Ezek a nekem konvenialó vázlatok egyideig nem jelentek meg, s ekkor elhatároztam, hogy legalább azok újbóli megjelenéséig minden beszédet magam fogok megírni. S mire jöttek ezek a vázlatok már úgy beleszoktam a prédikáció írásba, hogy nem tudott elcsábítani még az oly

kitűnő vázlat sem. Persze a következmény ily módon beállításával nincs okom dicsekedni (különben sincs). A kisértéstől ment remete morál nem morál, úgy látszik azonban Isten ezzel a módszerrel tudott rajtam segíteni.

Textus-keresési módszerem a következő: Hétköznap reggelenként istentiszteleten olvasom a bibliát (főleg az evangéliumokat és a zoltárok könyvét), a felolvasott szakaszhoz fűzöm az imádságot; a bibliaköri munkában is folytatólagosan tárgyaljuk elsősorban az evangéliumokat; a vallásos esteken tartott bibliamagyarázatokon Jézus életét magyarázom évek óta a Ceglédi S. „Újszövetségi Szent Irodalom“ (Sylvester Biblia Kézikönyve II.) c. könyvében található kronologikus felsorolás szerint; vasárnap délutáni istentiszteleteken az apostoli leveleket magyarázom (Utóbbi melegen ajánlom). Ezekre az alkalmakra tehát meg van oldva a „miről predikáljunk?“ kérdése. S közben természetesen mindig vetődnek elő olyan textusok, melyek alkalmasak a vasárnap délelőtti igehirdetésre. Kerülnek elő ilyenek a lelkiépülésre szánt u. n. csendes percekben is. Megjegyzem, hogy bibliaköri órákra nem szoktam leírni az eszmecsere gondolatait, vallásos esti, vasárnap-délutáni beszédek sem, ám a gondolatmenetet fejben kidolgozom. A vasárnap-délelőtti (ünnepi) beszédet mindig leírom teljesen vagy bő vázlatban. Keresek minden beszédhez illusztrációt, a parallel verseket állandóan összevetem. A vasárnap délelőtti beszédek textusait 5—6 vasárnapal előre sorrendbe állítom. (Persze valami váratlan változás esetén — aminek ma gyakran ki vagyunk téve — nem ragaszkodom szolgailag hozzá.) Ez azért is szükséges, mert így nem kell a 12-ik órában kapkodni. Az előre tudott textusok, az azokban foglalt gondolatok kivirágognak, érlelődnek a lélekben. Ahogy Darányi Lajos mondja: olvasmányaink, napi élményeink kapcsolatba lépnek, a már kitűzött textusokkal s nemcsak illusztrálni, hanem felfejteni, kibontakoztatni is segítik azok rejlő gazdagságát. Szoktam lapozni a Bakóczi János: „Bibliai Szöveggyűjtő“-át, a Dohányos János „Hol van megírva“-ját, a Ceglédi Bibliai Lexikonát. Előszeret-

tel viseltetem újszerű Igékkel szemben, anélkül, hogy a hitünk igazságait nagyszerűen összefoglaló Igéket az újszerűség kedvéért elhanyagolnám.

Az egyházi év ünnepei felére nem nehéz textust találni, de akad az ünneptelen félévre is bőven. A nyári, aratási, cséplési, őszi, szüreti időszak tárgyakon kívül sorra vehetjük vasárnap délelőtt pl. az apostoli levelek, a ma különösen időszerű Jelenések könyve vonatkozó textusait, keresztyén hitünk nagy kérdéseiről sorozatos prédikációkat tarthatunk. Én most az őskeresztyének életéről tartok a Cselekedetek könyvében fellelhető igék alapján sorozatos beszédeket. A mai idők különben is olyanok, hogy bibliaolvasó és nyitott szemmel járó lelkipásztornak nem lehet probléma: miről prédikáljunk? Temetési textus kereséshez jó segítségnek találtam Bakóczi J. említett művét (más alkalmakra is), keresztelelnél pedig dr. Szabó Zoltán pompás gondolata értelmében, ha az újszülöttnek bibliai neve van — a keresztség dogmatikumán kívül — e névhez fűzöm mondanivalóimat.

Az eddigiekben elmondtam az általam tapasztalt nehézségeket, szólottam azok legyőzésének, készülésem módjának egyes mozzanatairól, még csak azt említem fel, hogy ezek milyen örömet szereznek és erőforrást biztosítanak számomra.

A legnagyobb öröm-erőforrás számomra a saját prédikációm írása vagy bibliamagyarázat fejből kidolgozása. Milyen öröm, ha találok egy megfelelő Igét s a Szentléleknek átadott lélekkel s ha kell készsleges tanulmányozással a texus isteni üzenetét feltárom s amennyiben szükséges a gyülekezet viszonyaira alkalmazom, de minden átlátszó, kirívó tendencia, élezés nélkül. Magam csodálkozom rajta, hogy első látásra alig tudtam az Igéből valamit kiolvasni, elmélyedés, Istennek átadás után pedig mennyi gazdag kincset tárt ez fel előttem. S milyen erőforrást jelent a saját textus és prédikáció a lelkipásztor önbecsülése (nem elbizakodottsága), nemes ambíciója növelése által. Munkatársa lehetek az Istennek üzenete átélésében, megértésében és továbbadásában. S úgy érzem, hogy másokat is csak abban az esetben építhetek, ha küzdök az Igéért, ha lelkesen, egyéniségemen át sugározatom.

Kövér Pál.

Az énekeskönyvről.

Folyóiratunk már több ízben foglalkozott az énekeskönyv ügyével. Most újból időszzerűnek látja a kérdéssel való foglalkozást, ezuttal a költőiség szempontjából: mennyiben járultak hozzá nagyobb írónk mostani énekeskönyvünk kialakulásához.

Mindenekelőtt megállapíthatjuk, hogy az új énekeskönyvünk létrejöttének körülményei nagyon hasonlítanak az 1806-ban (ill. 1810-ben) megjelent énekeskönyv vajadásához. Ott is, itt is fel lehet vetni a kérdést, hol voltak nagy költőink akkor, mikor hitfeleik lelki táplálásáról volt. A kérdés jelentőségét sok jelesünk érzi. A kérdés második része: ha voltak jeles alkotások, felhasználták-e azokat.

Az első kérdésre könnyű a felelet: Fejes István több író felkért énekszövegek írására s küldésére. Fennmaradtak Gyulai Pálhoz, Szász Károlyhoz, Vargha Gyulához, Baksayhoz, Illyés Bálinthoz, Pósaéhoz, Kozma Andorhoz, Szép Ernőhöz, Tolnai Lajoshoz, Zemplénihez, Lévyhoz intézett felszólításának nyomai.

Közülük több válaszolt. (Levelek a Fejes hagyatékában megmaradtak.) Mégis, a bíráló bizottság tagjaival együtt, csak a következő nagyobb íróktól találunk éneket (ill. zsolnárdolgozást) az új énekes 1901-iki gyűjteményében:

Szabolcskától (a 23/II, 33/II, 72/II, 77/II, 84/II, 79/II zsolnárdolgozás.) Baksaytól a 84/II. zsolnárdolgozás. Lévytól a 138/II, 146. zsolnárdolgozás. Illyés Bálinttól a 46/II, 29/II. Szász Károlytól a 8/II. (A Szász K. többi zsolnárdolgozását l. a Nagykőrösi Arany János Társaság évkönyvében 1929—30. 80. l.)

A dicséretetek közt ott vannak Arany J., Tompa, Berzsenyi költeményei is, a Fejes átdolgozásában. Szabolcska négy énekkal szerepel (Szállj, szállj... Isten, aki népedet... Én Istenem e nagy... Ne még, ne még...). Lévy 1, Tompa 2 énekkal van képviselve.

Az I. próbaénekes (1903) a következő neves íróktól tartalmaz szövegeket: Baksay S. (a 84. zs. átdolgoz.) Lévy (146. zs. átdolgoz. 1 dicséret.) Szabolcska (5 dics.) Tompa (3 dics.) Pósa (2 dics.)¹

A konventi jegyzőkönyv (1903: 54. p.) szerint Baksay 30, Lévy 60, Szabolcska 150, Pósa 60, Kósa Ede 20 koronát kapott a szövegekért (a nevesebbek közül) Fejes 4240 koronát, mint szerzői és szerkesztői honoráriumot. A daltanok szerzői és javítói közül legnevesebb Kálmán Farkas, aki 450 koronát kap. Minden bírálónak fejenként 50 korona határozatott.

A II. próbaénekes már dr. Baltazár Dezső szerkesztésében került ki a nyomda alól (1916). Ebben Szabolcska 3 énekkal szerepel. (Elmaradt: „Én Istenem“ s „Felszállok hozzád“). A II. próbaénekesért Baltazár, mint énekiró, javító és szerkesztő 1500, Sepródi 1500, Szügyi József 1000 koronát kapott a nagyobb jelentőségű munkálatokért.² Mint új énekirók szerepelnek: Baltazár D., Uray S.,³ Fülöp J..

A végleges énekeskönyvben Szabolcskától 3, Tompától 2, Pósa-tól 3, Lévy-tól 1 ének szerepel. Fejéstől a 44-ből 19 maradt. Szabolcska a 116 zsolnárdolgozást 2. 3. versét, Baltazár D. pedig 9 zsolnárdolgozást át. Nagy kár, hogy a Fejéstől felszólítottak nem vállalkoztak s a Baltazár D. kiadása sem adott a költők ihletének szárnyat, mint régen a Benedek felszólítása Keresztesinek s Lengyel Józsefnek.

¹ Az erdélyi 1908-as énekes az 1903-as Fejes-féle próbaénekes anyagát csaknem teljes egészében átvette. Ez is a Fejes munkájának érdeme! (Debr. Pr. L. 1938: 155.)

² Konv. jknyv. 1916 45. pont.

³ A 239. sz. a Fülöpé. Az 54. sz. Gebhard Pál eredetije után Fejesé. Nem Szabolcskától való-e az Előmunkálatok V. (1891.) füzetében levő: „Mint a napnak éjszákára nő az árnya“ kezdetű ének?

Dačára a kevés érdeklődésnek, mégis voltak, akik az eredménnyel így is meg voltak elégedve. Említettük, hogy az 1908-iki erdélyi énekes az új énekek közé a Fejes-féle próbaénekekből sokat átvett. Az 1911-es kiadásban is ott találjuk Fejesnek 17 énekét. Az 1923-i kolozsvári énekeskönyvben Fejesnek 15, Pósnak 3, Tompának 2, Szabolcskának 3, Lévaának 1 verse foglaltatik. (A Himnusz és a Szózat is!) De újak is szerepelnek. Pl. Záb-rák Dénes (ford.) Fekete Mihály, Ráday Pál, Hor-kai, Miklós diák, Elefánt Mihály, a vallásos ösz-szejevetelekre írott énekek szerzői közül több, Thaly Lóránt (Viktor János a magyarorszáiban is szerepel énekkel, de a neve nem. Óhajtott volna, hogy a hozsánna énekek szerzői is belekerüljenek az új énekesbe, ill. minden ének alatt legyen oda-írva a szerző, főlé a dallamíró neve s kora, mint az erdélyiben). A zsoltárok közül ez az erdélyi ki-adás többet elhagy.

Ha a cseh-szlovák énekeskönyv anyagát néz-zük (1925-ből), azt látjuk, hogy az Fejestől 23 éne-ket tartalmaz, tehát többet mint a mai magyar ref. énekeskönyv (nincs benne a mienkben a 15, 17, 24, 26, 93, 177. sz.). Új szerzőkül szerepelnek abban Apostol Bertalan, Balassi B., Czinke István (30. db.) Szabolcska M. (4. db., köztük a 31. sz. alatt a Felszállók hozzád... kezdetű; tehát többet vesz fel Szabolcskától, mint a magyar énekes.) Kersék, Nagy Mihály és Vályi Nagy Ferenc.

A jugoszláviai énekeskönyv (1939.) ellen Ho-dossy Bélának sok szempontból kifogásai vannak. Így a szövegek egy része ellen is. „Általában in-kább azok jók, melyek már énekeskönyvünkben is megtalálhatók. Vannak javítással elfogadható szö-vegek, de nagy részük kiselejtezni való.“ Emliti pl. a 100. dicséretet. A 340 énekből kb. 180 nincs meg a magyar ref. énekeskönyvben. Fejes versei-ből már csak 2 maradt meg. (Egyedüli remé-nyem. Halleluja.) Szabolcskától, Tompától egy sincs. Pósatól 1 (Mennyben lakó), Lévaától 1. (Gondvi-selő.) A Révészné kidolgozásai ill. fordítása közt van jó, de van gyengébb is. Szintúgy a Dömötör Ilonáé közt is. Kár, hogy összesítő kimutatást nem ad a dicséret-szerzőkről, kik között Balassa B. s Petróczai Szidonia is szerepel.

Végeredményül megállapíthatjuk, hogy élő nagy költőink nem igen siettek az énekeskönyv szerkesztőjének segítségére, viszont a későbbi szer-kesztők nem méltányolták régebbi s újabb íróinkat annyira, mint pl. a lutheránus énekeskönyv a saját

A lutheránusok is engedélyt kértek Fejestől arra, hogy I. énekeskönyvükből többet átvehessenek. Az 1912-i énekes-könyvükben tényleg szerepel (a 302, 306, 340, 518, 521, 572. sor szám alatt) néhány ének, köztük 3 olyan, ami nincs már az elfogadott ref. énekesben (Szent háromság egy istenünk, Jertek áldjuk az Ur Istent, Halva fekszik jó királyunk). Az is érdekes, hogy a lutheránus énekeskönyvben Szabolcska énekszövegeiből olyan is szerepel, amelyek a ref. énekesben nincs meg (395. sz. A sötét felhői a ha-ragvó égnek). Ebben a lutheránus énekesben sok reformá-tus írótól van szöveg pl.: Balassi Bálint, Geleji Katona, Szőnyi B, Szász Károly, Szegedi Kiss I., Szenczi Molnár A, Léva József, Kuruc ének, P. Horváth Ádám, Rádai Pál s Gedeon, akik közül egyik-másik nem szerepel a ref. énekes dicséretírói közt. Tehát mi nem aknáztuk ki jeles íróink műveit eléggé.

költőit és ref. íróinkat is. Az énekeskönyvből olyan nagy a fogyás, hogy most összefogva az említett (magy., csehszlovák, erdélyi, jugoszláv és lutheránus) énekeseket s újabb írókat is munkára ösztönözve, az egységes magyar református egyház új énekes-könyvét az örvendetes világtörténeti események ha-tása alatt felbuzdult lelkekkel könnyebb lenne meg-csinálni, mint a napoleoni háborúk s a világhá-ború apokaliptikus idejében.

Nagyon meg kell válogatnunk az énekszöve-geket, s a jeles írók is érezzék szívügyüknek az énekeskönyv ügyét. Mert jól mondja Pintér: A vi-lági líra és epika alkotásait csak néhány ezer mű-veltebb olvasó élvezte a nemzet milliói közül, az egyházi énekköltés százezrek lelki tápláléka volt emberöltőről emberöltőre.“ A cél tehát kecsegtető.

Dr. Gulyás József.

Szenczi Molnár Albert.

(A reformáció és ellenreformáció korának evangéliumi keresztyén egyházi írói. — XII. sz. — Áprily Lajos és Árokháty Béla tanulmányával. Budapest, 1939.

Szerkeszti és kiadja: dr. Ince Gábor.

Már dr. Dézsi Lajos is megállapította és mondja: „Nincs rá adatunk, hogy Balassa Bálint az antik és nyugati versformák ritmusát utánozni megpróbálta volna, talán mivel azt a magyar nyelv szellemétől idegennek tartotta: ő csak a sor- vagy strófafajokat veszi át s abba nemzeti ritmust plántál s ezáltal nemzetivé avatja az idegen versido-mot“ és azt megtölti „magyar érzéssel és nemzeti lélekkel.“²

Sz. Molnár Albertnek semmi oka sem volt arra, hogy Balassa Bálintot, kit a verselésben mes-terének vallott, a magyar nemzeti ritmusban ne követte volna. Ismerte ő is, de el nem fogadta, még csak nem is utánozta az idegen ritmust. Eb-ben teljes tudatossággal járt el. Merőben téves Árokháty ama véleménye, hogy Sz. Molnár „zsol-táraiban a magyar verssorok ritmusa a genfi zsol-tárok eredeti dallamának a nemtudatos befolyáso-lása nyomán, inkább talán csak subliminális pro-zódiai ösztönénél fogva alakult“ volna. (U. o. 28. l.)

Nem kicsi volt a feladat, mire Sz. Molnár Albert vállalkozott. Viszont nem is véletlenül s nem is egy esetleges ötlet csodálatos megvaló-sításáról van szó, hanem teljes tudatos munkáról. Zenei tudása szerény volt ugyan, de a verstan el-méletét s gyakorlatát alaposan értette. Már debre-ceni tanuló korában, úgyszólván még gyermek-ként is írt verseket. Gyakorlatilag később is állan-dóan foglalkozott versírással. Mégis a zsol-tárok lefordítása előtt körülnézett a magyar irodalom-ban s mestert keresett, kit a magyar verselésben példa gyanánt követhessen. Jól választott. Helyes érzékére mutat, hogy figyelmét Balassa Bálintnak, kora legnagyobb magyar lírikusának költeményei ragadták meg. Még példákat is idéz Balas-

² Dr. Dézsi Lajos: Balassa Bálint minden munkái LXXXVII. l.

sának szép magyarságú verseiből. Világos tehát, hogy a zsoldárok formáiban a hangsúlyon alapuló nemes ősi magyar ritmust szólaltatja meg. Ha lemásolja is a melodiát és természetesen figyelembe is veszi benne a szótagok számát: nem az idegen ritmusért fordít. Azt már mellőzi.

Ismételen leszögezem tehát, hogy zsoldárfordítása öntudatosan, tiszta ősi magyar ritmusban történt, mely ritmus Liszt Ferenc szerint is a világ legszebb, legnemesebb ritmusa. Sz. Molnár Albertnek ezen a művén sem francia, sem német, sem latin hatás e tekintetben nem érezhető, ki nem mutatható. Annyira „izig-vérig magyar poéta“, hogy „költői munkájának irányításában“ — bár Árokháty kérdésbe teszi — (28. l.) a francia hatásnak semmi szerepet sem juttatott.

Végül meg kell említenem, hogy Áprily és Árokháty cikkei között ellentét mutatkozik. Nem abban a kicsiségben, hogy az előbbi 130, ez utóbbi 125 dallamot, illetőleg versformát említ, hanem a ritmust illetően. Áprily szerint a zsoldárfordító munkájában az idegen „új zene parancsai“ kötötték. Árokháty pedig ma már e tekintetben csalódásról beszél, látja és érezteti, hogy nem így áll s ennek megvilágítását „még sok munkát igénylő feladat“-nak véli. A szerkesztőnek igen szép munkaköre, ha az ilyenekre legalább csillag alatt rámutat s felhívja a figyelmet.

Egyébként dr. Incze Gábor vállalata tiszteletre méltó s pártolásra érdemes.

(Vége.) *Hodossy Béla.*

Az alsóborsodi ref. egyházmegye 1940 július 3-án tartott lelkészértekezletének határozatai.

5. pont. Tárgyaltatik a miskolci ref. főgimnázium Igazgatóságának kérése tehetségmentő munkájának támogatása ügyében.

Értekezlet örömmel látja a tehetségmentő szolgálatot. Szívesen résztvesz abban s vállalja az igazi tehetség felkutatását és számontartását. Hogy pedig anyagilag is részese legyen ennek az értékmentő munkának, egyházmegyei közgyűlést kéri, mondja ki, hogy a tehetségmentő alap számára a kebelbeli lelkipásztorok 2 P. a tanítók 1 P. a gyülekezetek pedig egy vasárnapi perselypénzzel való hozzájárulásra köteleztessenek s az így befolyó összeg a sárospataki és miskolci ref. gimnáziumok közt egyenlő arányban osztassék meg.

Kivanatosnak tartja azonban, hogy az általa összeadott összeg terhére felveendő tehetséges gyermekek a tanári kar előterjesztésére az egyházmegye elnöksége jelölje ki s előhaladásáról az egyházmegyének időnként jelentés tétessék.

Hasonló állásfoglalásra kéri fel a kerületbeli egyházmegyéket.

8. pont. Indítványok során megbeszélés tárgyává tétetik a lelkipásztorok O.T.B.A. tagságának ügye. A lelkipásztorok általában véve meglehetősen aggodalommal és nyugtalansággal viseltetnek ezzel

a kérdéssel szemben, mert bár kétségtelen annak a szükségessége, de komoly aggodalomra ad okot a járulékok kivetéséhez alapul szolgáló jövedelem mikénti megállapítása. Méltánytalan és a való helyzettel ellentétben álló volna, a nyugdíjintézet által megállapított jövedelem alapulvétele. Nyilvánvaló, hogy a nyugdíjalap jövedelem-megállapítása olyan magas, hogy a legtöbb kis lelkészi állás jövedelme nem üti meg annak mértékét: — ott azonban vigasztalásul szolgált a reménybeli magasabb nyugdíj élvezésének lehetősége. Tény azonban az is, hogy a nyugdíj int. jövedelem megállapítása alkalmával azt az ígéretet nyertük, hogy ezt a jövedelem-megállapítást kizárólag a nyugdíj int. számára lehet alapul tekinteni, — viszont ha az OTBA tagság alapját is ez a jövedelem-megállapítás fogja képezni, így a lelkipásztorok nemcsak hátrányos és méltánytalan helyzetbe fognak kerülni minden más tisztviselővel szemben, akik a való jövedelmük után fizetik a tagságot, de precedensül is szolgálhat ez pl. a közadók kirovásánál is.

Mindezek figyelembevételével, felterjesztést kíván tenni lelkészértekezlet a Konventhez, hasonlóan oda, hogy ne a nyugdíjintézet által megállapított jövedelem szolgáljon az OTBA tagság alapjául, hanem a valóságnak megfelelő, esetleg a kongrua szempontjából megállapított jövedelem vételessék alapul. Ily irányú határozathozatalra hivatalos lapunk útján a többi egyházmegyét is felhívja.

Mit mondanak az értesítők egyházkerületi iskoláink múlt évi életéről?

Egyházunk veteményes kertjeinek sorsa mindig szívügyünk volt. Sok szempontból. Azt olvassuk a miskolci leánygimnázium értesítőjében, hogy „bírálatban, kritikában bőven van része a tanári munkának, de elismerő szó, megbecsülés, méltánylás alig-alig akad. Önmagunkkal szemben volt kötelességünk, hogy legalább mi ne menjünk el szó nélkül egy-egy iskolai év eredményei mellett.“

A miskolci ref. leánygimnázium és liceum (1938 óta a Tóth Pál nevről elnevezve) szép kulturális munkát végzett úgy eddigi életében, mint tavaly is. 1846 óta 20679 növendéke volt! Érettségi vizsgát 19 év alatt 621 növendéke tett. (Százéves jubileuma elé nyugodt önértékeléssel nézhet.) Bevezetésében megemlékezik Oláh Sándor jubileumáról, hozza Pap István I. félévi nevelési tárgyú értekezését (vallásos nevelés az iskolában) s Scholtz Ilona iskolaorvosnak a II. félévi szülői értekezleten bemutatott felolvasását (Iskolaorvosi tapasztalatok: fogak, bokasüllyedés, légzőszervek, kozmetika körül). 21 értekezlet volt ez évben. A leánygimnáziumi részben azt olvassuk, hogy 460 nyilvános s 12 magántanuló osztályoztatott; református 249, evangélikus 41, róm. kath. 118 volt. Az iskola székhelyéről való 270 volt. Kötő és jeles 109, jó 161, elégséges 175 volt, 18+9 pedig elégtelen. Bejáró 60 növendék. Az internátusnak 52

tagja volt. A tanári testület 26 tagból állt. A hazafias nevelésre nagy gondot fordít az iskola, szintúgy a vallásos nevelés is elsőrendű figyelemben részesül. Bőségesen vett részt a növendéksereg tanulmányi kirándulásokon is. Szülői értekezlet 9 volt. A gödöllői cserkészünnepélyen s a tanulmányi versenyen szép sikert aratott az iskola. A tanulók névsorában megkülönböztetett szedéssel van a kitünős s a csak 1 jóval osztályozott növendékek neve feltüntetve. Az érettségén 7 kitünős, 7 jeles, 18 jól érettségizett 42 közül.

A *leányliceumról* szóló részből megtudjuk, hogy két osztályban 98 tanuló osztályoztatott; 47 az iskola székhelyén lakik, kitünős s jeles 17, jós 44 volt közülök. A tanári karban a két osztályhoz már 3 tanítóképzői oklevéllel bíró munkatársa volt az intézetnek. Az iskola jó szelleme az intézet ez ágát is áthatja. Az értesítőt szép fényképek díszítik.

(Folyt. köv.)

G. J.

HIREK

Dr. Kiss Sándor nyugalmazott ügyvéd, az alsózempléni egyházmegye tb. főgondnoka, a sárospataki ref. egyház volt főgondnoka életének 73-ik, boldog házasságának 33-ik évében Sárospatakon augusztus 21-én rövid szenvedés után visszaadta nemes lelkét jószágos Teremtőjének. Dr. Kiss Sándor elköltözésével egy munkában gazdag és áldásos élet zárult le, amelynek jellegzetes vonásai az igazságért folytatott küzdelemben, a közügyekért és Isten dicsőségéért való szolgálatban formálódtak ki. Ref. anyaszentegyházunk, melynek szolgálatánál megváltó Urának szinte egész életét odaszentelte, bátor szószólóját, példaadó zászlóvivőjét, hű fiát vesztette el benne. Temetésén, mely augusztus 23-án volt, *Janka Károly*, az alsózempléni egyházmegye esperese hirdette az élet igéjét I. Kor. 9:19.23 vers alapján. A koporsójánál *Csathó József* vámosujfalui lelképásztor, a sírnál pedig *Magó Ferenc* helybeli s. lelkész imádkozott. Elköltözését kiterjedt és nagyszámú rokonság gyászolja. Legyen pihenése csendes, emléke Istentől áldott és megszentelt.

Fazekas János miskolci vallásoktató lelképásztor kétesztendei betegeskedés után életének 50 ik házasságának 17-ik évében augusztus 19-én visszaadta nemes lelkét megbízást adó teremtő Urának. Elköltözött lelképásztor testvérünk Debrecenben végezte teológiai tanulmányait. Előbb az abaujmegyei *baktai* gyülekezetnek volt lelképásztora, ahonnan 1926-ban került miskolcra vallásoktató lelkésznek. A gondjaira bizott ifjúságot, mely rajongásig szerette, kiváló pedagógiai érzékkel, és féltő szeretettel nevelgette Krisztus anyaszentegyháza számára. Elhunyt nemcsak szeretteinek, hanem református anyaszentegyházunknak is nagy vesztesége. Temegetése augusztus 21-én volt a miskolci Deszka-temp-lomból. Koporsójánál *dr. Enyedy Andor* egyházkerületi főjegyző hirdette a vigasztalás igéit. Legyen pihenése csendes, emléke áldott.

— **Az Országos Református Lelkészegyesület és az Országos Ref. Presbiteri Szövetség** Komáromban augusztus 21—26-ra meghirdetett és nagy gonddal előkészített konferenciája ezekben a napokban még javában tart. A konferencia lefolyásáról lapunk hasábjain külön cikkben fogunk megemlékezni.

— **A rimaszombati Egyesült Protestáns Gimnázium** igazgatótanácsa a választása alá eső matematika-fizika tanszékre egyhangulag *Vajda Szabó Pál* angolinternátusi felügyelő tanárt választotta meg. Őszintén sajnáljuk elmenetelét, mert személyében egy kitünős képesítésű, nagyon szorgalmas, lelkiismeretes, és kiváló pedagógiai érzékű tanárt veszít el a gimnázium Angol Internátusa. Csak annak örülünk, hogy továbbra is egyházkerületünkben marad, s hogy az egyik testvérintézet tanára lesz, tehát ugyanazokért az ideálokért és eszmékért lesz alkalma dolgozni továbbra is, mint amikéрт dolgozott Sárospatakon. Isten áldása kísérje új munkamezején is!

— **Lelkészeiktatás.** Augusztus 18-án ünnepélyes keretek között iktatták be damaki lelképásztori állásába *Veres Imre* volt miskolci vallásoktató lelkészt. A beiktatást *Tóth János*, sajtóvelelő lelképásztor, a felsőborsodi egyházmegye esperese végezte. Az új lelképásztort a miskolci ref. egyház nevében *Szilágyi Miklós* kormányfőtanácsos és *Pósa Péter* alsóborsodi esperes köszöntötte.

— **Ajándék a nagykönyvtárnak.** Hodossy Béla ny. tanítóképzői igazgató, aki eddig is sok értékes könyvet adományozott a nagykönyvtárnak, újabban ismét két ládányi könyvvel gazdagította azt. Hálás köszönet érte.

— **Lelkészeválasztás.** A szendrőládi gyülekezet megüresedett lelképásztori állására egyhangú meghívással *Tóth Pál Zoltánt*, a damaki egyház helyettes lelképásztorát választotta meg. Isten áldása kísérje az ifjú lelképásztort új munkamezején.

— **A pataki főiskolai könyvtár egyik kézírata a perugiai egyetemen.** Könyvtárunk egyik kézírata: Aretius Atllája, mint doktori értekezés tárgya szerepelt a perugiai egyetemen. Bánfi Flórián írt róla s küldötte el az értekezését ajándékolva a főiskolai könyvtárnak.

— **Az Országos Református Szeretetszövetség** segédlelkészeket, tanítókat, diakonusokat és gyülekezeti munkásokat alkalmaz taggyűjtésre. Érdeklődni lehet az Orsz. Ref. Szeretetszövetség irodájában, Budapest, XIV. Stefánia ut 29. sz.

— **Cserkészáborozás.** A sárospataki ref. egyház kebelében működő 763. sz. Sztáray Mihály iparos-cserkészcsapat a Sátorajauhely határában elterülő Sátorhegy tövében *Kocsis János* vallásoktató-lelkész, csapatparancsnok vezetésével augusztus 4—18. között jól sikerült táborozást tartott.

— **Karakó Dániel** sárospataki atyánkfia keresi *Székely József* ref. tanító *Mária* nevű lányának születési anyakönyvi adatait az 1856—1862 évekből. Székely József 1845 június 16-án kötött házasságot Kövér Teréziával Kazsu-ban s 1856 február végéig Hardicsán tanítóskodott. Az adatok megtalálójá 5 P jutalomba részesül. Értesítést a theol. igazgatói hivatalba kérünk.

— **Olvasóink figyelmébe!** Megjelent *Szent Pál apostol élete. J. Stalker* angol író után magyar fordításban. Terjedelme 125 oldal. Előfizetési ára: füzve 2— P. kötve 3— P. Ugyancsak előfizetési áron kapható a *Négy Evangélium* angoltól átdolgozott, gyakorlati *Magyarázata*; a négy kötet ára: füzve 16— P. kötve 20— P. Régebbi kiadás „*Krisztus visszajövetele*” Biblia tanulmány. Ez a mű a mostani jövődőlésszerű, rejtelmes időkben alkalmi olvasmány. Ára füzve 3— P. kötve 4— P. Végül „*Ormánság népe*”. Néprajzi tanulmány képekkel. Ára: —50 fillér. A könyvek megrendelhetők *Lukácsy Imre* ny. ref. lelkésznél *Dunavecsein*, ahova a pénz is küldendő és a *Sylvester* nyomdában *Budapesten*. Nagyobb megrendelés esetén négy havi részletben is fizethető, mellékelt csekkalapon.

HIVATALOS RÉSZ.

A felsőborsodi egyházmegye esperesétől.

1152/1940. sz.

Körlevél.

A Kir. Tanfelügyelőség panaszra szerint egyetlen iskola sem teljesítette azt a kötelességét, hogy a darak és fák napjának megünnepléséről jelentést tegyen s e mulasztás mngtorlását kéri. — Az iskolaszéki elnököt a jelentés megtételének elrendelésére kérem fel, mert ellenkező esetben őket is felelősség fogja terhelni a mulasztásért.

A tanítók katonai szolgálatra való bevonulását némelyek nem is tartják szükségesnek jelteni s helyettesről is a felettes hatóság mellőzésével gondoskodnak, holott helyettes alkalmazása előzetes esperesi jóváhagyás nélkül nem lehetséges. Kérem azért az illetékeseket a jövőben a törvényes rendelkezésnek ily irányban eleget tenni.

Az esperesi hivatal portókötségeinek csak a felét térítette meg legutóbb a minisztérium. Tekintettel a tetemes portókötségre, a jövőben azok egyrészt kénytelenek leszünk a címzettekkel megtéríteni. Az így küldött hivatalos levelek portókötségeinek megtérítésénél a lelkipásztor a megőrzött borítékot használja fel nyugta, illetve elszámolás gyanánt.

Őszi egyházmegyei gyűlésünket szeptember végén, vagy október elején meg fogjuk tartani. Kérem ennek figyelembevételét azok részéről, kiknek felterjeszteni valójuk lesz.

Sajóivánka, Sajószentpéter, Varbó még mindig nem terjesztette be a missziói iveket. **Azonnali** megküldésüket kérem Kövér Pál missziói előadóhoz. — Atyafiságos szeretettel, Sajóvelezd, 1940. augusztus 22.

Tóth János
esperes.

Felhívás

az alsózempléni ref. egyházmegye lelkipásztoraihoz és a presbitériumokhoz.

Az egyházmegyei pénztár mai napon vett kimutatása szerint 1939. évről közalapi járulékaikkal hátralékban vannak a következő egyházközségek: Alsóberecki 131·23 P, Felsőberekci 124 P, Bodrogsadány 7·72 P, Hernádkak 53·56 P, Kesznyéten 14·48 P, Mád 21·96 P, Mezőzombor 3·60 P, Pácín 154 P és Sóstófalva

7·64 P összeggel; folyó évi közalapi járuléka 74 anya-, leány- és fiókegyháznak rendezetlen, amelyek vagy csak részletfizetést teljesítettek, vagy egyáltalán nem fizettek. 20 egyház van hátralékban az 1939. évi nyugdíjintézet fenntartói járulékkal. Ezen a címen megdőbbentően kevés az 1940. évre szóló befizetés.

Felhívom azért lelkésztestvéreimet és a tisztelt presbitériumokat, hogy az itt elsorolt kötelezettségeik teljesítéséről sürgősen gondoskodjanak. Különösen is figyelemztem az 1939. évről közalapi hátralékban levő, fentebb felsorolt egyházközségek lelkipásztorait és presbitériumait, hogy közalapi hátralékaikat folyó évi szeptember hó 15-ig annyival is inkább rendezzék, mert ha ennek megtörténtéről nem kapok addig egy levelezőlapon teendő jelentést, akkor kénytelen leszek elrendelni a vizsgálatot, amelynek költségét a mulasztásban vétkeseknek kell majd fizetniök.

A legszigorúbb takarékossgal, minden halasztható szükséglet háttérbe szorításával kell már egyszer végre-valahára rendbehozni e részben minden egyházközségnek a maga háztartását, mert nem egy esetben tapasztaltam, hogy egyéb szükségletek teljes kielégítést nyernek, míg ezekkel a címekkel szemben felelősség nélkül gyakorolják a mostoha elbánást.

Atyafiúi szeretettel vagyok

Cigánd, 1940. augusztus 22. *Janka Károly*
esperes.

Meghívó. A gömőri ref. egyházmegye ez évi rendes közgyűlését 1940 augusztus 26-án tartja Tornalján, melyre a közgyűlés alkotó tagjait, lelkész és tanító testvéreinket, világi urainkat szeretettel meghívja az *Elnökség*. Tárgysorozat a mai postával elment.

Rimaszombat—Runya 1940 VIII. 19.

Alsózempléni figyelmébe. Az alsózempléni ref. egyh. megye lelkészértekezlete szeptember 11-én d. e. 9 órai kezdettel tartja meg évi közgyűlését a sárospataki főiskola tanácstermében. E közgyűlésre az értekezlet tagjait s minden más érdeklődőt szeretettel meghívunk. Tárgysorozat: 1. Elnöki megnyitó. 2. A 350 éves magyar biblia. 3. Az egyházközségi fegyelmzésre vonatkozó Konventi javaslat tárgyalása. 4. A népiskolai vallástani kézikönyvek használhatóságáról való előterjesztés. 5. Az abaúji lelkészértekezlet körlevelének tárgyalása a visszatért lelkészek nyugellátása, özvegyeik árváik segélyezése tárgyában. 6. A beérkezett pályamunkáról jelentés. 7. Indítványok, javaslatok.

Szeretettel kérem a kebelbeli lelkésztestvéreket, hogy akik a tavalyi értekezleten megállapított 1 P. tagsági díjat még nem fizették be, legyenek szívesek ez összeget Bakos Zoltán mezőzombori lelkész testvérünkhöz eljuttatni. E tagsági díjak célja pályamunkák díjazása. Az értekezletről való elmaradás ugyanazon eljárás alá esik mint az e. megyei gyűlésről való elmaradás. Szeretetteljes köszöntéssel Kun Zoltán ért. elnök.

A szala-szendi református egyház vezetősége az I. sz. iskolánál megüresedett kántortanítói állásra kiírt pályázat határidejét 1940 szeptember 1-ig meghosszabbítja.

Szala-szend, 1940 augusztus 14. *Medgyasszay Pál*
ref. lelkész.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel
Sárospatakon.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: **DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN,
DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF**

TARTALOM: *Palumbo Gyula*: Arte et marte dimicandum. — *Darányi Lajos*: Komárom 1940. (Folyt. és vége köv.) — *Tárczy Á.* — *Dr. Zsiros J.*: Értesítés az iskolai év kezdetének elhalasztásáról. — *Dr. Gulyás József*: Mit mondanak az értesítők egyházkerületi középiskoláink múlt évi életéről? — Hírek. — Hivatalos rész.

Arte et Marte dimicandum.

Bethlen Gábor armalísának híres jelmondata soha nem kívánczolt még jobban az iskolai év kezdetének homlokzatára, mint épen ebben a szeptemberben.

Ennek a hónapnak első napján nevezetes évfordulót ül az egész világ. Egy esztendővel ezelőtt mozdult meg ismét a föld belseje, tört elő szennyes lávája, hogy maga alá temessen népeket, városokat és benne a teremtés koronáját, a legértéktelebb parányi porszemét, az embert.

De nemsokára megnyílnak ismét az iskolák kapui is, hogy elhamvadt és megüszkösödött kulturák nyomán újra felépítsék azt, amit a mi meg-részegegett öreg Európánk duhaj jókedvében pusztított.

Az előttünk lefolyt egy esztendő véres színjáték valósággal iskoladráma volt a mi tanulságunkra. Először is megmutatta nekünk azt, hogy félelmetes a szuronyok hatalma és nehéz a törpe népek helyzete a Góliátokkal szemben. Másfelől azonban azt is igazolta, hogy a kis népek is lehetnek Dávidok, ha az igaz tudománnyal felvértezve, a Seregek Urának Istenének nevével indulnak a küzdelembe.

Ebből a drámából nem tanulni, minden idők legnagyobb magyarjának, Bethlen Gábornak életre serkentő kiáltását, ezekben a vésztojósó időkben meg nem hallani, szemfedél készítés, örökös sirásás nemzetünk számára.

Tudománnyal és fegyverrel kell küzdenünk. A tudomány hatalom és a fegyver is csak azok kezében éles, akik az igaz tudomány által harcolnak. Az Isten tudományával és fegyverével.

Meg van tehát a mód és lehetőség arra, hogy mi is európai nagy hatalommá legyünk, csak élünk kell az alkalommal. Amíg nálunk az 1930-as statisztikai adatok szerint 8·8 százalék az analfabéták száma, Finnországban az embereknek csak 0·9 százaléka nem tud írni és olvasni. Pedig elvész az a nép, amelyik tudomány nélkül való. Vajon nem érzünk felelősséget az iránt a több mint nyolcszázézer főnyi magyar tömeg iránt, akik még

a nevüket sem tudják leírni és naponként nem látnak ujságot, könyvet és nem olvashatják a könyvek könyvét a Bibliát? Hány tanító, tanár vagy lelkész szokott tanfolyamot rendezni, hosszú unalmas téli estéken a betűvetés tudományában járatlan reszkető kezű öregek vagy riadt szemű fiatalok számára? Pedig a népek versenyében ez talán még sokszor többet számítana, mint az, hogy a mi nőugró világbajnokunk a 162 centimétert is átvizsi.

Reformátoraink valamikor hátukon horták nyomdájukat, minden egyes betűjükben az Isten tudományát, faluról-falura. Ma még az olvasni tudó népünk is a vásárok ponyváiról szedi szellemi táplálékát, mert a jó könyv drága és kölcsön meg épen nem adja senki szívesen.

Középiskoláink is nemsokára kitájják kapukat. Mint zsongó méhkasba zümmögve szállnak majd vissza a gyenge szárnyú apró méhecskék. Magukkal hozzák a család, a magyar falu édes himporát. Tudja-e ezt majd mézzé varázsolni bennük a mi ódon-levegőjű iskola-kaptárunk? Vagy pedig rideg notesz és ceruza szagával beléjük keseríti még mielőtt lerakták volna a nagy nemzeti közösség egy-egy kicsiny sejtjébe édes terhüket? A szellemi honvédelmünk katonái, mint fazekas kezében az agyagedény, formálódnak ők naponként kezeink között. Tudunk-e nekik isteni igazságra vezérlő Hodégusok lenni, hogy életedényük ne a becstelenségre, hanem a tisztességre formálódjék és ebben fogják fel naponként a kegyelem permetjét? Vagy kitépjük fullánkjukat mielőtt szivhatnak volna egyet az Életnek vizéből?

Ennek az országnak 42 főiskolája, benne több mint félezer professzorral és csaknem 15.000 diákkal az élő magyar kulturának váza és gerince. Meg tudnak-e a bordák telni hussal és vérrel, képesek-e a vétagok megindulni, hogy mindeneket lehengerelve Európa népei előtt szüntelenül utat mutassanak? Vagy kongó padok és elszíntelenedett katedráljak mutatják, hogy sorvad a gerinc, mert nem lett csontjainkba rekesztett tűzzé, az Isten igaz tudománya?

Felelnünk kell ezekre a kérdésekre, mielőtt az új iskolai év első óráján, a történelem tanító

mestere, az Élet felelésre szólítana bennünket.

Mert csak a maga öntudatos életét élő, az igaz tudomány hatalmával rendelkező nemzet igényelheti magának igazán az életet. Még a fegyver is csak az ilyen nép kezében áll jól. Különben a legélesebb kard is egyszerű ócskavas, a messzehordó ágyú is csak egyszerű riasztó pisztoly, amelyik tagargatni akarja a csillogó külső alatt rejtőző szálnalmas valóságot.

Csak az igazlelkűség övével, az igazság mellvasával, a békesség sarujával, a hitnek paizsával és az idvesség sisakjával felszerelt hadsereg állhat ellene az ördög minden hatalmasságának. Még a kisportolt testű, acélos izmú, levente órákon megédzett ifjúságunk is csak így igényelheti a jövőt.

Ezért az új iskolai évek a kezdetén, új ködös magyar őszön, támadjon új megmozdulás a magyar lélekben. És az egy utra induló zöldrefestett katona vagy diákládák sok hazai csomagja mellé vigyük utra magunkkal az új magyar élet egyenruháját is: tudománnyal és fegyverrel kell küzdenünk, ha élni akarunk.

Palumby Gyula.

Komárom 1940.

(ORLE. és ORPSZ. augusztus 22—25.)

I. Igeszolgálat.

Az önként jelentkezők ebben az évben először reggel 7 órakor bibliaköri csoportokban kezdték a napot. Apokaliptikus időben az Apokalipszis adta az alapigét is. Jel. 2: 1—7, 3: 7—13, 3: 14—22. Nyolc órától közös áhitat volt a templomban. Ott is ezek az Igék szolgáltak alapul. Esténként a két Komáromban négy helyen, aztán igen sok környékbeli templomban evangélizációs istentisztelet volt. Az Ige egyháza az Igét tartotta a legtöbbre.

II. Előadások.

Dr. Incze Gábor megemlékezett dr. Csikesz Sándorról. Hű, méltó képet rajzolt, vagy inkább szobrot faragott az elhunytól. Ugy mutatta be Csikeszt, mint akiből erő, tudás és igazság áradt. Ilyenné akarta tenni a magyar lekipásztort is. A presbiterekről ezt vallotta: nem baj, ha a presbiter jobb, mint a papja. A jó presbiter megjavítja a rossz papot is.

Dr. Szabó Aladár az 1941. év nevezetesebb évfordulóit mutatta be úgy, hogy mindenek fölé Istent állította. Nevezetesebb évfordulók: tatárjárás, Kálvin visszatér Genfbe és ugyanott kezdi a bibliamagyarozatot, ahol 3 évvel azelőtt abbahagyta, 1791: XXVI. tc., budai zsinat.

Dr. Hetessy Kálmán: A lelkészválasztás reformja. A mostani nem jó. Sok nyomorúság innen származik. Mivel a lelkészválasztás nemcsak a gyülekezet dolga, hanem az egyetemes egyházé is, a lelkészválasztást egy magasabb rendű szervre, a lelkészválasztó testületre bizná. Három tényező adná ennek a tagjait: gyülekezet, egyházmegye és egyházkerület. Tagjai: gyülekezetből 2, egyházmegyéből 4, egyházkerületből 4. Minden 12 presbiter után még egy tag. Meghívási jog nincs. A testület

titkosan választ. Fellebbezés nincs. Meggyőzően beszél arról, hogy ez nem alkotmányellenes és hogy a gyülekezetek aránylag könnyen mondanának le az elvett jogról.

Hozzászólások: *Peleskey Sándor* meghagyná a meghívás jogát a gyülekezetnek, illetőleg a presbitériumnak. Fontosnak tartja az egyforma lekipásztori fizetést. *Tóth Lajos* (Szekszárd) radikális és nem megalkuvó új törvényt akar. Ostorozza a bemutatkozó szolgálatot, amely méltatlan a lekipásztorhoz. (Míntha vásárra vinnék.) Az áthelyezés sem vált be. Egyenlő díjazás nem lehet, mert a munka sem egyforma. *Dr. Kovács J. István* olyan lelkészválasztási törvényt akar, amely összhangban van a külföldi református egyházak szervezetével. Az egész világon nincs olyan református egyház, ahol a gyülekezetnek nincs beleszólási joga a lelkészválasztásba. Az alkotmányunk sem engedi meg a Hetessy elgondolását. Megoldás az is, ha redukáljuk a választások számát. Ezt úgy lehet, ha a legkisebb helyen is biztosítjuk a lekipásztor fizetésbeli előhaladását. Nem a mostani törvény rossz, hanem a gyülekezet. A gyülekezetet kell missziói munkával nevelni. Meghagyná a meghívási jogot akkor, ha a kétharmad kívánja valakinek a meghívását. A választást rábizná (angolszász példa után) az egyházmegyei közgyűlésre. *Vitéz Marton József* is meghagyná a meghívást. *Óry Szabó Dezső* Kovács J. I. elgondolását helyesli azzal, hogy nem az egyházmegyei közgyűlés, hanem kisebb testület választana. *Isaák Imre* a kortéziában látja a legnagyobb veszélyt. Nemcsak a gyülekezet hibás, hanem a lekipásztor is, aki a kortéziát igénybe veszi. Megszorítva meghagyná a meghívás jogát. Ehez a presbitérium és a gyülekezet kétharmada lenne szükséges. Egyházmegyei közgyűlés választana. Fellebbezés is lenne. *Okos Gyula* az egyházmegyei közgyűlés választási jogában a partikulárizmus elfajulását látja. Minden egyházmegye csak kebelbelit választana. *Dr. Ravasz László* elvi és történeti tisztázást kíván. Rámutat arra, hogy ha a lelkészválasztási törvény megváltozik, akkor az milyen változásokat hoz maga után. Jó uton vagyunk, hogy majd az egész változás megtörténjék. *Dr. Révész Imre* elnöki összefoglalásában rámutat arra, hogy a gyülekezet választási joga a történelemben gyökeredzik. Ha a bibliai gyökeret keresnénk, akkor a presbitériumé lenne a választási jog.

Mostani és leendő énekeskönyvünk. Egyházi és theologiai szempontból: dr. Révész Imre. Hajóhasonlat a kiindulás. I. Benne a világban. II. Külön a világtól. III. Ki a világból. Törzsanyag a zoltárok könyve lehet. Nem fontos, hogy minden zoltár benne legyen, de ami van, azt mind énekeljék. A zoltárok le vannak zárva, a dicséretnek nincsenek. Be kell venni a reformáció előtti időből való közös, szép evangéliumi énekeket is. Kihagyná a természetimádókat. A Hozsánna és a Halleluja énekeskönyvekből is a legjobbkat kiválasztaná. A mostaniban a legrosszabbak vannak kiválogatva. *Dr. Karácsony Sándor* irodalmi és esztétikai szempontból. Nézi az énekeskönyvet ihlet-, nyelv-, szimboliztika-, verstörténeti szempontból, aztán vizsgálja a zene és a vers összefüggését.

Kívánja, hogy az énekeskönyvben legyen meg minden réteg. Nem baj, ha vastag az a könyv. Szól Szenczi Molnár fordításáról. Még ma sem tartja azt a nyelvet elavultnak. Szól arról a lelki háttérrel, ami segítette Szenczi Molnár Albertnek. Kívánja, hogy minél előbb legyen készen az új énekeskönyv, de úgy, hogy minél hosszabb ideig készüljön.

Dr. Enyedy Andor: Utban a misszió egyház felé. A misszió úgy indult el, hogy független volt az egyháztól. Később kezdtük a missziót egyháziasítani. Jobb lenne az egész egyházat missziósítani. Mindenek előtt Szentlélek kell. Aztán minden pénzt a misszió szolgálatába kell állítani. Mennyi pénz vész el az egyházban a hűtlen pénzkezelés miatt! Arra kell törekedni, hogy iskoláink missziói szempontból is megérjék a reájok fordított igen sok pénzt. Misszionált lelkek kellenek. Mindent ennek a szolgálatába kell állítani. Sürgős tennivalóink: az ingatag lelkeket sziklára állítani, a családot visszaadni tagjainak, harcolni a címkorság ellen, megértetni, hogy magyarnak lenni is missziót jelent, más felekezetekben is meg kell látni az igazat, nem érvekkel, hanem élettellel kell felvenni a harcot, gyakorolni kell az egyházfegyelmet.

Hozzászólások: *Dr. Ferenczy Károly.* Utban vagyunk. Nyugaton megszűnt a hitvalló egyház. Meg kell szüntetni az államsegélyek mindenhatóságába vetett hitünket. Ne látszatra törekedjünk. A siker nem azonos a Lélek gyümölcseivel. A tisztaság betöltésénél Lelki szempontok legyenek az irányadók. *Kovács J. I.* Számot kell vetni az erőkkel. Csodálatos az éhség az evangélium után. *Dr. Gaál Lajos:* Áttűzesedett pásztori szívek kellenek. *Óry Szabó Dezső:* A munkatársak megválasztásánál a lelket nézzük. Az egyházlátogatás álljon jobban a misszió szolgálatában. *Ifj. Porzolt István* a felekezeti iskolák, tanítók és tanárok missziói felelősségére mutat rá. *Szabó Balázs:* Egy képben mutat rá, hogy egy erdővel szemben egy fejszéssel. De a Lélek ad erőt. *Csizmadia Dániel:* Azt kívánja, hogy a felébredt lelkeket és csoportokat ne tekintsek az egyházon belül szektáriusoknak. *Boda József* a népfőiskolák jelentőségére mutat rá. *Muraközy Gyula* fogalomtisztázást kíván, hogy mi a misszió. Különböztesünk a misszió és a továbbépítés között. Egészen gyakorlati tennivalókat kíván. Alakítsuk ki a lelkipásztor ideált. Ma missziói lelkipásztor kell. Legyen pásztor a lelkipásztornak is. Vezesse a lelkipásztor a mellette dolgozó segédlelkészt úgy, mint idősebb testvér. *Győry Elemér* ebben foglalja össze az egészet: kérjétek az aratás Urát!

III. Közgyűlés.

Dr. Ravasz László elnök megnyitója most is élmény volt. Megemlékezett a hallottakról: Sörös Béláról, Csikesz Sándorról és Görömbey Péterről. Sörös Béla a Lélek nagy összeesküvője, Csikesz Sándor tudománypolitikai organizátor, Görömbey Péter tudományszomjas ortodox-liberális volt. Megemlékezett a mi Bibliánk 350 éves évfordulójáról. Európa két tényezőből áll: az antik és a bibliai világnézetből. 350 évvel ezelőtt Károlyi Gáspár a Bibliát adta magyarnak. Ez lett a legelterjedtebb, a

legolcsóbb, a legolvasottabb és a legáldottabb könyv. István király tettehez hasonló misszió tett volt ez. Megállott az északamerikai református misszió emlékkönyvénél is. Két üzenetet küldött. Tudjuk az ő sok türelmüket. De van valami panaszunk is ellenük. Pártoskodva öt egyházban élnek. A mi helyzetünkről is küld nekik üzenetet. Soha sem voltunk szabadabbak, mint most. Az Istennek való engedelmisségben csak a saját bűntünk és a megromlott emberi természetünk akadályoz. Vallást tett róla, hogy bizalommal állunk vezetőink mögött. Nem panaszkodunk. Vértől sebeinkre rátapasztjuk remegő kezeinket. Elállítjuk a vérzést és várunk tovább. A visszatért testvéreknek szólott, hogy a visszatérés nemcsak öröm, hanem sorsvállalás is. A kormányzatra is hárul feladat. Készüljön el, hogy az újabb visszatérést ne keserítse meg annyi kétségbeesés. Olyan világ nem jöhet, hogy ne legyen szükség Krisztusra. Azzal az idézettel végzi, amely egy nógrádmegyei kis templom tornyán olvasható. Sok nyomorúság, elemi csapás, háború sújtotta a falut, de akkor vetették meg alapját a toronynak. A viharban is alapot rakunk.

Az üdvözlések őszinték, szeretettől áradók és rövidiek voltak.

A tárgysorozathoz Farkas István Főtiszteltű Urunk is hozzászólt, bizonyoságot tévén a népfőiskola áldott eredményeiről.

A közgyűlés megkoszorúzta a Jókai-szobrot.

IV. Orpsz.-gyűlés.

Az időközben beállott közlekedési korlátozás apasztotta a jelenlevők számát, de így is szép sereg gyűlt össze. A két pályaudvarról érkezők a téli kikötő hidfőjénél találkoztak és onnan vonultak szép rendben a templomba. Egészen megtelt a templom a presbiterek gyülekezetével.

Az Igét *dr. Ravasz László* hirdette. Ébresztett és elindított. Rámutatott a bűnökre és Krisztusra, aki az orvos.

Dr. Balogh Jenő elnöki megnyitót mondott.

Dr. Révész Imre a magyar presbiterről tartott előadást. Még csak száz éve ismerős ez a név, de már négyszáz éve van magyar presbiter. Jó is az, ha előbb van meg a lényeg és azután adnak nevet és formát. Presbitereknek mondta a patrónusokat, a végvári vitézeket. A történeti emlékezés megszabta az ezután teendőinket is.

Dr. Szilassy Aladár a presbiter egyház és nemzeti feladatait fejtegette.

Farkas István záróbeszédében könnyeket és sziveket megindító módon szólott az új magyar reménységről.

— **Sárospataki főiskolánkban** az évmenyítő ünnepély a rendkívüli körülmények következtében beállott akadályok miatt szeptember 8-án későbbi időre halasztott el. Később fog gyűlést tartani az Igazgatótanács és Számvizsgáló bizottság is. A gyűlések pontos idejéről az illetékeseknek kellő időben fog értesítést küldeni az igazgatóság.

Értesítés az iskolai év kezdetének elhalasztásáról.

Szeretettel kérjük lelkipásztortestvéreinket, hogy szíveskedjenek a gyülekezeteikből Sárospatakon tanuló és tanulni akaró növendékeinkkel közölni s a szószékről is kihirdetni a következőket:

1. Theol. akadémiánkon a tanítás szeptember 12-én, csütörtökön reggel kezdődik. Ezt megelőzőleg 9—10-én a javító és pótkollokviumok, 11-én pedig a beiratkozások lesznek. Az étkezés a tápintézetben 11-én veszi kezdetét. Az alap-, a kápláni és a papi vizsgák idejénél semmi változás nem lesz.

2. A tanítóképzőintézetben és liceumban minden változtatás nélkül az eddigi dátumok maradnak érvényben.

3. Értesítjük a gimn. tanulók szüleit és a tanulókat, hogy a sárospataki ref. gimnázium I—VI. osztályában a tanítás kezdete bizonytalan időre elhalasztódik. Idejében értesítést fogunk küldeni, hogy az I—VI. o. tanulók mikorra jöjjenek be.

A VII—VIII. o.-ban a tanítás szeptember 12-én, csütörtökön reggel áhitattal kezdődik, tehát a VII—VIII. osztályosok 11-ére jöjjenek be Patakra. Az **érettségi vizsgálatokat** az angoltagozatbeliek részére a kitűzött időben megtartjuk: szeptember 4—7-ig írásbeli, 10-én szóbeli. A gimnáziumban a **javítóvizsgálatokat** a következő rendben tartjuk: a leendő VII—VIII. osztályosok részére szeptember 11-én reggel 8 órától, ezek tehát már 10-én bejönnek. A helybeliek és mindazok részére, akiknek szükségük van bármely okból, hogy a javítóvizsgálatot előbb tegyék le, beleértve a leendő VII. és VIII. osztályosokat is, szeptember 2-án és 3-án javítóvizsgálatot tartunk. Azok az I—VI. osztálybeli vidéki leendő növendékeink, akiknek javítóvizsgálatot kell tenniük, de szeptember 2-án és 3-án nem javítottak, idejében meg fogják kapni értesítésünket a tanítás megkezdése előtt leteendő javítóvizsgálatra vonatkozólag.

A **magán- és különbözeti vizsgákat** felvesszük a már kitűzött időben (szeptember 2-án és 3-án); olyanoktól pedig, akik nyilvános tanulók lesznek és későbbben ohajtanak e hónap folyamán vizsgázni, a később kitűzendő és általunk közlendő időben is.

Nyomatékosan felhívjuk a gimnázium összes leendő növendékeit, hogy akik még nem iratkoztak be bármilyen okból, azaz nem küldték be okmányaikát a gimn. ig. hivatalba és a 20 P beiratási díjat a főiskolai pénztárba, feltétlenül iratkozzanak be legkésőbb szeptember 5-én estig vagy személyesen vagy okmányaik és a beiratási díj beküldésével. Az izráelitákat szeptember 6-án írjuk be, amennyiben még nem voltak eddig intézetünk növendékei.

Felkérjük egyben mindazon szülőket és tanulókat, akik nem rendes lakóhelyükön tartózkodó leendő pataki diákokról tudnak, hogy jelen értesítésünket azokkal is közöljék.

A tehetségvizsgákat nem tartjuk meg szeptember 5-én; a későbbi időpontot idejében közölni fogjuk.

Sárospatak. 1940. augusztus 28.

Járczy Árpád s. k.
gimn. igazgató.

Dr. Zsiros József s. k.
theol. akad. és közigazgató.

Mit mondanak az értesítők egyházkerületi középiskoláink mult évi életéről?

A **miskolci** 380 éves Lévy József gimnázium élete az elmúlt évben mozgalmas volt. Belekapcsolódott a tehetségmentés akciójába, amely több intézet vezető eszméjévé kezd lenni. Szépen fejlő-

dik internátusa is. Tanulóinak létszáma 634+6 volt. Közülök kitűnő 47, jeles 47, jó 142, elégséges 307, elégtelen 68+29. Magaviselet szempontjából jeles 448, jó 183, elégséges 3. Érettségit két VIII. osztály tett: A) csoportban kitűnő 5, jeles 2, jó 10, érett 22; B) csoportban kitűnő 3, jeles 2, jó 9, érett 18.

A szépen fejlődő intézet Miskolc város egyik büszkesége s kulturájának egyik fáklyavivője. Olyan

szépen kezd fejlődni, hogy új párhuzamos osztályt kellett nyitni. (Ennek oka a Hunfalvy-gimnázium Kassára menetele.) Több tanár előlépett, 3 rendessé lett. Köszönti az intézet az új főigazgatót, dr. Budai Gézát és munkatársait. Egyházi ellenőrzését Novák Sándor ny. sp. igazgató vette át. Voltak ugyan zavaró mozzanatok is az intézet életében (katonai behívások, megbetegedés), de egészben véve éve szépen folyt le s egy tanítványa, Svingor Jenő első helyen végzett a tanulmányi versenyen. A kardcsapata is megtartotta az első helyet. A levele-oktatás módja miatt is szót emel az értesítő; nem mulasztja el megemlíteni, hogy az első két osztály kivételével tulterhelés van mindenütt. A hazafias és vallásos nevelés magas színvonalon van. Két r. testnevelő tanára a sportélet fejlesztésén dolgozik. A görög is rendkívüli tárgy. Az önképző pályatétellei közt szép díjak vannak (Soltesz Nagy Ida, dr. Nagy András). Nagykönyvtára 19.773 kötetből áll. Sok a bejáró növendék (214), noha helybeli is sok van (316).

A rimaszombati egy. prot. gimnázium 87 oldalas értesítője érdekes évről számol be. Mikor a honvédség 1938. november 10-én bevonult, már nem mint csehszlovák állami, hanem mint protestáns gimnáziumot találta. De a miniszter ragaszkodott állami jellegéhez, így 1923 október 4-től 1939. december 28-ig állami gimnáziumként élt. Átmenetileg megengedte a miniszter, hogy a lányok nyilvános tanulók legyenek ez évben. (319 közt 67 leány.) A tanításban is sok nehézség volt. (Hideg, tanárok fegyvergyakorlati távolléte, majd Komáromy Zoltán halála, a VII—VIII. osztályban a csehszlovák tanterv, magyar tankönyvek hiánya, tanárhiány. 3 nőtanár is működik az intézetben.) A hazafias nevelést a cseh uralom alatt is gyakorlatban valósították meg. Volt internátusa az intézetnek, megalakult a régi diákok szövetsége. Alapítványai elértéktelenedtek, 1 van új. 22+6 növendék állt érettségire; közülök 3 jeles, 9 jó lett. Nagyon érdekes az iskola benépesüléséről szóló kimutatás 1920—21-től kezdve: magyar törzsoosztályok és szlovák párhuzamos osztályok. Növendékei közül 137 r. kath., 103 ref., 49 ev., 29 izr. volt; 306 magyar, 2 német, 11 szlovák növendék közül csak magyarul beszélt 153, németül is 36, tótul is 140. Az iskola felügyeletének kérdése még rendezésre vár.

A sárospataki ref. tanítóképző külön füzetben jelentette meg a képző és külön a liceum évkönyvét. Mindkettőben u. a. értekezés szerepel (Hargitay Zoltántól a Mandulás és növényvilága). Jó tájékoztató minta a helyismeret szempontjából ez a kezdő tanítóknak. A *tanítóképző* az elmúlt évben csak 3 évfolyammal működött. Az év sok zökkenővel telt el. (Tanári behívások, tanári lemondások, választások, stb.) Hodossy Bélát a régi tanítványok szép ünnepélyvel tisztelték meg. Tanulmányi kirándulás is volt, amely sok tanulsággal járt. Az ifjúsági élet elevenségéről meggyőző sorokat olvasunk. Osztályozott tanulók száma 89, ref. 67, helybeli 14; jeles 8, jó 46, elégséges 35. A képesítőn 24 növendék közül jeles 2, jó 17, elégséges 4. Az eredmény kihirdetése napján a 23

új tanító a Kormányzót hódoló táviratban köszöntötte. A gyakorlóiskolának 51 osztályozott növendéke volt. Ebből ref. 35. Kitűnő volt 19, jeles 14, jó 13, elégséges 5.

A két éves *liceum* osztályozott növendékeinek száma 83. Ebből ref. 57, r. kath. 20, g. kath. 5, g. keleti 1. Jeles 4, jó 39, elégséges 36, elégtelen 4.

A sárospataki ref. főiskola évkönyve az intézet életének 409. esztendejéről 222 lapnyi terjedelemben jelent meg Zsiros József akad. és Tárczy Árpád gimn. ig. szerkesztésében. Az évnitő és évzáró beszédek hiven tükrözik a nagy célokat s az elért eredményeket, megjelölve az odavezető út főbb állomáshelyeit is. Sok érdekes dolgot tud meg az olvasó ezekből. Pl. 15 angolos diák Rothermere vendége volt Angliában; 6 angolos cserkészünk szintén Angliában táborozott; a tehetségvizsga immár ötödik éve foly iskolánkban; Novák Sándor tanügyi főtanácsosi címet kapott; a régiségtár új elrendezést kapott; Tamedly Mihály főigazgató halála mély részvétet keltett; Fergusson angol tanár Baranyai Zoltán min. tan. kíséretében meglátogatta intézetünket; a kassai országzászlót elvitük Kassára; angol színdarabot játszottak kétszer is növendékeink; finn-napot tartottunk; Patakon angol nyelvből vizsgáztató központ lett; Buza János arcképét lelepleztük; részt vettünk a kassai rádió előadásán, lelepleztük a Kövy-Kossuth táblát stb. stb. Ime, mily sokrétű egy pataki iskolai év! — Az anyagi ügyek közt szerepel a nagy jégverés; a szőlőtermés sem sok jót ígér; az alapítványok pénzét részben házakba fektette bele a főiskola; a drágaság folytán kénytelen volt a tápdíjat felemelni; a légoltalmi berendezésnek elkészítése kibíratatlan teher lesz.

A szellemi élet friss pezsgésben volt az elmúlt évben is. A *theológián* 56 hittanhallgató tanult. Alapvizsgálatot tett 16. A kitűzött pályatételre 7 pályázat érkezett. Érdekes tétel volt a Novák Lajos munkásságával foglalkozó, melyet a püspök úr tűzött ki. Az értesítő e része hozza a külföldőu járt hittanhallgatók névsorát is 1920 óta.

A *gimn. részben* látjuk azt a nagyszabású munkát, melyet a tanári kar az ifjúság nevelése körül nagy buzgósággal végez. 4 ízben kellett új tantárgyfelosztást és órarendet csinálni, ami nálunk nem könnyű dolog, lévén néha 3 tagozatú is a tanítás. Az angol tagozati latin órák számát 1-el emelni kellett. Az írásbeli dolgozatoknál sok az élménytárgyú. A vallások nevelés előtérben áll. Volt több kirándulás. Az eltávozott s bevonult tanárok helyettesítése nagy feladat elé állította a gim. tanári kart. Az értekezletek, a tanítási bemutatók stb. a sokirányú munkát mutatják. 29 gyűlés 767 pontban! És a sok bizottsági értekező, amely az új rendeletek és szempontok alapján kereste az utat; a két tagozat; a tehetségkutatás: ezek jelzik a nem közönséges mértékű terhet, mely a tanári kar vállaira ránehezedik. Több tanár járt külföldön, Orbán István pedig Olaszországban járt államsegéllyel. Az intézetnek magának is sok problémája van (építkezés, leventekiképzés, légoltalom, angol vizsgálati központ stb.). Az ifjúság munkája

is sokrétű és lendületes. Bőséges jótétemény-összeg segíti tanulását (60485 P) és gazdag szer-tári s könyvtári segédeszköz-tömeg támogatja benne. Az eredmény is jó. 516+34 tanulóból ref. 422, kitűnő 60, jeles 34, jó 177, elégséges 201, elég-telen 56+20+2. — 42 tanuló bejár. Az angol tago-zatnak 196 növendéke volt. Az érettségi vizsgán 47 tanuló közül kitűnő 3, jeles 7, jó 17. — Gaz-dag anyagot ölel fel az internátusokról s gyűjte-ményekről szóló rész is, (főleg az angolé) és a különböző egyetek munkáját ismertető adatok is tanulságosak. Helyszűke miatt itt ép csak megem-lítjük őket, bár a sportban, gyorsírásban, fénykép-versenyen elért sikerek is dicsérendők lennének. Egyházkerületünk megelégedéssel tekinthet vissza középiskoláink múlt évi életére s bizalommal jövő-jük elé.

Dr. Gulyás József.

H I R E K

Nagy Béláné sz. Kérészy Vilma, Nagy Béla sárospataki volt theol. akadémiái tanár özvegye, dr. Nagy Barna theol. professzor édesanyja hosszas betegeskedés után augusztus 26-án elhunyt. A megboldogult ároni család sarja volt; a tiszánánai parókiáról indult el szép reményekkel az élet útjára, amelyen az örö-mök mellett nehéz kereszteteket is kellett hordoznia. A szenvedések és fájdalmak alatt megtörve, csen-des magányába vonult vissza kedvelt virágaihoz és mennyei Urához, aki a lelki-testi szenvedésektől végül is megváltotta és hazaszólította. Teme-tése augusztus 28-án volt. Koporsójánál a Zsolt. 71:3 v. alapján *Darányi Lajos* lelkipásztor hirdette Isten vigasztaló üzenetét. Gyászoló gyermekeit vigasztalja meg Isten az Ő drága evangéliumával. A. B. F. R. A.

Göndöcz Piroska Göndöcz István hernád-németi lelkipásztortest-vérünk áldott lelkü leánya augusztus 25-én 23 éves korában Miskolcon visszaadta drága lelkét terem-tő Urának, kegyelmes Istenének. A szép te-hetségű, viruló egészségnek örvendő leánya, aki szülei-nek és testvéreinek szemefénye volt, nemes igyekezettel, kezében tanítói oklevéllel készült hű-séges Megváltója szolgálatára. Viruló életét korán törte le a halál angyala. Az elköltözöttben *Harangi László*, sárospataki főiskolánk új tanára menyaszonyát vesztette el. Temetése augusztus 26-án volt Miskolcon. Gyászoló szeretteit áldja és vigasz-talja meg Isten az Ő szent Fiában, a Jézus Krisz-tusban megjelent kegyelmével.

— **Az Országos Református Tanáregyesü-letnek** 1940. évi augusztus hó 28—29-ére Debrecen-be összehívott közgyűlése közbejött akadályok miatt bizonytalan időre elmaradt.

— **Zempléni lelkészek figyelmébe.** Biblia-óránkat 11-én, szerdán d. e. 10 órakor tartjuk a sárospataki lelkészlakáson. Testvéreinket szeretettel várjuk.

Lelkészőzvegyek gyorssegély alapja ja-vára küldöttél már valamit?

HIVATALOS RÉSZ.

2941/1940. XXXV. sz. Körlevél.

Valamennyi érdekelt lelkész- és segédlelkész figyelmébe.

Az új honvédelmi törvény (1939 II. t. c.) elren-deli, hogy a papjelöltek, segédlelkészek és lelkészek mindaddig míg a 41. életévüket be nem töltik évenként kötelesek igazolni jögcímüket a lelkészi kedvezmény szempontjából. Az igazolást elsősorban a besorozást kö-vető december hónapban, majd folytatólagosan minden év december havában igazolni kell az illetékes főszol-gabirónál, illetve városokban a polgármesternél. A tör-vény figyelmezteti az érdekeltet, hogy a kellő időben való jögcim igazolásának elmulasztása a kedvezmény elvesztését vonja maga után.

Figyelmeztetem az érdekelt lelkipásztor-testvéreimet, hogy mindazok, akik még nem igazolták kedvezményre-való jogosultságukat és még 41 éves életkorukat el nem érték, haladéktalanul kérjék s a kérvény mellé püspöki hivatal által kiállítandó igazolványt levelezőlapon kérhetik, feltüntetve azon születéshelyüket és évüket, továbbá az I. és II. lelkészsképesítő megszerzésének helyét és idejét, valamint jelenlegi szolgálati helyüket és minőségüket.

Felhívom a sárospataki theol. akadémia igazgatóját, hogy minden év szeptemberében az összes évfolyamok hallgatói előtt hirdesse ki, hogy mindazok a hittanhall-gatók, akik be vannak sorozva, minden év decemberé-ben kötelesek igazolásukat a fenti módon és helyen meg-ujítani. Atyafiságos szeretettel:

Miskolc, 1940. augusztus 27.

Pósa Péter
püspök h.

Bodrogolasi ref. iskolaszéke pályázatot hirdet a lemondás folytán megüresedett kántortanítói állásra. Helyi javadalom: 12. értékegység és lakás, többi állam-segély. Kötelesség: mindennapi és gazdasági továbbképző iskolákban tanítás, kántorizálás, presbiteri jegyzőség, belmissziói munkákban segédkezés, a filiában végzett lelkészi szolgálat alkalmával lelkész helyettesítése. Állás egy évig próbaszolgálatossal töltenek be. Pályázati határ-idő 21. nap. Választás és bemutatkozás szeptember 29. Bemutatkozási költséget az egyház nem fizet. A „Szol-gálati pragmatikában“ előírt okmányok válaszbélyeggel Ref. Iskolaszék Bodrogolasi Zemplén m. küldendők.

Pályázati hirdetmény.

A szászfa református egyház iskolaszéke — is-mételten — pályázatot hirdet a lemondás folytán meg-üresedett kántortanítói állásra. Javadalom: 43 értékegy-ség, államszegély, stóla. Kötelesség: kántori teendő-k vég-zése, énekkar vezetése, a rábizott osztályok tanítása, belmissziói munkában segédkezés, akadályoztatása esetén lelkipásztor helyettesítése. Pályázati határidő szeptember 15. Szabályszerűen felszerelt, válaszbélyeggel ellátott kér-vények Református Iskolaszék Szászfa, up. Krasznokvajda, Abauj T. vm. címére küldendők. Állás azonnal elfogla-landó. Szászfa, 1940. szeptember 26 án.

Nyomtatva: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel a könyvnyomtatás feltalálásának 500. esztendejében Sárospatakon.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: **DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN,
DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF**

TARTALOM: *Darányi Lajos*: Megédesedik még a keserű is. — *Tóth János*: Fürdőlevél. — Irodalom. — Hírek Hivatalos rész.

Megédesedik még a keserű is.

(Részletek az 1940. szept. 1. igehirdetésből.)

Lekció: 118. zsoltár.
Textus: II. Mózes 15: 22—27.

K. T! Ha megkérdeznénk ma a magyar szíveket, a magyar földet, a visszatérő erdélyi bércet, hogy milyennek látják most az Istent, akkor azt dobognák a szívek, azt zengené a föld és azt visszhangozná a bérc, hogy Isten szabadító Isten. Halleluja, hozsánna néki! Áldott, örökké áldott az ő háromszor szent neve.

A mi igehirdetésünk is a szabadító Istenről szól ma. Úgy vesszük elő alapigénket, ezt a régi történetet, mintha térkép volna. Ezekben a napokban úgy is a legtöbb magyar Erdély térképe fölé hajlik. Hajoljunk mi is ezen az istentiszteleten e fölé a történetképre fölé és olvassuk le róla a mi nyomorúságunkat. Aztán lássuk meg Istent, a szabadítót és az ő szent Fiát, Krisztust, akinek keresztfája még a keserűt is megédesíti.

1. Történetképeinket a Verestenger határolja. A Verestenger volt az egyiptomi fogságban lévő zsidó nép előtt a nagy akadály, a börtönajtó. A maga erejéből sohasem tudott volna áthatolni rajta. De szólott Isten és az ő szavára utat nyitott a tenger, kőfallá dermedtek a hullámok.

Addig nézzük történetképeinkön a Verestengert, míg végre a helyén a mi multunkat látjuk. Verestengerünk a világháborúban kiömlött sok vér.

Verestenger a forradalomnak szennyes adata.

Verestenger a körülöttünk levő államok gyűlölete.

De most már hátunk mögött van a Verestenger. Nem hozhatunk el mindent magunkkal, de túl vagyunk a börtönajtón és a halált jelentő hullámokon. Nem tehetünk mást, mint egy hálaadó istentiszteletre gyűlünk össze.

2. Történetképeink azt mutatja, hogy a Verestenger után a pusztaság következik.

Ott, a bibliai pusztaságban nem volt víz. Jobban megértjük, ha így mondjuk: még víz sem volt. Semmi se volt. Nálunk is így volt. Minden

társadalmi osztályon végig vágott az inség ostora. Jaj de nehéz volt a pusztai vándorlás. Sebesültek, fáradtak, elgyötörtek voltunk és még víz se volt.

3. A térkép vizet mutat. De a víz keserű. Isten nyelvén a keserű jelenti a szenvedést. Jelenti a könnyhullatást is. A könny keserű.

Hányszor keseredett meg az elmúlt években szánkban a kenyér is? Akiben szív és felelősség volt, az még a szórakozásán is ott érezte ezt a keserű izzó. A félárbócra engedett zászlók, a mindenfelé olvasható feliratok mind azt a célt szolgálták, hogy még az se érezze jól magát, aki különben megelégedett lett volna.

Isten úgy tud egy népet magáévá tenni, ha mindenki érzi a keserűséget, a terhet. Akkor lesz egy nép alkalmas anyag Isten kezében, ha ott nincsenek jóllakottak és éhezők, gondtalanok és szükség alatt roskadozók, mézet élvezők és a keserű vizek partján zokogók, hanem mindenki ott van a keserű vizek partján. Mindenkit ugyanaz a veszély szorongat, mindenkit egyformán ér a fenyegetés és mindenki az égre néz és onnan várja a szabadítást.

És sokat tanultunk. Elindult Magyarország a mindenkinek kenyeret adni akaró ország felé. Mindnyájunknak fáj a meg nem született, vagy korán elhalt magyar gyermekek sok ezre. Mindnyájan érezzük azt a keserűséget, amit régen csak a próféták, az Isten emberei, csak egyes költők és a nyomorban élők ezrei éreztek.

Most már közös ez a kérdés: megédesednek-e a keserű vizek?

4. Történetképeink azt is jelzi, hogy hová kell fordulnunk, ha azt akarjuk, hogy megédesedjenek a vizek.

Mózes az Urhoz kiáltott.

A keserű vizek mellett eltöltött esztendőknél az a legnagyobb ajándéka a mi életünkben is, hogy megtanultunk az Urhoz kiáltani. Már nemcsak zúgolódunk, tiltakozunk, panaszkodunk és követelünk, hanem már imádkozunk is. Érezzük, hogy csak Isten segíthet rajtunk.

Amikor Mózes az Urhoz kiáltott és megkérdezte tőle, hogy mit csináljon, akkor Isten mutatott Mózesnek egy fát, azt kellett a vízbe betetni és ihatóvá vált a víz.

Minden írásmagyarázó megegyik abban, hogy a mi életünkben az a fa, amit mutat Isten, ami elviselhetővé teszi az életet, ami megédesíti még a keserűt is: a kereszta.

Amikor a keresztről beszélünk, mindig hangsúlyozzuk, hogy mi a Krisztus egyszeri, utánözhatatlan, a Golgotán felállított keresztről beszélünk. Ez a kereszta akkor kerül be a mi életünkbe, akkor kerül ennek a világnak a keserű tengerébe, ha a rajta meghalt Jézus életünk Megváltója lesz. Meg kell látni a mi bűnösségünket, amely Jézust halálra vitte. Meg kell éreznünk, hogy Krisztus a földi életnél jobban szeretett minket és egészen a magáévá akarja tenni földi életünket. Visszavásárolt minket a Sátán hatalmából. Meg kell látnunk nemzeti bűneinket és azokat is oda kell vinni az ő kereszthéhez. Legyen hívő lélek minden magyar. Keresse meg mindenki a régi helyét a templomban és kérjen, könyörögjön és hálát adjon. Induljon meg a lelki megújulás a magyar földön. Nemcsak a vizek keserűek, hanem az emberi természetek, hangulatok és a családi életek is kibíratlanul keserűek. Jusson el mindenüvé az egyetlen orvosság, a kereszta. Édesedjen meg minden keserűség.

Azt mondtuk, hogy az Ur szabadító. Most látjuk, hogy gyógyító is. Beteg szívek, beteg társadalmak, megcsonkítottságozból még egészen fel nem gyógyult ország: Krisztus az orvosság, az Ur a te gyógyító!

5. A történetkép azt mutatja, hogy nemcsak a hátunk mögött, nemcsak mellettünk, hanem előttünk is van valami.

A cél, a mindnyájunk álma és reménysége még nem jött el, az még előttünk van. Arról azonban hangosan ne beszéljünk. Legyen az csendes imádságunk tartalma, Most örülünk annak, hogy elkezdte és folytatja Isten a mi szabadításunkat.

A térkép azt mutatja, hogy előttünk az igazi célban 12 forrás és 70 pálmafa van. Ez a meggyógyult, az egészen felszabadult Magyarország. Ez a hívő, a lelki magyarság igazi képe. Isten oda akar minket elvezetni.

A 12 forrás és a 70 pálmafa eszünkbe juttatja azt, Jézusnak 12 szüntelenül vele járó és 70 időnkint mellette tartózkodó tanítványa volt. Az a cél, hogy mindenki, minden magyar Isten hívő gyermeke legyen. Mi ebben látjuk a mi emberi és nemzeti rendeltetésünket ezen a földön.

K. T. Ha végignéznünk a térképnek azon a részén, amelyet már megtettünk, csatlakoznunk kell a szívek, a föld és a bérc énekéhez: halleluja, hozsánna az Urnak, aki szabadítónk és gyógyítónk! De ha a jövőre, az előttünk lévő célra gondolunk, akkor halljuk az intést: készülj fel, légy Krisztus tanítványa, mert még erődön felüli út van előtted.

Ugy-e, vállaljuk?! Ámen. *Darányi Lajos.*

— **A sárospataki ref. gimnáziumban** a szeptember 5-re kitűzött *tehetségvizsgák* bizonytalan időre elmaradtak; a tehetségvizsgákat később tartják meg, s minden érdekelt szülő, vagy lelkész értesítést fog idejében kapni.

Fürdőlevél.

Hajduszoboszló, augusztus hó.

Hajduszoboszló: a magyar Bethesda. Hány, meg hány vízbehelyezett beteg várja a gyógyulást, a megújulást. Megrezdült évekkel ezelőtt a föld mélyébe fojtott árja, amikor az emberi technika hozzáfért és leoldozta láncait. Azóta ömlik, zuhog feltartóztathatatlanul, hogy isteni ajándékával enyhülést, mosolyt varázsoljon szenvedő arcokra, hálát a Gondviselés iránt.

Van benne valami csodálatos magyar szimbolum. A Kárpát medence közepén, hol a Hajdúföld ontja az acélos buzát, lent a mélyből ugyanolyan őserő tör elő. A magyar föld tápláló, erőt újító, elpusztíthatatlan őserője...

Abban, ahogyan évről-évre épül, szépül, új gyógymódokkal bővül, a magyar leleményesség, izlés, tudás, szolid üzleti érzék mind megmutatja képességeit.

Jól esik éreznit azt a református levegőt, mely körülvesz. Ez főképen abban nyilvánul meg, hogy a vallás nem kiabál és erőszakoskodik sem jelvényekben, sem a szentek névsorának kimerítésében. A milyen természetességgel zuhog a mélyből a víz és ragyog az alföldi napsugár, olyan természetes, hogy a forrás az Isten kútja és nem valamelyik szent érdeme, a gyógymedencékkel együtt. Az alkalmazottak is a városban lakó kálvinistákból telnek ki. Kapunk is belőle izelítőt. Jön egy beteg és évődni kezd a tisztességtudó öreg kapussal, kinek leadja a jegyet:

— Hallja, jobb lenne, ha borforrások csörgeznének itt, mint ennyi víz!

— Isten őrizzen, — vágja vissza az öreg, — mert akkor igen sok ember korán reggel felvennie az Uri szent vacsorát!

Látja, hogy mosolygunk rajta; erre nekibátorodik és nevetve meséli:

— Ugy járna a legtöbb, mint a mi egyház-fink, aki egyszer bizony megfeledkezett magáról és a megmaradt szent bort *megberetvált*a egy kicsit. Keskeny lett neki az utca, úgy kalimpált rajta, mint a harangütő. Egyszer egy keskeny pallóhoz ért. Nekimegy, visszahőköl. Megint nekimegy, visszahőköl. Így csinálja jó egynehányszor. Egyszer összeszedi minden erejét és úgy átsiklott rajta, mint egy csónak.

Nagyot nevetett a mondókáján, velünk együtt. Arra gondoltam, hogy eféle „megberetváltások”, ellen sok lelkipásztor nem teszi meg a kellő óvintézkedéseket.

Vasárnap a városi templomba mentünk. A piactéren emelkedik az ősi templom, épen renoválás alatt. Áll a piac tíz óráig. Az istentisztelet 9 órakor kezdődik. Épen megfordítva, ahogyan lenni kellene. Kíváncsian figyelem, mennyi ember fog az ott állongó tömegeből hallgatni a tompán, elvesző hangon bugó harangszóra és indul be a templomba. Bizony kevés. Szóval a piac, a vásári láрма, az üzleti megbeszélés erősebb...

Másutt, szerte a hazában is ilyen fonák a kép. Sokszor elgondolom: nem a harmadik zsidótörvény kellene előbb, hanem egy keresztyén. Olyan, amely ennek az országnak minden vonatkozásában megszabná az evangélium szerinti rendjét...

De azért megtelik a templom, Segítenek benne a fürdővendégek is, bár egészen bizonyos, hogy sokkal több is kitelne belőlük. Valószínű, hogy ha a fürdőtelepen volna egy kis templom, sok látogatója akadna. Ebben a tekintetben különösebb gondoskodás nem igen tapasztalható az illetékesek részéről.

Ha már egyházi vonatkozású kérdéseknél tartunk, említsük meg, hogy a fürdőzők jó százaléka, férfiak és nők előszeretettel hordják nyakukban fürdés alatt is az amuletteket és kereszteteket. Viszszatetszően kellemetlen látvány a meztelen, magmutogató testen, melyet maholnap csak egy fügefalevélnyi dressz fed be, — vallásos jelvény. Csodálkozunk a kath. egyházon, hogy engedi és nem tiltja el az üres, léhasággal bevont hivalgást.

Egyébként egyik fürdőző kath. vallású ur-ember erre vonatkozó megjegyzésemre így nyilatkozott:

— Tudom, hogy az amulett a keresztyénségben pogányos motívum, de kell a tömegnek és én is viselem...

Két nagyszerű volt pataki diákcimborával is összesodrótunk a strandon. A pataki szellemnek nagyszerű faragványai. Rajongás, féltő szeretet, odaadó hűség minden szavuk, mikor elkezdjük a beszédet az Alma Materről, diákkorunkról, a jelen problémáiról. Zsibvásár a strand, harsog a rádió megafonja és eközben három volt pataki diák öszszebujva idézi a multat, kacag az emlékeken; tanakodik, tervez a szeretett iskola jövője felett, mintha rá volna bízva a sorsa. Kiss Laci egyébként a pataki diákok élő és mozgó gothai almanachja; legtöbbnek még a fel és lemenő atyafiságát is elsorolja, sőt azt is meg tudta mondani, hogy mint kis mendur, milyen ruhában mentem be Patakra. Barth Ernő meg ma is azt tervezi, hogy minden pataki diákot egy nagy táborba kell gyűjteni. Sok megszívlelni való van elgondolásában; szervező talentum, aminek nagy híjával vagyunk egyházi életünkben.

A kecskeméti illusztris papja, Hetessy Kálmán nagy problémát főzött a meleg vízben: a lelkészválasztás reformját, melynek előadója az Orle konferencián Komáromban. Ennek az egyházunkban több évtizedes tengeri kigyónak végre szeretné a vérét venni. Szinte forradalmi az elgondolása: megszüntetni a választási rendszert és kivenni azt a tömegek kezéből. Helyeseltük elgondolásait; itt az ideje, hogy a demagógiát termelő demokrácia torz hajtásait eltámasszuk és egészséges levegőt engedjünk be az ablakokon. Ha terve sikerül, akkor a következő korszak az istenek alkonya lesz nálunk: a választási kortesek és a kortes választók utján érvényesülő papok alkonya.

Egyik estefelé az ágyasházába megtérni készülő nap szemérmesen egy felhőrongy mögé bujt. Onnan szórta szét óriási méretben sugárkéveit. A felhő nagyobbodott, kavargott izgalmában és egyszer csak kiabrázolódtól belőle Nagymagyarország térképe, melyet aranyos glóriával ragyogott körül a nap. Csak rövid ideig tartott a gyönyörű látvány; a lubickolók észre sem vették. Istenem, milyen tragikum: ezerosztendős valóság ma már csak szétfosló felhőkép! Vagy éppen ez izgalmas napokban égi biztatás: ne féljete, így volt ez, így lesz?
Tóth J.

I R O D A L O M

A Felvidéki Prédikátor szeptemberi száma megjelent. Ez a legolcsóbb református igehirdetési folyóiratunk; egész évi előfizetése csak 8 P, ami negyedévi részletekben is fizethető. Csak jól használható, válogatott beszédek hoz. Ebbe a számba Darányi Lajos, Bacsó Gyula, Konkoly Th. István, Csomár Zoltán, Gööz Ferenc, Barcza József írtak. Megrendelhető a folyó év utolsó negyedére is, 2.25 P-ért, a következő címen: Ref. lelkészi hivatal, János, Gömör vm.

H I R E K

— **Hálaadó istentiszteleteket** tartottak a mult vasárnap gyülekezeteink kerületszerte a drága magyar föld újabb része visszajövetelének öröme. Püspök úr körlevele is felhív ezek tartására.

— **A sárospataki ref. gimnáziumban** a tanítás egyelőre csak a VII. VIII. osztályban kezdődik meg szeptember 12-én reggel Az I—VI. osztályra vonatkozólag a tanítás megkezdésének időpontját a gimn. igazgatóság minden szülővel köriratban közölni fogja.

— **A sárospataki ref. gimnáziumban** a javító-, magán- és különbözeti vizsgák megvoltak szeptember 2-án és 3-án a helybeliek, és azok részére, akik más intézetbe mennek át. Ugyanezen vizsgák részére újabb terminust fog kitűzni a gimn. igazgatóság, hogy akik még nem vizsgáztak le, az I—VI. o. tanításának megkezdése előtt a vizsgálatot letehessek.

— **A sárospataki ref. gimnáziumban** az angol-tagozatbeliek részére érettségi vizsgálatok írásbeli része szeptember 4—7-ig, szóbeli része pedig szeptember 10-én lesz. Az érettségi elnöke Janka Károly kormányfőtanácsos, főiskolai gondnok, a kormányképviselő peeg dr. Kónya Sándor c. igazgató, a budapesti ref. gimnázium tanára lesz.

H I V A T A L O S R É S Z.

3043/1940. XXXVI. sz. Körlevél.

A lelkipásztor testvérekhez és a gyülekezetekhez.

Forró könnyhullatások között irom hozzatok kedveseim ezt a pár sor írástomat... Valóságban nem is volna erre szükség úgy érzem, mert a magyar reformá-

tus hívő lelkek serege minden időben Istenre bízta sorsát, s nincs szüksége biztatásra sem. hogy Isten iránt való hálaadással és igaz hazaszeretettel szolgálja Istent és a nemzet ügyét.

Isten keze újra csodálatosan aláhajlott a magyar földre. Vérdíjatok nélkül igéri visszaadni a közeli napokban magyar hazánk drága gyöngye java részét, szép Erdélyországot . . . „Szemeimet a hegyekre emelem, onnan jő el az én segítségem“ . .

Az Ur megőrzi a mi vitéz fiaink bemenetelét mostantól fogva mindörökké, a CXXI. zsoltárral zengi, zokogja, imádkozza szívem e hitbizonyosságot . . .

Mennyit imádkoztunk ezért a boldog óráért. — tudja az Isten. Áldott, egyedül Ő legyen áldott újabb kegyelmi ajándékáért.

A közeli vasárnapok mindenikén a történelmi időknél megfelelően méltósággal és szent biztatással szóljon az Ige ajkatokon át a gyülekezetekhez.

Bízassátok népünket az öröm mellett, szomorúságra is indító időkben, hiszen még olyan sok így is a keblünkről letépett magyar.

Isten intézi a népek sorsát . . . Minden úgy van jól, amint Ő akarja . . . Mi igaz bűnbánattal egymás terhe hordozását örömmel vállaló jó szívvel, bízó hittel, élő reménységgel álljunk őrtálló helyeinken !.

Ne féljetez testvéreim! gondja van Istennek az ő drága magyar népére.

Figyeljetez a világi hatóságoknak a bevonulással kapcsolatos rendelkezéseire. Ha elrendelik: a hangok zúgjanak mindenütt, mindennapon, míg a bevonulás tart. Ha nem rendelik el, akkor is kívánatosnak tartanám, hogy a harangok zúgásán át szálljon a sok-sok millió magyar szív imádsága az erdélyi bércek felé . . .

Isten előtt alázattal leboruló testvéretek, kinek reménységét újból nem szegyenitette meg az Isten, testvéri szeretettel köszönt mindeteket.

II.

Esperes testvéreimet kérem, hogy egyházmegyei gyűléseiket legkésőbb október 15-re mindenütt tartsák meg, október 30-ra az összes felterjesztendő aktákat, a hivatalomhoz kérem juttatni

* * *

Azokat a lelkipásztor testvéreket, akiknek templomépítésből kifolyólag tetemes adósságuk van, figyelemztetem, hogy közalapi segély iránti kérelmeiket idejében adják be az egyházmegyei közgyűléshez. *Csak a konventi iroda* által kibocsátott nyomtatvány, kérdőív kitöltése után lehet a kérést bejelenteni. A kérelmező egyházak december 1-ig kötelesek közalapi járulékaikat teljesen kifizetni,

* * *

Más okból eladósodott egyházközségek a közalaptól szintén csak az egyházmegye és kerületen át kérhetnek kölcsönt. Ez összegek betáblázatnak, de $5\frac{1}{2}\%$ kamattal 15 év alatt a felvett kölcsön kiegyenlített nyer. Alapos előkészítés után a fedezettel rendelkező egyházak próbálkozzanak.

III.

Valamennyi iskolaszék figyelmébe.

A vallás és közoktatásügyi miniszter ur 171.005/1940. V. ü. o. sz. a. rendelkezett a VIII. osztályú népiskolákra vonatkozó átmeneti intézkedések tárgyában. Felhí-

vom az iskolaszéki elnökök figyelmét e rendelkezésre azzal, hogy ahol a rendelet szerinti lehetőségek megvannak a népiskola továbbfejlesztésére ott, a rendelethez alkalmazkodva járjanak el az iskolaszékek. A rendelkezés megjelent a Hivatalos Közlöny augusztus 15-i 16. számában.

Atyafiui szeretettel:

Miskolc, 1940. szeptember 4. *Farkas István*
püspök

A tanítató szülők figyelmébe! Ezúton hívjuk fel a tanítató szülőket, hogy a főiskolánkba beiratkozott, a tápintezetben, angol internátusban vagy magánháznál étkező gyermekeik után járó élelmiszerjegyet (cukorjegyet) az ottani községi előljárástól kérjék ki s azokat az iskolai év megkezdésekor a tanulók hozzák magukkal. Az élelmiszerek beszolgáltatása kivétel nélkül minden tanulóra kötelező, mert intézeteink csak azok ellenében igényelhetik és szerezhetik be a fogyasztási korlátozás alá eső s az étkezésnél nélkülözhetetlen élelmiszereket.

A theológus ifjuság figyelmébe! Előző lapszámunkban arról értesítettük a theológus ifjuságot, hogy theol. akadémiánkon a tanítás szeptember 12-én veszi kezdetét. Mivel főiskolánkban az internátusi szobák és tantermek még mindig foglalva vannak, a theol. ifjuság számára a bejövétel idejét *szeptember 12-ről szeptember 21-re* halasztjuk el. A *javitó és pótkollokviumok* a lelkészképesítő és az alapvizsgára tekintettel *szeptember 13—14-én* lesznek. *Dr. Zsiros József*
theol. igazgató.

A szürnyegi ref. leányegyházközség pályázatot hirdet a lemondás folytán megüresedett előkönyörgő-kántortanítói állásra. Javadalom: Tanítói: 1. Jó lakás, szükséges melléképületekkel. 2. 6 köből $3\frac{1}{2}$ véka rozs. 3. 3 öl kemény tűzifa beszállítva. Törvényes államsegély, Előkönyörgő kántori: 1. 6 köből $3\frac{1}{2}$ véka rozs. 2. 3 öl kemény tűzifa beszállítva. 3. 1388 □-öl szántóföld, 2 kat. 228 □-öl rét, melyeknek adóját egyház fizeti, munkáját egyház végzi. 4. 2 drb. szarvasmarha és 2 drb. sertés legelő. 5. Stóla egyházkerületi szabályrendelet szerint. Kötelesség: Nyolcosztályú iskola tanítása vallásoktatással. Kántori és előkönyörgői teendők végzése. Énekkar vezetése. Belmissziói munkák végzése lelkész útatisítása szerint. Pályázati határidő: 1940. szeptember 28. Állás a választás megejtése után azonnal elfoglalandó. Kellőleg felszerelt kérvények: Ref. Lelkészi hivatal, Magyarsas, up. Céke, Zemplén m. címre küldendők.

Meghívó.

A felsőzempléni egyházmegye őszi rendes közgyűlése a sátoraljaújhelyi református egyház tanácstermében 1940. év október hó 8-án lesz megtartva 9 órai kezdettel. A közgyűlést istentisztelet előzi meg. Ezen a gyűlésen az áhitatot végzi Szendrey István kisbári-i ref. lelkész. A bírósági ügyek tárgyalása d. e. 11 órakor veszi kezdetét. A közgyűlésen tárgyalandó ügyiratok beadásának határideje: szeptember 25. Közgyűlésünkre az alkotó tagokat, úgy a világiakat, mint az egyháziakat, tanító testvéreinket és az érdeklődőket szeretettel meghívja az *Elnökség*.

Sátoraljaújhely—Ladamoc, 1940. szeptember 6-án.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűívei
Sárospatakon.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNEI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNEI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: **DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN,
DR. ÚJSZÁSZ KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF**

TARTALOM: *Dr. Ravasz László püspök köszöntése kincses Kolozsvárhoz.* — *Dr. Nagy Barna:* Hitvallás a Szentírásban. (Folyt. köv.) — *Darányi Lajos:* Komárom 1940. (Folyt. és vége.) — *Usonár Zoltán:* Az ungi egyházmegye esperesbeiktató közgyűlése. — — —: A gömői egyházmegye közgyűlése. — Hírek. — Hivatalos rész.

Dr. Ravasz László püspök köszöntése kincses Kolozsvárhoz.

Dr. Ravasz László püspök, konventi elnök a rádió hullámain a következő gyönyörű sorokkal köszöntötte a visszatért kincses Kolozsvárt:

„Öledben erdők szépsége, történelmi mélységek kincse él. Elküldjük Hozzád hazaszálló gondolatunkat, mint fészke-re röppenő galambot. Légy üdvözölve, kincses Kolozsvár, legkedvesebb hazatért testvérünk! Fáradtságtól könnyes tekintetünk vágyakozva omlott Feléd. Tudjuk, hosszúak voltak az éjszakák és fárasztóak a napok... Száz sebből patakzott véred. De jött Isten, meghallgatta imádságod, átsegített egy új életre. Légy üdvözölve, kincses Kolozsvár, ki újra talpra állottál, töltsd be szívünket a boldog viszontlátás örömeivel. Áldd meg azt a pillanatot, amidőn lelkeink hosszú elszakítás után újra összetalálkoznak... Légy üdvözölve, kincses Kolozsvár!”

Hitvallás a Szentírásban.

A biblia hitvallás szóban és tettben kifejezett nyilvános bizonyágtétel a Szentháromság-egy-Isten országáról, kiváltképpen ennek az országnak kijelentőjéről és megvalósítójáról: a megfeszített, feltámadott és eljövendő Krisztusról mint Isten Fiáról. Az Atyáról való vallástétel csak a fiú által lehetséges, viszont aki vallást tesz a Fiúról, abban az Atya is megvan. Aki az egyiket tagadja, szükségképpen tagadja a másikat is. (I. Ján. 2, 22-23. és 4, 15.) S a harmadik, aki bizonyágot tesz s aki által mi emberek is bizonyágot teszünk: a Szent Lélek. És ez a három egy. (I. Ján. 5, 5-13. Máté 10, 20.) A hitvallás (*ὁμολογία*) egyetértést, megegyezést, beleegyezést jelent, tehát jelenti Isten Krisztus által a Szentlélek erejében kijelentett és véghezvitt igazságának elfogadását, ennek nyilvános vállalását és megvallását az emberek előtt. A hitvallás nem egyéb, mint Istentől megkövetelt engedelmes felelet arra, amit ő Jézus Krisztusban értünk tett.¹

A Szentírás bizonyága szerint a *Jézus Krisztusban való hit és a róla való vallástétel elszakíthatatlanul összetartozik.* (V. ö. Róm. 10, 8-17.) „A hit hallásból van, a hallás pedig Isten Igéje által.” A Jézus Krisztusról szóló prédikáció által a hit beszéde, a hirdetett evangélium közelvalóvá válik:

szívünkben-szánkban van. „Hiszünk, azért szólunk.” A szív hite és a száj vallástétele egymástól elválaszthatatlan. A csak szájjal vallott hit bizonyágtétele nem hitvallás. Ha a vallást tévő szíve távol van az Úrtól és csak ajkaival tiszteli őt (Ésa. 29, 13), ha csak mondja a betanított emberi parancsolatot (a hitvallás szövegét!), akkor az nem hitvallás, hanem utálat Isten színe előtt. *Személyes szívbeli hit nélkül nincs hitvallás. De viszont hit sincs hitvallás nélkül.* Az üdvösség ígérete csak a szájjal is megvallott hitnek szól. (Róm. 10, 10.) A hitvallás nélkül lustán vagy gyáván elrejtett hit nem hit, hanem Krisztus megtagadása. A hit csak úgy üdvözít, ha bizonyos lehet abban, hogy a végítéletkor Krisztus sem fogja megtagadni, ezért nyilvános vallástételben kell kifejeződni az emberek előtt. (Máté 10, 32-33.) Az emberektől való félelmet mindig az Isten nagyobb félelmével kell le-

¹ V. ö. *Cremer—Kögel:* Biblisch-theologisches Wörterbuch der neutestamentlichen Gräzität 1915. *ὁμολογέω κτλ.* *Strathmann:* *μάρτυς, μαρτυρεῖω κτλ.* című cikkét a Kittel-féle Theologisches Wörterbuch zum Neuen Testament IV. kötetében (1939.) 477-520. l. *Diem,* Hermann: Das Bekenntnis in der Kirche des Neuen Testaments. Evangelische Theologie 1935. I. évfolyam. 420-442. l. *Michel,* Otto: Biblisches Bekennen und Bezeugen. *ὁμολογῆν* und *μαρτυρεῖν* im biblischen Sprachgebrauch. Theol. 1935. II. évf. 231-245. l.

győzni. Nem az a kérdés, hogy az emberek mit szólnak majd hozzá, dicsérik-e vagy lemosolyogják, elfogadják-e vagy elutasítják hitvallásunkat, hanem az a kérdés, hogy az Úr mit szól hozzá és hívnek találja-e? Az a kérdés, hogy az ő dicsőségét keressük-e minden emberi tekintet nélkül? Erre annál inkább szükség van, mert a hitvallás által Krisztus gyülekezete élesen elkülönül az antikrisztus szellemével áthatott és más uraknak szolgáló világtól (I. Ján. 4, 1—3.), de a hamis egyháztól is, amely az ember dicsőségét keresi és szolgálja. (Ján. 12, 42—43.) A hitvallás mindig határozott döntést jelent Krisztus mellett és a világ-, a hitvallókban is uralkodni akaró világ ellen. Éppen azért hívja ki a világ bosszúját, mert nyílt állásfoglalásra kényszeríti: mellette vagy ellene. Tertium non datur. Azonban a hitvalló nem félhet „az emberek” és „a világ” bosszújától, mert ő a végítélet Urát, a testet-lelket megölő Urat féli s diadalmasan bizik benne, hogy vallástételét Krisztus is elfogja fogadni az utolsó napon az Atya előtt tett vallástételével. (Máté 10, 28)

A hitvallásnak ez a feltétlen bizonyossága onnan van, hogy az Igében kijelentett és a Szentlélek bizonyossága által megerősített igazságot szól. (A Lélek bizonyágtételére nézve v. ö. különösen Máté 10, 20. I. Ján. 5, 5—13. Róm. 8, 16. stb.) A keresztyén hitvallás legősibb formája: „Jézus a Krisztus!” vagy „Jézus az Úr!” Minden későbbi hitvallás ennek továbbfejlesztése. S az az érdekes, hogy már ez a legősibb hitvallási forma is tulajdonképpen Szentírás-magyarázat. Amikor Péter apostol Krisztus kérdéseire Jézus messiátságáról vallást tesz (Máté 16, 16.), akkor — kijelentés által! — az Ótestamentum beteljesedését látja meg benne. És ilyen a Filep hitvallása is. (Ján. 1, 46.) Ez azt jelenti: a Krisztusról szóló vallástétel előfeltételezi Krisztus saját vallástételét önmagáról. Minden alkalommal, minden élethelyzetben az ő messiási öntudattal és teljhatalommal feltett kérdésére kell felelnünk, mert minden alkalommal Isten színe előtt és Krisztus Jézus színe előtt, „aki bizonyágot tett Pontzius Pilátus alatt ama szép vallástétellel.” (I. Tim. 6, 13.) Jézus Krisztus azért jött, hogy bizonyágot tegyen az igazságról (Ján. 18, 36—37.), arról, hogy ő maga az igazság, a nem-e világból való ország Királya, a Messiás. Ezt erősítette meg „ama szép vallástétellel” földi életének döntő pillanatában. Ezt gyakorolta és vitte véghez mindhárom tisztének: prófétai, főpapi és királyi művének teljesítésében. Ő a mi hitvallásunk apostola és főpapja (Zsid. 3, 1.), Ő a mi üdvösségünknek szenvedések által tökéletes fejedelme (Zsid. 2, 10.), Őreá kell felnéznünk, hogy minden akadályt és megkötő bűnt félretéve kitartással futhassuk meg az előttünk levő küzdőtér (Zsid. 12, 1—2.) és ezért tudunk állhatatosan ragaszkodni hitvallásunkhoz. (Zsid. 4, 14.) Minden vallástétel annyiban igaz, amennyiben az Igazságnak, azaz Krisztusnak erre az önbizonyágtételére mutat, vagyis amennyiben kegyelemből hit által részesedik abban. Ő a hű tanubizonyosság (Jel. 1, 5.), Ő a hű és igaz bizonyosság (Jel. 3, 14.), Ő a Hív és Igaz, akinek neve Isten Igéjének nevezetik, aki királyoknak Ki-

rálya és uraknak Ura (Jel. 19, 11—16.), — egyedül Ő igazíthatja meg a mi hitvallásunkat, amely önmagában, az ő megigazító kegyelme nélkül mindig hazug és bűnös és kárhozatra méltó maradna. Tehát minden hitvallás mögött ott áll — mint forrás, mint példa, mint megigazító kegyelem — Krisztus vallástétele önmagáról, és minden hitvallás előtt ott áll — mint eschatologikus ígéret vagy ítélet — Krisztus vallástétele mellettünk vagy ellenünk.

(Folyt. köv.)

Dr. Nagy Barna.

Komárom 1940.

(ORLE. és ORPSZ. augusztus 22—25.)

V. Templomi hangverseny.

Ezt a rádió is közvetítette. Dr. Ravasz László az ünnepnap és mives napok viszonyáról szólt. Dr. Szabó Zoltán az egészen összetartozó egyházi és nemzeti munkáról beszélt. Bódás János igazi költőnk néhány versét olvasta fel. Fáji Fáy István záró szavakat mondott. Művészi ének- és orgonaszámokat adtak: Marjay Erzsébet, Kóréh Endre és Ákom Lajos.

Minél nagyobb számban keressük fel a rádiót írásunkkal, hogy máskor az ilyen ünnepélyeket Budapest I. műsorán szíveskedjék közvetíteni.

VI. Jellemzés.

Mindenütt az alapos elgondolás a legjobb megrendezés nyomai voltak. Évről-évre mélyebb lesz a konferencia. Kívánatos, hogy érdekeink védelme se hanyagoltassék el, de az is fontos, hogy nyitott ajtó várja a Lelket is. A bibliaköri munka megindult. A jövőben több gond fordítandó rá. Nem messze van az az idő, amikor 8 órától tesszük és lehetőleg mindenki részt vesz rajta. Vagy pedig azokat, akik erre a munkára jelentkeznek, a központhoz közelebb szállásoljuk el. Mindenképpen jó lenne egy nappal megnyújtani a gyűlésezés idejét, hogy mindenre több időnk jusson. Nagyon helyes, hogy nem tulzsúfolt a műsor. Nem ártana valamilyen formában erkölcsi zárórát parancsolni 11 órára, hogy másnap mindenki pihentebben ébredjen. Már most is inkább csak a beszélgetés nyulott a későbbi időbe. Örömmel látnánk több jegyzetfüzeteket is a kezekben, hogy többet vihesünk haza. Kívánatos lenne, ha mindenki egész éven át gyűjtené a pénzt, hogy néhány családtagjával együtt csaknem teljes számban vehetnének részt a gyűléseken. Most azzal bucsúztunk el: viszontlátásra. Hogy hol? Mindenki ugyanarra a városra gondolt . . . Kolozsvárra.

VII. Tiszáninneniek.

Végül szokás szerint álljon itt egy kis tiszáninneneni összegezés. Tiszáninnenről 31-en vettünk részt. Ebből 23 lekipásztor, 3 lekipásztor felesége, 1 papeány, 3 presbiter és 1 presbiter felesége. A már említettekén kívül bibliakört vezetett 2 lekipásztor, esti evangélizációt végzett 4.

Ezt a sereget is szaporítsa az Ur!

(Folyt. és vége.)

D. L.

Az ungi egyházmegye esperes-beiktató közgyűlése.

Az ungi egyesített egyházmegye f. évi szeptember hó 4 én tartotta őszi rendes közgyűlését az ungvári református templomban. Különös súlyt adott e közgyűlésnek az az egyházmegye életére jelentős esemény, hogy a Szücs István halálával megüresedett esperesi székbe ekkor iktatta be lélekemelő, meleg ünnepség között, egyhangú bizalommal megválasztott új esperesét: *Ujlaky Sándor* bajánháza lelkipásztort.

A közgyűlést bevezető ünnepélyes istentiszteleten Benkő Lajos legidősebb tanácsbíró imádkozott, Nyomárkay Sándor e. m. gondnok időszerű megnyitó beszéde után Kőmíves Sándor e. m. főjegyző felolvasta a szavazóbizottság jelentését, majd bizottság küldetett ki az esperes meghívására.

Nyomárkay Sándor gondnok közölte ezután az esperessel a választás egyhangú eredményét és meleg üdvözlő szavak kíséretében átadta az esperesi pecsétet, mint a hivatal jelvényét. Majd a törvényes eskütétel és az egyházmegye tisztikarának ünnepélyes kézfogása következett. Kőmíves Sándor e. m. főjegyző az egyházmegye tisztikarának és lelkipásztorainak nevében üdvözölte az esperest és őt a legteljesebb bizalomról és őszinte ragaszkodásról biztosította. A gyengélkedő Farkas István püspök helyett a tiszáninneri egyházkerület nevében dr. Enyedy Andor e. ker. főjegyző mondott nagyhatású, lélekből fakadó üdvözlő szavakat. Beszédében szólott a sajátos ungi szellemről, majd az esperes két irányú feladatát emelte ki: a szeretet lelkével, meleg szívvel kormányozni és a liturgiába és adminisztrációba meredő egyházba lendületes, missziói szellemet vinni.

Esperes válaszában háláját fejezte ki az egyházkerület és annak püspöke iránt, hogy nem fedkezik meg Ungról, erről a perem egyházmegyéről, mely egyik legtávolabbi csücske a tiszáninneri egyházkerületnek.

Bellágh Barna nagyszelmenci lelkipásztor felémelő szóló éneke után az esperes Máté ev. XXVIII. 19/a. verse alapján tartotta meg gondosan felépített székfoglaló beszédét, melynek rövid gondolatmenetét a következőkben adjuk:

Elesett bűnös emberek, hálátlan tékozló fiak vagyunk. A Krisztus nevére megkeresztelkedettek táborában is milyen sokan félreértették, vagy magyarázták az Ő tanítását és éltek vissza vele. A felvilágosodás csödjét mutatja, hogy még az egyházi élet keretén belül is a Sátánhoz szegődnek sokan.

A legszentebb fetadatunk betölteni a krisztusi törvényt: *Elmenvén tanítsatok meg minden népeket...*

Nincs más fundamentum Krisztuson kívül sem az egyházi sem a nemzeti életben. Krisztus nyomában járva csak a hűség, engedelmesség, munka és áldozatkészség erényei tarthatnak meg bennünket. A rendbontókat, a lélek-kufárokat meg kell győznünk, vagy legyőznünk még korbáccsal is, mint Jézus tette, az egyetlen cél, Isten dicső-

sége érdekében.

A beszéd elhangzása után küldöttségek üdvözölték az esperest. Kiss Zsigmond esperes, kormányfőtanácsos a kecskeméti egyházmegye, Tóth János esperes a felsőborsodi egyházmegye, Margócsy Aladár az ungvári ág. ev. egyház, Kormos Gerő a református tanítószék, Kalmár Marinné az ungvári Református Nőegylet nevében üdvözölték meleg szavakkal a hivatalba lépő esperest, aki külön-külön minden üdvözlőre frappánsan válaszolt.

A beiktatás ünnepsége után kezdetét vette a gazdag tárgysorozatú közgyűlés, melyen az egyházmegye újonnan választott tisztesei: Köszörű Károly, Györke Endre, Nagy Sándor, Gencsy Béla, Ruzska Elek tanácsbírák, dr. Leskovics István ügyész, Fodor Béla és Nagy József aljegyzők és Kormos Gerő tanítóképviselő letették a hivatalos esküt.

A közgyűlést 120 teritékes díszebéd követte, amelyen dr. Kossey János alispán és dr. Peltsárszky Imre polgármester vezetésével résztvett a vármegye és Ungvár város vezetősége is, akik az egyházi kiküldöttekkel együtt lelkesen éltették a hivatalát elfoglaló új esperest.

Csomár Zoltán
e. m. jegyző.

A gömöri egyházmegye közgyűlése.

Augusztus 26-án nemzeti aggodalmaink és reményseink forró levegőjében Tornalján tartotta első egyházmegyei közgyűlését az újra egyesült gömöri egyházmegye.

Réthy István hanvai segédlelkész bibliaolvasással és buzgó imádsággal végezte a megújított remek tornaljai templomban az istentiszteletet.

A közgyűlést Tornalja község szép tanácstermében tartottuk. Lenkey Lajos esperes bibliaolvasás után szívből jövő imádsággal vitte a lelkeket a kegyelem forrásához. Dr. Zehery István e. m. gondnok korát meghazudtoló fiatalos tüzzel, a szélesebb távlatokat is átfogó szempontokkal mondotta el megnyitó beszédét, örvendezvén elsősorban annak, hogy a „Gömöri egyházmegye“ újra régi és töretlen egységében foghat hozzá a munkához.

A szokásos formalitások után hangzott el Lenkey Lajos esperes részletes és mindenre kiterjedő jelentése. Jelentésének értéke: a realitás. Maga látogatván meg egyházmegyéjének gyülekezeteit, minden egyházközség életét közvetlen és személyes tapasztalataiból ismeri s így a netán tulbuzgó statisztikai adatokon el is tud tájékozódni és a valóságot meglátni. Beszámolt jelentésében a visszacsatolt lelkipásztorok érdekeiben végzett fáradozásairól, amelyek során örömmel és megnyugvással hallottuk, hogy Püspök urunk éjjelének és nappalának legfőbb gondjává tette sok megoldatlan és fájó kérésünket. Örömmel hallottuk, hogy vezéreinknek fáradságot és egészséget nem kímélő buzgolkodása ha kis részben is, de legalább hoz

már némi megértést mutató intézkedést. Az iskolák iránti ragaszkodás és az azzal kapcsolatos roszkaszító terhek fénye és árnya borult rá a jelentés nagy részére. A tanítók tuhalmozott munkája az a veszedelemmel jár, hogy minőségben esni fognak iskoláink.

A esperesi jelentésben pompás mozaikokban állottak előttünk az egyes gyülekezetek és azok munkásai.

Esperesi jelentés után a közgyűlés Hubay Kálmánt tb. esperesnek, báró Ragályi-Balassa Ferencet pedig tb. gondnoknak választotta meg bizonyosságául annak, hogy munkájuk, önzetlen fáradásuk iránt megkülönböztetett tisztelettel viseltek.

Kövér Árpád lelkészi és dr. Király Kálmán világi tanácsbíró lemondott s így az ő helyükre és az egyházkerületi határozat folytán felemelt létszámú tanácsbírói és tanítóképviselői helyre szavazást rendelt el a közgyűlés. Samu Istvánt Pelsőcre, Szabó Istvánt Hétre, Tóth Miklóst Szuhafőre, ifj. Lenkey Lajost Szutorba erősítette be a lelképásztori állásba. — Zádory Bertalan Rimaszécsre, Lenkey Magda Bejére, P. Osváth Zoltán Imolára, Oláh László Zádorfalvára, Smál Éva Baktira, Széchenyi Ilona Kelemérre került tanítónak, illetve tanítónőnek.

Az 54 pontos tárgysorozatból említésre méltó, hogy a beretkei árvaház a gömöri egyházmegye gondozásában és fenntartásában marad. Samu István belmissziói jelentése a hitélet további elmélyüléséről és az egyházi munka rendszerezettségéről tanuskodott. Kovács Bertalan tanügyi jelentése a már az esperesi jelentésben is reménytelő és aggasztó színekből állott.

Az egyes pontokat Konkoly-Thege István, Varga Imre és Rákossy Levente jegyzők referálták.

A rövid ebédszünetet tartó közgyűlés az esti órákban ért véget.

HIREK

Farkasfalvi Farkas Zoltán

cs. és kir. kamarás, földbirtokos, stb. egyházkerületi főgondnokunk bátyja Rimatamásfalván szeptember 7-én 75 éves korában rövid szenvedés után meghalt. Temetése öríási gyászoló közönség jelenlétében szeptember 9-én ment végbe. Koporsója felett Jeremiás siralmi 1:12 alapján Varga Imre rimaszombati lelképásztor hirdette az Igét. Rimaszombat határában Samu István pelsőci lelképásztor búcsuztatta. A bodollói családi sirboltban pedig Pósa Lajos nemesradnóti és Varga Lajos zsiپی lelképásztorok mondtak imát, illetve tettek bizonyosságot a Mindenható vigasztaló kegyelméről. Özvegye, fiai, unokái, testvérei és igen kiterjedt előkelő rokonság gyászolja. A sok szenvedést látott család találjon megnyugvást az Örökévaló akaratában!

— **Kolozsvár visszatértek** a református egyház örömet *Vásárhelyi János* püspök tolmácsolta: „*Elsősorban nem mint református — mondotta többek közt, hanem, mint magyar állok itt*

ezen a felemelő ünnepségen s tudatom s igérem, hogy az erdélyi magyarságot sem vallási, sem társadalmi, sem osztálykülönbség nem választja el egymástól.“ „S jelenenem kell Nagyméltóságodnak — mondotta a vezénylő altábornagynak —, hogy vasárnap délután egy magyar iparosasszony egy zászlót adott át nekem, amelyet könnyek között és titokban himzett. Arra kért ez az asszony, hogy a hadiárvákról megemlékezve, adjam át ezt a zászlót a Főméltóságú Kormányzó Urnak s tolmácsoljam az itteni magyarságnak azt az érzését, hogy Magyarországon ezentúl már egyetlen árva sem lesz egyedül.“

— **A lelkészsképesítő vizsgák** főiskolánkban szeptember 16—20. napjain lesznek. Szeptember 16—18-án az abszolváló hittanhallgatók, 18—20-án pedig a s. lelkészek állanak vizsgára. Az új s. lelkészek exmissziója szeptember 18-án délután 6 órakor lesz a városi templomból.

— **Az Igazgatótanács** gyűlése idejéről többen érdeklődtek főiskolánk igazgatóságánál. A rendkívüli körülmények következtében beállott akadályok miatt a gyűlés megtartására nézve ma sem tudunk pontos felvilágosítást adni. A tervek szerint kb. október közepén lesz az Igazgatótanács gyűlése, amiről az illetékeseknek idejében értesítést küldünk.

— **Gimnáziumunkban** a tanítás egyelőre csak a VII—VIII. osztály tanulói számára szeptember 12-én kezdetét vette. A különböző éveleji vizsgálatok jórésztben megtörténtek. A többi osztály növendékeit az igazgatóság egy újabb körlevélben fogja értesíteni, mihelyt ezt a körülmények alakulása lehetővé teszi.

HIVATALOS RÉSZ.

2024/1940. szám.

Meghívó.

Az abauji református egyházmegye évi rendes közgyűlését 1940. évi október hó 17-én délelőtt 9 órakor fogja megtartani Kassán a vármegyeház nagytermében. E közgyűlésünkre a gyűlés alkotó tagjait és a gyülekezetek képviselőit szeretettel meghívjuk.

A közgyűlés tárgyai lesznek: Gondnoki megnyitó. Esperesi jelentés. Az egyházközségek felterjesztései. A tárgyalandó ügyiratokat október 1-ig kell beküldeni az esperesi hivatalba.

Az egyházmegyei bíróság ugyanezen a napon délután 3 órakor fog ülést tartani a református egyház tanácstermében, Kovács utca 15. sz. alatt a földszinten.

Október 16-án délután 3 órai kezdettel előbb a belmissziói bizottság, majd az egyházmegyei tanügyi bizottság fog ülést tartani ugyancsak a református egyház tanácstermében. A bizottságok tagjait e bizottsági ülésekre ezuton is meghívjuk.

Göncz—Korlát, 1940. szeptember 12.

Az egyházmegye elnöksége.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel
a könyvnyomtatás feltalálásának 500. esztendejében
Sárospatakon.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: **DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN,
DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF**

TARTALOM: *Dr. Enyedy Andor*: Kibocsátó beszéd. — Felvilágosításul. — Október 29—30. és 31. napjain lesznek az ezévi Országos Protestáns napok. — —i —i: Megkezdték a kassai Protestáns Nap előkészítését. — Irodalom. — Hírek. — Hivatalos rész.

Kibocsátó beszéd.

János ev. 20. 21. v.:... Monda azért nekik Jézus: Békesség néktek! A miként engem küldött vala az Atya, én is akképen küldelek titeket“.

*Tiszteletes Atyámfiai!
Kedves Testvéreim!*

Szeretném, ha az Ur Jézus Krisztus, hitünk és életünk örök fejedelme, aki mindig testté akar lenni, ki akar ábrázolódni, érzékelhetővé akar válni az igehirdetésben: az én mostani bizonyágtételnyomán is szinte megjelenne előttetek, hogy Tőle vennétek, sőt Belőle merítenétek a felolvasott igének ez ünnepélyes alkalomra, s reátok, ez ünnepély központjában állókra vonatkozó értelmét.

Ez az ünnepi alkalom: a ti kibocsátásotok a lelkészi szolgálatra. Kibocsátani, elbocsátani azt lehet, aki el akar menni, mert elviszi, hevíti, hajtja a küldetés, a hivatás tudata, vágya, szenvedélye. Mi titeket nem csupán tudományotok megvizsgálása alapján bocsátunk ki, hanem kibocsátunk azért is, mert meg vagyunk győződve arról, hogy mindnyájan a lelketek mélyéig át vagytok hatva küldetésetek tudatától.

Küld titeket először is Jézus Krisztus, akit Isten tett az anyaszentegyház fejévé s aki küld az egyházba tanítókat, pásztorokat, prófétákat, apostolokat Szentek tökéletesítésére, szolgálat munkájára. Ő, az Ur, a felolvasott ige szerint így küld titeket, mint ahogy őt küldötte az Atya. Őt így küldötte az Atya, hogy mondta, megparancsolta neki: Szállj alá a te mennyei dicsőségedből a földre, a világba. Ne azért szállj alá, amiért az emberi képzelet szerint a görög istenek szálltak az Olimpuszról: elvegyülni az emberek élvezetei, kisebb vagy nagyobb arányú harcai közé s ott fitogtatni, érvényesíteni, élvezni istenségük előnyeit. Te azért szállj alá a világba, mondotta a Fiúnak a mennyei Atya, hogy szolgálj formát végy magadra, hogy üresítsd meg magad s táptáld s gazdagítsd azokat, akik lelkük szegénységét érzik és megvallják. Még azt is megmondotta a Fiúnak az Atya:

a világban téged nem ünnepelni, hanem üldözni, háborgatni fognak s végül keresztre feszítenek. A világban sokszor nem lesz hely, ahová fáradt fejedet lehajthatnád s akik a legközelebb állnak majd hozzád, akikkel a legtöbbet fogsz törődni, foglalkozni, azok közül az egyik elárul, a másik megtagad, a többiek elhagynak. De, mondotta a Fiúnak az Atya, lesz a világban ember is, aki követni fog Téged. Lesz sokaság, amely a léleknek olyan mohó éhségével és szomjúságával tódul majd hozzád, hogy csak a csónakba állva tudsz majd szólni hozzájuk. Lesz özvegyasszony, akinek halott fiát fogod visszaadni. Lesz vámszedő, akinek belépsz a házába s a belépésed lesz üdvössége annak a háznak, újjászületése annak a vagyonhajtászatba merült embernek. Lesz új életforma, új emberiség, új kultúra és civilizáció, amely majd Veled kezdődik el, tőled indul ki és belőled táplálkozik. És lesz majd hely dicsőséges jobbomon, ahol kipiheged földi fáradalmaidat, elfelejted szenvedéseidet, megnyered jutalmadat.

Amint a Fiút küldte az Atya, úgy küld Ő titeket. Ti is a megdicsőülés hegyén álltok most, vállatokon az új palásttal, fiatalságotok sugárzó szépségében, édesanyátok, szüleitek öröme, mindnyájunk gyönyörűségére. S ime, Krisztus, a ti Uratok azt parancsolja nektek, hogy ebből a dicsőségből szálljatok alá a hétköznapi szürkeségébe. Menjete el a világba, de nem azért, hogy az új palástban tetszelegjete, az emberek kedvteléseibe elvegyüljete, lelkészi jellegetek előnyeit élvezzete; hanem azért, hogy szolgáljate. Azt is megmondja néktek az Ur, hogy a világ nem fog nektek olcsó sikerekkel, a művészi élet csillagainak, tömegbálványoknak kijáró tapssal fizetni. Talán üldözni, háborgatni, túlkiabálni vagy agyonhallgatni fognak titeket ebben a világban. Talán nem lesz egy nyugópont a családi otthonokon kívül, ahová életetek nagy hajszájában menekülhetnétek. Talán elfolyik majd a szívetek vére senki által észre nem vett és nem méltányolt kereszten, elég az életetek szíve láthatatlan oltáron. De azért ne iéljete, mondja az Ur, mert lesz a világban ember, aki hallgatni fog reátok és követni fog titeket. Lesznek gyerme-

kek, akiknek ösztönös ragaszkodása kárpótolni fog a felnőttek ridegségéért, bántó közönyéért, vagy fölényéért. lesznek ifjak, akiknek ti adjátok vissza a Krisztusba vetett hitet s e hitben az életet, az igaz örömet. Lesznek családok, ahová veletek tér be a béke s lesz általatok megújulása egy-egy gyülekezet, község, a társadalom, a nemzet életének. S lesz majd hely nektek is azokban a mennyei hajlékokban, amelyeket Jézus készít a benne hívők számára s ahol kiderül az értelme, eljön a kárpótlása e világban vívott küzdelmeiteknek, e földön végzett szolgálatoknak.

Azért nemcsak Jézus Krisztus, az Ur küld titeket, ha nem az Ő nevében küldünk titeket mi is, az egyház jelenlegi vénei a ti atyátok. Mi is úgy küldünk titeket, amint minket küldöttek annakidején az atyák. Ők azért küldtek minket, hogy arassuk azt, amit ők vetettek. Vetették ők nekünk a nagy gonddal, költséggel készített egyházi épületeket, az apró részletekig kiépített egyházi adminisztrációt. De e nagy vetés, építés lázában learatták, felélték régi kegyes századok, régi szent magvetések eredményét, gyümölcsét, az egyháztagok élő, személyes hitét. Mi vetettük ezt a hitet; ébresztgettük és élesztgettük s közben elérkeztünk némi külső szervezeti dolgokban jelentkező egyházi világhoz. Azért küldünk és arra intünk titeket, hogy arassátok a mi elkezdett hitéleti és szeretetmunkánk eredményeit. Elégítsétek ki és tápláljátok rendszeresen, intézményesen azt a lelki hiányérzetet, éhséget, szomjúságot, amit mi felismertünk, feltártunk s aminek a kielégítésére elindultunk. S szántsatok új ugarat, s vessetek új vetést abban, hogy a lelkészi állásba való bejutás ne legyen sógorság-komaság függvénye, kiszámított hatásadászatok látszólagos és pillanatnyi sikereinek eredménye s ne legyen az kötve a javadalom feletti álmódózáshoz s a lelkészi állást mélyen sértő és lealacsonyító más eszközök alkalmazásához. Hintsétek a magvait a lelkipásztori állás olyan külső rendezettségének, hogy a lelkészcsaládokban ne jelentsen súlyos váltságot a megszolgált fizetés beszedése vagy befolyása, a gyermektanítatás, a betegség s ne legyen sötét gondja a lelkipástorinak, hogy ha meghal, mi lesz az özvegyével, mi lesz a családjával? Tegyetek erőteljes lépéseket a rendjében, fegyelmeiben is Istent szolgáló, lelkek javát munkáló egyház felé.

Küld titeket az Alma Mater, az anyaiskola, hogy amint titeket ideküldtek, idehoztak édes szüleitek, úgy ti is küldjétek, hozzatok ide tanulni vágyó gyermekeket, élő tőkéket, akikből ez az áldott műhely nyilakat faraghat az Isten országáért, a lelki magyarságért való harcra.

Küld titeket betegágyhoz szegezett Püspökünk, akinek igen-igen fáj, hogy nem lehet köztetek éppen most, amikor ötvenedik éve annak, hogy őt felhozta a kollégiumba édesapja. Fáj neki, hogy nem szólhat hozzátok, amikor beteljesült az, amit ő ilyen alkalmakkor is annyi tűzzel hirdetett: felkerült a magyar zászló, eljutott a magyar honvéd a csiki hegyek ormára. Üzenjétek neki általam, hogy ti a mostani magyar örömben, Erdély egy részének hazatérésében az élő Krisztus-

ról szóló bizonyosság újabb jelét látjátok s valljátok velünk együtt, hogy az igazság azért győz, mert az igazság királya Krisztus; az eszme azért támad fel, mert az eszme ura Krisztus; a nagy-pénteki kereszthordozás azért végződik húsvéti hajnalhasadásban, mert a nagypénteki kereszthordozók élén Krisztus, a vezér jár; s hogy amint Krisztus feltámadásának dicsőségében belépett a riadt tanítványokhoz és azt mondta nekik: Békeség tinétek! ne féljétek, nincs veszve semmi, minden meg van nyerve, mert én élek és ti is élni fogtok; így fogtok ti is szolgálatotok dicsőségében belépni szomorú házak ajtaján s szólni, bűntől megejtett, bánattól megtépett, gondtól letepert emberekhez: Él a Jézus, a mi fejünk s ő tud tagjaiba, híveibe új életet lehelni, mert az újrakezdsnek, az újjászületésnek, az elveszett kincsek visszanyerésének, a halálból kikelő életnek, a csodák, meglepetések, diadalok felé való elindulásnak záloga, biztosítéka... Ő neki engedve, Ő reá támaszkodva, tegyétek le az esküt!

Dr. Enyedy Andor.

Felvilágosításul.

A református egyház elemi iskolai tankönyvei és énekeskönyve ügyét tárgyalta egyik hetilap nemrég megjelent számának a konventi jegyzőkönyvet vizsgáló cikke. Az író elsősorban a konventi jegyzőkönyv nagy terjedelmét kifogásolja, pedig ha a konvent nem tenné közzé a jegyzőkönyv egész anyagát (amí bizonyára jelentős költségkíméléssel járna), méltán lehetne kifogásolni, hogy nem nyílik alkalom a nyilvános bírálatra. Például ez a kritikus cikk sem készülhetett volna el. Félreértések kikerülése végett: a nagyterjedelműnek talált jegyzőkönyvet nem az a nyomdávalal készítí, amely az énekeskönyvet és a tankönyveket és amelynek érdekei megvédésében buzgólkodónak találja a cikkíró konventi tankönyvbizottságot.

Mindenki tudja, hogy a tankönyvek és az énekeskönyv ára, sokszor minősége ellen is sok panasz van. A konventi bizottságok e panaszokat mindig megvizsgálják és hozzáértőkkel megvizsgáltatják. Annyi bizonyos, hogy a tankönyvek sem nem rosszabb kiállításuk, sem nem kisebbek, sem nem drágábbak, mint más tankönyvkiadók könyvei, amelyek pedig talán nagyobb körben kötelezők. Az általánosságban elrendelt 10 százalékos ármérséklés nem azért történt, mintha a bizottság az árakat tulságos hasznóhajtónak találhatta volna, hanem azért, mert azokat még a legkisebb haszon mellett is terhesnek találta az általános szegénység miatt. Tovább azonban annál kevésbé lehetett menni, mert mind a nyomdai anyagárak, mind a munkabérek köztudomás szerint emelkednek, azt pedig a nem nyereszkedésre alakult (felerészben Debrecen város, felerészben a tiszántuli egyházkerület tulajdonát tevő) nyomdavállalattól sem lehet kivánni, hogy vállalkozására ráfizessen.

Az énekeskönyv előállítására már volt nyilvános pályázat, nem is egyizben. A debreceni

nyomdán kívül csak egyetlen versenyző volt és a debreceni nyomda volt olcsóbb. Most pedig, amikor már az új énekeskönyv készítése elrendelgetett, bajos volna a csak néhány évig forgalomban maradó mostani énekeskönyvek kiadására új vállalkozót találni. Ez mindenestre megdrágítaná az énekeskönyvet. Ezért hosszabbította meg a konvent — nem ad Graecas calendas, hanem legkésőbbben 1945. végéig — az énekeskönyv nyomtatási és forgalombahozási szerződését. Az új énekeskönyv ennél előbb is elkészülhet, azt már nem ez a bizottság intézi.

A kottanélküli vagy kivonatos énekeskönyveknek forgalombahozatala ellen a bizottság igenis több alkalommal tiltakozott és ezt a tiltakozást az egyetemes konvent is minden alkalommal helyeselte. A zsinat úgy állapította meg az énekeskönyv szövegét, ahogy azt a konvent megbízásából a debreceni nyomda adja. A kivonatos vagy a hangjegyek mellőzése arra vezet, hogy gyülekezeteink énekelni tudása csak a kivonatokra korlátozódjék és zenei tekintetben megbizhatatlanná legyen. A zsinat állapíthat meg kisebb terjedelmű, kevesebb verset tartalmazó énekeskönyvet, az majd olcsóbb lesz, de a bizottság ennek az énekeskönyvnek kiadatására és forgalomban tartására kapott utasítást, más énekeskönyvet tehát el nem ismerhet.

Az énekeskönyvi és tankönyvbizottságoknak egyetlen tagja (elnöke, előadója, jegyzője) nem részesül semmiféle tiszteletdíjban. Csak a gyűlések tartása alkalmával térítik meg költségüket, de ez is a nyomdavállalat, nem pedig az egyház terhére megy.

A debreceni nyomdavállalat volt igazgatója negyvenévi, csakugyan értékes szolgálat után vonult nyugalomba. Az új igazgató pedig tizenhét év óta áll a nyomdavállalat szolgálatában, tizenhárom év óta mint igazgató helyettes.

Október 29—30. és 31. napjain lesznek az ez évi Országos Protestáns Napok.

Az Országos Bethlen Gábor Szövetség, az Országos Protestáns Napok létrehozója és megrendezője, a múlt évi Protestáns Napok nagy sikerén felbuzdulva elhatározta, hogy rendszeressé teszi és évenként megrendezi Budapesten az Országos Protestáns Napokat. Ez esztendőben is október végén, a Reformáció napjához kapcsolódva tartatnak meg az Országos Protestáns Napok ünnepei.

A fő-ünnepek október 29-én, kedden délután 4 órakor kezdődnek. Ugyanaznap este „Mit jelent Vizsoly a magyar kulturában“ címen rádióban előadás hangzik el. Este 8 órakor a Korál Kamara Társaság hangversenyt ad a Zeneművészeti Főiskolán vidéki kollégiumi ének- és zenekarok közreműködésével.

Október 30-án, szerdán délelőtt előadások tartatnak a fasori templomban és ifjúsági konferencia lesz a Pesti Vigadó nagytermében. Ugyanaznap délután evangélikációs előadások tartatnak ismét a fasori templomban és az ifjúsági konferencia folytatódik a Vigadóban. Este fél 8 órakor

protestáns irodalmi és művészeti est lesz a Városi Színházban nagy nevű protestáns írók és művészek fellépésével.

Október 31-én, csütörtökön délelőtt reformációi ünnepi istentisztelet tartatnak Budapest összes templomaiban. Az istentisztelet után protestáns cserkészek koszorút vivő csoportjai indulnak protestáns nagyjaink emlékműveikhez a templomok elől. Este 6 órakor pedig a Pesti Vigadó nagytermében hagyományos fényel rendezi meg a Bethlen Gábor Szövetség Reformációi Emlékünnepélyét. Az emlékünnepély után közvacsora lesz a Gellért-szállóban.

Október 26-tól november 5-ig az Országos Protestáns Napokon résztvevők részére 50 százalékos vasuti kedvezmény áll rendelkezésre. Az ország különböző főbb városaiból nagyobb kedvezményű ünnepi különvonatok is indulnak a fő-ünnepek napjain.

Az Országos Protestáns Napok a protestáns öntudat erősödésének kiváló alkalmi, melyekre az ország minden részéről várja az ünnepeket rendező Szövetség a felseregülő protestáns tömegeket.

Megkezdtek a kassai Protestáns Nap előkészítését.

Szeptember 8-án Kiss Róland, az Országos Protestáns Napok rendezőbizottságának elnöke Jakabffy Domokos és Benkő Béla Bethlen Gábor szövetségi titkárok kíséretében Kassán járt, hogy megbeszélje és előkészítse a november 16-ra tervezett kassai protestáns nap műsorát.

A vendégeket az állomáson a református és evangélikus testvéregyház képviselőiben várták és fogadták. Megérkezésük után az evangélikus iskola tanácstermében a megbeszélést azonnal megkezdtek. A vendégeket itt Gönczy Gábor ref. lelkes üdvözölte. Az üdvözlő szavakat Kiss Róland köszönte meg, aki nyomban rátért a tárgyra, ismertetvén az országos protestáns napok célját. „Az O. P. N. tartásának a célja az“ — mondotta — „hogy megteremtjük és ébrentartsuk a protestáns öntudatot, ápoljuk a protestáns kulturát, a felekezeti béke ügyét, egy táborba tömörítsük az ország protestánsait, hogy folytassuk és újra vállaljuk drága magyar lelkeken keresztül a magyar haza építését. A kassai reformátusok és evangélikusok meghívását erre az építő munkára örömmel és szolgálatra készen fogadjuk.“

Ezután Jakabffy Domokos B. G. szövetségi titkár a kassai protestáns nap műsorának tervezetét ismertette.

Megnyitót dr. Tasnádi Nagy András volt igazságügyi miniszter, a képviselőház elnöke, ünnepi beszédet dr. Makkai Sándor volt erdélyi püspök, debreceni egyetemi tanár, záróbeszédet Thuróczy Zoltán a tiszai evangélikus egyházkerület püspöke tart.

A műsort protestáns művészek és művésznők gazdagítják, köztük dr. Rieger Tibor zongoraszámmal, Kórhé Endre vagy Palló Imre az operaház tagjai énekszámokkal és Szeleczy Zita a nemzeti

színház művésznője szavalattal.

A kassai protestáns nap megrendezésének helyi előkészítését a megjelent bizottság nagy örömmel vállalta. —i —i.

I R O D A L O M

— **Szendrey László:** Ének a szélben. A patkai iskola régi diákjának daloló kedve nem lankadott ma sem. Újabb verskötetel lép elő, mely címét a 68. lap költeményétől vette. A viharban daloló legény énekei ezek, aki vagy segélyért kiált, vagy énekével felel a szélnek. Szavát elnyomja a vihar tombolása. A 43 vers között van néhány, amelyet a szél zúgása nem fog elnyomni. Verseinek tárgya sokféle (családi élet, diákkori emlék, vallásos gondolatok, természetszeretet stb.) Nótaszövegeinek hangja inkább szomorú, mint vidám. Politikai verseiben is szomorúság van. De csüggedést azért nem ismer a küzdelemben. Legszebb versei: Hit. Búcsú. A könyv 2 P-ért megrendelhető **Szendrey László Hejőbába** címen. G.

Kedves Lelkésztestvérünk! Az elmúlt esztendő folyamán kis lapocskákon gyermekistentiszteleti anyagot adtunk ki, amelyet minden gyermekistentisztelet, vagy vasárnapi iskolai tanítás után a gyermek megkapott. Ezeket a lapokat meggyűjthette és egy kis keménytáblás borítékban megőrizhette. Több mint 3000 példányt értünk el a mult esztendőben megrendelésekben, s így tudtuk a lapokat darabonként 1, azaz egy fillérért adni. A kemény karton lapok darabja 10 fillér. Aki a saját templomának a képét kívánja rányomatni a gyűjtő lapra, az a fényképet és még 4 pengőt küldjön meg.

Ez évben is folytatni kívánjuk ezt a nagyon kedves munkát. Ugy láttuk azonban jobbnak, hogy a magyar református gyermekmunka egységesítése szempontjából jobb lesz, ha a Ref. Vasárnapi iskolai szövetség lapjával, *A fecskével* egységben dolgozunk. Azért a lapok szerkesztését és kiadását átadtuk a vasárnapi iskolai szövetségnek, úgy, hogy a régi kedves munkatárs, Beliczay Angéla budapesti hitoktató testvérünk tovább is írja a kis lapokat. A lapok és a Fecske anyaga ezután közös lesz. A lapokat a gyermekek számára, a Fecskét pedig a vezetők számára szerkesztjük. Így tehát egyik nem teszi feleslegessé a másikat, viszont úgy a vezetők, mint a gyermekek igen hasznos segítségként nyernek.

Kívánatos lenne, hogy minél nagyobb példányszámban rendeljék meg lelkésztestvéreink és vasárnapi iskoláink ezeket a lapocskákat, annyival is inkább, mert a csillagos aranymondásoknál, vagy az aranymondás bélyegeknél ezek sokkal hasznosabbak, mert nemcsak aranymondást tartalmaznak, hanem a tanítást magát is. Így a gyermek nemcsak maga épül, hanem még családmiszsiót is végezhet ezekkel a lapokkal.

A kis lapok címe: *A kis Fecske* lesz.

Szíves megrendelését azonnal kérjük: Ecsedy Aladár lelkész címére. Tahitótfalu. Pest vm.

Tahitótfalu—Budapest. 1940. szeptember 15.
Dobos Károly ref. lelkész. Ecsedy Aladár ref. lelkész.

H I R E K

— **Sárospataki főiskolánkban** a theol. akadémián is megkezdődött a tanítás. A gimn. I—VI. osztályában a tanítás megkezdéséről külön értesítést kap minden tanuló. Talán pár nap múlva. De kellő időben.

— **Segédlelkészek ünnepélyes kibocsátása.** Szeptember hó 18-án ünnepi érzések közt és ünnepélyes szertartással bocsátotta ki a tiszáninneri egyházkerület elnöksége *Farkasfalvi Farkas Géza* egyházkerületi főgondnok és a gyöngékedése miatt e tisztében akadályozott *Farkas István* püspök helyett *dr. Enyedy Andor* egyházkerületi főjegyző az I. lelkészkepesítő vizsgálatot letett ifjakat, összesen tizenhármat, a lelkészi szolgálatra. A Lorántfy-utcai városi templomban az örvendező gyülekezetben jelen voltak nagy számmal az ifjú segédlelkészek szülei és kedves szerettei, valamint a főiskola tanárai valamennyi tagozatról és a tanuló ifjúságból azok, akik az iskolai munkát már megkezdették. Az ünnepi istentiszteleten dr. Szabó Zoltán főiskolai lelkész mondott imádságot és olvasott Szentírást, az Igét pedig egyik exmittálandó segédlelkész, Bertalan Imre, az új főiskolai szenior hirdette. Miután dr. Zsiros József theol. igazgató bemutatta a segédlelkészi vizsgálatot tett ifjakat, dr. Enyedy Andor tartotta meg exmittáló beszédét (I. lapunk első helyén) és Farkasfalvi Farkas Géza főgondnokkal együtt, mint az egyházkerület elnöksége, az ünnepélyes eskü után, kibocsátotta az ifjakat a szent szolgálatra. Az ifjú segédlelkészek nyugodjék meg Isten segítő kegyelme!!

— **Lelkészkepesítő vizsgálatok Sárospatakon.** Szeptember hó 16—20-án lelkészkepesítő vizsgálatok voltak Sárospatakon. Az elnöki tisztet *Farkasfalvi Farkas Géza* egyházkerületi főgondnok és a gyöngékedése miatt távollevő *Farkas István* püspök helyett *dr. Enyedy Andor* egyházkerületi főjegyző töltötte be. Az I. lelkészkepesítő vizsgálatra 13 jelölt állt, akik feltűnő szép eredménnyel vizsgáztak. Közülök általános jeles osztályzatot nyert 6: Bazsó Béla, Bertalan Imre, Csorba Géza, Csőri István, Istók Miklós és Szabó Imre; általános jó eredménnyel 5: Balogh Dániel, Fazekas Gábor, Molnár Sámuel, Papp Zoltán és Torró Miklós; általános elégséges eredménnyel; Katocs Géza és László Béla. A vizsgáló bizottság elnöksége megelégedését és örömét fejezte ki a vizsgálat eredménye felett és szeretettel buzdította a vizsgázókat tanulmányaik további szorgalmas folytatására és a II. vizsgálaton, D. V., még szebb eredmény felmutatására, *A II. lelkészkepesítő vizsgálatra* 21 segédlelkész jelentkezett és 17 állt elő a vizsgálatra. Akik elmaradásukat nem igazolták, az igazolás megtételére felhivatnak. A vizsgálati eredmény ezen a vizsgálaton is szép volt, azonban egy vizsgázót, három tantárgyból nyervén elégtelen osztályzatot, a teljes vizsgálat megismétlésére volt kénytelen utasítani a bizottság. Jeles eredménnyel vizsgázott: Ablonczy László, Czegle Imre, Kóris Lajos, Szalay György, Tömösközy László, Urbán Károly és Vályi József, jó eredménnyel vizsgázott: Ba-

jusz Gyula, Dévay József, Dusicza Ferenc, Gönczy Miklós, Kiss Barnabás és Ráduly Sándor; elégséges eredménnyel vizsgázott: Kovács Bertalan, Péter József és Szakai István. A vizsgázókhöz az egyházkerületi elnökség intézett szeretetteljes szavakat. Meleg ünnepségekben részesítette a bizottság a vizsga egész folyamát felelősségteljes gondnal vezető, a főiskola nagy érdekeit folyton égő szeretettel intéző egyházkerületi főgondnokot, *Farkasfalvy Farkas Gézát*, valamint a távollevő püspököt helyettesítő *dr. Enyedy Andor* egyházkerületi főjegyzőt. A gyöngéledő püspöknek őszinte szívből küldötte jókívánságait mielőbbi felgyógyulása iránt s szeretet- és tiszteletteljes ragaszkodása kifejezését, mélyen sajnálva, hogy nemzeti történetünk e felemelő napjaiban nem lehetett az ősi Alma Mater kebelén.

— **A sárospataki tanítóképző intézet ünnepe a kolozsvári bevonuláskor.** A sárospataki tanítóképző intézet tanári testülete és ifjúsága műsoros hazafias ünnepélyt rendezett vasárnap délelőtt, a Kormányzó Ur kolozsvári bevonulása alkalmából. A történelmi nevezetességű nap jelentőségét *Csuka Andor* tanár méltatta megkapó beszédben.

— **Kormányzói elismerés.** A Kormányzó Ur Őfőméltósága a vallás- és közoktatásügyi miniszter előterjesztésére megengedte, hogy *Kovács Dezső* nyug. ref. tanítóképzőintézeti igazgatónak három és fél évtizeden át teljesített szolgálata alatt a közoktatás terén szerzett érdemeiért elismerését tudtul adják. A legfelsőbb helyről jött elismerés egyházkerületszerte nagy örömet keltett. Sárospataki főiskolánk nevében *dr. Zsiros József* akad.- és közigazgató üdvözölte az érdemes tanügyi férfit kitüntetésé alkalmából. Ad multos annos!

— **Makkoshotyán** szeptember 15-én folyt le a lelkipásztorválasztás Főző László és Dr. Kérészy Sándor vezetése alatt. Annak idején 13 pályázat érkezett be. A jelölt bizottság hat pályázót jelölt. A hat jelölt pályázó közül szavazatot kapott három. *Sáfár József* 36 szavazatot kapott. Ketten kaptak még 18, illetőleg 2 szavazatot. Így az új makkoshotyai lelkipásztor *Sáfár József*, most cigándi segédlelkész. Isten tegye áldotta sáfárkodását.

— **Missziói előadók értekezlete.** A missziói előadók ez évi értekezlete október 15—16. napjain lesz Budapesten a Ráday-könyvtár termében. Az értekezleten, október 15-én a következő előadások lesznek: Missziói munka a földművelő nép között: *Dr. Benedek Sándor*. Missziói munka a magyar középosztályban: *Muraközy Gyula*. Missziói munka munkások, iparosok és kereskedők között: — 15-én délután előadást tart *dr. Ravasz László* püspök Missziói munkánk revíziója címmel. Az előadásokra és megbeszélésekre minden érdeklődőt szívesen látunk. Szeptember végéig jelentkezők számára kedvezményes vasuti jegyről is gondoskodunk. 16-án az előadók zárt körben a maguk dolgait beszélnek meg. Az értekezletet rendezzi *dr. Enyedy Andor* konventi missziói előadó, Miskolc Palóczy-utca 35.

— **Százéves a semjéni templom.** Ez évfordulót a semjéni gyülekezet azzal ünnepelte

meg, hogy templomát kívül és belül renováltatta. Kivülről új vakolatot és fedést kapott, belülről pedig vallásunkat jellemző egyszerű, de nagyon izlősses festéssel díszítették templomukat. Templomavatási ünnepet és a százéves évfordulót augusztus 18-án tartotta a gyülekezet, csendben imádkozva, azoknak a napoknak félelmei és szorongásai között. Ugyancsak akkor ünnepelte a gyülekezet hűséges lelkipásztorának, *Verebélyi Dezső* ref. lelkésznek huszonöt éves szolgálati jubileumát, amely alkalommal *Dudás István* kántortanító méltatta megleghangú beszédben a lelkipásztor eredményes munkáját. A gyülekezet hálája és tisztelete jeléül szép Bibliával ajándékozta meg lelkipásztorát — A templom renoválás költségei 8000 pengőt meghaladták, amelyet a hívek áldozatkészsége, a lelkipásztor bűzgő munkássága és szorgalma gyűjtött össze. Ez a összeg nagyobb jelentőségű, ha figyelembe vesszük, hogy az elmúlt éven a paróchiát renováltatta a gyülekezet; közel 3000 pengő értékben. Mindezek azt mutatják, hogy az anyagiak és lelkiek terén teljes megértés uralkodik és a Lélek lakik a gyülekezetben. — A templomavatáson és százéves évfordulón *Fiedler István* lácai lelkész hirdette az Igét I. Krónikák 29. 16—18. alapján.

— **Alsóborsodi hírek:** *Derencsényi István* szirmai és *Mauritz Gyula* bükkaranyosi lelkipásztor az E. T. II. t. c. 27. §. betartásával állásukat szeptember 1-i hatállyal elcserélték. A beiktatást *Szirmán Szabó Dániel* hejőcsabai, Bükkaranyoson *Enyedy Andor dr.* miskolci lelkipásztorok végezték. — A hejőcsabai ref. egyházközség a nyár folyamán új iskolát épített, aminek felavatása szeptember 8-án történt meg. A gyülekezeti istentiszteletet és az új iskola felavatását *Pósa Péter* alsóborsodi esperes végezte. Az iskola úgy építés mint berendezés tekintetében követésre méltó példát mutat az iskolaépítő egyházközségeknek. *Szabó Dániel* lelkipásztor, *Barabási Kun József dr.* egyházközségi főgondnok és *Tokaji Nagy Kálmán* ig. tanító összefogó munkájának áldott eredménye ez a sok áldozattal megépített iskola. — A *Fazekas János* vallásoktató lelkész halálával megüresedett vallásoktatói lelkészi állásra *Püspök urunk Tóth Lajos* miskolci segédlelkész nevezte ki helyettes minőségben, aki vallástanári képesítését e hónap folyamán szerzi meg.

— **A sárospataki ref. gimnáziumban** szeptember 1-től kezdődőleg a következő segélydíjas tanerők állanak munkába: *Harangi László, dr. Maller Sándor* és *Ruszkai András*. Az énekórák egy részét kisegítésképpen *Kolláth József* segédlelkész, okleveles tanító fogja ellátni.

— **Ujabb ajándék a pataki könyvtárnak.** *Dr. Finkey Ferenc* ny. koronaügyész b. e. *Radácsy György* könyvtárának egy részét a család nevében főiskolánknak adományozta. Hálás köszönettel vesszük.

— **A könyvtári látogató könyv jubileuma.** A sárospataki főiskola könyvtára országos hírességű. Nagyon régóta s nagyon sokan látogatják. Sokan be is írják nevüket a látogató könyvbe. E látogató könyvnek ez év végén lesz 100 éves ju-

bileuma. 1841-ben nyitották meg. De előbből is vannak feljegyzéseink, pl. 1798-ban Battyhányi érsek, 1805-ben József nádor, 1807-ben Reiner főherceg 1817-ben Ferdinánd főherceg látogatta meg a könyvtárat, de hogy bejegyezték-e a nevüket s hova jegyezték be, nem tudjuk. 1815—27 között már van bejegyzés (1136; 366 l.). Az 1824—40-ig való látogatásokról nem találunk bejegyzést. Ugyhog 1841-től kell számítanunk a látogató könyv rendszeres vezetését.** A sokféle jubileum közt had emlékezzünk meg erről is.

HIVATALOS RÉSZ.

XXXVII. sz. Körlevél.

Valamennyi lelkipásztor-testvérem figyelmébe.

I.

Felhívom lelkipásztor-testvéreim figyelmét a 392/1940 sz. konventi harározattal kapcsolatban a szeptember hó utolsó vasárnapján, azaz szeptember 29-én tartandó bibliai vasárnapra.

Ezévi bibliai vasárnapot minden lelkipásztor-testvérem szentelje a Károlyi bibliáról való megemlékezésnek.

Az egyetemes konvent minden lelkészi hivatal számára e hó folyamán megküldi azt a csekklapot, amelyen a bibliai vasárnap perselypénzét postára kell tenni.

II.

Az egyetemes konvent felhívására értesitem esperes és lelkipásztor-testvéreimet, hogy a magyarországi református és evangélikus egyházak közigazgatási bírósága szervezetéről és eljárásáról szóló szabályrendelet 1940. évi szeptember hó 1-i hatállyal életbe lépett. A szabályrendelet szövegét az 1940. évi konventi jegyzőkönyv 15. sz. melléklete foglalja magába.

Atyafiui szeretettel:

Miskolc, 1940 szeptember 17. *Dr. Enyedy Andor*
püspök h.

XXXVIII. sz. Körlevél.

Felhívom iskolaszéki elnök-testvéreimet, hogy a közeli napokban valamennyi népiskolában Erdély egy része visszatérése alkalmából hálaadó ünnepélyt tartsanak. Atyafiui szeretettel:

Miskolc, 1940. szeptember 13. *Dr. Enyedy Andor*
püspök h.

Meghívó.

A felsőborsodi egyházmege évi rendes közgyűlését október hó 15-én Miskolcon d. e. fél 9 órai kezdettel fogja megtartani a gyülekezeti teremben, melyre a közgyűlés alkotó tagjait ezennel meghívjuk.

Tárgyai lesznek a szokásos évi jelentések és az egyházközségektől beérkező ügyek elintézése.

Ugyan-e napon tanácsgyűlést is tartunk, d. u. 3 órai kezdettel. A tárgyalásra szánt ügdarabok legkésőbb október hó 1-ig küldendők be az esperesi hivatalba.

Sajóvelezd—Borsod, 1940. szeptember 17.

Bónis Aladár
e. m. gondnok.

Tóth János
esperes.

** Valószínűleg azóta, amióta új, mostani helyén van a könyvtár (1834). A látogatókat I. Anekdotakincs I. 148 l.

Meghívó.

A Sátoraljaújhegyi ref. egyház szeptember hó 29-én egynapos körzeti ifjúsági konferenciát rendez, melyre az Alsó- és Felsőzempléni egyházmege lelkészeit és belmissziói munkák vezetőit, valamint a gyülekezetek ifjúságát szeretettel meghívja a *Rendezőség*. A konferencia tagvátással, kedvező időjárás esetén táborozással lesz összekötve és mindenki számára ingyenes.

Meghívó.

Az alsóborsodi református egyházmege f. évi rendes közgyűlését Miskolcon a református egyházközség Palóczy-utcai gyülekezeti termében fogja megtartani 1940. évi október hó 22-én d. e. 9 órai kezdettel. Erre a közgyűlés alkotó tagjait és az egyházközségek képviselőit ezennel tisztelettel meghívjuk. Az egyházközségek képviselői megbízó-levelüket vagy előre küldjék meg az esperesi hivatalhoz, vagy hozzák magukkal a közgyűlésre.

A közgyűlés főbb tárgyai: Esperesi, tanügyi, miszsiói jelentések tárgyalása s az egyházközségek részéről október 5-ig beküldendő felterjesztések.

Az egyházmege bírósága a közgyűlés napjának délutáni 3 órájaker ülést tart ugyancsak a gyülekezeti teremben.

Előző napon, október 21-én d. u. 3 órakor az egyházmegei tanügyi bizottság, 4 órakor a belmissziói bizottság tart ülést a Palóczy-utcai gyülekezeti teremben. Fenti bizottságok tagjait ezekre az ülésekre ezennel meghívjuk, de e bizottságok elnöksége külön meghívót is fog küldeni a bizottsági tagok részére.

Miskolc—Budapest, 1940. szeptember 18.

Egyházmegei elnökség.

Alsózempléniak figyelmébe! Az Egyetemes Konvent által kiadott új vallástanítási tanterv alapján elkészített, felülvizsgált és jóváhagyott vallástanítási tanmenetet az érdekeltek visszakapták. Felhívom azért azokat, akik nem ref. iskolákban tanító tankötelesséink vallásoktatásával foglalkoznak, hogy a tanmenethez szorosán igazodjanak. Gondoskodás fog történni arról, hogy az egyházmege a felügyeletet és ellenőrzést az iskolai év közben is megfelelő módon gyakorolhatja, hogy ezeken a veszélyeztetett pontokon elmélyíttessék az ifjú nemzedék hite és megszilárditassék református öutudata. Azok, akiket új tanmenet bemutatására hívtam fel, az ebbeli felhívásnak legkésőbb folyó évi szeptember 29-ig mulhatlanul tegyenek eleget. Ez a munka mindnyájunkat áldozatos hűségre és állandó éberségre kötelez.

Cigánd, 1940. szeptember 16. *Janka Károly*
esperes

Felsőkelecsény (Borsod) református egyháza pályázatot hirdet, lemondás folytán megüresedett kántortanítói állásra 21 napi határidővel.

Csak szabályszerűen megválasztott, már működő tanítók pályázhatnak. Fizetés törvényeszerű. Kötelességek díjével szerint.

A szürnyegi ref. leányegyházközség előkönyörgő kántortanítói állására a pályázati kérvények f. évi szeptember 28-ra jelzett beadási határideje f. év október 6-ig meghosszabbítatik.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel
a könyvnyomtatás feltalálásának 500. esztendejében
Sárospatakon.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: **DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN,
DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF**

TARTALOM: *Darányi Lajos*: Mózes és a próféták utján. — *Dr. gróf Bethlen Pál*: Közgyűlési megnyitó. — *Dr. Enyedy Andor*: Bűsúzóra. — *Dr. Nagy Barna*: Hitvallás a Szentírásban. (Folyt. és vége köv.) — *Kiss Ferenc*: Elindultak. — Kérelem. — Csendes, meghitt beszélgetés. — Hírek. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek.

IGEHIRDETÉS.

Mózes és a próféták utján.

(A theológiai ifjúság évnnyitó csendes napjai kezdetén elhangzott bibliamagyarázat.)

Lekció: Lukács 16: 19—31.
Textus: Lukács 16: 29.

Keresztyén Testvéreim!

Ha ránézünk a 350 esztendő vizsolyi Biblia címlapjára, akkor feltűnik az, amit nem látunk és amit látunk rajta.

Nem látjuk rajta a fordítónak, Károlyi Gáspárnak a nevét.

Aztán látunk rajta egy bibliai idézetet. A Lukács 16: 29.-t idézi. „Van Mózesök és prófétáik, hallgassák azokat.”

Mi is ezt az Igét emeljük most ki nemcsak az Írásból, hanem a felolvasott példázatból is.

Az egész példázatot úgy kell tekintenünk, mint egy ajtónyílást, amit meghagyott Isten azért, hogy egy kissé beláthassunk a láthatatlanba, a titokba.

Meglátjuk ezen a példázaton, mint ajtónyíláson át azt, hogy van mennyország és van pokol. Theológus szemünk azonnal észreveszi hitvallásunk igazolását is, hogy nincs harmadik hely, nincs tisztító tűz.

Megtanuljuk ebből a példázatból azt is, hogy a földi élettel kapcsolatos az, hogy a halál után hová kerül az ember. Ezt a földi életet arra rendelte Isten, hogy készüljünk az üdvösségre. Az üdvösségre való készüllet az Ige hallgatása.

A példázat központjában egy kárhozat felé haladó, végül pedig egy elkárhozott egyháztag áll.

A világ egyik legszánalomra méltóbb alakja ez az elkárhozott. Akkor akarja magát menteni, amikor már nem lehet. Amikor már szóba se áll vele Isten, amikor már csak Ábrahámmal beszélhet. Mert a kárhozat az az állapot, amikor nem látható, nem érezhető Isten. Amikor nagy távol-ságban csak a körvonala, a valóságát bizonyító

körvonala látszik a mennyországnak. Ugy látszik minden, mint ki nem használt lehetőség, elszalasztott alkalom. Minden önvédelemre, kegyelmi kérényre hangzik a megmásíthatatlan válasz: késő. Lehetett volna, öntudatra ébredésed pillanatától kezdve szived utolsó dobbanásáig arra várt Isten, hogy kinyujtsd a kezedet. Nem Lázárt, hanem az egyszülött Fiát, Krisztust bocsájtotta volna rendelkezésedre, megmentésedre, de nem kellett. Most már visszavonhatatlanul késő. Nem is lehet ezt mással kifejezni, mint ezzel: lángokban való gyöt-rődés.

Megerzi a gazdag a kárhozat örökkétartóságát. Kénytelen bele nyugodni. De rá gondol az őt testvérére. Azok is úgy élnek, mint ő. Azok is a kárhozat felé haladnak, azok is oda, a gyötrellem helyére kerülnek. És ekkor menteni akarja a még menthetőket: a testvéri lelkeket.

Amikor az elkárhozott egyháztag menteni akarja a testvérek lelkét, akkor egyúttal vádat is emel a földi egyház ellen. Elégtelennek tartja azt, amit Isten adott. Arra kéri Ábrahámot, hogy Lázárt engedje el az őt testvéréhez. Hadd támadjon fel Lázár. Menjen el ne csak a palota kapujáig, hanem menjen be a parkba, menjen be a termekbe és tegyen bizonyosságot. Szólítsa fel őket megtérésre. Legyen szakadékot jelző vészkiáltás. Legyen tűzvész jelző vaklárma. Minden rendelkezésre álló eszközzel tegyen valamit, hogy azok is el ne kárhozzanak, hanem megtérjenek és éljenek. Tudja, hogy az ember hitetlen, azért akar egy feltámadt halott bizonyágtevőt. Az elkárhozott egyháztag más papot, más igehirdetőt kér, mint akire az ő lelke is rá volt bízva. Az nem elég. Jaj, az kétségbeejtően kevés.

Ábrahám ezt a kérést is elutasítja. Ezen se lehet változtatni. Istennek örök időkre az marad az akarata, hogy hallgassanak az emberek Mózesre és a prófétákra. Egy valaki adatott csak, aki meghalt, feltámadt és visszajött: Krisztus. Rajta kívül csak Mózes és a próféták vannak.

Amikor Ábrahám azt mondta, hogy van Mózesök és vannak prófétáik, akkor gondolt az Őtestamentumra, mint könyvre. Isten megrögzítette az

ő Igéjét. Hozzáférhetővé tette a kijelentést. De amikor így folytatja, hogy azokat *hallgassák*, akkor ezzel azt mondja, hogy Mózes és a próféták alatt minden idők igehirdetőit érti. Isten a lelkek üdvösségét lelkipásztori igehirdetésekre, emberi bizonyoságtételekre bízta.

Testvéreim! Már Mózesek és próféták, vagy most készülő Mózesek és próféták! Ha a magyar földön, a magyar református egyházakban valaki üdvösségre vágyakozik, ha kérdéssel fordul az Iráshoz, hogy mit tegyen, akkor onnan ma is ez az Ige hangzik, mintha a vizsolyi Biblia 350 eszterdős megfakult címlapja verné vissza: van Mózesetek és vannak prófétáitok, hallgassátok azokat!

De vajjon van-e Mózesük és vannak-e prófétáik? Vajjon arra készültök-e ti is, hogy azok legyenetek?

Az a kérdés, hogy mit értünk Mózes és a próféták munkája alatt.

Beletartozik ebbe amrnkába az is, hogy védeni, segíteni, vezetni kell a népet. Mózes volt a honszerző, diplomata. Még gyilkolt is a népéért. A próféták is küzdöttek minden irányban.

Nekünk nem is kell mondani, hogy ilyen értelemben is legyünk Mózesek és próféták. Hiszen a legtöbben a legárvább, a legelhagyottabb néposztályból kerültünk ki. Legtöbbünk szülei és testvérei most is őszi ködben a magyar mezőkön járnak. Nálunk is majd telefon csendül, írógép kattan, toll serceg és írjuk a kérvényt, a fellebbezést. Kopogtatunk és zörgetünk. A senkiknek, a Földnélküli Jánosoknak mi leszünk a védőjük, a mentővaruk.

De akármennyire szép és hasznos ez, de ha csak ennyiben és ilyenben akarnánk lenni Mózesek és próféták, akkor Ábrahám hiába mutat reánk. Akkor az elkárhozott egyháztag nem lehet nyugodtan a még élő testvérei lelki üdvössége felől.

A példázatban Ábrahám a Mózeseknek és prófétáknak azt az igazi, teljesen reájok bízott, mások által el sem végezhető munkát mutatja meg, hogy az üdvösség utáni vágyat ébresszék fel a lelkekben. Hiába végzünk akármilyen áldott szociális és kulturtörténeti munkát, ha az üdvösségről, a mennyről és a kárhozatról nem szólottunk, akkor éppen azt nem csináltuk meg, amit reánk bízott Isten. Hasznos dilettánsok, de kárhozatra méltó Mózesek és próféták leszünk. A földön megdicsérnek, de a mennyben szóba se állnak velünk.

Nékünk az üdvösségről kell szólanunk, mert azokban a gyülekezetekben, ahová minket várnak, nem az elkárhozott gazdagnak vannak testvérei, hanem az Üdvözítő Krisztusnak. Ő akarja, hogy ezen a magyar földön a négy szelek felől induljon el a lelki ébredés. Érezze meg mindenki, hogy úgy, ahogy él, a kárhozatra méltó. Érezze meg, hogy a kárhozat felé halad. Nincs más megoldás: meg kell térni. Vágyakozni kell az üdvösség után.

Éppen azért, mert Isten ezt a munkát bízta reánk, mi se érezzünk most mást, csak azt, hogy lelkünk van. Az a lélek a kárhozat felé halad, kárhozatra méltó. Krisztus pedig üdvözíteni akar minket. Minden gondolatunk, minden érzésünk csak sinpár legyen ma, amin jön Isten üdvözítő aka-

rata, hogy ennek nyomán feltámadjon a mi szívünkben az az üdvösség utáni vágy, amit aztán minden reánk bízott lélekben felébreszteni igyekszünk.

A példázat bízta. Ha még Lázár is üdvözülhetett, akkor nekem is van reményem. Ha a félelyekkel megrakott Lázár, akinek csak egy kőbor eb volt a betegápolója, ha Lázár, a kapu elé vetett éhező beteg is üdvözülhetett, akkor mennyivel inkább üdvözülhetek én, akinek otthonom, erőm, hetekig kenyeret jelentő tőkém van és gondozó, virrasztó, és önfeláldozó szeretteim vannak. Ha az írástudatlan Lázár üdvözülhetett, ha ő alkalmas eszköz volt a kegyelem számára, akkor mennyivel inkább az lehetek én, a teológus, aki megcsillani látom az Írás eredeti nyelvének kulcsát, Bibliám van, legátus és igehirdető lehetnék és kimondhatatlan szeretet fűz az én Uramhoz, Istenemhez. Amennyivel szerencsésebb vagyok, mint a Lázár, annyival több lehetőségem van arra, hogy kinyujtsam kezemet a kegyelem felé.

Ezzel a bizakodással nézzünk a gyülekezetek felé is. Sok a bűn és a nyomoruság, de ez a kegyelem, amely még Lázárt is felemelte, a mi református Sionunk tagjait is magához öleli. Hisz gyülekezetek vannak, melyek roskadoznak a teher alatt, de azért az egyházat nem hagyják, az iskolát és a templomot építik és javítják. A százados zsoltár és dicséret erőforrás és táplálék számukra. Lehet, hogy nem hallják meg mindnyájan, ha megkondul a harang, de ha egyszer *nem kondulna meg*, akkor abba nem tudnának belenyugodni.

Lázárt megragadta a kegyelem, Lázárt üdvözítette az üdvözítő kegyelme.

Ezt a kegyelmet ragadjuk meg, ezt hirdetjük és ezért már nem csak az üdvösség utáni vágyat érezzük, hanem már az üdvbizonyosság is ott van a hitünk jobbkezeiben.

Ha a multa nézünk, nem ítélünk. Nem felelünk arra a kérdésre, hogy voltak-e mindig a magyar református egyházakban az igazi feladatokat teljesítő Mózesek és próféták. De ha a jövőre gondolunk, akkor könyörgünk és magunkat ajánljuk fel: mi elsősorban és igazán, igazán ezek akarunk lenni.

Halljuk meg azért ebben az órában, hogy üdvösség után vágyakoznak a magyar református egyház tagjai. Készüljünk a kegyelem megragadása által erre, hogy bennünk is az utat mutató Mózesek és próféták érkezhessenek meg. Ámen.

Közgyűlési megnyitó.

Gróf Bethlen Pálnak, az alsózempléni református egyházmege gondnokának az alsózempléni református egyházmege rendes évi közgyűlésén Sárospatakon 1940. évi szeptember hó 26. napján tartott gondnoki megnyitóbeszéde.

Főtiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés!

Első szavunk a hála szava, a háláé az Isteni Gondviselés iránt, amely megengedte nekünk, hogy Erdély északi részének az országhoz visszacsatolása által nemzeti egységünkhöz visszavezető uton

egy újabb hatalmas lépést tehetünk.

Csak nemrég öleltük magunkhoz visszatérő felvidéki testvéreinket és már is megengedte a jó Isten kegyelme Erdély ősi földje egy részének vérontás nélkül való szerencsés visszatérését.

A történelmi esemény nekünk magyar reformátusoknak sokat, nagyon sokat jelent. Jelenti református egyházunknak mintegy 560 ezer lélekkel való meggazdagodását.

Hálatelt szívvel szállanak a mi gondolataink az első magyar ember felé, akinek immár husz esztendő s bölcs országlása elvezette nemzetünket a Kárpátok koszorújáig.

Hálatelt szívvel szállanak gondolataink az ő volt és jelenlegi tanácsadóihoz, akik trianoni megcsonkításunk óta sohasem szüntek meg a nagy történelmi fordulatot szolgálni, előkészíteni, útját egyengetni.

Hálatelt szívvel szállanak a mi gondolataink azokhoz a férfiakhoz, akik odaát a Királyhágón tul 22 évig kitartottak és utat mutattak az ő ör-helyeiken.

Hálatelt szívvel gondolunk hatalmas barátainkra, szövetségeseinkre. De hálatelt szívvel kell gondolnunk ebben az ünnepélyes órában a mi büszkeségünkre, a magyar honvédségre, a honvédekre, akik elsőnek tüzték fel a Kárpátok gerincére a magyar zászlót, és akik új őrhelyeikről ott őrködnek a legkisebb fatornyos falunak az álma felett, és azok felett a sok kicsi magyar bölcsők felett, amelyekben ott szunnyad, ott dereng a magyar jövőndő.

De nemcsak területben és lélekszámban gyarapodott az ország; gazdagabbak lettünk lelkieken, történelmi tanulságokban is.

Már a mult esztendőben felvidéki testvéreink visszatérése alkalmából volt alkalmunk Isten dicsőségére megállapítani, hogy a husz éves cseh elnyomatás idején magyar papok és magyar iskolamesterek voltak azok, akik soha meg nem szüntek népünkben a feltámadás hitének tüzeit, reménységét ébren tartani.

Most, Erdély visszatérése alkalmából szeptember 15-én Kolozsvár piacán az arra legilletékesebb férfiunak, Főtiszteletű Vásárhelyi János református püspök úrnak a szájából ugyanaz a bizonyágtétel hangzott el.

A Főtiszteletű Püspök Ur tanusította, hogy: „Nehéz idők próbája között megtartott minket a templom és az iskola.”

Valóban Főtiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés, megisméltődött az, ami a Felvidéken is történt, hogy most is, Erdélyben is magyar papoké, magyar tanítóké az érdem nagy része, hogy megtartattunk.

Ők voltak azok, akik egy 22 esztendeig tartó sötét éjszakában a magyar lélek fáklyáját a kezükben tartották.

Az ő érdemük, hogy 22 évig tartó szenvedés elteltével egy új magyar nemzedék ajkáról — amely nemzedék nem is emlékezhetett Nagymagyarországra, hiszen Trianon után született, — mondom egy új erdélyi magyar nemzedék ajkáról a legfélre-esebb kicsi fatornyos faluban is felcsendülhetett a

magyar himnusz és az ő érdemük, hogy az utolsó oláh járőrök kivonulása után egy szempillantás alatt előkerülhettek a büntetés elől rejtegetett drága magyar nemzeti színek.

Akármilyen nehezen küzdött is a szegénységgel a mi Csonkaországunk népe, az erdélyi magyar papnak és tanítónak nyomorúságával és önfeláldozó harcával a mi szenvedéstünket nem lehet összehasonlítani.

Főtiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés!

A visszatérés örömeiből és tanulságából vonjuk le mi is azt a buzdító példát, hogy fogódzkodjunk mi is hívő szeretettel a mi papjainknak a palástjába, látogassuk és vegyük körül mi is hitbuzgó szeretettel templomunkat, iskolánkat, erősítsük, gyámolítsuk, gyarapítsuk az Egyházat, papjaink, tanítóink tekintélyét, az iskolát, mert ezek az Istentől rendelt intézmények, — amint azt az erdélyi példa is tanúsítja — a mi fennmaradásunkat, a mi megtartásunkat szolgálják.

Fősztiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés!

A hálatelt öröm érzése után szálljon kegyeletes megemlékezésünk egyházmegyénknek elköltözött tiszteletbeli gondnoka, az én szeretve tisztelt és nagyrabecsült gondnoktársam, Kiss Sándor emlékéhez. Azon rövid idő alatt, amely alatt szerencsém volt övele együtt egyházmegyénket szolgálni, megtanultam őt nagyrabecsülni, tisztelni és szeretni.

Elköltözésével egy munkában gazdag földi élet tért pihenőre. Kiss Sándorral egy keménygerincű, szókimondó magyar ember távozott, akinek élete a közügyekért, Isten dicsőségéért való szakadatlan munkában telt el.

Anyaszentegyházunk, Egyházmegyénk bátor szószólóját, példaadó zászlóvivőjét, hű fiát vesztette el benne. Áldott legyen az ő emlékezete!

Főtiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés!

Legutóbbi egyházmegyei közgyűlésünk óta napról-napra fokozódó hevességgel tombol világtörténelmünk legnagyobb küzdelme.

A harc anyagiakban ki sem fejezhető értékeknek a pusztulásával jár.

Istennek legyen hála, hogy eddig megkimélte országunkat a háború borzalmaitól.

Mennél tovább tart a küzdelem, annál inkább egy új világrend van kibontakozóban. Más országok példáján okulva, semmi okunk sincsen arra, hogy nemzetfenntartó hagyományainkat, szokásainkat és értékeinket megtagadjuk, sőt a példák arra intenek, hogy minden értékünkre, minden egyes jó magyar emberre nagy szüksége van az országnak.

Főtiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés!

Legutóbbi egyházmegyei közgyűlésünk óta törvényhozásunk hatalmas lépést tett a magyar nép lelki és szellemi művelődése terén, a 8 osztályos népiskoláról szóló törvény megalkotásával.

A törvény bevezető szakasza annyira szépen és annyira világosan fejezi ki a magyar törvényhozás szándékát, hogy lehetetlen azt ne szó szerint idézni:

„A népiskola feladata” — így szól a törvény bevezető része — „hogy a gyermeket vallásos és

erkölcsös állampolgárrá nevelje, a nemzeti művelődés szellemének megfelelő általános és gyakorlati irányú alpműveltséghez juttassa, és ezáltal az életben való helytállásra és további tanulmányokra is képessé tegye. Ezért minden gyermek gonviselőjének (atyjának, gyámjának, gazdájának) gondoskodnia kell arról, hogy a gondviselése alatt álló gyermek népiskolai oktatásban és nevelésben részesüljön.“

A népiskolának 8 osztálya van.

A népiskola két tagozatra oszlik.

Az alsó tagozat az első, második, harmadik és negyedik, a felső tagozat pedig — falusi és városi népiskolák számára külön-külön tanítástervvel — az ötödik, hatodik, hetedik és nyolcadik osztályokat foglalja magában.

A törvényjavaslat indokolása szerint:

„Nem elég állampolgári jogokat adni, megfelelő műveltség is kell hozzá, hogy a nemzet javára élni tudjanak vele. Nem elég jólétet, munkát, hivatalt követelni és adni; mindenhez értelemre és erkölcsre, ismeretekre és ítélőképességre, kötelességérzetre és hivatástudásra van szükség. Nem elég munkalehetőségeket biztosítanunk és földet adnunk, szakértelem és megfelelő készség nélkül. Tudatosan kell a magyar nép oktatásával és nevelésével, a legszélesebb értelemben vett népnevelés színvonalának emelésével előmozdítanunk, hogy ezen a földön ne legyen műveletlen, vagy fonák műveltségű magyar ember.“

„A népnevelés korszerűbbé tételére és kimélyítésére irányuló komoly törekvés kétségkívül legfontosabb követelménye, de egyben alapja is annak a keresztényen szellemű népi politikának, amelyet ma követünk. Amit ez a politika eddig megteremtett és ezután még alkotni kíván, az mind a magyar nép erkölcsi erején, lelki neveltségén, szellemi pallérozottságán épül.“

Főtiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés!

Ennek a törvénynek a megalkotása mindenképpen csak örvendetes dolog lehet számunkra, mert a magyar nép műveltségének, a műveltség általános színvonalának az emelése terén *olyan előnyöket jelent, amely előnyök búsánan meg fogják fizetni azokat a költségeket*, amelyekbe az elemi iskolának nyolc osztályúvá való kiegészítése évenként át kerülni fog.

Főtiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés!

Legyen szabad megemlékeznem a visszacsatolt és visszatérő egyházakkal való kapcsolataink ápolásának szükségességéről. továbbá arról, hogy Erdély egy részének visszatérése következtében előreláthatólag össze fog ülni rendkívüli ülészakra református egyházunknak legfelsőbb törvényhozó testülete — a zsinat.

Bucsúzóra.

Tiszteletes Atyámfiai! Kedves Testvéreim!

Mielőtt kézhez vennétek a teljes képesítést jelentő lelkészi oklevelet, szeretném néhány szóval vázolni a helyzetet, amelyben lelkészi szolgálatokat folytatni és végezni fogjátok, és szeretném

mégegyszer a lelketekre kötni e helyzetből fakadó hivatásokat.

A mai világban szektás emberek és mások többször hangoztatják, hogyha szükség van is valásra és egyházra, nincsen szükség külön e célra kiképzett és ebből a hivatásból élő lelkipásztorokra, teljesen elegendő, mondják ezek az emberek, ha az igehirdetést és a lelkigondozást olyan laikus végzi, akinek van valamilyen világi foglalkozása, ami még úgynevezett vallásos emberek lelkében is gyökeret vert, hogy a valláshoz, a vallási élethez egyáltalán nem szükséges az egyházi közösség, mert a vallási ügyeit minden lélek elintézheti közvetlenül Istennel és Krisztussal a Szent Lélek személyes ihletése alatt. Van továbbá olyan felfogás, amely szerint vallásra sincs szükség, sőt a vallás káros altatója a cselekvésre teremtett és cselekvésre hivatott embernek.

Amidőn szolgálatotok útjára kimentek, egyházkerületünk elnöksége, a lelkészképesítő bizottság és volt tanáraitok nevében azt kérem tőletek és azt kívánom Nektek: Legyen működésetek, élettetek, egyéniségetek döntő és mindenkit meggyőző bizonyíték amellett, hogy az egyházban igenis szükség van külön e célra képzett, képzettségüket egész életen át folytató és csak az Ige és lelkigondozás szolgálatának élő lelkipásztorokra. Egyházi tevékenységeitek legyen bizonyíték amellett, hogy szükség van egyházra, mert sem az egyéni kegyesség, sem a pártszervezett, sem a faji összetartozás, sem semmiféle más kollektívum nem pótolhatja azt a hitbeli és szeretetbeli közösséget, amelybe az anyaszentegyház tartja és fogja össze a Krisztus megváltottjait. Legyen vallásosságotok, élő és munkás hitetek, Lélek által megszentelt élettetek bizonyosság amellett, hogy szükség van vallásra. Szükség van arra, hogy az embernek földi országa mellett lelki országa, világban folyó élete Istenhez kapcsolódó és Igéből táplálkozó élete is legyen, mert ha ki van zárva, vagy el van zárva ettől a láthatatlan országtól, akkor a lelkében ott marad valami fájó hiányérzet, az a tépő nosztalgia, az a transcendentális kielégítetlenség, ami felsír orosz katonák mélabús énekében, földhözkött emberek százalmas vergődésében.

Hogy pedig döntő bizonyíték lehessetek a felsorolt szükségletek mellett, ahhoz figyelembe kell vennetek, hogy ma minden hivatás, így a lelkészi hivatás is a legmagasabb fokú teljesítményt, a legteljesebb és fejlődésképesebb szakképzettséget, odaadást és beleélést kívánja meg. Mindezekre segítsen titeket az élő Jézusnak Bennetek munkálkegyelme.

Dr. Enyedy Andor.

Hitvallás a Szentírásban.

S milyen elengedhetetlen a hitvallás — a szájjal tett hitvallás! — az üdvösségre, éppen olyan döntő lesz a végítéletben az is, hogy *nemcsak szóval* mondtuk: Uram, Uram!, *hanem cselekedtük is* a mennyei Atya akaratát. (Máté 7, 15—27.) Azonban jól meg kell figyelniünk, hogy Krisztus Máté 7, 23-ban nem egyszerűen az igehirdetésünkben

korholt „puszta intellektuális vagy értelmi hit“-től vonja meg az ő eschatologikus vallástételének ígérését, mert hiszen az előző vers tanúsága szerint ezek a gonosztévők éppen az ő nevében véghezvitt „sok hatalmas dolog“ megcselekvésével dicsekedhetnek! Tehát a végítéletkor nem az lesz a döntő, hogy Krisztus nevében mindenféle hatalmas dolgot cselekedtünk-e, vagy sem, hanem az lesz a döntő, hogy a Krisztus beszéde szerint valóban a mennyei Atya akaratát cselekedtük-e és eszerint teremtük-e a hitbeli engedelmség gyümölcseit? Az Igének voltunk-e nemcsak hallgatói és vallói, hanem cselekvői is? (Jak. 1, 22. sköv. V. ö. Máté 25, 31—46. Ugyanide tartozik Tit. 1, 16.)

Azonban Krisztus ezt az egész embert, tehát a szívet, a száját, a magatartást és a cselekedetet egyaránt magának igénylő hitvallást nem az egyéni üdvösség elnyerésének, hanem az ő országa hirdetésének, az ő anyaszentegyháza felépítésének szolgálatába állítja. A Máté írása szerinti evangéliumnak az a két szakasza, amely a legrészletesebben szól a hitvallásról (a 10. és a 16. rész), világosan mutatja ezt az összefüggést. A 10. részben a tanítványok az Isten országának prédikálására küldetnek ki s ennek szolgálatában kell a hitvallást Krisztus utasítása szerint rettenthetetlenül és minden szenvedést vállalva gyakorolniok. Péter apostol vallástétele pedig egyházalapító jelentőséget nyer: rajta építi fel Krisztus az ő győzhetetlen anyaszentegyházát. Tehát a hitvallás nem öncél, nem a hitvalló saját egyéni üdvösségének elérésére néz, hanem Isten országának dicsőségére és Krisztus egyházának építésére szolgál. Hogy is lehetne ez másként, amikor a hitvallás a dicsőség Uráról és az egyház Fejéről való bizonyosságtétel?

(Folyt. és vége köv.) Dr. Nagy Barna.

ELINDULTAK

a Szeretetszövetség diakonusai, hogy végigjárják mindazok a gyülekezeteket, melyek a szeretetszövetségi tagdíjak beszedését taggyűjtő által kérik. Bekopognak minden református családhoz, hogy kérjék a támogatásukat a Szeretetszövetség intézményei részére. Nagy és nehéz munkát vállalnak azok, akik alkalmas és alkalmatlan időben felkeresik a gyülekezeti tagokat, hogy a mindenki előtt legellenszenvesebb munkát végezzék: kérjenek. Ehhez a munkához, amelynek során sok drága tapasztalatra tesznek szert, de sok visszautasítást, sőt szidalmat is eltűrnek. Krisztus ad erőt, mert az Ő kicsinyei számára kérnek és az Ő országát munkálják.

Tehozzad is eljuttatja Krisztus kérő szavát. Lesz-e válaszod Krisztusnak? Kiss Ferenc

Kérelem.

A Budapest—Szabadság-téri Református Egyház a „Hazatérés Temploma“ néven épült templomának szeptember 16-án történt felszentelése alkalmával presbitériumi díszgyűlése körében a következő határozatot mondotta ki egyebek között:

„A Szabadságtéri Református Egyház a „Ha-

zatérés Templomának elnevezett és Isten kegyelméből megépült hajlékának felszentelése napján, mely egyben Magyarország Kormányzója kolozsvári bevonulásának is napja, szavakban ki nem fejezhető érzéseivel fordul mindazokhoz a testvéregyházközségekhez, amelyek az 1938. év ősze óta, de különösen a legutóbbi napokban északról, északeletről és keletről hazatértek a magyar nemzeti állam és egyben a magyarországi református egyház kebelébe. Lélekben egybeforrva velük a boldog testvéri egyesülés ölelésében és mélyen átérve ebbeli közösségét az eddig is itthon volt s az elszakadt testvéreket hazaváró gyülekezetekkel, kéri a kegyelmes Istent, a mi Urunk Jézus Krisztus atyját, ki ez időkben irgalmasságának, jóvoltának fényes orcáját ismét az ő magyar népe, a magyar református Sion felé fordította, áldja és szentelje meg mostani nagy örvendezésünket úgy, hogy az mindnyájunk életében az Ő dicsőségének szolgálatára való új fogadástétel alkalmává legyen és hitünk hűségesebb megvallására s az Ő engedelmesebb szolgálatára indító új erők fakadjanak belőle mindnyájunk számára. Szívből kérjük az immár újra meggyarapodott haza területén élő valamennyi testvér egyházközséget: fogadják el ezekben átélte örömeinknek és hitünk ez által elnyert megerősödésének közös emlékeztető jelül azt a templomot, amelyet hazánk fővárosának a szívében a mi Istenünk rajtunk nyugvó kegyelméből ezekben az időkben emeltünk és amelyet avégre nevezünk el „Hazatérés Temploma“-nak, hogy benne ne csak a magunk gyülekezetének, hanem az egész magyar reformátusságnak hálaadását is kifejezzük, mint mindenek szeme előtt álló, látható és bizonyoságtévő jelben.“

Csendes, meghitt beszélgetés

címén hangulatos cikket közöl a Magyar Jövő miskolci lap szeptember 25-iki száma a betegségből lábadozó Farkas István püspökről.

„Néhány nappal ezelőtt boldog örömmel jelentettük, hogy Farkas István felsőházi tag, a tiszáninneri ref. egyházkerület püspöke betegségéből felépült és a lábadozás állapotában örvendetesen erősödik és egészsége, ha lassan is, de biztosan visszatér és néhány hét múlva lelkében és testében ismét az a tölgyfaember, lánglelkű főpásztor lesz, aki mindig volt.

Komáromban volt aug. végéfelé, az ORLE, a református lelkészegyesület konferenciáján. Hazafelé hajóval jött, útközben csíphette meg valamely bogár és maláriát kapott. A súlyos és legyöngítő betegséghez járult egy másik emésztő baj, bélfertőzés, vagy paratifusz. Heteken át feküdt lázasan, volt olyan nap is, hogy negyvenegy fokra szaladt fel a hőmérő higánya. Most már hála Istennek lázmentes, de még mindig ellenőrizni kell a hőmérsékletét.

— Az Uristen megpróbált — mondja halk hangon a püspök ur. — De az Uristen tudja, hogy mit tesz velünk és szent akaratába megnyugodva kell elviselnünk az ő szándékait.

— *Csak az fájt kegyetlenül* — mondja a püspök ur, — *hogya az elmúlt nagy napokat, amikor annyi mondani valóm lett volna a katedrőről, az ágyban, betegen kellett eltöltenem.* Nem tehettem egyebet, minthogy a párnák közé tettem az arcomat és tehetetlenül sirtam. Sajnos, nem adatott meg nekem, hogy híveim végtelen magyar örömben én, a pásztor résztvehessek és tovább élesztgessem hitüket és lángoltassam reménységüket.

Néhány pillanatig pihen a beszélgetésben a püspök úr. Aztán kigyullad a szeme és beszélni kezd egy szívig hatoló és megható eseményről:

— Augusztus 25-e volt. Az ORLE egyik napja. Én kerültem a szószékre. Akkor még nem volt bécsi döntés. Prédikáltam, hazafias témát választottam, nem is hazafias témát, de belekapcsolódtam az idő sodrába, htszen már akkor vajudtak a nagy magyar események. Azt mondtam a szószéken: *nem peregnék le a fákról addig az őszi levelek, amíg a csiki hegyek fehér havasi rózsáit nem tűzik a rohamisakjuk mellé a magyar honvédek. Ime, beteljesedett az álom. És hiszem, hogy Arad és Temesvár is visszajön, nem tudják tartani a románok, már csak azért sem, mert a kitörő igazsággal semmiféle erő, hatalom nem bírhat.*

HIREK

— **A sárospataki theol. akadémia** csendes napjai szeptember hó 26, 27 és 28-án voltak. Ezek végzett munkájáról legközelebb írunk.

— **Az alsózempléni egyházmegye** szeptember hó 26-án közgyűlést tartott. Tudósítás a következő számban jön.

— **Tompa emlékünnepély Budapesten.** Szeptember hó 28-án szombaton d. e. 11 órakor leplezik le országos méretű ünneppé az emlékművet, amelyet *Tompa Mihálynak*, a virágregék, népmesék és az allegóriák halhatatlan költőjének állították Budapesten, a Margit-szigeten. Főiskolánkat az ünnepélyen *dr. Gulyás József* gimn. tanár, egyetemi magántanár képviseli.

— **A sárospataki ref. gimnáziumban** az I—VI. osztály részére a tanítás szeptember 30-án kezdődik. Szeptember 26—29-ig kellett jelentkezni az igazgatói hivatalban; ugyanezen napokon voltak az elmaradt magán-, javító-, és különbözeti vizsgák. A tehetségvizsgák szeptember 26-án voltak, s ezekről lapunk jövő heti számában bővebben fogunk beszámolni.

— **Zempléni lelkésznek figyelmébe.** Októberi Bibliaóráinkat 1-én, kedden d. e. 10 órakor tartjuk a sárospataki lelkészlakáson. Mindenkit szeretettel várunk.

— **Felvidéki prédikátor** októberi száma megjelent. Ez a szám október 6-ikára, október 31-re s természetesen a vasárnapokra hoz beszédeket, továbbá egy reformáció ünnepére alkalmas költeményt, Szigethy Ferencről. A prédikációkat a következők írták: Konkoly-Th. István, Gööz Ferenc, Tömösközy László, Barcza József, Varga Lajos, Lengyel József. — Megrendelhető a folyó év utolsó negyedére is, a szerkesztő címén: *Konkoly Th. István* e. m. főszerkesztő, Jánosi, Gömör-m.

— **Értekezlet Debrecenben.** A debreceni kollégium kis tanácstermében *dr. Révész Imre* püspök elnöke alatt az egyetemes konvent egyik bizottsága ülésezett az országos vallásánár-képesítő bizottság szervezése tárgyában. A bizottság termékeny megbeszélést folytatott.

HIVATALOS RÉSZ.

Meghívó.

Az alsóborsodi e. megye rendes-, hitoktató és segédlelkészeit ez év október 21 (huszonegy)-én d. e. 9 órakor Miskolcon a gyülekezeti teremben tartandó lelkesértekezleti gyűlésre meghívom. Indítványok a gyűlés előtt legalább 3 nappal az elnökhöz írásban beadandók.

Testvéri szeretettel:

Alsószolca, 1940. szeptember 24.

Román Ernő
ért. elnök.

Felkérem az iskolaszéki Elnök Urakat, hogy a 170/1938. sz. konventi határozat értelmében a beiratási díjakról szóló kimutatás október 6-ig beküldeni szíveskedjenek, *Molnár Béla tanügyi bizottsági elnök.*

A csarnahói ref. egyház pályázatot hirdet az üresedésben levő kántortanítói állásra. Javadalom: 1. Megfelelő lakás kerttel, gyümölcsösrel és mellékhelyiségekkel 2. 6 hold szántóföld és 1 hold rét. 3. 6 drb. marhalegeltetés joga. 4. A közös erdőből a telek utáni farészkesedés, mely megfelel évi 5—6 szekér fának. Ezen természetbeni járandóságok fele tanítói, fele kántortanítói díjazás. Pályázatok a hirdetmény közzétételétől számított 21 nap alatt *Ref. Lelkészi Hivatal Csarnahó, up. Sátoraljaújhely* küldendő.

Salonna (Borsod) ref. egyháza október 21 határidővel pályázatot hirdet kántortanítói állásra. Helyi javadalom: 42 értékegység. A választás lebonyolításáig helyettesít keres.

— **Az „Orjó” iroda kérelme a lelképásztorokhoz.** Az őszi betakarítások és terményértékesítésekkel kapcsolatban szeretettel kérjük Lelkipásztor Testvéreinket, szíveskedjenek utánanézni, hogy egyházközségükben lévő tagjaink mennyiben tettek eleget fizetési kötelezettségüknek. Különösen kérjük, hogy szíveskedjenek a hátrálékos tagokat a megbízottunk utján figyelmeztetni, hogy feltétlenül rendezzék hátrálékos díjtartozásukat. Kerületi irodánk fenállása óta közel 50.000 P. segélyt küldött ki egyházközségeinkben elhalt tagjaink hozzátartozóinak. Aki hátrálékban van díjfizetményével, nem részesülhet segélyben. Október 31-én minden olyan tagot törölnünk kell, aki 2 hónapnál nagyobb hátrálékban van. Szeretettel kérjük azért Lelkipásztor Testvéreinket, hogy szíveskedjenek megbízottunkat figyelmeztetni, hogy október 31-ig minden hátrálékos díjat küldjenek be irodánkhoz, hogy a nagy fáradsággal már közel 6.000 eddig megszerzett tagunk közül díjtartozás miatt senkit se kelljen tagjaink sorából törölnünk. Lelkipásztor Testvéreink szíveskedjenek megköszönve maradunk atyafiságos tisztelettel: *Pósa Péter* esperes, egyházkerületi felügyelő. *Kiss Ernő* irodavezető.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: **DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN,
DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF**

TARTALOM: *Dr. Zsiros József*: Az Isten-Ige szolgálatában. (Folyt. köv.) — *Dr. Nagy Barna*: Hitvallás a Szentírásban. (Folyt. és vége.) — *Dr. Harsányi István*: Beszámoló a hatodik sárospataki tehetségvizsgáról. — *P. Kálniczky Vilma*: A margitszigeti Tompa-szobor leleplezése. — *Kiss Ferenc*: Október 13 Árvanap. — Csendesnap programm theol. akadémiánkon. — Hírek. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek.

Az Isten-Ige szolgálatában.

Évmegnyitó beszéd. 1940. szept. 29-én tartotta
dr. Zsiros József theol. és közgazgató.

Az emberiség tragédiákkal teletűzdelt élete folyamán kevésszer, talán sohasem élt át olyan sorsdöntő időköt, mint ma. Azt mindenki csodálatos módon érzi és látja, hogy az a gigantikus küzdelem, amely körülöttünk az elmúlt világháborúban győző és legyőzött, ill. kismémmizett nemzetek között tombol, már a hozzákészülődés arányaiban és célkitűzéseiben messze túlhaladta a világpolitikai és világgazdasági hegemoniáért folyó revanche-mérkőzés kereteit. Évszázadok alatt felgyülemlt s a lét rejtett mélységeiből előtörő vitális népi erőök vívják most egymással az élethalálharcot, a „lenni vagy nem lenni” — kockázat kétségbeesett erőfeszítésével ássák a történelem megáradt folyama előtt az új medret, s keresik azt az új életformát, mely az emberiség sorsát évszázadokra meghatározza és magát az embert az alkotó munka boldog művelőjévé teszi.

A történelemnek ettől a meglepetésekhez vezető, élesíví fordulójától visszatekintve, egyre világosabban látszik, hogy a nemrég lezajlott világegés egy tökéletesen kiépült, a maga mivoltában sajátosan jellegzetes világrendnek a betetőzője és zárómozganata volt, melyet ha meghatározni akarnánk, röviden az anyagelvűség rendjének nevezhetnénk. Ennek a rendnek középpontjában az arany állott. Ez a sokak által ma is sóvárogva vágyott és bálványozott anyag lassan hatalmába kerített mindent. Nélkülözhetetlen alapelmévé lett a gazdasági életnek: az iparnak és a kereskedelemnek. Formálta a társadalom, a nemzet a népek gondolkodását. Befolyásolta a szellemi és kulturális megnyilatkozásokat: az irodalmat és művészeteket. De a legvakmerőbb lépést akkor tette, amikor az u. n. racionális-liberális világszemlélet kiépítésével és uralomrajuttatásával megbéklyózva a lelkiismereti szabadságot, egy a lényegével me-

rőben ellentétes területet, a hit és a vallás világát a benne munkáló lelki erőket is megpróbálta a maga szolgálatába állítani. Nem az anyag-őfelségén, hanem az élő Isten hatalmán mulott, hogy ez csak részben sikerült. De még így is a materiális gondolkodás s a belőle táplálkozó világszemlélet az egyének, a társadalom és nemzetek életében ezen a ponton végezte a legszörnyűbb rombolást. Ilyen céltudatos és tervszerű világalurmi törekvések mellett az arany, ez a lényegében érzéketlen és ártalmatlan anyag hű csatlósa: az ember számára bálványá, Mammonná, urrá lett, aki annál magasabba emelte azt maga fölött, mennél több átok, könny és vér tapadt hozzá s mennél több társa adta oda áldozatul szörnyű bacchanáliákban a becsületet, az erőt, az életet az ellenértékül felkínált élvezetekért és kényelemért.

Talán elegendő a tragikus sorsú nagy magyar költőnek: Ady Endrének a „Vér és arany” c. kötetére gondolni, amely hű tükre ennek a világszemléletnek, hogy az arany életbénító hatalmát a maga félelmetes nagyságában lássuk. Arany és vér, anyag és élet így lettek szövetségstársakká. Hogy ennek a szövetségkötésnek milyen gyümölcstermése lett, azt a világháború, melyben a materiális gondolkodás diadalát ülte, a maga meztelességében megmutatta. A szembenálló embertömegek rohamai, a kiomló vérpatakok, az ég felé magasodó hullapiramisok beszélő bizonyosságok arról, hogy az ágyuvá, gránáttá és szuronyá formált anyag hogyan tiporta el az embert. Ezért kellett a világháborúnak a gazdagabb, a több arannyal rendelkező népek győzelmével végződni s ezért kapott az arany-, az anyaguralom, s vele a kényelem, az élvezetek, az elpuhulás világrendje az ember bukásában halálos sebet. Ennek az ember bűnre nevelő, az anyag rabszolgaságában tartó világnak Isten akaratából porba kellett omolani. Félelmetesen zeng felénk a mindent megítélő isteni szó: „Vagyonodat és kincseidet prédára adom . . . a te mindenféle vétkeért.” (Jer. 15:13) „Ahol van a ti kincsetek, ott van a ti szívetek is.” (Mt. 6:21. Luk. 12:54.) „Senkisé-

szolgálhat két urnak . . . Nem szolgálhattok Istennek és Mammonnak.“ (Máté 6:24.)

A világháború óta eltelt két évtized a felocsudásnak és az értékek új elrendezésének az ideje. Az arannyal félrevezetett és erkölcsi méltóságán véresre marcangolt ember a materiális világ romjain hozzáfogott egy a számára megfelelőbbnek vélt új rend kiépítéséhez, amelynek végső kifejlése és biztosítása érdekében a most dúló, apokaliptikus konvulziókkal teli háború megindult. Erről a rendről éppen azért, mert körülötte még minden a forrás állapotában van, biztos ítéletet nem alkothatunk. Élesen kirajzolódó körvonalaiából azonban jellegzetességei megállapíthatók. Alapja a megszervezett, a tervszerűen ellenőrzött, ill. fegyelmezett, tehát racionalizált munka, mely szilárdabb, nemesebb, az ember erkölcsi méltóságához méltóbb értékmérő, mint az anyag, mint pl. az arany vagy a pénz. A munka nem áru, ami adás-vétel, alku és nyereszkeskedés tárgya lehetne, hanem alkotó erő, melyre építeni lehet és kell. Ettől az erőtlől kapja a rend a kezdeményezésekben és kivitelben megmutatózó dinamizmusát, a frisseséget, amely a fizikai, idegbeli és erkölcsi fáradtságot és fásultságot felváltja, az életösztönöket felébreszti, felfokozza s a holt anyag felett diadalra juttatja. S mivel ennek az erőnek a birtokosa az ember, ill. az emberekből álló közösség, ez a közösség és pedig a nemzeti és faji egységek szerint kialakuló közösség fog az új rend középpontjában állni, amelynek eszerint mindenkor és mindenütt szociális karaktere lesz. A közösség életét összefoglalja, működését ellenőrzi a totalitárius állam, amely magábaszivja és hatványozza az összes energiát. Az állam keretében, hatalma és felügyelete alatt érvényesül minden a produktív erők teljes, egyöntetű, organikus fegyelmének megállapítása által, amelyet az erre kirendelt szervek utján végez. A cél: a nép fejlődése, gazdagsága, politikai hatalma és jóléte, azzal együtt az üzem előmozdítása és az állam haszna.

Ez az emberi erőn és közösség munkáján alapuló rend kétségtelenül felette áll a materiális világrendnek. Etikái felfogás és megítélés tekintetében, továbbá szociális szintézisében határozottan magasabb típust képvisel annál. Sebezhető pontokat azonban itt is találunk. Mivel az emberi erőre épít, kimaradnak belőle a betegek és gyengék, akik sokszor önhibájukon kívül, fiziológiai adottságaik miatt kénytelenek a rend, a társadalom keretén kívül élni; az államnak róluk való speciális gondoskodása u. i. a közösséghez való viszonyukon mit sem változtat. Ebben a rendben minden az emberen fordul meg, aki ereje, központi helyzete révén könnyen elbizakodottá és lázadóvá lehet, mert nincsen szívében elég alázat és töredelem annak elismerésére, hogy egyedüli erő a teremtő Isten (Jer. 10:12; 27:5; 32:17; 51:15); Ő a mi életünk erőssége is, (Zs. 18:2; 22:20; 27:1; 28:7), akinek ereje „erőtlenség által végeztetik el.“ (II. Kor. 19:9.) Az alapfogalomszerűen az erők reservoir-ja, az élet megtestestítője az államhatalom, mintha sohasem hangzott volna el a világ felé a Megváltó szava: „Nekem adott minden hatalom mennyen és földön“ (Máté

28:18.). A cél, mint már láttuk a gazdagságon, a jóléten, a hasznon kívül bizonyos felsőbbrendűség elérése, akárcsak a materiális világrendnél, azzal a közösséggel, hogy itt nem egyesekről, hanem a közösségről, a népről, a fajról van szó. A vajdó világnak ebben a káotikus forgatagában tisztán csendül meg Isten Igéje: *Hiába néktek korán felkelnetek, későn fekvődtök, fáradsággal szerzett kenyeret ennetek!*“ (Zsolt. 127:2.) *Valóban nagy nyereség az istenfélelem megalégedéssel, mert semmit sem hoztunk a világra, világos, hogy ki sem vihetünk semmit; de ha van élmünk és ruházatunk, elégedjünk meg vele.*“ (I. Tim 6:6-8) *„Ha valaki első akar lenni, legyen mindenképp között az utolsó és mindenképp szolgálja.“* (Márk. 9:35.)
(Folyt. köv.)

Hitvallás a Szentírásban.

De szent a dicsőség Ura és az egyház Feje nem más, mint a megkínzott és a gyalázat fájára feszített Krisztus, a róla szóló *hitvallással mindig együtt jár a szenvedés*, a rágalom, az üldöztetés, a meghurcoltatás, a kereszthordozás és ha kell: a vértanuság. Mert „nem föllebb való a tanítvány a tanítól, sem a szolga az ő uránál.“ (Máté 10, 24 köv.) A Krisztus melletti vallástétellel járó fájdalom meghasonlások kereszttét csak az hordozhatja el, aki az ő Urát Krisztusát mindennél és mindenkinél jobban szereti. (Máté 10, 34-39) S minél nagyobb a hitvallással együttjáró szenvedésben önmagát megdicsőítő isteni kegyelem, annál zengőbb és diadalmasabb a bizonyágtetés, de annál féktelenebb ennek kísérője: az antikrisztusi hatalmak dühöngése is. Jézus éppen a Péter vallástételét követően szól első ízben a maga szenvedéseiről. Hogy Péter ebből a hitvallásból rögtön sátni tagadásba esett, örök intő példa arra, hogy a hitvallóból azonnal sátán lesz, ha nem az Isten dolgaira, hanem az emberi dolgokra van gondolja. Krisztus maga kapcsolta össze az ő követését, a róla való hitvallást és bizonyágtételt az önmegtagadással, a kereszthordozással és életünknek ő érette való elvesztésével. (Máté 16, 21-27.) Ez sohasem lehet másként, mert ama „hű és igaz bizonyág“ nem más, mint a bűneinkért megöltett Bárány. Ezért a Krisztus nevét valló életnek ezen a földön, a dicsőségben visszajövő Krisztus napjáig, legszebb jutalma az ő érette való szenvedés, legdrágább kiváltsága az ő érette való mártírium. (Csel. 5, 41. Máté 5, 11-12. Fil. 1, 29.) Jó megjegyezni, hogy a Szentírásban, még a Jelenések könyvében sem találjuk semmi nyomát annak a romantikának, amellyel későbbi századok a Krisztusért s az ő igaz egyházáért való szenvedést, de különösen a vértanuságot körülvevették, mintha a szenvedés önérték és önmagában hitvallás volna, s nem csupán a hitvallás formája és következménye. Nem, itt nincs romantika, hanem csak — ha szabad így mondanunk — szigorú tárgyilagosság: a szenvedés a „világ“ s nem utolsó sorban a hitvallók saját bűnösségéből következik. A világ az antikrisztus alatt hadakozva üldözi a Krisztus hit-

vallóit. Ezekben pedig a szenvedések közben öldököltetik meg a bűn teste, hogy nekik is egyetlen dicsőkedésük Krisztus keresztje legyen. (Gal. 6, 14.)

Itt tűnik ki az is, hogy milyen szervesen és lényegileg összetartozik a *hitvallás és a bűnvallás*. Igaza van Michel Ottónak: nem csupán terminologiai és fogalmi egység, hanem tárgyitartalmi összefüggés van abban, ha ezt a kettőt az Írás is ugyanazzal a szóval fejezi ki. (Id. műve 244 sk. l.) Hogy is maradhatna el a bűnvallás ott, ahol Krisztusról teszünk vallást, aki bűneink szolgátságától és a kárhózzattól szabadított meg? Ha hitvallásunk nem volna bűnvallás, Krisztust tennénk hazuggá és magunkat csalnánk meg. Krisztusnak bűneink megbocsátásában nyilvánuló hűsége és igazsága csak a bűnvallás feltétele alatt érvényesülhet, s az ő Igéje, amelyről vallást kell tennünk, csak így lehet meg bennünk. (I. Ján. 1, 8—10.)

Végül még egyszer rá kell mutatnunk a hitvallás *eschatologikus* vonatkozására. Nem véletlen dolog az, hogy a hitvallás a Márk írása szerinti evangéliumban (13, 9—13.) a *vég jelei* között szerepel. Ahol Krisztusról tesznek vallást, ott a végítélet Uráról, a dicsőségben visszajövő Krisztusról van szó: az ő ellenünk vagy mellettünk szóló vallástételéről az Atya színe előtt. Ahol pedig erről a jövőről van szó, ott ezer esztendő egy nappá zsugorodik össze, ott már nincs egyéb idő, mint megtérésre ahhoz az Úrhoz, aki eddig is oly kibeszélhetetlenül hosszútűró és irgalmas volt hozzánk. (2. Pét. 3, 8—9.) Ezért a hitvallásnak minden körülmények között és minden vonatkozásban eschatologikus jellegűnek kell lennie. Benne Krisztus népe, Krisztus egyháza arról tesz vallást, hogy mindnyájan „idegenek és vándorok a földön“, akik a mennyei barát: az Istentől készített várost keresik és erre, ez után vágyakoznak. (Zsid. 11, 13—16.) Azért kell mindenhez Krisztus által dicsőret áldozatát vinnünk Isten elé, „azaz az ő nevére a vallást tévő ajkaknak gyümölcsét, mert nincsen itt maradandó városunk, hanem a jövődőt keressük.“ (Zsid. 13, 14—15.)

Igy a hitvallásnak minden megnyilvánulásában Isten kegyelméből az ő örök, oszthatatlan isteni dicsőségét kell szolgálnia és magasztalnia.

Dr. Nagy Barna.

Beszámoló a hatodik sárospataki tehetségvizsgáról.

A sárospataki tehetségkutató munka eddigi eredményei, hovatovább az egész ország érdeklődése, valamint az a tény, hogy a pataki példa már öt ref. középiskolánkat követésre buzdította: meggyőznek bennünket arról, hogy érdemes tovább dolgoznunk a tehetségkutató terén.

Arról a vidékről, amely eddig kizárólag Sárospatakra küldhette a tehetségpróbára fiait, ebben az iskolai évben mintegy harminc gyerek jelentkezett a Miskolcon Isten segédelmével megkezdett hasonló kiválasztásra. Igen nagy fejlődést jelent tehát az a körülmény, hogy a pataki tehetség-

vizsgára még így is 27 gimnazistajelölt jelentkezett. Eddig a tavalyi 24-es létszám volt a legnagyobb. Nyilvánvaló, hogy a lelkiismeretes lelkipásztor- és tanítótársadalom egyre jobban bele akar kapcsolódni munkánkba, amit talán joggal érzünk nemcsak uttörőnek, hanem korszerűnek és értékesnek is.

Ebben az évben 7 vármegye (*Zemplén, Abaúj, Borsod, Szabolcs, Gömör, Ung, Szatmár*) 22 községe küldte el képviselőjét a tehetségvizsgára. A községek a következők voltak: *Bakta, Belsőbölcs, Cégénydányád, Cigánd, Csenyete, Deregyő, Eszeny, Gelej, Göncruszka, Kiskinizs, Kölcsé, Lucska, Me gyaszó, Mezőkeresztes, Nagyéres, Nyirbátor, Nyirbogát, Ozd-Farkaslyuk, Runya, Sátoraljaújhely, Tiszaágtelek, Tiszasalamon*. Bőséges a termés s nagy a vonzásterület. Sajnosan nélkülözzük azonban a jelentkezők közül a *bodroglóközleket*. Pedig erről a területről joggal várhatnánk évenként egy-két tehetséges, színes ifjú magyart. Hálásan ven-nénk, ha valaki meg tudná magyarázni ezt a távo-maradást. Bizonyára mélységes okai vannak, s talán itt volna az ideje annak, hogy — amennyiben lehetséges — javítsunk a helyzeten.

A 27 jelentkező közül 8-at hívtunk be szóbeli vizsgára. Különösen kimagasló tehetséget, aki a többi közül minden tekintetben kiemelkedett volna, vagy aki a korának megfelelő szellemi fejlettségi fokot különösebben meghaladta volna: nem találtunk köztük. Minden tekintetben biztató tehetségek, a gimnáziumi nevelésre feltétlenül alkalmasnak és érdemesnek találtuk a belsőbőcsi *Hajdú Józsefet* és a runyai *Rigó Jánost*. Előbbi édesapja kovács, tanítója *Gaál Gyula*, lelkipásztora *Kalmár András*; utóbbi özvegy édesanyja 1 holdas törpebirtokos, tanítója *Sápy Lajos*, lelkipásztora *Csiszár Imre* (Rimaszécsen), Jónak találta még a bizottság a göncruszkai *Huhos Jánost* és a mezőkeresztesi *Miskolci Gyulát*. Megbízható ígéreteket vett észre a nyirbátori *Gere Miklósbán* és a sátoraljaújhelyi *Pálóczy Bertalanban*. A négy utóbbi szülei közül egy csizmadia, három pedig törpebirtokos. Tanítóik: *Tóth József, Orosz Béla, Nánássy Klára*, és *Benkő Sándor*. Nekik, valamint lelkipásztoraiknak köszönetünket fejezzük ki azért, hogy meglátták bennük a tehetség szikráját s eljuttatták őket a tehetségvizsgára.

Lehet, hogy a tehetségvizsgán kissé hátul maradt ifjak között is vannak tehetségesek. Éppen ezért bizonyos szorongással válogattuk ki a néhány szóbeli vizsgálatra érdemesnek tartott jelöltet. Bárcsak megfelelő anyagi fedezetünk volna ahhoz, hogy munkánkat kiterjeszthetnők és még szélesebb rétegek közül válogathatnók az igazán legtehetségesebbeket.

Tisztában vagyunk azzal, hogy nem minden gyermek szellemisége fejlődik egyforma gyorsasággal. Azt is jól tudjuk, hogy a magyar ember *szellemi kibontakozása sokszor egészen lassú tempójú*. Éppen ezért alkalmat adunk a kimagasló tehetséget nem mutató, de viszonylagosan értelmesnek látszó gyermekek közül is néhánynak arra, hogy belekóstolhassanak a gimnáziumi feladatokba. Tanulságos pl. az, hogy a múlt évben utolsó helyen

ajánlott gyerek jeles előmenetellel megelőzött két nála jobban minősített gyereket, akik az első év végén csak jó, ill. elégséges eredményt tudtak elérni. Erős akarattal hármas osztályzatokat javított ki jelesre (*Seres Imre Selyeb*).

Bizakodva nézünk a tehetségkutatás hatodik éve elé. S hogy a jövő évek, évtizedek munkája még eredményesebb legyen, kötelességünknek tartjuk itt néhány észrevételünk és kérésünk közlését.

1. Hangsúlyoztuk, hogy a tehetségkutató munkánk *tanárok, lelkipásztorok és tanítók munkaközössége*. Mindhárom rendre egyformán nagy feladatok várnak a kiválasztás és előkészítés, valamint a nevelés szempontjából. *Egyikük felelőségének sem szabad hiányoznia ebből a munkából.*

2. A tehetségvizsgák csak akkor tudják elvégezni a kitűzött feladatot, ha a lelkipásztorok és tanítók csak olyan gyermekeket küldenek a vizsgákra, akiket *testileg, lelkileg egészségeseknek ismertek meg, akiknek a szülei annyira szegények, hogy a maguk erejéből gyermeküket egyáltalában nem tudnák iskolába járatni, s végül, akiknek az átlagon felüli tehetségéhez nem fér kétség.* Mindennek a megítélésére bőséges alkalmuk van a gyermek éveken keresztül volt vezetőinek, tanítóinak. Nemcsak az összehasonlítás, hanem pedagógiai előtanulmányaik révén is. Nyomatékosan kérjük tehát ezeknek a szempontoknak a lehető legkomolyabb, leglelkiismeretesebb érvényesítését.

5. Félreértik a tehetségvizsga célkitűzéseit azok, akik a becsületes, éveken át tartó előkészítő munkán kívül, bármiféle kedvező látszat keltésére alkalmas segítségben részesítik a pártfogoltakat. Szomorú és lehangoló az a tapasztalat, amikor egy kitűnő dolgozatot beküldött gyermek a szóbeli vizsgán nagyon gyengének bizonyul. A dolgozatokat a jelölteknek feltétlenül a tanító vagy a lelkipásztor jelenlétében, önállóan kell elkészíteniük.

4. Tehetségvizsgáinkon olyan valóban értékes magyar gyermekek számára akarjuk hozzáférhetővé tenni a középiskolát, s közvetve a legfelsőbb tanulmányok színhelyeit, akik *mind erkölcsi, jellembeli kiválóságaikkal, példaadó munkakedvükkel, lendületes élniakarásukkal, mind pedig nemzetük és egyházuk iránt érzett törhetetlen hűséggel, áldozatokra is kész szeretetükkel tudják bebizonyítani azt, hogy a társadalomnak értük kifejtett erőfeszítése nem volt hiabavaló.* Nagyon jól tudjuk, hogy a rövid ideig tartó tehetségvizsgákon mind ezt nem tudjuk megállapítani. Azt is jól tudjuk, hogy 10—12 éves korban kiforrott jellemekről még nem beszélhetünk. Állítjuk azonban azt, hogy a gyermek *érdeklődéséből, munkatempójából, magaviseletéből, ezer apró megnyilatkozásból sok értékes megállapítást szűrhet le az élesszemű tanító.* Nos, ezeknek a megfigyeléseknek az eredményére vagyunk mi nagyon kíváncsiak, mert ezekhez magunk nem juthatunk hozzá.

Tisztelettel kérjük tehát lelkipásztor- és tanító testvéreinket, hogy ilyen irányú megfigyeléseket *minél korábban végezzenek azokon a gyermekeken, akiket kiszemelnek a tehetségvizsgára.* Az ő komoly megfigyelésük és őszinte „jellemrajzuk” nélkül soha se lesz megbízható a mi munkánk sem.

Hálás köszönetet mondunk mindenkinek, akinek szívügye a mi tehetségkutatásunk. Sok biztató jelünk van arra, hogy rövidesen minden erkölcsi nyomás és enyhe kényszer nélkül megnyílnak az érszények is, és néhány évtized, esetleg év múlva már maga az állam fog gondoskodni arról, hogy *minden magyar azon a területen képezhesse ki magát, fejleszthesse ki képességeit, amelyen a legtöbb értékű tagjává válhatik a nemzeti közösségnek.*

Dr. Harsányi István.

A margitszigeti Tompa-szobor leleplezése.

Szeptember 28-án a költő születésének 123-ik évfordulóján fényes ünnepség keretében zajlott le a szobor leleplezése. A költő által oly sokszor megénekelte igazi őszi borongós hangulatban, a következő magasnívóju programmal. A magyar Hiszekegy eléneklése után Karafiáth Jenő főpolgármester mint a szoborbizottság elnöke, megnyitotta az ünnepséget. Finkey Ferenc ny. koronagyógyász tartotta a nagyszabású ünnepi beszédet. Fáy István államtitkár felavatta és megkoszorúta az emlékművet. Bessenyei Zénó, a Közmunkatanács elnöke pedig gondozásba vette a szobrot.

Mindenik szónoknak magasan szárnyaló beszédéből végtelen szeretet és hódolat csendült ki a költő dicső, nagy szelleme iránt. De azok a gyönyörű koszorúk is nagyban hozzájárultak az ünnepség fényéhez.

József főherceg és Augustza főhercegnő magas megjelenésükkel tüntették ki az ünnepséget. Az emlékmű Pásztor János kiváló szobrászművész alkotása. Igazi költői elgondolású az, ahogyan Tompa szép nemesvonású arca átszellemülten hallgatja az öreg regőt, mely a szobor talpazatánál pengeti a lantját. Az egésznek bájos szépségét még fokozza az emlékmű körül elterülő dús virágokkal körülülletett aranyhavas tavacska is.

E szomorú borongós őszi napon egyre hullottak, szállingóztak a sárguló levelek. — Arany János szobra felől is fel-felkapta őket az őszi fuvallata és mintegy üdvözlötül a legjobb barától, megpihentek, leszálltak a szoborra, — lassan-lassan elborítva az egész térséget. De ez egyszersmind a búcsózó nyár üdvözlete is volt a bús regék költőjéhez. A közönség szemében pedig a meghatottság könnyei csillogtak a természet e fenséges játékára. Mert hiszen az elmúlást és enyészetet senki olyan szívhezszóló, megható hangon nem írta meg, mint ő.

Az általa megénekelte virágok hulló szirma és az ebből kiáradó illat mind-mind felé szállva, körülengte, méla regéket suttogva a „Virágregék” halhatatlan költőjének szobránál . . .

Drága, kedves hely lesz ez, ahol mélységes hitet, tántoríthatatlan hazaszeretetet és egy szebb, jobb magyar jövőbe vetett reménységet méríthetünk a nagy költő szelleméből.

Az ünnepség befejezése után elszéledt a közönség csak öt ember maradt a szobor néma

gyönyörködésébe elmerülve, véletlenül mind gömöriek voltunk. Putnoky Móric, m. kir. t. t., a képviselőház háznagya, Dr Soldos Béla Gömör vármegye főispánja és titkára, Éva Sándor Rimaszombat polgármestere és szerény személyem. A csendes némaságban is sokatmondóan és boldogan tünődöttünk afelett, hogy ez a szobor nemcsak a papság, de Gömör vármegye dicsőséges hírnevének a diadalát is hirdeti.

Azért szálljon hálás köszönetünk és mély tiszteletünk Finkey Ferenc, Karafiáth Jenő és Besenyey Zénó kegyelmes urak felé, kik e szobor létesítésével valóra váltották egy régesrégii álmodunkat.

E szoborral nemcsak mi lettünk gazdagabbak, de a Margitsziget tündérmesébe illő szépsége is egy drága gyönggyel lett ékeesebb és vonzóbb!

P. Kálniczky Vilma

Október 13 Árvanap.

A Szeretetszövetség emlékezteti az egyházakat és iskolákat az Országos Zsinat 1447. számú határozatára, amely szerint minden esztendő október második vasárnapján, ez évben október 13-án Árvanap rendezendő minden foku iskolában s a szeretetmunkáról, közelebbről az ORSZ céljairól a szószéken is meg kell emlékezni. Az iskolai ünnepélyek számára a Népszerű sorozatban két füzet is jelent meg: 86. sz. H. Fekete Péter: Az árvák napja, 50 fillér s 97. sz. Szabó Lajos: Az árvákért. Egy este teljes műsora 16 fillér. A Szeretetszövetség munkáit és intézeteit ismerteti a 98. és 99. sz. A magunk portájáról című két füzet, melyeknek ára 40—40 fillér. Megrendelhető a Szeretetszövetség központi irodájában (Budapest, XIV. Stefánia út 29. sz.) Az árvanapi perselypénz és az iskolai ünnepélyek jövedelmének beküldésére A jegyű befizetési lapok szétküldettek a pénz október hó folyamán történő beküldésére. Az árvanap előző vasárnap szószékéről meghirdetendő.

Kiss Ferenc.

Csendes-napi program theol. akadémiánkon.

Csütörtök 26.

Reggel.:

7. órákor. Bibliakörök.
8. órákor. Darányi Lajos Irásmagyarazata Luk.: 16:19—31.
1/2 9. órákor. Dr. Zsiros József: Az I. éves hallgatók ünnepélyes felvétele.
1/2 10. órákor. Dr. Komjáthy Aladár: A lelkipásztor nehézségei.
11. órákor. Ecsedy Aladár: A négy kerék.

Délután.:

4. órákor. Dr. Komjáthy Aladár: A lelkipásztor örömei.
1/2 6. órákor. Ecsedy Aladár: Közösségünk Istennel.

Este.:

- 1/2 9. órákor. Ecsedy Aladár: Bűnbánati esti istentisztelet. I. Sám. 5:1—5. v. alapján.
Utána a bibliaköri csoportok imaközössége.

Péntek 27.

Reggel.:

7. órákor. Bibliakörök.
8. órákor. Dr. Komjáthy Aladár: Gyülekezet és lelkipásztor.
9. órákor. Dr. Marton János: A theol. internátus élete.
1/2 11. órákor. Ecsedy Aladár: Közösségünk egymással.

Délután.:

4. órákor. Ecsedy Aladár: Harc a bűn ellen.
1/2 6. órákor. Főző László: Szolgálatunk értelme.

Este.:

- 1/2 9. órákor. Főző László: Bűnbánati istentisztelet.
Utána: Bibliaköri imaközösség.

Szombat 28.

Reggel.:

7. órákor. Bibliakörök.
10. órákor. Urvacsoraosztás az imateremben.

Eszerint folyt le, hisszük, Isten áldásával.

H I R E K

— **Évmegnyitó ünnepély a sárospataki főiskolában.** Sárospataki főiskolánk szeptember 29-én vasárnap tartotta évmegnyitó ünnepélyét. Az ifjúság és a tanári karok a városi templomban tartott istentiszteleten vettek részt, amelyen a Zsolt. 24: 7—10. v. alapján dr. Nagy Barna theol. tanár hirdette az Igét. Az imateremben tartott ünnepély programja a következő volt: 1. A XC. Zsolt. 1. v. 2. Évmegnyitó beszédet tartott Dr. Zsiros József közigazgató „Az Isten-Ige szolgálatában” címmel. 3. Janka Károly főiskolai lelkészi gondnok buzdító szavai az ifjúsághoz. 4. Himnusz.

— **Szülői értekezlet gimnáziumunkban.** Szeptember 28-án 150 szülő részvételével tartotta meg gimnáziumunk az iskolai év első szülői értekezletét. Az értekezletet Tárczy Árpád gimnáziumi igazgató nyitotta meg. Majd Dávid Zoltán c. igazgató tartott tartalmas előadást „A mai nevelés legidősebb kérdései”-ről. Az előadás ismertetésére még visszatérünk.

— **Képes Géza gimnáziumi tanár megvált Sárospataktól.** Képes Géza gimnáziumunk neves költő tanára, aki több külföldi nyelvet beszél s jól ismeri a külföldi irodalmakat, gimnáziumi tanári állását felcserélte az egyik budapesti könyvkiadó-vállalat által felkínált megbizatással. Eltávozásával városunk és főiskolánk sok irányban érdeklődő és dolgozó költő-tanárát veszítette el.

— **Szabó Károly** gimn. tanár a nyáron vívómesteri tanfolyamon vett részt és szépsikerű vívómesteri oklevelet szerzett.

— **Dr. Maller Sándor rádió-előadása.** Dr. Maller Sándor sárospataki gimn. tanár egy sikerült rádió-előadás után ismét rádió-előadást tartott. Szeptember hó 22-én 7 óra 25 perces kezdettel „A legnagyobb irodalmi hamisítás“ c. értekezését olvasta fel.

— **A sárospataki ref. gimnáziumban** mint kisegítő testnevelő tanár áll munkába *Spyros Elia* cyprusi származású görög állampolgár, testnevelő tanár, aki 4 évet töltött a testnevelési főiskolán Budapesten és ugyanott szerzett tanári oklevelet.

— **A sárospataki ref. gimnázium** Angol-internátusának egyik angol születésű nevelő tanára, *A. P. Milne* állásáról lemondott. Helyébe másik angol születésű, képesített tanár jön.

— **Evangelizációs napok Csapon.** Ecsedy Aladár tahitófaluasi lelkipásztor szeptember 17—19-ig 3 napos evangelizációt tartott a csapi ref. gyü. lekezetben. Délutánonként az egyes csoportok, nők, férfiak, vasárnapi iskolások és vezetők részére az „Otthon“-ban; esténként az együttes gyülekezet számára a templomban. Sok áldás fakadt munkája nyomán. Legyen áldott az Isten, aki elküldi követeit. . .

— **Balázs Győző dalai budapesti magyar-nótaesteken.** Ma este a budapesti Zeneakadémia kamaratermében *H. Borsos* Baba szerzői estjével kapcsolatos magyarnótaesten *Hajdú Anna* rádió-énekes *Balázs Győző* dalaiból ad elő. Október 13-án pedig ugyancsak a Zeneakadémián *Lengyel Anna* budapesti hangverseny- és rádióénekes művésznő hangversenyén maga a művésznő énekl *Balázs Győző* dalait.

HIVATALOS RÉSZ.

Felhívás egyházkerületünk segédlelkészeihez. Felhívom az egyházkerületünkbe bekebelezett, mind az I., mind a II-ik vizsgát tett segédlelkészeket, hogy törzskönyvi adataikat (név, születési hely, idő, szolgálatok helye és ideje (felsorolva); I. és II. vizsgák helye, ideje, minősítése stb.) haladéktalanul küldjék be a püspöki hivatalhoz, Sárospatak, 1940. október 3.

Dr. Zsiros József
theol. akad. igazgató.

Értesítés és felhívás az alsózemplénielőkhez.

1. Atyafiúi szeretettel értesítem lelkipásztor-testvéreimet és általuk az egyházközségek Presbitériumait, hogy az őszi egyházmegyei közgyűlésünk szavazást rendelt el két lelkészi tanácsbírói, egy világi tanácsbírói és egy lelkészi aljegyzői tagsági helyre. A szavazatok a számérték megjelölésével, ami úgy a szavazó lapon, mint a külső borítékon feltüntetendő, a lelkipásztor, gondnok (főgondnok) és presbiteri jegyző aláírásával és az egyházközség pecsétjével ellátva folyó évi november hó 15. napjáig küldendő el az esperesi hivatalba.

2. Az egyházmegyei pénztárnak személyében bekövetkezett változás magával hozza az egyházmegyei pénztár átadását és átvételét. Ez előre láthatólag folyó

évi október hó 21—24 napjaiban fog megtörténni. Erre való figyelemmel felhívom és kérem lelkész-testvéreimet, az egyházközségek Gondnokait és Presbitériumait, hogy az egyházmegyei közigazgatási járulékoknak folyó évi október hó 20 napjáig történő befizetéséről mulatlanul gondoskodjanak. Rendkívül nagy érdek fűződik ahoz, hogy az egyházmegyei pénztár átadása idején közigazgatási járulék hátraléka egyetlen egyházközségnek se legyen; egyébképpen is az összes érdekelteket elkötelezem, hogy az egyházmegyei pénztárba a különböző járulékokat erre az időre küldjék el, mert elviselhetetlen dolog az, hogy sokan minden egyéb egyházi szükségletre többé-kevésbé fedezetet találnak, míg a közérdekű járulékok kifizetetlenül maradnak.

3. Emlékeztetni kívánom lelkész Testvéreimet az E. T. 1 tc. 30-ik szakaszának 5-ik bekezdésére, amely az egyházközségi választók névjegyzékének november hó 1 napjáig történő elkészítését rendeli. Az idézett törvény hely szigorú betartását mindenkitől kérem és elvárom.

4. Ugyancsak felhívom az érkekeltek figyelmét E. T. 7 tc. 22-ik szakaszára, amely szerint a költségvetést minden egyházközség részéről október 31-re el kell készíteni és jóváhagyás végett az espereshez felterjeszteni. Ahonnan erre az időre az 1941. évi költségvetés be nem érkezik, oda a lelkipásztor költségére járása számvevőjét fogom mindjárt a határidő lejártá után kiküldeni

5. Emlékeztetem lelkész-testvéreimet végül a Reformáció emléknappjával összefüggő evangelizációs hét megtartására, nemkülönben arra, hogy az Egyet. Konvent 197/1940. sz. határozata értelmében és annak szellemében október hó utolsó vasárnapját az egész magyarság vasárnapjává tegyék, amikor az Ige és imádság által a gyülekezet az idegen világrészekén élő magyarsággal lélekben találkozzék.

Atyafiúi szeretettel vagyok,

Cigánd, 1940. október hó 2-án.

Janka Károly
esperes.

Bánhorvát (Felsőborsod) ref. egyháza pályázatot hirdet helyettes kántortanítói állásra, katonai szolgálatot teljesítő tanító leszereléséig. — Pályázhatnak orgonázni tudó nótanítók is, esetleg segédlelkészek. Fizetése a helyi javadalom (havi cirka 90 P összesen, lakással.) Azonnal elfoglalható.

A felsőcécei ref. iskolaszék pályázatot hirdet a lemondás folytán megüresedett kántortanítói állásra.

Javadalom: 21 értékeység, államsegély, stóla. Törvényben előírt köteleességek. Pályázati határidő 21 nap. Szabályszerűen felszerelt, válaszbélyeggel ellátott kérvények *Református Iskolaszék Felsőcéce*, up. *Vizsoly* Abaúj vm. címére küldendők. Megjelenés saját költségen.

Novaj—Idrány ref. iskolaszéke pályázatot hirdet államsegélyes tanítónői állásra. Lakása építési államsegély utalásáig szoba-konyha. Köteleesség törvény szerint. Pályázat október 21-ig.

Szerkesztői üzenetek. Cs-ó; Sz-a. Gyülekezetek hivatalos hirdetésekért semmit sem fizetnek.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel a könnyunyomatás feltalálásának 500. esztendejében Sárospatakon.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: **DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN,
DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF**

TARTALOM: *Zombory Géza*: Eskütételünk. — *Dr. Zsiros József*: Az Isten-Ige szolgálatában. (Folyt. köv.)
y—ó. Alsózempléni egyházmegye közgyűlése. — Irodalom. — Hírek. — Hivatalos rész.

Eskütételünk.

Meghatva állottunk meg Sárospatakon az 1940. év szeptember hó 26-án megtartott alsózempléni Egyházmegye közgyűlésének színe előtt és elfogódott lélekkel hajtottuk meg fejünket, hogy megköszönjük azt a megtiszteltetést, amelyben bennünket részesíteni kegyeskedtek azáltal, hogy válunkra új megbízásokat helyeztek. Amikor az új szabad magyar élet útjain, új megbízásokkal útrairdulunk, mint egy szívet megrázkódtató film pereg le előttünk újra, a felvidéki református életnek utolsó husz esztendeje. Feltűnik előttünk a nyomorúságnak, rettegésnek, az üldöztetésnek hosszú kálváriája, melyet meg kellett járnunk mindnyájunknak, kik életünket a felvidéki magyar kálvinista egyházi élet alázatos szolgálatába állítottuk. Ma már csak mint valami rossz álom tűnik fel előttünk az a fájdalmas tény, hogy mindenkit gyanakodó lélekkel szemlélték és bíráltak el a megszálló impérium tényezői, aki az egyházmegye vagy egyházkerület dolgaiban tevékenykedett, mert szerintük, aki kálvinista előljáró volt, azt a magyar irredentizmus szóvivőjének kellett tekinteni. Ami ebből következik, azt ne is részletezzük, de ne felejtjük el, mert ezek az idők nagy tanulságokat is rejtegettek s nem lehet ezek mellett szóltalanul elmenni. A legelső és legnagyobb tanulsága ezeknek az időknek az a büszke megállapítás, hogy a magyar református egyházi életben, amint ezt most a felszabadult erdélyi testvéreinknél is láthatjuk, olyan erős és összekovácsoló erő van, melyet sem a cseh poklok kapui, sem pedig az oláh kancsukák csapásai sem tudtak megdönteni. Tanubizonyságok erre mindazok, akiknek egy része új hivatali megbízásának folyamánként esküt tett a Főtiszteletű és Méltóságos Egyházmegye színe előtt s akik bizonyosságot tehetnek arról, hogy minden szenvedésen keresztül mit tett, cselekedett Isten nevében s az Ő parancsolataihoz hűségesen ragaszkodva a felvidéki magyar reformátusság a maga egyháza és magyar hazája érdekében. S ha leszögezem, hogy ha ez egy rész-

ben a vezetők egyéniségének az érdeme, de más részről meg kell állapítani azt is, hogy nem kisebb részben érdeme azoknak az ezreknek és tízezreknek, akik egységes lélekkel sorakoztak rendíthetetlenül a vezetők mögé. S mi adta ezeknek az ezreknek és tízezreknek ezt a csodálatos erőt? Szent meggyőződés, hogy a mi tiszta egyházunkhoz való törhetetlen ragaszkodásuk, amely képessé tette őket arra, hogy erős református hitük révén meg nem alkuvó magyarok legyenek és maradjanak. Ezért kell meghajtani fejünket a mi sokat szenvedett és sokat türt felvidéki lelkési karunk és tanítóságunk előtt. Az ő fáradozásuk több volt, mint hősiesség, mert a kisebbségi sors számukra napenkénti áldozathozatalt, sokszor életük és existenciájuk veszélyeztetését jelentette azért az egyetlen célért, hogy a felszabadulás gyűzelmét elérhessék.

Szeretettel emlékszem meg azokról a vezető egyéniségekről, akik a nehéz és veszedelmekkel teljes időkben mellettünk álltak. Így elsősorban meg kell emlékeznem néhai Keresztury József esperesről, aki nemcsak az egyházi életben töltötte be az esperesi tisztséget, de a magyar párt politikai küzdelmeinek is vezetője volt, aki szinte édesatyai gondviselő kezekkel borult itt, a mi elszakított pátriánkban, minden küzködő magyar élet felé. Ő nemcsak lelkiatyja, de testvére és támasza volt a terhek alatt roskadozó szegény magyarságnak s ha már a reménytelenség kezdte bontogatni a szárnyait, két erős karjával mindig oltalma volt az esendőknek. Ugy állott előttünk mindig mint cédrus a viharban, mint valami hatalmas szálfa, hogy a gyenge folyondárok reá és belé kapaszkodhassanak. A legnagyobb szeretettel gondolok reá különösen én is, akik lelkileg kora ifjúságunktól fogva együvé tartoztunk, hiszen a gerincességet, a puritánságot a szülői házán kívül ő is ott tanulta, ahol én: a megyaszói református paplak egyszerűségében mint káplán s ahol egy tiszta-lelkű lelkész mutatta meg a tiszta igaz utat mindazoknak, akik körülötte éltünk. Legyen áldott tiszta emlékezetük!

Különös és felemelő az Isteni kegyelem! Amikor Keresztury József nagy alakja kidőlt, mint az erdők tölgyóriása, — riadtan néztünk össze:

mi lesz most? Lesz-e valaki, aki az ő helyét méltóan betöltené? S ekkor új láng gyuladt az elszikkadt mezőkön, mert az új esperesi széket fiatal erővel, tettekész akarattal, meg nem törhető hittel és magyarsággal az ifjabb generációnak egy nagy értéke foglalta el, ki a megszállás alatt is, a Felvidék legszámottevőbb egyéniségei közé tartozik: *Virágh Béla*. Nagy megnyugvásunkra szolgált, hogy vele együtt munkálkodhattunk. Talán nem is venné tőlünk jó néven, ha érdemeiről hosszasan beszélnénk, de azt mégis el kell mondanom, hogy a mi törekvéseink, az ő nagyszerű munkája nélkül csonkák maradtak volna, vagy a kitűzött célt el sem érték volna. Ezért van az, hogy nincs senki a régi felvidéki tájakon és egyházi életben, aki ne tudná, mit jelentett Virágh Béla neve és munkája a nehéz időkben s mit jelent ma is az új magyar élet küszöbén. Mi bizonyosan érezzük, hogy az ő nagyszerű munkáját méltányolták a legfelsőbb helyen is, midőn szíve felé tűzték a Kormányzó Ur Ófömlétsága magas kitüntetését.

Eszünkbe jut az általunk sokat emlegetett: *Amig eljutunk odáig... a felszabadulásig!* Ez az odáig volt a mi reménységünk, imádságunk. Mi jelentett minálunk ez a szó, hogy odáig? Igen nagy csodákat! Elérkezni Édesanyánk, Magyarorszád szabad földjéig, túl minden trianoni határon, a boldog magyar élet s a magyar református egyház kebeléig.

Ime elérkeztünk! és nincs közöttünk a megcsufoltak, az idegenből rongyosan, szegényen viszatérők között egy sem, akinek a szívét ne töltené be a beteljesülés szent áhitata. Van Isten: sikoltott fel bennünk a hit szava, mikor hazaérkeztünk, amikor az odáigból idáig lett és megpihenhetünk végre a magyar haza s a magyar református egyház kebelén. Megérkeztünk! Elhoztuk magunkkal törhetetlen hitünket Istenben és a Jézus Krisztusban, elhoztuk erőnket a magyarság és egyházunk szolgálatára, elhoztuk husz kémény esztendő alatt megedzett készségünket is, hogy az imáron egyesült református egyház szolgálatára felajánljuk.

Mindannyian közkatonáknak jöttünk ide s csupán alkalmat, munkát kértünk, hogy dolgozhassunk. S ha most mégis úgy méltóztattak feletünk ítélkezni, hogy régi tisztségeinket ad honorem újból reánk ruházzák, hálatelt szívvel köszönjük meg ezt, mert ebben a megtiszteltetésben zálogát látjuk annak az elismerésnek, hogy igyekeztünk gyarló erőnkhez mérten s igen nehéz körülmények között is jól munkálkodni. Hálánk gyanánt nem a jól megérdemelt nyugalmat keressük, hanem az új munka és bizalom előlegezését, mert a reánk váró nagy munkamezőkön teljes erővel kívánunk munkálkodni.

Isten minket úgy segéljen!

Királyhelmec, 1940. szeptember 26.

Zombory Géza

tb. gondnok, világi tanácsbíró.

Az Isten-Ige szolgálatában.

Évmegnyitó beszéd. 1940. szept. 29-én tartotta
dr. Zsíros József theol. és közgazgató.

Nem nehéz megállapítani, hogy az anyagel-
vűség s a vele ellentétben kialakuló munka világ-
rendjében az emberi életnek, a halhatatlanságra
teremtett léleknek bizonyos mérvű devalvációja
megy végbe. Amott az ember az anyaggal, a pénz-
zel, itt az elvégzett munkával, a befektetett en-
ergiával lesz egyenértékű. Ha hivatását igazán akarja
betölteni, ebben az állapotában nem szabad meg-
maradnia. Keresni kell azt az életformát, amely-
ben az ő embervoltának megfelelő értékelést és
minősítést megkapja. Az a kérdés, hol találja ezt
meg? Röviden megfelelhetünk reá: a szolgálatban
és *pedig a kijelentett és testté lett Isten-Ige, a
Jézus Krisztus szolgálatában, aki által, akinek a
számára teremtetett, akiben van élet, (Ján. 1:3—4)
aki maga az élet (Ján. 14:6.) és a világ világos-
sága. (Ján. 8:12.)* Egyedül az Isten-Ige az, aki-
nek szolgálatában az élet értelmet, célt és jelentő-
séget nyer. Átala tudja meg az ember, hogy ke-
gyelem alatt áll, ez a Kegyelem szakadatlan har-
cot folytat érte, s hogy őt Isten örök időknek
előtte személyszerint kiválasztotta a maga számára.
Belőle ismeri meg a világ minden gonoszságát, a
saját énjének teljes nyomorúságát. Azt, hogy sem-
misen az övé, amit magáénak vall. Ajándékba
kapta sáfárkodásra az összes értékeit: a testi és
lelki erőket a Krisztusban megjelent kegyelem által.
Isten abban a pillanatban visszakövetelhet tőle
mindent, amelyikben akarja és jönnek látja. Ő, a
véges ember tehát senki és semmi önmagában. De
éppen ez jelenti választottságát. Az abszolutságnak
ezen a mérlegén állva, parányivá zsugorodik kör-
rülötte az egész világ: a test, az élvezetek, a pénz,
az érvényesülés, a cím, a szépség, a hatalom.
Csak Isten áll előtte félelmetes fenségében és tel-
jes dicsőségében, aki egyedüli gazdagsága, öröme,
célja, — sorsa, aki Igéje által meghódította és szol-
gálatba állította. Így lesz világossá előtte a kije-
lentés: *„Kegyelemből tartattatok meg, hit által;
és ez nem töletek van: Isten ajándéka ez; nem
cselekedetekből, hogy senki ne kérkedjék“* (Ef. 2:8—9.). *„Nem veszendő holmin, ezüstön vagy
aranyon váltattatok meg, ... hanem drága véren,
mint hibátlan és szeplőtelen bárányn, a Krisztusén“*
(I. Péter 1:19—19.). Ezért az Őt felmagasztaló
kegyelemért vállalja az ember nem kényszer alatt,
hanem önként, saját elhatározásából a szolgálatot,
melynek végzése közben lehull róla minden muló
érték s helyette örökségül kapja azt, amit ez a világ
sohasem adott volna meg neki: *a bűn szolgálá-
tától mentes szabad istenfisúságot.* (Róm. 8:15; 2
Kor. 3:17.)

Mindebből nyilvánvaló, hogy a szolgálat nem
más, mint kegyelemből táplálkozó hősiesség, élet,
amelynek specifikus isüwertetője és meghatározója
a bűnbánó imádság, az önfeláldozó szeretet, és a
diadalmas hit. A szolgálatban élő ember nagyon
jól tudja, hogy olyan feladat végzésére vállalko-
zott, amelynek nagysága túlhaladja az ő erejét és

*Lelkészővegyek gyorssegély alapja ja-
vára küldöttél már valamit?*

képességeit. Hálaadó imádságokban és alázatos könyörgésekben kínálja fel azért erőtelenségét újból meg újból az isteni Kegyelem számára azokért, akiket szeret, akiknek élete és megmaradása az ő hűséges, önfeláldozó, hősies szolgálatától függ. S emellett naponként azzal a szent bizonyossággal fog munkához, hogy az életét magának eszközül kiválasztó mennyei Király egyszer diadalmaskodni fog. Azért egyre nagyobb bizalommal adja át magát neki, hogy rendelkezék vele és végezze el általa, amit örök időknek előtte elkezdett. Ez a bizalomteljes hit a hősies szolgálat motiválója. Nélküle megszűnnék az élet szent komolysága, játéktárggyá lenne az ember s a legnehezebb vállalkozás is legfeljebb szenvedélyes szórakozássá, hajmeresztő bravurrá válnék, vagy vakmerőséggé zsugorodnék össze. Hit nélkül nincs értelme a munkának, célja az életnek, jövődjé a nemzetnek; csak széthulló közösség, vegetáló, önző én és siralmas jelen van. A nemzet élete és jövődjé mindig attól függ, hogy fiai élő hittel vállalják és hősies önfeláldozással végzik-e a szolgálatot érte.

A szolgálat ezen a ponton nő fölénk a maga megmérhetetlen jelentőségével és lesz számunkra örökké nyugtalanító, egyéni és nemzeti életünk fundamentumában érintő létkérdéssé, amelynek vállalását éppen azért sem kijátszani, sem elodáznai nem lehet. Azzal a ténnyel, hogy Isten nekünk Kelet és Nyugat ütközéspontján, a Kárpátok medencéjében adott hazát, olyan szolgálattal bizott meg, amelyet itt egyetlen más nép sem tudna betölteni. Előbb a Felvidék s most Erdély egy részének visszatérése, a magyarság nagy tömegeinek vérnélküli felszabadulása ennek a megbízatásnak letagadhatatlan bizonyítéka. A magyarságnak tehát ehhez a verejétkkel, könnyel és tengernyi vérrel megszentelt földhöz elsősorban és mindenekfelett az Ur-Istentől nyert megbízatás: a szolgálat alapján van jussa, ami ránézve nemcsak jogtöbblet, hanem szent kötelesség is. S éppen ezekben az örömmel teljes, fájdalommal átszőtt s új reménysegeket hordozó napokban a füstös igazságra való hivatkozással állapítjuk meg, hogy ezeresztendő történelmünk dicsőséges lapjai mindig akkor íródtak, amikor ennek a nemzetnek minden fia habozás nélkül teljes odaadással végezte kötelességét s a bukások és tragédiák oka a ráncbizott szolgálat megtagadása és feladása volt. Mert a szolgálat végzésénél ütköztek ki legsajátosabb nemzeti bűneink: a „Fenn az ernyő, nincses kas” úrhatnamság és Pató Pálokat jellemző nemtörődömség. Az előbbiért ezek hagyták itt könnyelműen felelőségteljes őrhelyüket és lettek más országok fényesebb köreinek szolgálékü bábjaivá, amire „Hónyszerző” c. novellájában Herczeg Ferenc már századunk elején (1908) rámutatott, az utóbbi miatt lelkünkben lelkedzett millió testvér volt kénytelen messzi világba kivándorolni a betevő falatért, hogy itt az ősi földön helyet adjon a puhább gerincű, alacsonyabb kulturájú, alkalmazkodni jobban tudó idegenek falánk armádiájának, amely ahová egyszer sáskamódra befészkelte magát, még az irmagját is kiirtotta annak, ami ott a magyar lélek te-

remtő s a magyar vér tápláló erejére emlékeztetett, amely a Felvidék, a Bánát és kincses Erdély történelmi emlékü és jelentőségü helyeit elárasztva még mindig hatalmában tartja. Ezekért a bűnökért Isten és a történelem ítélőszéke előtt mélyseges bűnbánattal kell vállalnunk és hordoznunk a felelősséget. Ezt tudva, az új iskolai év kezdetén szívünk szeretnénk drága Alma Materünk minden tantermének, s városunk minden diákszobájának a falára s méginkább minden kis és nagy diáknak a kebelére és homlokára ráírni a szolgálat szót, hogy mint memento vita, vagy ha úgy tetszik, mint memento mori sarkalja azokat, akik a megszentelt küszöbökét átlépve, elkötelezték magukat az Isten-Ige szolgálatára, amelynek ez a Főiskola 409 esztendő óta zászlóvivője, szószólója és táplálója. Ma, amikor a *teremtett világ sóvárogva várja Isten fiainak megjelenését* (Róm. 8: 19.) sárospataki főiskolánk ezt a szolgálatot kettős mértékben igyekszik betölteni. Megszűkülne életünk és hivatáskörünk, ha nem tartanánk állandóan szem előtt azt, hogy Isten Sárospatakot az evangéliumi keresztyénység keleti végvárává és őrbástyáivá tette. Nincs ennek az országnak még egy másik intézete, amelyik hivatottabb volna a Rákócziak földje elnevelt népének a magyar nemzettestbe való viselkedésére és a Keletről felénk törő hitetlenség elleni harc felvételére, mint a Rákócziak iskolája. Ezen az őrhelyen az Istenbe vetett hitnek minden lélekből olyan izzó fényel kell tehát felcsapni, hogy visszariadjon és porba hulljon tőle a Sátán. Aki itt hitetlenkedni mer, vagy a közönyösség álláspontjára helyezkedik, az nemcsak Krisztus, hanem a nemzet ellen is árulást követ el. Sárospatak akkor és azzal fogja betölteni történelmi hivatását, ha imádkozó és hívő lelkü tanárok által nevelt s a Szentlélek által újjászült tanítványok seregein keresztül diadalmassá teszi efelett a kifosztott és sokszor megalázott, de nekünk tragikus sorsában is ezerszer szent nemzet felett az Isten-Ige szolgálatát.

Nemzetépítő szempontok ösztönzik Főiskolánk előjáróságát és tanári karát a tehetséges szegény gyermekek számára egy új internátus létesítésére, amelyben a magyar humuszából kinövő s a mai tanítási lehetőségek mellett elkallódó tehetségekkel együtt a Rákócziak földjének más fajtájú népünkhöz vonzó családjaiból egy-két jóra való gyermek mindig felnőhetne. Sajnos, az illetékes minisztériumok a rendkívüli események miatt az erre a célra kért támogatást ebben az esztendőben sem folyósíthatták. De újabb ígéretet kaptunk s minden reményesgünk megvan reá, hogy nyugodtabb idők elkövetkezével imádságainkban hordozott terveink meg fognak valósulni s a magyar tehetségek mostani sporadikus és szűkkörű segélyezése és felkarolása helyett szilárdabb alapokon, szélesebb mederben s főleg szervezettebben fog továbbfolytatódni ez a nagyjelentőségű munka, amelytől a magyar középosztály felzárkózását s vele egész nemzeti életünk új erővel való megtöltését várjuk.

Gimnáziumunkra, melynek hatóterülete különösen az új tanterv életbeléptetése óta a tanári

karnak szeretettel és szigorral párosult nevelői munkája folytán egyre szélesebb körűvé lesz, a friss népi erőket felszínre hozó új idők jöttével felelősségteljes hivatás vár. A reformáció korától eltekintve sohasem zehezdedt itt a nevelők lelkére kényszerítőbb erővel a főiskola alapításánál megadott cél: az egyház és iskolák szolgálatára kegyes és tudós férfiak nevelése, mint napjainkban. Senki előtt sem lehet kétséges, hogy a magyarságot a nagy népek harcában nem a fizikai ereje, nem a gazdagsága, hanem egyedül a lelkiisége tartja fenn. Csak akkor és csak úgy lehet Európa történelmének alakításánál Istennek áldott szerzője, ha életének szellemi és erkölcsi tartalma, azaz életminősége magasabbrendű lesz, mint a körülötte élő és ellene törő népeké, s ha a lelkekben az egyéni érdekek és érvényesülés helyét a szolgálatkészség fogja betölteni. Olyan lelkiesség kifejezéséről s olyan ifjúság neveléséről van tehát szó, amelyik minden áldozat meghozatalára kész, amelyik a nagyobb darab és fehérebb kenyérenél, a jobb elhelyezkedési lehetőségénél előbbvalónak tartja hivatását. A szolgálatra felkészült, a nép között Isten dicsőségéért dolgozó vezetők nélkül a duzzadó népi erők, — amelyekkel ma már minden vezető tényezőnek számolnia kell, — kufárlelkű emberek irányítása mellett helyrehozhatatlan rombolásokat idézhetnek elő. Mindezt tekintetbe véve, gimnáziumunk akkor fogja végezni a legszentebb szolgálatot, ha a nép köréből kikerült s arra alkalmas legtehetségesebb gyermekeket a lelkipásztori és tanítói hivatás felé irányítva, visszaküldi a néphez. Semmi sem lehet kárhözatosabb és ártalmasabb nemzetünk életére, mint az a gondolkodás és értékelés, amely a gyenge és bukott diákokat szánja a nép vezetőinek: tanítóknak és lelkipásztoroknak, mert akaratlanul is lesüllyeszti a magyarság kultúrnívóját, lefaragja szellemi igényeit, megöli nagyráhivatottságába vetett hitét, egyszerűen aláássa a nemzet jövőjét. Főiskolánknak különben is érdeke az, hogy kiváló tanítók és lelkipásztorok kerüljenek ki falai közül, mert az utánpótlás csak az ő szolgálatuk és irányításuk mellett lehetséges. A pataki diákoknak — s hadd legyen ez személyes bizonyosságtevés is — egy jó része sohasem lett volna pataki diák, ha Isten áldott lelkű tanítókat és lelkipásztorokat nem adott volna a magyar falvaknak. A neveléssel és tanítással összefüggő többi kérdés: a tantermek kevés száma, a bifurkációval, ill. trifurkációval összefüggő nehézségek az egész életével szolgáló igazgató és a tanári kar ügyületes munkája nyomán bizonyosan jól foglalkozhatunk.

Alsózempléni Egyházmegye közgyűlése.

Szeptember hó 26-án volt Sárospatakon, a főiskola tanácstermében. A közgyűlés a 63. dicsőret első versének eléneklésével vette kezdetét. Esperes Ezékel 36. részének 6—11. verseit olvasta fel s utána Isten előtt mély alázattal hajolt meg

közgyűléssel, hálát adott Istennek több áldásai mellett Erdély keleti részének visszacsatolásáért. Gróf Bethlen Pál egyházmegyei főgondnok megnyitójában megemlékezett mindenekelőtt Erdély visszacsatolásával kapcsolatban arról, hogy a magyarországi egyetemes egyház ezzel kb. 560000 ref. lélekkel gyarapodott ismét. Megemlékezett Magyarország Kormányzójának, tanácsadóinak, nagy szövetségeseinknek, az újjászervezett magyar honvédségnek, az erdélyi ref. templomoknak és iskoláknak elvülhetetlen érdemeiről. Rámutatott arra, hogy a területi, lelki és történelmi meggazdagodás kötelességünké teszi, hogy fokozottabb mértékben szeressük, ápoljuk, védjük és erősítsük ref. templomainkat és iskoláinkat. Megemlékezett Főgondnokunk megnyitójában dr. Kiss Sándor e. m. tb. gondnok, e. m. tanácsbíró váratlan elhunytáról, kiben egyházunk és egyházmegyénk hűséges és fáradszóró munkást veszített el. Ismertetette a Főgondnok a 8 osztályos népiskolai oktatás bevezetésére vonatkozó törvényt, mely a keresztény népi politika talajából sarjadt és a magyar nép szellemi fellendülését szolgálja.

Megalakulás után tudomásul vette a közgyűlés a szavazatbontó bizottság jelentését s Virágh Béla, Rozgonyi Sándor, Kósa Szabó Pál lelkészi, Zombory Géza, Czigányi Géza világi tanácsbírák, Keresztury László lelkészi, Czigányi György világi aljegyzők, Fekesházi János tanítóképviseelő, Dávid Zoltán számvevőszéki tag letették az esküt.

Ezek után Janka Károly esperes terjesztette elő mindent átfogó és kimerítő jelentését. A jelentés a tőle megszokott alaposággal kitért az egyházmegye minden életmegnyilvánulására s az egyházmegye, valamint az egyetemes egyház minden aktuális kérdésére. Fontosabbak ezek közül: a lelkészek továbbképzése, a népiskolai vallásoktatás, különösen a nem református iskolákba járó tanulók vallásos nevelése és az itteni vallásitanítás fokozottabb ellenőrzése, a 8 osztályos iskolák fejlesztése s ez ügyben a jövő tanévig már tiszta helyzet teremtése, a nemzet testét romboló reverzális törvény eltörlése, az egyke kérdése, mely tekintetben az egyházmegye általános állapota még nem aggasztó ugyan, de már szórványosan jelentkeznek tünetek. Megelégedéssel emlékezik meg esperes a visszatért egyházak lelki és anyagi viszonyairól, ahol két látogatási körben személyesen vezette a látogatást. Megállapítja esperes, hogy a gyülekezeti munkások a missziói munka terén nem aludtak. Az adakozás mérve kielégítő, a rendes és rendkívüli egyházi adó negyed része: 38.000 P volt. Itt kiemeli példaként Bacsát, ahol az egy lélekre eső 8 pengő egyházi adón kívül az adakozásból egy lélekre 120 pengő esik. Épületek fenntartására az egyházmegye gyülekezetei 52.100 pengő költhettek. Elismeréssel adózik esperes az egyházmegye tanítói karának, mely vármegyénkben, az illetékes hatóságok megállapítása szerint, a nemzetnevelés nagy munkájában élen halad. Köszönetet mond Argyellán Dezsőnének a tállyai ref. egyház részére adott 1000 pengős adományáért. Esperes javaslatát, hogy a lelkipásztorok lelkészi napló vezetésére köteleztesse és hogy az egy-

házi épületek biztosítása az értékeltolódások miatt százalékos felemelést nyerjenek, közgyűlés határozattá emeli.

Esperesi jelentés kapcsán kegyelettel adózott közgyűlés Pecsenye András nyug. lelkész, Szabó Andor taktakenézi lelképásztor, e. m. lelkészi tanácsbíró, Csikesz Sándor egyetemi tanár. ifj. Egerházi Lajos, Göndöcz Piroska és dr. Kiss Sándor e. m. világl tanácsbíró, e. m. h. gondnok emlékének, s melegen köszöntötte Verebélyi Dezső semjéni lelképásztort, e. m. tanácsbíró 25 éves lelké-szi szolgálata alkalmából.

Kegyelettel emlékezett meg a közgyűlés Isten iránti hálaadással az első teljes magyar nyelvű Szentírás, Károlyi biblia megjelenésének 350 éves évfordulójáról és elrendelte, hogy templomainkban és iskoláinkban is történjék megemlékezés az évfordulóról. Felterjesztéssel fordul a közgyűlés az egyházi hatóságok útján a m. kir. kormányhoz, hogy a törvényhozás útján helyezze hatályon kívül a reverzálist megengedő 1894. 32. tc.-et. Kéri a közgyűlés a nyugdíjintézetet, hogy a nyugdíjasok illetményeit levonások nélkül utalványozza. Az egyházi fegyelmezésre pedig részletes végrehajtási utasítást kér az egyházi hatóságoktól. A vallástani tankönyvek használhatóságának ügyével foglalkozott a közgyűlés.

Az egyházmegyei pénztárnoki állásról lemondott Gecse Lajos e. m. pénztárnoknak több évtizedes hűséges szolgálata elismerése mellett köszönetét fejezi ki a közgyűlés, helyette pedig egyhangúlag Veress Imre taktaharkányi lelkészt választja meg e. m. pénztárnoknak.

46 folyó ügy és 4 bírósági ügy elintézése után a késő esti órákban ért a közgyűlés véget.

—y—ó

I R O D A L O M

Czelder Márton működése a moldva-oláhországi első magyar református misszióban cím alatt jelent meg Szabó Lajos szeretetszövetségi lelkész, vm. szociális tanácsadó könyve.

Szerző bejárta az egykori Moldva-Oláhországot, elpuszult és meglevő magyar eklézsiák irattárait felkutatva írta meg a könyvét.

Ez a könyv monográfiának készült, de egyuttal eposza a XIX. század legaktívabb református lelkészének, a csodálatos munkabírású egyházi guerilla-harcosnak, életét a „szétszort csontokért” adatéközlő Czelder Mártonnak.

Ebből a könyvből megismerjük az első magyar református misszió történetét, a Romániában élő magyarok helyzetét, (a csángókéét és a kívándorolt magyarokéét) s egy áldozatos református lelkész életét, aki a gyülekezetek sokaságát szervezte meg s mint „élő lelkiismeret,” úgy járt tizenegy évig a Balkánon, elportyázva egész Konstantinápolyig, s összegyűjtve a szétszort magyar reformátusságot.

A 181 oldalas könyv, (Czelder arcképével,) megrendelhető 3 pengő 50 fillérért a pénz előzetes beküldésével ezen a címen: dr. Szabó Lajos

szeretetszövetségi lelkész. Budapest, XIV. Nürnberg u. 9. I. em. 5.

Móricz Miklós: Hogy adod. Budnpest 1940. A STUD kiadása.

Talán szokatlannak tűnik fel, hogy a Sárospataki Ref. Lapok hasábjain egy olyan könyvvel foglalkozunk, amelynek a címe is elárulja, hogy a gazdasági élet problémái képezik annak tárgyát, s amelynek problémáihoz még közelebb visznek tartalomjegyzékének következő fejezetei: A gazdasági élet valósága. Ember fizet embernek. Nincs igazságos ár. Az ár hatalmi kérdés. Lapunk a hitélet, az iskola, az egyház [problémáival hivatott foglalkozni, mi indokolja azt, hogy célkitűzéseitől látszólag ilyen távoli világ problémáival foglalkozunk. Az a körülmény is ösztönzést adhatna nyilván ezzel a könyvvel való foglalkozásra, hogy az illusztris szerzőt sárospataki főiskolánkhoz a legszorosabb kötelek fűzik, közöttük az öreg diákokot mozgó szolgálata és áldozat gyakorlás kötelei is; minket mégis inkább tárgyi tények mozgatnak, az a törekvés is, hogy szeretjük az életet minél szélesebb mezőben és minél több oldalról szemlélni, de méginkább az, hogy mi a szellemtudományokban és a hitélet tudományaiban is a szellem teremtő hatalmának a nyomaát keressük és a *Móricz Miklós* könyve szinte forradalmi módon olyan területen szemléli a szellem hódító uralmát, ahol eddig kizárólag a materialista világszemlélet volt domináló. Könyvének legutolsó gondolatát idézzük: „Az ember szellem. Belülről áramlik kifelé. Az anyag nem tényezője, hanem közege, csak hordozója a szellemnek, amely befelé közvetlenül határos az isteni valósággal.” (141. l.) Hogyha tehát a történelmi materializmus világszemlélete szerint anyagi valóságok a gazdasági élet mozgatói, Móricz e felfogással éles ellentétben lépésről-lépésre a szellem formáló hatalmát igazolja. De Móricz munkájának korszerűségét és a mai emberiség legfrissebb törekvéseivel való kontaktusát közelebről az biztosítja, hogy a szellemet nem elvontságban nézi, hanem a konkrét valóságos emberben látja, úgy, hogy közelebről azt is elmondhatjuk, hogy ítélete szerint az ember, az ember munkája, mégpedig szellemi munkája a mozgatója a gazdasági életnek.

Hogyan érvényesülnek ezek z alapgondolatok a gazdasági élet konkrét problémáiban? Móricz munkájának első fejezete az ár, árú, a csere fogalmait hivatott tisztázni. Az árról pl. a következőket is mondja: „Nem lehet azt mondani, hogy az ár átmenet lenne az anyag között, amely a csere tárgyául szolgáló emberi értékeket hordozza és a szellem között, amely az ember valóságát alkotja. Az ár az árúnak a szellemben való megjelenési alakja, ugyanúgy, ahogy a fogalom valamely valóságé... Az ár maga tisztán szellemi jelenség. Mérlegelésnek az eredménye, tehát szellemi műveletet zár le.” (6. l.) Még jellegzetesebb az, amit az áruról mond: „Az áruban mindig két elem találkozik össze. Az egyik kétségtelenül az anyag, amely számunkra azért becses, mert alkalmas arra, hogy az emberi szellem jeleit hordozza, vagyis al-

kalmas arra, hogy benne önmagunkat kifejezhessük" (7. l.). A cseréről így ír: „A cserében tehát a szellem keresi a szellemet. Az árú megjelent a piacon s most nem az a kérdés, hogy mit tart önmagával egyenlő értékűnek, hanem az, mit tart magánál nagyobb értékűnek, amit érdemes a maga termékére kicserélnie. A csere az ellenérték problémáját s ezzel az árért hozza magával. ... Az ár elemzésénél éppen arról a pontról kell elindulni, amelyet eddig az árelmélet gondosan került: a szellemi javak cseréjéről." (15. l.) „Mit vettél?” kérdezi Móríc munkája második fejezetében s felelete ez: „Emberi szellemet különböző fejlettségi fokain.” (51. l.) „Min vetted meg?” kérdezi tovább s így felel: „Amit megszerzünk a szellem megnyilatkozása és amivel ezt megszerezünk az is ugyanaz. Azoknak a javaknak a bőségében és változatosságában, amelyeket megvásárolunk ott tükröződik az emberi szellem sokoldalúsága és az emberiség egysége is.” (57. l.) De mi a mozgatója ennek az adásvevésnek? „Megvettem, amit csináltál — úgy mond — hogy magamban egészen életre kelthesselek, hogy ugyanazt csinálhassam, amit te. Mert magam is arra törekedtem és tudtam, hogy el kell érnem. Te előbb jártál ott, és ez bizonyosság nekem arra, hogy én is eljuthatok odáig.” (67. l.)

Távol állanak ezek a gondolatok attól, hogy mégcsak utaljanak is Móríc könyvének gazdag tartalmára. Olyan e könyv mondanivalóinak a bősége, hogy csak karakterét lehet felvázolni, s e soroknak is ez a célja. Még csak egyet. Egy munkának csak akkor van igazán létjogosultsága, ha az eredeti látásokat nyújt az élet, a világ valamely területéről. Móríc könyvében kifejezésre jut az, hogy Böhm Károly filozófiája inspirálta, s valóban a teremtő erejű magyar filozófus termékenyítő hatása felismerhető könyvében, de mégis ez a könyv minden gondolatában eredeti. „Küzködő írás ez”, mondja könyvéről Móríc s valóban egy finoman analizáló, egészen egyéni szellem küzködése adja a karakterét. Böhm Károly szelleme inkább csak olyan értelemben inspirálta az író, hogy szárnyakat adott fantáziájának arra, hogy az emberi életnek egy olyan területén kutassa a szellem teremtő hatalmát, amely iránt a Böhm Károly szelleme kevesebb érdeklődést tanúsított.

M. E.

HIREK

— **Főiskolánk igazgatótanácsának** a gyűlése október hó 19-én lesz Sárospatakon. Előző napon, október 18-án a számvizsgáló bizottság fog ülésezni. Mindkét gyűlésre ezúton is szeretettel hívja az illetékeseket a *főiskola elöljárósága*.

— **Izléses füzetben** jelent meg az a pompás ünnepi beszéd, amelyet *Dr. Finkey Ferenc* m. kir. titkos tanácsos, ny. koronagyász tartott a margitszigeti Tompa-szobor leleplezésekor. A nagyértékű beszéd sugározza azokat a lélekébresztő, nevelő és inspiráló hatásokat, amelyeket a Tompa nagy lelke nemzedékről-nemzedékre olyan gazdagon áraszt.

— **Pataki regőseink** a visszatérő Erdélybe is elmennek a m. kir. honvédség megtisztelő felkérésére, mint annak idején bevonultak a Felvidékre a nemzeti hadsereg oldalán.

Tájékoztatásul. Az alsóempléni egyházmegyei közgyűlés által elrendelt egyházmegyei tisztségekre az egyházmegyei közvélemény a következőket jelölte: Lelkészi tanácsbírók: Darányi Lajos sárospataki és Kiss Pál prűgyi lelkipásztorok. Világi tanácsbíró: vitéz Nyitray Károly hernádnémeti igazgató tanító. Lelkészi aljegyző: Benke Kálmán ondi lelkipásztor.

— **Szavazatbontás.** A gömöri ref. egyházmegye szavazatbontó bizottsága f. hó 8-án bontotta fel a három lelkeszi, négy világi tanácsbírói, egy tanító képviselői és egy ügyészi tisztségre adott szavazatokat. Lelkészi tanácsbírák lettek: Varga Imre rimaszombati lelkész 77. Ablonczy László keleméri lelkész 71 és Tókos Károly aggteleki lelkész 65 szavazattal. Világi tanácsbírák lettek: dr. Soldos Béla főispán Rimaszombat 77, dr. Farkas Ábrahám földbirtokos Dulháza 67, Ragályi Ferenc földbirtokos 61 és Makray László vármegyei számvevő 56 szavazattal. Tanítói képviselő lett Mészáros Károly aggteleki tanító 73 szavazattal. Ügyész lett: dr. Csontos József rimaszombati ügyvéd 77 szavazattal.

HIVATALOS RÉSZ.

A vattai ref. egyház pályázatot hirdet a lemondás folytán megüresedett kántortanítói állásra. Javadalma 44 helyi értékegység és államsegély. Pályázni csak kántori oklevéllel lehet. Pályázók az okt. 21-én lejáró határidőig, költségükön bemutatkozhatnak. Kellően felszerelt pályázatok okt. 21-ig az iskolaszék címére küldendők.

A pányi (abauji e. m.) református leányegyház presbitériuma pályázatot hirdet előkönyörgői, hitoktatói állásra. — Fizetés: 81/4 kat. hold szántó, 1256 □-öl rét, 4 legeltetési jog, 420 liter búza, 600 liter rozs, 5 szekér tűzifa, 1 P. készpénz, stóla, modern lakás nagy kerttel. A község szép helyen, erdőmelllett fekszik. A földek művelését, a széna és sarjú lekaszását, a mező és rét termésének behordását a hívek teljesítik. — Köteleesség: Istentisztelet végzése és hitoktatás. Az állás azonnal elfoglalandó! Lehetőleg nyugdíjas kántortanítók pályázzanak! Pályázatok folyó évi november 10-ig a *csécsi ref. lelkészi hivatalhoz* küldendők!

Az abauji egyházmegye közgyűlés alkotó tagjaihoz. A folyó hó 17-ére hirdetett közgyűlésünket közbejött akadályok miatt az előbbi meghívóban jelzett helyen és kezdettel *folyó hó 29-én fogjuk megtartani.*

Az egyházmegyei bíróság a közgyűlés napján délután fél 4 órakor fog összeülni a református egyház tanácstermében (Kovács u. 15).

A belmissziói és tanügyi bizottság a közgyűlés előtti napon, október 28-án tartja ülését, ugyancsak a református egyház tanácstermében.

Gönc—Korlát, 1940. október 10.

Az egyházmegye elnöksége.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűível a könyvnyomtatás feltalálásának 500. esztendejében Sárospatakon.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: **DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN,
DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF**

TARTALOM: *Dr. Komjáthy Aladár*: A segédlelkészek mozgalmáról — *Dr. Zsiros József*: Az Isten-Ige szolgálatában. (Folyt. és vége.) — Hírek. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek.

A segédlelkipásztorok mozgalmáról.

A kerületbeli segédlelkipásztorok kérni fogják az egyházkerületi közgyűlést, hogy a jelenlegi rendszer teljes megváltoztatásával a díszpozicionális jog az egyházmegyéek espereseinek kezéből a püspök kezébe menjen át. Hiszem, hogy ennek a kérelemnek semmi komoly akadálya nem lehet nálunk sem, mert a többi kerületekben ez már régen így van. Nálunk is meg kellett volna ezt a reformot már régen csinálni, nemcsak a többi kerületekhez való alkalmazkodás kedvéért, hanem főképen ezért, hogy az egyházmegyéek kínai választó falai itt is leomoljanak. Ha ez a reform életbe lép, milyen könnyű lesz annak a segédlelkésznek, aki szereti a változatosságot, Ungból Gömörbe kérni magát. Ifjú testvéreink nemcsak különféle tájakkal fognak megismerkedni, hanem gyülekezetekkel is. Minél több gyülekezetet ismer meg a segédlelkész, annál jobban hasznát veszi a több helyről szerzett tapasztalatának és ismeretének. Ha az egyházkerületi gyűlés helyt ad a kérelemnek, akkor minden egyházmegye kapuja megnyílik a segédlelkészek részére. A püspök is könnyebb helyzetbe jut ezáltal, mert jobban fogja ismerni a segédlelkészeket és a pályázatoknál a jobb érdekében nyugodtabb lelkiismerettel tudja érvényesíteni befolyását, ha az egyházközségek részéről ajánlást kérnek.

Azonban ezenkívül még lesz egy kérésük a káplánoknak: a fizetésjavítás. Nem tudok semmit arról, hogy mit foglaltak bele a kérvényükbe, de annyit mondhatok, hogy minden idegszállammal azon volnék, hogy jobb anyagi helyzetük legyen az eddiginél. De az a kérdés, hogy ezt a fizetésjavítást kicsoda adja meg? Honnan teremtsük elő rá a pénzt? Sem az egyházkerület, sem az egyházmegyéek nincsenek olyan helyzetben, hogy ilyen tetemes kiadást vállaljanak, mert kötelezettségüknek nem tudnának eleget tenni. Az államnál is próbálkoztak vezetőink, de ott nem érték el az eredményt kérelmükkel. Maradnának az egyházközségek, ahol szolgálnak a káplánok. Városi gyülekezetben ezt még

csak szóvá lehet tenni, de hiába volna minden ilyen törekvés egy falusi gyülekezetben. Földművelő presbitériumban fizetésjavítást keresztül vinni nem lehet. Földművelő népünk egy részének semmi szociális érzeke nincsen, neki megterem mindene, amiből minden szükségét fedezi, másnak a szüksége nem bántja. Honnan adjunk nagyobb fizetést hát? Nem tudom megmondani. Nem vagyok elég okos ahhoz, hogy utat és módot eszeljek ki ennek a problémának a megoldására. De ha a magam zsebébe kell benyulni, akkor is azt mondom, hogy a káplánoknak fizetésjavítást kell adni. Nagyon mostoha sors az, amiben a káplánok élnek. Tulajdonképen ez az, ami miatt nem mennek ma olyan számban a lelkipásztori pályára, mintahogyan szeretnők. A magam részéről belátom, hogy nem is kellemes dolog 8–10 évig hányódni szegény káplán sorsban, egyik faluból a másikba és a maga nyomorúsága mellett látni kell még a falu elmaradottságát, szegénységét és azt az óriási közönyt, ami a szegénység nyomában jelentkezik. Nem lehet mindenkitől apostolságot várni, egy talentumu embereknek is kell lenni a több talentumosok mellett. De a fizetésjavítást semmiféle beszéddel elintézni nem lehet, azt akárhonnan elő kell teremteni. Ha szegények is vagyunk, de szükkeblütséget ne mutassunk. Mindennek rohamosan megy fel az ára, hiába próbálják az árakat rögzíteni. Ha a drágaság így emelkedik, akkor még egyszer megérhetjük azt az időt, ami a 20-as évek elején volt, hogy az este megkapott fizetés reggelre annyit veszített értékéből, hogy a készpénzfizetésből élők soha nem tudták a havi számlájukat kiegyenlíteni.

A segédlelkipásztori fizetés problémájának megoldása még két okból is sürgős a folytonos drágulás mellett. A segédlelkipásztorok elégedetlenek a helyzetükkel, mert a képzettségük is erősebb, mint a régebbi generációké. Ezt egészen nyugodtan elismerketi mindenki. Ma többet kell tanulni a theologus ifjúságnak, mint ezelőtt 30 évvel. Nemcsak az órarenddel lehet igazolni azt, hogy ma többet tanul a lelkipásztori pályára készülő ifjúság, hanem az meg is látszik rajta. Nem is említtem azt, hogy a mai segédlelkészek között mennyien elvégezték a tanítóképzőt és szereztek

tanári diplomát. Igaz régebben is meg volt az utóbbi, de fehér hollóként és inkább a nagyon kiváló diákok mentek át a tanári pályára. A másik ok, amelyet meg kell említenem a segédlelkészek munkája. Amit a gyülekezetben dolgoznak és amennyit dolgoznak, azért nagyon megérdemlik a fizetést, de nem a hivatalosat, hanem attól jóval magasabbat. Nemcsak azért szeretik az egyháztagok a segédlelkészt, mert fiatal, jó kinézésű, üde arcú ember, hanem azért is, mert fürge és lelkesen dolgozik. Egyházkerületi atyák és testvérek, legyünk segítségére a segédlelkészeknek. Egyszer már meg kell oldani ezt a nagy feladatot. Mástól ne várjuk a megoldását, mert nekünk kell azt megcsinálni. A segédlelkészek a mi véreink. Ne tagadjuk meg őket, hanem fogjuk meg erősen a kezüket. Imádkozzunk értük, hiszem, hogy Isten ad valami megoldási lehetőséget. Csak kishitűek ne legyünk és érzéketlenek más bajával szemben. Addig is gondolkodjunk ezen, amíg a káplánok kérelme ott nem lesz az egyházkerületi gyűlés zöld asztalán.

Komjáthy Aladár.

Az Isten-Ige szolgálatában.

Évmegnyitó beszéd. 1940. szept. 29-én tartotta dr. Zsirus József theol. és közigazgató.

Tanítóképzőintézetünknek megszabott munkája mellett a liceummá való átférfőződés kemény problémáival is meg kell birkóznia. Az úttörésnél megkívánt felelősség és az új célkitűzések a tanári kar teljes erőfeszítését, harmónikus szolgálatát kívánják. Belső elrendeződés, lelki egyensúly és dialmas hit azok a kívánalmak, amik a kezdet nehézségein átsegíthetik és küldetésének megfelelő magaslatra emelik az intézetet. Nem szükséges hangsúlyoznunk, hogy egyházkerületünknek minden számottevő tényezője és minden hívő tagja boldog reménységgel tekint reá, mint veteményes kertjeinkben a helyes magvetés és plántálás egyetlen irányítójára, ahonnan hitben és hűségben megingathatatlan, az anyaszentegyház és nemzetünk javát munkáló, Isten országát építő tanítók kiküldetését várja. De éppen ennél a jelentőségénél fogva maga az intézet is joggal számíthat minden elképzelhető támogatásra, amellyel még a legnagyobb áldozatok árán is segítségére kell lennünk, különben a tanítványok kellő száma ellenére lassu sorvadás lesz az élete. *A gyakorlati pályákra való előkészítés* s azzal kapcsolatban a *nevelési tárgyak előtérbenyomulása* bizonyos mértékben intelem a nevelők számára. Vigyáznunk kell, hogy a módszer, amelynek a jelentőségét senki sem vitatja, bálvánnyá ne legyen, amely mögött eltörpül a tartalom, a lényeg: Krisztus, aki minden ismeretnek alapja és minden ismeretközlés végső célja, aki a több talentummal megáldott lelkektől több szolgálatot is vár. *A Faj és népkutató intézet* létesítése új feladatok vállalását jelenti, de új erőforrás is. Vele az iskola falai a magyar népelet határaiig szélesednek ki. Eggyel több ok és lehetőség a gyülekezetekkel való kapcsolatok felvételére s a theoló-

giával való közösség ápolására és elmélyítésére, ami után esztendőök óta sóvárogva vágyunk, aminek szolgálatát a két intézet közös munkaterülete egyenesen kötelességünké teszi.

Theológiánk, mely ezzel az esztendővel indul el az ötéves tanterv megvalósítása felé, a theológus ifjúság megcsappant létszáma ellenére is az előző évek lendületével igyekszik elegettenni Istentől vett megbízatásának. Elsőrendű feladatunknak, mint mindig, *a teljes vértetű tudományos képzést tekintjük*, ami nélkül nincs komoly igeszolgálat. Emellett áron is megvesszük a bizonyágtévesek alkalmait: *a tanya-, a szórvány-, a családmisziói s a diákkamrákban végzendő bibliaköri munkát*. A népfőiskolai tanfolyamra, erre a theol. akadémiánk életéből fakadt s a pataki lélekből táplálkozó, magyar népünk nemzeti és vallásos öntudatát ébresztgető, kulturnívóját emelő kezdeményezésre mindig örömmel gondolunk. Félős, hogy az állandó népfőiskola megvalósításával el fogunk késni, pedig bizonyágaink vannak arról, hogy ezek a tanfolyamok falusi népünk körében már eddig is áldott megmozdulások forrásává lettek. Ugyanilyen természetű, de más szempontok alatt végzett szolgálat a *faluszemináriumi és regős munka*. Az előbbi a népi, az úgynevezett mély kultúra veszendő értékeit kutatja fel és gyűjti össze, az utóbbi az egészséges és minden ízében magyar ének- és nótakultusz kivirágztatásával eltespedt és halódó nemzeti erőket istápol és állít munkába. Nem üres kedvtelés és céltalan szórakoztatás tehát ez a kettős munkaág, hanem a legnemesebb értelemben vett szolgálat, amelynek középpontjában mindig a templomi igehirdetés áll. De az eddig végzett feladatunknál nem állhatunk meg. Kazinczy nyugtalan lelkével a kultúra alapelemét: a nép nyelvét is tanulmány és vizsgálat tárgyává kell tennünk, mely kifejező erejével meggazdagítja igehirdetésünket, megvilágítja népünk érzés-, és gondolkodásvilágát s épségében vagy betegségében feltárja magát az életet. A gyógyítás hathatós eszközeinek bizonyultak a jó könyvekből alakított vándorkönyvtárak. Főiskolánk Nagykönyvtárának duplumtárában sok olyan könyv porosodik most hasznavehetetlenül, amelyeknek egy létesítendő vándorkönyvtárban magyar népünk szellemi életének irányításánál misziója volna. A magyar ref. egyház népegyház. A reformációban Isten az elhagyott, az eltiport, a viaszszalán tömegeket ragadta meg. A reformátorok nyomdokába lép, aki a néphez megy s a népert végez szolgálatot. Misziói területét adná fel theológiánk, ha nem itt és nem így szolgálná Istent.

Vezető államférfiak a huszadik századot a munka uralma és dicsőítése századának szokták nevezni. Nekünk szent törekvésünk az, hogy *századunk Isten uralmának és dicsőségének százada legyen*, akinek szolgálatára immár kész a mi szívünk. Szolgálatunk megkezdésekor imádságos érzésekkel tekintünk kincses Erdély felé s meleg szeretettel öleljük keblünkre hazatért testvéreinket. A sárospataki Alma Mater nevében boldog örömmel köszöntöm a marosvásárhelyi ősi kollégiumot s a kolozsvári theológiai akadémiát. S néma könny-csepp hull szívemre Nagyenyedért s a többi meg

távolmaradt testvérlélekért. Adja a kegyelmes Isten, hogy ez a gyászunk mennél előbb véget érjen s hogy az egész magyarság szabad hazában dicsérje Öt, aki egyedül képes szabadulást adni. Ugyanezzel a meleg szeretettel kérek Istentől áldást a tengeren túl élő magyar véreinkre, amerikai magyar református testvéreink, közöttük főiskolánk sok kedves gyermekének életére, akik az idegen világ minden beolvasztó törekvése ellenére is hűek maradtak az édes szülőföldhöz s hősiességükkel egy félszázaddal ezelőtt egyházat alapítottak s abban önfeláldozó szolgálattal megtartották és az új hazában született gyermekeik számára átmentették a gályarabok drága örökségét: az ősi hitet. Hazatérésük, az ezeréves magyar haza legszentebb álma, amelyet ott is, itt is testvérszívek vére táplál, bár csak édes valósággá lenne! Addig is, ott is legyen áldott minden lépésük és minden imádságuk. Mély tisztelettel köszöntöm egyházkerületünk távollévő, érettünk imádkozó és aggódó elnökségét: Farkas István püspök és Farkasfalvi Farkas Géza főgondnok urat, főiskolánk gondnokságát, az Igazgatótanácsot; szívesen üdvözlöm a mélyen tisztelt közönséget, a tanári karokat, s a nemes tanuló ifjúságot, az 1940—41. iskolai évet, főiskolánk 410-ik esztendejét az Atya—Fiú—Szentlélek, teljes Szentháromság egy örök igaz Isten nevében megnyitom. (Folyt. és vége.)

HIREK

Kerekes Zsigmond nyug. ref. lelképásztor szept. 27-én. életének 61-ik esztendejében, rövid szenvedés után Poroszlón elhunyt. A maklári gyülekezet az elköltözöttben lelképásztorát gyászolja. Élete utolsó éveit Poroszlón élte családjában körében. Áldott legyen emlékezte!

ifj. Kiss Miklós a golopi ref. gyülekezet kántortanítója október 6-án, hosszas, súlyos szenvedés után hazatért Istenéhez. Tizenkét esztendeje volt a golopi gyülekezet hűséges, csendes lelkű, buzgó tanítója. Csaknem 9 évig viselte testében keresztyéni türelemmel a reá rótt keresztet. Teme-tése f. hó 8-án volt Golopon. Az elhunytban id. Kiss Miklós ny. golopi lelképásztor fiát gyászolja. Hozzá tartozóit vigasztalja meg a kegyelem Istene.

— **Emlékezés Erdélyi Jánosra.** Az ungvári „Gyöngyösi Irodalmi Társaság” október 13-án felolvasó ülést tartott Nagykaposon. Ez alkalomból a Társaság elnöke: *Antal Miklós* tanár, pápai kamarás megkoszorúzta Erdélyi Jánosnak a református templom falában elhelyezett emléktábláját. A felolvasó ülésen a nagyszámban összegyűlt közönség előtt Erdélyi János életét és írói munkásságát *Dr. Magda Sándor*, a Gyöngyösi Irodalmi Társaság tagja ismertette. A nagyon szépen sikerült irodalmi délutánt Rácz Pál író felolvasása, Bellágh Barna lelkész szóló-éneke, Bukovinszky Géza járásbíró művészi zongorajátéka, továbbá Brandstätter Magda és Persely István szavalata tették változatossá és élvezetessé. A közönség nevében Dr Szabadka Medárd premontrei tanár,

plébános köszönte meg a Társaságnak, hogy fáradságot nem ismerve buzgólkodik a magyar irodalom és kultúra terjesztése érdekében.

— **Féláru utazás az Országos Protestáns Napokra.** Az ez évi Országos Protestáns Napokra Budapestre *1940. október 24-én, legkésőbb november 5-én* lehet felutazni, a Budapestről való *visszautazásra október 26-tól november 7-ig* érvényesek az igazolványok.

— **Vendégelőadó Főiskolánkban.** *Nagy Ottó* a zilahi ref. gimnázium vallástanára okt. 18-án főiskolánkban érkezett s a teológus, továbbá a gimnáziumi és tanítóképzőintézeti ifjúság számára „Theológiai problémák Erdélyben az elszakítás alatt,” „Az erdélyi magyar diákság élete az elszakítás alatt” és „Az erdélyi tanítóság küzdelme” címen előadásokat tartott. A theol. és tanítóképzőintézeti ifjúságnak tartott előadásait élénk eszmecsere követte.

— **Október 6. Sárospatakon.** Sárospataki főiskolánk tanári kara és tanuló ifjúsága október 6-án bensőséges ünneppel áldozott a 13 aradi vértanú emlékének. Délelőtt a városi templomban volt gyászistentisztelet, melyen az Igét *Bertalan Imre* főiskolai szenior hirdette. Utána az elesett hős pataki diákok emléktáblája s a nemzeti zászló előtt tisztelegve vonult el az ifjúság a Kazinczy Lajos szobrához, ahol Csorba László IV. é. hh. emlékezett meg a mártír halált tábornokról. A délutáni ünnepély a főiskolai imateremben a következő műsor szerint folyt le: 1. *Petőfi—Halmos*: Szabadságért elhullt... Énekelte a főiskolai Kórus. 2. *Ady E*: Felszállott a páva c. versét szavalta Demeter Gyula III. é. hh. 3. *Grieg*: Peer Gynt Suite-ből Aase halála. Előadta a főiskolai kamara zenekar. Az ünnepi megemlékezést tartotta *dr. Gulyás József* gimn. c. igazgató. 5. *Gulyás—Bathó*: Arad; énekelte a főiskolai regőscsoport. 6. *Bajza József*: Ébresztő c. költeményét szavalta Vitányi Iván gimn. VI. o. t. A felemelő ünnepély a Szózat elénekülésével ért véget.

— **Iskolaszentelés** volt Hejőszalontán október hó 6-án. A felavatási ünnepélyen szolgáltak: Román Ernő tanácsbíró, Nádházy Bertalan lelk. főjegyző és Pósa Péter esperes. Résztvettek az ünnepélyen Egry Zoltán és Szilvássy Pál orsz. képviselők ts.

HIVATALOS RÉSZ.

3624/1940. **XXXIX. sz. Körlevél.**

Meghívó.

A tiszánineni református egyházkerület f. évi rendes közgyűlését *november hó 21—22-re (csütörtök, péntek) hívjuk össze* Miskolcra, a Pálóczy u. 4. sz. alatti gyülekezeti teremben.

A közgyűlés *21-ikén d. e. fél 9 órakor kezdődik* s tart folytatólagosan d. u. 3 órától. A közgyűlés fontosabb tárgyai: konventi határozatok és leiratok, főiskolai és középiskolai ügyek, egyházmegyei felterjesztések, népiskolai jelentések, stb.

Másnap 22-én (pénteken) d. e. fél 9 órakor

az egyházkerületi rendes bíróság ülészik. Felkérjük az esperes urakat, hogy az egyházkerületi ülésre terjesztendő ügydarabokat legkésőbb november 4-ig küldjék be a püspöki hivatalba. A közgyűlésre az egyházkerület alkotó tagjait, tehát az egyházkerületi tanácsbírákat, az egyházmegyék espereseit és gondnokait, az egyházmegyék törvényszerűen kiküldött képviselőit, az egyházkerületi előadókat, tanintézeteket és tanítók törvényes képviselőit e közgyűlésre ezennel meghívjuk.

Bizottsági ülések

Az egyházkerületi bizottságok ülései 1940 november 20 án (szerdán) tartatnak a következő időben és helyeken:

1. Az egyházker. számvevőség és pénzügyi bizottság együttes ülése d. e. 10 órakor a leánygimnázium igazgatóhivatalában.

2. Középiskolai tanügyi bizottság ülése d. u. 3 órakor a Pálóczy u. gyülekezeti teremben.

3. Népiskolai tanügyi bizottság ülése d. u. 4. órakor a Pálóczy u. gyülekezeti teremben.

4. Az egyházkerületi missziói bizottság ülése d. u. 5. órakor a Pálóczy u. 4. sz. alatt a gyülekezeti teremben.

A bizottság elnökeit kérjük, hogy a bizottságok tagjait külön meghívóval is szíveskedjenek felkérni az ülésen való szíves megjelenésre. Pontos megjelenést kérünk!

Az ülés tárgyainak alapos előkészíthetése céljából felhívjuk az esperesek figyelmét arra, hogy a november 5-e után érkező ügyeket a közgyűlésen nem vesszük tárgyalás alá.

II.

Lelkészszentelési ünnepségünk ez évben elmarad. Szándékossan tesszük ezt és megfontolva, mert egy Istennek kedves, a lelkek békéjéről; Isten és emberek előtt bizonyosságot tevő, nagy lelkitalálkozóra gondolunk akkor, amikor ama tervünket jelentjük majd az egyházkerületi közgyűlés előtt, hogy: *ne Miskolcon tartassanak minden alkalommal, mint ez utóbbi években cselekedtünk a lelkészszentelések és közgyűlések,* hanem visszatérvén a régi jó idők jó szokásaihoz, becsültessenek meg e szent alkalommal való élhetéssel a kerület gyülekezeteit.

Ha Isten életünket megtartja, úgy a jövő esztendő őszén az egyházkerületi közgyűlést, lelkészszenteléssel egybekötve a felvidékről hazajött gyülekezeteink valamelyikében: *(Rimaszombat, Kassa, Ungvár)* tartánánk meg. Ugy gondoljuk, hogy az eljövendő egy esztendő leforgása alatt már egy olyan szép sereg fog kerülni felszentelés alá, hogy valóssággal felsőmagyarországi egyházkerületünk ünnepi találkozójává tehetjük majd a — hisszük — akkorára már minden tekintetben békében élő minden magyarok számára, *ezt a nehezen várt áldott napot.*

Miskolc—Rásony, 1940. október 15.

Farkasfalvi Farkas Géza
egyházker. főgondnok

Farkas István
püspök

III.

3568/1940. sz.

Valamennyi lelkipásztor testvérem figyelmébe.

A Vallás és Közoktatásügyi Minisztérium az alábbi rendelkezést adta ki a katonai szolgálatra bevonulók

anyakönyvi kivonatainak beszerzése ügyében: „A 7720/1939 M. E. sz. rendelet 68. §-ának 3. bekezdése szerint a leszármazás igazolása céljából a felekezeti anyakönyvekből kiállított kivonatokról 1 pengő kiállítási díjat lehet szedni. Ezt a kiállítási díjat az 1939. IV. tc. végrehajtásával kapcsolatban a leszármazás igazolása céljából — az 1939 II. törv. cikk 227. §-ában felsorolt eseteken kívül — minden esetben szedni lehet. A most következő törvényhely azonban a hadkötelezettségre vonatkozó rendelkezésekkel kapcsolatban szükséges okiratok részére — tehát a leszármazást igazoló anyakönyvi kivonatok részére is illetékmentességük mellett a kiállítási díj alól is mentességet biztosít. Ezt a kedvezményt a fenti hivatkozott rendelet nem szüntette, de nem is szüntethette meg. — Természetesen azt a körülményt, hogy az illeték és díjmentesen kiállított kivonatot hadkötelezettséggel kapcsolatosan adták ki, a kivonaton fel kell tüntetni, mert az 1939 II. tc. 227. §-a értelmében illetékmentességüket elvesztik, ha azokat más célra használják fel.“ Ezen rendelkezés a Belügyminiszter urnak július hó 8-án megjelent 303.579/1940 II. sz. rendeletének alapján hozott.

Ezen rendelkezés azt jelenti, hogy a jövőben a bevonuló katonáknak a katonai hatóságok által kívánt anyakönyvi kivonatok díj és illetékmentesen kell kiállítani, de a kivonatokra rávezetendő, hogy kizárólag katonai célra használható.

IV.

Valamennyi lelkipásztor testvérem figyelmébe.

Felhívom lelkipásztor testvéreim figyelmét az egyetemes konvent ez évi közgyűlésének 197. pontjára, s kérem, hogy minden lelkipásztor testvérem *október 27-én, vasárnap a konventi határozatban* foglaltak szerint járjon el.

Atyafiu szeretettel:

Miskolc, 1940. október 16. Farkas István
püspök

Alsózempléni lelkésztestvérek figyelmébe.

Az alsózempléni ref. egyházmegye lelkészértekezlete a következő pályatételeket tűzte ki: I. Az evangélizáció. Pályadíj 20 P. II. felekezeti iskoláink terhe és értelme. Pályadíj 25 P. III. Evangélizációs igehirdetés: *Az újjászületés.* Szabadon választott textus alapján. Pályadíj 15 P. A III-ik pályatétele nyertes szerzője, pályamunkáját, a lelkészértekezleti közgyűlés alkalmával, a közgyűlés megelőző áhitat alkalmával előadja. Pályázhatnak kebelbeli lelkész, hitoktató és segédlelkész testvéreink. A jelítség levéllel ellátott pályamunkák beadási határideje: 1941 május 1. Szeretettel teljes köszöntéssel Gesztely 1940. október *Kun Zoltán* ért. elnök.

A kereszti ref. leányegyház (Ung m.) presbitériuma, ezuton keres olyan szlovákul is tudó ref. válású állami tanítót, aki Keresztre való kinevezése esetén az előkönyörgői teendőket végzését is vállalná. A javadalom minimálisra van értékelve. Érdeklődők forduljanak az ungpinkói ref. lelkészi hivatalhoz. Cím: Ungpinkóc up. Bező.

Szerkesztői üzenetek. K-s M-s. G-y S-r. F-r I-n. N-k S-r. cikkei jönnek.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatakon.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: **DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN,
DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF**

TARTALOM: *Fiedler István*: Árvák napja a falusi gyülekezetekben. — *M. J.*: Főiskolánk igazgatótanácsi ülése (Folyt. és vége köv.) — *Kiss Ferenc*: A magunk portájáról. — Hírek. — Hivatalos rész.

Árvák napja a falusi gyülekezetekben.

Sokan tapasztaltuk, hogy az árvák napján tartott igehirdetést legjobban befogadják a szívek. Az árvák napján végzett szolgálat a legszebb és legáldottabb szolgálatok közé tartozik és én még sem tudtam megtartani az árvák napját október második vasárnapján. Egyetlen oka ennek az, hogy ilyenkor a legkevesebben járnak templomba a falusi gyülekezetekben. Minden alkalommal feljegyeztem a szolgálati naplómban a gyülekezet létszámát és ha egy grafikonnal kellene kimutatni a templom látogatók számának növekedését vagy csökkenését, akkor csak egy év alatt is roppant differenciákat mutató hullámvonalakat nyernénk. Grafikonunk a legmagasabb létszámot mutatja márciustól júliusig, legkisebb létszámot szeptember és október hónapokban. Előbbi időben négyezer, vagy ötször olyan létszámot tudunk felmutatni, mint az utóbb jelzett időben. Ezért az olyan alkalmakat, melyeken legfogékonyabb az emberi lélek, nem érdemes 140 ember jelenlétében megtartani, ha máskor 500 embert is össze tudunk gyűjteni egy árvák napi harangszóval, vagy műsoros délutánnal.

Ismerem az idevonatkozó rendelkezéseket, amelyek kötelezővé teszik október második vasárnapjára az árvák napjának megtartását, most mégis a saját felelősségem terhére eltoltam ezt a dátumot legalább november közepére, mert meggyőződésem, hogy ez a terminus csak a városi gyülekezeteknek felel meg. Falun ilyenkor van dandárja a munkának, őszi takarításoknak és vetéseknek. Nem azt akarom mondani ezzel, hogy vasárnap is dolgoznak a hívek. Hiába van ugyanis felfüggesztve a vasárnapi munkaszünet, még a mi népünk számára ez az udvarlás számba menő rendelkezés felesleges jóakarát, úgy se nagyon élnek vele. Hétköznap azonban éjszaka és nappal 3—4 órai alvással dolgoznak, nem lehet tehát csodálkozni azon, ha a vasárnapot a legszorosabb értelemben végig pihenik, vagy az egész héten

elmaradt házi munkákat vasárnap végzik el. Ezeket mi nem vesszük rossz néven tőlük, hiszen magunk is látjuk ezeknek a munkáknak a sürgősségét és fontosságát. Ilyenkor gyűjti össze a mi népünk azt a készletet is, amelyből majd télen az árváknak és özvegyeknek adnak és akinek ilyenkor megtelt a magtárja, az hálás szívvel fog adni, mikor a Szeretetszövetség, vagy más intézmények kérnek tőle az árvák részére.

Az elmondottak után mi, falusi lelki pásztorok nem tartjuk szerencsés időpontnak október második vasárnapját az egyik legáldottabb szolgálat elvégzésére. Lehet, hogy városi gyülekezetekhez van szabva az időpont, azonban falusi gyülekezeteknek ez semmiképen nem alkalmas. Ezért ha lehetne rajta változtatni — még akkor is, ha az egész világon ez a dátum szolgálna árvák napjául — nekünk változtatni kellene az időponton. Talán meg lehetne csinálni, hiszen, a városi gyülekezeteknél nincsen olyan számbeli eltérés a templom látogatók létszámában, mint falun. Több lélek hallgatná az árvák napi üzenetet és több szív megnyilna az igehirdetésre. Szolgálatunk értékét mindig emeli az időnek és alkalomnak a jó megválasztása. Végül pedig alig van alkalom, amelyben az igehirdetői és a pásztori szolgálat annyira össze kapcsolódna, mint az árvák napi szolgálatokban.

Fiedler István
ref. lelkipásztor.

Főiskolai igazgatótanácsi ülés.

Főiskolánk és tanítóképzőnk igazgatótanácsa ebben az évben az iskolai év eltolódott megkezdése és főiskolai adminisztratív nehézségek miatt csak október hó 19-én tarthatott gyűlést. Az elnöki tisztet *Janka Károly* és *dr. gróf Bethlen Pál* töltötte be. Az igazgatótanácsosok közül többen bejelentették indokolt távolmaradásukat. Jelen voltak dr. Besseney Zénó, Barabási Kun József, Harsányi Gyula, Medgyasszay András, Janka Péter, Tóth János és a tanári testületek igazgatótanácsos tagjai.

Janka Károly gondnok napirend előtti felszólá-

lásban indítványozta, hogy az igazgatótanács üdvözölje Farkas István püspököt betegségéből felgyógyulása alkalmából és mondjon köszönetet Farkasfalvi Farkas Géza egyházkerületi főgondnoknak az eredményes közbelépésért, amely lehetővé tette, hogy minden nagy érdeke mellett az iskolai év rendes munkája megindulhatott. Az igazgatótanács egyhangulag tette magáévá az elnök indítványát.

A köziskolai széki ügyeket dr. Zsiros József akad. és közigazgató adta elő. Jelentés olvastatott róla, hogy mi akadályozta az iskolai év rendes időben való megkezdését. Szabó Gyula gimn. tanár, angolinternátusi igazgató tanári székfoglalója erről az évről elmarad. Nem lehetett a tervezett „Pataki Nap“-ot sem megtartani. Részvétellel öröközte meg az igazgatótanács gróf Vay Arthur főiskolai igazgatótanácsos emlékezetét. Helyének betöltéséről az egyházkerület fog gondoskodni. Örömmel vette tudomásul az igazgatótanács Kovács Dezső nyug. tanítóképzőintézeti igazgatónak a legmagasabb helyről jött kitüntetését. A Zemplén vármegyei ösztöndíjra Pataki Sándor I. éves th. hallgatót ajánlja.

Előterjesztés megy az egyházkerület elé arról is, hogy az igazgatótanács megbízásának 6 éves ciklusa lejárt s a tisztújítás esedékessé vált. Dr. Besseney Zénó élénk helyeslés közt adott hangot annak a véleménynek, hogy a főiskola kormányzásának körébe a visszacsatolt részek vezető egyéniségei is bevonandók.

Ugyancsak dr. Zsiros József referálta a theol. akadémiai ügyeket.

A theol. akadémia I. évére beiratkozott 10 hallgató, a konvent által engedélyezett 14-gyel szemben. Itt szintén dr. Besseney Zénó mutatott rá a legerőteljesebben arra, hogy aggasztónak kell tekinteni, ha egyházi intézménynél, amelynek az elsőrendű feladata lekipásztorok nevelése, a létszám annyira alacsony és indított meg elég széles méderben hőmpölygő tanácskozást. Nem annyira az utóbbi évek theol. tultermelésében és a segédlelkészek hihetetlenül gyöngye anyagi ellátásában, sőt elhelyezetlenségében látták némelyek a baj okát, hanem magának a lekipásztori állásnak rendezetlenségében, amely az anyagi ellátás mai rendszere mellett sokszor egyenesen kinossá válik annak viselőjére nézve. Rámutattak a kor racionalizmusára, amely szöges ellentétben áll a hit életével és illuzóriusnak tünteti fel annak a szolgálatát. Hangoztatták, hogy a mai ifjúság a gyakorlati pályák iránt vonzódik.

Az igazgatótanács egyetemes egyházi érdekek tartja, hogy a lelkészképző és nevelő intézetekben kellő számu és az lge szolgálatára elhívott ifjúság készüljön elő a lekipásztori szolgálatra. Újabb tápintézeti és internátusi jótéteményeket ítél oda a theol. ifjúságnak az igazgatótanács.

(Folyt. és vége köv.)

— **Agárdi Kálmán** nyug. MÁV intéző 600 P összeget ajánlott fel annak a két tehetségvizsgás tanulónak a segélyezésére, akiket a főiskola a tehetségalapról segélyezni nem tudott

A magunk portájáról.

Ezalatt a cím alatt jelent meg most két füzetben, számos képpel csinos kiállításban az Országos Református Szeretetszövetség intézményeinek leírása.

Találóbbr címet nem is lehetett volna adni ennek a két szép füzetnek. Valóban a maugunk portájáról van itt szó, minden reformátuséről. Hiszen a miénk a Szeretetszövetség, mi hivatuk életre, nincs az országnak olyan egyházközsége, ahonnan ne támogatták volna áldott adományokkal, hogy ezek a csodálatos intézmények meglétesüljenek. Vigasztalás, sőt több annál, boldog öröm és büszkeség elolvasni ebben a két füzetben azt, hogy mire volt képes a felébredt felelősség és Lélek a magyar református egyházban.

Alkalmasabb, hitébresztőbb olvasmányt nem is tudnánk most ajánlani magánosok részére és téli vallásos estélyek számára.

Kiválóan alkalmasak e füzetek KIE, leány és egyéb egyesületek, valamint vallásos estélyek számára.

A két füzet nettó ára 60 fillér, bruttó ára 80 fillér. Megrendelhető közvetlenül a Szeretetszövetségtől 60 fillérért. (Budapest XIV. Stefánia út 29. sz.)

Kiss Ferenc

ny. egy. tanár, ügyv. igazgató.

H I R E K

— **A sárospataki főiskolai tanárok bibliaköre** október hó 24-én ismét megkezdte heti összejöveteleit.

— **Erdélyi délutánt** tartottak élénk érdeklődés és nagy tetszés mellett kisgimnázistáink október hó 20-án a főiskolai imateremben. Az előkészítés munkáját az Arany János önképzőkör vezetőtanára, *Palumby Gyula* végezte.

— **A szegedi diákok bibliakörének tagjai** komoly áldozatot hoznak a külmisziói munkáért. Vállalták a Svájci Délafrikai Misszió egy bennszülött munkásának eltartását. A nemes példa világosan mutatja, hogy akik Isten Igéjével komolyan foglalkoznak, azok előbb vagy utóbb rájönnek arra, hogy külmiszió nélkül nincs életerős keresztyén élet. Az a tény, hogy diákok vállalták el Thuketane János északtranszváli evangélista munkában tartását, azt mutatja, hogy Isten fel akarja és tudja használni egyházunk minden rétegét, ifjúságát, szegényebborsú diákseregét is.

— **A héti egyházközség** szeptember 29-ikén a Kárnlyi biblia 350 éves jubileuma alkalmából szép sikerű vallásos estélyt rendezett. A magyar nép és a biblia címen előadást tartott Németh Károly putnnki vallásoktató lekipásztor, bibliát magyarázott Szabó István II. Timotheus 3:16 alapján, szavaltak a vasárnapi iskola növendékei, és vallásos énekekkel szerepelt a gyermekkar. Ugyancsak ilyen mngemlékezés volt előző este a *bánrvevi* fiókegyházban is.

— **Kisgejőcön** október 20-án volt a baktai Egry Ferenc főgondnok által ajándékozott orgona szentelése. A kívül-belől megújított templomban a környékről is szép gyülekezet sereglett egybe. Szolgáltak: Ujlaky Sándor esperes, Pethő Károly gyulaházai, Koncsol János deregnyői lelkipásztorok és Árokháthy Béla lelkipásztor-orgonaművész.

— **Koncsol János** deregnyői lelkipásztort világháborús érdemeinek elismeréséül rövidesen vitézzé avatják.

— **Evangelizáció Egerben** *Svingor Jenő* egyh. kerületi és *Benke József* egyh. megyei missziói előadók okt. 10—13-án az egri ref. gyülekezet kebelében négy napos evangelizációt tartottak. A naponként növekedő tömeges érdeklődés mutatta, hogy Isten megáldotta igehirdetésüket.

— **Iskolaszentelés.** Csendes, megelégedett ünnepe volt október 13-án a ládbesenyői református egyháznak. Ekkor avatta fel a 14 000 pengős államsegéllyel épült iskolát és tanítói lakást. A délelőtti istentiszteleten Kocsis Béla nagyvizsnyói lelkész ígét olvasott és imádkozott, Az ünnepi beszédet Tóth János felsőborsodi esperes tartotta. Kocsis Jenő helybeli lelkész az adakozók névsorát olvasta fel. Istentisztelet után az új iskolához vonult a gyülekezet, ahol virággal köszöntötték az esperes urat, aki megható avató imádságával könnyeket csalt elő a hálás gyülekezet szeméből. Szavalt, éneklés, végül presbiteri gyűlés zárta be a délelőtti ünnepet. Délután Tóth Pál Zoltán szendrőládi lelkész hirdette az árvák könnyeit letrőlő isteni kegyelem ígét.

— **Károlyi Gáspár emlékünnepe**lyt tartott a miskolci felsővárosi egyházrész október hó 13-án. Énekkari és szavalatszámok mellett egy serdülő leány gyönyörű vallomást tett arról, hogy mit jelent az ő életében a biblia. A Károlyi Gáspár életét és munkásságát feltüntető emlékbeszédet Pósa Péter lelkipásztor, alsóbnrsodi esperes tartotta.

— **A biblia és a mai orvostudomány.** Erről a tárgyról rendez vitaestét az Országos Protestáns Napok keretében a Magyar Evangéliumi Orvos-Szövetség 1940. október 28-án, hétfőn este 8 órakor a Szabadság-tér 2. szám alatt lévő ref. templom alagsori gyülekezeti termében. Előadó: dr. Reők Iván sebész-főorvos. Felkért hozzászólók: dr. Kiss Ferenc, a bonctan egyetemi ny. r. tanára és dr. vitéz Csia Sándor a MÁV. igazgatóság főorvosa. A tárgyhöz minden résztvevő szabadon hozzászólhat. A rendezőség szívesen lát az intelligencia köréből minden érdeklődőt, elsősorban orvosokat, állatorvosokat és gyógyszerészeket, valamint az ezen pályára készülő fiatalságot.

— **Göbel Tina** német misszionárusnő, Molnár Mária-ánnal dolgozott Mánus-szigetén a külmiszióban, miután ott szerzett betegsége miatt vissza kellett térnie Európába, itthon szervezi a hinterlandot. Csapon, Bányuban, Szernyén, Asztélyban, Nagyszőlősen, Huszton tartott eddig 2—3 napos missziót. Vetítettképes előadásokban számol be tapasztalatairól, az eredményekről és szervezi az áldozatos imádkozók: a külmiszió barátainak seregét.

— **A Magyar Protestáns Irodalmi Társaság** 1940. október hó 30-án, szerdán d. e. 9 órai kezdettel Budapesten nyilvános egyházzenei felolvasó gyűlést tart.

— **Olvassa a magyar misszionáriusok leveleit,** rendszeresen a Hajnal című külmisziói folyóiratban. Kiadóhivatal: Budapest, IX. Kálvin tér 8. II. 17. A lap előfizetési ára egy évre 2 P.

— **Megjelent a Vizsolyi Biblia Előszava.** Az Országos Bethlen Gábor Szövetség a Vizsolyi Biblia megjelenésének 350. évfordulója alkalmából az ez évi Protestáns Napokra izléses kötetben kiadta Károlyi Gáspár bibliájának eredeti előszavát. A könyvhöz dr. Incze Gábor írt bevezetőt. A kötet pergamen papíron az eredeti Biblia facsimile-jét viseli. Ára 50 fillér. Kapható a Protestáns Napok ünnepségeinek helyiségeiben, valamint a könyvkereskedésekben. Külön is megrendelhető az Országos Bethlen Gábor Szövetségnél Budapest, IV., Semmelweis-u. 17.

— **A kolozsvári theol. akadémia válasza főiskolánk üdvözlésére.** A székelyföld visszatérése alkalmából főiskolánk közigazgatója a köziskolai szék nevében meleg érzésekkel köszöntötte a marosvásárhelyi ősi kollégiumot és a kolozsvári testvér theol. akadémiát. Dr. Gönczy Lajos kolozsvári theol. akad. igazgatója megható sorokban köszöni meg a hazatérés alkalmából kifejezett jókívánságokat s azokban a testvéri szeretetnek és a fakultás munkája megbecsülésének zálogát látja. Leveleiben fokozott mértékben ajánlják fel erőiket a közös harcra, amelyet nem lankadó erővel akarnak tovább vinni az egyetlen igazi ellenség, a bűn ellen. Legyen áldott a minden kegyelemnek Istene — írja tovább, — hogy megengedte érnünk a szabadulás boldog napját. Ő tőle volt mindez. Nem zúgolódunk amiatt, hogy tetszett Őszentfelségének, a mi drága Erdélyünket kettészakítani. Naponkénti sóhajtozással, gyötrődéssel, és imádkozással gondolunk az elszakított testvérekre, akikkel 22 esztendőn keresztül jóban-rosszban kézkézben, váll-váll mellett harcoltunk, szenvedtünk, sirtunk és örültünk. Jólesik tudni, hogy a ti imádságotok együttszáll a miénkkel Isten elé. Meleg szeretettel gondolunk a mi szívünkhez mindig különösképpen közellevő sárospataki Főiskolára és annak tanáira. Áldjon meg benneteket és intézeteteket a szent Úr Isten.

— **Az Országos Protestáns Napok** főünnepségei október hó 30. és 31-én lesznek. Az ez évi Protestáns Napok Erdély visszatérésének és a vizsolyi Biblia 350 éves évfordulójának a jegyében tartanak meg ünnepélyes keretek között. Az ünnepségek október 27-én kezdődnek dr. Raffay Sándor evangélikus püspök rádió-prédikációjával. Október 29-én este fél 7 órakor a Protestáns Napok nagy rádió-előadását dr. Makkai Sándor volt erdélyi református püspök, egyetemi tanár tartja „Mit jelent Vizsoly a magyar kulturában” címmel. A Vigadóban tartandó nagyszabású Reformáció emlékünnepezen az ünnepi emlékbeszédet dr. Tavasz Sándor kolozsvári theológiai tanár mondja. A Városi Színházban rendezendő protestáns irodalmi és

művészeti esten a bevezető beszédet dr. Ravasz László református püspök mondja, mely után irodalmunk és művészetünk nagynevű protestáns kiválóságai működnek közre. A vidékről felutazó résztvevők a vasuti igazolványok megváltása ellenében 50 százalékos vasuti kedvezményvel jöhetnek a II. Országos Protestáns Napokra.

— **Előfizetési felhívás.** December elején jelenik meg dr. Csekey Sándor budapesti ref. theol. akadémiai tanár Ige és lélek című munkája 20—21 ives terjedelemben. Tartalma: I. Előadások; II. Prédikációk, Bibliamagyarázatok; III. Urvacsorai, esketési és temetési beszédek. Ára 6 pengő azoknak, akik november 1-ig megrendelik s a könyv árát legkésőbb december 10-ig 20 fillér portódíjjal együtt a 20.729. sz. csekklepon címére (IX. Ráday u. 28.) beküldik. A könyv ára később 8 P.

— **A Szeretetszövetség miskolci filmje.** Bensőséges kulturdélutánon került sor annak a filmnek a bemutatására, amelyet a Szeretetszövetség a miskolci ref. intézményekről készített. Felvonult a vásznon a ref. egyház valamennyi temploma, iskolája, kulturális és szociális intézménye, a képeket élénk és szemléltető magyarázattal kísérte Illyés Bertalan püspöki titkár. Tóth Kálmán, az Országos Szeretetszövetség főtitkára jellemezte a szövetség nagy és áldozatos munkásságát és filmet pergetett le azokról az árvaházakról és jótékony intézményekről, amelyeket a szeretetszövetség tart fenn.

— **Pályadíjak nyertesei.** Az alsóborsodi ref. Egyházmegye Lelkészértekezlete 1940. évi közgyűlése kifizető pályadíjait a következőknek ítélte meg: Az *Egyházfegyelemről* szóló tanulmány pályadíját Nagy Sándor gejeji lelkipásztornak. Árvák napi beszéd pályadíját kapta Román Ernő lelkészértekezlet elnök és Nagy Sándor; a vizsolyi biblia kiadásának 350. évfordulója jubirális alkalmára írt beszéd-díját pedig Nagy Sándor és Román Ernő.

HIVATALOS RÉSZ.

XL. sz. Körlevél.

Valamennyi református lelkészi hivatalhoz és tanintézet igazgatóságához.

Magyarország főméltóságú Kormányzatjának felelősége Keletmagyarország és Erdély egy részének visszatérése alkalmával felhívást intézett a magyar társadalomhoz az ellenséges megszállás alól felszabadult, nyomorba süllyesztett magyarok megsegítésére szolgáló, „Erdélyért” címen indított mozgalom támogatására.

E felhívás kibocsátása óta a támogatásra, azonnali ápolásra, gyógyításra és segítségre szoruló, mindenküdtől megfosztott magyar testvéreink száma nagymértékben növekedett és növekszik.

Az egyetemes konvent elnökségi tanácsa úgy határozott, hogy a református egyházhoz tartozók között nem indít külön gyűjtést, hanem minden magyar reformátust a főméltóságú Asszony vezetése alatt álló, minden magyarra egységesen kiterjedő mozgalom támogatására buzdít.

Ennek megfelelően felhívom az egyházkerület minden lelkészét, tanárát, tanítóját, tisztviselőjét, hogy

az „Erdélyért” mozgalmat minden rendelkezésre álló eszközzel és módon támogassa, a mozgalom munkájában vegyen részt és havi fizetésének bizonyos százalékát (2 százalékát) a mozgalom céljára felajánlva, személyes példaadással is járjon elől.

Atyafiúi szeretettel:

Miskolc, 1940. október 19. *Farkas István*
püspök

Egyházkerületi Ifjúsági Konferencia. A Miskolci Ref. Gazdaleányok és Ifjak Egyesülete rendezésében november 6-án szerdán délelőtt 9 órai kezdettel Miskolcon a Deszka templomban egyházkerületi ifjúsági konferencia lesz mindkét nembeli ifjúság részére, melyre ezúton hívjuk egyházkerületünk ifjúságát. Délelőtt a templomban előadások hangzanak el, délután pedig a Palóczy utcai gyülekezeti teremben szeretetvendégség lesz, melynek műsorát mint eddig is, a résztvevő ifjúság adja. Jelentkezni lehet a lelkészi hivatalok által összesítendő íven november 3-ig Miskolc, Központi Ref. Lelkipásztori Hivatal, Werbőczy utca 20. szám. Kérjük a gyülekezetek lelkipásztorait, szíveskedjenek a kerületi ifjúsági konferenciára szószékről is hívogatni ifjú híveiket. Résztvételi díj személyenként 20 fillér. A szeretetvendégség díjtalan. Kérjük a jelentkezések alkalmával közölni honnan, milyen műsorszámmal kívánnak közreműködni a fiatalok.

A korláti ref. egyház pályázatot hirdet a nyugdíjazás folytán megüresedett orgonista kántortanítói állásra. Javadalom 27 egység (föld, termény, földmunkv.) és államsegély. Kötelesség törvény és díjlevél szerint. Pályázati határidő hivdetéstől 14 nap. Pályázhatnak okl. org. tanítók. Választás jogerőre emelkedése után állás azonnal elfoglalandó. Ref. iskolaszék. up. Vizsoly.

Hirdetmény a legközelebbi vallásanári vizsgára vonatkozólag. A tiszántúli református egyházkerület Püspökének, mint a vallásanárképesítő bizottság Elnökének megbízásából tudatom a vallásanári vizsgálat után érdeklődőkkel:

a) A legközelebbi vallásanárképesítő vizsgálat Debrecenben 1941. február hó 18, 20 és következő napjain fog tartatni. — — — — —

b) A vizsgálatra vonatkozó tájékoztató iránt a vizsgálati bizottság jegyzőjéhez (D. Dr. Kállay Kálmán egyetemi professzor, lelkészképzőintézet igazgató, Debrecen kollégium) kell fordulni. — — — — —

Debrecen, 1940. október 21.

D. Dr. Kállay Kálmán

egyetemi professzor, lelkészképzőintézet igazgató, a vallásanárképesítő bizottság jegyzője.

A pányi (abauji e. m.) református leányegyház presbitériuma pályázatot hirdet előkönyörgői, hitoktatói állásra. — Fizetés: 81/4 kat. hold szántó, 1256 □-öl rét, 4 legeltetési jog, 420 liter búza, 600 liter rozs, 5 szekér tűzifa, 1 P. készpénz, stóla, modern lakás rozs kerttel. A község szép helyen, erdőmellett fekszik. A földek művelését, a széna és sarjú lekaszását, a mező és rét termésének behordását a hívek teljesítik. — Kötelesség: Istentisztelet végzése és hitoktatás. Az állás azonnal elfoglalandó! Lehetőleg nyugdíjas kántortanítók pályázzanak! Pályázatok folyó évi november 10-ig a **CSÉCSI** ref. lelkészi hivatalhoz küldendők!

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatakon.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: **DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN,
DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF**

TARTALOM: *Dr. Maller Sándor*: 350 éves a vizsolyi biblia. (Folyt. köv.) — *Novák Sándor*: Egy korszerű kérdés. — *M. J.*: Főiskolánk igazgatótanácsi ülése (Folyt. és vége.) — *V. K.*: A felsőborsodi egyházmegye őszi közgyűlése. — *S. P.*: Országos Protestáns Napok. — *D. L.*: Október 31.-e főiskolánkban. — Hírek. — Hivatalos rész.

350. éves a vizsolyi biblia.

Minden igazi emlékezés felette áll az időnek. Egyesíti magában a múltat, jelent és jövőt, vagyis jelenné válik benne a múlt s a múlt emlékével átszőtt jelen a jövőbe lendül.

Mennyire találó ez a körforgás a reformáció ünnepén! Ezért nem *csak* a múltat ünnepeljük ma sem, nem *csak* a történeti eseményt, mert érezzük, hogy „nekünk egy ős emberi végzetet kell leküzdenünk, azt, hogy mi felejtünk, ahol emlékeznünk kellene és emlékeznünk, ahol felejtünk kellene.” Pedig sorsunk emlékezetünkben van megírva!

Ezért a múlt ma is *csak* példa legyen, hogy magunkon keresztül jelenné, azaz életté válva a jövődönnek adhassuk. Mert az a reformáció, mely csak a múlté, önmagának tagadása lenne. Jaj nekünk, ha mi ebben valami befejezett tényt látunk, valami kész egészet, mely már az utolsó simításokon is túljutott. Nekünk csak hatalmas kezdést szabad benne látnunk, egy fenséges nyitányt s nyomában állandó haladást a cél felé, folytonos küzdelmet a bűn ellen és fokozódó éhséget az igazi valóság után: másszóval folytonos reformációt.

S ez a folytonos reformáció feladatait egyedül csak akkor tudja sikeresen megoldani, ha, mint kezdetben is tette, belenéz mélyen az evangéliumba. Mert mint a múltban is, most is van ott számunkra és *csak ott* van igazi utmutatás, mert „a teljes írás Istentől ihletett és hasznos a tanításra, a feddésre, a megjobbításra, az igazságban való nevelésre”: mert az Ige minden időnek és kornak szól, mivel felette áll az időnek. Folytonos reformáció ezért egyedül csak az Ige alapján lehetséges!

Emlékezzünk tehát! Elevenítsük fel Krisztusnak Isten Igéjén át az emberi szivekben való megjelenését, ezt az örök reformációt, Isten diadalmenetét az emberi sziveken át. Emlékezzünk a 350. éves teljes magyar bibliáról, az életnek és egyben örökéletnek könyvéről, az időfeletti Igeről és fordítójáról, az istenes vén emberről: mert „az igaznak emlékezete áldott!”

A biblia az élet könyve. Mindig új, mindig más és mégis ugyanaz, akárcsak az élet. Mélységeiből ismeretlen forrásokat hoz felszínre s mentől inkább buzog, annál tisztább lesz a vize.

A biblia az élet könyve: azért, mert olyan gazdag, mint maga az élet. Történetei életszerűen peregnek az olvasó előtt: most megrázó, majd megnyugtató, most megrendítő, máskor felemelő, de mindig tanulságosan építő, mint maga az élet.

Sokféle törvénye most Isten tiszteletére, majd felebaráti szeretetre int, máskor az Isten és ember, és az ember és az ember közti kapcsolatot világítja meg, majd a társas együttélést szabályozza; de e sokféle törvény egyben mégis megegyezik: hogy parancs lévén *mind* olyan szigorú, mint az élet.

Emberi sorsok sorozata villan az olvasó elé: örömeik és bánatok, emelkedések és bukások, mindenféle rendű és rangú egyén, ki megjelenik a nagy színpadon, ha csak pár pillanatra is, és lelépve onnan, sorsa akár bukás, akár siker, arra tanít, hogy milyen az élet.

Hát a zsoltárok lágyzengésű hangja, mennyi epedést és fájdalmat, mennyi merengést és reményt, mennyi újjongó örömet dalol: mennyire az élet tekint ki a sorok közül; *egy* ember életén keresztül *mindenkié!*

S végül a mesénél is csodásabb és mégis igaz történet arról, ki maga volt az élet és annak fejedelme. Alakja csupa fény, csupa tűz; körötte Isten erejétől megduzzadt személyiségek, próféták és hősök, előtte és utána az élet elmaradhatatlan tartozéka a bűn fertője; s mindezek felett tisztán sugárzik Ő maga, Jézus, Isten minden dicsőségének foglalatja és forrása, eredője és együttthatója, ki akkor is él, mikor meghalt s halála után él csak igazán!

Az élet könyve s csakis az élők könyve, megtanít arra, hogy mi az élet. Arra, hogy az élet küzdelem Istenért és küzdelem Istennel s a kettős út drámai csattanója Isten megtalálása. De Istent csak *az* találja meg, nagy csatáját csak *az* vívja győztesen, kinek a sorsa Isten maga.

S végül az élet könyve bizonyossá tesz afelől, hogy van örökélet: Istenben és Istennel, ki nem

kevésbé hatalmas a halál, mint az élet fölött, kinek világában nincs is halál, *csak* élet: örökélet!

Az élet könyvében az élő Isten beszél és jelenti ki magát a hívő embernek. Az Ige az a kapocs, mely Isten és az ember közti viszonyt személyessé teszi, ez az egyetlen módja és eszköze mindennemű élet teremtésének és alakításának; a biblia az egyedüli szabályozója és törvénykönyve a benne kijelentett isteni kegyelemből, hit által megigazult embernek. Milyen felséges dolog: Isten beszél az emberhez és az ember felelete a küzdelmes élet maga!

Isten beszél a népekhez: minden népnek a *saját* nyelvén, hogy „minden az ő törvényin éljen, minden imádja nevét!” Szavában rejtőzik az a kincs, mely örök életet ad: „Krisztus evangéliuma. Istennek hatalma minden hívőnek idvességére!”

A biblia valódi értékét és reformáció ismertette meg a világgal, viszont a reformációt elsősorban a bibliának köszönhetjük. Mert a „biblia olyan, mint a visszhang: fal kell hozzá, ami visszaverje s csak akkor születik meg. Kérdések kellene, hogy feleletért az Íráshoz forduljunk, szomjuság, hogy ott keressünk csillapodást, fájdalom, hogy ott vigasztalást leljünk“.

A reformáció volt a fal, mely Isten ígését visszaverte. A visszhang hozzánk is eljutott és kezdeti halk moraja megöblösödve szállt szét a hazában, míg Istent dicsőítő himnuszban egyesült. Mert erős várunk volt nekünk Isten Igéje! S Isten magyarul válaszolt a csak magyarul tudó népnek, mely őt igazán kereste. S az Ő jóvoltából immár hosszú évszázadok óta folyik ez a párbeszéd.

Igen! Isten jóvoltából és sok előmunkás eredménye hozzájárulása után különösen *egy* ember: Károlyi Gáspár életműve nyomán.

Neve említésekor gönci szobra merül fel emlékezetemben. Öregedő, gondolatokba és ráncokba merült arc: csupa jóságos vonás. Az ülő alakon egyszerűségével megkapó papiruha, ölében a nyitott biblia, felette a mozdulóban levő, de még révedező kéz, mely arra vár, hogy a legmegfelelőbb szót papírra vesse. Egyszerűség, nyugalom és alázat tükröződik az egész alakon. Ilyen lehetett, míg élt, de ilyennek is kellett lennie; de ilyen lehetett minden bibliafordító előtte és utána is, kiket az Isten lelke vezérelt!

Mert Károlyit az vezérelte! Bizonyára sokáig hordta a fordítás tervét, de megvalósításához nem volt elég csak az ő akarata: ahhoz sok előzményre és véletlenre is szükség volt.

Mert a vizsolyi biblia nem volt úttörő cselekedet. Tamás és Bálinttól kezdve csaknem tízen fordítottak belőle, kisebb-nagyobb részletet s Heltai Gáspár harminc évvel Károlyi előtt majdnem teljes fordítással állt elő. Az előfutárok, -- akiknek sorában ott tiszteljük a csak névről ismert Báthory Lászlót, az úttörő Komjátit, a tehetséges Pestit, a kultúrhis Sylvesteren, az energikus Meliuson és az ingadozó Félegyházin kívül a stilművész Heltait és ki tudja hányat még, kiknek neve is elkallódott, -- ezek az előőrsek csaknem úgy jártak, mint háborús névrokonai: mert bár veszteségük nagy volt, mégsem volt olyan dicsőségük a győzelem-

ben, mint a győztesnek. Nevüket látszólag a névtelenség homálya fedi, mert szándékuk, közös nagy akarásuk ma egy névben egyesül: a Károlyiében. A száz kiadás címlapján Károlyi neve mögött ők csak rangrejtve vannak jelen; életművük csak egy darabja annak a dobogónak, miről Károlyi a halhatatlanságba lendült.

(Folyt. köv.)

Dr. Maller Sándor.

Egy korszerű kérdés.

Az utóbbi időben egymást követő tanterv-változások sok reformgondolatra adtak alkalmat. A tanterv alkotóit nagyon helyesen az örök értékek, a pedagógia változhatatlan célkitűzéseire vezették, de a rendíthetetlen alap mellett némileg a kor, a nemzet külön szükségleteire is tekintettel voltak. A bölcsele felépített tantervnek is meg kellett azonban alkudnia az egyes tárgyak megszo- kott óraszámával s ez az alku sok jó gondolat szárnyát megnyirbálta. A gyakorlatban csakhamar kiviláglott, hogy a mai tanterv is elég távol került a kor-szükségletektől.

Nem érdeke a nemzetnevelésnek, sem a köz- művelődésnek, hogy a tanterv gyakori változásokat szenvedjen. Nem is kínálunk fel új gondolatot, ha az gyökeres változtatást jelentene s nagy ren- géssel járna. De ajánlatunk a jelenlegi óraszám mellett, a mai tantárgyak keretében is megvalósí- tható. Bár nem ártana, ha az egyes tárgyak anya- gát is alaposan meg lehetne rostálni, hogy tan- könyvíróink is másképp írhatnák meg könyveiket s gazdaságos ökonómiát lehetne ezen a téren is ér- vényesíteni.

Fajtánk mindig harcias nemzet volt. Magunk is szeretünk vele dicsekedni, de a világtörténet is elismeri. Ázsiából annyi ellenséges néptömegben való keresztül-törésünk, Európa legveszedelmesebb zónájában végrehajtott honfoglalásunk, keletről és nyugatról jövő veszedelmek ellen bátor kiállásunk, ezer esztendő küzdelmeinek minden dicsősége, vál- sága, már pusztá fennmaradásunk is egészében véve egy fényes történelmi bravur. A szakadatlan harcok, a lét, nemlét kérdése, fajtánkban gyakorlati érzéket fejlesztett ki a hadvezetés iránt. Ezer esztendő történelmünk a hadvezetésben is világra szóló neveket termelt ki. Csak ott volt a hiba, hogy mi ezt a gyakorlat által kifejlesztett érzéket az egész nemzet számára soha nem neveltük, in- tézményessé, nemzeti vérkeringésünké soha nem tettük. A későn felállított magyar katona iskolák hadászatot, hadtörténelmet mindig tanítottak ugyan, de e sorokban nem hivatásos hozzáértésről, nem szaktudásról van szó, hanem a nemzet zömében elrejtett tehetségek felszínre hozataláról. a köz szá- mára való kamatoztatásáról.

Az ilyen irányú tehetség-kutatásnak volna egyik kísérlete a hadtörténelem tanításának a köz- piskolákba való behozatala. De a hadtörténelem alatt itt nem a szokásos fogalmat kell érteni. Rend- szeres hadtörténelemre, mely a szakemberek szer- vezkedő eszével, megfelelő terjedelmességben ira-

tott meg, a középiskolában semmi szükség nem volna. Egy tankönyvvel sem óhajtjuk szaporítani a divatos tankönyv-tulengést. Itt csak arra gondolunk, hogy a középiskolai ifjúságot a világtörténelem legnagyobb, a hadászatban fejlődést mutató csatáival megismertessük, megfelelő rövid sztratégiai elmélet fonalán. Ezt a módszert a római történelem csatáira vonatkozólag Livius nyomán úgy is gyakoroljuk. Cannae-t és Zámát jobban ismeri a magyar ifjú, mint Mohácsot, illetve ez utóbbit, mint csatát, sehogyan sem ismeri.

A görög és latin történelem legkiemelkedőbb ütközetei után a középkoriakat csak a hadi technika fejlődése szempontjából tárgyalva legfőbb gondot az újkor csatáira fordítanók, a legjelentősebbekre, a fejlődést mutatókra. Nagy Frigyes és Napoleon, Moltke és a világháború lángelméi elevenednének meg e tárgyalásokban. Majd sor kerülne a jelenlegi háború tanúságaira. Kimerítően szeretnők tárgyalni a lipcei, waterloó-i, kőnigraetzi, solferinói, mukdeni, tannenbergi, mazuri, limanovai, lembergi első és második s az isonzói csatákat, a külön magyar történelemből a muhi-i, mohácsi, zentai, kápolnai, budavári, komáromiakat, hogy hirtelen csak a legtanulságosabbakat ragadjuk ki.

E csata-előadásokból meggyőződhetnének ifjaink, hogy az ütközetek, egészükben és részleteikben a legérdekfeszítőbb regénnyel is fölrnek, ezek nagy részéből ugyanis a mai munkás magyar élethez nem illő hazug romantikát. Az ilyen ütközet-megértések épp úgy élesítik az elmét, mint a matematika, amellyel kiválóan fejlesztik a logikus gondolkodást, történelmünk alaposabb megértését s ezzel összefüggésben a tisztábban látó politikai szellemet.

E leírásokon keresztül könnyen meg lehetne értetni ifjainkkal a roham- és tűztechnika lényegét, a legújabb villám-háború gépesített stratégiáját és taktikáját. Megtanulnák belőle, hogy a hadvezetés, épp úgy, mint az ország-kormányzás a legnehezebb és legbonyolultabb művészetek egyike és hogy nincs a tudásnak olyan ága, az emberi szellemnek olyan tehetsége, amelynek a lángeszű hadvezérben meg ne kellene lennie. Nagy fantáziát élesen boncoló hideg észnek kell kiegészítenie, egészséges idegrendszerrel a nagy lélek minden tulajdonságával besugározni.

A csata-leírásokon iskolázott ifjú előtt egy általa idáig nem is képzelt új világ nyílta meg, melynek hatásaképpen tartózkodnának a közéleti férfiak elhamarkodott megítélésétől, a gyeplőtlen kritizálástól. Bizonyára e tanulmányokon egy megdöbbentőbb intelligencia nőne fel, mely megszabadulna a magyar élet egyik nagy betegségétől: a rémhírgyártástól s talán az önfegyelmzés lenne egy későbbi generáció jellemének alapja. Mindenesetre a csaták lefolyásának megismerése is szolgálna az annyira-szükséges nemzet-nevelést.

A menet-oszlopból a csatákhoz való fejlődés, alakzatok, mozgások stb. . . megértése nem okozna nagyobb nehézséget, hiszen a mostani „gyakorlati szabályzatot” ugyanis ismeri minden levéte és középiskolás. Ezek megismertetését rövi-

desen a népiskolákba is be kell hozni. A „vaj vagy ágyu” jelszó nálunk földrajzi helyzetünk s a reánk váró feladatoknál fogva így alakul: teljes hadi felkészülés vagy országvésztes.

A csaták története iránt a közönség is fokozott érdeklődést tanúsít. Csak a mohácsi csata 400. évfordulóján s a limanovai ütközet 25 éves emlékűnnepén városunkban elhangzott előadásokra utalunk. Kár az általános érdeklődést s nemzetünk istenadta hadi érzékét parlagon hevertetni, elmaradt nemzetnevelésünket ilyen irányban is elhanyagolni.

Novák Sándor.

Főiskolai igazgatótanácsi ülés.

A gimnáziumi ügyek *Tárczy Árpád* gimn. igazgató előadásában kerültek tárgyalásra. A gimnáziumi beiratkozások most is olyan magas létszámot mutatnak, hogy a gimnáziumi építkezések a szükséges párhuzamos osztályok miatt már elodázhatalanok. (Szerencsére az új állami költségvetés bevett bizonyos összeget erre a célra!) De éppen annyira szükséges volna a gimnáziumnál a tantermek építése mellett az internátusok további kiépítése, hogy ne kellene évről-évre a tanulóknak szinte százait hely hiányában elutasítani.

Érdekes jelentést kapott az igazgatótanács a gimn. tanártestület által annyi lelkesedéssel és felelősségérzéssel végzett tehetségkutatásról. A főiskola körében jelentékeny összeg támogatja ezt a tehetségkutatást és felkarolást. Új angolszületésű tanárként a lemondott A. P. Milne helyére A. I. Arnold nyert alkalmazást. Kolláth József segédlelkész és tanítói oklevéllel is bíró ifjú óraadóként fog működni az 1940—41. iskolai évben a gimnáziumban. A II. testnevelői tanári állásra Somogyi Zoltán pályázata vétetett figyelembe, aki már teljesített is nálunk szolgálatot. Jelenleg katonai szolgálatra van behíva. Ablonczy György az angol-internátusban, Ruzskay Endre a Gortvay-házban elhelyezett internátusban végez tanári felügyelői munkát. Az internátusi felvételekről részletes jelentést hallgatott meg az igazgatótanács.

A tanítóképzőintézeti és liceumi ügyeket dr. *Egey Antal* igazgató adta elő. Jelentést tett a beiratkozásokról, a különbözeti és javítóvizsgálatokról, az 1940—41. évi tanrendről, *Karsay Sándor* lemondásáról és dr. *Erdélyi Dezső* óraadóhelyettesként való alkalmazásáról, valamint az új testnevelési tanszék ügyéről.

Jóváhagyta az igazgatótanács a tanári testület javaslatát az újabb internátusi és tandíjkedvezmények tárgyában. Elfogadásra ajánlja az egyházkerületnek az 1939—40. évi zárszámadást. Pártólólag terjeszti fel a tanítóképző akadémia építési segély iránti kérvényét. Igazgatói tiszteletdíjként 320 P-t hoz javaslatba az egyházkerületi közgyűlés előtt. Jelentést tesz a felvidéki vallásitanítói és kántorképesítő vizsgálatról.

A gazdasági választmány ügyét dr. *Trócsányi József* gazdasági választmányi elnök referálta. Jelentést tett házigazdálkodásaink állásáról, a főisko-

lai tisztviselők katonai szolgálatáról és a volt szlovénzkői tiszánnenni egyházkerület alapítványáról. Elfogadásra ajánlja az egyházkerületnek a nyomdabérlét meghosszabbítását, valamint az ifj. Farkasfalvi Farkas Géza és István és a Lakatos József alapítvány részére a szőlővásárlást. A földbirtokpolitikai törvényekkel kapcsolatban előterjeszti még az egyházkerülethez, hogy a főiskola anyagi érdekei mogóvása szempontjából adjon széleskörű felhatalmazást az egyházkerület az elnökségnek a gazdasági választmány által a főiskolai gondnokság útján előterjesztett vételek megerősítésére.

Elfogadásra ajánlja az egyházkerületnek az 1939—40. évi zárszámadást, amelyett a Györgyartlói jótermés a jégkár dacára a deficitből mentesített és az 1940—41. évi zárszámadást, amely az ezévi gyöngye közepesen aluli termés dacára még most deficitmentesnek mutatkozik. Csak a ránk jövő év ne hozzon leküzdhetetlen nehézségeket. A szüret csaknem teljes elmaradását egyelőre pótolják a felszőkött borárak és a meglevő borkészlet.

M. J.

A felsőborsodi egyházmegye őszi közgyűlése.

Október 15-én Miskolcon a gyülekezeti teremben tartotta közgyűlését a felsőborsodi egyházmegye. Az alkotó tagokon kívül, akik csaknem teljes számban voltak jelen, érdeklődők is nagyobb számmal jelentek meg. Közöttük ott voltak: *Zsóry György* t. b. e. m. gondnok, *Pósa Péter* alsőborsodi esperes, *Sáfrán Géza* ny. altábornagy, *Egerházy Lajos* ORJÓ igazgató.

A közgyűlést d. e. 9 órakor rövid áhitattal kezdtük meg, melyen *Iglay Ferenc* sajóecsegi lelkipásztor testvérünk szolgált.

Az alkotó tagok számbavétele után *Bónis Aladár* e. m. gondnok az utóbbi idők világtörténelmi eseményeivel kapcsolatban, hazánk újabb területi gyarapodásáról, az annak előkészítését bölcs irányítással munkáló vitéz nagybányai *Horthy Miklós* Kormányzó Ur Őföméltóságáról, gróf *Teleki Pál* miniszterelnökről és gróf *Csáky István* külügyminiszterről, továbbá a baráti nagyhatalmak vezető egyéniségeiről emlékezett meg gondnoki megnyitó beszédében, amelynek teljes egészében jegyzőkönyvben való megörökítését határozta el a közgyűlés.

Majd *Tóth János* esperes terjesztette elő az egyházi élet minden megnyilvánulására kiterjedő hatalmas jelentését, amelynek kapcsán az egyházmegyei közgyűlés több határozatot hozott. Ezek között örökítettük meg jegyzőkönyvünkben *Borsovai Lengyel Gyula* szendrőládi, *Pozsga József* nagybarcai, *Dávid József* ny. hangácsi, *Batta József* ny. felsőkelecsényi elhunyt lelkipásztor társaink, valamint dr. *Csikesz Sándor* debreceni egyetemi professzor emlékét. Elbúcsúztunk *Varga Károly* nyugalombavonult szuhogyi előkönyörgő-tanítótól, aki az egyház szolgálatában kettős irányú munkakörében mindig teljes odaadással és hivatásszeretettel teljesítette kötelességét.

Beiktattuk tisztségükbe a világi tanácsbíróvá egyhangulag megválasztott dr. *Jaloviczky Zoltán* miniszteri tanácsost és a világi jegyzővé megválasztott *Héczey Ferenc* vadnai községi főjegyzőt, kik készséggel ajánlották fel szolgálataikat az egyházmegyének.

Bekebelezte a közgyűlés egyházmegyénkbe *Ablonczy Dániel* ózdi és *Balogh József* a sajókazinci egyházba bejegyzett segédlelkészeket.

A segédlelkészek elhelyezéséről tett esperesi bejelentéssel kapcsolatban egy adott esetből kifolyóan nagyobb vita indult meg, az esperesi intézkedés mellőzésével történő segédlelkészi elhelyezés körül, aminek eredményeképpen közgyűlés elkötelezte a segédlelkészi állást fenntartó egyházak lelkészeit a vonatkozó szabályrendelet utasításainak minden körülmények között való pontos betartására.

Elfogadta a közgyűlés dr. *Ambrus István* világi tanácsbíró lemondását és a megüresedett tisztség betöltésére folyó évi december 1-i határidővel szavazást rendelt el.

Az újonnan megválasztott lelkészek, *Iglay Ferenc* Sajóecsegre, *Orbán József* Borsodra, *Dabóczy István* Nagybarcára, *Veress Imre* Damakra, *Tóth Pál* Zoltán Szendrőladra, *Benkő Barna* Varbóra — állásaikba beerősítették. Közülök négyet meghívás útján választott el gyülekezetük, *Benkő Barna* pedig elcserélte lajosmizsei lelkészi állását a varbóival.

Megválasztotta a közgyűlés az e. m. tanács által javaslatba hozott összeállításban az 1941-ik évre az egyházmegyei tanácsot. A számonkérőszék határozatait minden pontjában jogerőre emelte. Tudomásul vette a belmissziói előadó évi jelentését és javaslata alapján elhatározta, hogy Nagyviznyón és Szalonnán ifjúsági és leányegyesületi, Sajóecsegen nőegyleti, Sajókazán pedig presbiteri konferenciák tartassanak.

Megelégedéssel vettük tudomásul a berentei és sajóvelezdi missziói körzetekben végzett munkáról betérjesztett jelentésekből, hogy az idegen felekezetűek között szétszórtan élő református testvéreink lelkigondozása terén hasznos munkát végeznek missziói segédlelkészeink. Felhívta közgyűlés a lelkészeket és tanítókat, hogy a missziói körök részére használt hittani könyveket adományozzanak. Kár, hogy anyagi erő hiányában, a meglevő két missziói segédlelkészi körzeten kívül újabb körzetek nem létesíthetők, bár azokra még szükség volna egyházmegyénk területén.

A tanügyi bizottság jegyzőkönyvének letárgyalása után a bizottság által előterjesztett határozati javaslatokat elfogadtuk. Az iskolalátogató köröket, hogy a júniusi iskolalátogatás rövidebb idő alatt legyen megejthető, nyolcra emelte fel a közgyűlés s ennek megfelelően új körlátogatókat is választott, körlátogató lelkésszé *Keresztúry József* nekézsenyi lelkészt, körlátogató tanítókká az új körzetbe és a lemondás folytán megüresedett helyekre *Vályi Béla* Szilvásváradí, *Nagy Béla* abodi és *Vozáry Elemér* nagyviznyói tanítókat.

Jóváhagyólag vette tudomásul a közgyűlés a közalpi és nyugdíjintézeti pénzkézelő jelentését, valamint a dékán által előterjesztett 1941. évi egyházmegyei költségvetést. Határozatot hozott a ju-

biláló amerikai magyar református egyházak üdvözlésére.

Dr. Filep Gusztáv mezőkeresztesi lelkésznek, egyházmegyénk elnökségének ama határozata ellen beadott fellebbezését, melyben nem adott engedélyt arra, hogy lelkészi állását Szigethy Ferenc sajtószentpéteri lelkésszel elcserélhesse, elutasította.

Az ORLE elnökének a tagdíjak beszédére vonatkozó felhívásában foglalt módozatot, mint egyházmegyénkben már egy évtized óta gyakorlatban levőt fogadta közgyűlésünk s annak további fenntartása mellett azt kéri az ORLE pénztártól, hogy az egyházmegyeileg beszédett tagdíjak befizetését minden évben a „Lelkészegyesületben“ nyugtázza, mert a múltban most javasolt beszédési mód mellett is többször megtörtént, hogy egyes lelkésztársainkat a hátrálék befizetésére hívta fel a pénztár akkor, amikor tagdíjukat az egyházmegye útján rendszeresen befizették.

A kálvineumok segélyezésére tíz évvel ezelőtt egyházmegyénk lelkészeinek egy nagyobb csoportja életbiztosítást kötött. Emellett a többiek és minden egyházközségünk is, az egyházmegyei pénztár útján fizetett be évi segélyképpen egy megállapított összeget. Közgyűlésünk ismét elhatározta a Kálvineumok további segélyesését és kimondotta, hogy minden lelkész évi 5 P-t, minden egyházközség szintén 5-t és minden tanító évi 2 P-t tartozik segélyképpen az egyházmegyei pénztár útján a Kálvineumok részére befizetni.

Az elemi iskolai vallástani könyvek bíráló bizottságának jelentésével foglalkozva megállapítást nyert, hogy a vallástani könyveink nem megfelelőek annak a célnak az eléréséhez, melyet azok segítségével kívánunk elérni, mert nem a gyermekek értelmi képességeihez vannak alkalmazva s felette megnehezítik a szükséges ismeretek elsajátíttatását is. Közgyűlésünk szükségesnek látja felírni az egyetemes konventhez, hogy a megfelelő vallástani könyvek bevezetését azáltal tegye lehetővé, hogy a kiírt pályázat alapján beérkezett vallástani könyveket a különböző kerületekből kiválasztott olyan bírálóknak adja ki, akik a népiskolákban a gyermekek rendszeres oktatásával foglalkoznak s az ilyen bírálók által a legmegfelelőbbnek talált könyvek tanítását rendelje el. Egyházmegyei vallásoktatási előadóul Orbán József borsodi lelkész választotta meg a közgyűlés.

Kutas Imre tardonai lelkésztársunknak a stóla-rendezésre vonatkozó indítványa alapján közgyűlésünk megállapította azt a minimális stólát, amelyet minden egyházban fizetni kellene a rendkívüli funkciók alkalmával s annak elfogadását és az egyes egyházakban való bevezetésére vonatkozó intézkedés megtételét az egyházkerületi közgyűléstől kéri.

Pártolólág felterjesztettük a szakácsi-i, sajkazai, dedési és a sajkazinczi egyházak közalapi segélykérvényeit.

Több egyház különböző irányú kérelmeit intézte még el a közgyűlés s vett tudomásul bejelentéseket és hozott vitás ügyekben elvi döntéseket.

Tárgysorozatunkkal dacára, hogy bírósági ügyünk nem volt, csak a késő délutáni órákban tudtunk végezni.

V. K.

Országos Protestáns Napok.

Ez éven okt. 27.—nov. 5-ig rendezte meg a Bethlen Gábor Szövetség a II. Országos Protestáns Napokat. Protestáns egyházi és világi társadalmunk e találkozója és seregszemléje értékes előadások és tartalmas ünnepélyek keretében zajlott le. Az előadások témája a biblia, az ünnepélyek pedig protestáns irodalmi és művészi értékeknek felsorakoztatása volt. A tulajdonképpeni főünnepségek 30. és 31-én zajlottak le. 30-án a városi színházi irodalmi esttel és a 31-iki vigadói reformációi emlékünneppel. Ezek az ünnepeken előadásban, zenében, énekekben adták mindazt, ami sajátosan protestáns. Különösen ki kell emelni a felerészben a rádió által is közvetített irodalmi és művész estet, valamint a reformációi emlékünnepeket, melyen dr. Tavaszy Sándor kolozsvári teológiai tanár és püspökhelyettes mondott mélyen-szántó emlékbeszédet. S. P.

Október 31. főiskolánkban.

A főiskola és a Tanítóképzőintézet tanári kara és ifjúsága a következő műsorral ünnepelte a reformáció napját:

1. Bach, F-dur Praeludium. Orgonán előadta: Gyülvész Barna gimn. VI. o. t. 2. a) *A Kolozsvári énekeskönyvből* (1751). Semmit ne bánkódjál. b) Haydn: „Teremtés“ c. oratoriumból XIX. Zsoltár. Énekelte a gimnáziumi vegyeskar. 3. Nagy Károly: „Jézus kezében“ c. költeményt szavalta: Rácz Zoltán III. é. hh. 4. Bach: Ária a G-huron. Hegedűn előadta: Vilimszky László gimn. VIII. o. t., zongorán kísérte Gyülvész Barna gimn. VI. o. t. 5. Ünnepi beszéd. „350. éves a vizsolyi Biblia“ c. Tartotta: dr. Maller Sándor gimn tanár. 6. Haydn: Krisztus hét szava c. vonósnégyesből: „Amen dico tibi, hodie mecum eris in paradiso.“ Előadta: a főiskolai vonósnégyes. 7. Reményik Sándor: „A fordító“ c. költeményét szavalta: Kovássy György gimn. VIII. o. t. 8. a) Három elfelejtett ősi zsoltár; XII., XIII., XCI. b) Lendvay: A harangok szava. Énekelte a tanítóképzőintézet énekkara.

Az ünnepélyen a tanuló ifjúságon kívül a pataki gyülekezetből és társadalomból, valamint a vidéken lakó szülők közül is számosan vettek részt. Az ünnepi beszéd bibliás, keresztyén, református és pataki volt. A szavalók az új idők új „dalaival“ jöttek. A zeneszámok a mostani időben már megszokott művésziek voltak. Ugyanez vonatkozik az énekkarokra is. A Vegyeskar „Semmit ne bánkódjál“ énekénél megjegyezzük, hogy hány olyan régi magyar énekünk van, amiket ha valaki összegyűjtene és kiadna, a sokat és sokszor méltán kifogásolt idegen énekeket ki lehetne velük szorítani. Várjuk az egyházi Kodályt és Bartókot. A tanítóképzőintézet énekkara által bemutatott elfelejtett (vagy meg nem tanult) zsoltároknál is láthatjuk, hogy mennyi ki nem használt énekünk van nekünk. A XII. és XIII. zsoltárnál az új Énekeskönyv volt a tékozló. Elvetette ezeknek a zsoltároknak erede-

ti, szép dallamát, azután úgy szaporította a szótagszámot, hogy a XII. a XIII. zsoltár, a XIII. pedig az V. zsoltár dallamára legyen énekelhető. Így lesz a javítás sokszor rontás.

Az egész ünnepély jól megrendezett, művészi, lélekiemelő és reformátori volt.

HIREK

Jakab László miniszteri tanácsos. ny. m. kir. pénzügyigazgató, a szekszárdi ref. egyház főgondnoka, a tolcsvai ref. egyházmegye tanácsbírája, főiskolánknak volt tanítványa és magasztos hűségű fia okt. 20-án életének 71-ik évében elhunyt. Legyen áldott emlékezete!

— **A Pitypalatty völgyében** élő hat gyülekezet (Varbó, Parasznya, Radostyán, Kondó, Sajólászlófalva és Sajókápolna) lelképásztorai és lelkészei immár egy év óta minden hét egy délutánján összejönnek, minden alkalommal más lelkészlakon, bibliai eszmecekerére. A Krisztussal való találkozás eme formája nagyban hozzájárul az amúgyis elszigeteltségben élő lelkészcsaládok szolidaritásához s a lelképásztori szolgálat elmélyítéséhez.

— **Lelkészcseréltetés.** A fonyi ref. egyházközség f. évi október hó 13-án meghívás útján *Kecskés József* abaujszántói segédlelkészt választotta meg lelképásztorává. Legyen áldott az új pásztor és gyülekezet munkája.

— **Svingor Jenő** egyházkerületi missziói előadó vezetésével három napos evangélizáció volt a sátoraljaújhegyi református egyházközségben október 25—27-ig. A három nap alatt külön szólott az evangélizátor a gyülekezet különböző csoportjainak, egyesületeinek tagjaihoz s minden nap volt ezenkívül evangélizáló istentisztelet az egész gyülekezet számára. Az evangélizációt vasárnap d. u. imaóra fejezte be. Az evangélizáció áldásairól a hívek közül sokan bizonyosságot tettek.

— **Felhívás.** Ezúton hívjuk fel az alsózempléni egyházmegye lelképásztorainak a figyelmét arra, hogy az egyházmegyei pénztár átadása az új pénztárosnak csak a f. 1940. év végén fog megtörténni. Ujabb értesítésig tehát az esedékes egyházmegyei pénzek *Kesznyétenbe* küldendők.

— **A Zempléni** lelkésznék bibliaköre novemberi bibliorájukat november 5-én, kedden délelőtt 10 órakor tartják a pataki lelkészlakáson. Mindenkit szeretettel hívnak.

— **A hernádszurdoki ref. egyház** f. évi október hó 27-én meghívás útján *Kovács István* bodrogközi missziói lelkészt választotta meg lelképásztorává. Uj munkakörében is kísérje áldás az ifjú lelképásztort!

— **Elárult templomok** címen ír a Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület hivatalos közlése azokról a templomokról, amelyeken a románok nagy sebességgel építettek az elszakított magyar területeken s amelyeket most a kivonuló román hadsereggel a papok itt hagytak és amelyeknek kövéből az erőszakosan odafészkelődött telepések megszöktek.

— **A felsőborsodi egyházmegye elnöksége,** többek ajánlása alapján, az egyöntetűség kedvéért és minden kényszerítés nélkül, — a megüresedett vil. tanácsbírói tisztség betöltésénél dr. Kerényi Béla jelenlegi vil. főjegyzőt hozza javaslatba. — E. m. elnökség.

HIVATALOS RÉSZ.

3815/1940. **XLI. sz. Körlevél.**

Az egyházkerületi közgyűlés időpontjának megváltoztatásáról.

Tudatjuk az egyházkerületi közgyűlés alkotó tagjaival, és az egyházkerületi közgyűlésünk hivatalos képviselőivel, hogy közbejött elháríthatatlan akadályok miatt őszi kerületi közgyűlésünk bizottsági, rendes közgyűlési és bírósági üléseinek időpontját az alábbiakban állapítjuk meg:

1. Bizottsági üléseink az első körlevelünkben említett órában és helyen november 27-én (szerdán) lesznek.
2. Egyházkerületi közgyűlésünk november 28-án (csütörtökön).
3. Az egyházkerületi bírósági ülés 29-én (péntek) fog megtartani.

Miskolc—Rásony, 1940. október 28.

Farkasfalvi Farkas Géza
e. ker. főgondnok

Farkas István
püspök

Körlevél. 1. Őszi közgyűlésünk szavazást rendelt el egy *világi tanácsbírói* tisztségre; a szavazatok beadási határideje december 1. Kérem a kellőképen kiállított szavazó lapokat ez időre pontosan beküldeni.

2. **A múlt iskolai évi** beiratási díjakról, illetve felhasználásukról és különösen, hogy mennyi küldetett be a prot. tanítói internátusi alap javára, — elszámolást kíván a felettes hatóság. Kérem lelkésztestvéreimet, hogy egy lev. lapon az adatokat 3 nap alatt feltétlen közöljék egyenesen Igaz József tanügyi biz. elnökkel, Alacska.

3. A behívott tanítók leszereléséről és tanításuk megkezdéséről kérek pár soros jelentést küldeni.

4. Felhívom a szíves figyelmet a választói névjegyzék elkészítésére való előkészületre.

5. A szükséges különböző nyomtatványok: gondnoki számadási ívek, költségvetések, nyugtalapok, hivatalos borítékok, stb. igénylését most kérem bejelenteni, hogy egyszerre, megfelelő mennyiségben nyomtathassak, mert így kevesebbe kerül.

Sajóvelezd, 1940. október 29.

Atyafiságos szeretettel

Tóth János
esperes

Keresem az Ungi Egyházmegye valamelyik egyházában 1870—80. év közt házasságot kötött: *Szabó Dezső* (atyja Lajos, anyja Fekesházy Terézia), továbbá *Gálócsy Irma* (apja Károly, anyja Bessenyei Zsuzsánna) házassági bejegyzését. A kivonatot az 1939. IV. tc. alapján kiállítva kérem címemre sürgősen megküldeni, illendő díjazás ellenében. Juhász Imre lelkész, Ungcsepely, up. Nagykapos.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel a könyvnyomtatás feltalálásának 500. esztendejében Sárospatakon.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: **DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN,
DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF**

TARTALOM: *Szundy Béla*: Hol van az igazság? — *Dr. Maller Sándor*: 350 éves a vizsolyi biblia. (Folyt. és vége.) — *nb.*: Alsóborsod közgyűlése. — *Szabó Lajos*: Nem lélekszám, hanem lélek. — Hírek. — Hivatalos rész.

Hol van az igazság?!

Az igazságkeresés nemcsak joga a református keresztyén embernek, hanem kötelessége is. Az emberi élet földi tartamára fordítva tekintetünket, nem élhetünk úgy, hogy az emberi igazságok keresését, rajtunk kívülálló valaminek tekintjük s egyedül az isteni revelatio szempontjait tartjuk magunkra nézve kötelezőnek. Ha áll ez a mindennapi életet élő emberre, — áll és kötelező érvényű igazság a lelkipásztorra nézve is. Abban a világban, amelybe bele van ágyazva az Anyaszentegyház is, minden földi életfeltételeivel és életmegnyilvánásaival, — nem lehet érdektelen ránk nézve, hogy új emberi életforma, új világrend van kialakulóban. Evangéliumi magasságból nézve az új világ születésével járó vajudást, — azt látjuk, hogy hiányzik belőle az örökkévaló Isten szankciója, mert a bűn és a halál mélységeiből emberi erővel akar — vér, jaj és halálkiáltások kíséretében örök békét — igazságot és rendet teremteni. Ez a nagy emberi elrendeződés, amelyből egyelőre csak a kaotikus zavar a látható, épen azért, mert lényegében az emberi élet legfontosabb létfeltételeinek és szociális igazságainak rendezését tűzte ki maga elé célul, nem lehet érdektelen egyetlen lelkipásztorra sem. Nem lelkipásztor az — és nem jó lelkipásztor az, akinek egészen különbözős a rábizottak nyomorúsága, vagy megelégedése, — emberhez méltó emberi élete, vagy fásult vegetálása. És nem lelkipásztori szolgálat az, ha mint számomra igen kellemetlenül igyekszem távollatani magam; épen úgy, mint nem lelkipásztori élet az sem, ha a máról-holnapra változó politikai jelzavak harcosának szegődik oda a Lélek pásztora!

Hol van az igazság? — Jézus főpapi imájában ezt mondja: „Nem azt kérem, hogy vedd ki őket e világból, hanem, hogy őrizd meg őket a gonosztól . . . szenteld meg őket a te igazságoddal: a te Igéd igazság!” (János ev. 17., 15., 17.) Ezekben az Igékben meg van adva az, amit keres minden lelkipásztori élet a jelen minden válságában.

Azt jelenti ez, hogy örök mementóként kell

előttünk állani annak, hogy:

1. Az örökkévaló Isten küldöttei vagyunk.
2. Ebben a világban kell élnünk.
3. Küldetésünk az Ő igazságával — Igéjével való megszenteléssel egyenlő.
4. Ebből adódó egyetlen postulatum: ennek az Igének, igazságnak továbbadása.

Most már levonva és önmagunk elé állítva az örökérvényű kötelező erejű igazságot, saját fejünkre olvashatjuk, hogy a lelkipásztor, a lélek pásztora mindenekelőtt és mindenekfölött, de nem kizárólag az örökkévaló Isten megszentelt küldötte — a világ megszentelésére.

Aki ezt az igazságot ismeri, annak nem probléma a mindennapi élet kérdéseinek megoldásában való részvétel útja, módja és határa. *Szundy Béla.*

350 éves a vizsolyi biblia.

A fordítás három év alatt készült el, de előfeltételeit Isten egy emberöltőn át egyengette. „Vannak dolgok, amiket Isten csak imádkozó emberek által hajthat végre: és ezek a legfelségesebb dolgok.” Károlyi, a kassavölgyi esperes, imádkozó ember volt, ki a fordítás nyitányakor maga köré gyűjtötte lelkipásztorait, hogy együtt imádkozzanak a dolog sikeres előmenetelért. Nem volt sok eszméje, csak *egy* meggyőződése s ezért válhatott nagy emberré. De hősi ember is volt, aki nemzeti önértéktől is hajtván, odaállt mindenestől *egy* nagy gondolat, a teljes magyar biblia szolgálatába és ebben a szolgálatban túlnőtt az átlag emberin: nagyobb lett önmagánál is. Élete lassú elégés volt, mit Istennek szánt égőáldozatul. Érezte, hogy tartozik Istennek egy reá bízott élet egész tőkájével és minden lehetőségével s hogy köteles azt naponkénti részletekben híven letörleszteni. Ez a részletfizetés a munka volt s összege az első teljes magyar biblia.

Károlyi szerencsés, de makacsul szívós ember is volt. Ő befejezte, amit más be nem fejezhetett: amint egyik méltatója mondta: ő volt a biblia-óceán első átrepülője.

Szerencsés volt, mert nekimerészkedésekor harminc évi lelkipásztori szolgálat tekintélyével és tudásával a háta mögött, biztos helyen élve, Bátorhory és Rákóczi-féle pártfogásra számíthatott, lelkes munkatársakra és magyarul tudó nyomdászra támaszkodhatott; de szívós is volt, mert hatvan év felé járva elérte azt, hogy felmutathatta a művet, amelyre elhivatott, hallathatta Istent, mert *nagyon* akarta.

De Károlyi szenvedő ember is volt. „Vannak lelkek, mondja Ravasz László, melyek olyanok, mint egy hárfa: akkor is összhang kel rajtuk, ha a fájdalom szele csap belé.” S lehet, — ki tudja, — tán a fájdalom volt az, a feleség és három gyermek hirtelen elvesztése, ami Károlyi lelkében a már régóta mozgolódó fordítási tervet végkép megérelte.

A terv már régóta megvolt. Ott bújkált a „Két könyv” rengeteg bibliai idézete között. Ott fejlődött ki az erőteljes stílus, benne bizonyos könnyed szónokiasság, világos taglalás és nyelvi dísz: ott a sajátos bibliai hullámság, mely nem más, mint félig értelmi, félig zenei ritmus. Ott járt először a fordítás iskolájába a későbbi mester.

De a terv mellett a tudás is régebben megvolt már. Harminc évi lelkipásztorság alatt, harcos vitákon a szentháromságtagadók ellen, állandó olvasás és gyakorlás által biblia-ismerete és szeretete igazán kifejlődhetett. Mert a biblia olyan, mint a klasszikus zene: akinek nincs hallása és nincs gyakorlata benne, csak a hangok zürzavarát hallja, valami sejtelmes érzésével annak, aki érti. A valóság klasszikus nyelvét is úgy kell megtanulni, mint a zenét; azaz benne kell élni s a legelemibb zene-gondolatokon kezdve gyakorolva kell eljutni a legmagasabb alkotásokig. S Károlyi végigjárta ezt az iskolát és sikeresen járta végig!

Feladata mégis igen nehéz volt, de sikere sohasem kétséges. Istent megszólaltatta magyarul! Micsoda fenséges gondolat! De éppen ebben van a nehézsége is. Istent tolmácsolni és *híven* tolmácsolni, eszköz lenni Isten igéje számára, de *csak* eszköz: hozzá nem tenni, de *el sem* venni, az ihlet pillanatában is fékezni a lendületet; költő lenni megkötötten, szárnyalni, de mégis valahogy szárny-szegetten, az Ur lelkének tűzszlopa után járni és nem elvakulni, magasba lendülni azzal a tudattal, hogy túl messze nem szabad: ez a sorsa az Ige fordítójának. Valóban alkotni tán könnyebb, mert ez a fordítás nagy alázatot kíván. De az örök Isten tolmácsa lenni: ez a legfenségesebb életcél, mit ember kívánhat!

És Károlyi nemcsak kívánta, de el is érte. Nagy fáradsággal, testi töredelemmel, de mindig buzgószagos alázattal és a munka iránt érzett szeretettel. A munka és hit adott neki kitartást mindhaláláig. Rendíthetetlenül hitt a jövőben, melynek irigyei és rágalmazóival szemben Istent és saját jó lelkiismeretét állította paizsul. Csak addig akart élni, míg a bibliát, az Ur házába való méltó ajándékot, útjára bocsáthatja; azután, akárcsak egyúj, a fordító-Simeon, alázattal megköszönni az életet, miben csak *egy* csalódás érte: az, hogy mérhetetlenül többet nyert tőle, mint amennyit várhatott. Mert a halottak *mindig* célnál vannak!

De különös módon ez a kellemes csalódása halála után még inkább fokozódott. Mert bár eltűnt Isten tolmácsa, elhullt, megsemmisült, mint a fű és annak virága; ma már sírját sem tudjuk pontosan: de az Ur beszéde, az ő tolmácsolásában, megmarad örökké! És ez az a beszéd, mely őseinknek és Isten kegyelméből nekünk is hirdettetett.

A teljes magyar bibliának, a XVI. század legnagyobb szerű szellemi alkotásának megjelenése történelmi jelentőségű volt, mind vallási és irodalmi, mind nemzeti tekintetben. Tartalma valósággal ostrom alatt tartotta a magyar nép lelkét. Költészete ráerőszakolta magát az írók prózájára. Szókincse mindenkié volt s megértéséhez nem kellett különösebb műveltség, de viszont a legkényesebb izlés is talált benne magának valót. A szószékről lenyult a néphez, s annak szókincsét és képzeletvilágát gazdagította. Különös módon még az öregedés is használt neki: ódon stílusvárást elsősorban ennek köszönheti. Bátran kimondhatjuk, hogy a vizsolyi-biblia volt évszázadokon át az *egyetlen* magyar nyelven írt *élő* és *kiváló* műalkotás s ma is az egyetlen remekmű, mely százévezreké!

De a biblia nemcsak irodalmi műalkotás. Egy gazdag történelem jó megerősíteni azt a meggyőződésünket, hogy az evangélium volt az erő, mely eget és földet újjá teremtett, új világott hozott létre a régi romjai felett és ezt meg is tartotta. Közelmultunkból véve a példát, az evangélium volt az, mely Erdélyt magyarnak őrizte meg a nyomorúság idején. mondotta az erdélyi református püspök, s hisszük, minket is megőriz! Mert ma is, akárcsak régen, az Ige alapján várjuk az új életet, mi, akik a küzdelem nehéz napjait éljük. Jaj lesz nekünk, ha a világszerinti megbánás pusztulást szerző útján járunk! Nekünk állanunk, sőt akarnunk kell ezt a nehéz próbát! Nem kifogásokra és ügyvédekre van szükségünk, hanem most is, mint a multkor is, Istenre és Isten igéjére. Ugy járjon hát ma minden magyar, mint aki a mult vétkéért és egy szebb jövő váltáságáért szenved. Mert a bűnbánó nemzetek a megújuló és győzedelmes nemzetek!

Ennek alapján várunk hát új eget és új földet, melyben igazság lakozik; a mult után a dicsőbb jövőt az Ur ígérete és igéje alapján. Uj csodák hajnalát várjuk Istentől és saját megújult erőnkötől. Várjuk, mint régen várták és hisszük, hogy most sem hiába várjuk! Bárcsak azt a biztatást kapnánk: legyen a te hited szerint. mert a te hited megtart téged!

Dr. Maller Sándor.

Alsóborsod közgyűlése.

Október 22.-én Miskolcon, délelőtt 9 órakor bibliaolvasással és imádsággal nyitotta meg a közgyűlést Pósa Péter esperes. Br. Bottlik István gondnok betegsége miatt nem volt jelen és így a világi elnöki teendőket Bay Bertalan, Zsóry Lajos és dr. Korom Lajos végezték. Az esperesi jelentés nyomtatásban került az alkotótárogok kezébe s így annak felolvasásával nem telt idő s bővebben tárgyalhatta meg a közgyűlés egyéb ügyeit. Az esperesi jelentés megemlékezett hazánk keleti részei-

nek visszatéréséről, Mátyás király 500 éves szütlelésének évfordulójáról, a Károlyi bibliáról, Kormányzó urunk 20 éves országglásáról, az 50 éves amerikai magyar református egyházzól. A jelentés során kegyelettel búcsúztunk el halottainktól. Szeretettel köszöntöttük új lelkipásztorainkat és tanítóinkat. Tisztelettel üdvözöltük Farkas István püspökünket felgyógyulása alkalmából. Jóleső érzéssel jegyezzük fel, hogy a közgyűlés egész ideje alatt közöttünk volt a püspök úr és a felmerült egyes kérdéseknél felszólalásaival útbaigazított. Szeretettel üdvözöltük dr. Enyedy Andor egyházmegyei tanácsbíróat abból az alkalomból, hogy most töltötte be 25 éves lelkipásztorkodását.

Br. Bottlik István egyházmegyei gondnok megnyitóját az esperes olvasta fel, amely ezekben a szavakban csendült ki: „A magyar kálvinizmus az kell legyen, ami évszázadok előtt volt és ami évszázadok múltán lesz, mert az irányt, mely felé haladunk, nem változó események, vagy hangulatok, hanem az isteni igazság és nemzetünk ezeréves dicsőséges multja szabja meg.“

Benke József hejőpapi lelkipásztor és *Kun András* tanácsbírók, valamint *Molnár Béla* miskolci tanító, megválasztott egyházmegyei képviselő: le-tették az esküt. Beiktatta a közgyűlés *Joó Imre* hevesi, *Derencsényi István* bükkaranyosi, *Novotny Gyula* miskolci, *Kolumbán György* diósgyőri, *Hubay Lajos* egri lelkészeket és vallásoktató lelkészeket. Továbbá esküt tettek: *Vajda Erzsébet* átányi, *Azary Zoltán* alsózsolcai, *Baldzs Ernő* bükkzsérci, *Czövek Lajos* poroszlói, *Ligárt István* tiszatarjáni, *Lippai Elek* tiszapalkonyai tanítók.

A tanügyi és missziói bizottság jelentése élénk megbeszélést váltott ki. A püspök úr nagy érdeklődés mellett hangoztatta, hogy ő sajnálja azokat az egyházakat, amelyek tagjai nem hordoznak nagy terhet, mert az egyházak önellátásához hozzá kell nevelődni.

Foglalkozott a közgyűlés *Dr. Dienes István* egyházmegyei ügyésznek a diósgyőri presbitériumban tett amaz indítványával, hogy egyházi életünk evangéliumi egyszerűségének megóvásában, a felső egyházi hatóságok hassanak oda, hogy csak olyan egyházi címekkel éljünk, amelyek az I. tc. és 1939. évi II. tc. szerint jogosultan használhatók. Ne osztogassunk tehát egymásnak különböző helyettesi és tb. címeket. *Dr. Lipcsey Péter* közjegyző felszólalása szerint, tisztázni kellene már a nagytiszteletű, tiszteletes és főtiszteletű, meg tisztelendő címzéseket is.

Egyházmegyei vallásoktatási szakelődőul *Sándor Ernő* miskolci vallásoktató lelkészt választotta meg. Az egyházkerületi közgyűlésre kiküldöttek *Várady Pál*, *Szakács Pál*, *Nagy József*, *Dr. Mikuleczky Gyula*, *Dr. Korom Lajos*, *Dr. Fekete Gyula* rendes tagok. Póttagok: *Komjány József*, *Dr. Filep Gusztáv*, *Zsóry Lajos*, *Dr. gróf Haller István*.

A kisgyőri 3 tanerős iskola átadását, mert az egyházköztség évek óta újra és újra kéri, szomorú lélekkel terjeszti az egyházkerületi közgyűlés elé.

Egy csomó felterjesztett ügyet intézett még a közgyűlés.

Az egyházmegye lélekszáma: 79.343. Meg-
egyezés javunkra: 159, kárunkra: 114. Kegyes
adományok: 55000 P. nb.

Nem lélekszám, hanem lélek....

A Sárospataki Református Lapok 43. számában *Fiedler István* lelkipásztor cikket írt: „Árvák napja a falusi gyülekezetekben“ címmel.

Ajánlja, hogy az árvák napját októbertől november közepére kell áttenni, mert október hónapban a falusi gyülekezetekben a legkevesebben járnak templomba. „Ezért az olyan alkalmakat, melyeken a legfogékonyabb az emberi lélek, nem érdemes 140 ember jelenlétében megtartani, ha máskor 500 embert is össze tudunk gyűjteni egy árvák napi harangszóval, vagy műsoros délutánnal.“

Lelkésztestvérünk cikkéből pásztori gond és felelősség hangja szól hozzánk. Köszönjük. Ám tegye akkorra az árvák vasárnapját, amikor akarja. A fontos az, hogy a gyülekezet egy évben se maradjon ki a szegények és árvák gondja vállalásából. Lévéen az Isten gyülekezetének egyik ismeretőjele (lásd a bibliát és ókánonainkat), hogy hitét tettekben tudja megmutatni Krisztus kicsinyeivel szemben.

Legyen így!

Mindössze arra akarjuk felhívni lelkipásztor-
testvérünk figyelmét, hogy nem döntő fontosságú az eredmény szempontjából az, hogy 140, vagy 500 lélek hallgatja-e végig az árvák napi igehirdetést. Ezt néhány, a tiszánineni egyházkerületből vett példa minden szónál ekesebben magyarázza és bizonyítja. Fügöd 144 lélekszámú gyülekezet 30 pengő 49 fillért küldött be az idei árvák vasárnapja perselypénz címén. Ugyanakkor a 3000 lélekszámú S. gyülekezet beküldött 13 pengő 94 fillért, az 1191 lélekszámú H. gyülekezet 6 pengő 94 fillért, az 1455 lélekszámú N. gyülekezet 4 pengő 26 fillért, vagyis, a három, összesen 5.646 lélekszámú gyülekezet összesen 25 pengő 14 fillért. Ezen csak az csodálkozhat el, aki nem ismeri, hogy nem a lélekszám, hanem a lélek a döntő...
... Sapientia sat. *Dr. Szabó Lajos.*

HIREK

— **Dr. Révész Imre püspök**
Egyházkerületünk holnapjának egy lélekben járó kérdése címmel rendkívül figyelemre méltó cikket közöl a *Debreceni Prot. Lap* 21. számában. Előre bocsátja hogy a királyhágómelléki egyházkerület az egyházi törvények és általában az egyházalkotmány szelleméből következően vissza tér abba a közösségbe, amelyhez egyházai és hívei az összeomlás előtt tartoztak: a tiszántúli egyházkerületbe. Azonban: *egy későbbi időpontban a tiszántúli egyházkerület tárgyalás alá veszi esetleges megoszlásának kérdését.* Az kétségtelen ugyan is, hogy az úgynevezett nagyváradi egyházkerületnek az ősi anya-

kerületbe visszatérése *de jure* már megtörtént, és ennek *de facto* véghez vitele is természetes; de az óriási területű egyházkerület megfelelő pásztori és missziói szellemű kormányzása kívánja a legkomolyabb mérlegelést a tiszántúli egyházkerület két, esetleg három részre tagolását. Dr. Révész Imre püspök a legszélesebb távlatba állítva a kérdést és a legmélyebb gyökereire mutatva rá, tekinti át a problémát.

— **Erdélyért.** A sárospataki főiskola tanárai havi fizetésük 2 százalékát felajánlották az erdélyi segélyakcióra. Az ifjúság is tekintélyes összeggel siet ennek a célnak a támogatására. A főiskola külön összeget ad az egyetemes erdélyi segélyakcióra és külön összeget küld a hajdan neki hálékot adó marosvásárhelyi kollégiumnak —, testvéri szeretettel gondolva arra a megható áldozatkésztségre, amellyel Marosvásárhely az ő megpróbáltatásuk szörnyű idejében is megmutatott 1931-ben a jubiláló sárospataki főiskola iránt. Oda egyelőre nem zászlót küld —, majd eljön ennek is az ideje — hanem eszközt, amelyet szabadon használhatnak momentán szükségük fedezésére.

— **Theológus regőseink** napok óta járnak Erdély földjét, a visszacsatolt drága vidékeket. Zilahról közli Szász Árpád kollégiumi igazgató, hogy az 5 tagból álló regőscsoport október 30-án este érkezett Zilahra. A kollégium saját vendégeként akarta őket elhelyezni, azonban a város közönsége azonnal elkapkodta a szép szál diákokat. Bertalan Imre szénior prédikált az október 31-iki istentiszteleten. Bazsó Béla imádkozott a délutáni emlékünepélyen. A regős csoport szerepelt az ünnepi istentiszteleten, a délutáni emlékünepélyen, este fél 9 órai kezdettel nótaestélyt tartott olyan sikerrel, amelyre a magyar dolgokra ráéhezett Zilahon évek óta nem volt példa.

— **Püspöki jelentés.** Farkas István püspök gyakorlati szempontok által vezetettve előre kinyomatja a nov. hó 27—28-iki egyházkerületi közgyűlés elé terjesztendő püspöki jelentést. A jelentés a közgyűlés tagjához szét fog küldetni.

— **Lelkészképesítő vizsgálatok,** amelyeken a szeptemberi vizsgálatról indokoltan elmaradtak és a javító vizsgálatra kötelezettek állnak elő, december hó közepe táján lesznek Sárospatakon. Terminusokul a theol. kar dec. 17—19. napjait terjesztette fel az egyházkerületi elnökség elé.

— **A sárospataki népfőiskolai tanfolyam,** amely az utóbbi években olyan szép sikereket mutatott fel, karácsony előtt ezen az éven is — Isten segítségével — meg lesz tartva. Az egyházkerületi elnökség a tanfolyamot engedélyezte. Az előkészületi munkák megindultak.

— **Német cserediáknak** megye theol. főiskolánkról Németországba Szabó Imre végzett theológus, segéd lelkész. Német diákokat az idén nem nem küldenek hozzánk.

— **Dr. Gesztelyi Nagy László** egyetemi m. tanár, a duna—tiszaközi mezőgazdasági kamara igazgatója önálló füzetben adja ki azt az értékes tanulmányát, amely az *Elnéptelenedő falu* címen a Budapesti Szemle 1940. évi október füzetében jelent meg. A falu kérdését az illusztris szerző a

kérdés európai összefüggésének keretébe állítja be és faluszerető magyar lélekkel vizsgálja s annyiunk érzését tolmácsolja, amikor fejtegetéseit így végzi: „Mindnyájunkban van egy kis nosztalgia a falu iránt; emlékezünk még falunk hívó harangszavára, amely eszünkbe juttatja a fehérre meszelt templomot, a hívőszereg énekét, a gyermekeket, akikkel együtt jártunk iskolába s ezt a földet, amelyben őseink hamvai porladoznak és amey táplál, eltart és magához vonz. Ebből a földből, ennek a földnek a méhéből, a hasadó barázda frissen való szagos földjéből, ha azzal a falusi és hazai munkás két karja összeölelkezik, erre a népre, erre a nemzetre áldás, boldogulás, fejlődés és jövőendő fog kisarjadzani.”

— **Balázs Győző: Három fenyő.** Mesélő kis természetrajz. A Gyóni Géza Irodalmi Társaság kiadása. Budapest 1940. Tizenkét kis darab, a Balázs Győző poétikus kezének lehelletfinom, játékos alkotása.

HIVATALOS RÉSZ.

Pályázat. A bódvaszilasi református leányegyház presbitériuma pályázatot hirdet a megüresedett előkönyörgői-kántortanítói állásra. Az okmányokat származási bizonylattal és (felvidékiek) igazoltatási bizonylattal felszerelve november 30-áig adhatják be a következő címre: Református lelkészi hivatal, Komjáti. Up. Bódvaszilás, Abaujtorna vm. Fizetés: 19 értékegység kiegészítve államssegéllyel. A 19 értékegység áll: 34·37 P készpénz, 7 köből búza, 10 köből rozs, 150 liter bor, 2 kat. h. és 729 □-öl szántó és rét egyházi közmunkával, Legettési jog. Jó lakás, udvar és kert 391 □-öl. Kötelessége 6—15 éves gyermekek tanítása és nevelése. Kántori teendők végzése orgonával. A vasárnapi és a hétköznapi esteli és reggeli istentiszteletek végzése a harmadik vasárnapok kivételével. Énekkar vezetése. A lelkipásztornak a belmissziói munkák minden ágában segíteni. Bemutatózó szolgálat saját költségen. Komjáti 1940. november 4. Bokor János ref. lelkipásztor.

Felsőborsodiak figyelmébe. Egyházmegyénk november 17-én, vasárnap Nagyvisnyón a központi titkárok közreműködésével ifjúsági és leányegyesületi konferenciát tart. Ebédet igénylők jelentkezzenek a nagyvisnyói lelkészi hivatalban. Kövér Pál missziói előadó.

Keresem Szikszai János születési helyét, aki kb. 1718-ban született és kb. 1740—50 között jött Török-szentmiklósról. Keresem ugyanennek a Szikszai Jánosnak az esküvői, ill. házassági bejegyzését 1750, vagy az azt megelőző évekből. Fenti két adat családi adataim kutatása során feltétlenül szükséges, ezért végtelenül lekötelezne az a lelkipásztor ur, aki a szükséges adatokat, — ami tudom, abban az időben nem könnyű munka, — megkeresné. Amennyiben szerencsém lenne és a keresett adatokat megtalálnám, az illető fáradságát szívesen díjazom és a Tek. Szerkesztőség által meghatározandó célra külön 10 P. adományt ajánlok fel. Szikszai Sándor hdgy. Török-szentmiklós, jár. kat. parancsnokság.

Nyomtatta: Kistalud László a Ref. Főiskola betűivel a könyvnyomtatás feltalálásának 500. esztendejében Sárospatakon.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: **DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN,
DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF**

TARTALOM: *Dávid Zoltán*: Ifjúságunk nevelésének legidősebb kérdései. (Folyt. köv.) — *Dr. Szabó Ernő*: Regőcsoportunkkal a felszabadult Erdélyben. — *F. I.*: A tornai egyházmegye őszi közgyűlése. — Három megrendelőt keres. — Hírek. — Hivatalos rész.

Ifjúságunk nevelésének legidősebb kérdései.

(Részletek szülői értekezleten tartott előadásból.)

Köztudomású dolog, hogy az utóbbi évtizedek alatt az emberi gondolkodásban óriási változás következett be, mely az emberiség politikai, társadalmi és gazdasági rendjét sok helyen már átalakította, máshol kisebb-nagyobb mértékben most formálja, a világ másik fele azonban harcban áll vele.

Kifejlődött a fasizmus és a nemzeti szocializmus, amely a maga otthonában forradalmi uton érvényesült, s új világnézetével új világrendet teremtett. Külpolitikai viszonylataiban összeütközésbe került a régibb világnézetet és világrendet védők hatalmas csoportjával, amellyel a harcot eleinte inkább szellemi téren vívta, de a harc csakhamar belépett a fegyveres mérkőzés véres korszakába. Szemünk előtt foly a gigászi küzdelem, amelynek még pontosan nem látjuk a végső győztesét, de amelynek elbukottjai már vannak nagy nemzetek személyében? Most a teendők az, hogy először vizsgáljuk meg ezt az új világrendet, ismerjük meg annak elveit, s a nevelés munkájára gyakorolt hatását.

Az első dolog, amit észreveszünk, hogy ebben a gondolkodásban az *egyén* világhelyzete megváltozott. Az *egyén* öncélúsága megszűnt. Aszerint a felfogás szerint nem az *egyén* a legfontosabb amelynek csak létezési kerete, érvényesülési területe lenne a társadalom, annak valamelyik kisebb vagy nagyobb egysége, de amely fölött az *egyén* szinte szuverén ur, hanem mindenekfelett álló szuverén tényezővé lépett elő a *nemzeti közösség*, amelynek mint legfőbb létezőnek az *egyén* csak alárendelt alkatrésze. Másszóval: elvetette az *individualizmust*, s uralkodóvá tette a *nemzeti kollektívizmust*, a *nacionalizmust*.

Ennek az elvnek a diadala a nevelés területén azt jelenti, hogy az iskola növendékét nem nevelheti *egyénné*, nem szabad benne kifejlesztenie a természeti adottságaiból folyó *egyéniiséget*. Az

egyed nem ölthet egyéni szint, nem tűzhet ki egyéni életcélát és nem élhet minden mástól függetlenül egyéni életet. Mint tag, mint függvény tartozik bele a nemzeti közösségbe, annak a színét kell felölelnie, életcélját szolgálania, és beleolvadva annak életét élnie.

A régi elv szerint a szülő azt mondja: kiképeztetem a fiamat egyéni hajlamai szerint, hozzásegítem valami jó elhelyezkedéshez, ahol a legnagyobb kényelmet és a legjobb módot biztosíthatja magának. Függetlenségi eszmény és élet-élvezet, independentizmus és vitalizmus a fő-ismertető jelzői ennek a felfogásnak, de hiányzik belőle a szociális érzés és a szolgálat szelleme, s legvégső elemzésben az egoizmust, az *én-kultuszt* jelenti. Nálunk a szülők nagyrésze, úgy hiszem, nagyjából ma is ezen az állásponton van, nem régen halottam egy ifjú szájából a következő kijelentést: „életcélo, hogy átszórakozzam ezt a rövid életet.”

Az új elv szerint a nemzeti közösség azt mondja: gyermekedet, szülő, akit én is a magaménak tekintek, a többiekkel egyformán szent közösségünk szolgálatába állítom, ahol kemény munkát kell végeznie, talán a legnagyobb áldozatot, az önfeláldozást is meg kell hoznia, de mindezt szívesen kell vállalnia, mert földolog a mi közösségünk érdeke, élete, diadalma és dicsősége. A hősi vállalat, áldozatos munkakészség és önfeláldozás van ebben a követelményben, jellemvonásai a hősiesség és áldozat, s a végső elv az *én-kultusz* helyett a *közösség-kultusza*. A fiú nemcsak az apáé, sőt elsősorban nem is az övé, hanem a közösségé, sőt maga a szülő sem függetlenül önmagáé, hanem ő is a közösségé, amelynek apa és fiú egyaránt egyénietlenített tagjai.

Saját szemünkkel láthatjuk, hogy nem egy helyen valósult már meg ez a szellem csaknem teljes mértékben. Mai nevelésünk egyik legidősebb kérdése: átvegyük-e ezt a nevelési elvet a mi ifjúságunk nevelésébe? Átvegyük-e a maga egészében, vagy csak részleteiben, vagy pedig teljesen utasítjuk vissza és zárkózzunk el előle? Azt érezzük, hogy az egyéni hajlam és függetlenségi vágygal átitatott magyar alaptermészettel nem eléggé

összhangzó ez az elv. Az a sejtésünk, hogy az alapvető különbségek miatt ez a szellem a maga szélsőségében nálunk soha kifejlődni nem tudhat. Mit tegyünk hát? Mert azt viszont érezzük, hogy hatása alól semmiképen nem vonhatjuk ki magunkat. Bizonyára legjobb lesz, ha kitermelt értékeiből átvesszük a jellemünkkel összhangban állókat, pl. a szociális érzést, a fajiság eszméjét, faji tömörülést és társadalmi nivellálódás elvét stb. Okos érzényesüléseknek, és a vele kapcsolatos megjelenési formák terjedésének ne álljunk ellent s különösen az ifjúságnak ilyen irányban való fejlődését fogadjuk megértéssel szülők és tanárok egyaránt és csak az okos mérséklő szerepére vállalkozunk.

A régi és új eszmeáramlatok küzdelmében tehát végső elemzésben az én-kultusz és a közösségi kultusz áll szemben egymással.

Az én-kultusz eredetét vizsgálva az egyén szempontjából, könnyen megláthatjuk, hogy annak gyökerei a lélek legmélyebb rétegébe, az ösztönök talajába nyulnak le. Ösztönösen vagyunk önzők, életkivánók és ilyen irányban tevékenyek. Egoizmusra nem kell nevelni, magától kisarjad és felvirágzik az. Senkit sem kell biztatgatni a maga érdekének a munkálására, ösztönösen cselekszi azt minden egyén. Ellenben a közösség kultuszát, amely hősiességet és áldozatot kívánu úgy kell beleplántálni az egyén lelkébe. Nem benne gyökerezik, nem belőle hajt ki, hanem kívülről kell beleültetni és felnevelni gondos ápolással éppen az ösztönös éniség burjánzó növényzetének kigyomlálásával.

Ennek nevelésügyi következménye az, hogy az iskola oktató-nevelő munkájában az *oktatásról*, amely eddig a munka fő, csaknem kizárólagos részét képezte, a *nevelésre* tevődött át a hangsúly. Az új szellemi iskolák tehát elsősorban nevelni akarnak s ez közelebről meghatározva azt jelenti, hogy a nevelendő új nemzedékkel el akarják fogadtatni a maguk közösségük elvét, megtölteni a lelkét annak szellemével, hogy az egyén ösztönös éntörekvéseit leküzdve, vállalja a közösség szolgálatát, az érte való hősiesség küzdelmét és áldozatot. Ez a nevelési munka nehezebb, mint bármely ismeretre való megtanítás, s a sikere részben attól függ, hogy az eszme, a szellem mennyire hatotta át magát a nevelőt, akár a szülő, akár a tanár végzi a nevelés munkáját. Fontos időszzerű kérdésünk, mennyit vegyünk át az új elvből? Ugy gondolom nekünk szülőknek és tanároknak kínos gonddal kell megvizsgáljunk a világ-helyzetet, s ha úgy találjuk, hogy az új áramlat egyrészt feltartóztathatatlan, másrészt nemzeti létünk szempontjából üdvös, egyéni, családi és osztályérdekeink mellőzésével is álljunk okosan a szolgálatába. Nem rég kiadott új tankönyvünkön és utasításunkon máris érzik az új szellem hatása. Az a közösségi eszmény pedig, aminek a nevelést szolgálatába állítjuk, az erős, virágzó, örök szociális Magyarország legyen, s ennek alapján család és iskola nevelési célja csak az lehet, hogy ennek a Magyarországnak az ilyen értelmű legjobb fiakat nevelje. Minthogy ez az új szellem nem békés evolúcióval jut uralomra, hanem a régivel vívott kemény küzdelemmel következik, hogy figyelméből csak a kisebb rész jut

a multra, a nagyobb a jelenre tekint s erősen támaszkodik a jelen életnek az anyagi erejére. Ebből következik, hogy az iskolai munka oktatási részével nemcsak az történt, hogy a nevelési munka mellett háttérbe szorult, hanem ismereti anyagában is elég jelentékenyen megváltozott. Jórészen szűkültek a multra vonatkozó ismeretek s bővült a mára, a ma szükségletére és életére vonatkozó ismeret-anyag köre. Az iskola egyrészt jobban benne van a mában és közelebbi érintkezésbe lépett a gyakorlati hasznosság elvével. Nem jelenti ez ugyan azt, hogy az iskola szakított a multtal, mert az iskola végeredményben ma is a történetileg fejlődött műveltséget akarja nyújtani, de kétértelműen maibb és gyakorlatibbá változott. Már a mi tantervünkben is érezeti ez a változás hatását, ennek következménye pld., hogy az élőnyelvek tanításánál a beszéd-készségre fektetik a súlyt, nem az irodalom-történet tanítására, a történelemnél nagyobb teret adnak a közel mult és jelen ismertetésének, bevonultak a tanítás anyagába a gazdasági és társadalmi ismeretek, nagyobb helyet foglal el a föld- és néprajz és a többi és a többi.

(Folyt. köv.)

Dávid Zoltán.

Regőscsoportunkkal a felszabadult Erdélyben.

A teológus regőscsoport az elmúlt három év alatt sok magyar városba és kicsi faluba elvitte Főiskolánk üzenetét. de még sohasem volt olyan boldog és áldott útja, mint a felszabadult Erdélybe, s annak ősi testvérkollégiumaiba vezető út. Október 30-tól november 12-ig bejártuk a visszatért erdélyi föld nagy részét, felvettük a közvetlen szellemi kapcsolatokat az öt református kollégiummal, megismerkedtünk a székely falvak ősserejű népével, s regőscsoportunk befejeztével azzal a tudattal tértünk haza, hogy nem mi adtunk, hanem mi kaptunk: az Ur által megtartott nép szellemével és intézményeivel megismerkedve mi voltunk az erős hittel és új bizodalommal megajándékozottak. —

A dr. Szabó Zoltán theol. tanár — a regőscsoport életrehívója — és dr. Zsiros József közigazgató által előkészített ut célkitűzése kétféle volt: meglátogatni az öt erdélyi református kollégiumot, megnyitni a velük való szoros szellemi együttműködés útját — s megismerkedni egyenéhány székelyfalusi sokat szenvedett népével s odavinni a magyar ének biztató s egygyőforrasztó üzenetét. —

Utunk első állomása a reformáció emlékünepélyének napján a zilahi Wesselényi kollégium volt. Megrendítő volt megérezni az ősi falak között a megújult magyar lélek erejét és melegét. A Kulturterem — melyet az utóbbi időben az idegen uralom istállóinak használt — a regősének hangjai mellett kapta vissza először eredeti hivatását és a magyar kultúra szolgálatát.

Utunk Zilahról Kolozsváron át a marosvásárhelyi kollégiumnak — a hajdan üldözött és bujdosó pataki kollégium vendéglátó gazdájának

— falai közé vezetett. Megható volt az a szeretet, amellyel a pataki iskola küldötteit a vásárhelyiek fogadták s a magyar kultúra egyik legszebb csarnokába, az ékes magyar stílusú Kulturpalotába vezették, melynek nagyterme — minden propaganda nélkül — zsufolásig megtelt közönséggel, még a folyosókra meguyított ajtóknak is sűrű tömeg állott. A közel kétezerfőnyi közönség előtt — melynek soraiban ott láttuk a parancsnokló tábornokot is a honvéd tisztikar élén — Adorján Gábor lelkipásztor üdvözölte a regősöket s a közönség lelkes tapsolásától többször félbeszakítva felolvasta dr. Zsiros József közigazgató levelét, melyben bensőséges hangon tolmácsolja a Főiskola testvéri köszöntését s közli, hogy a pataki főiskola 600 P-t utalt át a felszabadulás alkalmából a vásárhelyi kollégiumnak a szükség enyhítésére. Majd felzengtek az ősi szépségű zoltárénekek s a magyar népi dalok (Bárdos Lajos, Halmos László, Vásárhelyi Zoltán, Szabó Ernő népdalfeldolgozásai) s a mind melegebb hangulatú estély végén a közönség belekapcsolódott az éneklésbe, a fényes teremben minden magyar egyetlen testvéri közösségbe forrt össze a népi énekek hangja mellett.

Vásárhely után a székely falvak meglátogatása következett: Ákosfalva, Parajd, Sósfalva és Nagyalambfalva.

Milyen hamar ment az összeismerkedés a székely falu népével! Egy ének, egy néhány szó s máris egyet érzett magyar a magyarral. S ha látták volna az itteniek a megérkezést Nagyalambfalvára, ahol a székely rezesbanda originális hangjai mellett mosolyogva, könnyezve szállottunk le a vonatról s ötven gyönyörű népviseletbe öltözött székely leány fogadott virággal és izes székely köszöntéssel! A novemberi napsütés minden melegét és aranyló sugarát mind ránk szórta, amikor a hegyen épült vártemplom kertjében elénekeltük regősműsorunkat.

A székely anyaváros: Székelyudvarhely következett. Itt is külön találkoztunk az ifjúsággal s külön a nagyközönséggel. S örömmel hozzuk a hírt: az udvarhelyi öreg református kollégium, amely az utóbbi évtizedben kénytelen volt bizonytalan időre felfüggeszteni működését, (gyönyörű épületében az egyetlen erdélyi református tanítóképző kapott hajlékolt) újra megnyitotta kapuit.

A sepsziszentgyörgyi Mikó kollégiumtól szomorúan búcsúztunk. Este még vidáman énekeltünk az öreg falak között s reggelre ugyanezeket a falakat földrengés rendítette meg s kényszervakációra mentek a diákok. Új hajlék gondolata merült fel a lelkekben. „Nagyobb léssen a második háznak dicsősége az előbbinél, azt mondja a Seregek Ura“. (Agg. 2:3.) Utunk utolsó állomása a kincses város, Kolozsvár volt. Különösen értékes volt itt ifjainknak szellemi összetalálkozása a vezető erdélyi fiatalossággal s a theológus ifjúsággal.

Utunk nagy tanulsága? Regős falumunkánkkal jó uton járunk. Erdélyt a falu népe tartotta meg magyarnak s az erdélyi magyarság legjobbjai vallják azt, amit mi: a magyar jövőt csak a gazdaságilag, szociálisan rendezett, kulturájában meg-

becsült és felemelt magyar falura lehet felépíteni. Élményeink? A sok közül hadd említsek meg kettőt: az idegen uralom alatt kifosztott Erdély ma még sok hiányban és szükségben szenved, s mi figyeltük, hogy hallunk-e panaszt a székelyek szájából. De minden gondra, szükségre legyintenek s csak ennyit mondanak: szabad magyarok vagyunk! S ez elfedett minden gondot, a szemek mosolyogni kezdenek, ez a mondat a mai erdélyi lélek kvintesszenciája.

A másik élményünk: beutaztuk egész Erdélyt s a két hetes utunk alatt egyetlen oláh szót sem hallottunk! Erdély megmutatta az elkendőzött arca után az igazit: az örök magyar arcát.

Hálát adunk az Istennek, hogy ezt az arcot megláthattuk.

Dr. Szabó Ernő.

A tornai egyházmegye őszi közgyűlése

Október 16-án, Tornán tartotta őszi közgyűlését a tornai egyházmegye. A közgyűlés Kőszeghy Gábor esperes áhítatával kezdődött, majd Ostorharits-Horváth Elemér e. m. gondnok emlékezett meg azokról a kegyelmi ajándékokról, amelyekkel Isten újra megajándékozta a magyarságot a keleti részek és Erdély egy darabjának felszabadulásával. „Nagy a mi örömünk — mondotta — hogy derengeni kezd az Igazság hajnala és hatalmas ereje ismét elszakíthatatlan egységbe kapcsol országunk Trianon által elszakított földjének egy részével... Ha zivatarok, szenvedések között is, de tökéletes diadalra fog jutni Igazságunk. Bizunk igaz magyar kálvinista hittel. Hisszük és tudjuk, hogy visszakérül ennek az országnak minden röge... Mély hálával borulunk le Isten trónusa előtt, hogy látni engedi Igazságunk hajnalának derengését. Alázatos lélekkel fogadjuk hozzánk való szeretetének minden bizonyosságát és örömünk mellett azt a fájdalmat is, minek még részesei vagyunk. Készen állunk dolgozni, küzdeni, szenvedni, hogy kiérdemeljük jutalmát: az új életre támadt, boldog Magyarországot.“

Ezután vitéz Szalay László országgyűlési képviselő tette le tanácsbírói esküjét s ajánlotta fel szolgálatait az egyházmegyének.

A gazdag tartalmu és az egyházmegye életének minden megnyilvánulását magába foglaló esperesi jelentéssel kapcsolatosan több határozatot hozott a közgyűlés. Egyik ilyen határozatában annak az óhajának adott kifejezést, hogy az egyházmegye területén lévő, a bódvavendégi volt határmenti cseh kaszárnyában aggmenház létesíttessék, ahol elsősorban kerületünkben élő aggok nyerhesenek elhelyezést.

A közgyűlés tárgysorozata olyan nagy volt, hogy — bár csak egy bírósági ügy volt — a közgyűlés este 7 óráig tartott.

F. I.

Lelkészözvegyek gyorssegély alapja javára küldöttél már valamit?

Három megrendelőt keres

egy lelkésztestvérünk. Egyik kisebb gyülekezetének a tagja urasztali korsót kívánt ajándékozni Isten dicsőségére. A korsót művészi kivitelben, kézi festéssel ellátva, szép formában, valódi porcellánból, 4-8 liter űrtartalommal a pécsi Zsolnay-féle gyár készítette el. A korsó gyönyörű. Azonban a modell elkészítése többre került mint a korsó, amelynek ára 40 P. A pécsi református egyház hívei tudomást szerezve a dologról, összeadták a modell elkészítésének költségét, aminek méltánylására a gyár megígérte a pécsi református egyháznak, hogy három további korsó megrendelése után egy negyediket fog ajándékozni a pécsi egyháznak.

A pécsi egyháztól szíveséget kapott gyülekezet lelkésze keresné tehát ezt a három megrendelőt.

Egy korsó ára: 40 P.

Amikor annyszor panaszkodunk, hogy nem tudunk megfelelő izléses tárgyakat venni egyházunk szükségletei számára, ime itt egy nagyszerű alkalom. A pécsi Zsolnay-gyár kezesség a korsó művészi értéke mellett.

A korsó rajzát kívánatra bárkinek elküldi: Simon József (Szalóc, Gömör m.) lelkipásztor.

Nagy szeretettel ajánljuk szíves figyelembe ezt az alkalmat és kérjük egyházi lapjainkat is, hogy adjanak hírt erről.

HIREK

A lelkészképesítővizsgák idejét jóváhagyta egyházkerületünk elnöksége. A vizsgálat írásbeli része eszerint mindkét vizsgázók részére **december 17-én, a szóbeli része pedig december 18—19-én lesz.**

— **Népfőiskolai tanfolyam Sárospatakon.** Sárospataki főiskolánk az egyházkerületi elnökség hozzájárulásával december hó 5—19. napjain fogja tartani ötödik népfőiskolai tanfolyamát. A theol. kar a tanfolyamra az előadókhoz is, a tanfolyam tagjainak kijelölése érdekében az itéletékes lelkipásztorokhoz is elküldötte a meghívókat. A tanfolyam tagjait a peremvidék exponált gyülekezeteiből s az Erdélyből! menekült ifjak közül igyekszik összegyűjteni a vezetőség.

— **Péntek Esték főiskolánkban.** Főiskolánk tanári kara megállapította a *Péntek Esték* ezidei műsorát. A Péntek Esték munkaközössége a folyó iskolai évben Erdéllyel fog foglalkozni. Az előadások a következő témákat fogják felölelni: 1. Erdély földje; előadja: Dr. Hargitai Zoltán november 22-én. 2. Erdély népe; előadja: Dr. Szabó Zoltán december 13-án. 3. Erdély irodalma; előadja: Dr. Harsányi István 1941. január 17-én. 4. Erdély szelleme; előadja: Dr. Mátyás Ernő február 14-én. 5. Erdély művészete; előadja: Dr. Szabó Ernő március 7-én. Az előadások a megjelölt napokon délután 5 órai kezdettel, főiskolánk tanácstermében lesznek.

— **November 10-én,** szép ünnepély keretében avatták fel az Országos Ref. Szeretetszövetség ajkai árvaházát.

— **VIII. évfolyamában** jelent meg a Szeretetszövetség „*Segítsetek*” című naptára az 1941. évre. A legelterjedtebb magyar református naptár ez, népünk legkedvesebb téli olvasmányai közé tartozik. A 129 oldalas naptár ára 32 fillér. Az árvákkal és Krisztus elhagyottjaival cselekszik jót az, aki megveszi és terjeszti e naptárt.

HIVATALOS RÉSZ.

Meghívó. A felsőzempléni Egyházmegye elnöksége a sátoraljaújhelyi egyházközséggel közös rendezésben presbiteri konferenciát tart f. évi november hó 26-án, kedden, d. e. 9 órai kezdettel a sátoraljaújhelyi református templomban *Dr. Nagy Sándor Bélasátoraljaújhelyi lelkipásztor, Tóth Dezső felsőzempléni egyházmegyei gondnok, Szabó Imre esperes, az Orsz. Ref. Presbiteri Szövetség főtákará, Dr. Meczner Tibor egyh. megyei tanácsbíró, Dobos Sándor esperes és vitéz Koncsol János deregnyői lelkipásztor, egyh. megyei missziói előadó közreműködésével.*

A konferenciára a felsőzempléni egyházmegye gyülekezetein kívül egész *egyházkerületünk valamennyi presbitériumának* kiküldötteit szeretettel várja és várja a rendezőség.

A konferencia után lartandó közebédre tanácsos előre jelentkezni a sátoraljaújhelyi lelkészi hivatalnál.

Irodalmi pályázat. A *Vitézi Rend Zrinyi Csoportja* a magyar katonaszmény szolgálatának szélesebb körben való terjesztése érdekében pályázatot hirdet **regényes hőstörténetek** megírására. Főcél az élvezetes formában, kerekded elbeszélés alakjában megírt *vitézi tömegolvasmány* megteremtése a selejtes, idegen ponyvairodalom helyett. Az egyes művek terjedelme körülbelül 50—60 gépirásos oldal ritka sorokban. **A pályázat állandó.** A közlésre alkalmas műveket a Vitézi Rend Zrinyi Csoportja belső értékük szerint 150—200 pengővel díjazza. A pályamunkákat — borítékon „kisregény pályázat” felírással — a Vitézi Rend Zrinyi Csoportja központi vezetőségéhez (Budapest, VIII. Reviczky-u. 4/b) kell küldeni.

Pályátételek. Az abaúji egyházmegyei lelkészegyesület a kebelbeliek részére a következő pályátételeket tűzi ki: 1. Egyházi beszéd irandó, tekenteitel a Károlyi-jubileumra, Jeremiás II. 13, vagy Ámos VIII: 11—12. alapján. Pályadíj 25 P. 2. Óda, a Károlyi jubileummal kapcsolatosan. Pályadíj 25 P. 3. Tanulmány: A biblia mint egyéni élettem könyve s e bibliás élet kihatása családomra, gyülekezetemre, nemzetemre. Pályadíj 50 P. A pályamunkák idegen kézzel, vagy írógéppel írva, jelíges levéllel ellátva küldendők el 1941 március hó elsejéig *Kiss József* lelkészegyesületi elnök címére, *Hejcére.*

Pályázat. Segédlelkészt keresek, kinek tanítói oklevele is van. Iskolát vezetne önállóan, teljes tanítói fizetéssel. Uj modern lakása van.

Levélbeli megkeresések Ládbesenyő, u. p. Szendrő-lád küldendők *Kocsis Jenő lelkészhez.*

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatakon.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: **DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN,
DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF**

TARTALOM: *Dávid Zoltán*: Ifjúságunk nevelésének legidősebb kérdései. (Folyt. köv.) — *Csabay István*: Abauji őszi közgyűlés. — *Benke József*: Kérő szó. — Hírek. — Hivatalos rész.

Ifjúságunk nevelésének legidősebb kérdései.

Okfejtésünkben eljutottunk odáig, hogy az új világszemlélet szerint a legfontosabb létező a *nemzeti közösség*, röviden: a *nemzet*, vagy úgy is mondhatjuk: a *faj*. Soha jobban nem láttam, mint napjaink nagy történeti eseményeinek világánál, hogy a világtörténet igazi lényege szerint fajok vetélkedése, küzdelme, harca az érvényesülésért, az életért. S hogy ebben a harcban a fajra elbukás, halál is várhat, arra csak Lengyelország bekövetkezett tragikus bukása döbbsített rá. A „*nemzet-halál*”-szó csak szajkózásként forgott addig a számon, de jelentésének rettenetes valóságát megközelítőleg sem fogtuk fel és értettük át. A múlt év őszi a városunkon átözlő menekült lengyelek látásának nagy élménye készítetett rá, hogy akkor a nemzeti lét nagy kérdésével foglalkozzam s a nemzeti lét örökéletre szóló biztosításának feltételeit kutassam. Ennek a vizsgálódásnak az eredményét, s a nevelésre levonandó sorsdöntő tanulságainak megállapítását mutattam be a múlt év november 25-iki szülői értekezleten tartott felolvasásban. Akik hallották esetleg emlékeznek rá, hogy a nemzeti lét sorsdöntő tényezőinek elsősorban a fajt, annak virulenciáját, aktivitását és expanzióját, majd a hazául szolgáló földet, végül mindkettőnek egyetemes világhelyzeti adottságát jelöltem meg, a nevelés főfeladatának mondtam azt, hogy az ezekre vonatkozó ismereteket, általában a nemzeti sors kérdését az új nemzedékkel megismertesse s lelki alkatát azok alapján befolyásolja.

Azóta még hihetlenebb és váratlanabb, döbbsenetes dolog történt a világtörténelem folyamatában: a „*Gloire*” nemzetének, a hatalmas, dicső, a legőszibetlenebb hitt Franciánrszágnak katonai, politikai és ügy látszik, társadalmi összeroppanása, Szilárd volt a meggyőződése, hogy Franciaországot katonailag megverni lehetetlenség, éppen azért megrendítő bukása soha el nem múló hatású élmény marad a számomra. Ez a nagy esemény a nemzeti lét és a sors kérdését nemcsak hogy újra felveti, hanem annak mibenlétét, alaku-

lásának feltételeit, a velük kapcsolatban elkövethető hibákat és mulasztásokat s azok végzetes következményeit kézzelfogható nyilvánossággal és szemléletességgel mutatja meg, éppen azért minden nemzetnek, az egész világnak biztos útmutatású például szolgál az okulásra. S ezt a kutató és megvilágító munkát nagyrészt nem is nekünk kell elvégeznünk, elvégzik maguk a franciák, akiket a honvesztés döbbsenetének extázisa látókká, s a kiméletlen felelősségrevonás kívánata leplezetlenül őszintékké tett. A nemzeti lét és sors nagy kérdésével viaskodó ember számára ma sincs tanulságosabb dolog, mint a porban heverő, de felemelkedni és megújhodni készülő Franciaország erőfeszítéseit szemlélni. Pétain marsalnak nemzetéhez intézett első szózatát pl., mely a döbbseneti intuíciójának látnoki műve, minden nemzeti sorskutatónak ott kellene tartania íróasztalán, hogy újra meg újra elolvassa azt és megismerhesse modern korunk romlásának a forrását és láthassa a gyógyulás egyedül lehetséges útírányát.

A miután kitűzött tervünk szerint megvizsgáltuk az új világrendet, megismertük annak elveit s a nevelés munkájára tett hatását, vonjuk most le azokat a tanulságokat, amelyeket az összeomlott nemzetek sorsképe nyújt.

Bármelyik összeomlott ország sorsát nézem, s ebben való magatartását vizsgálom, mindegyiknél azt látom, hogy a lelki megújhodás szükségét hirdetik, mert nyilvánvalóvá lett gyengeségök forrását, ami hitük szerint bukásukat okozta, a lelki ebben való megfoghatkozás idézte elő. Lelkiek alatt értve elsősorban a lélek legfontosabb tartalmát: a *hitet*, az *erkölcsöt* és a *hazaszeretetet*. S megegyeznek abban is, hogy fajuknak ezt a lelki megújhodását az ifjúságon keresztül remélik elérni, azért egyik legelső teendőjük a nevelés megreformálása volt.

Ezeknek a külföldi példákknak a hatása alatt én ifjúságunk nevelési ügyében a legidősebb teendőnek tartom, hogy vizsgáljuk meg a magyar lelket, készítsünk látteleket annak legfőbb tartalmáról: a hitről, az erkölcscről és a hazaszeretetről s állapítsuk meg azok eszményi képét, hogy ifjúságunk nevelését azok felé irányíthassuk.

Első tehát a *hit* kérdése. A magyar ember

nem mondható hitetlennek, de az kétségtelen, hogy a racionalizmus sokat rontott az ő hitvilágán is, bár nem annyit, mint az európai modern emberén, akiknek hitétől nem nagyon lehetünk elragadtatva, mert legjobb esetben csak az Isten és örökélet utáni vágyat tartalmazza, nem pedig azoknak a kijelentésen alapuló bizonyosságát. Az ilyen tökéletes hit kétségkívül Isten ajándéka, amiért mi csak buzgón imádkozhatunk és imádkoztathatunk. De a lelkiekből táplálkozó nevelés is csodákat tehet. 28 tehetségvizsgás kis paraszt fiunak olvastam át a minap tartott tehetségvizsgával kapcsolatban a dolgozatát. A dolgozatok különböző értékűek és különböző tehetségi fokot mutatnak, de gyermeki lelkük hitbeli megteltségét mindegyik megható módon mutatta, ami csak gondos otthoni és iskolai nevelői munkának lehet az eredménye. Ebben a tekintetben a falusi paraszt házak s a falusi népiskolák előtt tisztelettel kell megemelnünk a kalapunkat. Az alapvetés jó, könnyű lesz rá építeni.

A második az *erkölcs* kérdése. A francia purifikátorok is, de főképen a román purifikátorok nem győzik eléggé hangsúlyoztatni az erkölcsi megújulásuk szükségét. A nagy kihangsúlyozásból azt kell következtetnünk, hogy igen nagy bajoknak kellett ott e téren lenniök. A magyar faj erkölcsi értékéről beszélve, félénken és csak röviden merek szólani, a kényes kérdéstről. Azt tudjuk, hogy a nyíltság és becsület mindig fényes tulajdonságai voltak a magyarnak. Nem gondolnám, hogy ezek a nemzet egyetemében megromlottak volna. Az én tapasztalatom szerint, nagyrészt idegenből jövő hatás alatt csupán egyes rétegekben halványodtak meg talán némileg. Ugy, hogy csupán a tulajdon szentségével való bizonyos mérvű hadilábon állást tudnám megjelölni általánosabb körű fogyatkozásnak. De hogy „minden ország támasza, talpköve a tiszta erkölcs“, azt a most romokba dőlt országok szomorú példája világosan mutatja. A szülői háznak és iskolának nem lankadó buzgalommal kell munkálkodnia a tiszta erkölcs szívekbe plántálásán.

A harmadik pont a *hazafiság*. Ez a hazafiság legyen először is *több*. Világért sem akarom mondani, hogy nincs belőle *sok*. De azért azt mondom, legyen *több*. Nagyobb örömet jelent erdélyi emberrel beszélni hazafiságról, mint a szorosabb értelemben vett magyarországgal. Ezt bárki megtapasztalhatta szintén naponként. Volt idő, nem is olyan régen, amikor az ifjúság gondos figyelője azt vehette észre, hogy a világpolgárság eszméje és a pacifizmus fűtötte a lelkekben a hazafiság tüzeit. Pár évvel ezelőtt ifjúsági előadások szónokaival szemben voltam kénytelen felemelni tiltakozó szavamat, mert azt akarták elfogadtatni, bizonyosan jóhiszeműen, hogy Kassa, Kolozsvár és a többi akkor még megszállt város nem „megszállt terület“, hanem külföld. Az azóta történtek meghozták e kérdésben a jogerős ítéletet. Ilyen tapasztalatok alapján veszem a bátorságot azt mondani: legyen hazafiságunk több, megalkuvásnélkülibb és hajthatatlanabb.

(Folyt. köv.)

Dávid Zoltán.

Abauji őszi közgyűlés.

Az abauji egyházmegye Kassán tartotta őszi rendes közgyűlését október 29-én. Esperes buzgó imája után Téglássy András gondnok nyitotta meg a közgyűlést, hazánkat ismét megnagyobbított történelmi események felett érzett örömtől, de a még mindig távol maradt részek miatt aggódó, hazafias érzésektől áthatott megnyitó beszéddel. Az esperesi jelentés most is hű képe volt az egyházmegye elmúlt egy esztendej életének. Az amerikai 50 éves fennállását ünneplő magyar egyház minden gyülekezetének megküldjük a velük való hálas ünneplésünkről szóló jegyzőkönyvünk 1—1 másolatát. A vizsolyi biblia 350 évfordulóját jövő év májusában ünnepeljük Vizsolyban, amikor ugyanott a nagy történelmi eseményt emlékművel is megörökíti egyházmegyénk. Folyó évi utolsó vasárnapon minden gyülekezetben Károlyi-ünnepélyek tartandók s az akkori perselypénzek az emlékmű költségeire esperesi hivatalba küldendők. Az egyházak anyagi ügyeinek és az adózás könnyebb áttekinthetősége céljából 2 év alatt minden egyház köteles az E. T.-ben az adósegély elnyeréséhez előírt egységes adókulcs bevezetésére áttérni. — Lengyel József, Simon József lelkészi, Kádár István, Fekete Miklós világi tanácsbírók, Kovács Lajos lelkészi, Balla Pál világi jegyzővé, dr. Kemenczy Kálmán ügyésszé választottak. Tanügyi bizottság jelentése szerint iskoláink felszerelése bár minden egyházban hiányos, a tanítási eredmény megnyugtató. Belmissziói jelentés a belmisszió téren bizonyos ellanyhulást, megerőtlenedést sejtet. Ez irányú tevékenység fokozottabb ellenőrzését teszi az egyházlátogatás kötelességévé a közgyűlés. 16 egyház részére 18 segédlelkészi állást, illetve ezek részére államsegélyt kértünk a Konventtől, mert csak elegendő munkát végezheti el a megkívánt sokoldalú lelkészi munkát. — Az újonnan választott egyházi munkások állásaikba beerősítettek s azok magukat a hűséges szolgálatra esküvel is elkötelezték. Új adókulcsok megerősítettek, ingatlanok vétele, eladása, cserélése jóváhagyott. „Népiskolai vallásos nevelés reformja“-ról Rémán János javaslata alapján úgy döntött az egyházmegye, hogy a vallásos nevelés csak maradjon azokban a kipróbált kezekben, melyek eddig is tudtak hűséges lelkeket nevelni anyaszentegyházunk számára. A szégyenletesen csekély hitoktatási óradíjak felemelését kértük. Közalapi segélyre Czéczt és Halmajt ajánlotta a közgyűlés. Az utóbbi fiókegyház javára, imaház építésére, minden kebelbeli egyházat a vasárnapi perselypénz elküldésére kötelezett. Az egyház- és iskolalátogatás április és május hónapokban lesz.

Csabay István
lelkészi főjegyző.

Kérőszó.

Tisztelettel emlékeztetjük és kérjük jöltevőinket és minden lelkipásztor testvérünket árvaházaink segítségére. Bármennyire nehéz és gondterhesek is az idők, — talán nem hidegülték még meg

annyira a szívek, hogy ne lenne benne segítőkészség az árvák és elhagyottak iránt, kiknek gondját egyházunk népere bizta az Úr! „Sokan keveset“ elv alapján kérünk. Pár cső kukorica, 1—2 kiló krumpli, marék bab, senkinek nem jelent áldozatot, árvaházainknak pedig létkérdés. Segítetek testvérek, mert elmerülés fenyeget! Emlékeztessétek a gyülekezetet, találjatok módot, hogy az asztalokról lehulló morzsák összegyűjtessenek az árvák számára.

A hejőpapi árvaház nevében: *Benke József* lelkipásztor.

HIREK

Farkas István püspöki jelentése, amelyet a november hó 28-iki egyházkerületi közgyűlés elé terjeszt, gazdag tartalommal (egy 4 íves vaskos kis füzetben) megjelent Sárospatakon, s szétküldetett az egyházkerületi közgyűlés tagjaihoz.

Bethlen Pál gróf, főiskolánk világi gondnoka tartotta az ünnepi beszédet Borsod vármegye rendkívüli közgyűlésén *Mocsáry Lajos*, egykori alispán arcképének leleplezésekor.

Ravasz László püspök a dunamelléki egyházkerület közgyűlésén nyilatkozott a magyar közélet és a református egyház újrendezéséről. „A magyarság nemzetközi jelentőségét, mondotta Ravasz püspök, nem lehet megszilárdítani a magyar kálvinizmus legteljesebb igénybevétele nélkül. Minálunk minden református magyar, nem is lehet soha más, akár előnyt, akár hátrányt, akár dicsőséget, akár szenvedést jelent magyarnak lenni.“

— **Evangélizációs napok Szinben.** Az evangélizáció áldásainak egyik fokmérője lehet az a jeleség, hogy egyházkerületi belmissziói előadónk téli munkaidejének nagyrészt szinte teljesen lefoglalták már az evangélizációs munka után vágyakozó gyülekezetek. Istennek legyen hála, hogy a kezdeti idegenkedést a meleg érdeklődés kezdi felváltani elsősorban a lelkipásztorok részéről. Így áldotta meg Isten a szini gyülekezetet azzal, hogy 3 napon keresztül, október 29—31-ig Svingor Jenő vezetésével tartott evangélizációs napokon meg tapasztalhatta az evangélizáció áldásait. Az evangélizáció 31-én Urvacsoraosztással fejeződött be.

— **A felsőborsodi e. m.-ben** Nagyvisnyón november 17-én ref. ifjúsági és lányegyleti konferencia volt. 9—10 között csoportos bibliatanulmányozást vezettek Mt. 17:1—9 alapján Tóth János esperes, Kovács Bálint konventi ifjúsági lelkész, Kiss B. Julia konventi leánytitkár. Az ezt követő istentiszteleten Csel. 4:12 nyomán Kóvér Pál missziói előadó hirdette az ígét. A konferencia elnöki megnyitóját az esperes tartotta. Egyesületi kiküldöttek 1—1 bibliai igés köszöntőt mondtak. Kiss B. Julia Jn. 20:8 (Látta és hirdette az Urat), Kovács Bálint Mt. 17:5 alapján (Te vagy az én szerelmes fiam, akiben én gyönyörködöm) közvetlen önvizsgálatra és cselekedetre indító előadást tartottak. Közébed után 2—3-ig külön a fiuk, külön a leányok részére, összejövetelt rendeztek a központi titkárok. Befejezésül a templomi délutá-

non Kovács Bálint, Kiss B. Julia szolgáltak, Goebel Leontine pedig külmissziói előadást tartott Király Lajosné, erdőmérnökne tolmácsolásában. Volt helyből énekkari szám és szavalat is. Hisszük, hogy áldott volt ez a konferencia, melyen 10 gyülekezetből 151 fiu, 196 leány és számos felnőtt jelent meg. Kiemeljük a kedves lelkészpár búzgóóságát, vendégszeretetét. Istené a dicsőség.

— **Ne féltsd te a Krisztus igazságát!** címen jelenik meg egy kétszáz idézetet tartalmazó könyvecske. A XVI. és XVII. századbeli magyar irodalom gyöngyszemeiből válogatott gyűjtemény ára postai küldéssel együtt 75 fillér. A könyvecskét megrendelő válasznyomtatványt megkapta a tiszáninneri ref. egyházkerület minden lelkészi hivatala. Karácsonyi ajándéknak melegen ajánljuk mi is Incze Gábor újabb kiadányát.

— **A Miskolci Ref. Kórházmisszió** újból megkezdte szokásos téli teadélutánsorozatát, s az elsőt nov. 10-én tartotta változatos, magasszínvonalú műsorral a Palóczy utcai gyülekezeti teremben. A teadélután másóra a következő volt: Megnyitó, tartja: dr. Enyedy Andor püspökhelyettes, szaval Kondráth Ilona. Szociális orvostani kérdések címen előadást tart Bukó Imre dr. főorvos, énekel: D. Keresztessy Erzsébet, zongorán kíséri: Gebauer Lajos, hegedűszóló, előadja: Lökös István, záróbeszéd, tartja Novotny Gyula lelkipásztor.

HIVATALOS RÉSZ.

4225/1940. **XLII. sz. Körlevél.**

A kerületi gyűlés alkotó tagjaihoz és lelkipásztortestvéreimhez.

I.

A Püspöki Jelentést, még *november 23-ig minden kerületi közgyűlési tag testvérünk postai küldemény gyanánt megkapta.* Tisztelettel kérem annak áttanulmányozását, hogy a gyűlés tárgyalási menetében annak nérmely pontja esetleges nemismerése miatt fennakadás ne történjék.

II.

Kerületünk *Árvaházait*, — jelen alkalommal különösen a nagy bajba levő *hejőpapi árvaházat* természetbeni adományokkal való segítségre, meleg szeretettel ajánlom lelkipásztor testvéreim és a gyülekezetek figyelmébe.

III.

Lelkészővegyeink *Gyors segély Alapja* javára, vagy 40 lelkipásztor testvérem adományából ez évben is Alapot gyűjtöttem. Karácsony előtt küldöm azokat a nagyon szegények részére széllyel. December elején milyen jó volna, ha az egész évben, e szent üggyről *meg nem emlékező lelkipásztor testvéreim* meghallának kérő szavamat.

IV.

Több adott esetből kifolyólag kérem lelkipásztor testvéreimet, hogy egyházközségükbe áttérő *más vallást követett* egyéneknek, az áttértek anyakönyvébe való bejegyzésénél — feltétlenül kívánják meg a *születési anyakönyvi kivonat* bemutatását. Veszedelmeket kerülnek el ezzel.

V.

1. Főiskolánk Elekciónális Bizottsága „Kegyes adományok a sárospataki Ref. Főiskola legátusai számára” felirással a karácsonyi, husvéti és pünkössti ünnepekre a gyülekezeti tagok részéről történő adományok bejegyzésére külön erre a célra készített ivateket bocsát ki. Felhívom lelkipásztortestvéreimet, hogy az adományokat az adományozó gyülekezeti tagokkal kizárólag ezekre az ivatekre vezettessék rá. A kitöltött ivateket az adományok összegezése után az illetékes lelkipásztor, a legátus és a gyűjtő aláírásával ellátva, a legátus ünnep után tartozik beszolgáltatni a főiskolai széniori hivatalnak. A miskolci és rimaszombati gimnáziumokból legációkba menők adomány — ivateit és a legátumok 30/0-át összegyűjtve, az illető legátusok vallásánarai küldik be Sárospatakra. Felkérem lelkipásztortestvéreimet, hogy gondoskodjanak a pátensek után befolyó adományok bejegyzéséről is, mert tiszta képet az Elekciónális Bizottság az egyes ünnepekről csak úgy alkothat magának, ha minden adomány bejegyzése megtörténik. Az adomány-ivatek kibocsátását a legációk új névsorának elkészítése és kinyomatása, továbbá az ifjúságnak templomépítési akciója és a tehetséges gyermekek felkarolása érdekében történt megmozdulása teszi szükségessé, melyekre a legátumok 30/0-át felajánlotta.

2. A legációk névsorának elkészítésénél szükséges adatok: 1. A legáció (legációk) neve, 2. Hivatalos és közönséges pátensek száma, 3. Hová száll és hol kezdi a szolgálatot a legátus, 4. Hány helyen s a kivételes helyeken mikor végez a legátus, 5. Az állomás neve, 6. A legátus közlekedésének módja (vonaton, autóbuszon, kocsin, gyalog megy). Szeretettel kérem lelkipásztortestvéreimet, hogy ezeket az adatokat feldolgozás végett a még felmerülő esetleges megjegyzéseikkel együtt a legátusok ünnepi bizonyítványába bejegyezni sziveskedjenek.

3. Az esetleges legátus és szublegátus specifikálásokról szóló értesítéseket presbiteri határozattal s az esperesek hozzájárulásával ellátva, legkésőbb december hó 8-ig kérem az Elekciónális Bizottság elnökéhez (Közigazgatói Hivatal, Sárospatak,) eljuttatni. A később beérkezett beírásokat az Elekciónális Bizottság nem fogja figyelembe venni. Specifikálásoknál lelkipásztor testvéreim a szabályrendeletekhez és az Alma Mater ősi szokásaihoz tartásuk magukat: nagy legációkat ne kössenek e kezdő legátusoknak. Várják meg, míg az ifjak hozzánőnek a legációkhoz.

4. A főiskolai szénior számára a hívek részéről befolyó adományokat az egyházak adományaival együtt szeretettel kérem a libellusokba bejegyezni.

5. Végül szeretettel kérem lelkipásztor testvéreimet arra is, hogy a legátusok és mendikánsok bizonyítványába minden elkövetett hibát feltétlenül írjanak be, mert a bajokat csak így orvosolhatjuk.

Atyafiui szeretettel:

Miskolc, 1940. november 19. *Farkas István*

A gömör-lucskai református egyház iskolaszéke a miniszteri engedélytől feltételezeten pályázatot hirdet a tanév végéig ideiglenesen betöltendő kántortanítói állásra. A pályázati határidő 1940. évi december hó 22. ik napja. Előnyben a legmagasabb képzettségű férfitanerő. Fizetése: helyi javadalom és fizetéskegészítő állmsegély. Kötelessége a törvényekben és szabályrende-

letekben előirt kántori és tanítói teendők végzése. Gömör—Barka up. Dernő Csete Gyula iskolaszéki elnök.

Felsőborsodiak figyelmébe! Isten segítségével december 1-én, vasárnap Sajóecsegen egyházmegyei női konferenciát tartunk lelkésznek összejövetelével együtt. 5 nappal előbb jelentkezzünk a sajóecsegi lelkési hivatalnál. Kövér Pál, missziói előadó.

Értesítés és felhívás az abauji egyházmegyei lelkészekhez.

1. F. évi október 29-iki közgyűlésünk szavazást rendelt el egy *papi tanácsbírói tisztségre*. A szavazatok beadásának határideje december 5. Felhívom a lelkipásztorokat, hogy a szabályszerűen kiállított és zárt borítékban elhelyezett szavazólapokat fenti határidőre küldjék be az esperesi hivatalba.

2. Az egyházközségi választók névjegyzékét és a felszólalás ügyében hozott presbiteri határozatok ellen beadott esetleges felebbeséseket minden egyházközségből kérem a törvényben előirt időpontra.

3. Az 1941. évről szóló egyházi és iskolai költségvetéseket még sokan nem küldötték be. Sürgetem ezeket is azzal, hogy a költségvetések egyenesen az egyházmegyei számvevő úrhoz küldendők. Az esperesi hivatalhoz tehát senki ne küldje a költségvetéseket, mert ezzel felesleges munkát és portó-költséget okoz az esperesi hivatalnak.

4. Az anyakönyvi másolatok boküldésénnk határidejére szintén felhívom a lelkésztestvérek figyelmét. Göncz 1940. november 21. Atyafiui szeretettel:

Farkas Elek esperes.

Egyházkerületi ifjúsági konferencia. A miskolci ref. Gazdálányok és Ifjak Egyesülete 1940. dec. 4-én szerdán egész napos Egyházkerületi Ifjúsági Konferenciát rendez egyházkerületünk mindkét nembeli ifjúsága részére. A konferencia d. e. 9 órakor kezdődik a Deszka templomban. D. u. 3 órakor a Palóczy u. gyülekezeti teremben szeretetvendégség, melynek műsorát a megjelent ifjúsági egyesületek adják. Jelentkezni feltétlenül szükséges. Határidő: 1940. december 1. Cím: Központi ref. lelkési hivatal Miskolc, Werbőczy u. 20. Jelentkezési díj 20 fillér. A konferenciára jelentkezett ifjak részére a délutáni szeretetvendégség díjlan. Szeretettel kérjük a lelkipásztor urakat, sziveskedjenek a konferenciáról szószéken is megemlékezni és a jelentkező fiatalságot az általuk nyújtandó műsorszámmal együtt egy levelezőlapon fenti időpontig bejelenteni.

Az abauji egyházmegye tavaszi közgyűlése a tanácsbírói létszám emelését határozta el azért, hogy a visszatért felvidéki lelkészek számára is biztosíthasson alkalmat az egyházmegye érdekében való fokozottabb munkálkodásra. A most elrendelt pótszavazásnál hír szerint a gyülekezetek nagy többsége *Mesko Dezső nagydai lelkipásztort* kívánja a papi tanácsbírói tisztre megválasztani.

A felsőborsodi lelkészek, mint iskolaszéki elnökök figyelmébe ajánljuk, hogy a nyolc osztályú elemi népiskolák ügyében a napokban szétküldött tanfelügyelői átiratban kért kimutatások lelkiismeretes kitöltéséről és a jelentésnek a kitűzött időre való beküldéséről feltétlenül gondoskodjanak.

Esperesi hivatal.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatakon.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: **DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN,
DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF**

TARTALOM: *Farkas István*: Előljáró beszéd. — *Dávid Zoltán*: Ifjúságunk nevelésének legidőszerűbb kérdései. (Folyt. és vége.) — *Zs. J.*: Ötödik népfőiskolai tanfolyam Sárospatakon. — *Pósa Péter*: Felhívás és kérelem az alsóborsodi egyházközségekhez és lelkipásztorokhoz. — Irodalom — Rothermere Lord halála. — Hírek.

Előljáró beszéd.

A tiszánineni egyházkerület november 28-án tartott közgyűlésén elmondotta: *Farkas István* püspök.

Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlés!

Hát én, — kibe lelket a jó Teremtő tett, néman veszteljek s ne dicsérjem Őtet? Az újabb nemzetgyarapodás óta naponkint ezzel a dicsérettel áldja én lelkem az Urat!

A maival együtt, kilenc püspöki Jelentésem mindenik lapja bizonyosság arról, hogy élő hittel vártam mindig ezt a nagy napot. Soha sem volt ajkamon bizonytalan zengésű trombita szava a biztatás, hogy idejére eljön a magyar feltámadás. Hányszor bátorítottam a lehorgasztott fővel járó csüggedőket? A kishitűek szemében hányszor gyujtottam fel az élő reménység tüzeit? Magyar fajtám küldetésstudatára, a néppel való törődés, a szociális tennivalók megvalósítására — hányszor eszméltettem a nálamnál többeket s nagyobbakat?

Köszönöm, hogy *bizonyoságtévő levelet* adott mellettem egyházkerületem népe azzal, hogy ez év tavaszán, a maga költségén kiadatta: *Krisztus nyomában* címen megjelent könyvem.

Köszönöm, hogy beleírhattam Hazámat, magyar fajtámat kimondhatatlanul szerető lelkemnek minden mondanivalóját. A könnyeim, az imádságaim, a hitvallásom, a reménységem, a fajtám iránt való örökös szerelmem lobogó tüzei, hogy ott égnek, ott éghetnek mint egy darab kortörténet az utókor számára evangéliumi bizonyoságtévésimen keresztül, — hálaosan köszönöm. —

Hányszor hirdetem, hittel ez áldott közösség előtt: Milyen jó feltámadást váró, bízó magyarnak lenni!

Hittem és azért szólottam bátorsággal s tudtam, hogy kinek hittem!

Erdély visszatérésében feledhetetlenül nagy segítséget nyújtó *baráti és szövetséges államaink segítő jóságát meg kell köszönnünk s nem szabad elfelejtenünk.* Ámde, itt ebben a közösségben hirdetnem kell, hogy az igazán hívő református ma-

gyar hiszi és vallja, hogy Isten volt, a segítők által, az ő eszközein keresztül — : *a mi szabadlónk!*

Isten kegyelme adta a Nagy hegyek alján, a Duna—Tisza táján ezer év előtt itt letelepült és hazát nyert magyarságnak, — az annyi vérrrel és könnyel öntözött ősi hazát.

Az Isten kegyelme mellett, a vér és a kard jogán eleitől kezdve mienk ez ősi juss!

Az igazi revízió igaz értelmében azt jelenti, hogy „mindent vissza” annak a népnek, amely nemzetnek a fiai ezer éven át megszenvedtek azért, hogy a Trianon előtti temérdek szenvedéseket elfeledve, a nagy világegés gyötrelmeiről nem emlékezve, végtére, idegen befolyástól mentesen, mint szabad hazának szabad magyarjai élhessék a népek közösségében a maguk nemzeti öntudatától hevített önálló életüket.

Az „Úr érkezését” — látta a lelkem a felszabadulást meghozó gyönyörűséges napok jöttékor. Adyval láttam, éreztem, hogy: Mikor mindenek elhagytak, — mikor mi is roskadozva jártunk a rabság súlyos keresztje alatt nyögve; néma, igaz öleléssel, csöndesen és váratlanul ölelt át minket is az Isten! . . .

Világnézetek harcáról beszélnek ma az emberek. A református keresztyén ember világnézete, egy és változhatatlan. A mi világnézetünket — predestinációs hitünk adja meg. A mi Istenünk az egyetlen, hatalmas Ur, kitől függ e világon minden! Soli Deo Gloria!

Erdély felszabadulása, vérnélkül való visszajövetele: számunkra *Isten kegyelmének jele.* Viszont, — *ítélet ez a világ többi népei számára és bizonyosság arranézve, hogy ha Isten egy népet meg akar tartani, kimentí azt vérhullás nélkül is a legnagyobb mélységekből.*

Más országok lángokban égnek; gyermekek, édesanyák százezrei, mint pusztába menekülő Hágárok és Izmaelek lettek bujdosókká saját hazájukban. Milliók töltik az éjszakájukat mezőkön, erdőkben, földben ásott óvóhelyeken.

Tudom én, hogy nálunk is van sok nyomoruság. De legalább minden magyar nyugodtan hajthatja le fejét édes álmra. Egy darab kenyeret

tudunk adni minden éhező kezébe. Azt is merem állítani, hogy okos és bölcs intézkedésekkel meg van téve minden arranézeve, hogy a dolgozni akaró magyarok számára megadatik a munkaalkalom és életfenntartás lehetősége.

Az emberi nyomorúságot, elesettséget, a szenvedést — lehet is, kell is kevesbiteni! Ezt az igazságot is nyíltan hirdetem én esztendőök óta.

De ha arra gondolok, hogy a nemzet mai kormányosai, vérnélküli harcok nyomán országgyarapító munkát végezhettek el; ősi magyar fajtánk jobb sorsának a megteremtése érdekében legalább már a törvényhozás útján meghozott reformokig elmentek; s ha tudom, hogy a dicsőséges honvédő hadseregünk megteremtése érdekében a nemzet által meghozott áldozatok árán valósággal csodát művelve növelték a nemzet tekintélyét befelé és kifelé egyaránt, — akkor avagy nem méltán kérjük-e mindnyájan a jobsorsra érdemes magyar népünket: Még egy kis türelem magyarok!... *Ha századokon át tudtunk várni, várjon még a szenvedő magyarság, amíg megszűnik a harci zaj.* Ki merné azt feltételezni, hogy a nemzet kormányosai, ha boldog béke idők módjára megtehették azt, amit a törvényhozás által jóváhagyott rendelkezésekben már parancs gyanánt megkaptak a reformok végrehajtására nézve, meg ne tennék azt?

Erdély hazajött! Valljuk meg őszintén, hogy ők nálunknál sokkal különbek, ugyis mint keresztyének, úgyis mint magyarok.

Nagyobbak voltak szenvedéseik s a kereszt-hordozásban megerősödött a válluk.

A székelység, a bibliás sorsát vállalta: Hátamat odaadtam a verőknek és orcámat a szagatóknak és az Ur Isten megsegített engemet! (Ézsaiás 50. r. 6. v.)

Az Erdély felszabadulásával kinyitott új Élet kapuján át új lélekáramlások indultak el erre mifelénk. Az erdélyi lélek, mint a magyarságot megújító új és mégis örökkévalóan ősi lélek kell, hogy mássá, jobba, keresztyénebbé és magyarabbá formálja az itthoni magyar lelkeket is.

Az édesapai hajlék küszöbét nem úgy lépték ők, át mint a tékozló fiak, hanem úgy: mint a tíz talentummal hűséggel gazdálkodó bibliai sáfár.

Méltán várhatjuk el a jövőben a magyar állam kormányosaitól, hogy a szintizta magyar fajtát képviselő református magyarság, — gyarapodva Erdély kálvinista magyarjaival, nem kezelhető ezután úgy, mint kisebbség. Az értékmérés tekintetében, méltán oda állhat a magyar kálvinista szent közösség, minden magyar közösségek mellé egyenjogú testvér gyanánt.

Reméljük, nem érnek bennünket ezután annyi mellőzések, mint értek a legközelebbi elmúlt esztendőkből.

Reméljük, hogy kálvinista magyar voltunk, nem lesz akadály őrtálló helyek betöltésénél. Mert itt volna az ideje annak, hogy az őrtálló helyek betöltésénél: az arravalóságot, a magyar fajtából való eredendőséget és az ahhoz való hűséget és a szolgálat minőségét nézzék és értékeljék.

Isten örökkévaló tanácsában, a kezdet kezdetén már úgy akarta, hogy mi magyar reformá-

tusok legyünk itt ezen a szent magyar földön, a szintizta magyar fajta nép — ősi, örökkéélő szent magja. Mínálunk nélkül a magyarság szebb holnapját s Krisztus király diadalát megkészeníteni nem lehet — én ezt esztendőök óta rendületlen hittel hirdetem

Az Istentől kapott történelmi küldetését, becsülettel betöltő kálvinista magyarság nem lehet a nemzet mostoha gyermeke!

De ne legyünk mostoha testvérei, a többi Krisztusban hívő magyaroknak sem. Evangéliumi ref. keresztyén anyaszentegyházunk, minden időben csak szolgálni akart és sohasem uralkodni. Sokszor megvalljuk őszintén, hittel, hogy először vagyunk magyarok s aztán reformátusok! *És minden megmozdulásunk: — anyaszentegyházunkért és a hazánkért az élet egy síkjában mozog.*

Erdélyben, a keresztyén felekezetek magyarjai megmutatták a testvéri összefogásra a példát. Miért nincs ez meg minálunk?

Miért kell, az Isten házából kiüldözött keresztyénnek lenni, a szintizta magyarságot sorvasztó és nemzeti veszedelmet jelentő reverzális törvény rendelkezései miatt, a protestáns vallású magyarságnak?

Krisztus szolgái, egyházak előljárói — vigyázzatok!

Itt nem a felekezetek ellen, hanem a Krisztus király ellen folyik a Sátán harca! Jaj lesz nekünk, ha egymásközi békétlenség és gyűlölködések miatt a halál felé sietnek a látható egyházak!... Mert csak azok omolhatnak össze, — de: Krisztus győzhetetlen és verhetetlen marad.

Odaát, Székelyországban romokban vannak a régi székely udvarházak, a fejedelmi sarjak szépséges várai, de épek maradtak a lelkek!

A magyar fajta védelméről, immár törvény készül. Teljes és áldásthozó csak úgy lehet ez a törvény is, ha szabad hazában, szabad és boldog nemzet, szabad fiaiként élheti a nemzet a maga életét.

A magyar fajta kárára senki, — idegen előnyöket nem szerezhet.

De egyben jelenti ez a törvény azt is, hogy a velünk ezer év óta sors közösségben élő, más nemzetiségű lakói e hazának, kik, nálunk nyertek házuk népe számára állandó szállást, — édes otthonuknak érezhessék a magyar földet. . . . Ezer esztendőn át megtartotta mindenik, itt élő nemzetiség: nyelvét, énekeit, dalait, külön népi viseletét. Tiszteletben tartottuk szerzett jogaikat. Érettük is véreztünk szabadságharcaink során. Velünk egy sorsközösségben élve az édesanya földön, a mi szép hazánkban mindig jutott minden idegen nemzetiségű testvérünk számára egy-egy darab kenyér s bűnünk-e az, ha ezért: — a magyarság iránt való hűséget, — a nemzethűséget, — kéri, a gyermekeiért aggódó édesanya, a Magyar Haza minden fiától? — lakójától?

Bűnbánatot kell tartanunk nekünk is s az önvizsgálat tüköre elé állva, be kell ismernünk, hogy a multak sok mulasztásai miatt, *sokszor a bűnbakot keressük és nem ismerjük meg önvétkeinket.*

Homokba dugott fejű strucc módjára nem élhetünk Európa közepén. Meg kell látnunk és el kell fogadnunk minden jót, az új Európát kiépíteni akaró elgondolásokból, amelyek által: az emberhez illőbb élet, a keresztyénibb keresztyénség és a magyarabb magyar élet kialakítása édes valóság lehet.

Vigyáznunk kell arra, hogy *ne mindig csak a rútat lássuk meg a nemzet életében*, hanem lássuk meg a fokozatos fejlődést is a reformok megvalósításán keresztül.

A „szociális feszültség” — zavartkeltően van a közvélemény előtt gyakran tárgyalva.

Sok a vezér. A totális állam felé siető nemzet fiainak pedig tudnia kell, hogy az összeségnek, az összeség javát lélek szerint munkáló egy akaratnak kell engedelmeskedni.

A sok vezér helyett az Istentől számunkra kiválasztott egy Vezérre, a legelső magyar emberre kell itt figyelni mindenkinek! Vérbeli magyar ő, kihez hasonlót az Ur Isten csak keveset küldött a magyar nép boldogítására. Szentlélek elleni bünt követ el az, ki ellene lázadozni mer. Nem a maga uraságáért, hanem a nemzet legelső szolgája gyanánt áll az élen. *Magyarok! adjatok szívből hálát az Istennek a legelső magyar emberért.*

Szentségtöréssel egyenlő bünt követnek el azok, kiknek nincs más nyíltan megvallott programjuk, mint a *hatalom birtokba vétele!* „Nem az a kipróbált, aki magát ajánlja, hanem akit az Ur ajánl” (II. Kor. 10. r.).

Visszajött Erdély! — *Áldassék az Isten, de vele együtt még nem jött vissza minden.* A még rabságban élő többi magyarokat is várjuk, visszavárjuk. Jelszavunk továbbra is: a „Mindent vissza” — lehet! Nem fenyegetés ez senkivel szemben. Várunk, csendben, amikor majd újból megjön hozzánk: Az Ur érkezésének áldott napja.

Türelmesen várjatok, magyarok! Isten a gazda. Arad — a 13 vértanu drágalátos vérehullásáért; Temesvár — a történelmet készítő hősi küzdelmek örök emlékein keresztül; az erdélyi végvárak, az örök magyarság örökös szállásai; Nagyenyed, — amelynek olyan tiszta volt ősi magyarsága, hogy századoknak előtte a bűjdosó diákság ebben az ősi magyar fészekben talált legbiztosabb szállást, meg a többiek, mind-mind a mi ősi jussunk! Egy darabjáról is lemondani az ősi földnek, halálos bűn volna az örökkévaló nemzet ellen.

De mi, ismétellen hirdetem ezt: nem vagyunk lázadók. Mi a testvéreinket hívjuk s várjuk vissza idejére.

A Krisztusibb élet kiteljesedésén kell dolgoznia Isten látható anyaszentegyházainak is. Az egyházak élére nemcsak predikátorok, de hitvalló apostolok, prófétalelkek s ha kell mártírok kellenek.

Apostolokat várok, a magyar nép élére az egyházon keresztül, akikre úgy néz a mi népünk, mintha az élő Krisztus járna rajtunk keresztül a gyülekezetekben.

Elesettségből fel kell emelni a jobb sorsra érdemes magyar népet. A nép javát és boldogságát munkálni hivatott törvények ne legyenek csak ígéretek, hanem változzanak át azok cselekedetekké. *Az élet szépségeihez jussa van minden magyarnak.*

Mondják, hogy a totális állam felé kell haladnia a nemzeteknek. A totális állam számomra azt jelenti, hogy a nemzet polgárainak összesége mind-mind kell, hogy a népközösség, a hazát alkotó összesség javát munkálja. *De, az én megváltó Krisztusom erre hamarabb megtanította a világot, mint az emberek . . .* Aki közöttetek első akar lenni, az legyen a ti szolgátok! — *a Krisztusi evangéliumi szocializmusnak a szeretet és szolgálat munkáin keresztül ez a gyönyörűsége és népboldogító örök parancsa.*

Hogy azonban a közösség boldog legyen, ahhoz elsősorban az szükséges, hogy *az egyedek, az egyének legyenek épek, egészségesek és tiszták.*

Rothadt gyümölcsből, futó homokból nem lehet hegyeket építeni. Széthordja azt a vihar.

Szükséges tinektek egyenként újjá születnetek, ez az én megváltó Krisztusom parancsa ma, minden magyar számára.

Még csak egyet. Igaz magyarok számára, a mi hazánk a legszebb ország ezen a világon. Énekeljük csak gyakorta: *Szép vagy, gyönyörű vagy Magyarország.*

Neved, az egységes, széttephetetlen, a majdani eljövendő revízió útján minden magyart egyesítő: Nagy Magyarország az én Hazám neve.

„Kárpát—Duna—Nagy Haza” nevezettel, amelyből a magyar név hiányzik is, az én hazám nevét nem cserélhetem fel soha!

Kóro te benned szülötte földem,
Inkább leszek mint másutt virág.
Óh, mert előttem, Hazám te földed
Minden fűszála és porszeme szent! (Tompai.)

Testvéreim, én ezt hiszem és vallom s ezért szólottam s ezért mutatom az utat Haza felé!

Ifjúságunk nevelésének legidőszerűbb kérdései.

(Folyt. és vége.)

A hazafiság másodszor legyen tevékenyebb. A hazafiság megnyilatkozhat szóban és tettben, vagy mindakettőben. Nem vitás, hogy melyik az értékesebb. Engem azonban meghat a szóban megnyilatkozó hazafiság is, szívből éljenek és lelkesen tapsolok a lángoló hazafias szónoklatnak s rabul ejtetségemben eszembe sem jut a szavak mögé tekinteni. De látom, hogy a fiatalabb nemzedék néma marad a szónoklatra, megvizsgálja a szónokló életét s mosoly ül ki az ajkára, ha úgy találja, hogy a ragyogó és lángoló szavak mögött hiányzik a tett. Elismerem, hogy ez a helyes magatartás, s a magyar életből számolni kell a „csak beszézés” kultuszát. Nyilatkozzék meg ünnepi szavakban is a hazafiság, de a megnyilatkozó ilyenkor is a tettek emberei közül kerüljön ki. A tevékeny, munkás, köteleességteljesítő hazafiságra kell alapozni a nemzet jövő életét.

A hazafiság legyen harmadszor: *önzettelenebb.* Csak akkor szeretni a hazát, ha dús javakhoz juttat, nem tiszta hazafiság. Dús javakat várni a hazától annak nyomorult állapota idején, s elfogadni

tőle gyanus hazafiság. Az álláshalmozót és mammut-jövedelemmel bírót egyenesen hazafiatlannak tekinti a mának különösen fiatalabb nemzedéke még akkor is, ha hazafias mozgalmak élén álls a leghazafiasabb egyesületnek díszelnöke. Nem egyszer ilyen okok miatt marad hatástalan a különben jó szándékú hazafias mozgalom. És talán túl is lő a célon az e téren általánosan tapasztalható puritánság. Engem például elragad és meghat, hogy a magyar irredenta gondolatnak leglelkesebb szószólója s a Magyar Revíziós Liga elnöke Herczeg Ferenc az asszimilált magyar, aki melleleg beérkezett író is és jól kereső ember. De Herczegimádatommal legtöbbször csaknem magamra maradok, különösen Szabó Dezső és Németh László tanítványai között. Az tényleg nem vitás, hogy a tiszta hazafisághoz az önzetlenség jegye is hozzátartozik.

A hazafiság legyen negyedszer: *áldozatosabb*. Az áldozat a legfőbb próbája a hazafiságnak is. E pontnál le kell számolnunk egy fontos jelenséggel. Szétdarabolt állapotba jutásunk után legkinzőbb vivódásom tárgyát az képezte, mi lesz a megszállott területen élő véreink nemzeti érzésével, fajhűségével. Ugy gondoltam, hogy lelkükből a nemzeti érzés az új életviszonyok és magyar kilátástalanságuk miatt lassan-lassan ki fog aludni. S lidércnyomástól szabadultam és a boldogság édes érzete töltötte el lelkemet, amikor a felvidéki felszabadulással kapcsolatos rádióközvetítésből hallottam a felszabadulók lelkes üdvívalgását. Tehát nincs baj a magyar lelkekben! kiáltottam fel örömben. Fokozódott a boldogságom, amikor a cseh hadseregből elmenekült vagy hazabocsátott katonák énekét is hallottam, hogy: Leszek én még Horthy katonája! Tehát nemcsak az érzület maradt meg, gondoltam magamban, megvan a tette való készség is a nemzetért. És tetőfokára hágott a boldogságom, mikor az én féltett magyarjaim szájából hallottam orkánszerűen felzúgni, hogy: Mindent vissza! Mindent vissza! Tehát még irredenták is! ujjongtam örömben s reggeltől késő éjszakáig ültem a rádió mellett, hogy el ne szalaszak akár csak egy „Mindent vissza” kiáltást is, akár csak most az erdélyi bevonuláskor. De nemsokára kedvezőtlen értesüléseket kezdtünk hallani, hogy a felszabadultak kedvetlenek, nincsenek megelégedve. Bántó volt a hír s mikor nemsokára egy felszabadult területről való szülővel találkoztam, az volt az első kérdésem hozzá: Hát mit szólnak ott általában az új állapothoz? Azt gondoltam, az lesz az első szava mégis, hogy örülnek a felszabadulásnak s csak azután ad hangot az esetleges panaszoknak. De a szülő e várakozásom ellenére így szólt: mit szólnak? Hát azt, hogy: Minden drága, vissza Prága! Lesújtódtam, s legjobban szerettem volna keservesen zokogni, mert mindig azt hittem, hogyha lesz valaha visszatérés, az csak egyetlen nagy, boldog zavartalan ölelés lehet s felvetődött lelkemben nyomban az elvi kérdés, van-e joga visszakívánni bárkinek is az idegen uralmat anyagi előnyökért. Van-e joga az egységes nemzettest egy részének kiszakítani magát a nemzeti közösségből, s elfogadni egy idegen faj uralmát,

mely neki egyelőre nagyobb darab kenyeret ad ugyan, de egykor mint fajnak, mégis csak a halált fogja előidézni? Pillanatig sem haboztam az ítélet kimondásával, hogy ehhez nincs joga! Nemcsak az ilyen irányú tett, hanem maga a kívánság is elárulása a nemzetnek. Mondjuk ki őszintén: a „Vissza Prága!” kiáltás nyílt hazaárulás! Hogy művészeiben voltak csiszolva a cseh kristályok, hogy finomabb volt a cseh selyemharisnya, az lehet. De bele volt csiszolva és szöve a magyar faj halála is! Ha most a gazda egy mázsza búzáért nem tud venni egy pár csizmát, hát nem tud! Hordja két annyi ideig kopottan is, foltosan is, csak magyar rögöt taposson vele. S vigasztalja az a tudat, hogy csak ezzel az áldozattal lehet remélni a boldogabb magyar jövődőt. Viszont ismerem, hogy joga van a legjobb és legigazságosabb kormányzatot várni, sőt követelni. Áldozat nélkül nem igazi a mondott hazafiság, s az áldozathozatalra való megtanítás nemzetnevelésünk legidősebb feladata.

Örülhetünk, hogy a több, tevékenyebb, önzetlenebb és áldozatosabb hazafiságra való nevelésünk munkájában a nemzet és annak ifjúsága elé példaképet állíthatunk, akiben megtapasztaltuk a több, tevékenyebb, önzetlenebb és áldozatosabb hazafiságot, oda állíthatjuk példaképként az *erdélyi magyarságot*. Nincs is idősebb feladata a nevelésnek, mint átsugározatni a nemzetbe, főleg ifjúságunkba az erdélyi magyar lelkiséget.

Dávid Zoltán

Ötödik népfőiskolai tanfolyam Sárospatakon.

Gondos előkészítés után néhány nap múlva, december 5-én kezdetét veszi főiskolánkban az ötödik népfőiskolai tanfolyam. Nagy reménységgel, de ugyanolyan bizonytalanságok között kezdtük meg öt évvel ezelőtt ezt a nemzeti szempontból szinte felmérhetetlen jelentőségű munkát. S most az ötödik határkőnél egyszerre ránk nehezedik fontossága és szűkségessége és kezdenek kibontakozni méretei. Lelki tekintetben is.

Ötven-hatvan gyülekezetből toboroztuk tagjait minden évben. Most is ugyanannyi meghívót küldtünk szét. És százötvenen jelentkeztek. Az egyik lekipásztor szavaival kérdezzük: „nem tudjuk, örülünk-e annak, vagy szomorkodjunk afelett, hogy rengetegen jelentkeztek és jelentkeznek ifjaink”? „Szemükből azt kell kiolvasnom — így folytatja tovább — hogy minden vágyuk az, hogy a tanfolyamon résztvehessenek. Az itthon maradónak nagy keserűséget okoz, hogy nekik a lelki-kincsek gyűjtögetői közzé bejutniok nem sikerült.” (Ebből a gyülekezetből 23 jelentkeztek). Szinte minden levélből kicseng ez a kérés: „ha egy lehetőség van rá, mindenik jelentkező hívassék be.” Ha nem lehet, úgy kérem a most be nem hivatokat külön megvigasztalni és reménységet ébreszteni bennük, hogy jövőre ők következzenek. Még nagyobb áldozathozással is jönnének: „Ha a harmadik nem fogadható el kedvezményesen, szíveskedjék közölni a hozandó áldozat mértékét is.”

Egy másik helyről 16 ifjút jelentett be a lelkipásztor. „Talán túlságosan nagy igényű a névsorom, — írja — de alapjában véve reális. Igazán szükségem van a jó, megbízható, segítő erőre, mert egyházunk különösen missziói jellegű felelősséggel bír. Ha nem volna annyi igénylő, mint amennyi hely van, kérem az én listámból pótolni.“ Jelentkeznek onnan is, ahová meghívó nem ment: „Örömmel olvastam a hivatalos lapból, hogy újra kezdetét veszi a népfőiskolai tanfolyam. Tapasztalva ennek áldott hatását, azt kérem, hogy . . . ifjakat (2 név) felvenni és behívni sziveskedjenek.“ Nagy reménységgel és várankozással küldik őket. „Igen sokat várok tőlük, majd ha Patakról hazajönnek, az itt meginduló ifjúsági munkában.“ Meghatódottan olvassuk a következő sorokat: „Egy számában és magyar lelkében pusztuló gyülekezetbe küldött Isten. Jó lett volna egy ifjú lelket a „más“ élettől áttüzesíteni. (Nincs vállalkozó.) A falu lassú fásultsággal menetel a pusztulás gödre felé.“ (A magyarok között egyke és egyse dívlik, a tótság szaporodik). Sokat beszél ez a levél is: „Hálásan köszönöm a népfőiskolai tanfolyammal kapcsolatos reánk gondolatát. Mi, akik más nemzetiségűektől teljesen körülvéve, 1—2 km-es távolságban élünk a mostani országhatártól, csak mi tudjuk igazán értékelni a sárospataki népfőiskolai tanfolyamoknak áldásos munkáját.“

Mennyi kérés s ezekben a kérésekben mennyi reménység, biztatás és vád zuhog felénk! Sajnos, csak ötven jelentkezőt tudunk felvenni. Száz tanulni vágyó, a szebb és a jobb élet után sovárgó ifjunak otthon kell maradni, mert nincs hely, ahol elhelyezni és nincs olyan anyagi erőnk, amellyel felkarolni és elindítani tudnánk őket az új magyar élet felé. Félreértések elkerülése végett itt említjük meg azt is, hogy Abaujból erre a tanfolyamra azért nem hívtunk be ifjakat, mert a vármegye eddig minden kérésünket elutasította. Nem megtorlás akar ez lenni. De nem lehetünk igazságtalanok azoknak a vármegyéknek az ifjúságával szemben, amelyek felismerve szolgálatunk jelentőségét, minden alkalmal készséggel siettek a sárospataki főiskola megszentelt falai között a nemzet szolgálatára készülő ifjaik támogatására. Zs. J.

Felhívás és kérelem az alsóborsodi egyházközségekhez és lelkipásztorokhoz.

Hivatkozással az alsóborsodi esperes jelentésének a hejőpapii Árvaházra vonatkozó részére, valamint a Sárospataki Ref. Lapok 47-ik számában Benke József tollából megjelent kérés szóra és XLII. számú püspöki körlevél II. részére, felhívom kebelbeli lelkipásztortestvéreim figyelmét a hejőpapii Árvaház megsegítésére. Az esperesi jelentés erre vonatkozóan a következőt mondja: „Az Országos Református Szeretetszövetséget lelkükbe fogadták hiveink. Örvendetes jelenség ez, mert minden egyház annyi értéket képvisel szociális értelemben, amennyi szeretetmunkát végez nyomorúság-

enyhítésével, könnyek letörlésével, árvák, ügyefogyottak, aggok támogatásával. Itt közöttünk, egyházmegyénk területén is 60 árvagyermek gondozását, nevelését végzi az ORSZ. hejőpapii Árvaháza; ne feledkezzünk meg róla, évenként legalább egyszer gyűjtsünk számára élelmiszereket a földre szállott és közöttünk járó Örökkévaló Szeretet nevében. Krisztus kicsinyeinek gondját reánk bízta az Ur!“ Felkérem kebelbeli lelkipásztortestvéreimet, hogy néhány cső kukorica, pár kg. krumpli és néhány liter másnévű termény felajánlására hívják fel hittestvéreink figyelmét és a gyűjtött adományokat akár természetben (a közelebbi helyekről), akár értékesítve, küldjék el a hejőpapii Árvaház felügyelőjéhez: Benke József lelkipásztorhoz. Egy árvának havi ellátása 20 pengőbe kerül, a legkisebb egyházközség tagjai is vállalhatják egy árva félhónapi ellátásának költségeit. Nagyon kérem, hogy vegyék komolyan ezt a felhívást és a legfőbb mennyei hatóság nevében való kérésemet, mert az Árvaház vezetőjétől jelentést fogok kérni, hogy hol hallgatták meg ezt a felhívó és kérés szót és hol lett az pusztába kiáltó szóvá. (L. Máté 25 : 31—46.)

Pósa Péter
esperes.

I R O D A L O M

Református vagyok címmel karácsonyra kiadja a Népbarát Gönczi Béla vésztői lelkipásztor ama munkáját, melyben különösen tekintettel a visszatért egyházak és egyháztalagok szükségleteire, azokat az ismereteket közli, melyeket minden református magyarnak egyházáról s egyháztalagsági kötelességeiről tudni illik és tudni kell. A kézirat-ról Dr. Révész Imre püspök úgy nyilatkozott, hogy az megjelenése esetén a pásztori és gyülekezeti misszióknak hamarosan nélkülözhetetlen segédeszközévé fog válni. A munka 8—9 íven karácsonyra megjelenik, bizományi ára 40 fillér, közvetlen rendelési ára 30 fillér leend. A nagyszámú rendelést kérem mielőbb feladni, hogy a nyomtatandó példányok száma felől tájékozva lehessünk. (A békesbányai egyházmegye már 3000 példányt megrendelt.) Rendelések erre a címre küldendők: Népbarát kiadóhivatala, Budapest, XIV. Stefánia út 29. ORSZ. iroda.

Budapest, 1940. nov. 21. Kiss Ferenc
ORSZ. ügyvezető igazgató,
a Népbarát kiadója.

Muraközy Gyulának, a Református Élet szerkesztőjének, december hó elején könyve jelenik meg. A könyv címe: Titok. Novellák a rejtelmes lélekről. Előfizetési ára postaköltséggel együtt 2 P 60 fillér. Aki a Református Élet Szerkesztőségébe (IX., Kálvin-tér 8. I. em.) a rendelést december 5-ig beküldi, annak 2 P 60 fillérért küldik meg a könyvet bérmentve. A könyv olvasmányosnak, ajándéknak igen alkalmas. Komoly művészettel világítja meg az emberi lélek belső titkait, ellentmondásait, meglepő mélységeit. Van az elbeszélések között több olyan, amelyik igen alkalmas estélyeken való felolvasásra.

Rothermere Lord az igazság hű bajnoka, magyar hazánk fenkölt lelkü barátja, sárospataki főiskolánk jóltevője és tiszteletbeli Governora, a pataki diákok pártfogója 72 éves korában a Bermudák-szigetén, ahová gyógyulást keresni ment, november 26-án visszaadta igazságért küzdő, nemes lelkét az igazság Királyának. Mély megilletődéssel gondolunk Reá. Emlékét fájdalommal és hálával csordultig telt szívünkbe zártuk.

H I R E K

Gönczy Gábor a kassai református egyház lelkipásztora életének 68-ik, lelkipásztorságának 43-ik évében november hó 20-án Budapesten elhunyt. Elköltözött lelkipásztortestvérünk sárospataki főiskolánknak volt kedves és áldottlelkű diákja. A Rákócziak iskolájában szívtá magába az ősi röghöz való törhetetlen ragaszkodást, itt kapta az indítást az élő Isten élő Igéje szolgálatára, melyet 43 esztendeig végzett, amelyből 20 esztendő a nagy fejedelem városában, Kassán telt el kemény harcok, nagy megpróbáltatások, a szolgaságban való keserves vergődések között. Megváltó Ura iránti és a magyarsághoz való hűsége a szenvedésekben lett nyilvánvalóvá és diadalmassá. Temetése, amelyen *Farkas Elek* abauji esperes hirdette a vigasztalás Igéit, s amelyen *Dr. Szabó Ernő* főiskolai ének- és zenetanár vezetésével főiskolánk kórusa is résztvevett, november 23-án vott a kassai ref. templomból. Legyen a hű szolga pihenése csendes, emléke áldott.

Litkey György tornaljai ny. ref. tanító, énekevezér november 24-én, 80 éves korában visszaadta nemes lelkét az örökkévaló Istennek, akitől a megbízást kapta a magyar ref. Anyaszentegyház veteményes kertjében való munkálkodásra. Hűséges odaadással, áldozatos szolgálattal nevelgette a gondjaira bízott gyermeklelkeket Krisztus hű szolgálivá s az Anyaszentegyház öntudatos, áldozatokra kész tagjává. Temetése november 26-án volt Tornalján. Elköltözését kiterjedt rokonság gyászolja.

Egyházkerületi közgyűlés. Egyházkerületünk Miskolcon november 28-án tartotta évi rendes közgyűlését. Ezt megelőző napon 27-én a különböző bizottságok tanácskoztak, 29-én pedig az egyházkerületi bíróság tartott ülést.

Ezer példányban küldi el lapunk ezt a számát gyülekezeteink tagjainak az egyházkerületi közgyűlés határozatából ennek ajándéka gyanánt. Közóhaj volt ugyanis, hogy minél többen olvassák a Püspöki Jelentést bevezető Előljáró beszédet. Kérjük lelkésztestvéreinket a küldött példányszámok szétosztására.

— **Értesítés.** Tisztelettel tudatom az Ungi Segélyegylet tagjait, hogy Gönczy Gábor kassai lelkésztestvérünk halála folytán újabb segélyezést teljesítettünk s így a XXVI. járulékrészlet befizetése esedékessé vált. Kérem az egyesület tagjait,

hogy kötelezettségüknek haladék nélkül sziveskedjenek eleget tenni. A még kint levő hátrálékokat újból megsürgetem. Tudatom, hogy a kifizetett segélyek ezuttal 1600 P. volt, az eddig kiutalt segélyek összege 28.518.57 P. Szeretettel szolgáljuk. Vaján 1940. november 25. Kömives Sándor, az U.S.E. vezetője.

— **Csendesnapok gimnáziumunkban.** November 29—30. napjain Hegyaljai György, dr. Kiss Sándor és dr. Koncz Sándor, konventi lelkipásztorok, továbbá Balla Péter konventi zenetanár vezetésével, gimnáziumunk tanulói számára csendesnapok voltak. November 29-én a megnyitó áhítaton, amelyet Hegyaljai György végzett „Önmagunkért önmagunk ellen“ szólt a bizonyoságtétel. Délelőtt a „Lelki egyház“-ról, d. u. „A zoltáréneklés“-ről, 29-én d. e. „A lelki magyarság“-ról, d. u. pedig a „Magyar nótá“-ról szóltak az előadások.

— **Szavazatbontás.** Az alsózempléni egyház-megyében elrendelt szavazás eredménye a következő: Lelkészi tanácsbírák lettek Darányi Lajos és Kiss Pál. Világi tanácsbíró lett vitéz Nyitray Károly. Lelkészi jegyző Benke Kálmán.

— **Dr. Nagy András,** a tiszaluci ref. egyház főgondnoka, a tiszaluci ref. egyháznak alapítványként egy kat. hold földet ajándékozott azzal, hogy annak jövedelméből az iskolából kikerülő gyermekek énekeskönyvvél láttassanak el. A miskolci ref. Léway József gimnáziumnak szintén egy hold földet adományozott Kazinczy-Önképzőköri pályaművek jutalmazása céljából. A jótett magában hordja jutalmát.

— **Liszt-matiné főiskolánknak.** Az erdélyi menekültek segélyezésére december 8-án a főiskolai imateremben *Dr. Matuska Miklós* énekművész és *G. L. Tier* angolinternátusi tanár részvételével Liszt-matiné lesz.

— **Zempléni lelkésznék** figyelmébe. Bibliaóránkat december 3-án, kedden d. e. 9 órakor tartjuk a sárospataki lelkészlakáson. Testvéreinket szeretettel várjuk.

ELŐFIZETÉSI DIJ:

Egész évre **10 Pengő.**

Fél évre **5 Pengő.**

Lelkészek, tanítók és Kálvin-szövetségi tagok kedvezményes előfizetési díja **Egész évre 5—P.**

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel
a könyvnyomtatás feltalálásának 500. esztendejében
Sárospatakon.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: **DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN,
DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF**

TARTALOM: *Farkasfalvi Farkas Géza*: Kerületi közgyűlést megnyitó beszéd. — *Farkas István*: Püspöki jelentés. (Folyt köv.) — *N. B.* Egyházkerületünk közgyűlése. *Hodossy Béla*: Új énekeskönyvek. (Vége köv.) *Kövért Pál*: Egy tanítói gyűlésről. — Megnyílt Sárospatakon az V. népfőiskolai tanfolyam. — Hírek. — Hivatalos rész.

Kerületi közgyűlést megnyitó beszéd.

A tiszánineni egyházkerület 1940. november hó 28-án tartott közgyűlésén elmondotta *Farkasfalvi Farkas Géza* egyházkerületi főgondnok.

Mielőtt közgyűlésünket megnyitó szavaimba kezdenék, határtalan féltő szeretettel és tisztelettel üdvözlöm egyházkerületünk egész közönsége nevében, — gyötrő betegségében és lázálmai között is csak értünk töprengő, aggódó, még lábadozásában is megfeszített munkában értünk dolgozó — lelki vezérünket, püspökünket. Hálát adva az isteni kegyelemért, hogy újabb nagy betegségeiből felgyógyulva ismét közöttünk lehet és tanácskozásainkat bölcsességével irányíthatja. Isten kímélje meg Őt további megpróbáltatásoktól.

A Kormányzó üdvözlése.

Nem régen ünnepelte a nemzet hálás szívvel bölcs vezérének, jóságos atyjának, vitéz nagybányai Horthy Miklós Ófőmértóságának 20 éves kormányzói évfordulóját. De alig, hogy ez a meleg, családi ünnepelés lezajlott, súlyosan megpróbálta Őt az Úr, kedves leányát élete virágjában hosszú szenvedés után magához szólította. Indítványozom, hogy mai gyűlésünkben hódolatunkról és ki nem fejezhető hittestvéri szeretetünkéről táviratilag biztosítsuk. Azon alkalomból is, hogy az Ő bölcsességének, céltudatos vasakarátának köszönhető oroszánrészben, hogy megcsonkított Hazánk elrablott egyes drága részeit visszazerezhettük. Hogy közéletünkben a keresztény erkölcs mily súlyos válságba jutott, hogy egyesek magukat keresztényeknek vallók Krisztustól mennyire eltávolodtak, fokmérője az, hogy földalatti, de immár felszínre is kimerészkedő szervezkedések alakulhatnak, melyek ködös, sötét, felforgató céljaik érdekében még az ellen a nagyszerű férfú ellen is merényletet terveznek, akinek a nemzetünk az

utolsó 22 év veszélyei között úgyszólván létét, fennmaradását köszönheti; az ellen a keresztény értelemben vett csodálatosan jó és nemeslelkű ember ellen, aki minden magyarnak — kicsinynek és nagynak — csak jóvoltáért dolgozott.

A lehetetlen elv, hamis jelszó ...

Bebizonyosodott az, hogy mily lehetetlen elv, vagy jobban mondva nem is elv, hanem hamis jelszó, kongó frázis az, hogy: „kifogni a szélsőségek vitáiból a szélet,” hogy az: csak utópia. Hiszen a szélsőségeket sohasem lehet kielégíteni, vagy azokkal versenyt futni; azok minket mindig túllícitálnak, s gyengeségnek, sőt bátorításnak veszik az engedékenységet. — Bizonyítja ezt az emberiség egész története. Csekélységem e helyről is számtalanszor előre rámutatott az ebben rejlő végzetes veszélyekre. De látta ezt minden józan gondolkodású, nem elvakult ember, mégis, — sajnos — igen sok hibát követtek el e téren felelős és nem felelős tényezők. Ezen hibák nagyban hozzájárultak a mai bizonytalan helyzethez. Bár csak a jövőben, — ha ugyan még nem késő —, tanulnánk belőle.

Bár mindannyian egyenként és életünk minden közösségében már hangot adtunk a fölötti végtelen örömnünknek, hogy északkeleti Magyarország és Erdély egy része, ismét részét képezi Trianonban megcsúfolt, megrabolt édes Hazánknak, mégis újból, — midőn egyházkerületünk közgyűlése először ül össze a 22 év óta annyszor várt ezen visszatérés után, — lehetetlen, hogy ismét egyházkerületünk a lelkiközösségében hálát ne adjunk a Mindenható Istennek kegyelméért, könyörületéért, hogy az 1000 éves hazát legalább részben ismét a Kárpátok határolják s a régi határ legalább részben helyreállt. Ezen eredmény megdobogtatja szívünket, és örömkönnyeget csal szemünkbe: a legnagyobb köszönet illeti meg, — a Kormányzó Ur Ófőmértósága után — mindazon kormányférfiakat, kik a lefolyt 22 év alatt egész lélekkel, minden tudásukkal és érzé-

sükkel elsősorban ezen célért dolgoztak. Így legkezdetben, s majd a legutóbbi időkben Teleki Pál gróf miniszterelnök, továbbá jelenlegi külügyminiszterünk Csáky István gróf, kiknek nevéhez fűződik a második bécsi döntés kivívása. Indítványozom, hogy őket közgyűlésünk-ből tisztelettel és nagy elismeréssel üdvözljük. De nagy hálánkra méltó a szívünkhöz nőtt magyar honvédség is, melynek kiválósága és a visszaszerzett részek magyarságának és vezetőinek önfeláldozó, sziklaszilárd magyar lelkisége és kitartása nélkül hiába lett volna államférfiaink küzdelme.

Nemzetünk a trianoni gyászt még nem teheti le.

— Keserves érzés azonban a magyar léleknek az, hogy amíg más egyes szerencsés nemzetek a Párizs-környéki békediktátumokkal szemben, — melyeknek mi magyarok voltunk idegen érdekek szolgálatáért a legmegraboltabbjai —, 100 százalékosnál is sokkal nagyobb elégtételben részesültek, míg mi, az elbitorolt részeknek csak kis részét kaptuk vissza.

Nemzetünk a trianoni gyászt még korántsem teheti le és nem csökkentheti minden erejét igénybevevő küzdelmét és munkáját, azon mindenek fölött álló célért, hogy teljes integritásunkat helyreállíthassuk. Hiszen a Trianon előtti magyar birodalomnak még több, mint a fele idegen kézen van.

— Hogy mit kaptunk vissza az elszakított részekből? Nézzük a rideg számokat. A m. kir. központi statisztikai hivatal adatai szerint elszakítva volt: 232.448 □ km, 13.271.370 lélekkel; visszacsatolva pedig eddig 67.092 □ km, 4.361.000 lakossal. Tehát az elbitorolt részek területének jóval kevesebb, mint egyharmada, a lakosságnak pedig valamivel kevesebb, mint egyharmada került csak vissza.

A református egyházi adataink szerint a békediktátum előtt 2.605.719 református élt Magyarországon; a visszacsatolás után pedig 2.529.921 reformátust számíthatunk. A központi statisztikai hivatal, a különféle népszámlálások eredményeire felépített becslés szerinti számítása alapján lélekszámunk ennél magasabb és az összlakosságnak 20 százalékat teszi ki. Hogy mennyi a még elszakított területeken élő reformátusok száma, arra nézve még nem sikerült megbízható adatokat szerezni.

Az első magyar fordítású biblia.

— Negyedfél százada annak, hogy az „istenes vén ember“: Károlyi Gáspár, az első teljes magyar fordítású bibliával ajándékozta meg a magyar protestáns egyházakat. A mi egyházkerületünk területén alkotta meg Isten-áldotta művét. Lehetetlen tehát, hogy az országos ünnepek közben, midőn közgyűlésünket tartjuk, — hogy úgy mondjam — családi körben is, ne szenteljünk abból egyrészt hálás szeretettel áldott emlékének. Biblia

fordításával minden magyar prot. keresztyén számára feltárta az isteni kútforrást, a könyvek-könyvét, Isten kijelentését ihletett szent írók által, melyről ezelőtt 50 évvel, a 300 éves évforduló alkalmával találóan állapította meg egy kiváló egyházi tudósunk: „Vezére életünknek, s bizony szerencsés, boldog és megelégedett az, aki keresi és megérti a benne rejlő örök és isteni tudományt“.

— Hangsúlyozom e szavakat, hogy az első teljes magyar fordítás. Hiszen előtte tudvalevőleg már több magyar fordítás készült, de vagy nem teljes volt az, vagy csak töredékei maradtak meg.

De nekünk csak az egész biblia a maga teljességében adja meg azt, amit Isten szól hozzánk. Ma egy hatalmas irányzat van, mely a keresztyén vallást is a maga jármába kívánja hajtani és érdekeinek szolgálatába állítani. Ez irányzat félredobja az Ótestamentumot. Vigyázzunk! Az Újszövetséget az Ótól nem lehet elválasztani, mert aki ezt teszi, és az Ószövetséget megtagadja, az alapot huzza ki a szent biblia alól. A második Helvét Hitvallással kerül ellentétbe, mely szóról-szóra azt mondja: „hisszük és valjuk, hogy a szent próféták és apostolok, mindkét szövetségbeli kánoni iratai Istennek tulajdon igaz beszéde, és azok kellő hitelessége önmaguktól van, nem emberektől. Mert maga Isten szólott az Atyákhoz, a prófétákhoz és az apostolokhoz és hozzánk is szól még mindig a szent iratok által.“

— Igen helyesen vonja le ebből a konkluziót az ezen tételt idéző egyházi lapunk, midőn azt írja, hogy aki az Ótestamentumot elveti: az nem keresztyén. „Károlyi Gáspár a gönci egyház részére öntetett harangra vésette rá Pál apostol Zsidókhöz írt levelének (13. r. 8. v.) azon szavait, melyek szerint: „a Jézus Krisztus tegnap és ma ugyanazon volt és mindörökké ugyanazon léssen.“

Kevés az új teológus.

— Egészen röviden kívánok megemlékezni arról a súlyos aggodalmakra okot adó és következményeiben kiszámíthatlan jelenségről, hogy a sárospataki teológiánkon, de az összes magyar ref. teológiákon is elenyésző számú hallgató jelentkezett felvételtre. Bizonyosága ez annak, hogy ifjaink közül kevesen éreznek hivatást a magasatos lekipásztori pályára, és hogy eddig igen sok közülök csak azért lépett arra, mert más pályákhoz hasonlítva, gyors révbejutást jelentett. Most, hogy a helyzet megváltozott és más pályán, — a zsidótörvény és egyéb okokból előállott hiányok folytán, — előnyösebb anyagi helyzetet teremhetnek maguknak, egyszerre nem kívánják a lelkészek, különösen a falusi lelkészek bizony sokszor igen szűkre szabott kenyerét enni.

Kötelessége elsősorban gimnáziumainknak, de lelkészeinknek is, hogy a lelki-ekben és tehetségben kiváló ifjakat úgy ne-

veljék, hogy a lelkeszi pályára való hivatottságot bennük felébrezzék, feltárva előttük ezen hivatás magasrendűségét. Meg kell könnyíteni továbbá az első lelkeszi elindulást és a kápláni dotációt kultúremberhez méltó nívóra emelni, de már a teológus képzést is, még ocsóbbá kell tenni. — Méltóztassék e kérdés sürgős és egyöntetű megoldása tárgyában az egyetemes konventhez felírni.

Egyházkerületünk örvendetes eseményeiről és szomorú veszteségeiről a püspöki jelentés fog méltóan megemlékezni.

— Adja a mindenható Isten, hogy ennek a rettenetes háborúnak — ember és minden érték szörnyű pusztulásának — mielőbb vége szakadjon és Hazánk az Ő különös kegyelméből e világégésből, mint mindenkitől független szabad, integer Magyarország kerüljön ki.

— Ezzel a könyörgéssel nyitom meg elnöktársaimmal együtt mai napra összehívott közgyűlésünket.

Püspöki Jelentés.

Lapunk korlátozott terjedelme miatt most csak részleteket fogunk közölni a *Püspöki Jelentés*ből. Ez ugyan már megjelent nyomtatásban, de csak a ker. közgyűlés tagjaihoz jutott el és a mai forrongó, válságos időkben fölötte kívánatos, hogy gyülekezeteink tagjai biztos tájékozottsággal birjanak egyéni és nemzeti életünk minden nagy ügyeiben. Ezt az irányító tájékoztatást szolgáljuk majd egyes közleményeinkkel. Fel. Szerkesztő.

A 350 éves magyar biblia.

Legelső tennivalónk ma, tisztességtétellel lélekben elzarándokolni ama sírhalom mellé, melynek hantjai alatt, a haló poraiban is áldott istenes vénembernek, Károlyi Gáspárnak, a teljes Szentírás első magyar nyelvű fordítójának hamvai nyúgosznak.

Isten kegyelme adta eszközül magyar fajtánk számára Károlyi Gáspárt: *Megtartó erő és Hatalom gyanánt*. A magyar nyelv pallérozatlansága, elmaradottsága e könyv birtokbavétele előtt, — idegen nyelven való szólásra kényszerítette a jó magyarokat is. E könyv ébresztette fel a magarságot bódultságából. Nemzeti művelődésünk hatalmas buzgó forrása a magyar nyelvre lefordított biblia. E könyv nélkül az akkori időkben halálra siető magyar fajta — elveszett volna a népek tengerében. Isten maga küldötte nekünk Károlyi Gáspárt azért, hogy magyar nyelven szóljon az Ige által Isten, — a Duna-Tisza tájon élő minden magyarok számára örökkön-örökké.

A ma szépen zengő magyar nyelv, — egyetlen magyarnak az ajkáról sem csendült oly ünnepélyes méltósággal, *örök magyar módon*, — mint az imádságos életű kálvinista lekipásztor ajkán.

Mai irodalmi és kulturált nyelvünk kiműveléséhez az ő nyelve lett a Hid — az első elinduláshoz.

Csodálatos kemény akarással előkutatott, vérbeleni magyaros szókinccsel meglepte az egész országot.

Hatása olyan nagy lett minden magyarokra, hogy századok óta az igazi költők legszebb gondolatait a bibliai nyelv patinás szépsége teszi igazán széppé. *A bibliai szép magyar nyelv a selyemtakaró: Arany, Tompa és Ady költészete felett.*

Mintha Isten szava volna, úgy becsüli e könyvet a mi drága bibliai magyar földműves népünk különösen.

Arra az egyetemes műveltségű nagy emberre — úgy kell néznünk, mint: a prófétákra, apostolokra, mártírokra. Egy élet odaáldozása kellett ahhoz, hogy valaki olyan bámulatosan sokat tanuljon és tudjon, mint ahogy erről tett bizonyosságot a maga életén keresztül Károlyi Gáspár.

A mi kerületünkben indult útjára az Istennek magyar nyelven meghallható Kijelentése.

Itt álmodozott, dolgozott, veritékezett a könyvek könyve lefordításának nagy Mestere, — *de munkájának áldásai*, — *az egész magyar nemzet számára lettek örökkévaló áldássá!*

Nemcsak a miénk Ő... Elsősorban a magyar nemzet örökké élő egyik nagy fia!

A 350 éves évforduló megünnepléséről, — sem egyházmegye, sem kerületünk nem feledkezett el. Mi vártunk és várunk csendesen. A nemzetnek kellett megünnepelnie Károlyi Gáspárt. A mi ünneplésünk napja marad boldogabb időkre.

Egyetemes protestáns egyházaink Budapesten október 13-án nagy ünnepek keretében emlékeztek meg Károlyi Gáspár bibliafordításának örök értékeiről. A budapesti Kálvin téri templomban tartott ünnepi istentiszteleten, melyen egyetemes egyházunk igen sok nagyjai is résztvettek, — Farkas Elek gönci lekipásztor és abaúji esperes — Károlyi Gáspár késő hivatali utóda hirdette Isten Igéjét. Magával ragadta bizonyágtételével a hallgatóságot.

A protestáns napok ünnepi óráiban is az egész ország protestáns népe ünnepelte a magyar biblia hőst. Ugy tudjuk, hozzánk jött hírhallásból, hogy az Országos Bethlen Gábor Szövetség ez évben még Kassán is tart nagyszabású emlék-ünnepet.

A vizsolyi öreg templomot akarjuk szerető szívek segítségével előbb még rendbehozni. Aztán jövő tavaszra, az egyházmegye — egy emlékoszlopot óhajtana a helyszínen felállítani, emlékezés okáért. Ekkorára marad a mi ünneplésünk.

Kérjük ennek tudomásul vételét. Egyben kérjük gyülekezeteinket, támogassák a vizsolyi egyházat és az egyházmegyét, megvalósítandó szép tervek elérésében.

Az istenes vénember emlékezete pedig legyen örökre áldott... Az igazak, — fénylenek mint a csillagok örökkön-örökké.

Tompa Mihály emlékmű.

Míg így emlékezem a halhatatlanok seregében élő nagy bibliafordítóról, a lelkem mélyén szívet melegítően zeng, zúg egy másik nagy kálvinista lekipásztornak, — a költészete, evangéliumi

és örök magyar értékeivel, Petőfi Sándor és Arany János mellé felnőtt Tompa Mihálynak ajkáról egykor felhangzott tanítás bátorító szava:

Taníts: — mint a faág — ha szél zúdult —
Egy törzsökön, egymáshoz hajlani.
— Különb nép lenni, mint a hajdani!..

Meg a másik, szívet fájdtó, székely népünk ajkára, — a mi időnkben, 22 éven át újra ráillő panaszos sóhaj:

A sebzett vad a rengetegben
Kinjának hangot ad.
Magát az eltiport magyarnak
Kisírni sem szabad!...

Igy — — így tovább!, — csak zengjen, szoltározzon Tompa költészete szíveinkben minden időben. Imádságaiban, ódáiban, népdalaiban, népköltészetünk minden ágazatában örökkévalót kitermő — áldott, — Isten kedves embere volt Tompa Mihályunk.

A mienk volt Ő is. A nemzet dicsekedhetik Ővele is!

Budapest főpolgármestere Karafiáth Jenő úr és Finkey Ferenc, az örök pataki diák, meg a széplelkű Kálniczky Vilma testvéreink fáradozásaira a Margit-szigeten emlékmű hirdeti a hajdani pataki diák, a nemzet dalnoka hírét, nevét.

Köszönjük Budapest főpolgármesterének nagyszerű cselekedetét. Áldja meg az Isten őt is, munkatársait is mind a két kezével.

Tompa Mihály — a magyar nemzet és kerületünk hűséges fia, költészetén át bizonyos célok felé vezesse időtlen időken át árva magyar népünket! (Folyt. köv.)

Egyházkerületünk közgyűlése.

1940. november 28.

Az egyházkerületi közgyűlés előkészítése hatalmas nagy munka; nem könnyű feladat a gyűlés véghezvitele sem. Száz felől befutó jelentések, panaszok, felterjesztések megfelelő formába öntése, a vezetőknek állandó éber figyelme a legkisebb kérdéseknél is, nehogy valami kisiklás, szabálytalanság, törvénytelenység, vagy csak tapintatlanság is történhessék: próbára teszi a vezetőség idegrendszerét, lelki-készségét és tudását. 130 pontja volt a közgyűlésnek és 7 bírósági ügy. Megelőző napon a különböző bizottságok vizsgálták, mérlegelték a tárgyalandó ügyeknek fontosabb részét.

Pont 9 óra 10 perckor hangzott fel a XC. zsoltár erőteljes dallama, a csaknem teljes számban megjelent közgyűlési tagok szívéből és ajkáról. Azután *Farkas István* püspökünk a CXXIV. zsoltár 2—8. versét olvasta fel a bibliából. Alázatosan meghajtott fejek hallgatták az Ur üzenetét, majd ez a tisztas közösség a püspökkel együtt imádkozott. — Hozzád emeljük szemeinket, dicséret mondással magasztaljuk a Te nevedet... Újból csodás dolgokat cselekedtetél árva magyar néppel... a rabságból hazahoztad véreinket... áldunk, hogy megszabadultak... Belső emberünk a bűnbánó ember könyörgését suttogja: légy ir-

galmas nekünk bűnös magyaroknak, nem vagyunk méltók a kegyelmedre... Imádkozunk rabmagyar testvéreinkért... Adventi várakozás idején, várjuk, hogy megismerjen a világ Tégedet, hogy üljenek le a vezetők Jézus mellé és hallják meg a népek a Te szavadat: békesség nektek... Nekünk mutasd meg a Te fényes orcádat, Szent Lélek Isten...

Farkasfalvi Farkas Géza erőteljű duzzadó főgondnoki megnyitóját lapunk közli. A segédlelkész testvérek megnyugtatóására, hadd mondjuk el a megnyitóból azt, hogy „A kápláni dotációt kultur-emberhez méltó színvonalra kell emelni.” Ennek megvalósítására a közgyűlés konkrét határozatot is hozott és jókezekbe, az elnökség kezébe tette az ügyet.

A határozatképesség megállapítása után püspök ur a felvidéki espereseket arról értesítette, hogy a felvidéken kongrua revízió lesz s az a cél, hogy már január 1-től ilyenmódon folyósítsák a járandóságokat.

A püspöki jelentést nyomtatásban került a közgyűlési tagok kezébe. Nagy és szép munka. A 64 oldalas füzet egyházkerületünk minden tájáról összegyűjtötte az adatokat és tárta elé egy esztendőnek az egyházi munkáit. Ahol kellett: fedd és int, ahol úgy volt rá szükség: elismer és vigasztal. Gyengélkedése idején készítette püspökünk jelentését, de ezt a munkából nem lehet kiolvasni, mert az erőt, a nagy munkakészséget mutatja az írás. Lapunk december 1-i száma azt az előljáró beszédet közli, amelynek készítését és elmondását is, a jelentésen felül, vállalta a püspök ur. A rövidített formájú és tartalmú bizonyágtevésekből hiányzanak azok a mondatok, amelyek a közgyűlés előtt elhangzottak ugyan, szíveig értek, szükség volt rájuk, de a sajtó mostani fegyelmezése mellett, önfegyelmezéssel maradtak el.

Püspökünk szavai után többen szólottak a püspöki jelentés visszhangjaként. Ujlaki Sándor ungi esperes, örömeinkre mondotta el, hogy az egyházmegye jó munkák között él és nincsen ott semmi nyugtalanító. Román Ernő és Janka Károly azt hangsúlyozták, hogy a magyar közéletben ne legyenek különbségtételek a mi rovásunkra. Arról is szó esett, hogy ezek a különbségtételek még egyháziak címzésénél is mellőztessenek.

(Vége köv.)

N. B.

Új énekeskönyvek.

(1. Az erdélyi magyar-, 2. a hollandi- és 3. a svájci francia reformátusok új énekeskönyvei.)

Amikor a magyar református gyülekezetek részére új énekeskönyv munkálataihoz készülődnek, talán nem lesz érdektelen, ha azokról a legújabb református énekeskönyvekről is megemlékezünk, melyekről eddig itt nem volt szó.

1. Legközelebb áll hozzánk az erdélyi énekeskönyv. Az erdélyi magyar reformátusoknak mindig más énekeskönyvük volt, mint az anyaországiaknak. Baltazár Dezső nagy áldozatot hozott, mikor a magyar református énekeskönyvben az egységet meg akarta teremteni. Az áldozat abban

állott, hogy az erdélyiek auftaktusos, melizmás énekeiből is átvétetett néhányat az anyaországi megújított énekeskönyvbe, csak hogy a közösség megvalósulhasson. Az „univerzálítás“ még sem jöhetett létre. Az oláh megszállás miatt, meg talán más okokból is, az erdélyiek legutóbb ismét külön énekeskönyvet alkottak. Új énekeskönyvüket 1923. óta használják.

Az oláh kormányhatóságnak csak 1940-ben, 17 év után jutott eszébe, hogy (mint a lapokból annak idején értesülhettünk) az erdélyi reformátusok énekeskönyve ellen román nemzeti szempontból kifogást tegyen. Pedig ha jól megnézzük ezt az énekeskönyvet, magyar nemzeti szempontból súlyosabb kifogás emelhető ellene, mint az oláhok szempontjából. A könyv végén t. i. „Vasárnapi iskolák, vallásos összejövetelek és a család számára“ cím alatt 32 selejtes ének található, melyből csak 5 magyar ritmusú, a többi silány és vadidegen. Pedig nem kellett az oláhoknak segítség abban, hogy a magyarságot nemzeti jellegéből minden eszközzel lehetőleg kivetkőztetni törekedjenek. És éppen az ifjúság és a család meghittebb körében kell elhallgattatni, megfojtani a magyar ritmust? . . . Az e csoportba tartozó énekeknek kárhözatos erőszakolását az erdélyiek az anyaországiaktól vették át. Az ilyen idegen énekek egyáltalán nem illenek magyar református énekeskönyvbe.

Már régóta fölemeltük szavunkat a Sárospataki Református Lapokban, majd a Zeneközlönyben ezek ellen a silány énekek ellen. Nem használt. Legutóbb még a jugoszláviai magyar reformátusokat is boldogították az ilyen fajta dallamokkal. Ideje lesz immár ezeknek az énekeknek használatát, terjesztését és erőszakolását másoknak, a szektáknak átengedni.

Az erdélyieknek régen is voltak idegen ritmusú énekeik. Sajnos, néhány ezekből a régiebektől is bennmaradt legújabb énekeskönyvükben is. Semmi szükség rájuk. Ezekon kívül azonban nagy megnyugvással említem föl, hogy az I—VIII. fejezett alatt csoportosított énekeik túlnyomó része könyvükben magyar módra van ritmizálva. Egyes régi magyar énekeinket is helyes ütembeosztással megtartotta ősi, eredeti mivoltában. És Kálmán Farkas dallamait sem forgatta ki magyarságából, miként legutóbb a jugoszláviai ref. énekeskönyv nagyon helytelenül és avatatlanul megtette.

A zsoltárok a IX. fejezetben találhatók. Az erdélyiek csak 38 zsoltárdallamot vettek ugyan fel, de ezek — dicsérettel legyen mondva — Szenczi Molnár Albert szelleméhez méltóan magyaros ütembeosztásúak. Ugy látszik, a Fejes-féle első próba énekest ismerték és szem előtt tartották. Példájuk e tekintetben követésre méltó.

Az énekek az erdélyi könyvben tulnyomóan négynegyedes üteműek, negyed hangjegyekkel. Hallani nem hallottam erdélyi gyülekezetet énekelni. A megszállás óta nem jártam ott, sajnos, a felszabadulás óta sem, azonban valószínűnek tartom, hogy kiegyenlített ritmusban énekelnek. Most már, hála Istennek, könnyebb lesz erről meggyőződést szerezni.

Az erdélyi énekeskönyvről egyelőre nem mon-

dok többet. Most a ritmus kérdése van napirenden, azért szorítokozom csak ennyire. Azoknak, kik az új énekeskönyvet csinálják, legelőször is a ritmus ügyében kell megállapodniok. Minden más kérdés csak ezután következhetik. (Itt említem meg, hogy úgy ennek a könyvnek, mint az alább ismertetendőkné is, a ritmus dolgán kívül egyéb fontos tanulságaik is vannak, de ezekről esetleg máskor szólok.)

(Vége köv.)

Hodossy Béla.

Egy tanítói gyűlésről.

Úgy érzem, hogy nem mehetünk el szó nélkül a felsőborsodi egyházmegye tanítóegyesületének nov. 21-én Sajószentpéteren tartott gyűlése mellett. Szeretném tanítótestvéreimnek boldog örömmel megmondani: ez az, amit vártam; hála Istennek, hogy ezt megérhettem. A mi lelkészi és tanítói gyűléseinket a múltban az örökös sérelem-felsorolás jellemezte. Most mintha az idők fenyegető jelei meginténének bennünket, kezd egy új lelkipásztori és tanítói típus kifermálódni: hitben, tudományos képzettségben és továbbképzésben, szakszerű, gyakorlati teendők elsajátításában. Ilyen új típus formálódásának kétségtelen bizonyossága volt ez a tanítói gyűlés is.

Az ideális iskola külső és belső képét megszivlelésre méltó módon rajzolta meg, az igazán gyakorlati, mert az Isten bölcs keze által remekelt természet-templomába történő kiránduláson keresztül maradandó hatással tanításnak követésre érdemes módját tárta fel Gööz Pál egyesületi elnök. Érdekes és tanulságos volt Béres János martonyi tanítónak a keresztnevek használatával üzött visszaélésekre való reámutatása. Amikor emberneveket adnak az állatoknak s ezáltal az emberi méltóságot, az istenfiúságot alacsonyítják le az állati sorba. Az én számomra a legörvendetesebb azonban — annélkül, hogy ez értékelési kiemelés lenne — a Vályi Béla szilvásvárad tanító és Nagy Béla abodi lévita tanító előadása volt. Vályi B. arról szólott, hogy hogyan kezdi a belmissziói munkát. Igehirdetés volt ez az előadás, mint Svingor Jenő lelkészi elnök hangsúlyozta. Krisztus állt a középpontban, az Ő vezetése, az Ő segítsége. Kimondhatatlan áldás származna belőle, — amint ez a gyűlésen kifejezésre is jutott — ha lelkipásztorok és tanítók ilyen lelkiüettel tudnának együttérezni. Ez a krisztusi lelkiület szüntethetné meg egyedül a köztük feltámadó ellentétet. Bárcsak eggyé, testvérré, munkatárssá lennénk Krisztusban! Nagy B. arra mutatott rá, hogy honnan veszi a tanító erejét. Az Istenbe, önmagába s embertársaiba vetet hitből, az önképzésből, a szeretetből, melyet érez a reá bizottak iránt. Ezek az erőforrások tehetik alkalmassá az anyagi bajokkal, kicsinyes emberekkel küzdő, munkával túlterhelt tanítót hivatásának méltó betöltésére.

Ezekben a nehéz időkben nagy vigasztalással és élő reménységgel tölt el bennünket, hogy ilyen kérdések foglalkoztatják a magyar nép nevelőit, egyházunk veteményes kertjének munkásait.

Kövér Pál.

Megnyílt Sárospatakon december hó 5-én az V. népfőiskolai tanfolyam. A tanfolyamra a falu legátusai leginkább a gömőri—ungi végekről, a perem-vidékről jöttek, de jöttek a közvetlen közelből is, sőt Szabolcsból is és várunk székely ifjakat is. Megindult a tanfolyam lapja: a Kerékvágás is, Farkas István püspök üzenetével. Összefoglaló tudósítást később adunk.

HIREK

— **Az elrendelt** szavazások alkalmából közöljük, hogy zsinati lelkészi pótképviselő volt: *Kövér Árpád* első helyen; a tanító képviselők között: *Gérec Lajos*.

— **Az ózdi misszió-egyház** december 1-én avatta fel második tantermét ünnepélyes keretek között. Az új tanterem és tanítói szobát 14000 P-ös költséggel az egyházközség a maga erejéből építette, a Rimamuárny—Salgótarjáni R. T. 60,000 drb. salaktéglával járult hozzá.

— **Idősebb házaspár mellé** elmenne olyan ref. leány, aki könnyebb munkát is végezhetne a háztartásban. Felvilágosítást ad az *ózdi ref. lelkipásztori hivatal*.

HIVATALOS RÉSZ.

XLIII. sz. Körlevél.

A felvidéki és Kárpátaljáról hazajött lelkipásztor-testvéreimhez.

Karácsony jöttére nagy örömmel hírelt közölhetem Felvidékről hazajött lelkipásztor-testvéreimmel. Az ezer gonddal küzdő államkormányzat mindent megtesz arra nézve, hogy a jogos igényeket kielégítse. Püspöki jelentésben arra hívtam fel kerületem népét, hogy: várjunk türelemmel még egy kevés ideig. Minden seb meggyógyul idejére. A kultuszminiszter ur felvidéki és kárpátaljai lelkésztestvéreink számára 1938. november 2-től, illetőleg 1939. március 15-től a csehszlovák jogszabályok alapján őket megillető, általuk többször kért kongrua különbözetet kiutalta, a nyugtákat még karácsony előtt, lehetőleg e hónap 15-e előtt minden lelkipásztori hivatal, akik kongruát kapnak (83 lelkész részére), megküldjük. *A nyugtákat tartalmazó boríték nem lesz felbélyegezve, hanem portókötelesnek lesz feltüntetve, kérem azokat átvenni.* Aláírás után minden lelkipásztor megküldi az egyházkerületi pénztár címére s még karácsony előtt mindenki meg fogja kapni a kiutalt összeget. Én vagyok a legboldogabb, hogy a mostani szegény karácsony táján ezt a jóhírt a hazajött lelkésztestvérekkel közölhetem.

II. Az is a jó hírek közé tartozik, hogy a Felvidékről hazajött testvérek számára a miniszter ur elrendelte minden gyülekezet és lelkipásztor számára a kongrua revíziót. A Bevallási íveket az esperes urak a közeli napokban fogják minden lelkipásztortestvérhez megküldeni.

A kiállítással kapcsolatban az esperes urak fognak adni utasítást. Nagyon kérem lelkipásztortestvéreimet, hogy jól meggondoltan, komoly igyekezettel, a pontos határidőt betartva, küldje be mindenki a kiállított bevallási ívet december 10-re az esperesi hivatalokhoz, hogy én azokat már az esperesi jóváhagyással ellátva a miniszter ur intencióinak megfelelően december 15-re a

miniszter urnak felküldhessem elbírálás végett.

Miskolc, 1940. december 2. Atyafiúi szeretettel:

Farkas István püspök.

4403/1940. XLIV. sz. Körlevél.

A zsinati tagválasztás elrendelése.

Az egyetemes konvent elnöksége 1926—1940. sz. leiratával elrendelte, hogy a tiszáninneri ref. egyházkerületben megüresedett zsinati tagsági helyeket szabályszerű választás útján be kell tölteni.

Felhívom azért egyházkerületünk összes presbitériumait, hogy a következő zsinati tisztségekre adják be szavazataikat:

Egy (1) zsinati lelkészi rendes tagsági helyre.

Egy (1) zsinati tanítói rendes tagsági helyre.

A szavazatok mindkét tisztségre vonatkozóan egy szavazólapon adandók be.

A szavazatok *f. év december 28-ig* küldendők be a püspöki hivatalba. Minden szavazólap lelkész, gondnok és a presbitérium jegyző aláírásával, valamint a hivatalviselés elvételével küldendő be. A szavazólapon, valamint a borítékon is feltüntetendő az egyház szavazati számértéke. Atyafiúi szeretettel:

Miskolc, 1940. december 4. *Farkas István püspök*

Pályázat. *Imolai* (up. Ragály) ref. iskolaszék pályázatot hirdet segélydíjas kántortanítói állásra, két éves katonai szolgálatra bevonult tanítója helyettesítésére az ő leszereléséig. Pályázhatnak harmoniumozni tudó ref. nőtanítók is. Fizetés 31. értékegység, 123 P munkaváltság és természetbeni lakás. Pályázati határidő e lap megjelenésétől számított 15 nap. Állás választás után azonnal elfoglalandó. Kérvények Ref. lelkészi hivatalhoz küldendők, Imola, up. Ragály. Gömör megye.

Pályázati hirdetés. *A szádalmási* ref. egyház iskolaszéke pályázatot hirdet e tanév végéig ideiglenesen betöltendő orgonista kántor-tanítói állásra. A pályázati határidő 1941. január 7. Előnyben a legmagasabb képzettségű férfitanítók részesülnek. Fizetése: a díjlevél szerinti megállapított helyi javadalom és fizetéskiegészítő államsegély. Kötelessége: a törvényekben és szabályrendeletekben előírt kántori és tanítói teendők végzése. Személyes megjelenés kívánatos, de a költségeket az egyház nem viseli. Pályázatok a ref. lelkészi hivatalhoz küldendők, Körtvélyes, up. Szádalmás, Abauj-Torna vm.

A kánói ref. leányegyház pályázatot hirdet a miniszteri engedélytől feltételezett lemondás folytán megüresedett előkönyörgő kántortanítói állásra. Javadalom: 1. Új lakás kerttel, melléképületekkel. 2. 7 kh. föld, 15 q. búza, 7 q. zab, 163 P. munkaváltság, 204 P. tandíj deputátum váltság és 20 ürm. tűzifa és államsegély. Kötelesség törvény és díjlevél szerint. Az állás azonnal elfoglalandó. Szabályszerűen felszerelt pályázati kérvények Ref. Lelkészi Hivatal Égerszög (Abauj-Torna vm.) címre küldendők december 22-ig.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: **DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN,
DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF**

TARTALOM: *Farkas István*: Püspöki jelentés. (Folyt. köv.) — *Dr. Móricz Miklós*: A kultúra rézkrajcárja. — *Nádházy Bertalan*: Egyházkerületünk közgyűlése. (Folyt. és vége.) — *Hodossy Béla*: Új énekeskönyvek. Folyt. és vége.) — *i-n*: Presbiteri értekezlet Sátoraljaújhelyben. — Hírek. Hivatalos rész.

Püspöki Jelentés.

(Részletek.)

Az amerikai magyar reformátusok jubileuma.

Az önmaga ellen oly sokat vétkező magyar nemzet gyakorta érezhet lelkifurdalást azért, hogy míg idegenek, — a mi drága szép hazánk földjén nemcsak kenyeret, de nagy birtokokat, vagyonoikat szerezhettek, — addig a szintiszta magyar nép sok százezrei meg tengerentúlra is kivándorolni voltak kénytelenek, hogy megmentsék életüket.

Az idegenbe, tengereken túlra bujdosó magyar kálvinisták egész serege gyűlt össze Amerikában 50 évvel ezelőtt, hogy megalakítsák az amerikai magyar kálvinista gyülekezetek közösségét. Hosszu 50 év alatt mennyit szenvedtek, harcoltak apák és fiak evangéliumi tiszta hitünk, vallásunk igazaiért és magyarságukért — azt csak az Isten tudja.

El nem képzelhető áldozatok árán hatalmas templomok, iskolák, gyülekezeti házak emeltettek bizonyosságtevő életük nyomán.

Minél több volt vállakon a kereszt, annál öntudatosabb és élőbb lett a hitük. Akadályokat legyőzve, a szétszórt gyülekezetek egymástól sok száz kilométernyi távolságra, megtartották lelki egységüket, magyarságukat.

Ez esztendőben hálaadással borultak le Isten színe előtt a jubiláris ünnepre egybegyülekezett bujdosó atyafiak. *Mi is velök ünnepeltünk és ünneplünk léleekben ma is.* Imádság kél ajkunkon ö-érettük: — *Atyánk, hozd vissza a mi sokat szenvedett magyar testvéreinket . . . Itt is, odaát is áldd meg, Isten: — áldd meg mindenütt a magyart!*

Velük léleekben való egységünk jeléül küldjük hozzájuk áldáskívánásainkat. *Biztatgassuk őket éppen ezekkel a várakozásokkal teljes időkben, amikor várjuk, visszavárjuk mindenünnen magyar véreinket . . . Ne féljete, Testvérek! Virrad már! . . . Idejére eljő a magyar feltámadás . . . Titeket is hazavárunk, visszavárunk magyar református testvéreink! . . .*

Egyesült erővel.

Egyházkerületünk egy évi történetét örökíti majd meg kiadandó Jegyzőkönyvünk. Ma, a saját

portánkhöz tartozók is gyakorta támadják az egyházi közösségek vezetőit, hogy miért nyomatjuk ki vaskos jegyzőkönyveinket. Elfogulatlan ember tudja, hogy szükség van ezekre, a tegnapi történetét megörökítő írásokra, mert azok: *az ittmarasztott történelem egy-egy élő darabjai.*

Mit adnánk azokért az írásokért, melyek az üldözés korában — erőszakos kezek által felgyűjtött, vagy szétrombolt templomok, paróchiák, iskolák könyvespolcain pusztultak el? *Milyen beszédes az a múlt, amelynek munkáiról vannak bizonyosságtevő levelek.*

Nem tagadom, hogy ez évben pl. szeretném, ha mind a nyolc egyházmegyénk esperesi jelentését egy kötetbe összegyűjtve adhatnám híveink kezébe. *Nagyszerű kortörténet volna az.*

Az elmúlt év őszén, megható ünnepi órák között végbement az újraegyesülés a hazajött kerület egyházmegyéivel. Azóta visszajött Erdély. A nagy felszabadulás miatt való öröm idvesség érzéseinek prófétai tolmácsolói elsősorban — a mostani esperesi jelentések.

Az első év sok áldott munkája, sok csalódása, öröme, könnye, hálaadása, dicsekedése, panaszkodása úgy remegtette meg olvasás közben a szívemet, mint amikor a szülői hajlékba hazatérve édes szülém dicsérő, vagy feddő szavát hallgattam.

Talán soha nem adtak esperesek olyan egybehangzóan őszinte, tulzó dicséretmondásoktól mentes jelentést, mint az idén!

Feltárják sebeiket. Elmondják őszintén a bajok igazi okait. Megmutatják a gyógyító orvosságot is . . . Majd meghalljuk őket egyenkint! . . . Mindenik esperes a maga egyházmegyéje életéről e jelentésem kerestül fog hozzánk beszélni ma.

Bár csak megszívlelnénk mondanivalóikat. Bár csak volna erő és bátorság bennünk, megtisztítani házunkat és szívünket úgyannyira, hogy újabb, szebb, tisztább, krisztusibb, evangélium szerinti élet hitvallói és bizonyosságtevői lehetnének a holnapok jöttével, egyházkerületünk, — ujjászületés után epedő gyülekezetei.

Reformáció-korabeli kálvini egyházfegyelem, puritanizmus, a szolgálat lelke hiányzik a mi éle-

tünnkből, ez a vezetők általában vallott bizonyosságtevése a mai egyházi életünkről.

Nincs kellő pásztori önfegyelmezés, rendszeret, törvénytisztelet, engedelmesség, küldetésudat és kötelességteljesítés — ez is egyik főoka nyomorúságainknak.

Az Ige előtt nem tud keresztyénhez illő módon megalázkodni: lelkipásztor, tanító, tanár, presbiter s a gyülekezetek nagy része sem. Ugy élünk ebben a világban, mintha nem tört volna még össze eléggé minket az Isten karja. Kevélység, önhietség, magabizás bőven akad paróchiákon belül és kívül.

Áldott szent mag gyanánt, itt maradt, Istennek hála, — majdnem minden gyülekezetben a bibliás öregek, házaikban és a mezőkön zsolnárt éneklő, hűséges kis csapata. És én hiszem, oda a szíveinkhez közel odacsalogatja még ez a kicsiny, bibliára szomjazó sereg a ma hitetlenjeit, gögös kevélyeit, egyház ellen lázadó, áldozni nem akaró csapatát és együtt fognak majd leborulni a hívek nagy seregei a mindenható Isten előtt, akit egyedül illet a dicsőség mindenért.

Világi testvéreink közül különösen a módosabbak, mintha elfeledték volna, hogy e világon semmi sem az övék, hanem minden az Istené.

Bizony megismétlem a panaszt, — tisztességet tévén a kivételek előtt, hogy nemes uraimék, magasabb állást betöltő atyafiak, sokszor az előílt követelő presbiterek templomi székei gyakorta üresen maradnak! *Pedig a mi népünk nagyjaira és vezetőire figyel.*

Lerongyolt templomok, iskolák javítási költségeire, ha áldozatot kérünk, kész a kitéréssel, hitelhagyással való fenyegetés. Szomorú példáink vannak ennek igazolására!

Nem így volt ez régen, mikor azok a hegyen épített templomok, magyar veríték hullással, államsegély nélkül épültek meg.

A magukra maradt lelkipásztorok szívükben megkeseredve élnek és járnak a gyülekezetekben. Ostromolják segítségkérésükkel — espereseket s püspököket.

Legfájdalmasabban érintett az a hiradás, *hogy falusi népünk menekül a falutól, módizva, itt-ott hamis jelszavaktól ígézetbe esve, csak a pénz, a jövedelem s a föld felé néz s az anyaszentegyház sokakat nem érdekel.*

Városi gyülekezetekben, Istennek hála, a lelkipásztorok személyes pásztorkodásainak szemmel látható jelei gyanánt, csaknem mindenütt: — imádkozó, templom után sóvárgó lelkek élnek. Gyülekezeti munkások sokirányú segítő munkája, áldott eredmények kitermelőivé lettek. *Igazolnak mindezek engem, aki püspökségem óta szüntelenül követelem a lelekkel való személyes törődést s állítom, hogy a jó pásztor szavára — előbb vagy utóbb Istenhez tér a nyáj. . . .*

Félre ne értsen azonban engem senki sem.

Istennek hála, nagy általánosságban megnyugtató az egyház mai lelki arculata. Vannak még zsolnárt éneklő, Igére szomjazó és áldozatos gyülekezeteink is szép számmal. Ha fel-felajdulunk

az itt-ott látható bajok miatt, oka az, hogy szeretnénk ország-világ előtt dicsekedni egyházkerületünk hitéletének mindegyre jobban elmélyülő evangéliumi eredményeivel. Szeretnénk, ha minden mi gyülekezetünk, mint felékesített menyasszony, úgy várhatná menyeyi vőlegényét, — Krisztusát.

Hogyan érhetjük el ezt a kívánatos eredményt? . . .

Ha az egészséges, lélekszerint végzett belmisszió és evangélizációs munkák nemcsak papíron, hanem valóságban is megindulnak minden vonalon. Elég volt a kényelemszeretettől s jöjjön a magát, ha kell, megáldoztatni kész munka korszaka!

Belmisszió — evangélizáció.

Belmissziói előadónk Jelentése, külön nagy eseménye mai gyűlésünknek. Ajánlom testvéreim különös figyelmébe ezt a beszámolót.

Az egyházmegyei belmissziói előadók segítségével az egyházkerület csaknem minden egyházmegyéjében megfordult Svingor Jenő testvérünk, hatalmas segítségnek bizonyult munkatársaival és 3—4 napon át tartó: — Krisztusról s a Lélek munkáiról bizonyosságot tevő evangéliumi bizonyosságtevéseikkel, sokhelyt lázba hozták a közönyös és hitetlen lelkeket is. Nem egy helyen sóvárogva várják vissza őket, úgy emlékezvén munkájukról, mint akik valóban Krisztussal és Krisztusért jártak követségben.

Az alsóborsodi esperes járt ez évben is elől, az evangélizációs munkák istápolásában s magát nem kimélve, maga is részt vett több helyen, az áldott gyülekezeti találkozókon.

En szüntelenül bátorítom őket, lelki munkatársaimat a további hűségre ébresztő és nekem is segítő munkák végzésére. Kérem esperes testvéreimet is, hogy legyenek elősegítői ezeknek, az Isten kedve szerinti jó munkáknak.

Kimondhatatlanul sajnálom, hogy a mindig nagyszerű tapolcai konferenciát ez évben nem tudtuk megtartani. Ugy készültünk e találkozóra, mint a nagy ünnepekre. A lélek kész volt bennünk, de legyőzhetetlen akadályok törtek ellenünk. Gyönyörűen elgondolt programunk volt. Károlyi Gáspár nagy munkáiról akartunk a nép előtt megemlékezni. Kétszer, sőt három alkalommal is ki volt tűzve a találkozó napja. Június havában az egyre szakadó eső és a nagy sár miatt lehetetlen volt az összejövetel megtartása. Aztán jöttek a felszabadulással járó izgalmak. Fiaink bevonultak katonának s nem lehetett komolyan hívogatni örvendező találkozókra híveinket.

Érdeklődők ezrei jelentkeztek s fájlalva-fájlalták a konferencia elmaradását. Ha Isten életünket megtartja, jövőre pótolva lesz minden.

Különben Tapolca ez évben óriási költséggel gyönyörű fürdőhelyé alakult. Nagy meglepetés lesz azok számára, az újított formákban való élete e gyönyörű vidéknek. Adja Isten, hogy boldog találkozóknak legyen jövőre. *Bárcsak, — a lélek fürdőben is, nagy seregek újjászületésének bizonyosságait láthatnák meg az élők.*

(Folyt. köv.)

A kultúra rézkrajcárja.

Ötödik ízben van együtt a népfőiskola az ősi pataki kollégium falai között s az ötödik ötven fiú viszi haza itt kapott kincsét, a kultúra rézkrajcárját. Igen, kultúra ez, de csak egy krajcárnyi és az, aki adja, inkább a szégyent érzi, hogy többet nem adhatott, semmint az örömet, amit az adás jelent.

Az idén a Kollégiumnak a népfőiskolával kapcsolatban megjött a megérdemelt sikere és még ez a siker is csak tetőzi a kényszerű szűkeblőség miatt érzett rossz érzést kollégiumban és előadókban egyaránt. Mert eddig úgy telt meg a népfőiskola két hálóterme, hogy a theologia igazgatója az első ötven meghívó után szétküldte a másodikát, de nem egyszer még a harmadik unszolásra is szükség volt, hogy ötven fiút rávegyenek a kétheti vendégeskedés elfogadására. Az idén nem úgy volt; az idén az első meghívóra a várt ötven helyett százötvenen jelentkeztek és ahogy a főiskola közigazgatója, *Zsiros József* mondta, „heródesi mézszárlást” kellett rendezni az ifjak között, hogy ne jöjjenek többen, mint amennyinek helyet lehet adni. Volt olyan község, hogy tíz fiút jelentettek be és azt is megírták hozzá: mi itt sórvány vagyunk, nemzetiségi vidéken és nekünk szükségünk van rá, hogy a fiainkat megerősítsék Patakon magyarságban és kultúrában. S azt kellett válaszolni nekik, hogy nem lehet, nem jöhet közülük több, mint egy. — Ki vesztett azzal, hogy kilenc otthon maradt? Ki maradt le valahonnan, ahova jussa volt, — ki más, mint mi magunk, mint maga a nemzet, amelynek abban a kis darabjában is épen olyan tökéletesen és véglegesen kell élnie önmagát, mint erőteljes gőcpontjaiban? És amelynek egy darabja bizonyára ott fog majd lemorzsolódní, s nem a gőcpontokban?

A kultúra rézkrajcárja, — azt osztják itt ki Patakon és azt viszik magukkal olyan jó szívvel, olyan lelkesen a fiúk szerte, ötven faluba. Ma, az ötödik tanfolyammal körülbelül kétszázötven községre terjed ki Szeretettelva határa. Van e kétszázötven község között síksági és hegyi, van keleti és nyugati, — a pataki kollégium vonzási köre nagyon széles, valamikor Fiumétól Brassóig terjedt. Legalább az a büszkesége meg lehet a Kollégiumnak, hogy krajcárjait boldogan adta és örült neki, ha volt, aki elvigye: de hát megállhatunk itt és azt hisszük, elég ha csak egy krajcárt adhattunk az éhezőnek?

Ne értsen félre senki: nem azt keveselem itt, amit a főiskola ad, hanem azt, amit a *falukap.* Boldog vagyok, hogy a pataki kollégium népfőiskolai munkájában résztvehettem, hogy én is már ötödször itt lehetek, hogy valamennyi előadóval együtt újra hálás lehetek a Kollégium iránt, amely megteremtette ezt a

népfőiskolát és kimeríthetetlen kincseiből legalább krajcárokat juttat a falu elhagyott népének. De nem volnék őszinte, ha nem vallanám be, hogy ebben az örömben mégis a bánat és a lelkifurdalás az alaphang: mert ha a Kollégium nem tehetett többet, hát megteztük-e mi, a kollégium segítői és hívei a többet? A többet, ami ahhoz kellene, hogy a népfőiskola a mostani kezdetekből intézményné lehessen és hogy ne csak mutassa, de adja is a kultúrát a falunak?

Ott ülnek a fiúk a padokban, előttük füzet, kezükben ceruza és nem lankadó figyelemmel követik az előadást; jegyeznek és jegyzeteikben ott van a lényeg abból, amit hallottak. Milyen öröm lenne az előadónak folytatni azt, amit elkezdett. Milyen öröm előadni ilyen nagy figyelem közepette, oltani ezt a szomjúságot, utat mutatni ennek az őszinte iránykeresésnek. Mit mondhatunk nekik, hogy a legtöbbet mondjuk, aminek hasznát vehetik? Mit lehet belesűríteni egy órába, — és még jó, ha kettőbe, abból, aminek összegyűjtésén talán egy életem át dolgoztunk? Hogy adhatjuk át nekik a meggyőződésünket? Hogy segíthetünk nekik abban, hogy egy kis alapot kapjanak, amelyen aztán tovább építhetnének? Hogy lehet mindezt egy óra alatt? Hogy lehet a kultúra egy krajcárját arannyá varázsolni és hogy lehetne egy arannyal mindent megvenni nekik, amiért idejöttek és amiről tudjuk jól, hogy szükségük volna rá?

Eljött a szomjazó és még nagyobb szomjúsággal ment el. Pedig a kollégium szeretettel hívta őket és többet adott nekik, mint amit várhattak. De mi történt itt: aki fázott, annak szabad volt egy percre megállania a fűtött kályha mellett? Akinek nem volt ruhája, szabad volt egy napra felöltöznie? Aki éhes volt, szabad volt a konyha ajtajában megállania és megéreznie, hogy odabent meleg van és jó ételek készülnek?

Öröm és keserűség itt az alapérzés, fiúkban, előadókban és magának a kollégiumnak ősi intézményében egyformán. Hogy az idén az első hívásra ilyen gyönyörű visszhang jött, azt mutatja, hogy a népfőiskolai gondolatnak megvan a maga nagy sikere, hogy a nép lelkében már elkészült a tanulásra, az emelkedésre, az önmaga építésére: boldogok lehetnek az úttörők és büszkék azok, akik ezeket a lelkeket ébresztgették. De mit éreznek azok, akiknek segíteniük kellett volna és nem tették?

Két heti népfőiskola — ez a kezdet idein túl — majdnem rosszabb a semminél. A pataki népfőiskolának intézményé kell lennie, hogy méltó legyen a kollégiumhoz és méltó a néphez, amelynek nevét kérkedően nevébe felvette. De ez már nem a Kollégium dolga, hanem mindnyájunké. A tervek megvannak, a szükség megvan hozzá, vesztegetni való időnk nincs. Minden erőnek egybe kell fognia, hogy a teljes téli népfőiskola megépüljön itt Sáros-

patakon, a pataki szellem új megtestesüléseként és a magyar lelkiismeretnek megnyilvánulásaként.

Dr Móricz Miklós.

Meg kellett ezt végre mondani a pataki, ragyogó népfőiskolai kezdéssel kapcsolatban.

Szinte túl vagyunk a tizenkettedik órán.

Itt építeni kell megfelelő épületet. A főiskola a jövő tavasszal — Isten segítségével, a gimnáziumi szárnyon a szükséges építkezést úgyis megkezdi. Vajha ezzel az építkezéssel egyidőben felépülhetne a népfőiskola épülete is. A dologi és személyi kiadások költségvetése is tisztázott előttünk. Nemzetnevelésünk szempontjából kár itt minden percnyi késedelem!

Farkas István püspöki jelentése is ezt juttatta kifejezésre. Ennek adtunk hangot általános helyeslés mellett egyházkerületünk november 28-iki közgyűlésén is. Felelős Szerkesztő.

Egyházkerületünk közgyűlése.

1940. november 28.

Főgondnok úr előterjesztésére *dr. Enyedy Andor* főjegyzőnek jó szolgálatai elismeréseképpen közgyűlésünk, a „főtiszteletű” címet adta.

A felvidékről választott tanácsbírák közül, *Kömüves Sándor* letette az esküt. A többiek már felesküdtöt személyek. *Simon József* tanácsbírói és zsinati tagságról való lemondását, szomorúan vettük tudomásul. A tanácsbírói hely üresen marad. Egy zsinati lelkészi és egy tanítói tagra december 28-ig kell szavazni.

Bizottságokat alakított és egészített ki a közgyűlés. Majd a reverzális törvény eltörlése ügyében ír fel a Kormányhoz. *Kun József* indítványára az egyháztagság, a fegyelmezés, a lelkészi fizetések rendezése, a lelkészözvegyek nyugdíja ügyében a Konventhez irunk fel. Köszöntjük az amerikai magyar református egyházakat 50 éves fennállása alkalmából. A vallásoktatás ügyével többféle szempontból is foglalkozott a közgyűlés. Az a véleménye, hogy bensőségebbé kell tenni, jobb könyveket kell készíteni s a tanítással foglalkozókat, akiknek jóakarata és buzgósa nyilvánvaló, évről-évre továbbképzéssel segíteni.

Dr. Magda Sándor püspök a felvidéki lelkészi nyugdíj, kongrua, segédlelkészek anyagi dolgai, az egyházközségek adóterhei, a tanítói nyugdíjak tárgyában előterjesztett memoranduma nyomán az elnökség közben fog járni a konventnél és kultuszminiszternél. Ugyancsak *Magda Sándor* püspök terjesztette elő a volt tiszáninneri egyházkerület anyagi felszámolásáról szóló jelentést, amely lapunkban már megjelent s a közgyűlés hálás köszönettel vette tudomásul úgy a gondos gazdálkodást, miut a tetemes összegnek nemes célokra való felosztását. A köszönet *dr. Magda Sándor* és *Tornallyay Zoltán* volt egyházkerületi elnökséget illeti elsősorban. A vallásoktató lelkészek és a se-

gédlelkészek anyagi ügyei új szempontból ismét tárgyalattak, megértő jóakarata és segítő készség indul el ezeknek a rendezésére is. A lelkészi törzskönyvi lapok kiállításáért ezután csekély díjat kell fizetni a lelkész-özvegyek javára.

A belmissziói előadó jelentése és beszámolója elismeréssel elfogadtatott és felhívja a közgyűlés egyházközségeinket, hogy az evangélizálás értékes szolgálatát minnél több gyülekezet kérje a püspöki hivataltól. Vallásoktatási felügyelővé *Papp István* miskolci vallásnart, szakelőadóvá pedig *Nagy József* poroszlói lelképásztort választottuk.

A Sárospataki Főiskola sokféle lelki munkáról és anyagi dolgairól örvendező szívvel értesült a közgyűlés, a gazdasági választmány elnökéve ismét *dr. Trócsányi Józsefet* választotta meg. *Dr. Gesztelyi Nagy László* és felesége 25.000 P-ös alapítványát bensőséges köszönettel fogadta el.

Tárczy Árpádot és *vitéz Domokos Györgyöt* véglegesen igazgatóvá választottuk.

Egy iskola átadási ügy is szerepelt a tárgyszorozaton, a közgyűlés azonban nem járult hozzá a kisgyőri presbitérium kéréséhez; vegyesbizottság fogja megvizsgálni az ügyet. A lelkészi O.T.B.A. tagsági ügyében felterjesztés megy a Konventhez.

Ugy a sárospataki, mint a miskolci Liceummal kapcsolatosan a tanítóképző akadémia felállítása és az építkezések ügyében a szükséges lépések megtételét elhatározta a közgyűlés.

Lapunk csökkentett terjedelme miatt, már csak néhány bírósági ügyről emlékezhetünk meg. A tiszasalamoni lelkészválasztás ügye visszakerült az egyházmegyei bíróságához. Az ungvári alapítvány ügye a presbitérium jogi álláspontja szerint oldódott meg. (Folyt. és vége). *Nádházy Bertalan* egyházkerületi jegyző

Új énekeskönyvek.

(1. Az erdélyi magyar-, 2. a hollandi- és 3. a svájci francia reformátusok új énekeskönyvei.)

2. A legújabb református énekeskönyv a hollandusoké. „Psalmen en Gezangen voor den eeredienst der nederlandsche hervormde kerk” címmel csak két évvel ezelőtt, 1938-ban jelent meg. Finom papiroson, rendkívül gondos hangjegynyomással készült. Elül vannak mind a zsolttárok, többnyire négyegyedese ütemű előjegyzéssel, de változó ütembeosztással. A gyakori s a zenébeu nem eléggé járatos hiveket igen zavaró ütemváltozások az illető ütemeken apró számokkal vannak jelezve. A genfi ritmus jegyzése akarna ez lenni. Ugy látszik, keresik, mint a németek a szövegnek megfelelő ütembeosztást. Hogy ezen az úton megtalálták-e, más kérdés.

3. A svájci francia reformátusok énekeskönyve (*Psautier Romand*), 1936-ban került ki a nyomdából, Lausanneban. — 89 zsolttárt ölel csak föl, de következetes marad abban, hogy mind kétegyedese beosztású. A szinkopák fölismeréséve ez a lejegyzés közelíti meg és tünteti fel legjobban az úgynevezett genfi ritmust. Ami a svájci francia reformátusoknál jogos igyekezet. Leegyszerűsíti,

nem pedig bonyolítja az ütemek lejegyzését. A világos, egyszerű lejegyzésben felülmulja úgy a hollandusok és a németek, mint a jugoszláviai énekeskönyv hangírását. Természetes, hogy Szenczi Molnár Albert magyar hangsúlyozású verseihez ez sem talál.

Minden nemzet törekszik a dallam és a szöveg ritmusát egyeztetni. Hogy az indogermán népek keresik az eredeti hangjegyzést s azt megközelíteni törekednek: érthető. Náluk ez könnyebb munka, mert nyelvük egymással többé-kevésbé rokon. Így a ritmusuk is. Mi, magyarok, különálló nép vagyunk, ezért nálunk ez sokkal jelentősebb kérdés, mint némelyek könnyű szerrel gondolják. Eötvös Károly szerint: „a zeneosztón olyan, mint az Isten képe; minden nemzet a maga lelke szerint alkotja meg azt.“ Mikor idegeneket utánozva idegen ritmusban énekelünk, nem érezhetjük Isten közelében magunkat. Mintha alakoskodnánk az idegen ritmusban s nem őszintén tárnánk Isten elé lelkünket. Adjátok vissza a magyar ritmust a magyar református népnek!

(Folyt. és vége.)

Hodossy Béla.

Presbiteri értekezlet Sátoraljaújhelyben.

Presbiteri értekezletre gyűjtötte egybe november 26-án a sátoraljaújhelyi templomba a felsőzempléni egyházak presbitereit az egyházmegye elnöksége. Mintegy 100 presbiter jött el, közöttük többen a közelebb eső alsózempléni gyülekezetekből.

Nagy dicsekedésünk és nyereségünk, hogy Szabó Imre esperes, az országos presbiteri szöv. főtitkára volt szíves elfogadni a meghívást, elhozta számunkra a szövetség üdvözlését s „Nemzeti és egyházi életünk a Krisztus mérlegén“ című előadásában csodálatos realitásban tárta fel a Krisztus nélküli élet veszedelmeit és mutatott rá a gyógyulás útjára és lehetőségeire. Mint mondotta: Maga az a tény, hogy magunkkal elégedetlenkedünk, hogy mulasztásaink felismeréséig eljutottunk, ez a legcélravezetőbb út a mélyebb és krisztusibb élet felé. Ma se ad okot a kétségbeesésre az egyházi élet ott, ahol a presbiterek családtagjaik közösségében még olvassák a Szent Írást, ahol a választandó lelkipásztort még meg tudnák examinálni a szentírási helyek ismeretéből, ahol a presbiterek önállóan mondott egyszerű imádsággal még be tudnának rekeszteni egy egy összejövotelt.

A másik előadást Meczner Tibor dr. vármegyei főlevéltárostól hallgattuk nagy figyelemmel „Református presbiter a közéletben“ címen. Történeti áttekintésben mutatta ki a presbiteri tiszt fejlődését külföldön és hazánkban.

Dobos Sándor esperes szép, lelkesítő beszéd kíséretében adta át a díszes kiállítású elismerő leveleket az egyházmegye területén negyed századnál hosszabb idő óta hűséggel szolgáló presbitereknek, kiemelve a szolgálat értékét, amit egyen-egyen végeztek az Úr szőlőjében. Az értekezlet bevezető istentiszteletet Nagy S. Béla dr. sátoral-

jaújhelyi lelkipásztor végezte. Megnyitó beszédet Tóth Dezső e. megyei gondnok, berekesztő imádságot pedig Erdélyi Mihály abarai lelkésztestvérünk mondott. -i -n.

HIREK

— **Gyászír.** Zsoldos Etelka, okl. óvónő, Zsoldos Benő sárospataki főgimn. tanár leánya f. hó 10-én tragikus hirtelenséggel elhunyt. A megboldogult tevékeny részt vett a református jótékony munkáiban s puritán lelkületével sok fájó sebre igyekezett enyhítő balsamot csepegtetni. Még néhány nappal ezelőtt is buzgón végezte az ápolónői tanfolyamot s ma már megtért többi testvéreihez. Temetésén, mely december 12-én volt, Darányi Lajos hirdette az ígét Róm. I. 18. alapján: Az igaz ember hitből él. Legyen álma csendes!

— **Országos zsinat.** Az ötödik budapesti zsinat harmadik ülészsaka december 10—11-én volt. Tudósítást legközelebb adunk.

— **Dr. gróf Bethlen Pál** fényes sikerű előadást tartott december 10-én a Tisza István Társaskör ünnepi ülésén „Mit tett Tisza István Erdélyért“ címmel. Az előadás főbb gondolatait napilapjaink is közölték, de úgy értesültünk, hogy maga az előadás megfelelő helyen egész terjedelmében nyomtatásban is megjelenik s utána, — ami rendkívül óhajtott — különnyomatban is. Nagy érdeklődéssel várjuk.

— **Cisztercita vendégek főiskolánkban.** December 9-én főiskolánk internátusainak tanulmányozására Sárospatakra érkezett *Tóth Ágoston* zirci tanár, a cisztercita rend főszámvevője és *dr. Hegyi Kapisztrán* a budapesti cisztercita gimnázium tanára. Itt tartózkodásuk alatt az angolinternátus vendégei voltak.

— **A karácsonyi vakáció** főiskolánkban december 20-án pénteken a 6-ik óra után kezdődik és tart január 6-án hétfőn estig. A tanítás január 7-én, kedden reggel 8 órakor közös istentisztelettel fog kezdődni.

— **Lelkipásztorbeiktatás.** Kovács István, volt józsefmajori missziói lelkész december 1-én iktatták be a hernádszurdoki lelkipásztori állásba. Kovács István hazakerült rokonai közzé. A beiktatást végző Farkas Elek esperes beszédében azt a megbízatást hangoztatta, hogy a lelkipásztor őrtálló legyen a gyülekezetben. Az új lelkész beköszöntő igehirdetésében a vér, a víz és a Lélek tanuskodásáról beszélt I. János V. 6—8. v. alapján. Utána a gyülekezet gondnoka és a környék tíz palástos lelkipásztora köszöntötte az új lelkészt. A sárospataki főiskola részéről dr. Szabó Zoltán theol. professzor köszöntötte az Alma Mater kedves fiát. Ott voltak a régi tanuló társak s délutáni istentiszteleten dr. Koncz Sándor konventi lelkész hirdette az ígét. Isten áldása legyen az őrtálló munkáján.

— **Karácsonyi ajándékul** az ünnepi előleges kiadások némi könnyítésére küldök e lap útján egy szerény, jóra való theológusnak 10 P összeget. N. N.

— **Dr. Gulyás József** sárospataki gimn. tanárt, egyetemi magántanárt, c. gimn. igazgatót az egyházkerületi elnökség az egyházkerületi középiskolai előadó tennivalói ellátásával bizta meg. A kitüntetéshez, mely lapunknak is szorgalmas munkatársát érte, gratulálunk.

— **Felhívás.** Felhívom egyházkerületünk állásnélküli segédlelkészeit, hogy lakó, ill. tartózkodási helyüket saját érdekükben haladéktalanul közöljék a theol. igazgatói hivattal.

— **Megkezdődött a „Péntek Esték“ előadássorozata.** December 6-án dr. *Hargitai Zoltán* tanítóképzőintézeti tanárnak Erdély földjéről tartott előadása nyitotta meg az ideai előadássorozatot. Erdélyről szólnak ebben az évben az előadások. *Hargitai Zoltán* dr. lírai emlékezéssel tette nagyon vonzóvá azt a tárgyat, ami úgyis minden hallgató lelkéhez olyan közel áll. Tudományos eszközökkel is megvilágította a kérdést, majd pedig vetített képekkel varázsolt a közönség elé Erdély jellegzetes tájait. A nagyszámú közönség soraiban ott ültek a népfőiskolai tanfolyam növendékei is.

— **Liszt-hangverseny főiskolánkban.** December 8-án dr. *Matuska Miklós* ének-művész és *G. Tier* angolinternátusi tanár közreműködésével főiskolánk magasnívójú Liszt-hangversenyt rendezett. Az imatermet zsűfőlásig megtöltő közönség előtt dr. *Szabó Ernő* főiskolai ének- és zenetanár találó szavakkal mutatta be a költő, a filozófus és a hívő Liszt Ferencet. Dr. *Matuska Miklós* művészi énekszámait és *Vilimszky György VIII.* o. tanuló jó technikájú hegedűjátékát *Madarassy Albert* zongoraművész kísérte.

— **Az angol- és a humáninternátusban** tanulóink december 5-én Mikulás-estet tartottak. Az angolinternátusban a növendékek angol nyelvű szindarabot adtak elő, a humáninternátus ifjúsága pedig az internátus belső életéből mutatott be tréfas képeket. A begyűlt összegből az angolinternátus egy sok gyermekes család segélyezésére 50 pengőt, a humáninternátus a tehetségvizsgások megsegítésére szintén 50 pengőt adományozott.

— **Gelejen** december 1-én Mátyás király emlékünnepélyt tartott az egyházközség Német Károly, Tóth Miklós és Nagy Sándor lelképásztorok közreműködésével.

— **Vármegyei cserkészösszejeövetel** volt Sátoraljaújhelyen december 6-án a Kormányzó úr neve napján. Főiskolánk cserkészcsapatát *Palumbo Gyula* humáninternátusi igazgató, vármegyei vezetőtiszt képviselte, aki a mai honvédcserkészideálról tartott előadást.

Pályázati hirdetés.

Bánhorvát ref. egyház kántortanítói állásra lemondás folytán pályázatot hirdet. Az állás választás után azonnal elfoglalandó. 43 értékegység és államsegély. 3 szobás lakás, kert használata. Értékegysége pénzbe is átváltoztatható. Egyházi törvények szerinti köteleessége van. Határidő január 8. Lelkészi hivatal. Bánhorvát.

HIVATALOS RÉSZ.

4403/1940. XLIV. sz. Körlevél.

Állástalan s. lelkész-testvéreimhez.

Felhívom figyelmét azoknak a magánkáplánoknak és állástalan segédlelkész testvéreimnek, hogy a dunamelléki egyházkerületbe néhány s. lelkész ideiglenes elhelyezést nyerhet. Az ajánlkozók kérvényüket, képesítést igazoló okmányukat és szolgálati bizonyítványukat küldjék a Református Püspöki Hivatal, Budapest, IX. Ráday u. 28. címre.

Miskolc, 1940. december 6. Atyafiúi szeretettel:

Farkas István püspök.

A felvidéki lelképásztorok figyelmébe. A Sárospataki Lapok mult számában közölt Körlevélben értesültek lelkésztestvéreink a különbözeti kongrua kiutalásáról. Miután ez ügyben több felszólalás történt, szeretettel értesitem lelképásztor testvéreimet, hogy az általuk kapott összeg nem a 12, illetve 14 havi kongrua különbözet, hanem csak a minisztérium rendelkezésére álló összegből méltányosan a családtagok száma és a különbözet nagysága szerint megállapított összeg, amely segély gyanánt folyósított és semmiféle felebbezésnek irányában nincs helye.

Püspöki Hivatal.

Pályázat. A tomori református egyház pályázatot hirdet az eltávozás folytán megüresedett orgonistakántortanítói állásra. Fizetés 28 értékegység, mely áll: 1. 12 k. hold 650 □-öl szántó, 2 k. hold 329 □-öl rétből, melynek adóját a tanító fizeti. 2. 3 köből rozs párbér. 3. 2 m² tűzifa. 4. 7 köből rozs és 10 m³ tűzifa a politikai község által biztosítva. 5. 3 szobás lakás mellékhelyiségekkel és kerttel, továbbá fizetéskiegészítő államsegély. Köteleessége a mindennapi és továbbképző tankötelesek tanítása és nevelése, kántori teendők végzése, belmissziói munkákban segédkezés és lelkésznek akadáloztatása esetén helyettesítése, énekkar vezetése. Pályázati határidő 1941 január 11. Bemutatkozás saját költségen ezideig. A választás jogerőre emelkedése után az állás azonnal elfoglalandó. A szükséges okmányokkal, válaszbélyeggel ellátott kérvények Ref. Lelkészi Hivatalhoz Tomor, up. Homrogd, Abauj-Torna vm. küldendők.

A felső- és alsócécei ref. egyház iskolaszéke pályázatot hirdet a lemondás folytán megüresedett felsőcécei iskola kántor-tanítói állására. Fizetés 21 értékegység, mely áll: jó lakás, kert, 7 k. hold szántóföld, 10,56 q rozs és évi 53 P-ből. Ezenfelül államsegély. Pályázati határidő 21 nap. Személyes megjelenség — saját költségen — kívánatos. Kérvények: Ref. Iskolaszékhez küldendők, *Felsőcéce*, up. *Vizsoly*.

Keresem: Székely (vagy Zékely) Zsuzsanna születési anyakönyvi kivonatát. Született: 1792 körül. Keresem továbbá: Szilvássy György és Székely Zsuzsanna házassági anyakönyvi kivonatát. Házasságot köthettek: 1804—1821-ig. A megtaláló illő jutalomban részesül. Abaujszántó. *Nagyathé* Béla református lelkész.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel a könyvnyomtatás feltalálásának 500. esztendejében Sárospatakon.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNEI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNEI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: **DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN,
DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF**

TARTALOM: *E.*: Imádság. — *Farkas István*: Püspöki Jelentés. (Folyt. és vége.) — *M. J.*: Zsinatunk 3. ülés-zaka. — *Turi Sándor*: A népfőiskoláról. — Sajóecsegi konferencia. — Országos találkozó Budapestben januárban. — *Dr. Zsiros József*: Szilágyi Benő. — Hírek. Hivatalos rész.

Imádság.

Örökkévaló Isten, ki megnyitottad egeidet és megnyitottad atyái szívedet ama szent-titkú éjszakán, Jézus Krisztus születése idején: nyilj meg nekünk most is! Tárd elénk dicsőségedet ama Szerelmesben, hogy kigyógyuljunk és felszabaduljunk a látható és ideigvaló dolgok varázslatából. Add nekünk békeségedet, hogy ne nyugtalankodjunk a mi szívrünk és soha ne féljen. Tekints reánk bűnbocsátó és üdvözítő jóakarattal, hogy minden bolyongásból, eltévelyedésből Hozzád, magunkhoz és egymáshoz térjünk.

Küldd angyalaidat nemcsak a mezők, hanem a lelkek pásztoraikhoz is, hogy a Megtartó születése, kegyelmed esztendeje felől örömhírt hallva, tudjanak örömmondók lenni századok keresztjeit viselő szomorú néped között. Csillagod fényével hívogasd tanítóinkat, bölcséinket, vezetőinket lelki hódolásra egyszülött fiad előtt, aki ma is egyedül tud megvilágosítani, az igaz élet útjára elvezetni minden, e világra született embert. Tégy csudákat és jeleket az élő hitnek ereje által s hozz kiegyenlítődést háborút szülő ellentétek között; szerezz megértést, megbékülést az emberek, a népek és nemzetek között.

Add, hogy anyaszentegyházad szolgálata, szolgálid igehirdetése és bizonyágtétele által e mostani karácsonyban is sok lélek találja meg Jézusban Krisztust, a Te követedet, a Hozzád vezető utat, kijelentett igazságodat s a bűntől tiszta, világtól független, haláltól szabad örökéletet.

Adj kegyelmedből, Krisztus Urunk születésének ünnepén, Krisztusban újjászületett magyarokat és magyarságot, teremtsd benne és általa újra és indítsd el új korszak felé e vajudó világot. Segíts, hogy amint a Te szíved megnyílt Jézus Krisztus elküldésére, úgy a miénk, az enyém is megnyíljen az ő befogadására. *Amen.*

Püspöki Jelentés.

(Részletek.)

Egyházkormányzás.

Jóleső örömmel jelentem be, hogy egyházkerületi gyűlésünk meghagyásának megfelelően a hazatért egyházkerületi rész mindennemű ügyeinek, anyagi dolgainak felszámolása idejében megtörtént. A Felvidékről hazatért lelkipásztorok nemzethűségének igazolására alakított két bizottság elvégezte munkáját. Istennek hála minden lelkipásztor es segédlelkész igazolva lett. Egyetlen egy esetben fegyelmi eljárás tétetett folyamatba s az mostan egyházkerületi bírósági gyűlésünkön nyer elintézt.

Dr. Magda Sándor püspök és Tornallyay Zoltán kerületi főgondnok testvéreink a legmesszebbmenő udvariasságot tanúsítottak velem s hivatalos intézkedéseimmel szemben. Mai közgyűlésünk tárgysorozatán szerepel a Jelentésbe foglalt átadás. Kérem ezt tudomásul véve jóváhagyni.

Az egyházmegyék megalakulása is megtörtént. Az irattárak, megyéknél s kerületeknél is, be lettek szolgáltatva illetékes helyekre. Csak a visszacsatolt alsózempléni rész irattárának átadása késik még elháríthatatlan akadályok miatt. Az is meg lesz rövidesen.

Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés! Ifjú koromban, mint tiszamenti ember gyakorta néztem tágranyilt szemmel, hogy minő méltósággal adja át magát a Tisza ölelő karjának a hegyekről alá-siető Bodrog. Próbálkozik itt-ott, kanyargós úton erre s arra futni, de végezetre is belátja, hogy az édesanya kebelén van neki a legjobb nyugovó helye.

Valahogy így néztem a hazatért testvérek életét is, a hazaindulás kezdetén.

Ők nem hajladoztak sem jobbra, sem balra, minekutána megértették, hogy őket az édesanya visszavárja. Az édesanya kebelén van nekik is ősi jussuk a békés együttlakozásra, megértették eszökkel, s szívökkel egyaránt.

Soha, senki sem szomorított meg engem a hazatért egyházmegyék gyermekei közül. Igaz, hogy én is igyekeztem úgy élni, hogy megtapasztalhatták azt, hogy: — igaz, édes, forró vággyal öleli őket a lelkeim által.

Dr. Magda Sándor és Tornallyay Zoltán s az összes esperesek munkatársaikkal legyenek szívem szerint köszöntve, hogy a közös cél felé való futásunkban, igyekeztek az én temérdek jószándékú munkáimat megkönnyíteni.

Nyitott lap az életem. Sokszor tette próbára betegség által hitemet ez esztendőben az Isten. Javamra volt minden. Áldott legyen szent neve érette. Háromszor gyógyított ki nagy betegségből nyilván azért, — mert még szükség van reám. Munkakedvem, még a lázas, gyötrő betegségben is megmaradt. *S bizony sokszor lázas betegágyból is igyekeztem irányítani irodám ügyvitelét.*

Nagy feladat ma a mi kerületünk püspöki hivatalának ellátása. Püspök, püspöki titkár, egy segédlelkész és az egyházkerületi pénztárnok — ennyi az egész munkaerő. *Nem panaszkodunk, mert tudjuk, hogy egyházkerületünk nagyon szegény s újabb kiadásokra nincs fedezete.*

Munkatársaimmal dolgozunk sokszor erőnkön felül. 497 egyház temérdek gondja, baja sír át irodámon. Én pedig szeretnék mindenkin segíteni.

Megértő, dolgozó munkatársaim támogatásával ez évben is sikerült úgy elvégezni dolgainkat, hogy elintézetlen ügyünk nincsen.

Ez évben egyszer tartottunk kerületi tanácsulást. Bírószági gyűlésre kétszer jöttünk össze. Mellékelve lesznek a végzett munkákról szóló jegyzőkönyvek is és a jegyzőkönyv végén a szokásos statisztikai kimutatások is. Nagyon természetes, hogy a *felvidéki statisztika adatai még nem lehetnek tökéletesek.* Majd az új népszámlálás és az újabb egyházlátogatási jegyzőkönyvek hitelesebb adatai kapcsán tudunk adni elfogadható statisztikát.

Az állammal és más felekezeti magyar testvéreinkkel való viszonyunk minden tekintetben megnyugtató volt.

A magyar Állam ma, temérdek bajjal küzd. Tudnia kell azt ma minden igaz magyarnak.

Tudnia kell azt is, hogy ma jóformán mindenki az Államtól várja az anyagi segítséget, sorsa jobbrafordulását.

Felterjesztéseinket a legtöbb esetben igyekeztek az illetékes minisztériumok kedvezően elintézni.

Mi, — megtanultuk a várakozást. Tisztelettel hajlunk meg a felsőbb Utasítások és Leiratok előtt. Bizonyal hisszük azonban, hogy a jövőben különösen a *felvidékiek által panaszolt mindennemű igényünk lehetőség szerint kielégülést talál.*

Kötelességemnek tartom tisztelettel indítványozni, hogy Hóman Bálint kultuszminiszter urnak és Fáy István államtitkár urnak sokszor tapasztalt segítő készségükért, különösen pedig a rimaszombati egyesült protestáns gimnázium átvétele során megtapasztalt szeretetteljes figyelmükért — leghálásabb köszönetünket fejezzük ki. Tisztelettel kérem, hogy e köszönőirat megkészítésével egyházkerületi főjegyzőnk biztassék meg.

Konventi és egyéb tanácsuléseken — oly-

kor-olykor a felsőházban is — igyekeztem résztvenni a tanácskozásokon.

Püspöklátogatás ez évben csak egy alkalommal, Hejőbábnál volt, ahol is a gyülekezet számára a Főméltóságú Kormányzó Úr által a gyülekezetnek ajándékozott szép „Horthy harang“-ot adtam át áldó imádság és igehirdetés keretében rendeltetésének.

A hazatért felvidéki testvérek meglátogatását szándékosan halogatom. Várom a teljes testvéri összemelegedést. Nem megyek én sehova hibákat kikutatni, de vágyódom olyan helyekre, ahol Istennek tetszően épül és szépül az anyaszentegyház.

Hiszem, hogy jövőre már odaát is átvezet az Isten karja. Csak az egyház vezetői legyenek éber vigyázók és tegyenek meg mindent arra nézve, hogy az olykori boldog találkozók, valóban legyenek olyan drága, szent alkalmak, amelyeken keresztül megtelik a mi belső emberünk ama hitbizonyossággal, hogy valóban Isten népe vagyunk!

Kerületi közgyűlésünkön most esedékes lett volna a lelkésszentelés. Elnöktársammal úgy gondoltuk, hogy most még részben hadiállapotban élünk s nehéz a közlekedés. A távolság is nagy Miskolc és a végek között. Az életnek útjára, nehezen induló lelkésszentestestvérek a messze-utazás költségeit még nehezen bírják. A testvéri, — még közelebb hajlás is kívánatos.

Épen ezért a jövő évre kívántuk elhalasztani a lelkésszentelést. Akkorára egy gyönyörű szép palástos ifjú sereget gyűjt egybe az isteni kegyelem.

Az a szép gondolat is vezérelt bennünket a lelkésszentelés mostani elhalasztására, hogy jövőre a *hazajött Felvidék valamelyik szép nagy gyülekezetébe hívnánk össze testvéri ismerkedő találkozóra a kerületi gyűlést...* Necsak mindig Miskolc gyönyörködjék a lelkésszentelés felemelő, gyönyörűségei ünnepében.

Tisztelettel kérjük e javaslatunknak elfogadását s annak mai gyűlésünk által való kimondását, hogy az elnökség bizassék meg a tárgyalások megindítására avégből, hogy jövőre már — egy hazajött nagyobb gyülekezetben tartassék meg az egyházkerületi közgyűlés.

Nagyon természetes dolog, hogy az egyházkerület *méltányos anyagi támogatásról* gondoskodni kíván a gyűléstartással kapcsolatban, *mint azt cselekedték apáink is!* — nehogy a gyülekezetek, csak maguk hozzák meg e szent célra az áldozatot.

Szeretetszövetség.

A Szeretetszövetség jóságos atya ez esztendőben is zörgetett minden paróchia ajtaján. Hányan hallottátok meg testvéreim? 50 intézmény hirdeti már a krisztusi alkotások üdvös eredményeit. Fenntartásokról gondoskodnunk becsületbeli kötelesség. Akár, a fillérekben meghatározott kivétel; akár az egyházak által megadandó évi járulékok címen, de kell, hogy minden egyház adjon valamit. Segítsetek!

Szívet facsaró látvány a filmre felvett és ma már az ország bármely gyülekezetében lepergethető Szeretetszövetségi munka eredményeinek csak képekben való látása is.

A hejőpapi, erdőbényei, beretkei árvaházakról nem feledkezhetik meg kerületünk népe. Ha minden helyre nem tudtok küldeni segítséget, mindenik egyházmegye legalább a maga körzetében indítsa meg a természetbeni gyűjtést és küldje segítségét a bizony nemsokára már éhező árváknak.

Hejőpapit különösen ajánlom az alsóborsodi lelkipásztor testvérek támogató szeretetébe.

Lelkészözvegyek.

Lelkészözvegyeink szomorú sorsán, a lelkipásztor testvérek segítségülhívásával második esztendeje már Gyors segély alapot próbáltam összegyűjteni. A múlt évben egészen szépen sikerült elgondolásom.

Ez évben a mai napig 1414 pengő áll karácsony tájára rendelkezésemre.

Felhívásomra — 30—40 lelkész akadt a több mint 300 lelkészből, akik megértették kérő szómat és küldötték havonként az 1—2 pengős adományukat. Karácsony előtt igyekszem arra, hogy a valóban reá szorultaknak, esperes testvéreim véleményének meghallgatása után megküldöm egy kis téli tüzelőre, vagy karácsonyi meleg ruháckára való pótlék gyanánt.

Milyen jó volna s milyen szép volna, ha december elején ez az 1414 P egy-egy pengős küldeményeitekkel megszorodnék kedves lelkipásztor testvéreim!

Ki tudja, mikor lesznek özvegyekké és árvákká a mi hitvesünk és gyermekeink is?

Felvidéki lelkészek nyugdíjazása.

Még a nyár vége felé felhívtam lelkipásztor testvéreimet, hogy azok a lelkipásztorok, akik a felvidéki régi törvények szerint nyugdíjképesek, azok adják be nyugdíj kérvényeiket. A kultuszminister úr a legmnszibben módon jóakarató támogatással van mögöttünk, hogy megelégedésre intéztessék el a nyugdíjérett lelkipásztorok nyugdíj ügye.

Néhányan be is adták kérvényüket és azok, úgy veszem észre, jól is járnak. Egészen szép összegű nyugdíjárulékra van tudomásom szerint kilátásuk.

Némely előregedett és munkaképtelen lelkipásztor testvérünk sürgető szóra sem adta be kérvényét. Nem mi leszünk az okai annak, ha nem lesz alap, amelyből nyugdíjat kérjenek.

A többi lelkipásztor testvéreim nyugdíjrendezési ügye az egyetemes konvent elnökségének sokszori közbenjáró tárgyalása után ítéletem szerint csak úgy volna elintézhető megnyugvásra, ha a 20 év alatt befizetett járulékokat, melyeket a cseh állam felvett, a magyar állam is átvállalná helyettük. E kérdésben szakadatlan tárgyalások folyamatban vannak s méltóztassék elhinni egyházkerületem lelkipásztori kara, hogy úgy ebben a kérdésben, mint más sérelmeik lebonyolításában Egyetemes Konventünknek nagytekintélyű elnöksége, sokszor szinte emberfeletti munkát végezve, megtettek mindent arra nézve, hogy érdekeinkben jót és mindig csak jól cselekedjenek.

Könnyű távolról nézve a dolgokat, meggondolatlanul kritizálni a konvent ilyen vagy olyan el-

járását. Tessék oda jönni az érdeklődőnek a tűzhelyhez és meg fogják látni mindenenek, hogy egyetemes konventünk Elöljárói és hivatalnokai reggeltől nem estélig, hanem sokszor éjjelig tartó szakadatlan munkát végeznek azért, hogy ezernyi megolthatlan kérdés megoldását hivatali munkájukkal előmozdítsák.

Zsinatunk 3. ülészsaka.

Két napon át, december 10. és 11-én ünnepi érzések közt folyt le zsinatunk 3. ülészsaka, megalkotva, a Magyarországhoz visszacsatolt keleti és erdélyi területeken fennálló ref. önkormányzati testületeknek a magyarországi református egyház többi részével ismét egyesüléséről szóló törvényt.

Örömünk nem volt hangos, de mély és tiszta és elkötelezettséget vállaló s a még fennmaradt fájdalmat sajogva érző. Az örömben is éreztük, amit a multkor mondott egyházkerületi főgondnokunk, Farkasfalvi Farkas Géza, egyházkerületi közgyűlésünkön, hogy „nemzetünk a trianoni gyászt még nem teheti le.”

A munka megindulása előtt dr. Ravasz László püspök ígét hirdetet Ezékiel 7:26. alapján. Fel-tárta, hogy ma az egész emberi élet forrongásban, átalakulásban van. Új emberiségről, új Európáról, új társadalmi rendről beszélnek. Bizonytalanság lett úrrá a világon. Ebből azt lehet kiérezni, hogy a világ eseng prófétai látásért, papi törvényért és a vének tanácsáért. Mert irtózatoss volna elszakadni az erő forrásától, Istentől. Kóstolót vett már belőle az emberiség itt is, ott is és a jobb embereknek csontja velejéig hat a borzongás: mi lenne a világból, ha nem lenne prófétai látás, ha le kellene mondani a láthatatlan világ boldog ihletéseiről, lemondani arról, amiről tulajdonképpen érdemes élni. De a világ áhítozik a szent papi törvény után is, kívánja Isten kiengesztelő erejét, a nyugalmat, békét és közbenjárást. És eseng a világ tekintély: fogatos tanács, a tapasztaltak útmutatása, a kívánatos életparancs után. A beteg világnak próféta, főpap és király a mi Urunk, a Krisztus. És az ő Szentlelke felken minket prófétákká, papokká és királyokká. Ennek a világnak reánk van szüksége. A teremtett összeség sóvárogva várja Isten fiainak megjelenését. Azután imádkozott a zsinat, megköszönve „a drága alkalmat, mely az összejövete-lünket előhozta.” „Köszönjük Istenünk — mondotta a szárnyaló imádság — hogy szólottál és szükreszabott határaink szétterjeszkedtek. Köszönjük, hogy szólottál és keletről hazajött az a nyáj, amelyet annyira vártunk, amely annyit szenvedett, amelynek bejöveteletét neveddel megáldottad. Könyörgünk Hozzád, áldd meg a mi ülésünket, végy körül a Te világosságoddal, vezérelj a Te Szentlelkeiddel, mutass nekünk prófétai látást, vezess a papi törvény útján és engedd meg, hogy a Te akaratodat, a Te tanácsodat közönségessé tegyük egyházunk épületére. Szentlélek Uristen jövel jövel.”

Az igehirdetés és imádkozás után *Balogh Jenő* főgondnok, világi elnök mondott a szívek mélyéig ható megnyitó beszédet egy új Simeon szent örömeivel és drága bölcsességével. Jelentette, hogy az erdélyi és nagyváradi egyházkerületből 536 egyházközségben összesen 537.463 magyar református tért haza és így a magyarországi reformátusok száma jelenleg már körülbelül kétfélmillióhatszázezer. A magyarországi református felekezet eszerint a római katolikus után a legnagyobb felekezet. *Kétszeresen átérezzük ennek a súlyát, de egyúttal a felelősséget is, amely ebből a tényből reánk, mint magyar honosokra hárul.* Őszinte csodálattal emelte ki az erdélyi és királyhágómelléki egyházkerület reformátusainak az elszakítás évtizedei alatt tanúsított tűrni- és szenvednitudását, bámulatos munkásságát, áldozatkészségét s egyházi és művelődési téren létesített nagy alkotásait. Hálával adózott hivatott vezetőknek, a Püspök és Főgondnok uraknak, de egyúttal a lelkipásztoroknak, a magyar tanítóknak, akik annyi elnyomás és zaklatásnak voltak kitéve, valamint a széles néprétegek több százezer tagjainak is.

Örömmel üdvözölte a visszatért iskolákat és a *rendkívüli szolgálatot tett kolozsvári theol. fakultást.*

Az új zsinati ülészakon, amely 1941. májusára tervezetik, a *hazatért erdélyi és királyhágómelléki képviselők is résztvesznek.*

December 11-én tért rá a zsinat az „erdélyi”-törvényjavaslat tárgyalására.

Külön örömmünk volt, hogy ezt a törvényjavaslatot is, mint az ú. n. Felvidék hazatértekor szükségessé vált törvényjavaslatot a *Szentpéteri Kun Béla* egyetemi tanár előadásában tárgyalhattuk. A törvényjavaslat ismertetésében lucidus elméjén előmlött nemzeti érzésének forrósága és a mélyek mélyéről előragyogott az Ige.

Az előterjesztett szövegen a legjelentékenyebb változtatást az egyházalkotmányi bizottság által előterjesztett szöveggel szemben a konventi szöveget ajánlva, *Farkasfalvi Farkas Géza* főgondnok indítványa tette, amely a szívek érzését és történeti tudatát vitte diadalra azzal a szöveggel szemben, amely a fogalmazás jogi korrektségét kétségtelenül bámulatos elmeéllel tárta fel.

Az új törvény megállapítja a hazatért területek visszakebelezésének módzatait: a magyarországi ref. egyház érvényben levő törvényei a visszacsatolt részekben legkésőbb 1942. január 1-én lépnek hatályba.

Az ülészakot dr. Ravasz László püspök imádsága zárta be.

M. J.

— **Vallásos esték Gömörben.** Hétfőn, Hübön és Szuhafőn Németh Károly, Szabó István, Tóth Miklós és Nagy Lajos lelkipásztorok baráti köre állandóan együtt tartja a vallásos estéket. Ujabban Tóth Gusztáv sajtókeszű lelkipásztor is csatlakozott hozzájuk. A közösen tartott vallásos esték iránt a gyülekezetek részéről soha nem tapasztalt érdeklődés nyilvánult meg. Követésre méltó példának találjuk.

A népfőiskoláról.

Nagyon sokan és sokat beszélnek róla. Elméletek és tervezések rajzolgatják a jövő népfőiskoláját és ezalatt itt is, ott is folynak a tanfolyamok. Maga a gyakorlat, a haladó élet bizonyítja, hogy a népfőiskola ma már nemcsak a résztvevő fiuknak nagy öröm, de áldása lehet az egész magyar életnek. Egy-egy tanfolyam alatt előttünk áll falusi népünknek vallási-, erkölcsi- és szellemi élettartalma és az a sokfajta lelkiérték, amiben a mi népünk olyan gazdag.

Sokra megtanít minket is egy-egy ilyen tanfolyam, mert mindenki van valami új, friss meglepetés. Nagy területről, más-más vidékről kerül össze és mégis milyen változatos kép, mennyi szín és érték csapódik össze érdekes egésze egy-egy ilyen tanfolyamon. Előkerülnek a falu őstehetségei is, festő, költő, író van a tanfolyam ifjai között. Az idén különös színt jelentenek a menekült bihari és aradi székely fiúk. Beszámolójukban borzalommal gondolnak vissza a kiüldözés előtt kiállott szenvedésekre, az oláh vasgárdisták embertelen cselekedeteire. Itt a békés környezetben elsimul az arcuk és felmelegszik a lelkük. Az ő szemükből, de minden fiuéból valami különösen meleg érzés árad felénk. Adventi hangulat ez. A népfőiskola gondolata ma: „Kiáltó szó a pusztában.” Régóta szomjuhozza a mi magyar népünk a szeretet eljövételét. Kapott ő szeretetet eddig is, — csak nem volt belőle elég.

Dél előtt előadásokat hallgattak a történetből, a visszajött országrészek életéről, a közigazgatásról, a falu életéről, építkezéséről, a művelődésről, művészetéről, irodalomról s a földműves nép hivatásáról. Délután Sárospatak nevezetességét látogatták s ezután következett az egyik legkedvesebb tanulási alkalom: az énekóra. A lekicsinyelt, elfelejtett magyar nóta a feltámadás diadalát hirdeti 56 fiú ajakával.

Meg kell említeni a tanfolyam iránti érdeklődés rohamos emelkedését is. A 45—50 férőhelyre több mint 150 ifjú jelentkezett s az előadók száma is nagyon megnövekedett. A pataki főiskolából elindult tudás nagyjaink a Juliánusz barát lelkesedésével jönnek vissza megkeresni az ósállapotban íthagyott magyarságot, hogy szeretetükkel megszépítsék a jelent és segítsenek összegyűjteni minden magyar értéket a jövő magyarság számára.

Minden este van összejövétel. Itt a fiúk beszámolnak tudásukról, munkájukról és életszemléletükről. Itt tűnik ki igazán, hogy mennyi pótolni való van még mindazokhoz, amit a főiskola és az élet adott. Mennyi pótlás kell a hagyományok átadásánál és értékelésénél, amit a falusi iskola és a család részéről nem tartottunk eddig fontosnak.

Amit a népfőiskola ad, az nem valami idegen ruha, — hanem a résztvevők lelki életének kialakítása. A résztvevő fiúk lelkéből nemcsak az odasimulás, a közösségi élet iránti érzés fakad fel, hanem az odaszentelés, a munkában való részesülés vágya is. A napi foglalkozást megelőző biblia-

köröket is, — az arra való fiúk, — előzetes közös előkészítés után maguk vezetik. Legbiztosabb fundamentumon, az evangéliumon épül fel itt minden munkánk, azért van rajta Isten gazdag áldása.

Mindez arra indít, hogyha valamikor szomjuhoztuk a népfőiskola állandóvá tételét, akkor most százszorosan át kell érezni, hogy Sárospataknak minden erővel munkálkodni kell az állandó népfőiskola felállítására érdekében.

Az V. népfőiskolai tanfolyamon, miután *Darányi Lajos* áldott igehirdetése után megnyitotta azt *dr. Zsiros József* theol. akad. igazgató biblikus alapú és erejű üdvözlése, előadók voltak és a következő előadásokat tartották:

1. Dr. Marton János: A mi sárospataki Főiskolánk. 2. Harangi László: A Felvidék történeti jelentősége. 3. Farkas Elemér: Mezőgazdaságunk átállítása. 4. dr. Soós Géza: Köszöntés. 5. Tury Sándor: Az alakuló magyar sors. 6. Berey András: Az adózásról. 7. dr. Hargitai Zoltán: Erdély földje. 8. dr. Marton János: Főiskolánk domborművei. 9. dr. Urbán Barnabás: Az elektromosságról. 10. dr. Ujszászy Kálmán: A Faluszeminárium ismertetése. 11. Valády Béla: Olajos és rozsos növények termelése. 12. Padányi Gulyás Jenő: A népépítészete és a falusi ház. 13. Csathó József: Iszentisztelet. (Luk. 19. r.) 14. Farkas Elemér: A talaj porhanyitása. 15. Csorba József: Állattenyésztés. 16. Bencze András: Iskolán kívüli népművelés. 17. dr. Bartos Károly: Az értelmes és művelt ember. 18. dr. Móricz Miklós: A földműves nép helye a nemzet életében. 19. Schilling Oszkár: Mi a művészet? 20. dr. Jakob Károly: A sárospataki Régiségtár és Szépészeti gyűjtemény. 21. dr. Bathó Gyula: A szövetkezeti mozgalom és jelentősége ismertetése. 22. Jakob László: A tejszövetkezetekről. 23. dr. Móricz Miklós: Hogyan haladhat előre a földműves nép. 24. Schilling Oszkár: Műtörténeti tájékoztató. 25. László József: Egészséges és jóléptített falusi otthonok. 26. dr. Harsányi István: Az irodalom gyönyörködtet. 27. dr. Bakó Károly: Társadalombiztosítás a mezőgazdaságban. 28. Körössy Dániel: A gazdasági felügyelő szerepe a falu életében. 29. Kovács István: Internátusok ismertetése. 30. dr. Gesztelyi Nagy László: A mezőgazdasági termelés átszervezése. 31. dr. Gesztelyi Nagy László: A falu jövője. 32. dr. Harsányi István: Az irodalom tanít. 33. Éberlein Antal: Méhészeti előadás. 34. dr. Szekeres László: A nemzeti öntudat ápolása. 35. dr. v. Csia Sándor: Népbetegségek. 36. dr. Trócsányi József: A munkásvédelem. 37. Palumby Gyula: Iszentisztelet, (Máté ev. 13:31—32. vers.) 38. Dr. v. Csia Sándor: A nemibetegségekről. 39. Somogyi Imre: A kertgazdaságról. 40. Fűrjész István: Két év tapasztalatai a faluban és a gyülekezetben. 41. Dr. Sinay Gábor: A biztosításról. 42. Kántor Mihály: Az örökség. 43. Kántor Mihály: Az örökség. 44. Somogyi Imre: Az öntözés. 45. Dr. Hargitai Zoltán: A táj. 46. Dr. Urbán Barnabás: Munkavégzés egyszerű gépekkel. 47. Dr. v. Gábrriel Jenő: A Hangya Szövetkezetek szerepe az új gazdasági rendben. 48. Valády Béla: Az 1940-es év gazdasági következményei. 49. Erdődy László:

lő: Madárvédelemről. 50. Dr. Harsányi István: Az irodalom szolgálat és hatalom. 51. Dr. Maller Sándor: Az őshazától az ujhazáig. 52. Dr. Szűcs László: Az ingatlan jogi jelentősége.

Minden este KIE és Gazdasági összejövetelek. Ének- és zeneóra minden d. u. Vezette Dr. Szabó Ernő főiskolai ének- és zenetanár.

Turi Sándor.

Sajóecsegi konferencia.

A felsőborsodi egyházmegyében Sajóecsegen 1940 december 1-én református női konferencia volt. 2 Tim. 3. alapján csoportos bibliatanulmányozást vezettek Gyülvézi István, Körössy István, Kövér Pál, Orbán József, Szigethy Ferenc és Veress Károly lelkészek. A templomot megtöltött gyülekezet előtt imádkozott, Kol. 2:6—8. nyomán ígét hirdetett Tóth János esperes, megnyitót mondott Kövér Pál missziói előadó. 1—1 női kiküldött 1—1 bibliai verssel köszöntötte a konferenciát, melyen 16 helyről 280-an jelentek meg a nagyszámú helybelieken kívül. Kiemeljük a 60 kilométernyi távolságból (!) jövő 8 fehérruhás, fehér harasztkendős, lebecsátott hajfonatában rózsaszín szalagot viselő nagyvizsnyói leányt. Előadást tartottak a körzetvezető lelkésznék: Veress Károlyné (A te hited megtartott téged), Gyülvézi Istvánné (Isten országa tibennetek van), Kövér Pálné (Boldogok a békességre igyekezők), Sándor Ernőné, Bolemányi Margit, volt S. D. G. titkár (Isten munkatársai). Skultéthy Andor tanító vezetésével énekelt a sajóecsegi ifjúsági vegyeskar és férfikar, énekelt a borsodi leányok, szavalt Barci Mária. Ima zárta be a délelőttöt. Közébed után az evangélikációs istentiszteleten Ján. 3:14—15. alapján Svingor Jenő egyházkerületi missziói előadó végezte a szent szolgálatot, énekelt Kövér Pálné. Iglay Ferenc helybeli lelkész keresztelt. Befejezésül az egybegyűlt lelkésznék és tanítónék konferenciáján gyülekezeti problémákat beszéltek meg, párhuzamosan pedig a még el nem utazott nők részére a 42. zsolttárról vezetett bibliai eszmecsere Kövér Pál.

Hisszük, hogy Isten áldása kíséri ezt a konferenciát, melyért sokat fáradozott a helybeli kedves lelkészi és tanítói pár a leányegyesülettel együtt.

Országos találkozó Budapesten januárban.

1939-ben a felvidéki visszatért területek református lelkészeinek s vezető-embereinek volt kedves találkozója a Kálvin János Társaság januári konferenciája, 1941-ben Erdély félmilliónyi reformátusságának a képviselői jönnek el a januári konferenciára Budapestre, január 15—16-ára. A konferencia címe: Zsoltároskönyvünk az Ige mérlegén. A konferencia előadások címei: A gyülekezeti éneklés bibliai alapjai. A magyar ref. kegyesség énekeskönyveink tükrében. A zsolttárok helyes értékelése. Dicséreteink értékelése ref. theol. szempontból. A zsolttárok és dicséret zenei, esz-

tétikai s irodalmi szempontból. A zsolttárok szépsége és gazdagsága. A zsolttár a ref. hívő életében a konferenciára jövők számára a Máv vasúti kedvezményes jegy váltására szolgáló igazolványt a konferencia rendezőse küld: Budapest, IX. Ráday-út 28. Felvidék, Kárpátalja s Erdély visszatért területéről jövők számára 50 százalékos kedvezményt kértünk.

Szilágyi Benő

Szilágyi Benő gimnáziumunk ny. tanára, címzetes igazgató, főiskolánk v. igazgatótanácsosa, a gazdasági választmány tagja, a helybeli ref. egyház-község presbitere és pénztárosa, tartalékos főhadnagy, december 21-én reggel 4 órakor, életének 64-ik, boldog házasságának 29-ik, 35 évi hűséges tanári szolgálat után, nyugalomban töltött idejének 4. évében Sárospatakon elhunyt.

Szilágyi Benő 1877. novemberében született Gyömrőn. Bölcsője ároni családban ringott, melynek tiszta levegőjét s patinás karakterét egész életén át őrizte s feltű gonddal ápolta, s a tanítványai lelkébe átsugározta. Középszkolai tanulmányait a kiskunhalasi gimnáziumban végzi. 1895-ben a budapesti egyetemre iratkozik be, hogy tudományszomjas lelkét az ókori világ klasszikus szépségeivel gazdagítsa. Az alapos készültségű, világlátású s filozófiai gondolkodást eláruló ifjúra csakhamar ráterelődik a figyelem. Már egyetemi évei alatt a báró Prónay családhoz kerül nevelőnek. Nevelősködését egyetemi tanulmányai befejezése után csak katonai szolgálata szakítja meg. Önkéntes évének kitöltésével 1902. szeptemberében a miskolci gimnáziumban lesz helyettes tanár. Főiskolánk igazgatótanácsa 1903. május 4.-i ülésében több kiváló képesítéssel bíró pályázó közül a Szinyey Endre tanszékére Szilágyi Benőt választhatta meg a klasszikus görög nyelv és irodalom tanárának, aki a csatolt működési bizonyítvány szerint a *tanításban kiváló eredménnyel és nagy ügyességgel működött s társadalmi műveltségével és személyiségével mindenki szeretetét megnyerte*. A puritán életű és gondolkodású ifjú tanár főiskolánkban hamarosan otthonra talál. Nem idegen, még csak nem is új neki az itt talált szellem. A reformátorok kegyességétől megérintett s a gályarabok hitéből táplálkozó lelke a megszentelt falak között az Isten Igéje mélységeiig ereszti gyökérszárait. Onnan szívja fel az élet megmaradásához és táplálásához szükséges tápláló erőt. Főiskolánk 1903—4. évi értesítője csak annyit jegyez meg róla: „a főiskola szelleméhez hamarosan alkalmazkodott,” de ebben a néhány szóban benne van mindaz, ami Szilágyi Benőt jellemezte: elkötelezése a multtal szemben, felelősség a jövőndő iránt, hűséges szolgálat és önfeláldozó élet, amelyet mlndig maradék nélkül tudott átadni Urának, Istenének. Az 1904—5-ik évben már rendes tanár. Székfoglalója „A görög (s latin tanítás néhány általános szempontjáról” szól. Rendes tanársága óta szolgálata egyre jobban

bővül, élete mélyebbé és szélesebbkörűvé lesz. A latin és a görög nyelven kívül görögpótlót, magyart, történelmet és lélektanot tanít. Mindeniket nagy hozzáértéssel és otthonos jártassággal. Rendes tanársága második évében 1905—1906-ban köziskolai széki jegyző, 1908—1914-ig konvik-tusi felügyelő, mely megbízatást az előljáróság ösztönzésére az 1926—29. években újból elvállalja. 1908—1912-ig a gazdasági választmány jegyzője. 1906 óta az Irodalmi Kör pénztárosa. 1933—34. iskolai évtől a főiskola igazgatótanácsának tagja. Mondanunk sem kell, hogy mindenben és mindenkor Krisztus elválasztott vitézeinek éberségével és szent buzgalomával s a hű szolgáló sáfárságával forgolódik.

Főiskolánk falain kívül a város és a ref. anyaszentegyházunk életében is áldott munkát végez. A fogyasztási szövetkezet felügyelő bizottságának hosszú időn át tagja, majd elnöke, azután pedig igazgatósági tagja. Ugyanígy tagja a Hitelbank igazgatóságának is. A Sárospataki Kaszinó igazgatója. A Polgári Kaszinó elnöke. A ref. anyaszentegyházunk 1934-ben presbiterévé, majd 1934-ben történt nyugdíjbavonulása után pénztárosává választja. Tevékeny részt vesz a Ref. Nőegylet működésében és szociális munkájában, mint titkár.

De a Szilágyi Benő élete mégis a sárospataki főiskolánké volt egészen. A 400 éves jubileum alkalmával ő rendezi a könyvkiállítást, összeállítja a tanárok névsorát, ő szövegezi a latinnyelvű meghívót. A főiskola hírnevének emelése végett, tanári működésének utolsó szakában (1929—30. isk. évben) a Hariszejon-alap támogatásával görögországi tanulmányútra megy, amelyről egy rendszeres értekezletre írt beszámolója a főiskola értesítőjében is megjelent. Az egyházkerület hivatalos lapjában több tankönyvbírálatát lát napvilágot. A gimnáziumi szék módszeres értekezletén a magyar nyelv védelméről értekezik. A theol. kar felkérésére theol. akadémiánkon több ízben vállalja a görögnyelv tanítását. Emlékbeszédet mond Soltész Ferenc felett. — A kegyes jötevők sorát szaporítja első felesége: „Szilágyi Benőné, Buza Margit” néven tett alapítványával.

A világháború alatt Isten akaratában való megnyugvással engedelmeskedik a behívónak s 3 évig 1914—17-ig szolgálja nem a kultúra fegyvereivel, hanem karddal magyar hazáját.

Szilágyi Benő a kötelesegteljesítés mintaszerű, — s főiskolánk egyik legnagyobb tekintélyű tanára, az igazság bátor harcosa, a hűséges és önfeláldozó szolgálat katonája, Jézus Krisztus jó vitéze immár letette munkaeszközeit. Egy szépen megharcolt, eredményekkel gazdagon megáldott élet után akkor adta vissza megbízatását megváltó Urának, amikor ez a világ áldott adventi reménységgel várja az ég és a föld diadalmas Királyát.

Ő már megérkezett . . .

Mondják, hogy nyugalombavonulása előtt az utolsó tanítási óráján olyan szöveget fordítottatott tanítványaiival, amelyben ez volt az utolsó szó: *Χαίrete*: Isten veletek. S amikor a felelő ideért, meghatódott lélekkel, könnyes szemmel csendesen megismételte: *Χαίrete*: Isten veletek!

Szilágyi Benő, Kedves Kartásunk, többünknek áldott tanítómestere, a sárospataki főiskola megszentelt falai között fejünket meghajtva, elfogódott lélekkel a Te köszöntéssel veszünk búcsút Tőled: Isten Veled!

HIREK

Lapunk olvasóinak Istentől megáldott karácsonyt kíván a Sserkesztőség.

Palumby Sándor

Főiskolánk egyik meleg keblű barátjának, egykori kedves neveltjének, *Palumby Sándor* nyug. Máv. előjárónak az elhunyt borította gyászba Palumby Gyulát, gimnáziumunk jeles tanárát, a Humán Internátus hivatástervező igazgatóját. Ebben a gyászban főiskolánk is részt kér, nemcsak derék, ifjú munkása révén, de saját veszteségének is tartja a megboldogult elhunytát, aki gyermekségétől fogva szerelmese volt az Alma Maternek, aki itt szivta magába azt az éltető szellemet, amely egész pályafutását jellemezte: a törhetetlen hitet, a mélységes, tiszta haza-, és emberszeretetet, a példás kötelességteljesítést, az egyháza iránti áldozatkészséget. Abban az időben volt főiskolánk növendéke, amikor szülőföldje, Mád, ahol bevégezte pályafutását, a kiválóbbnál-kiválóbb diákokkal gazdagította a főiskolát. Dr. Rácz Lajos, Lic. Rácz Kálmán, Mauritz Árpád, Ölschlager Ödön (postai főigazgató) külön-külön értékei voltak az Alma Maternek s az életben egyszerűbb hivatási körében *Palumby Sándor* is ilyen kivételes érték lett, akit feljebbvalóinak elismerése, szülőföldje lakosságának páratlan tisztelete, anyaszentegyházának gondnoki és presbiteri tisztében osztatlan nagybecsülése és szeretete övezett. Férfi volt egész ember szerint, utolsó éveinek nagy csapását, világtalanságát is a férfi erős hitével hordozta. A szülőföld hantjai alatt legyen édes nyugta porainak; megnyilatkozott lelki szemei pedig lássák azokat az örök ragyogásokat színről-színre, amelyeknek a fényétől mindig telítve volt nemes, puritán szíve!!

— **Szilágyi Benő nyug. tanárt** december hó 22-én temettük el. A tanári testület minden tagja megjelent a gyászháznál, s részvétét kifejezésre juttatta Dr. Zsiros József főiskolai közigazgató és Dr. Trócsányi József főiskolai gazdasági választmányi elnök megindult szavai által, amelyekre a család nevében Dr. Búza László egyetemi tanár, az elhunyt sógora felelt. A gyászszertartás a főiskola udvarán folyt le. Darányi Lajos lelképásztor Jel. 2: 10 alapján hirdette az Igét a távozó tanítómester hűségéről és Isten hűségéről. A temetőben a főiskolai igazgatótanács és a tanári testületek búcsúját Tárchy Árpád gimn. igazgató, a sárospataki anyaszentegyházét pedig Harsányi Gyula főgondnok tolmácsolta.

— **Regősbeszámoló az erdélyi útról.** Theológus regőseink a tanári karok és az egyetemes ifjúság előtt november 22-én a főiskolai imateremben az erdélyi regősúton szerzett tapasztalataikról ösztönző hatású regős-beszámolót tartottak.

— **Debrecenből a lelkészképzés- és nevelésre** most olyan indítás ígérkezik a *theológusgyülekezet* megalakításával, illetőleg a *theológusgyülekezet önmissziója* megindításával, amely áldottabb lesz, mint az utóbbi időkben Debrecenből céltudatosan irányított, terméketlen tervek. Az új indításon, a kivitelén, a terv megvalósult életén nyugodjék Isten gazdag áldása.

— **Lelkészképesítő vizsgák Sárospatakon.** Egyházkerületünkben december 17—18-án rendkívüli lelkészképesítő vizsgálatok voltak. Első vizsgára állott 3 abszolváló ifjú; közülök 2 jó, egy elégséges eredménnyel tett vizsgálatot. A második lelkészképesítő vizsgára négy s. lelkész jelentkezett. Jeles oklevelet szerzett: *Nagy Géza*, kettő elégséges képesítésű lett, egy jelölt egy tárgyból javítóvizsgálatra utasított. — Az első lelkészi vizsgát tett ifjak exmissziója a népfőiskolai tanfolyam hallgatói és a theol. ifjúság jelenlétében a főiskola tanácstermében folyt le, amelyen dr. *Enyedy Andor* püspökhelyettes tartalmas s lelkeket megindító beszéddel bocsátotta ki Krisztus szolgálatára az új s. lelkészeket.

— **A sárospataki főiskola igazgatótanácsai az 1940—46. évi ciklusra:** 1. Darányi Lajos, 2. Dr. Enyedy Andor, 3. Farkas Elek, 4. Janka Péter, 5. Dr. Komjáthy Aladár, 6. Dr. Magda Sándor, 7. Medgyasszay András, 8. Pósa Péter, 9. Tóth János, 10. Ujlaki Sándor, 11. Bernáth Aladár, 12. Dr. Besseney Zénó, 13. Farkasfalvi Farkas Ábrahám, 14. Dr. Gesztelyi Nagy László, 15. Dr. Barabási Kun József, 16. Nyomárkay Sándor, 17. Ragályi Miklós, 18. Téglássy András, 19. Tóth Dezső és 20. Tornallyai Zoltán.

— **A népfőiskolai tanfolyam záróünnepélye** december hó 19-én folyt le a főiskola imatermében. Ez az ünnepély nemcsak a vezetők izzó lelkesedését és szeretetteljes gondját mutatta meg, hanem láttatott valamit az elért eredményből is. Dr. Szabó Zoltán főiskolai lelkész lenyűgöző hatású igehirdetése után ugyanis maguk az ifjak töltötték ki nem mesterkélt betanított, hanem közvetlen érzéseiket kifejező műsorral az ünnepély kereteit. Szeretettelva bírāja, Kovács Károly természetes hangon köszönte meg azt, amit a tanfolyamon kaptak. Szeretettelva nótái törölmetszetek voltak, a maguk virágos kiskertjében nőttek, a Maros táján, messze a Mezőségen s átjöttek a Királyhágón és hozták a falu ősi hangját, a magyar rög tompa melódiáját. Egynéhány eredeti vers rigmusa a felviharzó érzés tolmácsolásának vehető. A jutalomkönyvek további szellemi munkára ösztönöznek. Dr. Enyedy Andor, aki a gyöngékedése miatt távollevő Farkas István püspököt helyettesítette (A Püspök úrról talán nem kis Rembrandként, de mindenképpen hódoló tisztelettel készített egy olajfestményt a 17 éves és kevés ráérett idejében a maga gyönyörűségére festegető Kovács László), széles távlatú beszédben szólt az ifjakhoz. Dr. Zsiros József theol. igazgató, akinek irodáján és szívében futott át a tanfolyamrendezés minden lelki és adminisztrációs ügye, hősies elszántságra buzdította a főiskola megszentelt falai közt annyira otthonossá lett és bizonyára ihletet nyert csapa-

tot, a népfőiskola 56 növendékét. Már a lelkükből csordult a búcsúdál: „Válásra int immár az óra! Isten hozzátok búcsúzóra!”

— **Theol. tanárok országos konferenciája.** Január hó 31-én és február 1-én Kolozsvárt tartják theol. tanáraink ezévi országos konferenciájukat.

— **Nagygyéresben** december hó 6—7—8-án *Svingor* Jenő lelkész testvérünk áldásos evangélicizációs napokat tartott! A reggeli és estéli istentiszteleteken kívül felejthetetlen és értékes előadásokban szólt külön-külön a vasárnapi iskolásokhoz, az ifjúsági és leánykőri tagokhoz, a férfikarhoz és a nőkhöz. A fárasztó, de úttörő munkáján legyen Istenünk gazdag áldása.

— **A karácsonyi szünidő meghosszabítása a sárospataki főiskolában.** Szénkorlátozás miatt sárospataki főiskolánkban a karácsonyi szünidő meghosszabítottatott január hó 12-ig bezárólag.

— **Szeretettel** ajánljuk pártfogásba, illetve megvételre a jótékony cél érdekében a vizsolyi templomnak azt a finom és művészi dombornyomatú képét, amelyet legátusaink szétvittek. Ara 3-50 pengő.

— **A mi fakultásunk** címen nagyon becses összefoglaló ismertetést nyújt a kolozsvári theol. fakultásról Dr. *Gönczy Lajos*, a fakultás e. i. igazgatója. Két része van az ismertetésnek: I. A fakultás munkája az erdélyi magyar életben, 1895—1940-ig, természetesen, főleg a román uralom alatt, 1929—1940-ig és II. A fakultás programja a hazatéréskor. Ez utóbbit igazgatói évmeinyitó beszédül mondotta el 1940. október 20-án Dr. *Gönczy Lajos*. Az ismertetés frappáns rövidege mellett is történeti dokumentum, illetve bizonyágtétel, amelynek részleteire vissza kell térnünk.

HIVATALOS RÉSZ.

Felhívás az alsózempléni egyházmegye lelkipásztoraihoz.

A zordon arcu tél kemény fagyával arra figyelmeztet, hogy az elemi iskolai tanulóknak a téli időben való templomba felvezetése tekintetében az általánosan észlelt gyenge ruházatra tekintettel is általános intézkedést tegyenek. Ehez képest felhívom Lelkipásztor Testvéreimet, hogy ennek az értesítésnek a megjelenésétől számítottan 1941. évi március hó 1. napjáig az elemi iskolai tanulókat a templom látogatás alól mentsék fel, ugyanakkor azonban a vasárnapi iskola megtartásáról komoly intézkedést tegyenek és az azon való részvételre szigorú ellenőrzés mellett kötelezzék tanuló gyermekeinket. Az egyházközségek gondnokaihoz közvetítsék azt a felszólítást, hogy az iskoláknak vasárnap délelőtti fűtéséről is gondoskodjanak. Ezzel az intézkedéssel egyfelől tanuló gyermekeink egészségét kívánom megővni, másfelől lelki életükről és annak szükségéről kívánok gondoskodni.

II. Arra való figyelemmel, hogy az egyházmegyei pénztár átadása folyó évi december hó 27-én fog megtörténni, arra kérem az egyházközségek lelkipásztorait és gondnokait, hogy c közlemény vételével szüntessék be az egyházmegyei pénztárba szóló fizetéseiket, hogy a pénztárt átadó egyházmegyei Pénztárnok urnak legyen

ideje és lehetősége arra, hogy a pénztár átadása idejére a pénztárakat lezárja.

Akikre nézve azonban a járulékok befizetése esedékes és rájuk nézve a fizetés nem teljesítése hátrányos következménnyel járna, azok pénzküldeményeiket ez időtől fogva *Taktaharkány*-ba intézzék az egyházmegyei pénztár címére.

Örömmel használom fel az alkalmat arra, hogy kedves lelkész Testvéreimnek és általok tanító-, gondnok-, és presbiter Testvéreimnek, valamint az egyházközségek családjaiknak Istenől megáldott békességes és boldog karácsonyi ünneplést kívánjak.

Cigánd, 1940. december 16. Atyafiai szeretettel vagyok,
Janka Károly esperes

A tiszántúli református egyházkerület vallástanárképesítő vizsgálati bizottságától.

5747/1940. sz.

Értesítés. A *Debrecenben 1941. februárjában tartandó* vallástanárképesítő vizsgálat időpontját, mivel fontos egyetemes konventi bizottsági ülések más módon nem voltak elhelyezhetőek, módosítani kellett: a vizsgálat írásbeli része 1941. február 25-én, kedden lesz, szóbeli része pedig február 27. (csütörtök) és esetleg következő napjain.
Elnökség.

Pályázati hirdetések.

Bakta ref. iskolaszéke pályázatot hirdet katonai szolgálatra bevonult kántortanítója helyettesítésére. Javadalom törvény szerinti. Nők is pályázhatnak. Ha férfitanító nincs, nőt választunk.

A szürnyegi ref. leányegyház pályázatot hirdet katonai szolgálatra bevonult tanítója helyettesítésére e tanév végéig ideiglenesen betöltendő előkönyörgő-kántortanítói állásra. Javadalom és kötelesség közölve van e lap f. évi 36-ik számában közzétett pályázati hirdetésben. Pályázhatnak tanítói oklevéllel bíró lelkészek, illetve segédlelkészek is. A pályázók hívásra önkölktségen bemutatkozó istentisztelet végzésére megjelenni kötelesek. Pályázati határidő: 1941. január 11. Állás a választás megejtése után azonnal elfoglalandó. Szabályszerűen felszerelt válaszlelyeges kérvények ref. lelkészi hivatalhoz, Magyarsas, up. Czéke, Zemplén vm. küldendők.

A magyarsasi ref. egyház pályázatot hirdet katonai szolgálatra bevonult tanítója helyettesítésére e tanév végéig ideiglenesen betöltendő kántortanítói állásra. Fizetése: 1. 2 köből 3 véka rozs. 2. 6 kat. hold 746 □-öl szántóföld, melynek adóját az egyház fizeti. 3. Stóla az egyházkerületi szabályrendelet szerint. 4. Természeti lakás, 2 szoba, konyha, kamara, melléképülettel. 5. Törvényes államségély. Kötelessége: a törvényekben és szabályrendeletekben előirt kántori és tanítói teendő végzése. Pályázhatnak tanítói oklevéllel bíró lelkészek, illetve segédlelkészek is, valamint tanítónők is. Bemutatkozó Istentisztelet végzésére meghívottak, önkölktségen megjelenni kötelesek. Pályázati határidő: 1941 január 11. Állás a választás megejtése után, azonnal elfoglalandó. Szabályszerűen felszerelt kérvények ref. lelkészi hivatalhoz, Magyarsas, up. Czéke, Zemplén vm. küldendők.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betüivel a könyvnyomtatás feltalálásának 500. esztendejében Sárospatakon.